Dr. Iveković

ŽIVOTI SVETACA I SVETICA BOŽJIH

ŽIVOTI
SVETACA I SVETICA BOŽJIH.

NAPISAO

DR. FRANCISKO IVEKOVIĆ

KANONIK.

MJESEC SRPANJ.

DRUGO POPRAVLJENO IZDANJE.

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE.

ZAGREB.
NA SVIJET IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.
1898.

DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU.

PREGLED.

Srpanj.

MJESEC SRPANJ.

(JULIUS.)

1. dan srpnja.

Sveti Pambon.

Ovaj svetac bijaše učenik sv. Antonija pustinjaka, koji je blaženo preminuo s ovoga svijeta godine 356. (Vidi 17. siječnja.) O njemu znademo tek neke rečenice i djela, iz kojih se ipak možemo mnogo naučiti za život kršćanski.

Ne znajući čitati pogje Pambon k nekomu, da ga nauči psalme. No kad od 38. psalma čuje prvi stih: „Rekoh: čuvat ću se na putovima svojim, da ne zgriješim jezikom svojim“, ne htjede dalje da sluša, nego otide veleći da mu je ovaj jedan stih dosta, samo kad bi njega mogao savršeno naučiti i izvršivati. Kad ga onaj, koji ga poče učiti psalme, poslije ukori, što nije čitavih šest mjeseca k njemu više došao, reče mu Pambon, da se još nije naučio onaj stih izvršivati. A nakon mnogo opet godina upitan od nekoga prijatelja: je

li se onaj stih već naučio? odgovori, è se jedva za čitavih devetnaest godina naučio da ga izvršuje.

Kad bi Pambona tko pitao što god o Svetom Pismu ili o kakovu znamenitu poslu, nikad ne bi odmah odgovorio nego bi rekao: „Nijesam još našao, što da odgovorim"; pa kad i kad bi i po tri mjeseca minula a nije dao odgovora, veleći: „Jošte nijesam shvatio". Njegovi odgovori bijahu tako promišljeni, da su ih ljudi sa štovanjem kao od Boga primali; jer su držali, da je on u ovoj kreposti pretekao velikoga Antonija i mnoge svece, da je naime u govorenju savršen. — Jednom dogje biskup Aleksandrijski Teofil u pustinju monasima u pohode. Sabravši se monasi zamole Pambona, koji je tada bio već opat njihov, neka reče biskupu govor, da mu se duh sazida (da mu bude na duhovnu korist). Pambon odgovori: „Ako se šutnjom mojom ne sazida, ne će se ni govorom mojim sazidati". — Opat Teodor zamoli Pambona, da ga pouči, a Pambon mu mjesto mnogoga učenja tek reče: „Idi Teodore: milosrgje čini svima; jer milosrgje nalazi pouzdanje pred Bogom".

Blažena Melanija došavši iz Rima u Aleksandriju i čuvši za kreposti Pambonove, pogje k njemu u pustinju i daruje mu sila srebra proseći ga, da uzme dijel od njezina imutka. A on jednako radeći i pletući kotarice blagoslovi je riječima: „Bog ti dao plaću", i kaže upravitelju, neka uzme srebro i razda braći po Libiji i otocima, jer su onamo monastiri siromašniji nego u Misiru. Melanija stojeći ondje očekivaše, da će joj Pambon za onoliki dar lijepo zahvaliti; no kad od njega ne dobi više ni riječi, reče mu: „Gospodine, da znaš, koliko ima srebra, ima ga tri sta libara". A on i ne pogledavši na dar, odgovori joj: „Onaj komu si,

kćeri, ovo donijela, ne treba da od tebe dozna, koliko ga ima. Jer koji gore i šume mjeri na mjerilima, za cijelo zna težinu tvojega srebra. Da si meni ovo dala, bilo bi pravo, da mi kažeš težinu; no ako si darovala Bogu, koji nije ni dva novčića od siromašne udovice prezreo nego cijenio više od svih drugih darova, onda šuti".

Pacesije i Isaija bijahu sinovi trgovca Španjolca. Po smrti očinoj podijeliše megju se silno blago, novaca, haljina i robova. Tada se uzeše svjetovati, kakav će život voditi? „Ako se hoćemo baviti trgovinom — rekoše — kao što je pokojni naš otac, mi ćemo muku svoju ostaviti opet drugima, a možemo i zaglaviti od razbojnikâ ili na moru. Hajde da se prihvatimo življenja savršenoga, pa ćemo i bogatstvo očino dobiti i duša svojih ne ćemo izgubiti". I doista pregoše živjeti savršeno, no svaki na svoj način. Jedan naime razda svu baštinu svoju monastirima, crkvama i ubogima, pa naučivši se zanatu, da može sebi žitak privregjivati, dade se na rad i molitvu. Drugi pak ne razda ništa, nego sagradi sebi monastir, te uzevši sa sobom nekolicinu braće (monaha), u njemu bi lijepo dočekao svakoga došljaka, podvorio svakoga bolesnika, postarao se za svakoga starca, udijelio svakomu prosjaku, i svaku subotu i nedjelju postavivši tri ili četiri stola nahranio potrebnike. Kad napokon umriješe oba brata, nastade megju monasima, kojima je Pambon bio opat, prepirka o tom, koji je od one obojice braće bio savršeniji i koji je po tom blaženiji u nebu? jer jednima se je više svidjelo življenje onoga, koji se svega odrekao, a drugima život drugoga, koji je nadjeljivao sve potrebne. Ne mogavši se u tom složiti, pogjoše

k blaženomu Pambonu, neka on odluči. A on im reče: „Obojica su savršeni pred Bogom, jedan je radio što Abraham, koji je svakoga ljubazno dočekivao, drugi je pak s postojanošću i revnošću proroka Ilije nastojao, da bude Bogu po volji“. Na to mu jedni kazaše: „Kako može biti, molimo te, da budu ona dvojica jednaka? Tä onaj je izvršio evangjelski savjet, prodao sve i dao ubogima, dan i noć molio se Bogu, nosio križ i išao za Spasiteljem!“ Drugi opet zapovrnuše: „A ovaj, molim te, toliko je milosrgje k svima pokazivao te je izlazio i sjedio na putovima i drumovima, da nagje bijednih i pomogne im; niti se je samo za svoju dušu brinuo nego i za druge, nudeći bolesnike i starajući se za sve nevoljnike“. Odgovori im blaženi Pambon: „Opet vam kažem, obojica su jednaka kod Gospodina. Da se nije onaj onoliko vjedžbao u bogoljublju, ne bi bio dostojan, da ga isporedim s dobrotvornošću ovoga. A ovaj, koji je dočekivao goste i dvorio potrebnike, pokazao se po mogućnosti jednak Gospodinu; jer je Gospodin rekao: Nijesam došao, da meni služe nego da ja služim. No čekajte malo, ne bih li o tom od Boga dobio objavu, pa ćete poslije znati, kada dogjete“. Nakon nekoliko dana povratiše se k starcu, da ga opet pitaju. A starac im odreče: „Pred Bogom vam govorim, obojicu sam vidio gdje u raju stoje jedan do drugoga“.

Kad opat Pambon na poziv sv. Atanasija biskupa dogje u Aleksandriju i vidje na ulici glumicu, poče suze liti. Pitan: zašto plače? odgovori: „Dvije me stvari natjeraše na plač, jedno propast ove ženske, a drugo što se ja toliko ne

staram, kako ću ugoditi Bogu, koliko se ona brine, kako će ugoditi nevaljalim ljudima“.

Dogju jednom k Pambonu četiri brata (monaha) odjevena u kožuhe, i svaki od njih iskaže krepost drugoga, dok nije bio ondje: jedan se ispaštao, drugi nije upravo ništa imao, treći imao veliku ljubav k bližnjemu, za četvrtoga pak reku, da živi dvadeset i dvije godine u potpunoj poslušnosti k starijima. Sveti Pambon odgovori: „Kažem vam, da je krepost ovoga veća nego ostalih; jer svaki od vas ima krepost po svojoj volji, a ovaj je svoju volju odsjekao te se učinio sluga tugjoj volji“.

Monah neki zapita Pambona: „Zašto mi brane zli dusi, da činim dobro bližnjemu?“ Reče mu starac: „Ne govori tako, drukčije ćeš Boga tjerati u laž, nego reci radije: Ja upravo ne ću, da činim milosrgje. Jer je Bog kazao: Dadoh vam vlast, da zgazite skorpije i zmije i svaku silu neprijateljevu (Luk. 10, 19); zašto dakle ti ne gledaš zgaziti nečiste duhe?“

Kad je bilo Pambonu sedamdeset godina pa po običaju svojem pleo kotaricu, pozove k sebi učenika svojega Palladija, i reče mu: „Uzmi ovu kotaricu iz mojih ruku, da se mene sjećaš; jer nemam ništa drugo što da ti ostavim“. I kad ovo reče, preporučujući duh svoj Gospodinu, premine s ovoga svijeta bez bolesti i bez bola i u kojem članu tijela.

* * *

U svakoj rečenici sv. Pambona može se naći prikladna pouka; no ovdje ćemo napose razmisliti ono, što je rekao o nakingjurenoj glumici, koju vidje u Aleksandriji. Ona se kitila, da ugodi očima

muškim; a to je bilo na propast njojzi sámoj pa i mnogim drugima. A i sada je vidjeti po ulicama gradskim pače i u selima naličenih i nakićenih ženskih, koje gledaju, da muškima omile ili da ljubav njihovu steku. Nije li ovo grijeh ili prilika grijehu za same takove ženske i za druge? Ako ženske imadu upravo nakanu ličenjem svojim i kićenjem u drugima podjariti nečistu ljubav ili želju, onda za cijelo smrtno griješe; ako li upravo nemaju takove nakane, no mogu po razboru svome naprijed znati, da će se drugi sablazniti o njihov nakit i podražiti se na nečiste želje, i onda griješe, jer daju drugima priliku na grijeh. Sv. Ivan Zlatoust ovako progovara takoj ženi: „Kako možeš misliti, da si čista od grijeha? Ti si vatru zapalila, mač naoštrila, otrov nasula. Što drugi rade, tvoje je djelo". Sveti pak Jeronim govoreći o ženskom ličenju i kićenju kaže: „To je znak unutrašnje nečistoće i potpala bludnosti u drugima".

No ovijem ne ćemo da kažemo, ě je svaki nakit ženski i svako dragocjeno odijelo grešno; jer i ženske treba da se odijevaju po svojem staležu, pa kad se ugledna a bogata gospogja obuče u skupocjenu odjeću i udari na se srebro i zlato, može sve to biti bez grijeha, jer tako dolikuje njezinu staležu a može se tako udesiti, da se ne vrijegja pristojnost i ne daje drugima sablazan; tā znade se iz Svetoga Pisma, da se i čista Judita i pobožna Estera, kad je trebalo, obukoše u dragocjeno odijelo i nakitiše uresima ženskim i namazaše mirisima. Sa svim tim što je ženi kršćanki pravi nakit, kažu sveti apostoli Petar i Pavao. „Ženam neka ne bude nakit izvana u pletenju kose ili u udaranju zlata ili u oblačenju haljina, nego u tajnome čovjeku srca, u neraspadljivosti tihoga i krotkoga duha, koji je pred Bogom mnogocjen. Jer se tako nekad ukrašivahu i svete žene, koje se uzdahu u Boga i pokoravahu se svojim muževima. I. Petr. 3, 3—5. A sveti Pavao veli: „Žene u pristojnom odijelu stidom i trijeznošću neka ukrašuju sebe a ne pletenicama ili zlatom ili biserom ili odjećom dragocjenom; nego kao što se pristoji ženama, neka dobrim djelima pokazuju pobožnost". I. Tim. 2, 9. 10.

Pomolimo se.

Zagovor blaženoga Pambona opata neka nas, prosimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

2. dan srpnja.

Pohogjenje blažene Djevice Marije.

Arhangjel Gabriel, koji je blaženoj Djevici Mariji navijestio utjelovljenje Sina Božjega, kaza joj ujedno, da je rogjakinja njezina Elisabeta, premda stara i do onda nerodna, već šesti mjesec trudna (noseća) sinom. Tomu se Marija od srca obradova, pa zahvalivši Gospodinu Bogu za neizmjernu milost utjelovljenja, ustade da pohodi rogjakinju Elisabetu. Na ovo pohogjenje ponuka unutrašnjim načinom Sin Božji presvetu majku, u koje je djevičanskoj utrobi još sakriven bio, da nazočnošću svojom od istočnoga grijeha očisti Preteču svojega, dok je i on bio još u utrobi materinoj, i da ga napuni milosti; ovo bi bio mogao Sin

Božji učiniti i nenazočan, ali nam htjede već tada dati lijep primjer poniznosti posjećajući onoga, koji je od njega neizmjerno niži. „Viši dolazi k nižemu — kaže sv. Ambrosije — da se nižemu dade pomoć, Marija k Elisabeti, Hrist k Ivanu“. Zatim kao što se blažena Djevica od srca radovala milosti, koja zapade pobožnu Elisabetu, tako htjede, da joj radost svoju i pokaže, da joj miloštu čestituje i zajedno da hvale i slave milosrgje Božje, od kojega obje dobiše onolike milosti. Blažena Djevica pogje i zato u pohode staroj rogjakinji, da je po mogućnosti dvori; što je jamačno i činila. Pogje dakle Marija iz Nazareta žurno u gore, u grad Judejski, gdje su stanovali pobožni ženidbeni druzi Zaharija i Elisabeta. Iz Nazareta u Galileji bijaše dalek put do grada Judejskoga; taj put prevali blažena Djevica žurno, da se odviše dugo ne zadrži na javnom mjestu izvan kuće. „Učite se odatle djevojke — kaže sv. Ambrosije — da vam ne valja klatariti se po tugjim kućama, zadržavati se na ulicama, ili duge razgovore voditi na javnim mjestima.“

Ušavši u kuću Zaharijnu, ljubazno pozdravi Marija Elisabetu. U taj čas dogodi se dvojako čudo: dijete u utrobi Elisabetinoj zaigra od radosti, i ona se napuni Duha svetoga. „Ivan u utrobi materinoj poznade Gospodina, i radosno ga pozdravi“, kaže sveti Irenej. Sveti Oci drže jednoglasno, da se Ivan tada oprostio istočnoga grijeha i napunio se Duha svetoga; jer je već Arhangjel Gabriel naprijed kazao ocu njegovu Zahariji, da će se napuniti Duha svetoga još u utrobi materinoj. I Elisabeta čuvši pozdrav Marijin napuni se Duha svetoga i prosvijetljena njime po-

znade otajstvo utjelovljenja Hristova, što se zbilo u djevičanskoj utrobi Marijnoj. Zato reče glasno: „Blagoslovena ti megju ženama i blagosloven plod utrobe tvoje!“ Ovim riječima izreče Elisabeta po nadahnuću Duha svetoga, da je Bog Mariju uzvisio nad sve žene i njoj dao veću milost nego ikojoj drugoj ženi, jer je postala majkom onoga, koji je vrelo svakoga blagoslova i svake milosti. Radi blagoslovenoga ploda utrobe svoje, to jest radi jedinorogjenoga Sina Božjega, kojega je bila dostojna nositi u djevičanskoj utrobi, i ona je blagoslovena, blagoslovena više od svih ljudi. Pozdravivši Mariju, reče po tom kao u čudu Elisabeta: „Otkud meni ovo, da dogje mati Gospodina mojega k meni?“ Ona se drži nedostojnom, da je pohodi mati Hrista, Gospodina njezina. Onda pripovjedi, kad je čula pozdrav njezin, kako joj je dijete u utrobi radosno zaigralo, i doda: „Blago tebi, što si vjerovala; jer će se izvršiti, što ti kaza Gospodin“. Iz ovoga se vidi, da je Elisabeta po objavi duha Božjega znala, što se dogodilo prečistoj Djevici i što joj je angjel naprijed kazao.

Marija mati Božja slušaše ponizno riječi Elisabetine, pa znajući da je sve što joj se dogodilo bezmjerna milost Gospodina Boga, koju treba hvaliti, zapjeva pjesmu zahvalnicu: „Veliča duša moja Gospodina, i obradova se duh moj u Bogu spasitelju mojem! Što pogleda na poniznost sluškinje svoje; jer gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji; što mi učini velike stvari onaj, koji je silan i čije je ime sveto. I milosrgje njegovo od koljena do koljena onima, koji ga se boje. Učini silu mišicom svojom, razasu ohole u misli srca njihova. Zbaci silne s prijestola i podiže ponizne.

Gladne napuni dobara, i bogate otpusti prazne. Primi Israela slugu svojega, opomenuv se milosrgja svojega; kao što govori ocima našim, Abrahamu i sjemenu njegovu do vijeka". Ovom pjesmom blažena Djevica zahvali Gospodinu Bogu prvo za milosti, koje je udijelio njojzi mimo sve druge ljude; drugo za ona sva nebrojena i velika dobra, koja je on učinio narodu svomu izabranomu prije dolaska Hristova; i treće za utjelovljenje vječnoga Sina Očina, koje bi obećano patrijarsima i potomcima njihovim a sad se izvršilo. I što je ona u pjesmi ovoj duhom proročkim naprijed kazala, da će je „blaženom zvati svi naraštaji", to se evo već devetnaest vijekova u svemu kršćanstvu izvršuje: svi vijekovi i svi staleži natječu se u čašćenju Djeve Marije; u svakoj crkvi ima njoj na čast oltar, u svakoj gotovo kući njezina slika ili kip, svaki jezik izgovara ime Marijno sa poštovanjem; svaki dan navješćuju zvona po svemu svijetu njenu čast i pozivaju ljude na pozdravljenje njezino.

Marija ostade s Elisabetom oko tri mjeseca, i onda se vrati kući svojoj. Kad je već pri samom dolasku Marijnu dijete u utrobi Elisabetinoj radosno zaigralo i ona se napunila Duha svetoga, kolike su milosti od Boga udijeljene kući Zaharijinoj, Elisabeti i plodu utrobe njezine za ona tri mjeseca! Kad je Gospodin blagoslovio Obededoma i sav dom njegov zato, što je u kući njegovoj tri mjeseca ostao kovčeg (škrinja) staroga zavjeta (II. Sam. 6, 11), koliko li je više blagoslovio dom Zaharijin, što je u njemu tri mjeseca ostao živi kovčeg novoga zavjeta, blažena naime Djevica Marija! Blago kući, koju pohodi Marija, blago ocima i materama i djeci i služinčadi, u kući kojih

ostane Marija! Jer ona ne dogje sáma nego donese sa sobom Isusa, a kamo on dogje, ondje je svjetlost, toplina i život, ondje se voda pretvara u vino kao na svadbi u Kani Galilejskoj (Iv. 2, 1—11), ondje nestaje groznice i svake bolesti kao u kući Petrovoj (Mat. 8, 14. 15), ondje je pomilovanje i oproštenje grijèhâ kao kod fariseja Simona (Luk. 7, 36—50), ondje sreća i spasenje kao u domu Zakhejevu (Luk. 19, 1—10), ondje je gošćenje i veselje kao u domu starješine zborničkoga Jaira (Luk. 8. 41ss)! Samo da su oci i matere, kakovi su bili Zaharija i Elisabeta: pravedni pred Gospodinom, živeći u svemu po zapovijestima Gospodnjim bez mane, onda bi Marija s Isusom i u njih ostala ne samo tri mjeseca nego do vijeka!

* * *

Blažena Djevica Marija uči nas pohogjenjem kod rogjakinje svoje sv. Elisabete, kakovi treba da budu naši pohodi i razgovori, koji su mnogima vrelo grijeha. Marija pohodi Elisabetu iz ljubavi i udvornosti. Ljubav je skloni, da Elisabeti ponudi svoju dvorbu i ugodbu; udvornost je ponuka, da pohodi rod. Kad bismo i mi pohode svoje činili vazda samo iz ljubavi ili iz udvornosti, koliko dragocjena vremena bismo prištedili i kolikim se prilikama grešnim uklonili! Mjesto da činimo nekorisne posjete, obigjimo radije uboge, bolesne i nevoljne, jer ovo od nas ište ljubav k bližnjemu i naročita zapovijest Hristova.

O čemu se razgovaraju Marija i Elisabeta? Pozdravivši se, kako je običaj megju rogjacima i znancima, stanu odmah govoriti o Bogu i o čudesnim djelima njegove dobrote i ljubavi. A koliko

puti su naši razgovori na posjetima grešni! Tu se čuju nepristojne šale i dvolične dosjetke, opadanja i ocrnjivanja, pače i ruganja i ismijevanja časnih osoba i svetih stvari! Koliko opet u razgovorima takovim pretvaranja, himbenosti i usilovanosti! A zar nema i u ovom svijetu, u prirodi i u životu, u nama i izvan nas toliko istine, dobrote i ljepote, da bismo mogli razgovorom o njima ispuniti vrijeme posjeta? Nije li svaka stvarca, ma koliko nam se sićušna činila, ako je omjerimo o Boga i o sliku njegovu, čovjeka, dostojna da je posmotrimo i da se porazgovorimo o njoj?

Čim je Marija dužnost svoju učinila i vidjela, da Elisabeta više ne treba njene pomoći, odmah se vrati kući. Ne izbivajmo ni mi iz kuće češće ni duže vremena, nego od nas ište dužnost ili drugi valjan razlog; jer drukčije dogjemo u kojekakve napasti i pogibli, vidimo zle primjere, budemo rastrkane pameti i neprikladni na sabranu molitvu i bogoljubnost.

Pomolimo se.

Slugama svojim, prosimo Gospodine, udijeli dar nebeske milosti, da onima, kojima je porod blažene Djevice bio početak spasenja, zagovorna svetkovina pohogjenja njezina dade umnoženje mira. Po Hristu Gospodinu našem Amen.

3. dan srpnja.

Sveti Feliks, Irenej i Mustiola.

Rimski cesar Aurelijan, koji je vladao od 270. do 275. godine, ne bijaše u početku neprijatelj kršćanima, ali pod svršetak vladanja svoga, podgovoren od drugih, izdade naredaba protiv njih.

U Toskanu bješe poslan neki Turcije, da potraži kršćane. Dogje u grad Sutri. Kad dozna svećenik Feliks za dolazak njegov, skupi kršćane, i stade ih sloboditi govoreći: „Roditelji i braćo i sinovi! neka vas ne smuti ovaj mrak, jer ne će za dugo trajati, ali valja čuvati se tmine vječne. Stojte i junački se borite, jer je bolji dan jedan u dvorovima Gospodnjim od tisuće zlata i srebra". Čuvši za ovo Turcije uhvati Feliksa i zatvori u tamnicu. Sjutradan na pitanje Turcijevo: šta je on? odgovori Feliks: „Premda sam grešnik, ipak sam svećenik Hristov". Turcije reče: „Zašto ti potajno kojekuda sakupljaš ljudstvo, i zavodiš ih, da ne vjeruju bogovima i ne žrtvuju po starom običaju i po zapovijesti carskoj?" Odgovori Feliks svećenik: „Život je naš, da propovijedamo Gospodina našega Isukrsta i izbavljamo narod iz nečistoće idolske, da bi svakoga zapao život vječni". Turcije zapita: „Šta je život vječni?" Feliks odgovori: „Da se bojimo i da štujemo Boga Oca i Isusa Hrista i Duha svetoga". Tada razgnjevljen Turcije zapovjedi, neka mu kamenom satru usta, što zavodi narod. Pod teškim udarcima ispusti Feliks dušu. Tijelo bačeno na ulicu, sahrani kod zidina gradskih gjakon Irenej dne 23. lipnja, u koji dan se svetkuje spomen sv. mučenika.

Čuvši Turcije, da je Irenej sahranio tijelo Feliksovo, pošlje po njega, okuje ga i okovana i bosa potjera pred kolima, na kojima se odveze iz Sutrija u Chiusi. U Chiusiju zatvori Turcije Ireneja u tamnicu i za njim mnogo kršćana, koje je ondje pohvatao. U istom pak gradu življaše veoma bogata i ugledna kršćanka po imenu Mustiola, za koju kažu, da je bila rogjakinja cara Klaudija. Ona dajući stražarima od tamnice novaca, dolazila bi u tamnicu kršćanima, tješila ih, prala im i uljem mazala noge od okova ranjene, i svima donosila hrane i odijela. Turcije se više dana bavio u Chiusiju. Napokon dozna, kako Mustiola polazi zatvorene kršćane, te dozvavši je preda se, stane joj govoriti o plemenitosti roda njezina. A sv. Mustiola reče mu: „Naša je plemenitost u poniznosti kršćanskoj". — Poslije joj kaže Turcije: „Slušaj mene, pa ne sramoti visokoga roda. Zar nije ludo, što ideš k zatvorenima u tamnicu i s njima prijateljuješ?" Mustiola otkaže: „Ja ovo činim iz ljubavi ka Gospodinu našemu Isukrstu, za čiju ljubav i oni snose okove u tamnici". Turcije reče: „Čini po zapovijesti carskoj, žrtvuj, pa ćeš živjeti i uživati bogatstvo svoje". Svetica mu odreče: „Pohulio si nerazumno".

Nakon toga dade Turcije svim kršćanima, što su bili u tamnici, izodsijecati glave, i blaženog Ireneja gjakona udariti na muke. Na nagovaranje Turcijevo, da žrtvuje bogovima, odgovori Irenej: „Vidim, da si s uma sišao, kad mi tako što govoriš". Turcije pobješnjevši od gnjeva zapovjedi, da mu boke kandžama razderu i lučima ožegu. Irenej pak vikaše: „Hvala tebi, Gospodine Isuse Hriste, što sam zavrijedio doći pred lice tvoje!" i ovo

rekavši ispusti duh. Mustiola videći ovo reče Turciju: „Jadniče, što ubijaš krv nevinu? No oni idu na slavu, a ti ćeš imati stan u ognju vječnom". Na to dade Turcije blaženu Mustiolu tući kandžijama, dok ne preda Bogu vrijednu dušu (dne 3. srpnja, godine po svoj prilici 275.). Tijelo njeno pokupi sluga Božji Marko i ukopa kod zidova grada Chiusija, gdje molitve njene cvjetaju do dana današnjega.

* * *

„Zaisto vam kažem, teško je bogatomu ući u kraljevstvo nebesko. I opet vam kažem: lakše je kamili proći kroz iglene uši, nego bogatomu ući u kraljvestvo nebesko". Reče Isus (Mat. 19, 23. 24). Strahotna za cijelo riječ! Pa ipak je sasvijem istinita, jer je riječ Istine vječne. No zlo od bogatstva nije u sámom bogatstvu, nego je u zloći i opakosti čovječje volje. Kad bi bogatstvo bilo po sebi zlo, ne bi ga Bog nikada dao prijateljima svojim, a znamo, da je i megju svetim ljudima bilo bogataša, kao što bijaše bogata i današnja svetica Mustiola; tä i Isukrst imadijaše imućnih i bogatih prijatelja, kao Nikodema, Josipa Arimatejskoga, Lazara, Simona Gubavca, i t. d.

Nije dakle bogatstvo po sebi zlo; no zao je čovjek, koji sve darove Božje, bogatstvo, zdravlje, ljepotu, znanost i sva dobra zemaljska zlo upotrebljava na propast svoju. Bogatstvo je u rukama lugjaka i grešnika orugje, kojim izdovoljava sve požude i čini veoma mnogo zla; s njega se uznosi, i prezire i pritješnjava siromašnije ljude; opačine bogataša zamašnije su nego li siromaha, koji skrovito živi; srce njegovo lakše otvrdne; njega mogu

laskavci još većma izopačiti, te može duševno posve oslijepiti, lako zaboraviti Boga i propasti za uvijek.

Kad učenici čuše one riječi Isusove, kako je teško bogatomu ući u kraljestvo nebesko, začude se vrlo i reku: „Tko će se dakle moći spasti?“ A Isus pogledavši na njih reče im: „U ljudi je ovo nemoguće; a u Boga je sve moguće“. Mat. 19, 25. 26. Da, po milosti Božjoj može se spasti i bogataš, koji ima srce iskreno i ponizno, koji prostodušno pred Bogom hodi i svaki dan od njega prosi milost; može se spasti bogataš pravednik, koji nije sluga mamoni (idolu bogatstva), ne dade da bogatstvo njime vlada, nego on vlada bogatstvom i upravlja njime po volji Božjoj, srce svoje čuva slobodno od njega, te je i u najvećem bogatstvu ubog u duhu. Bogataš takova srca i duha bio bi i u siromaštvu vjeran Bogu. A Bog podjeljuje u svako vrijeme gdjekojim vjernim slugama svojim dobra zemaljska, ne samo zato da pravednim upravljanjem postide na sudu nepravedne upravitelje, nego i zato da budu zamjenici samoga promisla Božjega i da imaju čim raditi za veću slavu Božju. Jer u njihovim rukama bogatstvo je orugje za mnoga dobra i plemenita djela na slavu Božju, na korist crkve i domovine i na pomoć bližnjega što strada.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Feliksa, Ireneja i Mustiole razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima užežemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

4. dan srpnja.

Sveti Udalrik.

Udalrik (ili Ulrik) rodi se oko godine 890. u Bavarskoj. Otac mu bijaše grof od Kyburga i Dillingena. Zapazivši roditelji u djeteta blagu ćud i pobožno srce, odrediše ga za stalež svećenički, pa kad doraste za više nauke, dadoše ga u glasoviti monastir Sankt-Gallen. Taj monastir bješe tada upravo u najljepšem cvijetu: bilo u njemu 42 svećenika, 24 gjakona, 15 subgjakona i 20 prostih monaha, megju njima čuvenih učenjaka i umjetnika, kipara, slikara, neimara i musikaša. U takovu društvu lijepo napredova mladi Udalrik ne samo u tjelesnom rastu nego i u znanju, poštenju i svakojakoj kreposti. Monasi bili bi rado ovakova valjana čovjeka dobili u svoju zadrugu. Doznavši Udalrik za želju braće monastirske, zamoli ih, da mu dadu vremena za promišljavanje, a tada pogje k Viboradi, milošću Božjom prosvijetljenoj ženi, koja je živjela u pustinji ne daleko od monastira. Viborada mu reče, neka za tri dana opet dogje. Kad po tom dogje, reče mu bogodušna žena, da nije od Boga odregjen za monaha u onom monastiru nego za biskupa na istočnoj strani, gdje potok (Leh) dva kraja dijeli (kod Augsburga). Svršivši Udalrik nauke u monastiru, vrati se k roditeljima, a oni ga poslaše u Augsburg k biskupu Adalberonu, čovjeku mudru i naučnu, koji ga postavi komornikom svojim i udijeli mu svete redove. U to pogje Udalrik u Rim, da se Bogu pomoli na grobovima svetih apostola Petra i Pavla te u sredini svijeta kršćanskoga da se dade za pravim kršćanskim životom. Kad se vrati u Augsburg,

nagje na biskupskoj stolici već drugoga biskupa Hiltina, jer je njegov dobrotvor biskup Adalberon u tom preminuo; a budući da mu je u to umr'o i otac, pogje k udovoj majci, da upravlja državom njezinom. Po smrti pak Hiltinovoj godine 924. bude Udalrik od cara Njemačkoga uzvišen na upražnjenu biskupsku stolicu Augsburšku; tako se ispuni riječ bogodušne Viborade.

Udalrik nagje biskupiju u stanju veoma jadnu. Stolna crkva samo dą se ne razvali. I biskupske zgrade ostadoše puste iza strahotnoga požara, koji se zbio za pregjašnjega biskupa. Narod u biskupiji osiromašio od Madžara, koji su u ono doba u Njemačku često provaljivali i palili i rušili sela i gradove; od naroda dakle nije mogao biskup iskati potpore, pače se narod od njega nadao pomoći. No Udalrik ne klone duhom: uzdajući se u Boga najmi neimare i zidare, i stane opravljati, a ponajprije stolnu crkvu. Opravljanje i gragjenje sâm je nadzirao. Uz to je gledao, da i grad Augsburg poljepša i utvrdi; zato mu nasipe raširi, i tvrdim ga zidom opasa, da se bude lakše branio od neprijateljskih navala. Istom bješe najnužnije opravljeno, kad godine 926. Madžari provale u Njemačku i opkole Augsburg. Augsburžani mogoše se sada duže opirati neprijatelju, ali ga ne mogoše otisnuti već ako vrućom molitvom k Bogu načine drugi tvrgji zid. Madžari malo nijesu već provalili zidove od kamena, kad li sv. biskup naredi, da i žene i nejaka djeca stupe u boj. Dok su naime muškarci oružjem branili grad, on sazove žene i djecu u crkvu, pa jauk žénâ, vriska djece i svesrdna molba samoga biskupa skloni Madžare, da

su od grada otišli; ali zato opustošiše svu zemlju, i u Sankt-Gallenu ubiše blaženu Viboradu.

U doba kad življaše sv. Udalrik, biskupi su u Njemačkoj bili ne samo duhovni pastiri nego i svjetovni vladaoci svojih biskupija, pa su zato bili dužni u carskom dvoru vršiti različne službe. I Udalrik je morao više godina boraviti u carskom dvoru; premda je pak poslove ondje otpravljao vjerno i revnosno, opet mu boravljenje u dvoru nije bilo milo, jer bi bio volio kod kuće izvršivati dužnosti svoje crkvene i duhovne. Zato isprosi napokon od cara dopuštenje, da sebi za zamjenika u dvoru ostavi jednoga nećaka svoga, a sâm da se vrati u biskupiju.

Sada istom mogaše Udalrik biti biskup upravice i potpuno: pasti duhovno stado, dati se posve na pouku, molitvu i djela ljubavi kršćanske. Za svaki časak bješe sebi odredio kakav posao; kako se može besposličiti, nije mogao razumjeti. Svako jutro smisli, kako će dobro djelo onaj dan učiniti. Vatra ljubavi Božje buktjela je neprestano u srcu njegovu. Premda nije bio monah, živio je kao monah. Molitvom je, bdjenjem, postom, grubom odjećom i drugim dragovoljnim teškoćama obuzdavao tjelesne požude. Svake godine obišao bi jedan kraj svoje biskupije; vozio se na volovima, pa sjedeći na kolima pjevao s kapelanom svojim psalme. Na putu pratili su ga vazda siromasi; njih je trebalo najprije nahraniti, i tek onda išao bi on s ostalom pratnjom svojom k stolu. Došavši u župu najprije bi odslužio sv. misu, i onda ispitivao crkvene starješine i najčestitije župljane, što bi trebalo u župi poboljšati ili ukinuti, kako svećenici vrše službu Božju i nauk kršćanski, da li brižljivo kršćavaju

djecu, obilaze bolesnike i ukopavaju mrtvace, potpomažu li udovice i sirote, žive li čisto i uzdržljivo, i u miru sa svima? Jesu li župljani svojim duhovnicima poslušni, svetkuju li nedjelje i praznike, žive li po nauku kršćanskom? Po tom pohvali dobre a oštro pokara zle ne gledeći tko je tko, i odredi što valja popraviti i koje zle upotrebe treba ukinuti.

Godine 955. provališe Madžari opet u Bavarsku; žareći i paleći prijegjoše preko potoka Leha, spališe crkvu sv. Afre i stadoše Augsburgu pred vrata. Sv. Udalrik uzme oružje Božje: naredi javnu molitvu i prohodnju; ali ne propusti ni naravnih načina: svoje čete umnoži, gragjane pozove na oružje, opomene na pouzdanje u Boga i na junačku obranu vjere i zavičaja, stavi im se na čelo i bez štita i kacige pogje u tuštu i tamu od strijela i praća. Junački odbija on sa četama navale Madžarske, ali je grad slabim kulama i zidovima opasan; no eto vesela glasa: car Njemački dolazi s vojskom. Madžari ostave Augsburg i pogju caru na susret. A Udalrik pošlje noću čete Augsburške pod vojvodom rogjenim bratom svojim k carevoj vojsci. Nijemci odluče, da će dne 10. kolovoza udariti na Madžare. Uoči toga dana molilo se Bogu i postilo. Sâm car bješe uvjeren, da se pobjeda može steći samo s pomoći Božjom. Ali je pobjeda bila slavna i cjelovita. Madžari ametice potučeni ne usudiše se više provaljivati u Njemačku. Na bojištu pogiboše i Udalrikov brat i jedan nećak njegov.

Poslije one bitke mogaše sv. Udalrik bez smetnje nastaviti svoje apostolsko poslovanje. Prva mu briga bijaše obnoviti opustošene i spaljene crkve i sela, navlastito sagradi iznova crkvu sv. Afre ljepše nego je bila otprije, i ukrasi slikama;

u ovoj crkvi načini sebi grob, koji je otada svaki petak obišao. Jedan je dijel osiromašenih svećenika svojih uzdržavao o svojem trošku, i drage volje razdavao sve što je imao. Za odgajanje i izobražavanje djevojaka sagradi monastir sv. Stefana. U svemu je pak iskao poznanje i ljubav Isusa Hrista. Sredina crkvenoga jedinstva, vrelo čiste i nepomućene vjere bješe njemu Rimska stolica, našljednici sv. Petra; zato je još u osamdesetoj godini putovao u Rim. Častiti blaženu Djevu Mariju i svece, i štovati crkve njihove i svete ostatke nije tek sâm nastojao nego i gledao, da sve druge na to privoli; zato je i više puta išao na proštenje ne samo u Rim nego i u Sankt-Gallen i druga mjesta u Švajcarskoj i Njemačkoj. A budući da po riječi apostola Pavla (Rim. 8, 28) onima koji ljube Boga, ide sve na dobro, Bog dade vjernomu službeniku svojemu svrhunaravnu moć, da je blagoslovom svojim i svetim uljem ozdravljao bolesnike, osobito one koji su imali padavicu.

Ne mogavši sv. Udalrik od starosti i slabosti više sâm nositi breme biskupskoga zvanja i hotjevši imati više vremena za molitvu i pripravu za smrt, izmoli od cara Njemačkoga dopuštenje, da svomu nećaku Adalberonu preda upravu biskupije i pravo našljedno na stolicu biskupsku. Tada svuče biskupsko odijelo a obuče halju monaha benediktina, kojih je pravila već otprije svakovrsnim krepostima izvršivao. Ali jedan sabor biskupski ne odobri, da Udalrik još u životu postavi sebi našljednika. Zato on opet uze breme biskupsko, i nosi ga, dok mu nijesu sile posve malaksale. Ipak je svaki dan, opirući se na dva svećenika, išao u crkvu i pričestio se. Dne 18. lipnja godine 973.

pruži se poslije službe Božje na prostrt sag pred raspelom, i molivši se tako Bogu do po ure, ustane i zapovjedi komorniku, da mu donese sve stvari njegove. Donese mu ih, a to su: nekolike košulje, sedam ili osam komada stolne rubenine, dvije kabanice i deset srebrnih novaca. I to se sv. biskupu činilo mnogo, pa reče: „K čemu meni sada sve ovo?“ i razda odijelo svećenicima a novce ubogima. Dne pak 4. srpnja, ležeći na pepelu, u 83. godini vijeka svoga preminu blaženo s ovoga svijeta. Na pogreb dogje mu prijatelj sv. Volfgango biskup Regensburški. Dvadeset godina iza toga papa Rimski Ivan Petnaesti proglasi svečano Udalrika svecem; ovo bijaše prvo ove vrste svečano proglašivanje u Rimu.

* * *

Isukrst reče; „Došao sam, da bacim vatru na zemlju, i šta hoću drugo nego da se zapali?“ Luk. 12, 49. Ovakova je vatra neprestano buktjela u srcu sv. Udalrika. Ova je naime vatra ljubav Božja, koja ima sva svojstva vatre. Vatra ugrijeva tijelo, da živi i titnja; a ljubav udjeljuje srcu pravu životnu toplinu, da tvori djela života vječnoga. Vatra rastapa najtvrgje rude; ljubav umekšava i rastapa najtvrgja srca. Vatra sagorijeva sve lake i gorive stvari; ljubav sagorijeva svu rgju od grijeha i mânâ. Vatra čisti zlato; ljubav očišćava sve misli i želje srdačne. Vatra radi neprestano; i ljubav radi neprestano, inače nije prava ljubav. Vatra udjeljuje silu svoju svemu do čega dogje, te na neki način pretvara u vatru; i ljubav Božja pretvara čovjeka zemaljskoga u božanskoga. Vatra budući laka stvar diže se u visinu; ljubav diže srce

k Bogu i k nebeskim stvarima. Vatra se sve većma širi, što joj se više goriva prilaže; ljubav se sve većma rasplamćuje, što joj više milošta, dobročinstva, muka i nevolja Bog domeće. Vatra se ne može sakriti, svagdje ugrijeva i zapaljuje; i srce koje gori ljubavlju Božjom, ne može da ne očituje ove ljubavi i njom zapali druga srca na to prikladna. Vatra napokon svijetli na sve strane; duša će se sjajati u svjetlosti vječnoj, ako na ovom svijetu gori vatrom ljubavi Božje.

Pomolimo se.

Daj molimo svemogući Bože, da nam blaženoga Udalrika ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

5. dan srpnja.

Sveti Ćirilo i Metodije.

Hvalimo ljude slavne i stare naše u rodu njihovu. Mnogu slavu učini na njima Gospodin veličanstvom svojim od vijeka. Oni bjehu ljudi veliki silom i nadareni razboritošću, i mudrošću svojom učiše narode riječi presvete. Ime njihovo živi od roda do roda. Mudrost njihovu neka pripovijedaju narodi, i pohvalu njihovu neka razglašuje zbor“. Crkv. 44, 1—4. 14. 15.

Grk Leon za carskim upraviteljem prvi činovnik u Solunu gradu primorskome na Egejskom moru imade sedmoro djece, megju njima sinove Metodija i najmlagjega Konstantina (docnije nazvanoga Ćirila), koji mu se rodi oko godine 826.

U okolišu Solunskom naselili se biše Sloveni (Slavjani); a i sami Solunjani razumješe jezik Slovenski.

U školi od svih učenika najviše napredova Konstantin radi svoje vrlo hitre pameti, tako da su se svi čudili. No na žalost materi i djeci umrije im naskoro otac, ostavivši svu brigu oko odgajanja djece osobito najmlagjega Konstantina bogoljubnoj materi.

Izučivši Metodije sve škole postade carski upravitelj okoliša Slovenskoga; tako naredi Bog, da bi Metodije proučio sve Slovenske običaje i pomalo im se privikao.

U to Konstantin baveći se naucima zavoli najvećma mudroslovlje i bogoslovlje, te za veći napredak otide u Carigrad. U ono vrijeme mnogo su nemira u Grčkoj carevini uzrokovali ikonoborci boreći se protiv toga, da se štuju ikone (slike i kipovi) svetih. Za ovih buna i nemira ostavi Metodije službu upraviteljsku, koju je vršio više godina, i otide na goru Olimpo, gdje su živjeli redovnici i pustinjaci, ostriže se i obuče se u crnu haljinu. Ondje je u poslušnosti činio sve što ištu pravila redovnička, i prionuo za knjigu. Dok je ovako Metodije u svetom miru i tišini boravio, bilo se njegovu bratu Konstantinu javno prepirati. Tadašnja glava ikonoboraca iskaše, neka mu se dokaže, da ima krivo; slava da mu to dokaže, dopade mladoga Konstantina: on tako učeno a bistro dokaza, č smo dužni štovati svete ikone, da je starac krivovjerac umukao i posramio se. Odonda bi Konstantin u velikoj milosti prvomu carskomu doglavniku, koji mu za ženu ponudi kumče svoje, djevojku krasnu i bogatu i od roda dobra i velika, i još obeća, da će mu u cara izmoliti veliku čast. No Konstantin voljevši biti službenik Gospodnji

nego li velikaš državni, postade svećenik, a po tom bude nastojanjem onoga carskoga doglavnika imenovan knjižničarom patrijaraške knjižnice. Ali poslije kratkoga vremena nestade njega iz Carigrada, te ga istom za pó godine nagjoše u jednom monastiru i jedva nagovoriše, da ostavi samotinju i vrati se u bučni svijet; no ne mogavši ga privoliti, da bude opet knjižničar, umoliše ga napokon, da bude učitelj i da uči mudroslovju domaće i strane mladiće.

U onom vijeku veoma osiliše muhamedovci, pa rugajući se kršćanskoj vjeri imenito nauku o presvetoj Trojici, zazivaše Grčkoga cara, neka im pošlje čovjeka, koji će se s njima prepirati. Ovaj posao povjeri car dogovorno s patrijarhom sv. Ignacijem Konstantinu, koji premda još mlad — tada mu bijaše tek 24 godine — ipak je već bio na glasu filošof (mudroslovac). On pogje s jednim carskim vijećnikom u daleku zemlju, da brani vjeru kršćansku od huljenja i napadanja muhamedovačkoga. Konstantin je to činio umno i vatreno, ali je u zanesenih pristaša lažiproroka Muhameda slabo što polučio (postigao), te se vrati u Carigrad. Malo vrijeme zatim razda ubogima sve što je imao uzdajući se u Boga, koji se svaki dan za sve brine, i skloni se u samoću, da promišlja o istinama vječnim; poslije ga promisao Božji povede na Olimpo k bratu Metodiju. Ondje živješe braća moleći se Bogu i besjedeći samo s knjigama. Na onoj svetoj gori ujediniše se dvije bratske duše u teženju na nebeski zavičaj, te se odonda više ne rastaviše u dobru ni u zlu, u radosti ni u žalosti.

Oko godine 857. dogjoše u Carigrad poslanici od Kozara, koji su stanovali kod Crnoga Mora, a

tada živjeli u prijateljstvu sa Grcima. Kozare, koji su bili još neznabošci, gledahu i muhamedovci i Židovi premamiti na svoju vjeru; no oni zamoliše iz Carigrada čovjeka književna, koji će ih poučiti u vjeri kršćanskoj, pa ako nadvlada muhamedovce i Židove, oni će se pokrstiti. Za ovaj teški posao odabraše opet Konstantina, a on za slavu Božju ostavi drage volje goru Olimpo, i pridruživši sa sobom brata Metodija pogje s pratnjom carskom u zemlju Kozarsku. Došavši u grad Herson na Krimu, ostane Konstantin ondje za neko vrijeme, da se nauči jeziku Kozarskomu i nekim drugima, i ide da potraži ostatke sv. Klementa pape Rimskoga, Petrova učenika i našljednika na papinskoj stolici, koji je onamo bio prognan i ondje umr'o. S pomoću Božjom nagjoše doista svete ostatke na jednom otoku Crnoga Mora, i prenesoše ih u grad u crkvu. Po tom pogje Konstantin s pratnjom ka knezu Kozarskomu, koji ga lijepo dočeka. U dvoru kneževu prepiraše se Konstantin dosta vremena sa Židovima i muhamedovcima. Na svršetku prepiranja proglasi prvi knežev savjetnik: vjera je kršćanska jedino istinita i bez nje ne može nitko polučiti života vječnoga; zatim dokonča sav zbor: svakomu je prosto da se krsti; i odmah se krstiše dvje sta Kozara.

Dok su braća Konstantin i Metodije boravili u zemlji Kozarskoj, u Carigradu zgodiše se znatne promjene: Focije, nekad učitelj Konstantinov, popevši se na stolicu patrijarašku zametnu svagju megju Carigradom i Rimom, iz koje izagje raskolje, što još sada traje. Braća vrativši se u Carigrad s moćima (ostacima) sv. Klementa ne htjedoše pristati za Focijem, nego Konstantin pribi se kod

crkve svetih apostola provodeći ondje vrijeme u molitvi, a Metodije odbivši ponugjenu mu arhibiskupiju postade iguman u veliku monastiru.

Megju Slovenima sjeverozapadnim već se je otprije rasplodila bila vjera kršćanska. No nju rasplodiše svećenici Nijemci slabo vješti Slovenskomu jeziku, osim toga Nijemci s vjerom kršćanskom nametnuše Slovenima svoje silovito gospodstvo, pa s toga vjera Hristova nije mogla Slovenima omiljeti ni željenoga roda nositi. Zato Moravski knez Rastislav hoteći da sebi Nijemca posve skine s vrata i da dobije svećenike što znaju govoriti Slovenski, posla u to ime poklisare u Carigrad. Car Grčki odazvavši se drage volje želji kneza Rastislava, odluči poslati u Moravsku i opet Konstantina i Metodija, koji su već kod muhamedovaca i Kozara bjelodano pokazali vještinu svoju i revnost u propovijedanju evangjelja i poznajući Slovenski jezik već iz djetinjstva u njemu su se sasvijem uvještili megju Slovenskim narodom. Konstantin s bratom bješe gotov po treći put zaputiti u daleki svijet, da radi za kraljevstvo Hristovo; ali je i znao, kako ga čeka mučan posao. Tu se nije radilo o pokršćivanju neznabožaca nego o utvrgjivanju vjere u naroda već pokrštenoga, što se moglo učiniti tek naukom, koji je opet bez knjige mučan, netemeljit i nepostojan. S toga Konstantin caru odmah reče: „S veseljem idem onamo, ako imaju knjiga u svome jeziku". A car mu odgovori, ako Sloveni nemaju slova za svoj jezik, neka im ih on sâm složi. Konstantin po tom preporučivši se po običaju svom milosti Božjoj, dade se na taj mučan ali spasonosan posao, pa kako je bio vješt mnogim jezicima i njihovoj književnosti, brzo složi slova Slovenska, i uze odmah prevoditi evangjelje.

Konstantin i Metodije od cara oskrbljeni obilatom poputninom i dragocjenim darovima za Rastislava i preporučnim pismom krenuše na put godine 863. ponesavši sa sobom i ostatke sv. Klementa. Put ih je vodio kroz Bugarsku, gdje se vjera kršćanska bila već dobrano ukorijenila, ali je knez Boris još bio neznabožac. Tu se sveta braća neko vrijeme zadržaše, mnoge Bugare pokrstiše, a već krštene u vjeri utvrdiše, pače obratiše na vjeru kršćansku i samoga kneza Borisa. Metodije naime, budući vješt slikar, načini sliku pošljednjega suda, pa ova slika uz milost Božju i uz besjedu sv. braće tako zadrma srce Borisovo, da više nije mogao odoljeti pozivanju Duha svetoga.

Knez Rastislav i sav narod Moravski lijepo dočekaše svetu braću; stanovnici naime glavnoga grada Velegrada doznavši za dolazak njihov i čuvši da nose sa sobom moći (ostatke) sv. Klementa i evangjelje u jezik Slovenski prevedeno, izidoše iz grada njima na susret i primiše ih s velikom radosti i časti. Braća se odmah latiše svoga posla: narod Moravski utvrditi u vjeri, iskorijeniti neznabožačke zloće što su još vladale u njemu, i voditi ga k savršenstvu kršćanskomu; zato i uzeše odmah djecu učiti knjigu, pa bolje i bistroumnije od njih odgajati za svećenike, koji će posao njihov nastaviti. Prevodiše takogjer dalje Sveto Pismo i druge knjige potrebne kod službe Božje, i uvedoše Slovenski jezik u liturgiju (službu Božju). Ali su braća imala i neprilika u svetom poslu. U Moravaca bi se ženidbe lakoumno raskidale, a sveta braća nijesu dopuštala rastave osim radi preljubočinstva; u Moravsku bješe se već uvuklo i krivovjerstvo bogomilsko, koje megju ostalim uči, da je sve vidljivo

stvorila sotona, i taj korov trebalo je iščupati iz njive Gospodnje; najviše pak graknuše svećenici Nijemci na braću, što su uvela u liturgiju jezik narodni, jer je Bog tobože izabrao samo tri jezika, Hebrejski (Židovski), Grčki i Latinski, kojima se pristoji slavu Bogu davati. Pače Nijemci tužiše Konstantina i Metodija papi Rimskomu; zato ih papa pozva u Rim. A oni budući uvjereni o vrhovnom pravu pape Rimskoga na Moravsku i Panoniju (sadašnju Ugarsku i Hrvatsku i Slavoniju) i želeći od njega dobiti potvrdu porabe Slovenskoga jezika u službi Božjoj, dragovoljno poslušaše poziv glave crkvene. Uzevši dakle sa sobom moći sv. Klementa i nekoliko svojih učenika, koje su držali dostojnima crkvene službe, pogjoše u Rim kroz Panoniju, gdje je vladao Slovenski knez Kocelj, koji ih lijepo dočeka, Slovensku knjigu zavoli i do pedeset im učenika preda u nauk; dalje putovaše kroz Hrvatsku, gdje su ih do poznih vremena sa zahvalnošću spominjali.

Papa Rimski Hadrijan Drugi čuvši da Konstantin sa sobom nosi moći sv. Klementa, veoma se obradova, pa izišavši iz grada sa svećenstvom i pukom braći na susret, časno ih primi. Po tom se počeše pri donesenim svetim moćima po milosti Božjoj zgadjati mnoga čudesa; tko god je naime počast učinio sv. moćima, ozdravi od bolesti, koju bi god imao. Moći sv. Klementa sahranjene biše u crkvi njemu posvećenoj.

Papa Hadrijan imajući na umu znamenitost Moravske i Panonije za katoličku Crkvu, posveti sâm svečano Konstantina za biskupa onih zemalja, i tom prigodom promijeni mu ime Konstantin u ime Ćirilo, obzirući se po svoj prilici na sv. Ćirila

Aleksandrijskoga (umr. godine 444.), revnosnoga pristaše Rimskoj stolici. te ovako nagovješćujući, kako je i novomu biskupu tvrdo pristajati za stolicom sv. Petra, na koju su upravo tada iz Carigrada stali žestoko navaljivati. Od učenika Ćirilovih biše regjeni neki za svećenike a neki za gjakone ili niže službenike crkvene. Što se pak tiče porabe Slovenskoga jezika pri službi Božjoj, papa Hadrijan uzevši na um prilike tadašnjega vremena, želje i potrebe Slovenskoga naroda i razloge od Ćirila i Metodija napomenute, odobri Slovenski prijevod bogoslužnih knjiga i porabu Slovenskoga jezika pri liturgiji.

No svetomu Ćirilu ne bi sugjeno, da još i kao biskup radi za spasenje Slovenskih naroda: on blaženo preminu s ovoga svijeta u Rimu dne 14. veljače 869. i bi ukopan u crkvi sv. Klementa.

Na mjesto Ćirilovo posveti po tom papa Hadrijan Metodija za biskupa. Dok je Metodije boravio u Rimu, zamoli knez Panonskih Slovena Kocelj papu, da mu Metodija pošlje za poučenje naroda. Papa usliši molbu Koceljevu, te Metodije s učenicima svojim pogje u Panoniju. Kocelj s velikom čašću i radošću dočeka Metodija; ali brzo vidi, da stvar ne će potpuno poći za rukom sve dotle, dok se Slovenski krajevi Panonski i Moravski ne izviju ispod vlasti arhibiskupa Salzburškoga. Zato posla Kocelj Metodija natrag u Rim, da u pape izmoli novu crkvenu pokrajinu (metropoliju) Panonsko-Moravsku, nepodloženu Nijemcima. Papa vidi pravednost molbe, te Metodija imenova arhibiskupom metropolitom Panonsko-Moravskim i povrh toga poslanikom svojim za one krajeve. U to se stvari u Moravskoj okrenu na zlo: Rastisavljev sinovac

Svetopuk izdade strica svoga Nijemcima, a oni ga bace u tamnicu, oći mu izvade i poslije ture u monastir; Svetopuk pak postavši mjesto strica Rastislava knezom prizna gospodstvo Njemačko nad sobom. U ovim prilikama nije Metodije imao nadanja, da bi mogao u Moravskoj spasonosno raditi; zato vrativši se iz Rima ka Kocelju zadrži se kod njega ne smijući u Moravsku. On tada i u Panoniji uvede u liturgiju jezik Slovenski; a s kolikom je radošću slušao narod glasove svojega jezika u crkvi i s kolikom je ljubavi pristajao za svojim metropolitom Metodijem i narodnim svećenstvom, vidi se već odatle, što je narod grnuo u crkve, u kojima se služilo Slovenski, a ostavljao crkve, u kojima su svećenici arhibiskupije Salzburške vršili Latinsku liturgiju. Svećenici Nijemci ne mogavši to snositi, odoše u Salzburg i digoše buku i bunu na Metodija i kneza Kocelja. Budući da je kneževina Panonska pripadala carevini Njemačkoj, nije mogao Kocelj Metodija odbraniti od Njemačkih biskupa, kad su ga oslanjajući se na moć carstva Njemačkoga silom dovukli preda se na sud. Uzalud je Metodije prizivao papu Rimskoga kao jedinoga pravoga suca u toj raspri; Njemački ga biskupi zbaciše sa časti arhibiskupske, jer Panonija tobože pripada arhibiskupu Salzburškomu, zlostaviše ostavivši ga duže vremena na polju u ljutoj zimi i mećavi, pače ga htjede biskup Passavski tući bičem, ali mu ne dadoše drugi, i napokon ga osudiše na zatvor, gdje je do tri godine čamio. Sve ovo dozna napokon papa Ivan Osmi, koji odmah pošlje u Njemačku biskupa Pavla, da sve razvidi, krivce Njemačke biskupe da kazni obustavši im službu biskupsku, i dovede sa sobom u Rim Metodija i

one biskupe. No u to vrieme knez Moravski Svetopuk oslobodi se od gospodstva Njemačkoga, pa protjeravši svećenike Nijemce iz svoje kneževine, zamoli od pape, da mu Metodija dade za arhibiskupa i učitelja. Sveti Metodije zaputi najprije u Panoniju ka knezu Kocelju, koji ga radosno dočeka ali ne dugo nakon toga umre. Po smrti pak Koceljevoj pogje Metodije u Moravsku, gdje se sada opet počnu Slovenski glasovi razlijegati po domovima Božjim. Sveti Metodije postavši vidjelo Moravskoj, stado je svoje duhovno razboritim bogoljupstvom nagovarao, učio i popravljao, čupajući škodljivo a sijući spasonosno, i dižući crkve Gospodnje na visinu najveće slave. Tako se po njegovom svetom nauku i životu presveto ime Isusovo razlijegalo iz svačijih usta. Tako su svi mirovali u ljepoti pokoja, svi se veselili u poznanju istine, svi se radovali u svetosti kršćanske vjere. Od mnogih učenika i pomoćnika Metodijevih istorija nam je imena samo petorice sačuvala, i to su Klemento Bugarin, Naum, Angjelarije, Sava i Gorazd Moravac. Apostolsko poslovanje sv. Metodija i učenika njegovih prijegje i preko megje Moravske; oko godine 874. krsti on Češkoga kneza Borivoja i ženu njegovu sv. Ljudmilu,

Ovako blagosloven râd Metodijev nijesu mogli dobrim okom gledati protivnici njegovi. Njemački su svećenici jednako prišaptavali papi Ivanu, da Metodije ne uči ono, što Rimska stolica, i da ne prestaje službu Božju služiti barbarskim jezikom Slovenskim; a i prevrtljivoga Svetopuka gledali su omraziti s Metodijem, tobože da ne uči čiste vjere i da Slovenska liturgija nije papinskoj stolici po volji. Papa se začudi glasovima raznošenim o

Metodiju, pa da učini kraj svakoj sumnji, pozove pismom od 14. lipnja godine 879. Metodija u Rim, „da iz njegovih usta čuje i pozna, da li onako drži i propovijeda, kao što je ustmeno i pismeno svetoj Rimskoj Crkvi obećao da vjeruje?“ Papi Ivanu Osmomu nije svrh toga i doista bilo po volji, što je sv. Metodije misu služio Slovenski, pa ga i za to pozva na odgovor. Sveti Metodije pogje u Rim, i pred papom i skupljenim oko njega biskupima potpuno obrani svoje pravovjerje i temeljito dokaza korist i potrebu Slovenskoga bogoslužja. Papa proglasi Metodija pravovjernim, potvrdi njegovo arhibiskupstvo i odobri Slovensko bogoslužje, doda ipak, neka se za veću čast evangjelje čita najprije Latinski a onda Slovenski, k tomu ako bi knez Svetopuk i velikaši njegovi voljeli slušati Latinsku misu, neka im se misi Latinski. Nijemci naime, s kojima se Svetopuk opet bio pomirio, uvjeriše njega, da je „barbarski“ Slovenski jezik samo za prostu svjetinu, a njemu i velikašima da više dolikuje jezik Latinski, pa ga nagovoriše, neka od pape ište Latinsku biskupiju u Nitri. To učini Svetopuk, i predloži za biskupa Nitarskoga Nijemca Wichinga, kojega papa i posveti za biskupa no podloži Metodiju kao arhibiskupu. Postigavši ovo Nijemci zapodjenuše opet nove pletke; da podraže Svetopuka na Metodija napisaše lažnu papinsku poslanicu, kojom se tobože osugjuje Metodije kao krivovjernik i njegovo Slovensko bogoslužje. Na to se Metodije potuži papi Ivanu, koliko mu je muka i nevolja podnositi od protivnikâ i od samoga svojeg područnika biskupa Wichinga. Papa časa ne počasiv pisa Metodiju (23. ožujka godine 881.) poslanicu, kojom hvali skrb njegovu

oko spasavanja duša i revnost za pravu vjeru; uvjerava ga, da je lažna ona poslanica, kojom tobože papinska stolica njega osugjuje, i da nije Wichingu dao nikakvih osobitih tajnih naputaka; nagovara ga, neka narod jednako uči u evangjelskom i apostolskom nauku; utješava ga za napasti, koje mu je podnositi, jer ako je Bog s njime, nitko ne će moći biti protiv njega; i napokon mu obećava, da će sve dobro izvidjeti i pravedno dokončati. Tako i opet nadvlada istina i pravda; jer su za Metodija bili papa, narod Moravski i pravo.

U to se opet razvrže prijateljstvo megju Svetopukom i Nijemcima, te potukavši Svetopuk više puta ametice Njemačke čete pridobi svojoj kneževini i Panonsku, pregjašnju kneževinu Koceljevu; jošte mu se država rasprostrani na sjever do Visle. Svoj ovoj velikoj državi bijaše duhovni pastir sv. Metodije; da je on sa svom revnošću apostolskoga duha radio oko prerogjenja duhovnoga svog stada, nema sumnje; jer premda nemamo o tome podrobnih izvještaja, možemo razabrati iz kratke ali znamenite obznane njegova životopisca. „Od to doba — kaže životopisac — poče učenje Božje veoma rasti, i množiti se kršćani po svim gradovima, i neznabošci ostavivši lutanje svoje vjerovati u Boga“. Poimence pak znamo iz ovo doba, da je sv. Metodije nagovarao kneza Nadvislanskoga, neka se pokrsti drage volje u svojoj zemlji, da ne bude na to prinugjen kao zarobljenik; i da je na Petrov dan godine 884. u nazočnosti kneza Svetopuka i nebrojenoga naroda u Brnu posvetio crkvu na čast poglavicama apostolskim svetima Petru i Pavlu.

Sv. Metodije pošto je od sebe uklonio svaku krivicu i začepio mnogima usta, svrši svoj tijek, sačuvav vjeru i očekujući zasluženi vijenac; i pošto je tako ugodiv Bogu bio njemu mio, približi se vrijeme, da primi pokoj za muke i plaću za velike trude. Videći pak učenici njegovi da mu ginu sile i da mu se približava pošljednji čas, a znajući da srećan razvitak započetoga djela stoji do našljednika njegova na arhibiskupskoj stolici, zamoliše ga, neka jošte u životu odredi sebi našljednika. A on poznajući dobro učenike svoje, odredi za našljednika svoga Gorazda, jer je bio vješt Latinskoj knjizi, pravovjeran i rogjeni Moravac. Dne 4. travnja godine 885. na cvjetnicu unigje sv. Metodije s učenicima svojim u crkvu, gdje je bio svijet sakupljen, reče im kratku besjedu, blagoslovi kneza, svećenike i narod, i reče: „Čuvajte me, djeco, do trećega dana!“ Kad treći dan osvanu, reče: „Gospodine, u ruke tvoje preporučujem duh svoj!“ I na rukama svećeničkim preminu blaženo s ovoga svijeta, dne 6. travnja iste godine. Učenici učiniše mu dostojnu čast i crkvenu službu po Latinski, Grčki i Slovenski, i sahraniše mu tijelo u zbornoj crkvi. Nebrojeno mnoštvo svijeta skupi se na ukop, i svi plakaše za dobrim učiteljem i pastirom, koji je bio sve svima, da sve pridobije za Hrista.

Sveti otac papa Leon Trinaesti odredi okružnim pismom od 30. rujna 1880. da se spomen Slovenskih apostola svetih Ćirila i Metodija u svemu katoličkom svijetu svake godine slavi na dan 5. srpnja.

* * *

Zato što su sv. Ćirilo i Metodije kod gdjekojih plemena Slovenskih činili posao apostolski, navješćivali naime i utvrgjivali vjeru Hristovu, i što je mnogo od njihova rada apostolskoga zapalo i ostalim plemenima Slovenskim, oni se zovu apostoli Slovenski. Pa kao što su apostoli Isusovi poslije njegova uskrsnuća Petra štovali i priznavali za prvenca u zboru svome i za vidljivu glavu Crkve Hristove, tako su i Slovenski apostoli Petrova nasljednika, Rimskoga papu, štovali i priznavali za prvenca u zboru biskupskom, za vidljivu glavu Crkve Hristove i za namjesnika Hristova u kraljevstvu Božjem na ovome svijetu. Zato su pribjegavali u svakoj sumnji, teškoći i nevolji u Rim k stolici papinskoj, ondje nalazili vidjelo, utjehu, pomoć i potkrepu, onamo prizivali i raspre na rješavanje predlagali. Znali su Slovenski apostoli za riječ sv. Ambrosija, da je ondje Crkva, gdje je Petar, da je dakle ondje Crkva Hristova, gdje je Petrov nasljednik, i da osim ove jedne Crkve, kojoj je vidljiva glava Rimski papa, nema druge Crkve, koja bi bila prava Hristova Crkva. Nije bez osobitoga promisla Božjega sv. Ćirilo umr'o i ukopan u Rimu, niti je sv. Metodije u Rim više puta išao bez istoga promisla. Ovim oni kao da još i sada pokazuju svim Slovenima, gdje im je tražiti pravu Crkvu Hristovu.

Pomolimo se.

Svemogući vječni Bože, koji si se udostojio nas k jedinstvu vjere kršćanske milosrdno pozvati po blaženima Ćirilu i Metodiju ispovjednicima tvojim i biskupima, udijeli, molimo: koji se sa današnje svetkovine njihove pravedno radujemo, da po njihovim pobožnim molitvama zavrijedimo doći u slavu vječitu. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

6. dan srpnja.

Sveta Godeleva.

Godeleva rodi se oko godine 1050. u Francuskoj od roditelja uglednih i poštovanih. Odgojena po zapovijestima vjere kršćanske, bijaše ukrašena mnogim duhovnim vrlinama, a k tomu skladna struka i čudne ljepote, i svačijim očima mila. Čim je djevojka bila za udaju, javi se od svih strana mnogo prosaca, megju kojima bješe i Bertulfo grof iz Flandrije. Kako je Bertulfo bio od znamenita roda, veoma bogat i ugledniji od ostalih prosaca, dadoše roditelji njemu Godelevu za ženu. No koliko je god on bio plemenita roda, vladanje mu nije bilo nimalo plemenito, kao što ćemo odmah vidjeti. A čini se, da je sveznajući Bog zato dopustio, neka se vjerna službenica njegova Godeleva udruži s onako bezbožnim čovjekom, što joj je hotio dati zgodu, da steče zaslugu divne strpljivosti i pokaže bezazlenu prostodušnost; jer „onima, koji ljube Boga, ide sve na dobro". Rim. 8, 28.

Kad Bertulfo Godelevu dovede kući svojoj, kao da ga je sâm gjavo podsjeo, zamrzi na nju odmah tako silno, da mu je mržnja bila veća od pregjašnje ljubavi. Mati je sinovlju mržnju jošte većma podžizala, kao što žalibože često rade svekrve, govoreći mu: „A što si ovu vranu doveo iz tugjega kraja? Nijesi li mogao u zavičaju svome naći djevojku prema sebi?" Godeleva premda bjelolika imala je naime vranu (crnu) kosu i vrane obrve, u Flandriji se pak u ono doba više svigjala kosa plava ili rigja. Ovako se i pobožnoj Godelevi zgodi, što piše sv. Pavao: „Svi koji pobožno hoće

da žive u Hristu Isusu, trpjet će progonstvo (Tim. II. 3, 12); i što Sveto Pismo opet drugdje kaže: „U ognju kuša se zlato i srebro, a ljudi prijatni (bogomili) u peći ponizivanja (Crkv. 2, 5). Bertulfo ne mogući pritajivati mržnje na mladu ženu, ostavi je u dvoru svome samu sa slugama i sluškinjama, i preseli se u dvor materin. Ostade dakle Godeleva kao udova, mužu svojemu mrska ali Hristu mila, i prihvati se kućenja. Vladanje njeno bješe tako besprekorno, da joj nijesu mogli ni najzlobniji jezici ništa prigovoriti. Znajući da je besposlica neprijateljica duši, jer po njoj kreposti omlitave a zloće se pothrane, bavila se neprestano radnjom i molitvom; ovo joj je bio štit od strelica sotonskih, to jest od opakih misli, koje obično salijeću mladež. I noću se je suznih očiju molila Bogu, da milost nebeska prosvijetli muževlju okorelu i zaslijepljenu pamet, vršeći ono što se kaže u Psalmu (6, 7): „Svaku noć kvasim odar svoj, suzama svojim natapam postelju svoju".

No da se ispuni što je rečeno: „Koji čini nepravdu, neka čini još nepravdu, i koji je svet, neka se još posvećuje (Otkriv. 22, 11). Bertulfo podraživan od sotone i od matere svoje, bivaše svaki dan gori i kivniji na bezazlenu ženu. Da joj što više zagrči život, postavi za nastojnika oko nje slugu jednoga, koji će u dvoru gazdovati a kojemu će ona robovati. Tomu nastojniku zapovjedi Bertulfo, da Godelevi samo jedan put na dan dade malo hrane, zaprijetiv mu oštro, ako bi se usudio dati joj što god više jela i pila. Tako bijaše službenica Hristova podložena čovjeku, kojemu bi mogla zapovijedati kao sluzi svomu. Pa kao što se zgadja, kad služinčad znadu, da je tko [illegible] odaru mrzak, tako su jadnu

Godelevu obasipali svakojakim pogrdama, uvredama i psovkama; ali jadnica nije bila nikad nestrpljiva, nikad se nije iz usta njenih čula tužba ili riječ nezadovoljna, nego je mirno i tiho podnosila sve, kao da sluša riječi Istine vječne: „U strpljivosti svojoj spasti ćete duše svoje (Luk. 21, 19). Za ono malo hrane, što dobivaše, još je Bogu zahvaljivala, trošila od toga polovinu sa solju i vodom, a drugu polovinu davala ubogima. Za muža progonitelja i za sve druge svoje grditelje i mučitelje Bogu se jednako molila. No videći Bertulfo, da Godeleva od gladi, bijede i nevolje ne će da pogine, kao što je očekivao i želio, uze crne misli smišljati, kako bi je ipak skončao, da ga ne mogu krvničiti; jer se još jednako bojao njezina ugledna roda. Smisli dakle, da će je još većom gladi skončati, pa zapovjedi, da joj u naprijed daju samo pola one hrane što do sada. No službenica Hristova i ovu nevolju primi sa strpljivošću, i premda vidje, da će joj biti preteško od ovako malo hrane živjeti, opet odluči i dalje davati Bogu, čim mu se zavjetovala, pa udjeljivaše ubogima i u naprijed polak od svoje malene hrane. Što je na ovaki način njena bijeda bila veća, skrušenija i vruća bijaše joj i molitva. „Bože, stvoritelju svega — moljaše se stradalica — opomeni se molim moje slabosti i ne ostavi me u dan nevolje. Koji izbavljaš one što se uzdaju u te, okrijepi me u ovom viharu progonstva; i premda mi muž umanjuje svakidašnji hljeb, ti ipak ne zakrati mi dobrote i milosti svoje, nego učini, da ti budem vazda po volji prinosom pobožne poslušnosti".

Svi ljudi koji Godelevu poznavahu, ljubili su je i štovali poradi ljubaznosti njene i usrdnosti; a

koji je ne poznavahu, od srca su žalili mučenicu. Samo je tazbina njezina nemilostivoga Bertulfa podjarivala na još veće tiranstvo. Napokon kad su je Bertulfo i rod njegov gore nego ikad stali ganjati, usilovana bi uteći, i bosa, praćena samo od jednoga čovjeka, povrati se kući roditeljskoj, jer je znala, da je kršćanin dužan život svoj čuvati, dokle god dužnost viša ne ište od njega žrtvu života. Plačući izjada roditeljima jade svoje. Otac duboko ožalošćen stane razmišljati, šta će uraditi, te posavjetovavši se s prijateljima pogje k Balduinu knezu Flandrijskomu, da tuži nezeta i traži pravdu za kćer. Knez uputi oca k biskupu, kojemu pripada stvari ženidbene raspravljati. Biskup presudi, da je Bertulfo dužan zakonitu ženu svoju opet k sebi uzeti i s njom lijepo i pošteno postupati; kad je to i knez od Bertulfa iskao, obeća, da će učiniti. Godeleva premda je mogla znati, da čovjeka kakov je Bertulfo, nije moći prinuditi na blagost i ljubav, povrati se ipak k mužu po dužnosti ženidbenoj. No sada je bilo još gore nego prije. Bertulfo naumi jadnu ženu upravo smaknuti ali tako, da ne će nitko moći krvničiti njega ni roda njegova. Godeleva osjeti se brzo, da joj muž nije blaži, pače da je divljiji, pa stane moliti se Gospodinu, kojemu se pokoravaju vjetrovi i more, da bi oluju pretvorio u tišinu. Bertulfa su i sami gdjekoji prijatelji korili, što ne bojeći se ni Boga ni presude biskupove ni naloga knezova ne će sa ženom ljepše da postupa. Kad bi pak ljudi pred Godelevom Bertulfa grdili i kleli zbog nesmiljenosti, ona bi im govorila: „Nemojte, dragi, nemojte muža mojega kleti, nego ga radije blagosivljajte; jer nam zapovijest Božja nalaže, da one koji nas

kunu ne samo ne kunemo nego ih pače blagosivljamo, za one koji nas progone i opadaju da se Bogu molimo; zlo da ne nadvlagjujemo zlom nego dobrom". Kad bi je opet drugi žalili, što tako mlada ne uživa nikakovih slasti ni radosti ovoga svijeta, ona bi im kazivala: „Slasti tjelesnih ne ištem, radosti svjetskih ne želim. Šta koristi nasladama i ugodbama gojiti tijelo, koje će umrijeti, istruhnuti i povratiti se u prah, od kojega je uzeto? Slava je čovječja kao trava, koja se može svak čas obratiti u pepeo".

Bertulfo nije se dobrotom Godelevinom nimalo ublažio, pače kao da je još i više pobjesnio, stade snovati, kako će joj što prije haka glave doći. Nakanu svoju povjeri dvjema slugama, Lambertu i Haki; oni mu kazaše, kako će se nakana najlakše izvršiti, da svijet o tome ništa ne dozna. Ugovoriše dan i čas, kad će se ubijstvo iz potaje učiniti.

Dogje dan, kad će se stradalica Godeleva s ovoga svijeta smaknuti a na drugom svijetu proslaviti. Prije sunčanoga zahoda bane Bertulfo ka Godelevi, i kao da je sasma promijenio ćud svoju, uzme je cjelivati, grliti i milo joj se smiješiti, dok je u grudima nosio otrov. Tada kao veseo sjedne do nje, pa kad se ona kao žacala od njega, uzme je za ruku, privuče k sebi, i počne joj govoriti: „Meni je vrlo žao, što se tebi moram činiti čovjek divlje ćudi i tvrda srca, te nemaš sa mnom nikakove radosti ni veselja. No ne znam, odakle ova nesreća, da sam se tebi ovako otugjio i da ne mogu nikako svladati srca svoga. Meni se čini, da je to učinio sâm nečastivi; ali ja hoću da tomu bude već jednom kraj, hoću da s tobom kao s dragom

ženom svojom živim u ljubavi i slozi". U ono se doba općenito vjerovalo, da ima čarobija, kojima se može megju muža i ženu posijati nenavidost i mržnja, no da ima takovim čarobijama i ustuka. Bertulfo će dakle Godelevi još ovako: „Našao sam ženu, koja kaže, da i nas dvoje može tvrdom i vazdašnjom ljubavi združiti. Ovaj posao povjerio sam Lambertu i Haki; oni će k tebi ženu dovesti; u njih se možeš posve pouzdati". Godeleva odgovori: „Službenica sam Božja, njemu povjeravam sve svoje; no ako to može biti bez ikakova grijeha, pristajem na to". Po tom Bertulfo odmah ustane, sjedne na konja i odjaše u Brügge, da ondje ostane, dok mu se ne javi smrt ženina, i tako da svijet ne mogne žaliti na njega kao na ubilca.

Noću dok su svi spavali, navale Lamberto i Haka buditi Godelevu, neka ustane, da na nju već čeka žena, za koju joj je gospodar govorio. Ona se najprije prekrsti i preporuči Bogu; onda se stane oblačiti. No sluge joj brane, da se posve obuče, govoreći: „Bosa, raspletene kose i samo u podsuknenku obučena valja da ideš, i sada o ponoći prije zore treba sve izvršiti; tako će za cijelo korisno biti". Godeleva će na to: „Svemogućemu se Bogu preporučujem, njegovo sam stvorenje, što će biti od mene, neka milostivo vidi; evo sad se predajem vjeri vašoj". I ustavši pogje s njima. Kad izagju, reku joj još nekoliko laži, pa onda na jedan put nabace joj zamku na vrat, uhvate je za grlo, da ne mogne vikati, i zaguše. Kad se nije više micala, utonu je još u vodu, ako bi u nje bilo još daha životnoga, da ga sasvim ugase. Poslije odnesu krvnici mrtvo tijelo natrag u sobu, polože ga u postelju i pokriju. Kad je sjutradan sunce

već povisoko odskočilo, služinčad se čudila, što gospodarica ne ustaje; jer bi ona svaki dan rano ustala, opomenula druge i otišla u crkvu. Čudili su se, no nijesu je htjeli buditi misleći, da joj je pozlilo, pa hoće da ostane u krevetu. Napokon pogju ipak u spavaću sobu, i stanu je buditi, kad tamo, ona mrtva. To se odmah razglasi na sve strane; dogju susjedi; mrtvo tijelo razgledaju, ali ne nalaze na njemu rane, samo se vidi krvava pruga oko vrata, gdje su zlotvori zamku stegli. Jedni govorahu, da je umrla smrću naravnom, a drugi da nije. To se dogodi dne 6. lipnja 1070. Svemogući Bog dokaza mnogim čudesima poslije smrti vjerne službenice svoje pravost i svetost njenu.

* * *

Bertulfo nije poslije mogao nigdje naći mira ni pokoja. Obilaziv kojekuda po svijetu umrije napokon s Bogom pomiren u teškoj pokori u jednom kloštru. Da je Bertulfo na pošljetku tako srećno dokončao, imao je bez sumnje blagodariti svetoj ženi svojoj. Kad se ona za nj Bogu molila još u ovom životu, dok ju je onako zlostavio; nije li to radila još više u nebu, gdje joj nije bilo više ništa od njega stradati? Zaisto nije mogla na nebu biti manje dobra nego li je bila na zemlji, te se jamačno Bogu molila za obraćenje nesrećnoga muža. Tako se Bertulfo na nebesima u vječnoj ljubavi ujedinio s onom, koju je na zemlji nenavidio i napokon ubio. On je Godelevi zlobno slagao, da će naći način, kojim će se njih dvoje srdačno ljubiti; Godeleva je pak takav način i doista našla i upotrebila, naime molitvu na nebe-

sima. Hrist Gospodin i pravednici čine jedno tijelo, Hrist je glava, a pravednici su udi tomu tijelu; pa što je činila glava, čine i udi. Hrist se s tolikim napretkom molio na križu za krvnike svoje, da su se gdjekoji od njih obratili i spasli; to je Godeleva činila za krvnika svojega, te mu molitvom stekla milost obraćenja i blaženstvo vječno.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Godeleve, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

7. dan srpnja.

Sveti Vilibaldo.

Iz života sv. Valburge (dne 25. veljače) znademo, da je Vilibaldo bio njezin brat, rodom iz Engleške od slavna plemena. Odgojen iz malena u strahu Božjem, kad je odrastao, odluči gdjegod u zaklonu, u siromaštvu i odricanju probaviti vijek; no prije htjede obaći grob prvenca apostolskoga sv. Petra u Rimu i zemlju, koju je Sin Božji rogjenjem svojim, životom, mukom i krvlju posvetio. Na sveto putovanje u Rim nagovori i oca svoga i brata Vunibalda.

Kad nasta zgodno doba godišnje, prevezoše se lagjom iz Engleške u Francusku, a odanle pogjoše u Italiju. No došavši u grad Lukku, razbolje se iznenada otac i umrije. Sinovi ga dostojno sahraniše, a po tom krenuše dalje preko gora i dolina u vječni grad Rim. Ondje ostaše braća od Martinja dne do uskrsa, no u to poduze njih obo-

jicu groznica. Ipak im Bog pohogjenje ovo olakoti tim, što je jednomu bilo lakše dok je drugi teže bolovao, te su mogli tako naizmjence jedan drugoga dvoriti. Po mogućnosti su polazili sveta mjesta, prinoseći sebe vazda u duhu za žrtvu Gospodinu Bogu.

Vunibaldo vrati se iz Rima u Englešku, a Vilibaldo pogje sa dva druga na Istok. Našavši lagju iz Misira, prevezoše se iz Italjje preko Jadranskoga mora u zemlju Slovensku a odanle obišavši Grčku u Malu Asiju. Kad napokon dogjoše u Siriju u grad Emesu, gdje je bila velika crkva sagragjena od svete Jelene na čast sv. Ivanu Krstitelju, čija se odsječena glava ondje čuvala i štovala, muhamedovci držeći strane ljude za uhode, bace ih u tamnicu. No svemogući Bog, koji svojih nikad ne ostavlja, naredi te tamošnji jedan bogat trgovac posegne za njih i htjene ih izbaviti, da idu po svojoj volji kud bi god hotjeli. Ali ne mogavši to, pošlje im svaki dan objed i večeru; a svaku srijedu i subotu izvede ih sin trgovčev u kupalo, i svaku nedjelju u crkvu, i to preko tržišta, gdje im kupi što bi god poželjeli. Jednom ih posjeti u tamnici Španjolac nekakav, čiji je brat bio dvoranin u vladaoca muhamedovačkoga. Čuvši ovaj Španjolac od njih, što su i otkle i kuda idu, zamoli brata svoga, neka im u vladaoca isprosi slobodu. Španjolac dvoranin dovede ih doista pred vladaoca, koji čuvši da su pobožni putnici iz zapadnih krajeva gdje sunce zalazi, pusti ih na slobodu bez ikakova otkupa. Iz Emese dogjoše u grad Damasak, gdje je sahranjen sveti Ananija, koji je krstio obraćenoga Savla; iz Damaska posjetiše crkvu sagragjenu na onome mjestu, gdje se obratio

Savao čuvši riječi Isusove: „Savle, Savle zašto me progoniš?“ Odanle putovaše u Galileju, i to najprije u mjesto Nazaret, gdje je angjel Gabriel pozdravio sv. Djevicu Mariju: Zdravo Marija, milosti puna! Tu je sada crkva. Jedan sat po prilici odanle ima mjesto Kana, gdje je Isus vodu pretvorio u vino. Putnici vidješe ondje u crkvi oltar sagragjen od onih šest kamenih sudova, u kojima je Isus pretvorio vodu u vino. Tamo je blizu sveto brdo Tabor, na kojem se Isus preobrazio; uspevši se na brdo nagjoše na njemu monastir sa crkvom posvećenom Gospodinu, Mojsiju i Iliji. Po tom odoše k jezeru Genesaretskomu, po kojem je Isus išao suhim nogama i na kojem je vjetar na riječ njegovu utolio. Potok Jordan teče posred jezera. Na brijegu jezera obigjoše mjesta spominjana u evangjelju: Tiberijadu, Magdalu, Kafarnaum, Betsaidu i Korozain.

Došavši Vilibaldo i drugari njegovi jezeru Genesaretskomu na jug, gdje Jordan opet protječe iz jezera, pogjoše uzduž potoka i prispješe na mjesto, gdje je Ivan krstio Isusa. Tu nagjoše crkvu sagragjenu na kamenim stupovima; u sredini bješe drven križ, kod kojega se kršćavalo. Vilibaldo se ovdje u Jordanu okupao. Opet išavši dalje uz potok na jug i krenuvši na zapad prema Jerusalemu, dogjoše u Jerihon, gdje ima izvor, od kojega je voda otprije bila vrlo zla i nezdrava, no prorok Elisej ju je iscijelio bacivši u nju soli i rekavši: „Ovako veli Gospodin: iscijelih ovu vodu, i ne će biti više od nje ni smrti ni nerodnosti“. Izvor taj još sada izvire, natapa suho tlo i napaja ljude i stoku.

Od Jerihona do Jerusalema ima hoda manje od jednoga dana. Na brdu Kalvariji bješe tada

crkva, a pred njom tri drvena križa na spomen onima trim križima, na kojima su visjeli Hrist Gospodin i dva razbojnika. Blizu je grob Hristov, a nad njim sagragjena krasna kapela, u kojoj dan i noć gore mnoga zlatna kandila (lampe). Pred ulaskom u grob nalazio se veliki četverougalni kamen poput onoga kamena, koji je angjel odvalio od grobnih vrata.

Vilibaldo dogje u Jerusalem na Martinj dan, i poče odmah bolovati, i bolova do blizu božića. Kad ozdravi, pogje da vidi i dolinu Josafatovu, koja je na istok megju Jerusalemom i gorom Maslinskom. U onoj dolini pokazuju grob, u koji su apostoli položili tijelo presvete Bogorodice, no angjeli su tijelo odanle prenijeli u raj nebeski. Pomoliv se ondje sveti Vilibaldo uze uzlaziti na goru Maslinsku, kojoj na obronku bješe crkva na onom mjestu, gdje je Gospodin prije muke molio se i rekao učenicima: „Bdijte i molite se, da ne padnete u napast“. Gori na vrhu, odakle je Gospodin uzišao na nebesa, bijaše takogjer crkva, usred koje bio je četvorokut od stakla a pod staklom kandilo vazda goreći. Kandilo pak bijaše pod staklom, da ga dažd ne ugasi; jer je naime crkva odozgor bila otvorena, da se iz nje može vidjeti nebo, kuda je uzašao Gospodin. Ondje bijahu i dva stupa na spomen ona dva čovjeka u haljinama bijelim, koji apostolima i učenicima rekoše: „Ljudi Galilejci! šta stojite gledajući u nebo? Ovaj Isus, koji se od vas uze na nebo, tako će doći, kao što vidjeste gdje ide na nebo“.

Odanle dogje Vilibaldo na mjesto, gdje je angjel javio se pastirima i rekao im: „Javljam vam veliku radost; jer vam se danas rodi Spasi-

telj, koji je Hrist Gospodin". Nedaleko je od onoga mjesta na vršku Betlehem, gdje se rodio Gospodin naš. Ono upravo mjesto na kojem se rodio Isus, bješe otprije pećina (špilja) pod zemljom, a sad je pećina izdubena kao kuća na četiri kuta, nad njom je pak sagragjena crkva. Svršivši pobožnost u Betlehemu, posjetiše veliki monastir sv. Save. Monastir je u dolini opkoljenoj strmim stijenama, a u stijenama su izdubene malene ćelije, u kojima žive monasi. Poslije kad je sv. Vilibaldo došao u Gazu i bio ondje pri svetoj misi, izgubi očinji vid, i ostane slijep do dva mjeseca. Teškom mukom dogjoše drugovi sa sv. Vilibaldom natrag u Jerusalem, ali kad dogje u crkvu, što je bila sagragjena nad onim mjestom, na kojem se našao sveti križ Gospodnji, odmah progleda i vidje kao otprije.

Iz Jerusalema pogju u primorski grad Joppu, gdje je sveti Petar mrtvu Tabitu oživio i gdje je njemu na čast bila sagragjena crkva. Idući obalom Sredozemskoga Mora, dogju do visoke gore Libana, kojoj je na vrhu vazda snijeg. Od Libana preko Damaska prispiju po treći put u Jerusalem, gdje cijelu zimu proborave. Po tom odu u Ptolemaidu i dalje u Emesu, da od vladara dobiju pisma potrebna za dalje putovanje, i dogju po četvrti put u Jerusalem. Ostavši u svetom gradu neko vrijeme, odluče, da se vrate kući. Na povratku pohode zdenac Jakobov, na kojem je Isus od Samaritanke iskao vode; nad zdencem bijaše tada sagragjena crkva. Došavši u primorski grad Tir, čekahu mnogo dana na lagju, na kojoj će se odvesti. Dočekavši napokon lagju, vožahu se od Andrijnja dne do cvjetnice morem do Carigrada, gdje tada još nijesu bili Turci nego je sjedio Grčki car. U Carigradu

zadrži se Vilibaldo dvije godine. Poslije odveze se u Italiju na lagji s papinskim poslanicima, koji su bili poslani k caru Grčkomu. Sedam godina bješe minulo od Vilibaldova odlaska iz Rima do povratka njegova u Italiju. U Italiji obuče se sv. Vilibaldo za monaha benediktina u glasovitom monastiru na Monte-Kassinu, gdje pobožnim življenjem i umiljatim vladanjem steče u svih ljubav i štovanje. Proživivši ondje deset godina pogje na molbu jednoga svećenika Španjolca s njime u Rim, gdje doznavši za njega papa Gregorije Treći pošlje ga u Njemačku po želji njegova ujaka sv. Bonifacija. U Njemačkoj pokaže sv. Vilibaldo toliko vještine i revnosti oko rasplogjivanja vjere kršćanske, da ga je sv. Bonifacije posvetio za biskupa u Eichstädtu. No grad Eichstädt bili su Huni tako razorili, da je u njemu bila još samo jedna crkvica i nekoliko kuća. Sv. Vilibaldo skupi oko sebe ljudi, koji su bili gotovi kao on raditi za kraljevstvo Božje. Tako i bi: šume se iskrče, zemlja se izore i obradi, crkve se i monastiri pograde, i molitva se i popijevka podiže k nebesima i riječ se Božja navješćuje, a Vilibaldo svijetli se nad svima pobožnošću, strpljivošću, krotošću, uzdržljivošću, čednošću, podatnošću i milostivošću k svakomu. Zaradivši mnogo u vinogradu Gospodnjem umre sv. Vilibaldo dne 7. srpnja 786. godine u 87. godini dobi svoje. U Eichstädtu sazidana je njemu na čast crkva, u kojoj se nalaze i njegovi sveti ostaci.

* * *

U Palestini ili Svetoj Zemlji Isukrst i apostoli posijaše prvo sjeme novoga kraljevstva Božjega na zemlji. No već onda kad je Svetom Zemljom

putovao sv. Vilibaldo, vladahu njom nevjernici muhamedovci. Poslije obladaše njom barbari Turci, takogjer muhamedovci, ljuti neprijatelji krstu. Već su pregjašnji muhamedovci mnoge svetinje kršćanske razvalili ili u džamije pretvorili; Turci su za njima gotovo sve preobratili u pustoš. Crkvu u Nazaretu, koju vidje sv. Vilibaldo, Turci su razorili, no poslije je ondje druga sagragjena. U Kani ima samo još kup kamenja od pregjašnje crkve. Na brdu Taboru svjedoče veliki četvorni kameni i prostrane razvaline, da je na njemu nekad bilo krasnih zgrada. Oko jezera Genesaretskoga bilo je za vremena Vilibaldova mnogo crkava; sada im nema ni traga. Nestalo je i one crkve, koja bješe sazidana na mjestu, gdje je Ivan krstio Isusa. U samom svetom gradu Jerusalemu sada je istina jedna crkva veća nego li je bila ikoja za Vilibaldova vremena, tolika je, da opseže goru Kalvariju i ujedno sveti grob; ali su joj Turci gospodari, oni imadu od nje ključ i puštaju u nju putnike kršćane samo za plaću. Mjesto crkve uzašašća Hristova na gori Maslinskoj sada je Turska džamija i oko nje maleno Tursko selo. Ni u Gazi ni u Jopi nema više onih kršćanskih crkava. Kod Sihema ima još zdenac Jakobov, no crkvi ni traga, tek ima porazbacano kamenje ondje. I kako je bio prije tisuću godina tako je još i sad gospodar zemlji narod, koji ne vjeruje u Sina Božjega Isusa Hrista; a kršćana imade ondje vrlo malo.

Sa zemlje, koja je nama kršćanima još jednako sveta radi svetih uspomena, kao da je nestalo svakoga blagoslova, a to s toga, što je prezrela i odbacila najsvetije, najviše, što joj je mogao Bog dati, Sina njegova.

8. dan srpnja.

Sveta Elisabeta.

Godine 1271. rodi se Petru kraljeviću Aragonskomu u Španjolskoj kći, kojoj na krštenju nadjenuše ime **Elisabeta** po sv. Elisabeti kćeri kralja Ugarskoga i Hrvatskoga Andrije Drugoga a tetki Petrovoj. Već rogjenje Elisabetino donese blagoslov u kuću kraljevsku. Bila je naime megju kraljevićem Petrom i ocem njegovim kraljem Jakobom nastala raspra te otac nije hotio sina ni vidjeti; no milota novorogjene unuke tako zanese djeda, da se je iz ljubavi k njoj pomirio s ocem njenim, sinom svojim. Tako niče već kod kolijevke Elisabetine mironosna maslinova mladica, koja je poslije rodila prelijepi rod.

Kad je otac Elisabetin Petar Treći postao kralj, poskrbi se za pomnjivu odgoju kćeri. Ona je pak pokazivala već od male maloće bogoljubnu ćud: nijesu je veselile igre, zabave, lijepe odjeće; sva joj je radost bila moliti se Bogu i činiti djela milosrdnosti. Otac njen rekao bi češće, da bi mu teško bilo dati iz kuće kćer, po kojoj mu je sva sreća u domu i izvan doma.

Kad Elisabeta priraste, zaprose je u oca kraljević Engleški, kraljević Sicilijanski i kralj Portugalski Dionisije. Iz različnih razloga dade je otac kralju Dionisiju. Elisabeta bješe još vrlo mlada, kad se udade; no premda mlada a već kraljica nije se odvratila od pobožnih djela, nego je jednako vjerno služila Bogu, dijelila milostinju, posezala za gonjene i tlačene, molila se Bogu, ali i rukama radila, pa iskala to i od žena i djevojaka, koje su bile u kraljevskom dvoru; upravljala je uopće kućom

svojom tako pomnjivo i uredno, kao da je već vremešna žena.

Pošto je Elisabeta nekoliko godina proživjela u slozi s mužem i rodila mu jednu kćer i jednoga sina, iznevjeri se on njojzi i poče se miješati s nevaljalim ženama. Premda je kraljica za sve to znala i bila još mlada, opet se pred svijetom činila tomu i nevješta; pa kad bi joj dojavili, da je kralj čas ovu čas onu uzeo sebi za suložnicu, ona kao da ne zna ništa o tome, uzela bi moliti se Bogu, čitati knjige svete i s dvorskim gospogjama raditi kakav rad za službu Božju. Pače za čudo svjema kraljica je nezakonitu djecu muža svoga dozivala k sebi, oskrbljivala hranom i odijelom i starala se za njihovu odgoju. Videći kralj nebesku strpljivost kraljičinu i znajući, kako ona žalost svoju i tugu krije, da se nikad nikomu ne potuži, dozva se napokon i poboja se srdžbe Božje, što ne drži zakona ženidbenih, kako su stvoreni od Boga i svete Crkve.

U vijencu kreposti, kojima sv. Elisabetu obdari dobri Bog, sjala se osobito miroljubivost. Megju kraljem Dionisijem i njegovim rogjenim bratom Alfonsom zapodjene se ružna svagja i raspra, te kralj podsjedne neka mjesta, koja su pripadala Alfonsu. Elisabeta pothvati se pomiriti braću, pa da joj to pogje lakše za rukom, dade svoj jedan grad Alfonsu za državu; po čemu se braća brzo pomiriše. Kad bi kraljica opazila, da se kralj razgnjevio na kojega podložnika ne s pravedna uzroka nego s potvore opakih ljudi, vješto bi ublažila gnjev njegov dokazavši mu, što je i kako je. Nije se ipak kraljica nikad miješala u poslove, kad se je radilo o pravdi, da se zločinci pravedno

kazne. No gledala je da i izmegju podložnika povrati mir sáma ili preko drugih, kad bi svagja nastala radi učinjene štete ili ubijstva. Kad štetočinac ne bi mogao sâm štete naknaditi, kraljica bi iz svoje imovine štetu naknadila, samo da se povrati mir.

Drugda opet zavrgne se raspra izmegju Elisabetina brata Jakoba kralja Aragonskoga i izmegju Ferdinanda kralja Kastilskoga poradi nekih gradova, koje je kralj Aragonski oteo Mavrima a kralj Kastilski svojio, i poradi drugih jošte zadjevica; bilo se bojati, da će se megju ta dva kralja zametnuti krajina (rat). Elisabeta pak promislivši, koliko bi zla bilo od rata, koliko bi pravih ljudi poginulo, koliko bi se sela i gradova popalilo i razvalilo, i kako bi se Mavri muhamedovci, koji su tada još sjedili u južnoj Španjolskoj, mogli megju sobom ujediniti te udariti na kršćane, trudila se i napokon isposlovala, da su se rečeni kraljevi nagodili, neka im kralj Portugalski presudi raspru. Potom se sastane u gradu Tarazoni sjajan zbor: kralj Kastilski Ferdinando sa ženom svojom Konstancijom i s majkom kraljicom Marijom i s mnogim princima i velikašima, kralj Aragonski Jakob brat Elisabetin sa ženom svojom kraljicom Blankom i s mnogim velikašima i velikašicama, i kralj Dionisije kao odabrani sudija sa ženom kraljicom Elisabetom. Tudijer se raspra tako lijepo raspravila, da su vladari megju sobom učinili prijateljske ugovore i obećali jedan drugomu u nevolji pomoći. Za ovaj blaženi mir mjesto zlosrećnoga rata imalo se poslije Boga blagodariti sv. Elisabeti.

Nakon toga nagje se opet prilika sv. Elisabeti, da radi oko pomirenja, no sada nije joj išlo onako srećno. Kralju Dionisiju činilo se, da njegov ro-

gjeni sin Alfonso smjera još za života njegova oteti mu kraljevstvo. Kralj htjede sina da uhvati, ali mu ne pogje za rukom. Elisabeta sa svojim ženskinjem u dvoru mnogo se molila i dala služiti sv. mise, da bi Bog povratio obitelji mir. Uz to je dakako nastojala opomenom i molbom skloniti sina na poslušnost a oca na oproštenje. No udvorice, koje su se od razdora u domu kraljevskome nadali svojoj koristi, podraživahu kralja i na samu Elisabetu, jer je ona tobože sa sinove strane. Kralj s toga izagna ženu svoju u grad Alanqueru. Onamo dolažahu ka kraljici silni vitezovi, velikaši i vlastela nudeći joj pomoć protiv kralja. Ali kraljica ne prista na to, pače reče, da voli uboštvo i sve zlo nositi nego li pristati na rat, jer i u najpravednijem ratu mnogi posve pravi ljudi izgube sve svoje i sâm život. Dok kraljica boravljaše u Alanqueri, dozivala je k sebi žene, za koje je doznala, da pobožno žive; inače pako živjela u samoći, postila neke dane svake nedjelje i provodila vrijeme molitvom. Kralj saznavši za njezinu veliku poniznost i miroljubivost, pošlje dvorane svoje po nju, da je dovedu k njemu. Sin Alfonso bijaše s vojskom svojom u gradu Koimbri, a kralj podsjedaše grad. Onamo dogje Elisabeta ka kralju, pa tužna sa razdora megju ocem i sinom napreže se da ih pomiri. To joj pogje za rukom. Ali za neko vrijeme gjavo i sluge njegove posijaše opet kukolj nesloge izmegju oca i sina, te dogje do bitke megju vojskom jednoga i vojskom drugoga. Elisabeta gonjena žalošću i ljubavlju dojaše sáma bez sluge na bojište i ne pazeći na kamenje i strelice, što su letjele s obje strane, potraži najprije kralja onda sina, te nagovaranjem poluči, da je bitka prestala, sin se ocu

pokorio i u ruku ga poljubio, a otac dao sinu blagoslov.

Kad se kralj Dionisije teško rasboli, Elisabeta ga je u dugoj bolesti dvorila kao prosta sluškinja sve do smrti. Poslije smrti muževlje svuče odmah kraljevsko odijelo i obuče prostu odjeću od reda sv. Klare. Od svojih svilenih i zlatom, biserom i dragim kamenjem izvezenih odjeća načini crkveno ruho, i razdade ga raznim crkvama; a od zlatnih nakita dade načiniti kaleže, raspela, kadionice i kandila. Za ženski oštri red sv. Klare sagradi monastir, u koji nakani i sàma poći, no kad neke učene i pobožne ljude upita za savjet, izjaviše joj, da će biti u Boga zaslužnije, ako i odsele kao dosele uščini djela milosrdna od zemaljskih dobara, koja joj je Bog dao; jer da ide u monastir za duvnu, ostali bi mnogi siromasi u najvećoj bijedi bez njezine potpore. Po ovom savjetu sazida Elisabeta do monastira kuću, u kojoj je često stanovala i iz koje bi išla u monastir, da zajedno s duvnama izvrši molitve i druga pobožna djela.

Kako je već rogjenje sv. Elisabete dalo priliku pomirenju megju djedom i ocem njezinim, tako se i življenje njezino završilo lijepim djelom pomirivanja. Zlobni naime ljudi posijaše sjeme razdora megju sinom njezinim kraljem Portugalskim i megju kraljem Kastilskim, njenim unukom (kći je njezina bila mati tomu kralju). Bojeći se ona da bi megju njima moglo doći do rata, rekla bi više puta pred dvoranima, da se Bogu moli, neka je uzme s ovoga svijeta prije nego se zametne rat, koji je svagda veliko zlo, a kamo li kad se zavrgne megju rogjacima. Da ukloni toliko zlo, odluči potražiti oba kralja i gledati, da ih pomiri. Neki su

je ozbiljno odvraćali od puta koje radi sunčane žege u ono doba koje radi teškoće putovanja za žensku već vremešnu. No nijesu je mogli odvratiti od nauma, jer je znala, da na svijetu ne može boljega djela uraditi, nego ako učini mir i ukloni nevolje rata. Prispije k sinu svomu, no od mučna putovanja oboli. Kad je ležala u krevetu a kraj kreveta sjedila snaha njena kraljica Beatrica, iznenada se okrene k snasi i reče: „Gospogjo kćeri, dajte ovo mjesto gospogji onoj, koja ovamo ide". Kraljica snaha upita je: „Koja je, gospogjo majko, ovdje druga gospogja?" Odgovori bolesnica: „Ona što je ovamo došla, obučena u bijelo odijelo". Ali kraljica Beatrica nije nikoga vidjela. Zato se mislilo, da je Bog bolesnici na utjehu poslao presvetu Bogorodicu, koju je kraljica na osobiti način poštovala.

Primivši u bolesti više puta svete sakramente, preminu sv. Elisabeta s ovoga svijeta godine 1336. u 65. godini dobi svoje.

* * *

Već smo rekli, da se izmegju svih kreposti sv. Elisabete sjala naročito miroljubivost, zato se i kaže u molitvi, u kojoj se njoj molimo za zagovor u Boga, da je osim ostalih nebeskih darova bila ukrašena vlašću da taloži ratno bjesnilo. A već smo u poučenju k 15. danu ožujka govorili o tome, kako je miroljubac Bogu ugodan a mutljivac mrzak. Ovdje ćemo s toga napomenuti u kratko druge njene kreposti, da svatko po volji izabere sebi koju od njih za nasljedovanje. Vjera: Cijele dane provela bi Elisabeta u službi Božjoj osobito po smrti muževljoj, pače i dobar dijel noći. Prije zore bila je pri sv. misi u svojoj kapelici, poslije

još pri dvije mise u javnoj crkvi; ostalo sve vrijeme do kasne noći činila je djela milosrgja ili čitala, razmišljala i molila se. Nadanje. Premda je imala vlast, bogatstvo i sjajnost, nije se ipak u to uzdala, nego je sve uzdanje njezino bilo u onoga, od kojega se je nadala životu vječnomu. U svakoj bijedi i nevolji jedino joj utočište bješe Bog. Ljubav k Bogu: Ovu krepost Elisabetinu posvjedočava sav život njezin; odatle njezino preziranje prolažljivih stvari zemaljskih i mržnja na svaki grijeh, tako da je uvredu Božju osjećala kao da je sáma uvrijegjena. Moć ove ljubavi činila je takogjer, da su joj bila mila i draga najteža pokornička djela, posti, noćna bdjenja, dnevne radnje i daleka sveta putovanja. Ljubav k bližnjemu: Ljubav k bližnjemu zakonit je porod ljubavi k Bogu, jedna se po drugoj poznaje, kao što se po licu djetećemu prečesto poznaje roditelj. A koliku je ljubav k bližnjemu imala Elisabeta, ne bi se moglo iskazati. Kad bijaše u Koimbri glad, prosipala je sve svoje ljudima bez razlike. U ubožnici nije samo na svoj trošak hranila trideset ubogih, nego ih polazila, tješila i dvorila. Od nebrojenih siromaha, koji su se utjecali k njojzi, nije nijednoga otpustila praznoruka, a kad bi doznala, da je tko potreban a stidi se moliti, pomogla bi mu i neumoljena. S toga su je svi držali sirotinjskom majkom. Pravednost: Premda je Elisabeta bila vrlo milosiva i blaga, opet je bila ozbiljna, kad se radilo, da se kazne krivci to jest da se dijeli pravda. Jakost: Ovu je pokazala kraljica pri nevjeri muževoj, pri pobuni sina na oca, pri gubitku svojih milih i pri svim nevoljama, koje je snagjoše. Uzdržljivost: Od mladosti je običaj imala četiri posta postiti, naime korizmeni od Crkve zapo-

vjegjeni post, onda advenatski, potom post što kažu angjelski od Velike Gospe do Miholja dne, i napokon od Ivanja dne do Velike Gospe. Vina obično nije pila. Od ostalih pak naslada tjelesnih tako se je uzdržavala, kao da nije samrtno zemaljsko stvorenje nego angjel s neba sišao. Poniznost: Elisabeta pokazivala se k drugim ljudima ne kao kraljica nego kao sluškinja. Često je svojim rukama dvorila bolesnike; svaki petak u korizmi dozvala bi u dvor svoj trinaestoricu krastavih i gubavih siromaha, prala im noge i nadarila ih.

Pomolimo se.

Premilostivi Bože, koji si blaženu Elisabetu kraljicu osim ostalih izvrsnih darova ukrasio slavom da taloži ratno bjesnilo, daj nam po njezinu zagovoru, da nakon mira u samrtnom življenju, za koji ponizno prosimo, dogjemo k vječnim radostima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

9. dan srpnja.

Sveti Efrem.

Efrem rodi se pod konac trećega stoljeća od roditéljâ rätárâ u Mesopotamiji u gradu Nisibi. Roditelji bijahu mu kršćani i njega kršćanski odgojiše, ali ga krstiše tek u 18. godini po naopakom običaju, koji je tada gdješto zavladao. Dok bijaše mlad, bio je ćudi lakoumne, i dvoumio je o promislu Božjem držeći da sve biva slučajno što god se dogagja u ovom životu. O tom ga pouči sâm promisao Božji. Sv.Efrem pripovijeda:

„Kad po unutrašnjoj Mesopotamiji putovah, dobrota Božja učini, da se namjerim na pastira

ovčara, koji me zapita: kuda ako Bog da? a ja njemu: kud me noge odnesu. On me pozove potom, neka prenoćim u njega, jer je dan bio već na izmaku. O ponoći navale vuci na ovce, te ih raspršaju. Ovčar je bio pijan i tvrdo spavao. Došavši gospodari ščepaju i mene kao krivca i odvuku na sud. Pred sudom sam se branio i pripovjedio sve, kako se dogodilo. U to dovedu iza mene na sud čovjeka, koji je tobože učinio preljubu; a ženska bješe pobjegla. Sudac odgodi istragu i nas obojicu zatvori u istu tamnicu, gdje nagjemo ratara, koji je zbog ubijstva bio zatvoren. Ali niti je onaj koji je sa mnom doveden u tamnicu bio preljubočinac, niti je ratar bio ubilac, niti sam ja bio ovcokradica.

„Probavivši sedam dana u tamnici, osmi dan vidim u snu čovjeka, koji mi ovako progovori: Budi pobožan, pa ćeš razumjeti promisao Božji. Promisli, što i kako si mislio i radio, pa ćeš sam iz sebe poznati, da ne stradaš nepravedno. Probudiv se počnem razmišljati o svojim pogreškama, pa se sjetim, kako sam u polju onoga kraja, gdje me ščepaše kao ovcokradicu, kravu jednoga siromaha o ponoći iz staje istjerao; kako je bilo studeno a krava bila bregja, ne mogaše ona dalje, pa je poslije divlja zvjerka raskine. Kad san i uzrok njegov pripovjedim onima, koji su bili sa mnom, uzmu i oni ganuti i opomenuti mojim pripovijedanjem kazivati što im se dogodilo. Ratar pripovjedi, da je vidio jednom čovjeka gdje tone u potoku, pa mu nije pružio ruke pomoći, premda je mogao. Gragjanin je za plaću lažno svjedočio na jednu udovicu, koju braća htjedoše lišiti očinstva.

„Čuvši ovo počnem krušiti se i dozivati se, i razumijevati, da mi pravedno podnosimo kazni.

Da sam bio sâm, bio bih mogao misliti, da se to slučilo slučajno; ali ovako bijasmo sva trojica kriva otprije. Kad bijasmo dovedeni pred suca, drugi dobivši mnogo batina, bili su opet bačeni u tamnicu, ja pak ostadoh. Tada dovedoše još dvojicu, a ova dvojica bijahu braća one udovice, koja je po lažnoj tužbi i lažnom svjedočanstvu lišena očinstva; jedan od njih bi optužen za ubijstvo, drugi za preljubočinstvo. Na muke udareni priznaše sve, pa iz priznanja njihova vidjelo se, da je jedan od njih počinio upravo ono ubijstvo, za koje je ratar bio obijegjen, a drugi da je krivac preljubočinstva, radi kojega je bio optužen gragjanin". Ovo se sve tako svrši, da su ratar i gragjanin pa i Efrem pušteni iz tamnice, a ona dva opaka brata bila bačena pred divlje zvijeri, da ih raskinu. „U noći iza oslobogjenja mojega — pripovijeda dalje Efrem — vidim opet u snu onoga čovjeka gdje mi kaže: Vrati se u svoj zavičaj, i za bezakonje svoje čini pokoru, i znaj za cijelo, da ima oko, koje sve vidi".

Poslije toga se Efrem pokrsti i tvrdo odluči, da će nastojati oko savršenoga kršćanskog življenja. Otada je vazda mislio na nedosežne sudove Božje i drhtao od pomišljaja na sudni dan. Da se što dostojnije pripravi za izvršivanje odluke svoje, pošao je na brdo, gdje stanovaše starac pustinjak Jakob, i primljen od njega za učenika molio se Bogu i radio ručni posao. Potom po Božjem ponukovanju ostavi krajeve Nisipske i pogje u Edesu k ostacima sv. apostola Tome. Grad Edesa i okolina bješe odonda široko polje radu Efremovu s rijetkim prekidom sve do smrti njegove. Premda se on nije nikad bavio naukama, bio je ipak za čudo prosvijetljen i silno rječit. Neumorno je radio,

a rad mu je bio u moljenju, propovijedanju, učenju i pisanju knjiga. On je najbolji Sirski crkveni pisac i propovjednik.

Svaku zgodu umio bi sv. Efrem upotrebiti na svoje i tugje poučenje i sazidanje. Ulazeći u grad Edesu želio je, kažu, namjeriti se na kakova mudra čovjeka, od kojega bi se mogao čemu naučiti; no mjesto mudra čovjeka dogje mu na susret bestidna ženska, koja navalice u njega upre oči bezočno. On je ukori i opomene, neka u zemlju gleda. A ona će njemu: „Zašto da to činim, kad žena nije od zemlje nego od muža? Većma se pristoji, da ti gledaš u zemlju, od koje si postao, a ja da gledam tebe, odakle sam sazdana". Ovaj nenadani odgovor mnogo je Efremu koristio, kao što poslije sam kazivaše, i hvalio je Gospodina, koji kadšto ono, čemu smo se nadali, i preko nadanja udijeli.

Efrem je bio prijeko ponizan; on je želio, da ga svijet drži za velika grešnika, a bila mu muka, što su ga ljudi smatrali svecem. Jednom izagje iz Edese sa dva učenika prije zore; jošte je nebo bilo zvjezdama osuto. Sjajnost zvijezda sjeti Efrema, kako će se pravedni i sveti, koji su se pokoravali volji Božjoj, neiskazano sjati u slavi Gospodnjoj, kada dogje na sud. No na jedan put padne mu na um strašni onaj dolazak Hristov. Ova misao silno ga se dojmi i tako ga prepadne, da je počeo drhtati i plakati. Na pitanje učenikâ, šta mu je, odgovori: „Bojim se jako, sinci predragi, da ću u onaj strašni dan doći na lijevu stranu, i da će se oni, koji sada hvale moju pobožnost i dobra djela, jednoć meni rugati, kad me vide u ognju vječnom; jer dobro znam, kolika je moja mlitavost i nemarnost". — Iz poniznosti ne htjede Efrem, da

ga rede za svećenika, nego osta do smrti samo gjakon crkve Edeske. U jednom gradu izaberu ga za biskupa i hoće da ga natjeraju, neka se dade posvetiti. Čuvši to pogje na javno mjesto u gradu pa stane tako hoditi, kao da je poludio; tada odustanu od nakane.

Za mladosti bi se Efrem za što god veoma razljutio; no od onoga vremena, kad se obrati, nije ga više nikad nitko vidio srdita. Jednom kad je više dana postio, donese mu sluga u zdjeli sočiva, no zdjela spane sluzi s ruke i raskrha se na podu. Sluga se postidi i prepadne. „Nema ništa — reče mu Efrem — kad nije sočivo k nama došlo, idimo mi k njemu". Pa sjedavši k potrošcima od lonca večera. — Jednom mu se opaka ženetina ponudi na zlo djelo, da ga podraži na opačinu ili barem na srdžbu. Efrem joj odgovori, da hoće učiniti po njenoj volji, ako ona pristane na mjesto, gdje on hoće. Ženetina mu reče, neka kaže mjesto, da će doći. Efrem će njoj: „Usred grada". Ženetina mu odreče, zar se ne bi stidjeli na očigled ljudstvu? Tada će njoj Efrem: „Ako se stidimo ljudi, zar se ne treba mnogo više stidjeti i bojati Boga, koji zna i tajne ljudske i koji će doći da sudi svijetu i da dade svakomu po djelima njegovim?" Ove se riječi po milosti Božjoj tako dojmiše nesrećne žene, da se skrušila, po daljem opominjanju i poučavanju Efremovu pokoru činila i pošla u monastir.

Bog dade priliku sv. Efremu, da još pošljednje godine prije smrti učini djelo velike ljubavi. U Edesi i okolini zavlada velika glad. Efrem je žalio stradaoce, ali im sâm pomoći nije mogao, jer je već otprije sve svoje razdao. S toga izašav iz kućice, u kojoj je stanovao, uzme bogataše tako silnom

besjedom nagovarati na smilovanje, da se je blago njihovo kao svrhunaravnim ključem otvorilo. Mnogi bogataši izjave, da su voljni njemu predati novac, neka ga sâm razdava; u druge se nijesu uzdali. Tako bude sv. Efrem ne samo propovjednik nego i vršilac milosrgja. Kad glad presta, vrati se Efrem u kućicu, u kojoj je nastavao, i nakon nekoliko dana u njoj blaženo umre (godine 379). Kad mu dogje samrtni čas, skupi se oko njega mnogo stanovnika Edeskih; i ovu zgodu upotrebi umirući za dobro djelo. Ugledna jedna gospogjica klekne pred sveca i moli ga za dopuštenje, da za mrtvo tijelo njegovo nabavi mrtvački sanduk. Efrem joj dade dopuštenje no s pogodbom, da sanduk bude sasvim prost, a ona sama da se kani svake taštine. Kad mu gospogjica to obeća, blagoslovi je želeći joj, da Hrist na pošljednjem sudu ime njezino upiše u knjigu života za kraljevstvo nebesko. Isto je tako nagovarao i sve druge, koji su se spremali, da mu prirede sjajan pogreb, neka radije sav trošak za takov pogreb razdadu ubogima.

* * *

Kako je sv. Efrem od obraćenja svoga vazda mislio na sudni dan, tako je i najvolio o njemu propovijedati. „Pri sámom opominjanju na onaj čas — govori sveti otac u jednoj propovijedi o pošljednjem sudu — pri sámom opominjanju dršćem od groznoga straha poduzet, misleći na strahotnu budućnost, koja će se tada objaviti. Tko može bez strave čuti, što će se tada zbiti, kad kralj nad kraljevima sa prijestola slave svoje digne se i sigje, da sve stanovnike zemaljske obigje i s njima se proračuni. Kad samo pomislim na ovu istinu, zadršću udi tijela

mojega i čini mi se, da ću onesvjesnuti; oči mi se pune súzâ, glas mi zapinje, usne se tresu, jezik penta i misli mi se pomršuju. Jer onolika i onako strahotna čudila kao na sudni dan nijesu se dogodila nikad od iskona pa se ne će dogoditi više nikad u sve vijeke. Silan grom prepadne već sada svakoga, i nehotice se sagnemo od njega; a kako ćemo istom tada opstati, kad začujemo s neba trubnju one trublje, koja će se silnije od groma zaoriti i probudit će sve mrtve od početka svijeta, pravednike i nepravednike? Veliki kralj, što ima vlast nad svim ljudima, zapovjedi, i za tinji čas izbace zemlja i more mrce svoje. Smrt izbacuje plijen svoj i ne ostavlja nijednoga umrloga na mjestu njegovu, da ga ne bi donijela na sud. Bilo da su ih zvijeri raskinule ili ribe proždrle ili ptice izjele, svi će u tren oka uskrsnuti, a ne će nijedan vlas na njima manjkati. Kako ćemo tada opstati, braćo, kad začujemo, gdje se s visine nebeske razliježe strašan klik: Gle, vjerenik dolazi! Gle, sudac pristupa! Gle, prilazi Bog vasionoga svijeta, da sudi žive i mrtve. Klik taj potresa temelje i zglobove zemlji od kraja do kraja, more i sva bezdna. Vidimo gdje se pokazuje znak križa, na koji se je Hrist dao drage volje za nas pribiti — to je vidljivi i sveti sceptar velikoga kralja; tada će se svatko opomenuti riječi: „Znak Sina čovječjega pokazat će se na nebu". (Mat. 24, 30.) Groza, strava i užas poduzet će svakoga. Tada se u čas pojave angjeli, zborovi arhangjela, herubi i serafi skupe se, i one životinje pune očiju silno poviču: Svet, svet, svet Gospodin Bog svemogući, koji bješe i koji jest i koji će doći. Tada se otvore nebesa i javi se kralj nad kraljevima, nedosežni i sveslavni Bog naš, kao strašna munja s velikom silom i neiskazanom slavom, kao što navješćuje Ivan evangjelist: „Eno ide u oblacima, i ugledat će ga svako oko, i oni koji ga probodoše; i zaplakat će za njim sva koljena zemaljska". (Otkriv. 1, 7.) Koja će duša opstati od njega? Tada će se izvršiti proroštvo Danielovo, što no kaže: „Gledah, dokle se postaviše prijestoli, i starac od dánâ sjede; odijelo njegovo bješe bijelo kao snijeg, i kosa glave njegove kao čista vuna, prijesto njegov plameni ognjeni, točkovi mu oganj razgorio. Rijeka ognjena i brza izlažaše ispred njega; tisuće tisuća služahu mu, i deset tisuća po sto tisuća stajahu pred njim; sud sjede, i knjige se otvoriše". (Dan. 7, 9. 10.) Velika strava, braćo, i prepast i užas poduzet će nas u čas, kad će se otvoriti one strašne knjige, u kojima su popisana naša djela i riječi i poslovi, što smo u ovom životu govorili i radili. I same pravednike i svece proždrla bi zajedno s opakima sila onih plaménâ, kad ih ne bi štitila milost. Kuda li će bezbožnici i grešnici? Ognjene čete duhova ne usugjuju se moliti, nego gledajući plameni sud stoje uplašene i dršćući i nijeme kao mrtve. Ni sveci ne mole za milost, jer dim gnjeva njegova uzlazi, i groze se od straha, da će s grešnicima doći u oganj. Tada, prijatelji Hristovi, stajat će sav ljudski rod izmegju neba i pakla, izmegju života i smrti, i Sin čovječji razlučit će ljude izmegju sebe kao pastir, što razlučuje ovce od jaraca. Oni što su dobro tvorili, razlučit će se od grešnikâ; oni će se postaviti njemu s desne strane, a jarci s lijeve. I reći će onima s desne strane: „Hodite blagosloveni Oca mojega, primite kraljevstvo nebesko". Onima pak s lijeve: „Idite od mene prokleti u oganj vječni".

Pomolimo se.

Bože, koji si puku svojemu za službenika vječnoga spasenja udijelio blaženoga Efrema, podaj, molimo: koga smo imali učiteljem na zemlji, da budemo vrijedni njega imati zagovornikom na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

10. dan srpnja.

Sveta Felicitata i sedam njenih sinova mučenika.

Oko polovine drugoga stoljeća po rogjenju Hristovu za Rimskoga cara Antonina življaše u Rimu glasna gospogja Felicitata kršćanka, mati sedam sinova: Januarija, Feliksa, Filipa, Silvana, Aleksandra, Vitala i Marcijala, koje odgoji u strahu Gospodnjem. Po smrti muževoj zavjetova čistotu svoju Gospodinu, i bavljaše se dobrim djelima. Primjerom njezinim kao i ukućana njenih mnogo napredova čast imena kršćanskoga. Tada se megju svećenicima neznabožačkim zavrže velika nenavidost na kršćane, kojima se broj svaki dan umnožavao, i naročito na sv. Felicitatu, kojoj su takogjer pripisivali množenje kršćana. S toga se pritužiše caru i zahtijevaše od njega, neka na put stane postupanju udovice Felicitate, inače će se bogovi Rimski, prezirani od carevih podložnika, razgnjeviti na carevinu i ne će se više moći umilostiviti. Car zapovjedi namjesniku gradskomu Publiju, neka Felicitatu i sine njene skloni, da žrtvama ublaže srdžbu bogova. Publije dakle dade najprije preda se dovesti samu Felicitatu, i gleda je laskavom besjedom nagovoriti, da žrtvuje bogovima, drukčije

će poginuti od strašnih muka. Felicitata mu reče: „Niti ćeš me umiljavanjem prevariti ni groženjem skršiti. Jer imam Duha svetoga, koji ne će dopustiti, da me nadvlada gjävô“. „Nesretnice — zavika Publije — ako je tebi slatko umrijeti, barem pusti sinove svoje u životu“. Felecitata odgovori: „Živjet će sinovi moji, ako ne uzažrtvuju idolima (lažnim bogovima); ako li bi toliku opačinu učinili, propali bi za vazda“.

Sjutradan sjede Publije na stolicu sudsku na javnu tržištu, i dovedoše preda nj Felicitatu i sine njezine. Publije progovori majci: „Smiluj se na sinove svoje, koji su valjani momci i u cvijetu najljepše dobi“. Odgovori mu Felicitata: „Smilovanje je tvoje bezbožnost, i nagovaranje tvoje nemilostivost“; i okrenuvši se k sinovima reče: „Pogledajte, sinci, na nebo, ondje vas očekuje Hrist sa svetima svojim! Borite se za duše svoje, i ostajte vjerni u ljubavi Gospodnjoj“. Čuvši ovo Publije zapovjedi, da je išćušaju, govoreći: „Usugjuješ se preda mnom nagovarati ih, da prezru zapovijedi gospodara naših?“

Kako je mati sinove opominjala, onako oni i radiše. Januarije odgovori, da će ga mudrost Gospodnja pomagati, da sve nadvlada. Feliks reče, da ni on ni braća njegova ne će se nikad kaniti ljubavi ka Gospodinu Isukrstu. Filip kaza, tko žrtvuje idolima, da je u pogibjeli spasenja vječnoga. Silvan izjavi takogjer, tko se klanja bijesovima, da će s njima propasti u vječni oganj. Aleksandar, još u djetinjskoj dobi, odreče: „Ja sam sluga Hristov. Njega priznajem ustima, njega imam u srcu, njemu se neprestano klanjam. Nejaka dob, koju vidiš, ima sijedu mudrost i štuje jednoga Boga“. Vital reče, tko hoće da živi u istinu, da mu treba klanjati se pravomu Bogu a

ne bijesovima. Napokon odgovori Marcijal izmegju ostaloga i ovo: „Svi koji ne priznaju, da je Hrist pravi Bog, bit će u vječnom ognju".

Publije preda cijelu popisanu raspravu caru, koji mučenike preda raznim sucima, neka ih na različit način pogube. Januarija ubiše kandžijama, kojima je na krajevima bilo olovo. Feliksa i Filipa dotukoše batinama. Silvana sunuše u propast. Aleksandru, Vitalu i Marcijalu odrubiše glave. Za četiri mjeseca odsjekoše glavu i majci Felicitati. Tako pogiboše mati i sinovi na različit način. A svi pobijedivši s materom poletješe k vječnoj plaći u nebu; iz ljubavi Božje prezrevši prijetnje ljudske, kazni i udarce, postadoše u kraljevstvu nebeskom prijatelji Hristu, koji s Ocem i Duhom svetim živi i kraljuje u vijeke vijeka. Amen.

* * *

Po savjetu volje Božje odregjeno bi, da se svijet spase križem; zato je Hrist uzeo na se križ, da nas spase. S toga moramo i mi uzeti na se križ, ako hoćemo, da nam pripadnu rodovi od spasenja. Križ je pravi put u nebo, kojim su išli svi sveci, i današnji svetitelji; svakim inim putem zalazi se u propast. Uzalud nam je štovanje križa Hristova, ako nijesmo voljni uzeti ga na se i strpljivo nositi.

I zli i naopaki podnose takogjer svakake jade i nevolje; ali ih ne podnose na slavu Božju, pa im s toga takve patnje i ne koriste duši na spasenje. Oni stradaju kao robovi grijehu, kao sluge opačini, čine sva naprezanja, samo da izdovolje opake požude svoje. Kad takovi nesrećnici toliko rade i stradaju, da postignu prolažljivo blago, grešno veselje, ne bismo li mi bili jadni i kukavni, kad se

ne bismo ništa naprezali i ničega se odricali, da dobijemo nepropadljivi vijenac žića vječnoga?

Bilo nama drago ili ne, vazda nam je nositi križ; bilo dragovoljno po primjeru Isusovu, koji bi na križ propet, jer je sâm htio, ili po primjeru skrušenoga razbojnika na križu, koji je tim okajao pregjašnje prijestupe; bilo nedragovoljno kao neskrušeni razbojnik na križu, kojemu stradanje nije ništa koristilo, jer podnoseći ga protiv volje umrije u grijesima. Nosimo dakle križ dragovoljno i srčano po primjeru Isusovu, pa ćemo doći u slavu, koju nam obeća božanstveni Spasitelj, ako vjerno uzidemo putem križa. „Jer Hrist — kaže sv. Augustin — pokaza nam dvojako življenje, jedno mučno, koje nam je podnositi, a drugo blaženo, kojemu treba da se nadamo."

Pomolimo se.

Udijeli, prosimo, svemogući Bože: koji slavne mučenike poznasmo jakima u njihovu ispovijedanju, da njih pažljivima kod tebe u našem zagovaranju osjećamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

11. dan srpnja.

Sveti Pije Prvi.

Žiću današnjega svečara malo nam pouzdanih glasova ostade iz davne prošlosti, no i iz njih možemo razabrati, da mu je življenje bilo doista pobožno, što mu znači i sámo Latinsko ime Pius (pobožni).

Pije po broju deseti papa Rimski, a ovoga imena prvi, rodom bješe iz Akvilee (Oglaja), a po svoj prilici bi već u mladosti poslan u Rim u nauke.

Poradi znanja svoga, trudbe oko širenja vjere Hristove i pobožna življenja bi primljen megju svećenike Rimske. Mnogo je godina revnosno vršio svete dužnosti svećeničke: bolesne pohagjao, utješavao i krijepio ljubaznom riječju i dobrim djelom, djecu i pokrštene poučavao u vjeri i životu, srca vjernih opomenom i primjerom razdrešivao od spona zemaljskih i dovodio na slobodu sinova Božjih; tako je krepostima i zaslugama stekao sebi u vjernih općenito štovanje i ljubav. Zato kad oko godine 142. umrije papa sv. Higin, izabran bi Pije za njegova našljednika. Tada je na carskom prijestolu Rimskom sjedio Antonin Pije, izmegju malo dobrih careva Rimskih ponajbolji, koji ne samo nije ganjao kršćane nego ih pače štitio od navale praznovjerne neznabožačke svjetine. Tako je Crkva za papovanja Pijeva živjela u miru, te su pastiri njezini mogli bez smetnje vršiti duhovne poslove; a sv. Pije i jest ih vršio s najvećom revnošću. U to dogje od Crnoga Mora u Rim Marcion, čovjek ohol, koji je po oholosti tako duboko zagrezao, da je jednu Bogu posvećenu djevicu oskvrnio, pa zato ga sâm njegov otac, koji u poznoj starosti postade biskup, odlučio od zajedini crkvene. U Rimu htjede Marcion, da ga prime u općinu crkvenu; ali papa Pije ne htjede, dok ne dobije za to dopuštenje od oca svoga. Onda se Marcion pridruži s nekakim krivovjernikom, tek da iz osvete razdere jedinstvo Crkve. Skova novu vjeru: da imaju dva boga, jedan pravedan, bog staroga zavjeta, drugi dobri, bog novoga zavjeta; u onoga da je dobro i zlo, kazan zlu, zakon i sud, u ovoga da ima pûkâ milost i dobrota, i t. d. Ovoj krivoj nauci Marcionovoj, koja bi u život postavljena rodila zao i naopak rod, sa svom se silom

i revnošću opriješe sv. Pije papa i sv. Justin Mučenik, koji je tada u Rimu imao školu kršćansku. Pijevo staranje oko spasenja vjernih duša posjedočavaju i pisma, što pisa Justu biskupu Viennskomu. „Postaraj se — piše u jednom pismu — za dostojnu grobnicu svetim mučenicima, kao što se apostoli postaraše za grobnicu sv. Stefanu. Obilazi svete ispovjednike u tamnicama, da nijedan ne ohladni u vjeri. Istraži u duhu Božjem stradanja svetijeh, i ne zakrati nijednome opomene k postojanosti. Pokazuj se svećenicima i gjakonima ne kao gospodar nego kao sluga Hristov. Braća naša, kojih će ti imena kazati Atal, svršiše borbu pred tiranima, i počivaju sada u Gospodinu. Obznanjujem ti takogjer, bogoljubni druže, da mi se objavilo, e ću naskoro preminuti. Opominji me se u svetoj žrtvi. Pozdravlja te općina Isukrstova u Rimu". Premda gdjekoji dvoume, jesu li ta pisma od sv. Pija, opet nam posvjedočavaju duh, koji se je u davnini pripisivao njemu. Rimska Crkva i s njom sav Zapad slavio je od vajkada spomen smrti Hristove u petak a spomen uskrsnuća njegova u nedjelju; a neke Maloasijske općine slavile su spomen onih preznamenitih dogagjaja vazda na 14. i 16. dan Židovskoga mjeseca nisana (ožujka — — travnja), ne obzirući se na to, da li ti dani padaju upravo u petak i nedjelju. Za Pija radilo se oko toga, da se ovo različito svetkovanje u svijetu kršćanskom poravna, ali nije pošlo za rukom; a on miroljubac i prijatelj slozi ostavi Maloasijcima stari njihov običaj.

Upravljavši deset od prilike godina Crkvom Hristovom, usnu sv. Pije u Gospodinu godine 157, i bi sahranjen pod Vatikanom kod groba sv. Petra na dan 11. srpnja. Starodrevne Rimske knjige zovu

sv. Pija mučenikom; no je li baš glavu izgubio za vjeru Hristovu i kakvom zgodom, ne zna se više.

* * *

Dužnost pobožnosti ište od nas, da svagda služimo i klanjamo se Bogu, koji je najviše i najsavršenije biće, stvoritelj, uzdržatelj i upravitelj svega. Ovo je naša dužnost, pa ako je vršimo, poštovat ćemo i častiti sve ono, što ide na slavu Božju, poštovat ćemo svećenike kaoti službenike Gospodnje, kuće Božje i sve uredbe, naredbe i običaje sv. Crkve.

Dužnost pobožnosti ište od nas, da i sve ljude, budući stvoreni na sliku i priliku Božju, poštujemo i ljubimo, njima u nevolji pomažemo, i za njih se Bogu molimo. Vršimo li ovu dužnost? Staramo li se iskrenom ljubavi i po mogućnosti za duhovno i tjelesno dobro bližnjega? Sv. apostol Ivan kaže: „Ako tko reče: ja ljubim Boga, a mrzi na brata (bližnjega) svojega, lažac je; jer koji ne ljubi brata svoga, koga vidi, kako može ljubiti Boga, koga ne vidi?“ Iv. I. 4, 20.

Dužnost pobožnosti ište napokon od nas, da duhovnim i svjetovnim oblastima pokazujemo poštovanje i pokornost i u tome da drugima dajemo dobar primjer; jer su poglavari namjesnici Božji na zemlji i od Boga naregjeni. „Koji se suproti vlasti, suproti se naredbi Božjoj; a koji se suprote, sami sebi stiču prokletstvo“; uči sv. Pavao apostol (Rim. 13, 2). Nije li nam u tome najljepši primjer dao sâm Isus, koji se je pače najnepravednijoj osudi upravitelja neznabošca pokorio? Pa nijesu li se kršćani u staro doba poglavarima neznabošcima pokoravali u svemu, što nije bilo očito protiv volje Božje?

Pomolimo se.

Na slabost našu ogledaj se, svemogući Bože, i kako nas breme našega djela tišti, neka nas blaženoga Pija mučenika tvojega i biskupa dični zagovor zaštićuje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

12. dan srpnja.

Sveti Ivan Gvalberto.

Gvalberto plemić Firenčki imagjaše dva sina, Hugona i Ivana, koji mu se rodio godine 985. Hugona ubi nekakav plemić na mejdanu ali iz zasjede; zato će mu se Ivan krvno osvetiti. Jedan dan idući Ivan s naoružanim momcima uskom uvalom, dogje mu na susret bratov ubilac. Ubilac ne može ni kud ni kamo, vidi, da je propao; zato skoči s konja, pade ničice i raširi ruke kao da je na križ propet, očekujući ovako smrtni udarac. Ivan gleda — prilika križa sjeti ga onoga, koji se još na križu molio za neprijatelje svoje; milost pokuca mu na srce, on otvori srce milosrgju i pusti ga unutar. Ivan reče ubilcu brata svojega, neka odmah ustane, da mu je sve oprošteno, i neka ide s mirom Božjim.

Ubivši ovako mjesto neprijatelja izvanjega neprijatelja unutrašnjega, naime osvetljivost, Ivan svrati se na putu u crkvu jednu, da se u njoj pomoli Bogu. Uprvši oči u raspelo, vidi gdje se glava od raspela k njemu skloni, kao da hoće da ga pohvali, što je iz štovanja k Raspetomu milostivo oprostio neprijatelju svomu. Ivan se nagje u veliku čudu i prepane se silno. Do sad je vodio život tašta i pohlepna svjetoljupca; sada uzme promišljati, kako bi u naprijed Bogu vjernije služio. Promišljao

je: kad Bog već ono malo, što je njemu za volju netom učinio, tako lijepim čudom naplaćuje, koliku li će plaću dobiti od njega na nebu, ako mu svom snagom posluži? S toga odluči odreći se svijeta i njegove požude i taštine i služiti samo Bogu. Došavši na daljem putu u grad, otpravi Ivan pratioce u gostionicu, a sâm skrene u obližnji benediktinski monastir sv. Minijata, pripovjedi opatu šta mu se dogodilo, i izjavi tvrdu odluku svoju, da postane monah. Opat posumnja, hoće li Ivan, naučan na dobro i ugodno življenje, moći podnijeti monastirsku oštroću i oskudnost; zato ga pridrži u monastiru ali tek kao gosta. U to dozna otac Ivanov, šta je on nakanio, pa dotrči u monastir, i halabučeći i psujući zaište od opata, da mu sina povrati. A čuvši to Ivan brže bolje postriže sebi kosu, obuče se u halju monašku i uzme knjigu u ruke, i čeka tako oca. Kad otac zapazi sina obučena u odijelo monaško, stane jadikovati, kao da mu je u taj čas umro; no pomalo ga Ivan umiri, te napokon otac dozvavši se blagoslovi sina i vrati se kući.

Ivan ostane u onom monastiru, pa obliven odasvud milošću Božjom počne voditi svet život u poslušnosti, bdjenju i pošćenju. No poslije smrti onoga opata, koji ga je primio u monastir, nedopuštenim načinom postane opatom monah lukav i pohlepan na časti. Misleći Ivan da pod takvim poglavarom ima pogibio za dušno spasenje, otide s jednim jednomišljenim monahom u pustinju Kamaldulsku, gdje je sv. Romualdo od skora utemeljio novu oštru redovničku zadrugu, Kamaldulce (vidi 7. dan veljače).

Malo vrijeme za tim postajalo, a Ivan krene dalje i dogje u dolinu, koja se Latinski zove Vallis Umbrosa, Talijanski Valombrosa, to će reći: Dolina Hladovita, i u njoj nagje dva pustinjaka. Ljubazno primljen od one dvojice odluči ondje ostati. Poslije se dogovori s drugovima, da tu sagrade monastir. Pobožna vlasnica one doline pokloni im je sa šumana na gori. Neznatan bješe svemu početak: od drva načiniše malenu bogomolju, i jednim hljebom moradoše zadovoljiti se više puta sva trojica. No malo pomalo nabere se ljudi i pogradi se zgrádâ, da je izašla čitava naselbina, kojoj bude Ivan i preko svoje volje opat ili glavar. Duhom, kojim sâm odisaše, gledao je da nadahne i braću drugare svoje, naročito je zadruzi svojoj ucjepljivao ljubav k samoći i šutnji, odricanje svjetovnih stvari i vjedžbanje u pokori, poniznosti i ljubavi k bližnjemu. Ako je koji brat pogriješio u čemu, Ivan ga ozbiljno opomenu i ukori, da se lakim praštanjem u monastir ne potkrade mlitavost i nered; no Ivan je ujedno toliku ljubav pokazivao k braći, da se moglo o njemu reći: svaki koji ga se bojao, jest ga i ljubio, i svaki koji ga je ljubio, jest ga se i bojao. Pri tome bješe Ivan tako ponizan, da nije hotio nikad primiti reda svećeničkoga, jer ga nije dostojan. Budući da se oko Ivana skupilo mnogo ljudi željnih živjeti po njegovim napucima, utemelji on novu redovničku zadrugu prozvanu po mjestu postanka Valombroškom, kojoj su pravila za življenje bila ona od sv. Benedikta no opet pooštrena. Kako se novi red Valombroški držao vrlo koristan za spasavanje dúšâ, brzo se mnogo monastira istoga reda pogradi svuda osobito po Italiji. Dosele se broji već preko sto proglašenih svetaca, koji su živjeli po pravilima

reda od sv. Ivana Gvalberta osnovana. Još za života Ivanova raznese se glas o njemu na sve strane. Sâm papa sv. Leon Deveti posjeti Ivana, da se upozna s glasovitim opatom. I pape Stefan Deveti i Aleksandar Drugi mnogo ga cijeniše.

Premda je pak sv. Ivan mnogo godina bolovao od slabosti želudačne, koju je bolest ipak vazda snosio s angjelskom strpljivosti, opet doživi lijepu starost od 88 godina. Tri dana prije smrti vidje Ivan angjela gdje boravi u sobici kod njega. Umrije dne 12. srpnja 1073. Kad izdahnu, ostaviše ga monasi tri dana neukopana, da se mogu opati iz drugih monastira sabrati k pogrebu. A pored svega toga što je bila prevelika žega, opet se ni na dan pogreba ne osjeti ni najmanja neugodna vonja od mrtvoga tijela. Grob njegov proslavi se nabrzo mnogim čudesima, koja su se pri njemu zbivala.

* * *

Prilika križa ponuka sv. Ivana, da oprosti neprijatelju; a da je i njemu oprošteno, obznani mu Bog raspelom. U raspelu je reći bi kao u jednome znamenju vidljivom skupljeno sve evangjelje, i pogled na raspelo već je mnoge kršćane odvratio od zla, ponukao na dobro djelo i u nevolji ukrijepio i utješio. S toga valja da se raspelo ne nalazi samo u crkvi na oltarima nego i u kućama pače na putovima i razkršćima. Svako raspelo neka nam je propovijed o našem grijehu i krivici, o svetosti Božjoj, o ljubavi Boga Oca i Sina k nama ljudima; i neka nas opominje na zahvalnu ljubav k Bogu, na skrušenost, na nadanje, na poslušnost, na pomirljivost, na strpljivost. Ako nemaš raspela u kući, gledaj, da ga nabaviš; pa kad ga imaš, pogledaj

ga svaki dan ali ne samo očima tjelesnim nego i duševnima, to jest razmišljaj što god od muke Hristove i odluči tvrdo, da ćeš ići za Hristom, i moli ga k tomu za blagoslov. Ima još dan danas pisana molitvena knjiga od sv. Ivana Gvalberta; u njoj ima evo ova molitva k sv. križu, koju možeš pred raspelom u kući moliti: „Ostani kod obitelji svoje, blagi i milostivi Bože, da u nesreći i u sreći uslišiš molitve, i zloću protivničku izvoli satrti s pomoću sv. križa, na kojem je visio Spasitelj svijeta, da možemo pristati u luku spasenja. — Prizivam Oca i Sina i Duha svetoga, da bude na meni znak križa i da me brani od zlih djela; znamenje sv. križa neka bude na meni dan i noć. — Križu tvojemu klanjamo se, Gospodine, i sveto uskrsnuće tvoje hvalimo i slavimo; jer eto sa križa dogje radost na svemu svijetu“.

Pomolimo se.

Zagovor blaženoga Ivana opata neka nas, prosimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

13. dan srpnja.

Sveti Eugenije.

Oni krajevi u sjevernoj Africi, gdje su sada pokrajine Alžir i Tunis, pripadali su nekad carevini Rimskoj, i u njima su početkom petoga stoljeća ne samo lijepo cvjetali blagostojanje, znanost i umjetnost, nego su i stanovnici bili uopće dobri katolici. No godine 429. provali grozni kralj Genserik sa divljim svojim Vandalima iz Španjolske

u Afriku i pridobi Rimske pokrajine. A Vandali su bili svi ljuti krivovjernici arijani, ne vjerujući da je Isus Sin Božji jednoga sućanstva s Bogom Ocem, i mrzili su na vjeru katoličku, i hotjeli da je na silu iskorijene u Africi. Crkve su katolicima što oteli što razvalili, biskupe im protjerali, i pravovjerne na različite načine napastvovali i pritješnjavali. S toga nije stolica biskupa katoličkoga u glavnom gradu Kartagu već 25 godina bila popunjena. Po smrti Genserikovoj godine 477. sjede sin njegov Hunerik na krvlju zamrljani prijesto. Hunerik je isprva hinio pravdoljublje i prema katolicima, pa im dopustio, da izaberu sebi biskupa u Kartagu. Katolici izabrali su najdostojnijega za ovu čast, sv. Eugenija. I sámi inovjerci morali su Eugenija štovati zaradi njegove poniznosti, ljubavi i pobožnosti.

Ali upravo štovanje, koje se je Eugeniju odasvud činilo, podjari zavist u srcu arijanskih biskupa. Oni podgovore kralja, neka ne trpi, da idu i Vandali k službi Božjoj u katoličku crkvu. Vandali su se drukčije odijevali nego li stariji stanovnici katolici, te je bilo po samom odijelu moći razlikovati jedne od drugih; ali su ipak već i gdjekoji katolici počeli nositi se po Vandalski, osobito koji su bili u službi kraljevskoj. Kralj dakle po nagovoru arijanskih biskupa metne pred crkvu katoličku stražare, koji su svakoga po Vandalski obučena, makar bio od starine katolik, kao tobožnjega odmetnika morali šćepati i nemilo zlostaviti. Kralj je uopće bivao svaki dan zlobniji i bješnji na katolike. U početku progonstva htjede Bog očitim čudom katolike da utvrdi u vjeri i u pristajanju njihovu za sv. biskupom Eugenijem. U Kartagu življaše tada slijep čovjek

po imenu Feliks, kojega je u gradu malo i veliko poznavalo. On noću uoči praznika bogojavljenja dobi u snu od Gopodina opomenu, neka ustane i ide Eugeniju; kad biskup uzblagosivlje vodu za krštenje, neka ga moli, da mu se dotaće očiju; od toga da će odmah progledati. Feliks misleći da je to obični san, nije mario ni ustati. I drugi put u snu opomenut osta još u krevetu ležeći. Istom kad bi treći put oštrije opomenut, ustade brže bolje, probudi momka vogja svojega, i držeći se njega pohiti u crkvu; jer kao što ima još sada božiću badnji večer, tako su tada kršćani i uoči bogojavljenja noću bdjeli i u crkvi pjevali svete pjesme. Pomolivši se slijepac Bogu, javi biskupu, da mu ima nešto tajno kazati. Eugenije reče, neka čovjek dogje k njemu. Slijepi Feliks pripovjedi po tom, što mu se dogodilo, i moli biskupa, neka mu po nalogu Gospodnjem povrati vid očinji. Sv. Eugenije mu odgovori: „Idi od mene, brate; grešnik sam i nedostojan". A Feliks obuhvativ biskupu koljena govoraše: „Povrati mi vid očinji, kao što ti je naloženo". Videći Eugenije postojanu vjeru Feliksovu i budući već navalilo vrijeme, pogje s ostalim duhovnicima blagosloviti vodu. Kad svrši blagoslov, reče slijepcu: „Već ti rekoh, brate Felikse, da sam čovjek grešnik; ali onaj koji te je pohodio, neka ti udijeli po vjeri tvojoj i neka otvori oči tvoje". Ujedno znamenova Eugenije oči slijepčeve znamenjem sv. križa, i on čas slijepac progleda. Potom pogje Feliks s biskupom k oltaru, i objavi se odmah čudo svemu nazočnomu narodu, koji od veselja udari u podvikivanje. Stvar dozna brzo i kralj. Feliks morade doći pred njega i kazati mu što se dogodilo i kako je progledao. Kad Feliks sve redom

iskaže, reku arijanski biskupi: „To je Eugenije učinio čarobijama". I kako su bili u smetnji, ne mogući stvari zatajati, jer je Feliks bio svemu gradu poznat, bili bi ubili Feliksa, da su mogli, kao što su Židovi hotjeli ubiti Lazara, kad ga Isus podiže iz mrtvih.

Potom se zapodjene grozno progonstvo na katolike. Gotovo nijesu ni sámi neznabošci onako bjesnili na kršćane, kako oni tobožnji kršćani, arijani, na katolike. Katolici osobito oni što od krive vjere Arijeve prijegjoše ka katoličkoj, bili su ružno sakaćeni: odrezali bi im se nosi, uši, ruke i t. d. Biskup Eugenije bio odagnan u pust kraj i predan vlasti biskupa arijanskoga, koji je svetoga čovjeka zlobno zlostavljao i nastojao, da mu život skrati. Eugenije je pak tako očinski pazio duhovno stado svoje, da je osim zadanih mu jada sâm sebi nalagao još i teških pokorničkih djela, da se Bog na svoje što prije smiluje: nosio grubu pokorničku odjeću i spavao na tvrdoj zemlji kvaseći je suzama svojim. U poslanici, koja nam je još ostala od Eugenija, zaklinje vjerne svoje „Božjim veličanstvom i groznim sudnim danom i strašnom sjajnošću dolaska Hristova, da se tvrdo drže vjere katoličke, molitvom, postom i milostinjom da sklanjaju Gospodina na milosrgje, i da se ne boje onih, koji mogu ubiti tijelo a duše ne mogu". Starac se Eugenije napokon teško razboli. Opaziv to s veseljem arijanski biskup, da ga samo prije smakne, natjera ga, da pije preljut ocat, tobože da je to za lijek. Bolest krene doista na gore; no poslije povrati Gospodin sluzi svojemu opet zdravlje.

Bog kazni krvoločnost kralja arijanina i njegovih pristaša tako strašnom gladi, da su staze,

gore i ulice gradske bile pune mrtvaca. Čitava trgovišta i sela izumriješe sa svim do jedne duše. Rulje svijeta dolažahu u Kartago, da prose hljeba; ali mjesto da dobiju što, kralj ih silovito otjera, te od gladi pogiboše na putu. No i tiranina kralja stiže strašan sud Gospodnji: crvi mu živo tijelo izjedoše, i napokon mu crijeva ispadoše. Posve istruhlo tijelo raspade se, prije nego što su ga mogli ukopati.

Hunerikov našljednik kralj Gundamundo dopusti sv. Eugeniju, da se vrati iz progona. Eugenije isposlova takogjer u ovoga kralja, premda arijanina, da su se katoličke crkve nakon deset godina opet otvorile i u njima se služba Božja služila. Ali za dvije godine umre Gundamundo, a naslijedi ga brat Trasimundo, opet ljut arijanin. Za njegova izbivanja iz Kartaga počne iznova progonstvo na katolike, i sv. Eugenije bude iznenada uhvaćen i odveden u mjesto, gdje je bio kralj. Pred kraljem, koji je sebe držao učenim čovjekom, morade se biskup Eugenije prepirati s biskupom arijanskim o pitanjima vjerskim, prepornima izmegju katolika i arijana. Eugenije sasvim savlada silom duha Božjega protivnika. Uza sve to ostade kralj tvrdoglav arijanin; te da sv. biskupa prepadne, osudi ga na smrt i odvede na stratište. Već je sv. biskup klečao, da mu krvnik odrubi glavu, kad ga kralj zapita, je li doista gotov za katoličku vjeru poginuti? On odgovori, da jest, jer za pravdu umrijeti znači za vječnost živjeti. Na ovaj odgovor poreče kralj smrtnu osudu, nego ipak biskupa progna u Francusku. Ondje se svetac nastani blizu groba mučenika Amaranda. Jednoga dana baci se Eugenije raširenih ruku na grob

mučenikov i moli se Bogu, i ne ustade odanle više živ nego preminu u Gospodinu i sâm kao mučenik, premda je umro (godine 505.) ne prolivši krvi.

* * *

Kad Bog preko sv. Eugenija učini čudo na slijepcu Feliksu, pripisivahu to arijani čarobijama. Tako isto kad Isus jednom učini čudo, da Židovima dokaže istinu nauka svojega, Židovi ne mogahu poreći čuda, ali ne hoćahu ni istine prihvatiti, zato govorahu, da je Isus ono učinio s pomoću kneza gjavolskoga. Tada reče Isus znamenitu riječ, da se svaki grijeh i hula može oprostiti, ali hula (psovka) na Duha svetoga da se ne će oprostiti ni na ovome svijetu ni na onome. Mat. 12, 31. 32. Takovi grešnici protiv Duha svetoga bijahu i oni arijani, koji nijesu samo oči svoje duhovne zatisnuli od jasnih svjedočanstva, što je Eugenije predočio za istinu katoličku, nego nijesu ni za očito čudo, za prst Božji, nimalo marili. Grijeh je naime protiv Duha svetoga poglavito u tome, što čovjek tvrdoglavo ne će da vjeruje, i sâm se zagragjuje od objavljene istine, premda mu je po promislu Božjem sve rečeno i pokazano, što razumna čovjeka može uvjeriti. Vjera je klica i korijen, odakle život kršćanski niče i uzrasta do nebesa. Vjera je pak dar Duha svetoga i ujedno nešto svojevoljno. Tko se dakle svojevoljno upravo u stvarima vjere odvraća od ponugjene milosti Duha svetoga i od prosvjetljivanja njegova, što može njemu još koristiti? Ništa više, on zatvora sâm dušu svoju od sunčanoga prosjaivanja Duha svetoga. Čuvaj se s toga, čitaoče dragi, grijeha protiv Duha svetoga više nego ikojega zla, i ne pobijaj nikad vjerske nauke zato, što je tebi nepoćudna, ako je inače istina obavljena, od katoličke Crkve proglašena.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom blaženoga Eugenija mučenika svojega i biskupa razveseljavaš, udijeli milostivo: čije rogjenje slavimo, da se i s njegove zaštite radujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

14. dan srpnja.

Sveti Bonaventura.

Godine 1221. rodi se Ivanu Fidanzi u Bagnarei u Italiji sin, koji na krštenju dobi ime Ivan. Pobožna mati Marija odgajaše sina u strahu Božjem. No dijete se teško razboli, a žalosna majka zavjetova se sv. Francisku Serafskomu (koji je blaženo preminuo godine 1226.), ako po njegovu zagovoru povrati Bog djetetu zdravlje, da će ga dati u redovničku zadrugu od istoga sv. Franciska netom osnovanu. Dijete ozdravi, pa čini se, da je onom zgodom dobio ime Bonaventura (= dobra sreća), barem se od onda tako zvao.

Bonaventura u dobi od dvadeset i dvije godine stupi po zavjetu materinu u red franciskanski. Svršivši godinu kušanja i pokazavši izvrsne duhovne darove poslan bi u Pariz u visoku školu. Učio je mudroslovlje i bogoslovlje s neumornom revnošću, prepisao Sveto Pismo lijepo svojom rukom dva puta i naučio ga naizust, čitao najznamentija pisma svetih Otaca i crkvenih pisaca, i crpao iz tih bistrih izvora vodu što teče u život vječni; jer on

*

nije učio iz pohlepe na čast ili slavu, nego iz ljubavi k Bogu, da ga naime veće poznanje ponukuje na veću ljubav. Učitelj mu bio glasoviti Aleksandar de Hales, koji diveći se koliko revnosti i bistroumlju njegovu toliko nevinosti i golubinjoj prostodušnosti, govoraše o njemu, ẽ mu se čini, da u njemu Adam nije nikad zgriješio. Bonaventurino naime nastojanje oko svih kreposti nije bilo manje nego li trugjenje njegovo oko nauka. Vidjela se na njemu duboka poniznost, vazdašnje odricanje, potpuna poslušnost i osobita ljubav k Raspetomu kao i k presvetomu oltarskome sakramentu. Svaki je dan razmišljao o muci i smrti Isukrstovoj, i klanjao se Spasitelju u presvetoj euharistiji sakrivenu, kada god bi dospio.

Svršivši nauke bude po nalogu svojih poglavara učitelj u visokoj školi Pariškoj. Tada mu nije bilo još trideset godina. U isto vrijeme sa sv. Tomom Akvinskim (vidi 7. dan ožujka) poluči Bonaventura najvišu čast akademijsku, čast doktorsku. Učenje njegovo bilo je koliko oštroumno i temeljito toliko opet lako shvatljivo i ugodno, i zato je privlačilo mnogo slušalaca; blaženi mir u srcu razlijevao se učitelju po obrazu i odisao na besjede njegove. U to doba napisa sv. Bonaventura više spisova, kojima je sadržinu vadio iz razmišljanja i molitve, te su puni duha i čuvstva. Kad ga jednom obigje sv. Toma i zapita, koje ga knjige ponukuju na toliko duboke misli, pokaza smiješeći se na raspelo, što je pred njim bilo. Kako je učenost Bonaventurinu usjavala žarka ljubav serafska, prozvaše ga učiteljem (doktorom) serafskim.

Tek je Bonaventuri bilo trideset i pet godina, izabran bi za ministra generalnoga to jest za najvišega poglavara svemu franciskanskomu redu;

a papa Aleksandar Četvrti izbor odobri i izabranomu mnoga prava udijeli. Punih je osamnaest godina vršio tu službu po načelima mudrosti i ljubavi, pisao na sve strane pisma, opominjao na savjesno vršenje pravila redovničkih, zabranjivao franciskanima gragjenje skupocjenih kloštara i upotrebljavanje finijega posugja i pokućtva, odvraćao ih od pačanja u svjetovne poslove, i uklanjao iz kloštara gdjekoje zle navade i uprotrebe. A k tomu se nije služio prijetnjama i pedepsama nego samo učenosti svojom i rječitosti. Prema onima, koji bi zalutali i pogriješili, bio je toliko blag i milostiv, da su mu se gdjekoji usudili prigovarati; no na prigovaraoce takove ustao bi silom besjede svoje, da im pokaže, kako blagost i dobrota njegova nije od slabosti i strašljivosti nego od ljubavi kršćanske, kao što je pisano o sluzi Gospodnjem: „Trske stučene ne će prelomiti, i svještila (stijenja), koje se puši, ne će ugasiti". (Is. 42, 3). Osobito je pak sv. Bonaventura primjerom svojim mnogo uradio; vjerno je išao u uboštvu i poniznosti za utemeljiteljem reda franciskanskoga, činio sve proste radnje kao i ostala braća, radio u vrtu, dvorio bolesne i t. d.; kad mu rekoše, neka se toliko ne ponizuje, odgovori: „Zar se brat ponizuje, koji braći služi u ljubavi?" Tješio je s očinskom ljubavi žalosne, podupirao bratinski slabe, slušao strpljivo dvoumnike i gledao, da ih razbistri. Jednom je mnogo gvardijana pratilo Bonaventuru; na putu pridržao ga prost brat laik želeći s njim govoriti. Kad laik počne na dugo i široko kazivati stvar svoju, Bonaventura sjede do njega na zemlju i sluša ga do kraja. Gvardijani čekaju jedno vrijeme svoga ministra generalnoga, onda mu natuknu, zašto se dade na putu zaustavljati

od kakova god prosta laika, a on će njima: „Ne zovem li se ja generalni ministar to jest općeniti sluga?"

Uza sve mnoge poslove, koje imagjaše sv. Bonaventura kao glava svoj zadruzi franciskanskoj, još je dospio da napiše knjiga učenih i pobožnih. Osobito je takvih spisa sastavio na hvalu prečiste Bogorodice, koju je od male maloće djetinjski pazio i kojoj je čast po mogućnosti jednako širio. Opisao je žiće sv. Franciska početnika redu serafskomu. Upravo kad je radio oko toga žića, dogje u kloštar sv. Toma Akvinski, da ga posjeti. Čuvši Toma čim je Bonaventura zabavljen, ne htjede da ga smeta, nego reče: „Pustimo sveca, da za sveca radi".

Ime Bonaventurino tako se proslavi, da ga je papa Klemento Četvrti godine 1265. imenovao za arhibiskupa u Jorku u Engleškoj. Kad mu se to javi, pohiti u Rim i pripadnuvši k nogama papinim moli ga, da mu ne nametne tereta arhibiskupskoga. Nakon duge molbe poreče papa imenovanje riječima Sv. Pisma: „Ostani u zavjetu svome, i u njemu razgovaraj se, i u djelu zapovijesti svojih ostari". (Crkv. 11, 21). Poslije Klementa Četvrtoga postade i trudbom sv. Bonaventure Rimskim papom Gregorije Deseti, koji za godinu 1274. odmah raspiše sveopći crkveni sabor u Lyonu, da se istočno kršćanstvo ujedini sa zapadnim, i da ujedinjeno uzbije navale muslomanske od kršćanskih krajeva. Papa imenuje ujedno Bonaventuru kardinalom i biskupom u Albanu, i zapovjedi mu, da se pripravi za govornika u crkvenom saboru. Kad dogju poslanici o podne u kloštar, u kojem je upravo boravio Bonaventura, da mu jave imenovanje, nagju ga gdje u kuhinji

zdjele pere. Tek naročita zapovijed papina skloni poniznoga učenika Franciskova, da primi skerletni plašt kardinalski. Po tom pogje Bonaventura s papom godine 1273. u Lyon na crkveni sabor. Prvu svečanu besjedu pred svetim ocem i sabranim biskupima reče Banaventura, i razloži nauk Rimske crkve i oprovrgne pogreške Grčke tako bistro i silno, da se je na blagdan sv. Petra i Pavla jedinstvo vjere izmegju Grka i Latina javno proglasilo. Od onda je bio Bonaventura duša crkvenom saboru, predsjedao je kao zamjenik papin vijećanjima, vodio radnje i sastavljao odluke. No iznemogav pod bremenom poslova razboli se teško i umre dne 14. srpnja 1274, kako umire vjeran sluga Božji.

* * *

Prekjučer razmišljavasmo o križu u poučenju k žitku sv. Ivana Gvalberta i rekosmo, da nam valja poglédati svaki dan na njega za pouku i okrepu. Hajde da i sad poglednemo na nj.

Sv. Bonaventura zapitan od sv. Tome, odakle mu onoliko znanje, za odgovor pokaza na križ, koji je bio vazda pred njim; iz križa kaoti iz knjige nauči on, kolikom ljubavi treba da ljubimo Isusa, koji je nas prije ljubio. Razmišljanjem o toj Isusovoj ljubavi njegovo se srce tako rasplamti ljubavlju k Isusu, da su mu sva djela i spisi nadahnuti njome. Kakova je naša ljubav k Isusu? Što činimo za ljubav Isusu, koji je toliko za nas učinio? Bez ljubavi k Isusu sve je naše znanje, sve nastojanje i činjenje bez vrijednosti u Boga.

Opet je sv. Bonaventura iz kipa raspetoga Spasitelja naučio poniznost, odricanje i preziranje časti i slasti svjetskih. I nas kip Raspetoga opo-

minje na poniznost, na preziranje svijeta, na odricanje grešnih požuda i na teženje na ono, što je gore u nebesima. Kad vidimo raspelo, sjetimo li se ove ozbiljne opomene i spasonosnoga nauka? Teško nama, ako nam križ nije nikakov nauk, nikakova opomena!

Pomolimo se.

Bože, koji si puku svojemu za službenika vječnoga spasenja udijelio blaženoga Bonaventuru, podaj, molimo: koga smo imali učiteljem na zemlji, da budemo vrijedni njega imati zagovornikom na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

15. dan srpnja.

Blaženi Bernardo.

U petnaestom stoljeću vladaše u sadašnjoj velikoj vojvodini Badenskoj markgrof Jakob, kojega su Nijemci zbog mudrosti i pravednosti njegove nazvali svojim Salomonom. Imagjaše pak pet sinova, dva starija: Karlo i Bernardo odregjena biše, da mu budu našljednici u vladanju, a tri mlagja stupiše u stalež svećenički, od kojih jedan umre poslije kao arhibiskup Trierski, drugi kao biskup Máinčki, treći kao kanonik Kölnski. Bernardo rodi se godine 1428.

Čestiti roditelji starahu se, da im sinovi budu u istinu kršćanski odgojeni i od učenih ljudi u znanosti valjano poučeni. Bernardo je već iz mala pokazivao veoma izvrstan duh; u dječjim igrama nije nalazio veselja ali to više u Bogu, ka kojemu je imao preveliku ljubav i poštu. Kršćanski nauk i molitva bila mu zabava, znamenje sv. križa po-

četak i svršetak svim njegovim djelima. Uza to je bio posve poslušan roditeljima i učiteljima i vrlo ljubazan i dobar svima. Kao mladić svaki bi se mjesec dva puta pričestio, k čemu bi se pomnjivo pripravio. Već od djetinjstva imao običaj svaki dan ići k sv. misi. Kod svih svetih otajstva klečao je s tolikom izvanjom čednosti i s tolikom unutrašnjom pažljivosti, da je i sámo držanje njegovo bilo drugim ljudima u crkvi tiho opominjanje na pobožnost.

Kako je Bernardo rastao u dobi, rastao je i u pobožnosti. Najviše se dao za molitvom, na koju se tako nauči, da bi prečesto usred velikih posala pače i na šetnji i na zabavi digao pamet k Bogu. Više puta mu se na obrazu vidjela čudnovata sjajnost, kad bi se vratio s molitve, kao što se gdjekoje drago kamenje i docnije sjaje, pošto je bilo na sunčanoj svjetlosti. I sâm je kazivao dvoranima svojim i plemićima, tko je željan okusiti sladost nebesku, da mora molitvom približiti se Bogu, kao što mora pristupiti k ognju, tko hoće da se ogrije. I postiti naučio se za djetinjstva. On je već kao dijete postio u dane od Crkve zakazane, u koje su dužni postiti istom oni, koji su navršili dvadeset i prvu godinu dobi: svrh toga je na osobiti način postio svaki petak, da je naime jeo vrlo malo ili upravo ništa, a to na spomen muke Gospodnje, da na neki način na sebi osjeti stradanja Gospodnja. Često je takogjer rekao dvoranima svojim i plemićima, è se postom obuzdava tijelo, da se s dušom ne uvali u vječnu propast, kao što se konj uzdom uzdržava, da ne padne u ponor. Još je govorio, da su molitva i post kao dvije kule, kojih vrazi ne mogu uzeti.

Ljubavlju k Bogu i mržnjom na sebe bivaše Bernardo svaki dan prikladniji, da prima dobročinstva Božja i da se prihvaća sve većih stvari za slavu Božju. Premda je boravio u dvoru vladalačkom, ipak je živio kao da je u kloštru. Bio je svagda vrlo na oprezu i uklanjao se svakoj prilici, koja bi mu mogla i najmanje nauditi čistoći. Sâm pogled bogodušnoga mladića bio je dosta, da se dvorani ne usude izustiti riječ manje pristojnu. No dok je Bernardo bio tako oštar sa samim sobom, s drugima osobito s potrebitima bio je milostiv i ljubazan. Dohotke svoje podijelio bi na tri dijela, jednu trećinu razdao bi potrebnicima, drugu trećinu dao bi za gragjenje, opravljanje i ukrašivanje svetih mjesta, a treću trećinu zadržao bi za svoje potrebe.

Rrvajući se junački sa strastima svojim i vježbajući se u krepostima steče nebeske sile, pa preže još dalje ići na stazi savršenstva kršćanskoga, htjede ostaviti sve svjetovno i nasljedovati ubogo življenje Spasitelja našega. Otac Bernardov bješe već sve naredio, da ga oženi kćerju Francuskoga kralja Karla Sedmoga. Ali Bernardo odreče se ove po mišljenju ljudskom velike sreće, ostavi bratu svomu Karlu dijel, koji mu je pripadao od države, i naumi sa dva druga poći u pustinju i ondje odvojen od svijeta samo Bogu služiti. No promisao Božji navrati ga na drugu stazu života.

Turski sultan Muhamed Drugi uze godine 1453. Carigrad i pridobi cijelu Grčku carevinu. Turčin provaljivaše već u Hrvatsku i Ugarsku te se bijaše bojati, da će protisnuti se dori do Njemačke i veću stranu kršćanstva sebi podložiti. S toga htjede cesar Njemački složiti sve kršćanske

vladare i s njima složno udariti na zajedničkoga neprijatelja. Cesar poznajući blaženoga Bernarda povjeri njemu posao, da ide vladaoce nagovarati na složan rat na Turčina. Bernardo pak voleći svemu kršćanstvu na korist raditi nego li samo za svoje spasenje starati se, drage volje pokori se nalogu cesarevu. Bernardu je valjalo najprije dogovarati se s ocem kršćanstva, s Rimskim papom; no da mu put u Rim bude što korisniji, zaputi preko Francuske, gdje privoli kralja, da je obećao pomoć za rat na Trrčina; odavle pogje k vojvodi Savojskomu, koji je takogjer pristao na rat.

Na daljem putu kad blaženi Bernardo dogje u grad Monkalieri, razboli se teško. Odmah se dade prenijeti u tamošnji kloštar franciskanski, da se što pobožnije pripravi za smrt, i primivši s osobitom pobožnosti svete sakramente, obuče se u pokorničko odijelo, uzme u ruke raspelo, te uz gorki plač svojih pratilaca i uz pobožnu molitvu mnogih svećenika i redovnika preda blaženu dušu svojemu Stvoritelju, od kojega je dobio milost, da sveto živi i umre. On se prestavi s ovoga svijeta dne 15. srpnja 1458. u tridesetoj od prilike godini dobi svoje.

Franciskan Ivan Argot, koji je s blaženim Bernardom išao na put kao ispovjednik njegov, reče kod zadušnica za pokojnika pogrebnu besjedu, kojom je slušaoce ganuo na veliko štovanje pobožnoga kneževića i ublažio žalost njihovu. Jedan gubavac, koji valja da poradi bolesti svoje nije smio u crkvu a bio i hrom, slušajući iz crkve hvalu pokojnikovu, pouzda se u njega, prizove ga u pomoć, i onaj čas ozdravi. Ovo čudo nazočne vrlo obraduje. Zato sveto tijelo s velikom pobožnosti sa-

hrane pod velikim oltarom. Grob bl. Bernarda proslavi se naskoro i drugim mnogim čudesima. Toga radi papa Siksto Četvrti proglasi već godine 1481. Bernarda blaženim.

* * *

Čim se bl. Bernardo teško razbolio, odmah se poče pripravljati za smrt i primi pobožno sv. sakramente, premda je bio jošte mlad. A koliki kršćani premda vrlo teško bolesni a kad i kad još i vremešni odgagjaju od dana do dana svetu ispovijed i presvetu pričest, kao da će od svetih sakramenata umrijeti ili da će im se bolest pogoršati! Pa ipak se upravo protivno svaki dan dogagja, gdje se naime svećenik k bolesniku ne zove tek u pošljednji čas, kad je već, štono riječ, duša na jeziku. Ne budi ti, čitaoče dragi, onako lud i smion; nego ako se razboliš pa sâm vidiš ili ti drugi kažu, da je bolest opasna (pogibeljna), ne odgagjaj za Boga ispovijedi i pričesti. Valjan kršćanin pitat će liječnika ili dvorioce, neka mu istinito kažu, je li bolest opasna, pa ako čuje, da jest, odmah će se pripraviti, da primi sv. sakramente, ne odgagjajući to od dana na dan. Ako i ti tako uščiniš, podnosit ćeš bolest s većom strpljivosti i s mirnijim srcem pa tijem i s većom zaslugom. Ako ti Bog povrati zdravlje, ne ćeš žaliti; ako li premineš, umrijet ćeš zadovoljnije i blaženije nego oni, koji primanje sakramenata odgagjaju do zadnjega časa. Dakako, zli duh prišapćuje kako zdravima tako i bolesnima, e ima još vremena. No nijesmo li jadni i kukavni, ako mu vjerujemo pa propadnemo? Ta on odgagjanjem drugo i ne ište, nego da čovjek ne plašeći se i pouzdajući se u povratak zdravlja

ostane u grijesima, pa da umre ili ne primivši sv. sakramenata ili primivši ih bez priprave, nedostojno, na veće svoje prokletstvo, te tako da propadne za sve vijeke.

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k molbama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Bernarda ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

16. dan srpnja.

Blaženi Česlav.

Česlav rodi se godine 1180. u mjestu Kamenu u biskupiji Vratislavskoj. Otac mu bijaše Eustahije grof Odrovanski; a sv. Hiacinto ako ne upravo rogjeni brat svakako mu bješe bližnji rogjak, takogjer od roda grofova Odrovanskih. Česlav sprovede mladost u Krakovu, pa kad svrši manje nauke, pošlje ga otac u Bolognu i drugamo u visoke škole, da izuči više nauke. Od različnih napasti, koje obično salijeću dob i stalež njegov, odbrani se on koje savjesnim izvršivanjem Božjih i crkvenih zapovijesti, koje pak spominjanjem slavnih svojih starijih. Stariji moji — govoraše — besmrtna stekoše sebi imena pobožnošću, vjerom, strpljivošću i drugim božanskim uresima; i meni valja staru njihovu slavu ne ljagama potamniti nego istim vrlinama povećati". Kad bi kušanje navalilo na stidnoću njegovu, borio bi se protiv toga čuvanjem izvanjih osjećala, samotovanjem, čitanjem svetih knjiga, moljenjem i pošće-

njem i upotrebljavanjem drugoga jošte duhovnoga oružja; tako bi sâm sebi govorio: „Nadvladaj, Česlave, požudu; jer od iskre ove postane velika vatra. Po čaši požude može čovjek postati živinče. Ništa nije opasnije od meda otrovana, koji slatkim škakljanjem uzima čovjeku mušku snagu. Slušaj ljudinu, koji kaže: Ti, koji licem gledaš na nebo i čelo uzdižeš, diži u vis i duh svoj“. Ovako sačuva Česlav čistoću neokaljanu uklanjajući se pogiblima, u kojima mnogi propadnu.

Povrativši se Česlav u zavičaj vrlo omili stricu svomu biskupu Krakovskomu sa pobožnosti i valjanosti svoje. Stric ga postavi za kanonika sebi o bok. Veliki imutak, koji je imao što po ocu što po službi svojoj, nije upotrebljavao na sjajnost dvora ni na nezahvalni rod nego na ures crkve, na pomoć potrebitijim svećenicima i na milostinju ubogima. Kuća njegova zvala se općenito rasadnik svakovrsne kreposti.

Kad Česlav poslije jednom sa stricem biskupom dogje u Rim, upozna se sa sv. Dominikom, koji je tada već na glasu bio sa pobožna življenja i sa tvorenja čudésâ. Biskup izjavi sv. Dominiku želju, da dobije njegovih redovnika za svoje krajeve; no ne nagje se izmegju njih nijedan, koji bi govorio Poljski. Tada ponukovani od Duha Božjega prigjoše k sv. Dominiku Hiacinto, Česlav i još nekoliko njih iz sjevernih krajeva, moleći ga da ih primi u svoju redovničku zadrugu. Pristane sv. Dominik te ih obuče u halju propovjedničku u kloštru sv. Sabine u Rimu godine 1218. Što je Česlav stupio u taj oštri propovjednički ili dominikanski red privoli ga na to koje preziranje svijeta i stvari njegovih koje žarka ljubav k nebeskima, za razgorijevanje

koje ljubavi znao je da mnogo pomažu uboštvo i poniznost redovnička.

Svršivši u kloštru vrijeme kušanja, poslan bi Česlav u zavičaj svoj, da ondje radi za crkvu i za red svoj, koji je râd u spasavanju duša. Na odlasku reče mu sv. Dominik: „Idi u ime Božje, da propovijedaš pokoru za oproštenje grijehâ. Ovo je posao redu, koji si primio, ovo je dužnost, ovo slava njegova. Koji zašloga obrati od lutanja u životu, i njegovu će dušu spasti i sebi plaću neprocijenjenu zavrijediti“. Vraćajući se u zavičaj Česlav najprije pomagaše bratu Hiacintu u Friesachu, odakle se je poslije red dominikanski raširio po svoj Njemačkoj. Zatim u Pragu zasnuje veliki kloštar za braću svoga reda; u taj kloštar stupi sâm biskup Praški Peregrin odrekavši se s dopuštenjem papinim časti biskupske. Poučavanju Česavljevu predadu se i drugi u ono doba znameniti ljudi, megju njima blaženi Adrijan, koji je bio poslije prior u kloštru Praškom i sa dvadeset i šest dominikana bio poslan u Bosnu.

Pošto Česlav uredi zadrugu dominikansku u Pragu, pogje u Vratislavu. Tudijer slavu onu, koja se o njemu već raznijela, dokaže djelima, i mnoge riječju i primjerom navede na najsavršeniji život. I sv. Jadvigi bio je duhovni vogj. Od biskupa dobi crkvu sv. Adalberta i zemlju, da sagradi kloštar. Njegov rad potpomogne Gospodin mnogim izvanrednim miloštama. Kad godine 1240. Mongoli provališe u Europu i podsjedoše Vratislavu, najviše se ima pripisati molitvi bl. Česlava, da su se Vratislavci izbavili od divljih neprijatelja. Pomolivši se naime Gospodinu i prinesavši svetu žrtvu izagje Česlav na zid tvrgjavi, kuda su se stanovnici za-

klonili, i pojavi se nad glavom njegovom nešto okruglo ognjeno, i oborivši se ono megju neprijatelje natjera ih u bijeg.

Napokon kad je bl. Česlav veliko ime stekao ne lažnim mnijenjem svjetine nego vršenjem prave kreposti i kad je daleko raširio red propovjednički, po opomeni Božjoj dozna, da je prispio svršetak trudu njegovu. Od onda je jedino oko toga nastojao, da se dostojno pripavi, kako će stupiti pred velikoga suca. Opomenuv jošte braću na vršenje redovničkih kreposti i naročito na poslušnost, čistoću i preziranje svijeta, primi pobožno svete sakramente, prizove nekoliko puta presveto ime Isusovo i izdahne svetu dušu u ruke Stvoritelju, u mjesecu srpnju godine 1242.

* * *

Redovničko življenje postalo je sa sámim kršćanstvom. Sv. Augustin kaže, da su već apostoli pod rukovodstvom Isusovim činili zadrugu redovničku. Pravila redovnička nijesu drugo do objašnjeno i na život primijenjeno evangjelje. Budući pak da evangjelje preporučuje sve kreposti a jedna duša sklanja se većma na ovu druga na onu krepost napose, nastajali su po različitom ponukovanju milosti Božje i po potrebama vremena različni redovi; to pokazuje samo životnu snagu i slobodu duhovnoga kretanja u Crkvi katoličkoj.

Ljudima, koji su se sasma zaglibili u puteno življenje i koji se ne mogu uzviti do viših pomisli, bilo je uregjeno, pravilno, pobožno življenje u kloštrima svagda kost u grlu. Oni ne znaju ni milosti Božje ni unutrašnje utjehe ni slatka mira, što imadu prava djeca Božja; još manje gledaju na svršetak

pravedníkâ; paće vide u njihovu odricanju prijekor svomu življenju.

Istina je, da vatra, makar i sveta, malo kada plamti bez ikakova dima. No tko istinu ljubi, priznat će, da nijedan stalež u kršćanstvu nije izveo toliko svetaca, toliko učenih i izvrsnih ljudi i toliko u svakom poslu plemenitih, čestitih i dobrotvornih duša, koliko ih je izveo stalež redovnički. To svjedoči svjetska i crkvena istorija, to svjedoči i žiće bl. Česlava, utemeljitelja reda dominikanskoga u Poljskoj pa tim i velikoga dobrotvora narodu Poljskomu.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom blaženoga Česlava ispovjednika svojega razveseljavaš, dopusti milostivo: čije rogjenje slavimo, da i djela njegova nasljedujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

17. dan srpnja.

Sveti Aleksije.

Ovaj svetac nadaleko je poznat po svemu istočnom i zapadnom kršćanstvu, zato ga ne možemo mimoići, premda nemamo pouzdanih glasova o žitku njegovu; najstarije naime glasove o njemu ima sv. Josip Pjesmopisac (umr'o godine 883.), koji je život njegov spjevao u Grčkim stihovima.

Oko polovine četvrtoga stoljeća življaše u Rimu znamenit i ugledan čovjek po imenu Eufemijan, vrlo bogat i u velikoj časti i imajući mnogo čeljadi. Bijaše pak uz to pravedan i milosrdan dijeleći mnoge milostinje ubogima. Svaki dan se u

kući njegovoj prigotoviše tri stola za sirote, udovice i putnike. I žena njegova po imenu Aglaja bješe pobožna i bogobojazna; no ne imagjahu sina, jer je žena bila nerotkinja. Zato bijahu žalosni, što nijesu imali baštinika svojemu imutku. I s toga svaki dan davahu nebrojene milostinje i neprestano moljahu se Gospodinu, da im dade sina, koji bi ih naslijedio.

Bog po dobroti svojoj obazrev se na skrušenost njihovu i opomenuv se djela njihovih, usliši ih, i dade im sina, kojemu nadjenu ime Aleksije.

Kad Aleksije doraste knjizi, dadu ga roditelji na nauku svetih i svjetovnih znanosti, u kojima je po milosti Božjoj mnogo napredovao. Kad li odraste te roditelji misliše, da je već za ženidbu, odaberu mu djevojku od roda velikaškoga po imenu Sabinu, s kojom se i vjenča. No u večer dana svadbenoga, kad po nagovoru očinu unigje u komoru k vjerenici, stane joj govoriti o tajnama nebeskim, i potom joj preda svoj vjenčani prsten i još neke druge dragocjene stvari, i reče: „Uzmi ovo i čuvaj, dok bude po volji Gospodinu; i Gospodin neka bude megju nama!“ Nakon toga uzme nešto od imutka svoga i pogje na more, i odveze se na lagji u Siriju u grad Edesu. Ondje razda ubogima sve što je još imao, i obukavši se u preprosto odijelo, sjedne megju prosjake pred crkvom presvete Borodice Marije. Svake nedjelje primaše sveta Božja otajstva, i od milostinja što je dobivao, za sebe zadržavaše koliko mu je trebalo, a ostalo udjeljivaše ubogima. — Poslije odlaska Aleksijeva u Rimu bila je velika potraga za njime, pa ne našavši ga nigdje, pošlje otac sluge na sve strane svijeta da ga traže. Od njih neki dogju u Edesu, i vidjevši Aleksija megju

prosjacima a ne poznavši ga dadu mu milostinju. On ih ipak pozna, i hvaljaše Bogu govoreći: „Hvala ti, Gospodine, što si me pozvao i učinio, da za ime tvoje dobijem milostinju od sluga svojih; molim, da izvoliš savršiti djelo, koje si započeo“. Sluge vrativši se reku, da ga nijesu našle.

Mati Aleksijeva, kad je bila doznala za odlazak njegov, razastrla je kostrijet na pod, i sjedeći na njemu naricala i govorila: „Tako živ bio Gospodin, ostat ću ovako, dok ne saznam, što se dogodilo sinu mojemu“. A vjerenica njegova reče svekrvi svojoj: „Ne ću otići iz kuće tvoje, nego bit ću kao grlica, koja se ne udružuje s drugim, dok je drug njezin uhvaćen; tako ću ja raditi, dok ne saznam, šta se zbilo preslatkomu vjereniku mojemu.“

Sedamnaest godina probavi Aleksije u trijemu od crkve u svetom življenju i teškom odricanju, kad Bog htjede objaviti stvar njegovu: od slike presvete Bogorodice Marije, koja je bila u onoj crkvi, čuje jednom crkvenjak riječi: „Uvedi čovjeka Božjega, jer je dostojan kraljevstva nebeskoga, i duh Božji počiva na njemu, jer molitva njegova uzlazi kao mirisan kâd pred Gospodina“. Izigje crkvenjak, poište čovjeka, ali ga ne pozna; i vrativši se u crkvu, uzme moliti za milost svemogućega Boga, da mu ga pokaže. Opet čuje od slike: Onaj je, koji sjedi vani u trijemu“. Tada izišav crkvenjak pozna sv. Aleksija, i pripadavši k nogama njegovim umoli ga, da ugje u crkvu. Kad se to razglasilo svuda i počeli ljudi čovjeka Božjega mnogo cijeniti, on da se ukloni slavi ljudskoj, potajno izigje iz Edese, i dogje u Laodiceju, i unišav u u lagju htjede prevesti se u grad Tarso, da ongje kod crkve sv. Pavla živi nepoznat. No lagja bude

po odredbi Božjoj vjetrom natjerana u luku Rimsku. Kad to Aleksije vidi, namisli, da će u kući očinoj živjeti kao nepoznat ubogac. Ocu svojemu, kojega nagje praćena od mnogih sluga, privikne: „Slugo Božji, pogledaj na me, i učini sa mnom milosrgje, jer sam ubog, i primi me u kuću svoju, da Gospodin blagoslovi godine tvoje i onoga, koji ti je otišao u tugji svijet“. Otac ne poznavši ga a ganut spomenom sinovim reče slugama: „Koji je od vas voljan brinuti se za ovoga čovjeka? koji hoće, učinit ću ga slobodna i dobit će dijel od kuće moje“. Odmah se nagje izmegju sluga jedan, koji će ubokca dvoriti i donositi mu jelo od stola gospodareva. No sv. Aleksije namjestiv se u trijemu očinske kuće, gdje je često vidio drage roditelje i milu vjerenicu, ostade kod pregjašnjega oštrog življenja, neumoran u molitvama, postima i bdjenjima. Osim toga iz ljubavi k Bogu strpljivo podnošaše svakake zadjevice od sluga oca svoga: oni bi mu se podsmijevali, opravši zdjele i tanjure vodu bi mu na glavu izlijevali, i drukčije mu na različite načine zabavljali. Tako probavi u domu očinu opet sedamnaest godina. Kad pak pozna, da mu se je navršilo doba životu, zaište od dvorioca papira i tinte, i opiše život svoj.

Nakon toga hoteći Bog objaviti borbu i pobjedu sv. Aleksija, u nedjelju po sv. misi čuje se u crkvi glas s neba: „Hodite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti.“ Svijet u crkvi od toga glasa uplašen pade ničice i povikne: „Gospodine pomiluj!“ Glas se začuje po drugi put: „Poištite čovjeka Božjega, da se za Rim pomoli.“ Kad ga izišavši ne nagju, skupe se opet u petak svi u crkvu moleći se Bogu da im kaže, gdje je čovjek Božji. Tada im se javi glas: „U kući Eufemijanovoj ištite!“

Svi, svećenici i pobožni narod pogju po tom u kuću Eufemijanovu. Dvorilac iskaže, kako Aleksije svaku nedjelju prima sveta otajstva Božja, kako se postom trapi i kako dragovoljno snosi sve zadjevice i uvrede sluga domaćih. Eufemijan pritrči k Aleksiju, ali ga nagje već mrtva, i otkrivši mu lice vidi gdje mu se obraz sja kao luč plamenit ili kao obraz angjela Božjega, i nagje mu u ruci pismo, u kojem je bilo napisano, da je on Aleksije sin Eufemijanov, te je Boga radi ostavio sva dobra zemaljska i hotio da umre u svijetu nepoznat u siromaštvu i odricanju. Otac i mati i vjerenica Aleksijeva čuvši to od žalosti onesvjesnu, a sav narod udri u plač. Časno su tijelo za tim svečano prenijeli i sahranili u crkvu sv. Bonifacija, koja se od onda do danas zove crkva svetih Aleksija i Bonifacija; i koji se god bolesnik dotakao časnoga tijela, odmah je ozdravio. Iz groba je pak izlazio preugodan miris, kao da je pun svakojakih mirodija. A narod veseleći se zahvaljivao je Gospodinu, koji mu dade takovu pomoć, po kojoj svatko bez sumnje dobije, za što se god iskreno pomoli.

* * *

Sv. Aleksije mogao je po ovoj pripovijeci na dopušten način uživati bogatstvo, čast i ugodan život. I poslije kad je sedamnaest godina boravio u trijemu kuće očinske kao najbjedniji ubogac, i bio preziran i grgjen od sluga domaćih, trebalo je samo riječ da kaže: „Ja sam Aleksije!“ i svemu tomu bio bi kraj u tili čas: otac i mati bili bi ga preradosno objeručke dočekali, vjerenica bila bi ga milo zagrlila, nebrojene sluge bi mu bile stajale na službu i ugodbu. A zašto ne učini to, premda bi bio

mogao učiniti bez ikakova grijeha? On ne učini to s toga, što je upravo u tome veće savršenstvo, veća krasota i vrednota u Boga, kad se tko dragovoljno odreče dobra i veselja, koje bi mogao uživati bez grijeha.

A kako mi? Može biti da smo još tako duboko u glibu, da se ni onoga ne odričemo, što je grešno ili barem sumnjivo. Treba pak pamtiti, da je svima nama rečeno: „Budite savršeni, kao što je savršen otac vaš nebeski." Svaki dan smo za korak bliže k vječnosti, tako budimo svaki dan za korak bliže i k savršenstvu. Najprije gledajmo, da se klonimo svakoga voljnog grijeha; onda da ništa ne činimo, ne imamo ili uživamo, o čemu sumnjamo, je li dopušteno; napokon da učinimo kad i kad što nijesmo dužni ili propustimo što bi nam bilo dopušteno, ali je Bogu ugodnije, ako ono učinimo ili ovo propustimo.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom blaženoga Aleksija ispovjednika svojega razveseljavaš, dopusti milostivo: čije rogjenje slavimo, da i djela njegova nasljedujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

18. dan srpnja.

Sveti Kamilo.

Kamilo rodi se godine 1550. u Bacchianiku u Italiji od plemenita roda de Lellis. Mati mu umre odmah poslije poroda, a oca, koji je bio vojnički kapetan, izgubi poslije šest godina. Ostavši sirota polažaše istina školu, ali karte i kocke bijahu mu milije od knjiga, pa nauči

slabo što čitati i pisati. Kad mu bilo osamnaest godina, pogje u vojnike, no razboli se u Ankoni, gdje su se vojnici skupljali, da se prevezu preko mora u rat na Turčina. Ozdravivši ide da se vrati u zavičaj, nego na putu prokarta sve što je još imao, osim toga mu se na lijevoj nozi načini čir, pa kad taj zaraste, prokine mu se mozol na drugoj nozi. Dozna Kamilo, da ima u Rimu u bolničkoj kući svetojakopskoj vještih liječnika; otide onamo, te se ponudi glavaru kuće za dvorioca bolesnicima nadajući se, da će mu ondje nogu iscijeliti. I primiše ga. No ne osta za dugo; kako je bio pohlepan na karte, što bi trebalo da dvori bolesnike, više puta se ukrade iz kuće i ode da se karta; svrh toga rado bi se svagjao. Tomu lako kraj učiniše: kad mu iza češćih obećanja, da će se popraviti, nagjoše opet karte pod uzglavljem, otjeraše ga iz kuće.

Šta će sada jadan? Mlečani se tada (godine 1569.) zaratiše s Turcima i kupiše vojsku. Ode i Kamilo u vojsku; ali se rat brzo završi, Mlečani vojsku raspuste, a Kamilo ostane opet bez ruha i bez kruha. U ljutoj zimi gladan i gotovo go dogje u Manfredoniju i pokuca kapucinima na vrata, da mu što udijele. Iz smilovanja dadu mu komad gruba sukna, od kojega oni sebi grade halje, neka prikrije golotinju svoju. Osim toga, kako se u kloštru baš nešto pregragjivalo, dadu mu i posla, pa bi osim hrane i odijela mogao sebi još što god i prištedjeti, da nije bilo zlosrećnih karata: kartajući se jednom izgubi sve do košulje.

Od onoga časa posta Kamilo nov čovjek: milost Božja iz tiha radeći i bogoljubno življenje braće kapucina umekšaše pomalo srce njegovo;

ona nesreća kod kartanja i srdačna opomena gvardijanova pripomogoše mu do potpunoga obraćenja. Kamilu bješe tada dvadeset i pet godina. Od srca oplače i zamrzi na življenje, kakovo je do onda provodio, i zavjetuje se, e će poći u red kapucinski, da svega vijeka čini pokoru. Na vruću prozbu prime ga u kloštar za brata laika; no kako mu se čir na nozi od grube fratarske halje prokidao, moradoše ga otpustiti. Tada pogje u Rim u bolničku kuću kod Sv. Jakoba, gdje je jednom već bio. Prime ga u kuću, a on uzme opet bolesnike dvoriti; no sad se posve drukčije vladao nego li prvi put, te bio za ugled svim ostalim dvoriocima.

Nakon četiri mjeseca kad ozdravi, kuša opet, ne bi li mogao biti kapucin; no rana mu se iznova provali, a on se vrati u kuću kod Sv. Jakoba, gdje ga poradi čestita vladanja postave za nadgledača. Dan i noć je bdio kod bolesnikâ, namještao im krevete, zavezivao rane, meo sobe i bio osobito umirućima u pomoći, da im i tjelesne muke olakša i nagovorom i molitvom pomogne do blažene smrti. Za ispovjednika izabra sebi sv. Filipa Nerija.

Gledajući Kamilo kako plaćeni dvorioci nehatno vrše službu, namisli, da skupi bogoljubnih ljudi, koji bi s njim bolesnike njegovali iz čiste kršćanske ljubavi. I doista nagje pet takovih bogoljubaca; no kao što često biva, kad se radi oko toga, da se zasnuje bogomilo djelo, gjavo je i Kamilovu djelu smetao. Glavari bolničke kuće rekoše, da je dolaženje one petorice nedopuštena nova stvar, pa im zabraniše dolaziti. Ožalošćena Kamila utješi i ohrabri Bog.

Prijatelj, kojemu je Kamilo povjerio namjeru svoju, svjetova ga, da postane svećenik, jer će tada lakše sastaviti zadrugu duhovničku za njegovanje bolesnikâ. Premda je Kamilu onda bilo već trideset i dvije godine, nije se stidio poći iznova u školu. Polazeći učionice jesuitske velikom marljivošću steče brzo toliko znanja, da je mogao dobiti red svećenički. Potom mu glavari kuće bolničke predadu kapelicu, u kojoj je činio službu Božju. U ovom novom staležu nagje napokon učeníkâ, s kojima je sastavio redovničku zadrugu. Oni su svaki dan obišli po koju bolesničku kuću, gdje bolesnike s tolikom ljubavi i revnosti njegovaše, kao da je svaki bolesnik sâm stradajući Spasitelj; činili su i najgnjusnije poslove; ali se i starali za dušno spasenje bolesnih pripravljajući ih za dostojno primanje svetih sakramenata i za blaženi samrtni čas. No kako je godijer djelo sv. Kamila i učenika njegovih bilo lijepo i kršćansko, opet se i njemu nagje neprijatéljâ i protivníkâ. Ali Bog ne ostavi revnosnoga slugu svoga; on dobije kuću za svoju družinu, pa im nametne dužnost, da obilaze i dvore takogjer okužene i u tamnicama zatvorene i umiruće u posebnim kućama, i dade im mudre upute, kako im valja gledati, da se oni što umiru sklone na skrušenost, vjeru, nadanje i ljubav, da smrt prigrle kao žrtvu i pokoru za grijehe, i da se mole, eda postanu dionici od zasluga umirućega Spasitelja. Papa Siksto Peti potvrdi zadrugu bolesničkih dvorilaca od sv. Kamila utemeljenu.

Kad se sve više drugárâ javljalo, pogje Kamilo sa dvanaestoricom njih u Napulj, da i ondje sagradi kuću za red svoj. Tamo se s braćom svojom

prihvati najgroznijega i najopasnijega posla, da naime dvore okužene robijaše, pri kojem poslu i pogiboše dvojica od braće. I u drugim mnogim mjestima sagradi Kamilo kuće za svoju redovničku zadrugu. Poslije zaredi po Rimu prelažljiva bolest; odmah pohiti onamo Kamilo i pokaže običnu svoju ljubav, trudbu i nebojaznost. Kad od vazda otvorene rane na nozi i drukčije od svoje slabosti jedva već mogaše ići, ipak je još vrludao po zavodima (kućama) bolesničkim od kreveta do kreveta, da vidi, nedostaje li čega kojemu bolesniku, i da im dade spasonosnih opomena. I kako je srce njegovo bilo prepuno ljubavi Božje, tako je najvolio o njoj i besjediti, pače je i u povjerljivim razgovorima o njoj govorio, te ako se u propovijedi ne bi napomenula ljubav Božja, rekao bi, da je takova propovijed kao prsten, na kojem nema dragoga kamena.

Kamilo je četrdeset godina imao na nozi otvorenu ranu, deset je godina trpio muke od kamenca; ove i druge jošte nevolje snosio s tolikom strpljivosti i spremnosti, da ih je nazivao „milosrdnosti Gospodnje". Uza sve to još je sebi sâm nametao mnogih i teških pokorničkih djela, dok je opet sav život od obraćenja svoga i svu svoju snagu žrtvovao dvorbi bolesnih iz ljubavi ka Hristu i iz milosrgja. Za čistoću savjesti svoje bijaše toliko zabrinut, da se je svaki dan ispovjedio, a Bog udijeliv mu dar proricanja i čudotvorenja pokaza, koliko mu je po volji vjerni službenik. Tko bi po svemu tomo mogao vječnost pouzdanije izgledati nego Kamilo? Sa svim tim ponizni sluga Božji, kad su mu u pošljednjoj bolesti donijeli presveti sakramenat, reče suze roneći: „Znam, Gospodine,

da sam najveći grešnik i nedostojan milosti, koju hoćeš, da mi učiniš. No spasi me za svoje bezmjerno milosrgje. Sve je uzdanje moje u zasluge dragocjene tvoje krvi!" Dok je svećenik nad njim govorio riječi: „neka ti se javi blagi i vedri pogled Hrista Isusa", preminu blaženo godine 1614.

* * *

Kamilo kartajući se za mlada stajaše već nad propašću, i bio bi se skrhao u nju, da ga ne ustavi milostiva a svemoguća ruka Božja.

Igra i samim kartama nije grijeh, ako je inače poštena, ne ide preko pristojne mjere, i biva s namjere dopuštene, n. pr. za zabavu, za odmor duhu ili tijelu. Ali kad igra nije više igra, nego râd, zbilja, strast, kad se njom ne ište odmor nego tečevina, tada nastaje opasnost duševna. Kartanjem i uopće svakim igranjem može se ne samo lako nego i teško griješiti, kad je ono nepošteno ili sámo po sebi daje zgodu smrtnomu grijehu; kad se njime mnogo dangubi, ostavljaju se dužnosti domaće i javne, ili se znatno rastraša imutak, ili postaje navada i strast; kad se igra s toga što se komu ne će raditi ili sa neumjerene pohlepe na dobitak ili s druge grešne nakane; kad se zna, da je igranje komu bližnja prigoda za proklinjanje, bogopsovanje, zaklinjanje i laganje; kad tko drugoga podgovara i podražuje na nepošteno ili drukčije grešno igranje

Kartaš ako hoće da se popravi, treba tvrdo da odluči nikada se više ne dotaći karata; ako odluči, da će se samo regje kada i manje vremena kartati, ne će se lje popraviti, kao što i rakijaš može sebi tek onda pomoći, kad se rakije posve odreče.

Pomolimo se.

Bože, koji si svetoga Kamila na pomoć dušama, što se bore na umoru, ukrasio osobitom vrsnoćom ljubavi, njegovima nam, molimo, zaslugama ulij duh ljubavi tvoje, da u čas našega ishotka neprijatelja savladati i do nebeske krune dospjeti zavrijedimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

19. dan srpnja.

Sveti Vincencije a Paul.

Ovaj svetitelj broji se megju najveće dobrotvore ljudskoga roda.

Neimućni ali bogobojazni ratari u selu Ranguinesu u Francuskoj Ivan a Paul i Bertranda imagjahu šestoro djece, izmegju kojih im se treće, sin Vincencije, rodi 24. travnja 1576. Do dvanaeste godine vijeka svoga pasao je Vincencije stoku domaću, uz to čitao i Bogu se molio, i rado polazio čudotvornu sliku Bogorodičinu, koja se blizu nalazila u staroj kapelici. Već je onda od ogodne hrane svoje rado udjeljivao potrebitoj djeci. Videći roditelji revnost njegovu u molitvi i lijepe duševne darove, odluče ga za stalež svećenički i dadu u Latinske škole franciskanima u mjestu Daxu. Svršivši ondje nauke pogje u grad Toulouse, da uči bogoslovlje. Otac mu mu dade na put novac, što je dobio prodavši volove. No da može nauke nastaviti, bješe Vincencencije usilovan, da uči djecu jednoga bilježnika, pa dok je danju bio zabavljen djecom, mogaše se samo noću baviti svojim naucima. Godine 1600. regjen je za svećenika; ali je još i nakon toga nastavio nauke bogoslovne u Toulousi i Saragossi.

Kako je Vincencije od promisla Božjega bio odregjen za više zvanje, trebaše da teškim patnjama i kušnjama steče sebi onu mukotrpnost, krotost i ljubav, kojom izabrane duše budu dostojne milosti božanske. Oko godine 1605. pogje on u Marseillu, da primi nekakvu baštinu; videć pak kako je potreban onaj koji bi bio dužan dati baštinu, pokloni mu odmah tri četvrtine, a s ostalim dijelom baštine vratit će se iz Marseille morem u svoj zavičaj. Ali na povratku izgubi i onaj dijel i slobodu svoju. Na lagju naime, u kojoj se vozio Vincencije, navale gusari u tri broda, momčad u lagji sasijeku a putnike zarobe. I Vincencije, koji bi ranjen strelicom, bude u gvožgje okovan i odvučen u Tunis na sajam, gdje su se ljudi prodavali i kupovali. Najprije ga kupi jedan ribar; no kad ribar vidi, da sužnju škodi boravak na vodi, proda ga staru liječniku, koji ga sve do smrti svoje upotrebljavao kod poslova ljekarskih. Liječnik zamilova Vincencija radi vjernosti, umiljatosti i radinosti njegove, i obećava mu, da će ga posiniti i sve mu ostaviti po smrti, ako postane muhamedovac; ali sve nastojanje i obećavanje liječnikovo skrši se o postojanost Vincencijevu. Po smrti liječnikovoj zapane Vincencije kao baština sinovcu njegovu, a taj ga proda čovjeku, koji se bio od kršćanske vjere odmetnuo na vjeru Muhamedovu. Odmetnik ovaj bješe Francuz plemić Ludovik de Mericourt; on otpravi Vincencija u zaselak svoj, neka obragjuje polje. Zaselak bio u vruću, nerodnu i pustu kraju. Odmetnikova žena Zulma rogjena Turkinja svake bi godine obišla zaselak, da vidi kako se u njemu radi. Došavši jednom onamo, kad je Vincencije već bio ondje, ne može se ona načuditi redu i slozi, koja je bila

megju robovima. Polja biše dobro obragjena i sve lijepo uregjeno. Vincencije sve tako udesi, da se je više i bolje radilo nego drugda, a opet da su robovi bili zdraviji i manje umoreni. Opomene i primjer njegov učiniše, da su se njegovi plačidruzi predali volji Božjoj i sve snosili sa strpljivosti kršćanskom, a pobožnim pripovijetkama i svetim popijevkama, koje ih je naučio, umje onaj duh mukotrpnosti u njima održati. Upravo se poljem razlijegala umiljata pobožna popijevka, kad se Zulma približi zaselku, i odmah upita robinju jednu, tko je sve onako lijepo uredio u zaselku? Robinja odreče: „Otkada je ovdje kršćanin Vincencije, mnogo se je u svemu promijelo. On umije blagošću i ljubavlju i najzlobnije i najraspuštenije robove poboljšati i na vršenje dužnosti skloniti. On je svećenik, pa ga drugari njegovi poštuju kao proroka, i slušaju ga kao gospodara. On njima i srce razgovara nebesnim pjesmama i na strpljivost nagovara svetim pripovijestima". Mlada Turkinja zaželi vidjeti toga tugjinca, i dozove ga k sebi. Vincencije prigje smjerno k ženi gospodara svoga, pa na pitanje njegovo, što zapovijeda gospodarica, zamoli ga ona, neka joj zapjeva koju od onijeh pjesama, što je izdaleka čula i što su se silno dojmile srca njezina. Suzama se orosiše oči Vincenciju, i on žalovito zapjeva psalam 136:

„Na potocima Babilonskim, ondje segjasmo i plakasmo,
kad se opominjasmo Siona.
O vrbama sred njega vješasmo harfe svoje.
Jer ondje od nas iskahu, koji nas zarobiše, da pjevamo,
i koji nas odvedoše: „Pjesmu pjevajte nam od pjesama Sionskih!"

Kako ćemo pjevati pjesmu Gospodnju u zemlji tugjoj?"

Duša se Turkinji potrese, i ona zapita potom Vincencija, kako može megju onolikim nezadovoljnim ljudima uzdržati mir i slogu? Vincencije reče: Svaki dan ih sjetim na nauk Isusov, koji nam zapovijeda: „Čini drugima, što hoćeš da drugi tebi čine"; i zatim joj razloži još druge lijepe kršćanske nauke. Turkinja, koja je već otprije željela poznati vjeru, od koje se odmetnuo muž njezin njoj za ljubav, sluša pomnjivo istine nebeskoga nauka i onaj čas odluči, da će se krstiti i da će i muža pomiriti s Bogom njegovim. Vrativši se k mužu, ljubazno ga prekori, što je ostavio vjeru onako spasonosnu, a Ludovik de Mericourt, kojega je već od duže vremena u duši peklo gadno odmetništvo, i koji je živo čeznuo za domovinom i vjerom svojom, posvjetuje se s Vincencijem, i oni se dogovore, kako će prvom zgodom pobjeći odanle. Mericourt proda sve svoje imanje, jer tobože hoće da se preseli drugamo, pa onda on, Zulma i Vincencije uljeznu u čamac, i po milosti Božjoj prevezu se uz oluju i vihor preko Sredozemskoga mora u Francusku, kuda srećno pristanu dne 28. lipnja 1607. Rimski vicelegat u Avignonu primi skrušenoga odmetnika opet u krilo Crkve katoličke, Zulmu krsti, a Vincencija povede sa sobom u Rim. Tudijer obide on sveta mjesta osobito starinske kršćanske podzemne grobnice, katakombe zvane, a tada pogje po nalogu kardinala d'Orsata u nekakvu poslu ka kralju Henriku Četvrtomu u Pariz. Tako dogje po promislu Božjem u dvor kraljevski; ali mu se sjajnost njegova ne svidje, te se smjesti u jednom podgragju Pariškom blizu bolničkoga zavoda milo-

srdne braće, da može lakše obilaziti bolesnike i njegovati ih i utješavati. Budući ubog uze stan zajedno s nekim mladim sucem iz Sore. Kad je jednom bolestan ležao u krevetu, pa mu djetić ljekarski donio lijek, ovaj ukrade mošnju sučevu i ode. Vincencije obijegjen nije o tom ništa znao, ipak je bio razglašen kradljivcem. On je i tu bijedu strpljivo snosio i branio se samo riječima: „Bog znade istinu". Okradeni bude poslije deset godina sudac u Bordeauxu; a pravi tat, koji ga je okrao, doveden jednom kao slučajno pred njega, prizna osim ostalih i onu sada pripovjegjenu kragju. Za sv. Vincencija bijaše i ovaj dogagjaj znamenit; odonda se još više povuče od svijeta, i htjede biti samo Bogu i ubogima poznat.

Sabirajući milostinju za uboge bude ipak Vincencije poznat arhibiskupu Pariškomu, koji mu povjeri duhovnu skrb u nekoj župi blizu Pariza. Ondje boravi Vincencije samo godinu dana, pa neumornim ispovijedanjem, propovijedanjem, moljenjem i dijeljenjem milostinje obnovi župljane potpuno. Kad se glas o njegovom svetom življenju raznese, skloni ga grof Filip de Gondi gjeneral od galija Francuskih, da se pothvati odgajati djecu njegovu. I ovo je zvanje Vincencije vršio s najvećom duševnosti, ali je uza to upotrebio svaku zgodu, da učini kakovo duhovno djelo ukućanima i svim podložnicima gjeneralovim. Grof je bio uopće vrlo bogobojazan, sa svim tim skani se jednom, da se s nekim protivnikom pobije na mejdanu. Doznavši za to Vincencije poslije mise, koju je služio u domaćoj kapelici za porodicu, pade ničice pred grofa i reče mu: „Dopustite mi, da vam u smjernosti i ljubavi kažem riječ! Znam, da ste nakan izaći na mejdan. No

velim vam u ime Boga, kojega sam vam netom prikazao za klanjanje i kojemu ste se klanjali, odustanite namjeru. Ako se ne mahnete toga, kažem vam, da će se pravednost Božja strahotno pokazati na vama i potomstvu vašemu". Grof ganut okani se mejdana. Kad je Vincencije bio u Parizu, u vrijeme što mu ostalo od poučavanja djece grofove, polazio je bolesne i uboge ne samo u bolničkim i uboškim zavodima nego i u stanovima njihovim, i sabirao milostinju za različna djela ljubavi kršćanske. Kad je pak ljeti boravio na selu, propovijedao je seljanima i kršćanski nauk im tumačio, i nagovarao ih, da valjanom ispovijedi očiste savjesti svoje. Puk je bio vrlo zapušten i neuk u vjeri, pa od neznanja istina vjerskih zaglibio se u grijehe i opačine. Grofica de Gondi, žena vrlo izobražena i kreposna, potpomagala je Vincencija, te on uzme nekoliko svećenika u pomoć, koji će s njim zapuštenomu puku propovijedati istine kršćanske. Na tom svetom radu Vincencija i drugara njegovih bješe tako očevidan blagoslov nebeski, da su se nebrojeni grešnici obratili i mnogi krivovjernici povratili u Crkvu katoličku. To je započetak zadruzi misionara lazarista, koju je po tom sv. Vincencije zasnovao.

Obilazeći sv. Vincencije u Parizu tamnice onih koji su bili osugjeni na galije, nagje u onih nesrećnika toliku izopačenost i podivljalost, da je s toga često plakao. Osobito bješe ožalošćen gledajući, kako bolesni galijaši bez svake njege i duhovne pomoći jadno ginu. Odmah se dade na sabiranje priloga, kojima će za one jadnike pribaviti zgodniju kuću i u njoj bolju dvorbu; i ne mirova, dok nije to postigao. Kad grof de Gondi vidje, kako je Vincencije učinio lijep red megju

onima, koji su bili osugjeni na robiju na galijama a samo za neko vrijeme nalazili se u tamnicama Pariškim, ishodi od kralja odluku, kojom je sv. Vincencije bio imenovan vrhovni duhovnik svih robijaša na galijama u kraljevini. Tada se Vincencije najprije poskrbi, da robijašima olakša izvanje stanje, pa kad ga oni kao svoga angjela čuvara zapaziše i poštovati uzeše, lako su opomene njegove i nauke prodrle u srca njihova, te su od zločinaca postali pokornici mrzeći na pregjašnji život svoj. Jednom se namjeri sv. Vincencije megju robijašima na dobro odgojena čovjeka, kojega nije mogao od očajanja (zdvojenja) obratiti, jer je bio više za prividnu nego pravu krivicu osugjen na šest godina teške robije, a ostavio doma ženu i djecu. Vincencije dade se od nadzornika, koji ga nije spoznao, mjesto onoga čovjeka okovati na galiju. Tek nakon duže vremena spoznaše Vincencija megju robijašima, kad je izbavljenik njegov već našao pouzdano utočište u Belgiji. Od okova, što je sv. Vincencije ovom prilikom dragovoljno nosio, načini mu se čir, od kojega je poslije vazda osjećao bol.

Što dosele pripovjedismo o sv. Vincenciju, lijepe su istina crtice, koje nam pokazuju poniznost, bogoljublje i čovjekoljublje njegovo; no to nije gotovo ništa prema svemu onomu, što je uradio i zasnovao za vijeka svoga. Dobrih djela koja učini i općekorisnih zavoda koje zasnova, toliko ima, da ih na ovo nekoliko lista ne možemo nikako opisati. Neke tek najznatnije da napomenemo. Sv. Vincencije dobro poznavaše zla svoga doba. Siromaštvo u nižim staležima, nehatnost za vjeru i zakon u višima, i unutrašnja pokvarenost u staležu svećeničkom, bijahu tri glavna zla, koja su u tadašnje vrijeme

vladala. S pouzdanjem, kakovo može tek duh Božji komu dati, zavojšti sv. Vincencije na ona zla s dvjema svetim i velikim zavodima: sa zborom misionskih svećenika i sa zadrugom uglednih gospogja. Zborom misionskih svećenika podiže svjetovno svećenstvo i vjeru od propadanja, zadrugom uglednih i dobrotvornih gospogja postara se za uboge i stradalnike. Proračunalo se od prilike, da se je na ruke Vincencijeve preko dvanaest miliona dinara ili franaka milostinje razdalo. Osim toga je Vincencije pogradio, obnovio ili upravljao više kloštara reda od pohogjenja Marijina, koji red utemelji prijatelj njegov sv. Francisko Saleski. On je isposlovao, da se bratovština sv. Karla Borromea za prosjake i potrebnike rasplodi po Francuskoj; zasnovao kloštar Magdalenski za nesrećne propale ženske, zavode za zborove svećeničke, red milosrdnih sestara, veliki seminar i bolničku kuću u Parizu, zadrugu djevica od Križa za poučavanje i spasavanje mladeži ženske, zadrugu kćêrî od Promisla za djevojke koje su bez pomoći i u opasnosti, društvo za pomnožavanje vjere; dalje zadruga djevica od sv Genoveve za poučavanje ženskinja i za njegovanje bolesnih, zavod za opskrbu nâhôdâ, opskrbionica za rukotvorce, koji nijesu više za râd, zavod za umobolne, popravionica za nevaljale mladiće, i još jedan općeniti bolnički i uboški zavod u Parizu — sve su to djela njegove vjere i neumorne trudbe. Nama je najbolje poznata blagoslovna radnja milosrdnih sestara, koje su duhovne kćeri njegove, radnja u školama, ubožnicama, pestovaonicama, bolničkim kućama, popravionicama, kazniocama, opskrbionicama, jednom riječju u svakom polju ljubavi kršćanske.

*

Da možemo razumjeti, koliko je muke stajalo sv. Vincencija, dok je i uredio onolike zavode, pripovjedit ćemo samo zasnovanje jednoga, zavoda naime za opskrbu náhôdâ. Jednom bješe noću pozvan k bolesniku. Idući ulicom začuje od ugla viku i razabere, kako mati jedna moli i zaklinje drugu žensku, neka joj vrati dijete i neka ne prolije nevine krvi za bezbožno vračanje. Kad se Vincencije primakne i zapita šta je, ona druga ženska htjede da pobjegne. Mati videći po odijelu da je Vincencije svećenik, prizna mu, da je od stida i od nevolje dijete izložila, a večeras doznala, da je udovica Landryjevka, koja pobira nahode, prodala dijete za bezbožno vračanje. „Sada htjedoh, da mi se dijete vrati, ali predockan! Ova ga ženska odnese. Pohitjeh za njom, i molih je i zaklinjah: daj mi dijete vrati; sada znam za cijelo, da ću ga moći othranjivati.“ Vincencije pogje s nesrećnom materom k udovici Landryjevki, od koje oštrim ispitivanjem dozna, da je istina sve što je čuo. Po tom preda dijete materi, pa videći u kakovu su jadnu stanju mnoga onakova djeca kod one udovice, zavjetova se, da će im stanje olakšati. Sjutradan javi dogagjaj proglavarstvu. Udovica Landriyevka i opake njene pomoćnice biše oštro kažnjene. Ele sada je trebalo izbaviti i ostalu djecu, koja su još bila kod udovice, i postarati se i za onu, koja su se svaku noć izlagala. Sv. Vincencije sazove skupštinu dobrotvornih gospogja, i tako im živo opiše bijedu onih bezazlenih stvorenja, da su odmah sa sebe skidale bogate nakite, neka se zasnuje zavod za nahode. Milosrdne sestre bjehu imenovane za odgojiteljke nahodima. No tada je bio gragjanski rat; što je bijeda bivala veća, više sa nalazilo i náhôdâ; oskudica zavladala

i megju imućnijima, te se mislilo, što se onako u zanosu započelo, da se ne će moći održati. Tri dobrotvorke priznale Vincenciju, da ne mogu više ništa davati. Duša zaboli čovjekoljupca, te on sazove skupštinu najuglednijih dobrotvoraka. U početku im reče, da zadruga nije vezana nikakovom dužnošću, te se može razići kad kod joj volja; ali da je već dosele Bogu i domovini sačuvala djece, koja već počinju Bogu klanjati se i moliti se za spasenje svojih dobrotvora. Pa duhom najplemenitijega čovjekoljublja ponukovan progovori im dalje: „Doista, plemenite gospogje, milosrgje vas privoli, da za ove uboge stvorove posegnete kao za svoju djecu, vi ste im majke po milosti, jer su ih odbacile majke rogjene; zar ćete ih sada i vi odbaciti? Ne budite im više majke, budite im sudije: život njihov i smrt njihova u vašim je rukama — da čujem vaše glasove. Sada valja da izrečete osudu, da vidim, hoćete li da prestanete njima biti milosrdne. Ona će živjete, ako vi nastavite milost svoju; osugjena će biti na smrt, ako ih ostavite. Iskustvo nam svjedoči“. Ovim riječima ne odolje nijedno srce. Vincencije vidje, kako su slušateljke u duši potresene, pa otvori vrata, na koja se išlo u obližnju kapelicu, i zapaziše malenu siročad gdje sklopljenih ruku mole za smilovanje. Od onoga časa bi utvrgjen opstanak zavodu za nahode.

Ljubav Vincencijeva nije se stezala tek na Francusku nego se prostirala i na druge strane svijeta. Braću od zbora misionskoga posla kao blagovjesnike u Tunis i Alžir, u Irsku i Škotsku, i u mnoge druge zemlje. Kad stanovnici u Lotringiji mnogo postradaše od rata, posla im dva miliona dinara

što je sabrao u Francuskoj. Da je toliko milostinje mogao prikupiti, može se razumjeti samo po njegovim ljubaznim svojstvima, po svetoj radosti i veselosti, čim je svačije srce pridobio i svakomu se pričinjao neko više biće. I u samom dvoru kraljevskom zvahu ga samo nebeskim glasnikom, i kralja Ludovika Trinaestoga pripravi on opominjanjem i utješavanjem za blaženu smrt. Kraljica Ana toliko ga štovaše, da ga je imenovala duhovnim državnim savjetnikom, te ga u svim znatnijim poslovima pitala za savjet. Kad se radilo o imenovanju crkvenih glavara i dostojanstvenika, nastojaše Vincencije vazda, da budu samo vrsni i vrijedni imenovani. Kad jednom priopći nekoj vojvodinici, da sin njezin ne može postati biskup, ona razjarena baci mu na glavu srebrn svijećnjak, tako da ga je odmah krv oblila; a on samo otare krv, i šaleći se reče svećeniku, koji je bio ondje: „To nije ništa brate, ništa, nego preobilje materinske ljubavi!“ Sv. Vincencije bio savjetnik i velikašima, prijatelj biskupima i umio za čudo vješto upravljati srcima; misli svoje izricao svagda jasno i krepko, ako li govor njegov i savjet nije ništa koristio, on prepusti stvar Bogu i ostade miran i vedar, kao da je stvar potpuno polučio. Gotovo sve što se u ono doba u Francuskoj učinilo za slavu Božju i za dobro ljudsko, izvede se od sv. Vincencija.

Primiv svete sakramente i blagosloviv sve nazočne preminu sv. Vincencije sjedeći na stolcu dne 27. rujna 1660. u 85. godini dobi svoje. Preminu kao da se utrnu žižak (lampa), kojemu izgorje posljednja kapljica ulja. Godine 1712. dne 19. srpnja otvoriše mu grob, pa kad se po zagovoru njegovu

dogagjaše mnoga čudesa, papa Klemento Dvanaesti proglasi ga svecem, i odredi dan 19. srpnja za slavljenje uspomene njegove.

* * *

„Za svetost ne ište se mnogo! Najbolji je, gotovo jedini način: priviknite se, da u svim stvarima činite volju Božju“. Uči nas sv. Vincencije.

Pomolimo se.

Bože, koji si za blagovješćivanje ubogima i za napredovanje dostajanja crkvenoga reda blaženoga Vincencija potkrijepio apostolskom krepošću, udijeli, prosimo: čije pobožne zasluge poštujemo, da se i primjerima kreposti njegovih obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

20. dan srpnja.

Sveti Ilija prorok.

Poslije grijeha prvih ljudi objavljivao se Bog pojedinim ljudima i izbirao ih sebi za orugje, kojim će megju griješnim ljudstvom sačuvati istinu i krepost. A kad su se narodi sve više otugjivali od Boga i Bog izmegju njih izabrao sebi jedan narod, narod Israelski, da se u njemu sačuvaju vjera i obećanja božanska, opet se Bog poslužival pojedinim ljudima, kojima udjeljivaše velike milosti, da narod izabrani vode, volju mu Božju navješćuju, i navraćaju ga na pravi put, ako bi s njega sašao. Ovakovi od Boga izvanredno pošiljani i svrhunaravnim milostima nadarivani ljudi zovu se proroci. Izmegju takovih proroka, kojima je dužnost poglavita bila službu Božju u narodu Israelskom održati i narod i kraljeve u ime Božje poučavati, svjetovati, opominjati i kazniti, najglaso-

vitiji je Ilija. Još su proroci, osobito pozniji od Ilije, bili zvani, da otkrivaju budućnost, poimence pak da sve razgovjetnije proriču iliti naprijed kazuju Spasitelja koji će doći, da održe i potkrijepe nadanje u njega.

Najgori od kraljeva Israelskih bješe Ahab (od godine 918. do 897. prije rogjenja Hristova), koji je bio oženjen Jezabelom kćerju kralja Sidonskoga, neznabožnicom i bezdušnicom, te se bijaše bojati, da će Israelci postati upravo neznabošci. Oni u to doba ne klanjahu se samo zlatnim teocima, nego i Sidonskim idolima Baalu i Astarti prinošahu gadne žrtve. Ilija rodom iz Tesbe a naseljen u Galaadu preko Jordana pomoli se Gospodinu Bogu, neka zemlju pedepše sušom, ne bi li se dozvali kralj i narod. Uvjeriv se da mu je Gospodin Bog Israelov uslišio molitvu, izigje pred kralja Ahaba i reče mu: „Tako da je živ Gospodin Bog Israelov, kojemu služim, ovih godina ne će biti dažda, dokle ja ne rečem." Tada nastane glad u kraljevstvu, a prorok se sakrije kod potoka Karita, i ondje mu gavrani po zapovijesti Božjoj donošahu hljeba i mesa, a na potoku pijaše vodu.

A kad potok Karit presahne, reče Gospodin Iliji: „Idi u Sareftu Sidonsku; ondje sam zapovjedio jednoj udovici, da te hrani." I tako došavši Ilija Sarefti na vrata, nagje jednu ženu gdje kupi drva. Prorok zaište u nje malo vode; a kad ona pogje da mu donese, on vikne za njom: „Donesi mi i hljeba malo." Siromašica mu odgovori: „Tako da je živ Gospodin Bog tvoj, nemam više do šaku brašna u zdjeli i nešto ulja u uljanici; to ću još zgotoviti sebi i sinu svojemu, pa onda da umremo." „Ne boj se", reče joj Ilija, „idi i zgotovi; ali prvo

umijesi i ispeci meni jedan kolačić, i donesi mi ga amo, po onda gotovi sebi i sinu svojemu, jer ovako veli Gospodin Bog Israelov: brašno se iz zdjele ne će potrošiti, niti će ulja u uljanici nestati, dokle ne pusti Gospodin dažda na zemlju." I Ilija se nahrani u siromašne udovice i osta u nje, i brašno se iz zdjele ne potroši niti ulja u uljanici nestade. Poslije se razboli sin udovičin i izdahne. Ilija se pomoli Gospodinu i zavapi tri puta: „Gospodine Bože moj, molim, neka se povrati u dijete duša njegova." I Gospodin usliši glas Ilijin i dijete oživje. Tada reče žena Iliji: „Sada po tom poznah, da si čovjek Božji i da je riječ Gospodnja u tvojim ustima istina."

Kad se navrše tri godine i šest mjeseci, od kako se nebo zatvorilo, reče Gospodin Iliji: „Idi i pokaži se Ahabu, da opet pustim dažd." Ahab kad vidi Iliju, reče mu: „Jesi li ti onaj, što smetaš Israela?" „Nijesam ja smeo Israela", odgovori Ilija, „nego ti i dom oca tvojega, ostavivši zapovijesti Gospodnje i pristavši za Baalima (lažnim bogovima)." Po tom na riječ prorokovu sazove kralj skupštinu na gori Karmelu, na koju se osobito dozovu četiri sta i pedeset svećenika Baalovih. „Dokle ćete hramati na obje strane?" progovori prorok narodu; „ako je Gospodin Bog, idite za njim; ako li je Baal, idite za njim." Ali narod ne odgovori ni riječi. Tada reče Ilija: „Ja sam sâm: a proroka Baalovih ima četiri sta i pedeset. Dajte nam dva junca. Jednoga neka metnu oni na drva, a jednoga ću ja; ali da ne potpaljujemo ni oni ni ja. Nego ví prizovite imèna svojih bogova, a ja ću prizvati ime Gospodina svojega. Koji se Bog odazove ognjem, onaj neka je Bog." Tada sav narod reče:

„Dobro.“ Baalovi svećenici zakolju svojega junca, i metnu ga na oltar. Pa po svojem običaju stanu igrati oko njega vičući od jutra do podne: „Baale, usliši nas.“ Ali ni kakva glasa ni odgovora. I Ilija im se počne rugati: „Vičite većma, jer je Bog! Valja da se razgovara, ili je u gostionici, ili na putu, ili može biti spava, da se probudi.“ A oni skači još većma, i viči koliko igda mogu, i paraj se nožima, dokle i krv poteče, ali opet ni glasa ni odgovora. Kad dogje doba večernje, načini Ilija oltar. I okolo oltara iskopa opkop, i na oltar metne drva, i na drva žrtvu, pa zapovjedi, da jednako liju vodu na žrtvu, dok se i opkop vode ne napuni. Pa se onda stane moliti: „Gospodine Bože Abrahamov i Isakov i Israelov! pokaži danas, da si ti Bog Israelov, i ja da sam sluga tvoj. Usliši me, Gospodine, usliši me, da bi poznao ovaj narod, da si ti Gospodin Bog.“ Tada pade oganj Gospodnji, proždrije žrtvu i sve, i vodu u opkopu popi. Narod kad to vidi, popada ničke na zemlju vičući: „Gospodin je Bog! Gospodin je Bog!“ Ali Ilija ne dade svećenicima Baalovim da uteku, nego reče te ih pohvataju i pobiju po zakonu, po kojem trebaše zatrti nagovaraoce na idolopoklonstvo. Po tom se Ilija pomoli Bogu sedam puta za dažd zapovjedivši sluzi svojemu, da gleda put mora, hoće li ugledati dažd. I kad bi sedmi put, reče sluga: „Eno mali oblak kao stopa čovječja diže se od mora.“ Tada poruči Ilija Ahabu: „Preži, da te dažd ne uhvati.“ I za čas se naoblači, i udari velik dažd.

Ahab pripovjedi Jezabeli sve, što je učinio Ilija i kako je svećenike Baalove isjekao mačem. Tada se zakune Jezabela, da će ubiti Iliju. A prorok pobojavši se nje, pobježe u Bersabeu Judeji na jug, i odanle otide u pustinju jedan dan hoda; i došav sjede pod smreku, i zaželi da umre, i reče: „Dosta je već, Gospodine, primi dušu moju, jer nijesam bolji od otaca svojih.“ Po tom leže i zaspi pod smrekom. A gle, angjel takne ga i reče mu: „Ustani, jedi.“ Ilija pogleda, i gle, čelo glave mu hljeb na ugljenu pečen i krčag (pehar) vode. I jede i napi se, i leže opet. A angjel Gospodnji takne ga drugom govoreći: „Ustani, jedi, jer ti je put dalek.“ I ustavši Ilija jede i napi se, i okrijepiv se onim jelom ide četrdeset dana i četrdeset noći, dokle dogje na Goru Božju Horeb iliti Sinaj, gdje je Gospodin Bog narodu svomu izabranomu dao zakon. Ondje u jednoj pećini (spilji) potuži se Ilija Gospodinu govoreći: „Revnovah veoma za Gospodina Boga nad vojskama; jer sinovi Israelovi ostaviše zavjet tvoj, oltare tvoje razvališe, proroke tvoje pogubiše mačem, ja ostah sâm, pa traže dušu moju, da je uzmu.“ A Gospodin objavi Iliji, da on nije u vjetru, ni u potresu, ni u ognju, nego da je u glasu tihu, to će reći, da on nije Bog osvetnik, koji bi opake ljude odmah uništavao, nego Bog blagi, koji hoće dugotrpnošću svojom da spase. Po tom mu zapovjedi Gospodin, neka se vrati u Israelsku, i Eliseja neka pomaže za proroka mjesto sebe; jer je u Israelu ostavio sebi sedam tisuća ljudi, koji nijesu koljena savili pred Baalom. Pošavši dakle Ilija odanle, nagje Eliseja gdje ore na dvanaest jarmova, i baci na nj plašt svoj. A Elisej otide za Ilijom, i služaše mu.

Nabot Jezraeljanin imaše vinograd u Jezraelu do dvora Ahaba kralja. Ahab htjede imati onaj vinograd, pa ponudi Nabotu za nj drugi bolji, ili da mu da u novcu šta vrijedi. Nabot odgovori

kralju: „Milostiv mi neka bude Gospodin, što ne dam tebi nasljedstva otaca svojih“; jer se naime po zakonu Mojsijevu baština nije mogla prodati za svagda. Na to se kralj tako razljuti, da došav kući legne u postelju, okrene lice svoje na stranu i ne htjedne jesti. Kad Jezabela dozna, zašto se Ahab ljuti, naruga mu se i reče: „Veliku li imaš moć i krasno vladaš kraljevstvom Israelskim! Ustani, jedi i budi veseo; ja ću ti dati vinograd Nabotov“. I odmah napiše knjigu u ime Ahabovo i pod njegovim pečatom starješinama Jezraelskim: „Postavite dva nevaljala čovjeka prema Nabotu, koji će na nj lažno zasvjedočiti, da je hulio na Boga i na kralja. Tada ga izvedite i zaspite kamenjem, da pogine“. I učiniše starješine tako; a Jezabela reče onda Ahabu: „Ustani, uzmi vinograd Nabotov, jer Nabot nije više živ“. I ustane Ahab i pogje u vinograd Nabotov, da ga uzme. Ali mu izigje na susret po zapovijesti Gospodnoj Ilija, i reče mu: „Ubio si, i još si i prisvojio! Na onom mjestu, na kojemu lizaše psi krv Nabotovu, lizat će i tvoju krv. A Jezabelu će psi izjesti u polju Jezraelskom.“ Sve se ovo izvrši. Tri godine nakon toga bude Ahab ranjen u ratu na Sirce, i krv iz rane njegove tecijaše u kola, pa umrije u večer. I pogreboše ga u Samariji. A kad su prali kola na jezeru Samarijskom, lizaše psi krv njegovu, tako i kad su prali oružje njegovo, po riječi koju reče Gospodin. Trinaest godina docnije ispuni se riječ Gospodnja i na Jezabeli. Kad naime Jehu kralj Israelski dogje u Jezrael, Jezabela namaže lice svoje i nakiti glavu, pa gledaše s prozora. Jehu je vidi, i zapovjedi dvoranima, da je bace dolje. I bace je dolje, i psi izjedu tijelo njezino.

Ahabov sin Ohozija postavši kralj činjaše što je zlo pred Gospodinom i hogjaše putem oca svojega i putem matere svoje. A on se razboli, pa pošlje sluge, da pitaju Belzebuba boga Filistejskoga u Akaronu, hoće li ozdraviti. Na riječ pak angjela Gospodnjega izigje Ilija pred sluge i reče im: „Zar nema Boga u Israelu, kad idete pitati boga u Akaronu? Zato ovako veli Gospodin: Ohozija će umrijeti“. Onda se sluge vrate natrag, i jave kralju: „Izigje pred nas jedan čovjek, sav kosmat, i reče nam, neka ti kažemo, da ćeš umrijeti“. A kralj reče: „To je Ilija“; pa pošlje jednoga pedesetnika s pedeset momaka, da uhvate Iliju i da ga dovedu. Pedesetnik, bezbožac kao i gospodar njegov, reče porugljivo Iliji, koji sjegjaše navrh gore: „Čovječe Božji, kralj je zapovjedio i sigji“. A Ilija odgovori: „Ako sam čovjek Božji, neka padne oganj s neba, i neka proždre tebe i pedesetoricu tvoju.“ Tako i bude. Kralj ne dozvavši se pošlje drugoga pedesetnika i drugu pedesetoricu, koji bijahu takogjer bezbožni kao i pregjašnji, ali i toga pedesetnika s njegovom pedesetoricom proždre oganj s neba. Tada dogje treći pedesetnik sa svojom pedesetoricom; ovaj klekne pred Iliju govoreći: „Čovječe Božji, smiluj se na dušu moju!“ Tada pogje na zapovijed angjela Gospodnjega Ilija s njim ka kralju, i reče mu, da ne će više s postelje ustati, nego će umrijeti. I tako umre Ohozija kraljevavši samo dvije godine.

Kad dogje napokon vrijeme, da uzme Gospodin Iliju u vihoru na nebo, obigje Ilija jošte škole u Galgali, Betelu i Jerihonu, i po tom pogje s Elisejem na Jordan. Pedeset učenika išlo za njima nazorce. Kad Ilija i Elisej prispiju k Jordanu, Ilija

uzme plašt svoj, i savivši ga udari njime po vodi, a ona se rastupi tamo i amo, te prijegju obojica suhim. Učenici ostanu s ovu stranu Jordana. Kad su objica bila već prijeko, reče Ilija Eliseju: „Išti šta hoćeš da ti učinim, dokle se nijesam uzeo od tebe". Elisej reče: „Molim, da bude duh tvoj u meni dvogub"; to jest Elisej zamoli Iliju, da dobije obilatije od duha njegova nego ostali njegovi učenici. A Ilija mu reče: „Zaiskao si tešku stvar; ali ako me vidiš, kad se uzmem od tebe, bit će ti tako; ako li ne vidiš, ne će biti". Kad Ilija i Elisej pogju dalje razgovarajući se, gle, ognjena kola i ognjeni konji rastave ih, i Ilija otide u vihoru u nebo. Elisej pak videći to vikaše: „Oče moj, oče moj, kola Israelova i vozaču njegov!" I ne vidje ga više.

Sveto Pismo kaže: Ilija je upisan, da u sudno vrijeme ublaži srdžbu Gospodnju, srce očino da smiri sa sinom, i da povrati plemèna Jakobova. Crkv. 48, 10. Kao što bi uzet Henoh na drugi svijet ne umrvši, tako i Ilija; a jedan i drugi pojavit će se opet na ovom svijetu prije drugoga došašća Hristova, Henoh da nagovara narode na pokoru, Ilija pak da Židove uvodi u Crkvu Hristovu.

* * *

Ilija revnovaše veoma za Gospodina, te sve činjaše iz vatrene ali svete revnosti za slavu Gospodnju. No djela revnosti Ilijine valja prosugjivati po duhu staroga zavjeta, po kojemu je Gospodin Bog pakosne preziraoce svoje tamanio ognjem i mačem, da bi silu svojega veličanstva pokazao prema mrtvim idolima. Ali je drugi duh novoga zavjeta. Kad stanovnici jednoga Samarjanskoga sela

ne htjedoše primiti Isusa, učenici njegovi Jakob i Ivan rekoše: „Gospodine, hoćeš li, da rečemo, neka oganj sigje s neba i neka ih istrijebi, kao i Ilija što je učinio?" A Isus okrenuvši se zaprijeti im i reče: „Ne znate, kakvoga ste duha; jer sin čovječji nije došao da pogubi duše nego da spase". Luk. 9, 52ss. Isus ne kori ovdje postupak Ilijin, nego ukorava učenike svoje, koji ne pazeći na razliku izmegju staroga i novoga zavjeta, izmegju zakona Mojsijeva i evangjelja, iz tjelesne revnosti htjedoše učiniti ono, što je Ilija učinio iz božanske revnosti za povrijegjenu na sebi slavu Božju. Duh staroga zavjeta bijaše duh zakona i pravednosti; duh novoga zavjeta duh je milosti i oproštenja. U starom je zavjetu trebalo, da se Bog objavljuje kao Gospodin kazneći, dok nije došao Spasitelj i uzeo na se krivicu, koju je pravednost Božja morala kazniti. Sad je vrijeme milosti, pa kad je došao Isus, da primi na se srdžbu Božju, dopada grešnicima, koji vjeruju u njega, sama milost, blagost, oproštenje, ljubav, pače i upornike valja pridobiti tek krotošću i ljubavlju.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože, koji vjerujemo, ȅ je blaženi Ilija prorok tvoj na ognjenim kolima čudesno podignut, da se po njegovu zagovoru uzvisimo do nebeskih i radujemo se u društvu svetih tvojih. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

21. dan srpnja.

Sveta Prakseda.

Prakseda rogjena u Rimu u početku drugoga stoljeća po rogjenju Hristovu bješe kći poglavitoga senatora Rimskoga Pudenta i sestra svete Pudentijane. Po smrti oca svoga, koji je megju kršćanima bio veoma štovan s iskrene pobožnosti i pravoga apostolskoga življenja, posveti Prakseda sve silno bogatstvo djelima ljubavi kršćanske i obasja grad Rim svjetlošću kreposti svojih. Ublaživala je bijedu ubogih, njegovala i utješavala bolesne i davala sila novaca za gragjenje i poljepšavanje kuća Božjih. Žaleći od srca mučenike Božje, obilazila ih u tamnicama, činila im svaku moguću ljubav, nagovarala ih na postojanost u vjeri, i kad svršiše posljednju borbu, starala im se za dostojan kršćanski pogreb. Istorija kazuje, da je ona dvadeset i dva mučenika i svetoga svećenika Simetrija dostojno sahranila.

Već je otac Praksedin Pudento od svoje palače načinio crkvu, te se onamo kršćani sastajali na službu Božju. Za vremena progonstva ona palača bila utočište svijem progonjenim vjernima, koje sv. Prakseda nije tek sestrinski prehranjivala nego i svetim življenjem i srdačnim opominjanjem utvrgjivala u ispovijedanju vjere Hristove. U palači pretvorenoj u dom Božji načini krstionicu, na kojoj je sveti papa Pije Prvi u subotu uskrsnu krstio devedeset i šest glava, koje su bile u njezinoj službi i koje je ona poslije krštenja sve pustila na slobodu.

Kad ne bi sv. Prakseda bila zabavljena djelom ljubavi kršćanske, molila bi se Bogu i razmišljala o vječnim istinama, na čemu bi i noći probavila. Osim toga je postila i odricala se svih svjetovnih naslada.

Kad su neznabošci sve više bješnjeli na kršćane, Prakseda se molila Bogu, neka je izbavi od tolikih zala, ako je njegova sveta volja, da ne bude morala gledati pustošenje Crkve Božje i prolijevanje krvi ni krive ni dužne. Bog joj usliši molitvu. te se ona blaženo upokoji dne 21. srpnja oko godine 150. Tijelo njezino sahrani svećenik Pastor na groblju sv. Priscille kod druma Salarijskoga u istom grobu, u kojem su ukopana bila tjelesa njezina oca i sestre sv. Pudentijane. Poznije bješe nad grobom onim sagragjena crkva, koja se prozvala imenom sv. Praksede i koju je obnovio sv. Karlo Borromeo imajući od nje kardinalski tituo. U toj crkvi ima još sada sud, u koji je sv. Prakseda izažimala krv. sv. mučeníkâ skupljenu spužvama.

Za sv. Praksedu i sestru njenu kažu stari crkveni pisci, da su se prve u Rimu zavjetovale Bogu vazdašnjim djevičanstvom te se zavjesile velom.

* * *

Sv. Prakseda odrekla se blaga razdavši ga na slavu Božju i na korist bližnjega, i odrekla se svih naslada zemaljskih.

Jesmo li i mi dužni to učiniti?

Svijem nama kaže Isukrst Sin Božji: „Svaki od vas koji se ne odreče svega što ima, ne može biti moj učenik". Luk. 14, 33. Zar dakle da se odrečemo svega što imamo: roditéljâ, prijatéljâ i milih svojih, časti, blaga, zdravlja, razuma, kreposti pače i života? Da, upravo svega; jer koji se ne

odreče svega, nije učenik Hristov i ne može biti. — Zla treba da se tako odrečeno, da ga se vazda klonimo; a dobra treba nam se odreći, da ne prilijepimo za nj srca; da se ne držimo vlasnicima nego samo upraviteljima dobra; i krepòstî treba tako da se odrečemo, da ih ne držimo svojom tečevinom nego darom od Boga i njemu ih smjerno i vjerno pripisujemo. Koji se na taj način odreče svega, on može pored velika bogatstva biti veoma ubog u duhu; on uživa ovaj svijet, kao da ga ne uživa.

Putnik ako se i lijepo dočeka u sjajnoj palači i podvori iz zlatnih zdjela, opet zna, da sve ono njegovo nije; ne priljepljuje srca za ono, jer nije njegovo i jer zna, da mu ondje nije opstanka. Što više prilijepimo srce za koju stvar, većim se bolom srce raskine, kad nam se stvar uzme. Za naše dakle dobro uči nas Hrist, neka se odrečemo svega, da nam bude srce vazda prosto, slobodno.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Praksede djevice tvoje, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

22. dan srpnja.

Sveta Marija Magdalena.

Bog htjede ovu sveticu svim grešnicima i grešnicama da pokaže kao primjer od pokore, neka nikoji ne očaja od množine i veličine grijèhâ, već neka se od bezmjernoga milosrgja Božjega nada oproštenju.

Marija Magdalena, ova kraljica svih pokoru činećih grešnika i grešnica, kako je zove sv. Francisko Saleski, rodom bješe iz Betanije ne daleko od Jerusalema a sestra Marti i Lazaru; od zaselka Magdale u Galileji na jezeru Genesaretskom, koji joj pripade kao našljedak, dobi pridjevak Magdalena iliti Magdalska. Odvojena od sestre Marte i brata Lazara prevari se od taština i naslada ovoga svijeta, poče voditi življenje lakoumno i razkošito, i napokon toliko zagje na stranputice, da su je u gradu zvali grešnicom. Živeći grešno začu za Isusa i za čudesno njegovo poslovanje i odluči, da ide propovijedi njegove slušati, isprva može biti tek od radoznalosti, no čudesna sila riječî božanstvenoga učitelja tako je zahvati, da su joj se živo prikazivali svi grijesi i sva strahota bijede njezine. Skrušena od kajanja i žalovanja zaželi, da prigje k Spasiselju, jer je osjećala, da joj samo on pomoći može. S toga doznavši da je Isus za stolom u kući fariseja Simona, uze ona alabastren sud drage masti, ugje u kuću, i stavši sastrag kod nogu Isusovih, stade suzama prati noge njegove, i kosom od svoje glave otiraše, i cjelivaše noge njegove, i mazaše mašću. A kad vidje farisej, koji ga je dozvao, reče u sebi: „Da je on prorok, znao bi dakako, tko i kakova je žena, koja ga se dotiče; jer je grešnica". A Isus mu reče: „Simone! imam Ti nešto kazati." „Učitelju! kaži"; odgovori farisej. Onda će Isus: „Dvojica bijahu dužni jednomu lihvaru. Jedan bješe dužan pet stotina dinara a drugi pedeset. A kad oni ne imadoše da mu vrate, pokloni obojici. Koji ga dakle većma ljubi?" Simon odgovori: „Mislim onaj, kojemu više pokloni." A Isus mu reče: „Pravo si sudio." I okrenuvši se k ženi reče Simonu:

„Vidiš li ovu ženu? Ugjoh u kuću tvoju, vode mi na noge nijesi dao; a ona mi je suzama oblila noge, i kosom od glave svoje otrla. Cjeliva mi nijesi dao; a ona otkako ugjoh, nije prestala cjelivati mi noge. Uljem nijesi pomazao glave moje; a ona mi je dragom mašću pomazala noge. Zato kažem ti: opraštaju joj se grijesi mnogi, jer je ljubila mnogo; a komu se manje oprašta, manje ljubi!" I stadoše u sebi govoriti oni, koji su bili s njim za stolom: „Tko je ovaj, što i grijehe oprašta?" Onda reče Isus ženi: „Vjera tvoja pomože ti! Idi u miru!" Luk. 7, 36—50.

Od onoga časa, kako je Isus Mariji Magdaleni oprostio grijehe, srce se njezino posve promijeni, te se napuni najiskrenije zahvalnosti i najsvetije ljubavi k Isusu. Ona postade savršen primjer prave pokornice ne kloneći se samo grijèhâ nego i krepostima i dobrim djelima revnosno popravljajući zlo, što je počinila. Umrvši grijehu življaše samo za Isusa i za sveti nauk njegov. Kad Isus igjaše po gradovima i po selima učeći i propovijedajući evangjelje o kraljevstvu Božjem, igjahu s njim dvanaestorica apostola i neke pobožne žene, koje su Isusu i imanjem svojim služile, megju njima i Marija Magdalena. Samo kadšto bi se Marija odvojila od društva Isusova, da obigje sestru svoju Martu i brata Lazara. Jednom dogje Isus u Betaniju, gdje ga Marta primi u kuću svoju. U nje bješe tada i sestra Marija, koja sjede do nogu Isusovih i slušaše riječ njegovu. A Marta nastojaše, kako će ge lijepo podvoriti, i pristupivši reče: „Gospodine, zar ne mariš, što me sestra moja ostavi samu da služim? reci joj dakle, da mi pomože." Gospodin joj odgovori: „Marta! Marta! brineš se i trudiš se za

veoma mnogo. A samo je jedno potrebno. Marija je najbolji dijel izabrala, koji se ne će uzeti od nje." Luk. 10, 38—42. Ovim riječima reče Gospodin Marti: ne brini se toliko za jestvine, kojima hoćeš da me ponudiš; jer ja sam malim zadovoljan. Većma ćeš me obradovati, ako se više brineš za spasenje duše. To je jedino potrebno, to najbolji dijel, koji možeš izabrati. Sa svetom poniznosti primi Marta ovaj blagi ukor Gospodnji, i podvori kod stola.

A dogodi se te se Lazar u Betaniji razbolje; i poslaše sestre Marija i Marta k Isusu govoreći: „Gospodine, gle, onaj koji ti je mio, bolestan je". A kad ču Isus, reče: „Ova bolest nije na smrt nego na slavu Božju, da se proslavi Sin Božji s nje". Tada osta Isus još dva dana na onom mjestu, gdje je bio, s onu stranu Jordana. Po tom reče učenicima svojim: „Lazar, prijatelj naš, zaspa; nego idem, da ga probudim iza sna". Rekoše mu dakle učenici: „Gospodine, ako spava, ozdravit će". A Isus im bješe rekao za smrt njegovu; oni pak misliše, da govori za spavanje sna. Tada im Isus kaza upravo: „Lazar je umr'o; i radujem se vas radi, što nijesam bio ondje, da vjerujete. Nego hajdemo k njemu!" A kad dogje Isus u Betaniju, nagje Lazara gdje je već četiri dana u grobu. Mnogi pak od Židova bjehu došli k Marti i Mariji, da ih tješe za bratom njihovim. Kad Marta dakle ču, da Isus ide, izigje preda nj, a Marija ne čuvši za dolazak njegov sjegjaše u kući. Onda reče Marta Isusu: „Gospodine, da si ovdje bio, brat moj ne bi bio umr'o. Ali i sad znam, što god zaišteš u Boga, da će ti dati". Reče joj Isus: „Uskrsnut će brat tvoj". Reče mu Marta: „Znam, da će uskrsnuti kod uskrsnuća u pošljednji dan". Reče joj Isus: „Ja sam uskrsnuće i život;

koji vjeruje u mene, ako i umre, živjet će; i nijedan, koji živi i vjeruje u mene, ne će umrijeti u vijek. Vjeruješ li ovo?" Reče mu: „Da, Gospodine, ja vjerovah, da si ti Hrist Sin Boga živoga, koji si došao na ovaj svijet". I ovo rekavši otide te zovnu tajno Mariju sestru svoju, govoreći: „Učitelj je došao, i zove te". A ona kako ču, usta brzo i otide k Isusu. I Židovi onda, koji su bili s njom u kući i tješili je, kad vidješe, da brzo izigje, pogjoše za njom govoreći: „Ide na grob, da plače ondje." A Marija kako dogje onamo, gdje bješe Isus, i vidje ga, pade k nogama njegovim, i reče mu: „Gospodine, da si bio ovdje, ne bi bio umr'o brat moj". Onda Isus kad je vidje gdje plače i gdje plaču Židovi, koji su došli s njom, zgrozi se u duhu i sâm se ožalosti i reče: „Gdje ste ga metnuli?" Reku mu: „Gospodine, idi i vidi!" I udariše Isusu suze. Onda rekoše Židovi: „Gle, kako ga je ljubio!" A neki od njih rekoše: „Nije li mogao ovaj, koji otvori oči rogjenomu slijepcu, učiniti da Lazar ne umre?" A Isus opet se zgrozi u sebi, i dogje na grob; a bijaše pećina (spilja), i kamen ležaše na njoj. Reče Isus: „Uzmite kamen". Reče mu Marta: „Gospodine, već smrdi, jer su četiri dana kako je umr'o". Isus joj reče: „Nijesam li ti rekao, ako vjeruješ, da ćeš vidjeti slavu Božju?" Uzeše dakle kamen. A Isus podigavši oči gore reče: „Oče! hvala ti, što si me uslišio. A ja sam znao, da me svagda slušaš; ali rekoh naroda radi, koji ovdje stoji, da vjeruju, da si me ti poslao". Ovo rekavši iza glasa povika: „Lazare, izigji na polje!" I odmah izigje onaj što bješe mrtav, obavit platnom po rukama i po nogama i lice njegovo bješe ubrusom povezano. Isus im reče: „Razdriješite ga i pustite nek ide!"

Mnogi dakle od Židova, koji su došli k Mariji i Marti i vidjeli šta učini Isus, vjerovaše u njega. Iv. 11, 1ss.

Kad je Isus uskrsao Lazara, pa su zato mnogi od Židova vjerovali u njega, doznaše to glavari svećenički i fariseji te sabravši skupštinu odlučiše, da ga ubiju. Bješe pak blizu pasha (vazam) praznik Židovski. Na šest dana prije pashe dogje Isus pošljednji put u Betaniju u kuću Simona gubavoga, kamo dogje i Lazar, koji je umr'o i koga je Isus podigao iz mrtvih. Ondje mu zgotoviše večeru, i Marta služaše, a Lazar bješe s njim za stolom. Marija pak nagnana ljubavlju i zahvalnošću uzme litru prave nardove mnogocjene masti, pomaže noge Isusove, i otre kosom svojom noge njegove; i kuća napuni se mirisa od masti. A reče jedan od učenika njegovih, Juda Iskariot, koji ga poslije izdade: „Zašto se ova mast ne prodade za tri sta dinara i ne dade siromasima?" Ovo pak ne reče, što bi se starao za siromahe, nego što je bio kradljivac i imao kesu i nosio, što se metalo u nju. Reče mu dakle Isus: „Ostavite je, da to čini za dan pogreba mojega. Jer siromahe svagda imate sa sobom, a mene nemate svagda. Zaisto vam kažem: gdje se god uspropovijeda ovo evangjelje po svemu svijetu, kazat će se i to za spomen njezin što učini". Dozna pak mnogo svijeta, da je ondje, i dogjoše ne samo Isusa radi, nego i da vide Lazara, kojega je podigao iz mrtvih. A glavari svećenički dogovoriše se, da i Lazara ubiju. Iv. 11, 47, 53; 12, 1—10. Mat. 26, 6, 13.

Marija Magdalena ne ostavi Isusa ni onda, kad bi vogjen na gorku smrt na križu. Kod križa stajahu mati Isusova, Marija Magdalena i druge

mnoge žene. Ove pobožne žene, megju njima i Marija Magdalena, idoše i za mrtvim tijelom Isusovim, kad bi u grob nošeno, i vidješe grob i kako se položilo tijelo. Iv. 19, 25. Luk. 23, 55.

Marija Magdalena i druge pobožne žene kupiše mirîsâ, da dogju i pomažu Isusa. I vrlo rano u prvi dan sedmice (u nedjelju) pogjoše ka grobu. I putem govorahu megju sobom: „Tko će nam odvaliti kamen od vrata grobnice?“ I dogjoše ka grobu, kad je već izlazilo sunce. I pogledavši vidješe, da je kamen već odvaljen; a bijaše vrlo velik. Marija Magdalena čim vidje, da je kamen odvaljen od groba, otrča natrag u grad i dogje k Simonu Petru i Ivanu, i reče im: „Uzeše Gospodina iz groba, i ne znamo, gdje ga metnuše“. Petar i Ivan otrčaše ka grobu, i vidješe u njemu plahte i ubrus, i onda otidoše opet doma. A Marija Magdalena došavši za njima ka grobu, stajaše na polju kod groba i plakaše. I plačući pognu se i pogleda u grob, i vidje dva angjela u bijelim haljinama gdje sjede, jednoga čelo glave a drugoga čelo nogu, gdje je bilo položeno tijelo Isusovo. Rekoše joj angjeli: „Ženo, što plačeš?“ Reče im: „Uzeše Gospodina mojega; i ne znam, gdje ga metnuše“. Ovo rekavši obazre se natrag i vidje Isusa gdje stoji, a ne znadijaše, da je Isus. Reče joj Isus: „Ženo, što plačeš? koga tražiš?“ Ona misleći da je vrtlar, reče mu: „Gospodaru, ako si ga ti uzeo, kaži mi, gdje si ga metnuo, i ja ću ga uzeti“. Reče joj Isus: „Marija!“ A ona obazrevši se reče mu: „Rabboni (koje znači: učitelju)!“ Reče joj Isus: „Nemoj me se dohvatiti, jer još nijesam uzašao k Ocu svojemu; a idi k braći mojoj, i reci im: ulazim k Ocu svojemu i Ocu vašemu, Bogu svojemu i vašemu“. Tako Isus uskrsnuvši rano u prvi dan

sedmice (u nedjelju), javi se najprije Mariji Magdaleni, a ona otide i javi učenicima: „Vidjela sam Gospodina, i ovo mi reče“. Mark. 16, 1—4. 9. Iv. 20, 1—18.

O pobožnom življenju Marije Magdalene poslije Isusova uzašašća na nebo Sv. Pismo nam ništa ne kazuje. Pozniji pisci pripovijedaju, da su Lazar i sestre njegove Marta i Marija hoteći se ukloniti bjesnilu Židovskomu oko godine 62. po rogjenju Hristovu prevezli se pod obranom Božjom preko Sredozemskoga mora na ušće rijeke Rhone (u sadašnjoj Francuskoj) i ondje se naselili. Lazar postade biskup u Marseilli, Marta nastani se u Arlesu, a Marija proživi trideset godina u teškoj pokori u jednoj pećini (spilji) kod Beaumea. Spomen sv. Marije Magdalene slavi se danas, spomen sv. Marte dne 29. ovoga mjeseca a sv. Lazara 17. prosinca.

* * *

Sv. Marija Magdalena bješe velika grešnica, no poslije velika pokornica i velika svetica. Bješe velika grešnica; zato je i sv. evangjelist zove grešnicom u gradu. Ova velika grešnica ipak je dobila oproštenje grijèhâ i došla u vječno blaženstvo. Uči odatle, da misleći na grijehe svoje ne treba ti očajati, ma ih i premnogo bilo i po zloći bili veliki. I ti možeš dobiti oproštenje grijèhâ i doći u vječno blaženstvo, kao što je Magdalena, ako samo pregneš činiti pravu pokoru, kao što je ona činila. Početak pokore sv. Magdaleni bješe slušanje riječi Božje. Po tom vidi, koliko je grešniku potrebno slušati propovijedi. Mnogi ostanu u grijesima i umru u njima, što ne mare za riječ Božju u propovijedi. Magdalena je junački sebe savladala, kad je pošla u tugju kuću, ondje pred svima koji su bili za stolom, pala k nogama Isusovim i lijući suze javno i skrušeno priznala se gre-

šnicom. Uči odatle, kako treba grešnik junački da savlada sebe, ako hoće pravu pokoru da čini i oproštenje grijèhâ da dobije. Ako mu je teško ići na ispovijed, valja samo jedan put da sebe srčano savlada. Kad se nije sramio griješiti, zašto da se srami grijehe ispovjediti? Tà ne treba da grijehe ispovjedi javno pred drugim ljudima, nego nàsâmo pred jednim svećenikom, za kojega zna, da ne će ništa od toga prokazati. Ako mu je to i teško, neka promisli, da mu je kamo lakše ovu teškoću podnijeti, nego li vijekom u paklu stradati. Čim je Magdalena poznala nesrećno stanje svoje duševno, odmah je počela pokoru i činila je sve do smrti, premda je bila uvjerena, da su joj se grijesi oprostili. Idući za Hristom sve do križa, ljubeći ga svesrdno, slušajući besjede njegove pomnjivo, obraćajući revnosno druge na put spasenja nastojala je naknaditi, što bješe prije propustila i zgriješila. I tebi Bog daje milost, da poznaš nesreću i pogibio, u kojoj se nalaziš, i potrebu, da činiš pokoru. Ne oklijevaj izmaknuti se iz pogibjeli. Ne odgagjaj pokore od dana do dana, može biti tja do smrti. Neka ti ne bude dosta, da ispovjediš grijehe, nego se za njih svaki dan kaji, i revnosno čini djela pokornička. Gledaj, da većom trudbom oko službe Božje i dobrim djelima ponešto naknadiš, što si prije ostavio i zlo počinio. Gledaj, da i druge privoliš na poznanje i ljubav Božju. Ako ovako uzideš za sv. Magdalenom u životu, možeš se tvrdo nadati, da ćeš za njom i u nebo doći.

Pomolimo se.

Blažene Marije Magdalene, prosimo Gospodine, zagovorima neka budemo pomagani, koje si molbama umoljen četiri dana mrtvoga brata Lazara živa iz drugoga svijeta uskrsao. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

23. dan srpnja.

Sveti Ezekiel prorok.

Godine 599. prije rogjenja Hristova bješe u Jerusalemu kralj Joahin, koji je činio zlo pred Gospodinom Bogom. U to vrijeme dogje vojska silnoga kralja Babilonskoga Nabuhodonosora na Jerusalem, i opkoli ga. Dogje i sâm kralj Nabuhodonosor na grad, kad ga vojska njegova opkoli. Tada kralj Joahin videći da ne može odoljeti sili Nabuhodonosorovoj, izigje iz grada i preda se neprijatelju. A Nabuhodonosor odvede u ropstvo u Babilon kralja Joahina i s njim deset tisuća ljudi uglednijih iz Jerusalema i iz Judeje, megju kojima zarobljenicima bijaše i Ezekiel sin Buzijev, svećenik. Na mjesto Joahinovo postavi Nabuhodonosor za kralja u Jerusalemu strica njegova Sedekiju. Kralj. IV. 24, 8—17.

Ezekiel s nekim drugim zarobljenicima bi nastanjen na potoku Hobaru. Deseći se ondje već pet godina, pozva ga Gospodin k službi proročkoj govoreći: „Sine čovječji (Ezekiele), ja te šaljem k sinovima Israelovim, k narodima odmetničkim, koji se odmetnuše od mene; oni i oci njihovi prestupaše zavjet moj do dana ovoga. A sinovi su tvrda obraza i uporna srca, ka kojima te ja šaljem, pa im reci: Tako veli Gospodin: Može biti da će oni slušati i može biti da će prestati griješiti, jer su kuća uporna; a neka znadu, da je prorok bio megju njima. A ti, sine čovječji, slušaj što god ću ti kazati“. Ezek. 2, 3—5. 8. Po tom prorokovaše Ezekiel najmanje dvadeset i dvije godine. Grad Jerusalem i hram u njemu još su stajali. Lažni proroci obećavali narodu, da će se s pomoću kralja Misirskoga izbaviti od

gospodstva Babilonskoga, kraljevstvo Babilonsko da će propasti, a zarobljeni Judeji da će se naskoro povratiti u zavičaj svoj. Nasuprot tomu je Ezekiel proricao, da će se grad Jerusalem i hram u njemu razvaliti, a narod da će koje izginuti koje odveden biti u ropstvo.

Knjiga proroštva Ezekielovih nalazi se megju knjigama staroga zavjeta, te je razdijeljena u četrdeset i osam glava iliti poglavlja. U petoj glavi obznanjuje Gospodin Ezekielu u naprijed sudbinu grada Jerusalema i stanovnika njegovih: „Sine čovječji, uzmi sebi nož oštar, za brijanje dlâkâ; uzmi ga i pusti po glavi svojoj i po bradi svojoj; i uzmi sebi mjerila, i razdijeli dlake. Trećinu (dlâkâ) sažezi ognjem usred grada; drugu trećinu uzmi i isijeci măčem oko njega; a ostalu trećinu razmetni u vjetar, i ja ću izvući mač za njima. Tako ja živ bio, veli Gospodin Bog, zato što si (ti, Jerusaleme!) oskvrnio svetinju moju svakojakim grijesima svojim i svakojakim gadovima svojim, ja ću potrti (tebe), i ne će oko moje žaliti, i ne ću se smilovati. Trećina će tvoja (tvojih stanovnika) pomrijeti od pomora, i od gladi će izginuti usred tebe; a druga će trećina tvoja od mača pasti oko tebe; a ostalu trećinu tvoju rasijat ću u sve vjetrove, i mač ću izvući za njima. 5, 1. 2. 11. 12. Sedam godina nakon ovoga proroštva izvrši se sve ovo. Kralj Sedekija odmetnu se od kralja Babilonskoga. Tada dogje Nabuhodonosor sa svom vojskom svojom na Jerusalem, i opkoli ga. Po drugu godinu bi opkoljen grad, i posta velika glad u gradu, i mnogi pomriješe od gladi i od pomora. Po tom bi provaljen grad, i opet mnogi izginuše od mača, a grad i hram biše razvaljeni i popaljeni, ostatak pak naroda bi odveden u ropstvo. Kralj. IV. 25.

Kad je Bog ovako na usta proroka svojih narodu izabranomu naprijed navješćivao dogagjaje buduće, kojih nijedan čovjek nije mogao sâm od sebe naprijed znati, pa su se dogagjaji onakovi doista i dogodili, Bog je tim podjedno osobito smjerao skloniti narod, da vjeruje prorocima i u drugim stvarima i da sluša opomene i nauke njihove. Jer proroci nijesu imali samo budućnost naprijed kazivati, nego su oni bili još više od Boga pošiljani za učitelje narodu, za našljednike Mojsiju a preteče Hristu, bili su rekao bi karike megju Mojsijem i Hristom. S toga ima i za nas mnoga istina i mnoga pouka u knjigama proročkim; tă isti je Duh sveti govorio iz prorôkâ i iz apostôlâ. Zato ćemo ovdje prvih dvadeset stiha glave 33. iz knjige Ezekielove ispisati osobito na pouku i opomenu onima, koji starješuju.

1. „Dogje mi riječ Gospodnja govoreći:

2. Sine čovječji, govori sinovima naroda svojega, i kaži im: Kad pustim na koju zemlju mač, ako narod one zemlje uzme koga izmegju sebe, i postavi ga sebi za stražara,

3. i on vidjevši mač gdje ide na zemlju zatrubi u trubu i opomene narod,

4. ako se tko god čuvši trubu ne uzme na um, i mač došavši pogubi ga, krv će njegova biti na njegovoj glavi (= sâm će biti kriv smrti svojoj).

5. Ču glas trubin, i ne uze se na um, krv će njegova biti na njemu; a da se uze na um, sačuvao bi dušu svoju.

6. Ako li stražar vidjevši mač gdje ide ne zatrubi u trubu i narod se ne uzme na um, a mač došav pogubi koga izmegju njih, taj pogibe za bezakonje svoje, ali ću krv njegovu iskati iz ruke stražareve.

7. I tebe, sine čovječji, postavih stražarem domu Israelovu; slušaj dakle riječ iz usta mojih i navješćuj im od mene.

8. Kad rečem bezbožniku: Bezbožniče, poginut ćeš; a ti ne kažeš bezbožniku, da se progje puta svojega, taj će bezbožnik poginuti za bezakonje svoje, ali ću krv njegovu iskati iz ruke tvoje.

9. Ako li ti opomeneš bezbožnika, da se vrati s putova svojih, a on se ne vrati s puta svojega, on će poginuti za bezakonje svoje, a ti si sačuvao dušu svoju.

10. Zato ti, sine čovječji, reci domu Israelovu: Ovako govoriste i kazaste: Bezakonja naša i grijesi naši na nama su, i s njih propadamo; kako bismo dakle mogli živjeti?

11. Reci im: Tako bio ja živ, govori Gospodin Bog, ne ću smrti bezbožnikove, nego da se vrati bezbožnik s puta svojega i da živi. Vratite se, vratite se s putova svojih preopakih! A zašto da mrete, dome Israelov?

12. Zato ti, sine čovječji, reci sinovima naroda svojega: Pravednika ne će izbaviti pravda njegova, kad zgriješi; i bezbožniku ne će škoditi bezbožnost, kad se vrati od bezbožnosti svoje; i pravednik ne će moći živjeti s pravde svoje, kad zgriješi.

13. Kad i kažem pravedniku, da će doista živjeti, a on uzdajući se u pravdu svoju učini bezakonje, sve pravde njegove zaboravit će se, pa će poginuti s nepravde svoje, koju učini.

14. A kad rečem bezbožniku: Doista ćeš poginuti, a on se pokaje za grijeh svoj i stane činiti sud i pravdu,

15. i zalog vrati bezbožnik ovaj, i grabež vrati i stane hoditi po uredbama životnim, niti učini išto nepravedno, doista će živjeti i ne će umrijeti.

16. Od svih grijeha njegovih, što je zgriješio, ne će mu se ništa zaračuniti; sud je i pravdu činio, doista će živjeti.

17. I govore sinovi naroda tvojega: Nije pravi put Gospodnji. A put je njihov kriv!

18. Jer kad se pravednik odvrati od pravde svoje i učini bezakonja, poginut će s toga.

19. I kad se bezbožnik odvrati od bezbožnosti svoje i učini sud i pravdu, živjet će s toga.

20. A govorite: Nije prav put Gospodnji. Svakomu od vas, dome Israelov, sudit ću po putovima njegovim".

Po starodrevnom Židovskom kazivanju Ezekiela ubi jedan sudac Judejin, što ga je prorok korio za idolopoklonstvo.

* * *

U besjedi Božjoj, koju iz knjige proroka Ezekiela ispisasmo, imadu dvije znamenite nauke, jedna osobito za one, koji starješuju te su dužni druge opominjati, recimo za svećenike, učitelje, roditelje i uopće starije. Ako si ti jedan od takvih starješina, pa vidiš gdje tvoj mlagješina griješi a ne opomeneš ga, on će istina biti kažnjen za grijehe svoje, ali ćeš i ti odgovarati za to; n. p. ako se tko lažno zakune, a župnik koji bi bio dužan njega poučiti o nauku kršćanskom uopće i o zakletvama napose, nije to nikad učinio ili tek kojekako, obojici će biti krv njihova na glavama njihovim.

Druga nauka u napomenutoj besjedi Božjoj potiče grešnika, da se obrati; grijeha svojih radi ne treba da klone; Bog rado oprašta. Ali i najkrepsniji čovjek ne smije tako pouzdati se u dojakošnja svoja dobra djela, te bi mislio, da može gdjekoje grijehe učiniti bez kazni. Jedan jedini smrtni grijeh izbriše mu svako pravo na vječno blaženstvo.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Ezekiela milošću proročkoga duha uzvisio, udijeli molimo, da mi vazda i po njegovu nauku napredujemo i njegovom molitvom budemo pomagani. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

24. dan srpnja.

Sveti Francisko Solano.

Danas se poštuje takogjer spomen na istoku i zapadu mnogo čašćene sv. Hristine djevice i mučenice; no slabo se znade pouzdano što o njoj.

Francisko Solano rodi se u Montiliji u Španjolskoj godine 1549. Od rodítéljâ pobožno odgojen i u školama jesuitskim dobro poučen, kad mu bi dvadeset godina, stupi u svom rodnom mjestu u red franciskanski. Već je prve godine, godine kušanja, vršio mnogo veća pokornička djela, nego li su od njega iskala pravila redovnička, koja su već i sáma veoma oštra. Sa svim tim držao je sebe najvećim grešnikom i gledao i druge navesti na misao, da je on najveći grešnik. U govorenju bio je toliko na oprezu, da su oni koji su bili više godina s njim tvrdili, è nije nikada izustio riječi prazne. Izvrsne kreposti revnosnoga novaka pothranjivala je molitva, kao voda što natapa nove sagjenice; jer razabravši pobožni mladić, da ne će u njemu ostati duh odricanja i da će i drugih darova redovničkoga duha brzo nestati, ako ne dobiju hrane od razgovora s Bogom, neprestano se molio Bogu i razmišljao o stvarima nebeskim.

Svršivši godinu kušanja i poslije nauke mudroslovske i bogoslovske, bi regjen za svećenika. No

jednako je vršio kreposti, koje poče u kušanju, pače nastojao, da u njima još i više napreduje. Prije što će ići na kor na zajedničku molitvu, pripravljao bi se za to čitav sât razmišljavajući. Osobito je bila divna njegova pobožnost k presvetoj euharistiji (oltarskomu sakramentu); kad i kad bi cijelu noć prebdio na skalinu glavnoga oltara moleći se, razmišljajući i pjevajući pobožne pjesme. U služenju mise bila mu pobožnost posve svrhunaravna; kadšto bi se tijelom uzdigao i kao visio u zraku tako, da su mu noge bile preko stope visoko od zemlje. Jednom vidje neko pobožno čeljade, kad je Francisko izišao iz sakristije služiti sv. misu, kako pred njim trepti sjajna svjetlost. S toga je svaki od braće laika želio, da njega poslužuje kod mise, pače bi najveći činovnici zemaljski došli u kloštar i iskali iz pobožnosti, da Francisku dvore kod službe Božje.

Postavljen za nastavnika novacima više ih je primjerom nego besjedom poučavao. Postavši po tom gvardijan, sve je obične poslove vršio kao svaki drugi fratar, i uzevši na rame bisage od kuće do kuće skupljao milostinju. Ipak je iz poniznosti molio, da ga odriješe od službe gvardijanske; što je mnogim molbama i postigao. Od onda je nastojao učenjem i propovijedanjem ljudima što više koristiti. Ljubeći Boga, ljubio je i bližnjega; a ljubavlju k bližnjemu opet se ljubav k Bogu u njemu umnožavala. On je u svakom čovjeku vidio sliku i priliku Božju; poštovao i ljubio svakoga čovjeka kao dijete Očevo, kao otkupljenika Sinova i kao posvećeni hram Duha svetoga. Tugju radost i žalost osjećao kao svoju. Besjedio ponizno sa siromasima i veselo im dijelio što bi za njih nakupio; no po-

najprije dao bi im dobar savjet i opomenuo ih, da radije i od gladi umru nego da Boga uvrijede. Kad bi išao u susjedna mjesta sakupljati milostinju, sabrao bi oko sebe djecu i idući s njima putem poučavao ih u kršćanskom nauku. A kad bi susreo skup odraslih ljudi, govorio im je o strahu Božjem i preporučivao pokornost volji Božjoj. Godine 1583. zavlada strašan pomor u pokrajini Andalusiji osobito pak u mjestu Montoru. Bolest — kuga — bila prelažljiva, pa se mogla doticanjem dobiti od bolesnika; zato su se stanovnici kud koji razbjegli, što su samo mogli. A Francisko baš protivno. Od gvardijana isprosi dopuštenje, da ide u Montoro okužene bolesnike dvoriti. Ljubav k Bogu i k bližnjemu nagonila ga, da ide, gdje se bilo najviše bojati za život. I on se okuži od bolesti; no istom ozdravi, kad pogje opet njegovati bolesne, pri čemu ostade, dok god nije posve nestalo pomora u Montoru.

Iz velike ljubavi k Bogu želio je sv. Francisko za Boga i za stvar Božju dati život svoj. S toga je molio glavara za dopuštenje, da ide u Afriku muslomanima propovijedati evangjelje. No Bog koji je slugu svoga odredio za drugi sveti posao, učini, da mu molba nije bila uslišena. U to vrijeme htjede Španjolski kralj Filip Drugi da pokuša Indijance u Peruviji u Americi obratiti u vjeru kršćansku. Francisko nadajući se da će pri tom moći za Hrista umrijeti, ponudi se, da ide onamo za blagovjesnika. Dobivši k tomu dopuštenje pogje sa više drugih franciskana na lagju, da se preveze u Ameriku. Kod maloga otoka Američkoga Gorgone oluja natjera lagju na stijenu, da je napukla i voda u nju zalijevala. Kako se je bilo bojati, da će lagja uto-

nuti, odvežu čamac, koji je bio obješen o lagju, i unigje u nj jedan dijel ljudstva, da se spasu, i pozovu i Franciska, neka ugje; a većina svjetine navlastito nekoliko stotine Crnaca ostanu na lagji bez nada spasenja. Francisko odgovori glasno, ë ne će nipošto, da se od braće u tolikoj pogibelji ostavljene odvoji. I odmah uzevši raspelo pozove ih, neka oči podignu gore k milosrgju Božjemu i neka se nadaju izbavljenju od onoga, koji i moru zapovijeda. Po tom u žestini duha navijesti Crncima ime Hristovo u malo riječi ali koje uvjeravaju, i dosta pripravljene prerodi pranjem krštenja. Tek se čamac primicao kraju, kad se lagja od navale silnih valova morskih prelomi po polak, i jedna polovina lagje s ljudima koji su bili na njoj, odmah utone; druga polovina, na kojoj je bio čovjek Božji, ostane na vodi. Svi što su ostali u životu, prestrave se od strahoće, sâm Francisko bez straha pokazivajući križ nagovarao ih sa krme na pouzdanje u Boga i uvjerao, da će im za tri dana doći pomoć i da će se čamac k njima vratiti. Po tom se čovjek Božji iz dna duše molio, i ljude koje ispovijedao koje tješio srdačnim besjedama. Tako progju tri dana i tri noći, za koje vrijeme svi su u smrtnoj tjeskobi s najvećom pohlepom slušali pune utjehe besjede Franciskove. Na jedan put bace valovi morski nekake voštane svijeće u krnjaču od lagje; svijeće budu zapaljene i visoko obješene. Kad oni što su već bili na suhom zapaze svjetlost, pogju na čamcu onamo, i tako izbave svoje drugare, za koje su mislili, da su već propali. I sada ne htjede Francisko saći u čamac, dok nijesu svi drugi bili izbavljeni; a kad on zadnji sagje s krnjače, onaj čas utone ona svima za čudo.

*

Sv. Francisko je najprije kod Indijanaca Tukumana više godina a s velikim blagoslovom Božjim propovijedao evangjelje. Na veliku žalost Tukumana poslan bi poslije sv. Francisko od poglavara svojih u druge krajeve i mjesta, a naime u grad Limu; poglavare skloni k tomu što vremešnost što opet vazdašnja bolešljivost Franciskova. Ali ljubav Božja ne dade mu još ni sada mirovati; kako je sâm Boga žarko ljubio, htjede, da ga tako isto ljubi sav svijet. Često je izašao na ulicu ili na javno tržište, i tudijer propovijedao s tolikom živošću, da su se slušaoci u srcu zadrmali i skrušili. Često idući ulicom a videći, kako ljudi lete za poslovima svjetovnim a za stvari Božje haju i ne haju, digao bi pred njima u vis raspelo i besjedio im glasno a tako milo, da su nehotice stali i u čudu gledali; tada bi im plačući uzeo govoriti: „Ljubite Boga a ne vrijegjajte ga, jer je on za vas na križu umr'o; klanjajte mu se, jer je on dobro najveće; nemojte ga iznova na križ pribijati grijesima svojim."

Smrt sv. Franciska bila divna. Kad je bio naime na umoru te su redovnici pjevali psalme, dolete nekakve ptičice prekrasna perja na prozor od ćelije i uzmu preugodno pjevati, a ne poplaše se od ljudi, koji su dolazili u ćeliju. A on uprvši oči u raspelo i prekrstivši ruke, tiho reče: „Slavljen budi Bog," i blaženo usne u Gospodinu, godine 1610.

* * *

Iz prevelike ljubavi k Bogu želio je sv. Francisko Solano život svoj dati za Boga i kraljevstvo njegovo. S toga možemo njega sa svim pravom nazvati mučenikom po želji, t. j. on je želio i bio

vazda gotov iz ljubavi k Bogu život žrtvovati. A mnogi takogjer misli, da bi se i on dao na mrtvo izmučiti, kad bi to vjera od njega iskala; pače gdjekoji će sebe lako držati za mučenika po želji jednaka sv. Francisku, jer mu se kadšto isukala želja, da umre za Hrista. Je li to bilo ozbiljsko žugjenje ili tek pusto privigjanje, možeš iskušati onda, kad Bog na te pošlje velike bole. Ako njih podnosiš s velikom strpljivosti, zato što Bog tako hoće, ima nada, da bi u nuždi mogao i mučeništvo podnijeti; ako li bole snosiš nestrpljivo te si s njih nezadovoljan i čemerikast, po svoj prilici bi se ti kod najmanjega vjerskoga progonjenja odrekao vjere.

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k molbama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Franciska ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

25. dan srpnja.

Sveti Jakob Stariji apostol.

Jakob, za razliku od drugoga istoimenoga apostola koji je bio biskup Jerusalemski i rogjak Isusov (vidi 1. svibnja), nazvan Stariji, jer je od onoga bio prije pozvan za učenika Isusova a valja da i stariji u dobi, bijaše sinZebedeja i Salome iz Betsaide na jezeru Genesaretskom i brat Ivana apostola i evangjelista.

Kad Isus poče učiti i govoriti: „Pokajte se, jer se približilo kraljevstvo nebesko," i skupi već nekoliko učenika, idući pokraj jezera Genesaret-

skoga vidje dva brata, Jakoba i Ivana, u lagji sa Zebedejem ocem njihovim gdje krpe mreže svoje, i pozva ih. A oni taj čas ostaviše lagju i oca svojega i otidoše sa Isusom. Mat. 4, 17.—22. Kako je Zebedej imao najamnike za ribanje (Mark. 1, 20), ne bijaše Jakob od roda posve siromašna, ako i ne bijaše upravo od imućna. Spremnost ona s kojom Jakob i Ivan ostaviše oca svoga i sve svoje, po svoj prilici je jedan od glavnih razloga, zašto su ova dvojica i Petar bili osobiti pouzdanici i ljubimci Isusovi, i više puta jedini njegovi pratioci i svjedoci djela njegovih. Tako ne dade Isus sa sobom ići nikome osim ove trojice, naime Petra, Jakoba i Ivana, kad pogje da uskrsne mrtvu kćer Jairovu (Mark. 5, 37. Luk. 8, 51); i k preslavnomu preobraženju svojemu na brdu Taboru uze Isus samo ovu trojicu (Mat. 17, 1ss. Mark. 9, 1ss. Luk. 9, 28ss); isto tako uze samo ovu trojicu takogjer za najbliže svjedoke svojoj smrtnoj borbi i tjeskobi na gori Maslinskoj (Mat. 26. 37ss. Mark. 14, 33).

Jakob i Ivan primljeni od Isusa megju apostole, u broju njih dvanaestorice uvijek se nalaze odmah iza prvenca Simona Petra i njegova brata prvozvanoga Andrije; pa kao što je Isus prvenca Simona prozvao Petrom, tako i Jakobu i Ivanu nadjede imena Boanerges to će reći sinovi gromovi, čim se je naznačila vatrena njihova ćud, koju kod više zgoda pokazaše. Tako kad stanovnici jednoga Samarjanskoga sela ne htjedoše da prime Isusa, „Jakob i Ivan rekoše: Gospodine, hoćeš li da rečemo, neka oganj sigje s neba i neka ih istrijebi, kao i Ilija što je učinio? A Isus okrevnuši se zaprijeti im i reče: „Ne znate, kakova ste duha. Sin čovječji nije došao, da duše pogubi nego da

spase.“ Luk. 9, 52ss. Zatim kad Isus idući u Jerusalem apostolima naprijed kaza, da će biti predan svojim neprijateljima i osugjen na smrt i na križ raspet a treći dan da će uskrsnuti, „tada pristupi k njemu mati sinova Zebedejevih sa svojim sinovima Jakobom i Ivanom klanjajući mu se i hoteći ga za nešto da moli. A on reče: Šta hoćeš? Reče mu: Kaži, da sjedu ova moja dva sina jedan s desne tebi a jedan s lijeve u kraljevstvu tvojemu. A Isus (znajući da mati podgovorena od sinova za to moli) odgovori: Ne znate, šta ištete; možete li piti čašu (muke), koju ću ja piti? Rekoše mu: Možemo. I reče im Isus: Čašu ćete istina piti; ali da sjednete s desne meni ili s lijeve, nijesam vlastan dati vama nego onima, kojima je ugotovio Otac moj. I čuvši ovo ostala desetorica, rasrdiše se na ta dva brata. A Isus dozvavši ih reče: Znate, da knezovi narodni vladaju nad njima (narodima), i starješine upravljaju njima. Ne će tako biti megju vama; nego koji ushtije biti megju vama veći, neka bude vaš sluga; i koji ushtije biti megju vama prvi, bit će vaš sluga; kao što sin čovječji nije došao, da njemu služe nego da on služi i da dušu svoju dade u otkup za mnoge. Mat. 20, 17—28. Premda u molbi sinova Zebedejevih Jakoba i Ivana, da sjedu Isusu jedan s desne a drugi s lijeve u kraljevstvu njegovu, ima ponešto taštine ljudske, ipak je glavni razlog molbi njihovoj bio po svoj prilici želja, da budu i u naprijed Isusu u najbližoj blizini, pa makar tu sreću morali i patnjama zavrijediti. Valja na um uzeti, da su braća za to molila, premda je Isus upravo pred tim prorekao muku svoju i smrt i govorio o najvećem poniženju svojem. Kad dakle oba brata odgovoriše, da mogu čašu piti, po svemu

ovome nijesu mogli misliti na nešto ugodno, nego su pače bez sumnje hotjeli izjaviti tvrdu svoju odluku, da su voljni kroz sve bijede i nevolje ići za Gospodinom. Pa i Gospodin primi njihovu izjavu i ne ukori ih, nego samo srdnjom ostalih apostola punukovan kaza, da je gospodstvo njegovo u služenju i žrtvovanju za podložnike; a tako treba da bude i kod njih. Dakle Jakob i Ivan srčano odgovorivši na pitanje Isusovo, mogu li čašu njegovu piti? da mogu, pokazaše takogjer vatrenu svoju ćud.

Sv. Jakob primiv Duha svetoga pogje po zapovijedi Gospodnjoj da propovijeda evangjelje. No Sv. Pismo ne kazuje, u kojima je on krajevima sijao sjeme riječi Božje. Po starinskom kazivanju propovijedaše najprije u Judeji i Samariji s velikim blagoslovom, a poslije u Španjolskoj, gdje neke obrati ka Hristu, od kojih sedmoricu sv. Petar posveti za biskupe i posla u Španjolsku.

Vrativ se sv. Jakob u Jerusalem, Herod Agrippa Prvi kralj Židovski, unuk onoga Heroda koji pogubi bezazlenu dječicu, podiže ruke, da muči neke od Crkve Hristove. I pogubi apastola Jakoba brata Ivanova mačem. Djel. Ap. 12, 2. Ovako ispi sv. Jakob prvi izmegju apostôlâ čašu mučeničku; a brat njegov Ivan umrije od svih apostola posljednji, i tako ova braća sjedoše Isusu jedan s desne a drugi s lijeve. Kazuju, da je tijelo sv. Jakoba poslije preneseno u Španjolsku, te se sada njegov grob mnogo časti i slavi u mjestu Kompostelli, koje je iza Jerusalema i Rima u svijetu katoličkom najglasovitije mjesto za sveto putovanje.

* * *

Čim je Isus Jakoba pozvao, da ide za njim, ostavi on odmah bez oklijevanja sve i pogje za Isusom. Da Jakob nije to učinio ili da se za dugo zatrajao, tko zna, bi li bio još jedan put pozvan i ne bi li za uvijek bio propao. I tebe Bog već zove, da ideš za njim, zove te k pokori, k popravku života, k većoj revnosti u službi Božjoj, zove te, da se progješ ove ili one opake zgode, da prekineš grešno prijateljstvo, da se iskreno ispovjediš, da povratiš tugje dobro ili uvrijegjeno poštenje, ili tako što. A zove te unutrašnjim opomenama, zove preko propovjednikâ i ispovjednikâ. Zašto ne slušaš? Zašto odgagjaš od dana na dan? Pazi, da ti se ne dogodi, čim je Bog opakim ljudima već davno zaprijetio. „Zato što sam zvao, ali nijeste htjeli, pružao sam ruku svoju, a nitko nije mario, prezreli ste svaki savjet moj, i karanje moje nijeste primili, i ja ću se propasti vašoj smijati." Prič. 1, 24—26. Ako ne ćeš, da se na tebi ova strašna prijetnja ispuni, odluči, da ćeš još danas ići za pozivom Božjim i činiti ono, na što te opominje. Ne odgagjaj duže, drukčije te ne će više pozivati i opominjati, a ti ćeš za uvijek propasti.

Pomolimo se.

Budi, Gospodine, puku svojemu svetitelj i čuvar, da utvrgjen obranom apostola tvojega Jakoba tebi i vladanjem ugagja i pouzdanim srcem služi. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

26. dan srpnja.

Sveta Ana.

Sveti evangjelisti imajući pred očima sȁmo presveto lice Gospodina našega Isusa Hrista, njegova djela i njegove besjede, na druga lica njemu sámomu i po tom i nama mila i draga samo se toliko obziru, koliko su s njim radila oko spasenja i obnove ljudskoga roda; zato i o samoj svetoj materi njegovoj jedva više pripovijedaju nego što je upravo potrebno, da se razumije otajstvo upućenja Sina Božjega, o pregjašnjem pak životu, o djetinjstvu njezinu ne kazuju ništa; s toga nije čudo, ako šute i o roditeljima njezinim. Sa svim tim sačuvalo se glasova o roditeljima svete Bogorodice u pradavnim knjigama, koje dosežu gotovo do vremena apostolskih, i koje ako i nemaju jednake vrijednosti s knjigama svetim, svakako zaslužuju toliko vjere, da možemo iz njih razabrati glavne crte iz žića današnje svečarice.

Mnogo bijaše čistih, bogodušnih žénâ u Israelu; jednoj od njih bi po savjetu volje Božje namijenjena velika sreća, da bude mati matere Božje i da priugotovi svjetlilo, iz koje izagje svjetlost svijeta. Ona se zvaše Ana — Milosna. Bijaše nikla od roda Davidova, od krvi kraljeva Judejskih, ali u tom nije bila slava njena, jer rogjenoj plemenštini daje pravu vrijednost i sjajnost tek valjanost i krepost života: slavni joj bijahu stariji, milosnija bijaše sáma po sebi, a još uzvišenija sa djeteta svoga i sa djeteta od djeteta.

Ana bješe vjenčana s Joahimom iz Nazareta, sa čovjekom izvrsne pravednosti i bogoljubnosti; bješe srećna s ljubavi njegove, no sveza ljubavi ostade bez ploda, do potpune bračne sreće trebaše joj porod od srca. U Israelaca bijaše nerodnost ženi rug i sramota. Zato prošaše Ana Gospodina bez prekida molitvama, uzdasima i suzama, neka joj se nevoljnoj smiluje i dade čedance, zalog ljubavi. Mnogo joj godina minulo u toj pečali, no ona se vazda u smjernosti pokoravala volji Božjoj, a pokoravanje volji Božjoj najbolji je put, da dogje do onoga što molimo: Ana već vremešna bude blagoslovena, blagoslovenija od svih žena staroga zavjeta — rodi Mariju, koja bude mati Sina Božjega.

Po rodu poznaje se drvo. Po izvrsnim krepostima, kojima se u kćeri divimo, možemo suditi, kako je valjana bila majka, kako je pomnjivo i kako sveto odgajala kćer. Kao angjela s neba primila Ana milo čedo iz ruku Božjih, nosala ga na rukama, grijala u krilu svom, brisala mu suze cjelivom ljubavi i tetošila oko njega s prenježnom brigom. Ona odgojila kćerku Bogom darovanu u strahu Božjemu, u vjeri, ljubavi i svetoj čistoći, i sagradila od nje u istinu duhovni hram (dom) Božji. Kad kćerka Marija priraste, roditelji je po zavjetu svome dovedoše u Jerusalem, prikazaše Bogu, i staviše pred velikoga svećenika, da služi Gospodinu. Joahim naskoro po tom i umrije, a sv. Ana bijaše još više godina srećna gledati, kako joj pobožno čedo napreduje u mudrosti i u milosti kod Boga i ljudi.

Sv. Anu kršćani mnogo poštuju od davnih vremena. Kod Grka slavi se ona tri puta na godinu: 9. prosinca njezino začeće, 9. rujna zaručenje s Joahimom i 25. srpnja uspenije (smrt) njezino. Po svemu Zapadu časti se spomen njezin danas. Car Grčki Justijan Prvi sagradi godine

550. u Carigradu vele lijepu crkvu na čast sv. Ani, a drugu sagradi ondje godine 705. car Justinijan Drugi. Po zagovoru sv. Ane učini Bog mnoga čudesa, kojima htjede pokazati, koliko mu je ugodna pobožnost k svetici, koja je savršeno ogledalo krepòstî za udate žene.

Sveta se Ana slikuje obično sjedeći na stolcu i imajući na krilu knjigu zakona Gospodnjega, Marija pak stojeći do nje ili privijajući se k njoj uči se zakonu; plašt joj slikari grade zelen, jer je zeleno boja nadanju, a Ana je rodila nadanje svijeta, suknju pak crvenu, jer crveno znači ljubav.

* * *

Danas se kod sv. mise prije evangjelja čita ovo iz Priča Salomonovih: „Ženu vrsnu tko će naći? Vrijedi koliko stvari izdaleka, iz krajnjih krajeva. Uzda se u nju srce muža njezina, i dobitka ne će nedostajati. Čini mu dobro a ne zlo sve dane vijeka svojega. Traži vune i lana, i radi po volji rukama svojima. Ona je kao lagja trgovačka, izdaleka donosi hljeb svoj. Ustaje dok je još noć, i daje dobitak domarima svojim i hranu sluškinjama svojim. Misli o njivi, i kupi je; od râda ruku svojih sadi vinograd. Opasuje snagom boke svoje, i krijepi mišice svoje. Kuša i vidi, kako joj je dobra radnja; ne gasi se joj žižak (lampa). Rukama svojima maša se teških stvari, i prsti njezini drže vreteno. Ruku svoju otvora siromahu, i pruža ruke ubogomu. Ne boji se studeni od snijega za kuću svoju; jer su sva čeljad njezina obučena u dvoje haljine. Pokrivače sama sebi gradi, bijelo platno i skerlet joj je odijelo. Čuven je muž njezin na vratima (gdje se sudi i vijeća), kad sjedi sa starješinama

zemaljskim. Košulje gradi i prodaje, i pojase daje Hananejinu (trgovcu). Krepost joj je i milina odijelo, i smijat će se u pošljednje dane. Usta svoja otvora mudrosti, i nauka blaga joj je na jeziku. Pazi na vladaje kuće svoje, i hljeba u lijenosti ne jede. Sinovi njezini podižu se, te je blagosivljaju; muž njezin, i on je hvali. Mnoge su kćeri skupile bogatstvo; ti ih nadvišuješ sve. Prijevarna je ljupkost i tašta je ljepota; žena koja se boji Gospodina, ona zaslužuje pohvalu. Podajte joj od ploda ruku njezinih; i neka je hvale na vratima (javno) djela njezina". 31, 10—31.

Po ovom poglavite su kreposti žene udate 1. da prisvoji sebi srce i iskrenu ljubav muža svojega; 2. da pomnjivo upravlja kućanstvom: 3. da i sama svojima rukama privregjuje kući; 4. da je veseli biti kod kuće; 5. da se ne pača u javne poslove; 6. da voli šutjeti, a kad joj je govoriti, riječi da su joj blage i ljubazne; 7. sinove i kćeri tako da odgaja, te će joj biti na čast; 8. da bude podatljiva siromasima i da im udjeljuje radosno. — Ženi koja je ovakva, čast i poštenje; jer je ljupkost prijevarna i ljepota tašta. Žena bogobojazna zaslužuje hvalu. Ona će obilat rod roditi od râda i kreposti svoje.

Pomolimo se.

Bože, koji si se udostojio blaženoj Ani milost udijeliti, da je zavrijedila biti mati roditeljke jedinorogjenoga Sina tvojega, dopusti milostivo, koje svečanost svetkujemo, da njezinim kod tebe zagovorima budemo pomagani. Po istom Hristu Gospodinu našem. Amen.

27. dan srpnja.

Sveti Aurelije i Natalija.

Kad su Mavri vladali velikim dijelom Španjolske, za njihova kralja Abd-er-Rahmana Drugoga nije bilo dopušteno kršćanima javno ispovijedati vjeru. Kršćani koji su unatoč činili, biše pogubljeni, megju njima i sv. Aurelije i Natalija, kojima je žića opisao sv. Eulogije, koji je tada živio i prijateljovao s Aurelijem, pa i sâm poslije poginuo smrću mučeničkom (vidi 11. ožujka).

Aurelije rodi se u Kordovi od uglednih i bogatih roditelja; ali otac mu bijaše muhamedovac a mati kršćanka. Izgubivši još u djetinjstvu oca i mater, dogje na odgajanje teti svojoj, koja ga nauči, da je Hrist pravi Bog i da osim Crkve nema drugoga puta k spasenju. Ovaj nauk tako mu se duboko usadio u srce, da premda je po nalogu srodnika svojih morao učiti nauke Arapske, ipak mu onoga prvoga nauka ništa nije moglo izbrisati iz srca, pače se u njemu to većma ljubav k vjeri kršćanskoj razgorijevala, što je više poznavao lažnost nauka Muhamedova. I budući da tada nije mogao javno ići k službi Božjoj, svigdje se preporučivao svećenicima, da se za nj Bogu mole.

U to se Aurelije opasao snagom mladenačkom, pa ga srodnici salijetali, da se oženi, jedan mu preporučivao ovu drugi onu plemenitu djevojku; no on se molio Hristu, da mu dade takovu vjerenicu, koja će o vjeri misliti kao i on. Po milosti Hristovoj nagje doista vrsnu djevojku, u svemu sebi povoljnu, ali osobito u tom, što je i ona bila potajna kršćanka. Njezin otac i majka bili su muhamedovci; no kad joj otac umr'o, majka se udala za

kršćanina, koji obrati u vjeru kršćansku ženu i pastorku nadjenuv ovoj na krštenju ime Natalija. Ovom se dakle djevojkom oženio Aurelije, pa su živjeli zajedno štujući neko vrijeme potajice Hrista i ne smijući svima očitovati tajnu vjere.

Već je Aurelije sa ženom nekoliko godina srećno proživio i imao s njom dvije kćeri, kad jednom idući tržištem vidi gdje kršćanina nekoga po imenu Ivana iz mržnje na Hrista nemilo tuku, u gvožgje okivaju i na magarca naopačke posagjuju, i onda onako vodaju po gradu, a uz to rulja muhamedovačka viče, da je to premala kazan, nego da bi trebalo kaurina odmah ubiti, što je pohulio na proroka Muhameda. Gledajući to Aurelije na jednom usplamti ljubavlju k mučeništvu. Udivi se videći postojanost ispovjednika Hristova, koji voli sramotu i muku snositi nego li odmetnuti se od Hrista, te vjerova, da se to zbiva njemu na pouku i opomenu, neka vidi, kako se ne treba bojati onih, koji mogu samo tijelo ubiti a duše ne mogu, već kako se treba bojati onoga, koji može tijelo i dušu pogubiti u paklu.

Vrativ se kući pripovjedi Aurelije pobožnoj ženi svojoj što je vidio, i vesela duha doda: „Ti si me, preslatka ženo, vazda opominjala, kad sam bio mlad živeći više sebi nego Bogu, nastojala si, da me otkineš od naslada svjetovnih, nagovarala me, da se okanim stvari, koje prolaze i na pošljetku samo otešćavaju. Družeći se s bogoljubnim dušama željela si živjeti život svetijeh. Ali ja neprosvijetljen jošte dovoljno milošću s neba nijesam mogao posve pristati na spasonosne opomene, nego sam odgagjao izvršiti, na što sam ipak ma i iz tiha pomišljao. No sada je, draga moja, došlo vrijeme mi-

losti, vrijeme da ozbiljski pregnemo. Prije svega treba nam više nastojati oko čistoće i uzdržljivosti, te moliti se Bogu, da lakše napredujemo u ostalim krepostima. Živimo odsele ne kao ženidbeni druzi nego kao brat i sestra, ne bi li nam Bog naprezanje naše naplatio plaćom mučeništva". Čestita žena čuvši ovo s velikom radosti odreče: „To je ruka Svemogućega, to je znak zvanja našega, to je želja moja već otprije, da umrvši tijelu živimo duhom, da se lakše ujedinimo s onim, o kom je napisano: Bog je duh, i koji mu se mole, duhom i istinom treba da mu se mole. S toga, gospodaru moj, odriješimo se svih sveza, otresimo sa sebe prah, i ustajmo na borbu za život vječni".

Tako i bi. Aurelije i Natalija uzdržavali se jedno od drugoga kao i da nijesu muž i žena, postili često, bez prekida molili se Bogu i noću razmišljali o psalmima, koje su znali na pamet. Posluživali su potrebne i brinuli se za uboge. Osobito su pak marljivo obilazili one, koji su vjere radi bili u tamnicu bačeni, kao onaj Ivan, zatim sv. Eulogije i djevice Marija i Flora, o kojima je bio govor u žiću sv. Eulogija; obilazili ih, da ih tješe i slobode i da se preporučuju u molitve njihove. Kćerke Aurelijeve i Natalijine bjehu još malene, jedna od osam, druga od pet godina; ipak ljubav k njima nije ih uzdržavala od revnovanja za Boga i vjeru. U tamnici upozna se i oprijatelji se Aurelije sa sv. Eulogijem. Po savjetu istoga sv. Eulogija prodadu Aurelije i Natalija sve svoje i razdadu ubogima i crkvama, da se većma otkinu od ovoga svijeta; sämo jedan dijel ostave djeci uvjereni budući, da će im dobra djela i primjer roditéljâ više koristiti nego bogatstvo.

Aurelije pogje takogjer izvrsnomu bogoslovcu Alvaru, da ga pita, kako bi se trebalo spremati na mučeništvo. Alvar mu reče, neka najprije sâm sebe ispita, ima li k tomu dosta postojanosti i snage, i je li mu više do zasluga nego do slave mučeničke? Aurelije odgovori, da će se boriti do smrti i nikakova sila mûkâ da ne će savladati namjere njegove; najveća utjeha življenju njegovu da je Hrist, a smrt da mu je dobitak.

Blažena Natalija sjegjaše nekoliko dana prije muke sáma doma i moljaše se Hristu, da joj dade milost svršiti mučeništvo, kad iznenada vidi kraj sebe djevojku divne ljepote. Natalija je zapita, tko je? A ona odgovori, da je djevojka, koju je Natalija hotjela ne davno obići, kad je bila upravo na umoru. Bog joj je dao, da u tren smrti svoje spozna Nataliju, a sad je poslao, da joj naprijed navijesti pobjedu. „Već se približavaju dani, kad ćete držani biti javno ispovjediti vjeru katoličku. Tada nakon svršene borbe primit ćete se u nebo, da se okrunite i da uživati vječni pokoj". Dok se Natalija još razabirala, nestade privigjenja; a ona obradovana glasom utvrdi se u nadanju pobjede.

Po tom pogjoše Natalija i druge pobožne žene javno u crkvu; pa kad su se vraćale iz crkve, vidi ih jedan od poglavitih muhamedovaca, i pita muževe, što je to, da žene njihove polaze svetinje kršćanske? Muževi odgovore, da su one kršćanke kao što su i sami kršćani, te po običaju kršćanskom idu u crkvu i ispovijedaju vjeru svoju. Muhamedovac onaj ode odmah k sudu i prokaže, što je vidio i čuo, i prijevarno doda još koješta. Kršćani su namah znali, šta će biti. Zato Aurelije otide najprije ka kćerima i oprosti se s njima poljupcem

mira: poslije pogje k Eulogiju, koji je bio u to već pušten iz tamnice, da ga prosi, neka se za nj Bogu moli. No Eulogije i drugi, koji su se ondje našli, štujući Aurelija već kao mučenika preporučiše sebe njemu, cjelivaše mu ruke, moliše ga neka zagovara u Boga njih i svu Crkvu, i izljubivši se izmegju sebe rastaše se u miru.

Prijatelji biše kod Aurelija na okupu, kad vojnici od suca poslani dogjoše pred kuću. Još na vratima počeše vojnici vikati: „Na polje, jadnici, na polje, da namah poginete. Zove vas sudac, da smrvi one koji se odmetnuše od vjere, da buntovnicima vrate presiječe!“ Muževi i žene izidoše odmah, kao da su bili pozvani na gozbu ili kao da će od suca dobiti daróvâ. Sudac ih blago zapita: zašto su se odmetnuli od svoje vjere (Muhamedove), i zašto srljaju u smrt a ostavljaju život pun svakake naslade, u cvijetu vijeka svoga? Oni kao iz jednih usta odgovoriše: „Nikakovo obilje zemaljskih dobara ne može se isporediti s dobitkom vječnim, poradi kojega ovaj život preziremo po vjeri Isukrstovoj. A svaku vjeru, koja ne priznaje božanstvo Hristovo i otajstvo svete Trojice i koja odbacuje krštenje i pogrgjuje kršćane, držimo za posve lažnu. Što pak Hrist obećava onima, koji ga ljube, neiskazano je i vijekom će trajati“. Kad su mučenici ovako govorili i još dokazivali ništavilo zakona Muhamedova, sudac razgnjeviv se veoma baci ih namah u tamnicu i okuje u teško gvožgje. No mučenici veseli odu u tamnicu, obraduju se početku muke, i stanu pjevati svete pjesme i moliti se Bogu, neka im dade milost, da mučeništvo srećno dovrše. Tako provedu pet dana u tamnici mnogim svrhunaravnim milostima krijepljeni i tješeni.

Kad ispovjednici Hristovi bijahu opet u sudnicu vogjeni, Natalija uze muža svoga sloboditi, nagovarati i utvrgjivati. Sabrani glavari pozvaše ih još jednom, neka biraju što hoće: život i bogatstvo ili sramotnu smrt. Pa kada oni postojani ostadoše u ispovijedanju, budu predani krvnicima, koji ih pogube dne 27. srpnja godine 852. Mlagja kćerka svetih Aurelija i Natalije kao da nije dijete istom od pet godina nego pravi angjelak, zamoli Eulogija, neka opiše život njihov i obznani slavnu mučeničku smrt. Eulogije zapita dijete: „A šta ćeš mi dati ako ti želju ispunim?“ Dijete odgovori: „Izmolit ću ti od Boga raj nebeski“. I nama ga izmolili sveti mučenici!

* *

Kad su svetoga Aurelija srodnici nagovarali, da se oženi, on htjede oženiti se samo kršćankom, premda bi oženjen muhamedovkom bio većma zaklonjen od progonjenja. Znao je on, kako ženidba treba da bude megju mužem i ženom cjelovito ujedinjenje u svemu, navlastito pak u onomu što je najznatnije, u vjeri. Kad se dakle njih dvoje žene pa jedno je ove vjere a drugo one, oni kao da pred svijetom izjavljuju, da vjera nema posla sa ženidbom njihovom. Ako je jednomu od njih stalo do svoje vjere, onda je upravo vjera smetnja mirnu i srećnu življenju kao kakov crv podgrizajući svezu ženidbenu. Crkveni pisac Tertullijan, koji je živio u drugom stoljeću po Hristu, napisa svojoj ženi, neka se poslije njegove smrti nipošto ne uda za neznabošca, „jer — veli — kad ti ushtiješ poći u zbor na molitvu, muž neznabožac odredit će, da se ide u kupaonicu na razkošje; kad uspostiš, on će narediti gozbu; kad bude izvršiti kakvo djelo kršćanske

ljubavi i za to otići od kuće, on ne će dopustiti vičući da valja raditi domaći posao. A gdje će tada tvoja vjera naći hrane, odakle će se okrijepiti duh tvoj, odakle li doći blagoslov Božji?" Nije li tako ili gotovo tako i u mješovitoj ženidbi, makar drug tvoj nije neznabožac? kad on s tobom ne svetkuje, ne posti, ne moli se Bogu, ne ide k sv. misi i k propovijedi, ne štuje ono što ti častiš, ne vjeruje što ti vjeruješ, ne ljubi što si ti dužan i više ljubiti nego li svoj život! Ne će li se tu lako dogoditi, da ti ili iz ljubavi k Bogu zaplačeš, što imaš u u vršenju vjere svoje toliko teškoća, ili pak iz ljubavi k svojemu drugu zapustiš pobožnost svoju i metneš na kocku vječno spasenje svoje?

S odgojom djece još je mučnije. Jer ako roditelji svaki na svoju stranu vrše svoje vjerske dužnosti, tu je razdor i nesklad, koji će i dijete brzo zapaziti. Za kojim će se dijete povoditi: za ocem ili materom, ako se ovi može biti jednako i ne krste? Ako pak roditelji ni jedan ni drugi ne mare za svoju vjeru, kako će se dijete priučiti dužnostima prema Bogu i prema onoj Crkvi, u kojoj je kršteno? Odgoja djece posao je vrlo mučan i težak, i koliko se puta žalibože ne nàdâ na veliku žalost roditeljima i na golemu štetu samoj djeci. Zato se svakako hoće da na jednom istom temelju oba roditelja složno grade; a to je gotovo nemoguće, kad oba iskreno ne ispovijedaju istu vjeru. Jer na vjeri treba da bude osnovan sav život kršćaninu. Zato veli Bog u Sv. Pismu: „Pravednik moj živi od vjere". Hebr. 10, 38. Opet kolika smetnja, kad djeca čuju u kršćanskom nauku ili u školi, da otac ili majka pripada krivoj vjeri! Ako li se drug katolik privoli, da se djeca odgajaju nekatolički, on kao da kaže: „ja ne vjerujem više u

Crkvu katoličku, zato djeca moja ništa ne gube, ako ne uzimaju dijel od katoličkoga nauka, svete mise i svetih sakramenata;" ili kao da veli: „ja vjerujem u Crkvu katoličku, ali ne ću dobiti ovoga muža ili ove žene, ako se ne privolim, da se djeca odgajaju u vjeri nekatoličkoj; a meni je više do ove ženidbe nego do spasenja moje djece." Zato su Crkvi katoličkoj mješovite ženidbe bile vazda zazorne; i ako ih je kada dopuštala, to je vazda bilo s pogodbom, da sva djeca budu odgojena katolički i da drug katolik gleda druga nekatolika pridobiti vjeri katoličkoj.

Pomolimo se.

Bože, koji nam dopuštaš svetih mučenika svojih Aurelija i Natalije rogjenje svetkovati, daj nam u vječnom blaženstvu njihovu se društvu radovati Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

28. dan srpnja.

Sveti Viktor Prvi.

Po smrti pape sv. Eleuterija sjede na stolicu apostolsku svećenik Viktor, od prilike godine 186. Rodom bijaše iz Afrike a čovjek bistra uma, tvrda uvjerenja, nezazorna života i velike revnosti za kraljevstvo Božje, te ga svećenstvo i puk držaše dostojnim onako visoke a teške službe. I ne prevariše se: on se pokaza pravi apostolski našljednik.

Iz života sv. Viktora ne znamo mnogo, no što znamo, jasno nam svjedoči revnost njegovu za čistoću vjere i pastirsku skrb za sve Crkve. Tada

je u Rimu nastalo novo krivovjerstvo, kojemu početnik bijaše Teodot kožar iz Bizanta (potonjega Carigrada). Ovaj čovjek premda kožar dosta je znao, mnogo čitao Sv. Pismo i bio vigjen u općini svojoj. Ali kad je u vrijeme progonjenja vjere radi bio uhvaćen, odreče se on Hrista, dok su svi drugi uhvaćeni kršćani ostali postojani u ispovijedanju Isusa Hrista Sina Božjega te poginuli smrću mučeničkom. S odmetnikom ne htjede se nijedan kršćanin družiti, i on ne mogavši više podnositi sramotu nevjere i kukavštine ostavi zavičaj svoj, otide u Rim i pridruži se tamo općini kršćanskoj. Kad ga Bizantinci došavši u Rim vidješe i prokazaše što je i kako s njim, na odgovor pozvan stade izgovarati se, da se nije odrekao Boga nego samo čovjeka, pa na pitanje: kojega čovjeka? odgovori upravo: Isusa Hrista. Onda poče javno učiti, i iz onih mjesta Sv. Pisma, u kojima se govori o naravi čovječjoj Spasitelja našega, uze dokazivati, da je Isus, premda na čudesni način začet od Duha svetoga, bio puki čovjek razlikujući se od drugih ljudi samo pravednošću svojom. Sv. Viktor izbaci odmah krivovjernika iz općine kršćanske, jer božanstvo Hristovo jasno dokazuju ne samo proroci, evangjelisti, poslanice svetih apostola i sve svete knjige nego i pisma svih crkvenih učitelja, djela svetih mučenika, liturgije istočnih i zapadnih Crkava i osobito pjesme u slavu Hristu spjevane.

U isto gotovo vrijeme širio se drugi pregjašnjemu protivni krivi nauk, koji nastojeći božanstvo u Hristu što većma uzvisiti, Hrista Sina Božjega samo je po imenu razlikovao od Oca; početnik toga krivoga nauka, po imenu Praksea, tvrdio je naime, da je u sućanstvu Božjem samo jedna osoba,

Otac, koji uputivši se u osobi Isusovoj za nas postrada i umrije. I ovo krivovjerstvo osudi papa Viktor.

Znademo već iz žića sv. Ireneja (28. lipnja) i iz žića sv. Pija Prvoga (11. ovoga mjeseca), da su neke općine kršćanske u Maloj Asiji spomen smrti Hristove praznovale vazda na 14. dan a spomen uskrsnuća na 16. dan mjeseca Židovskoga Nisana, ne obzirući se, da li ovi dani padaju upravo u petak i nedjelju, dok su Rimska Crkva i s njom sav Zapad i mnoge istočne općine kršćanske uspomenu smrti i uskrsnuća Hristova svetkovale vazda u petak i nedjelju. Već se je za sv. Pija Prvoga radilo, da se ovo različno svetkovanje u svijetu kršćanskom poravna, ali nije pošlo za rukom; miru za ljubav ostavi sv. Pije Maloasijcima stari njihov običaj. Papa Viktor želeći da veliki dan Gospodnji sve vjerne na zemlji kao djecu jedne porodice ujedini u svetoj radosti, pokuša opet, da poravna onu razliku u svetkovanju najvećih otajstva kršćanskih. On sazva crkveni sabor u Rimu i ponukovanjem njegovim sabraše se crkveni sabori u različnim krajevima, kao u Pontu (kod Crnoga Mora), u Galliji (sadašnjoj Francuskoj), u Feniciji, u Svetoj Zemlji, u Mesopotamiji, u Korintu u Grčkoj, i na mnogim drugim mjestima. Svi ovi crkveni sabori dokončaše, da praznik uskrsnuća Gospodnjega treba praznovati u nedelju; samo Maloasijske Crkve, na čelu im Polikrat biskup u Efesu, pozivajući se na običaj što ide natrag do apostola Ivana i Filipa, tvrdiše da se treba kod svetkovanja uskrsnoga držati koledara Židovskoga. Sv. Viktor naumi, da će ih s toga odlučiti od zajedini crkvene. No sv. Irenej, premda je sâm

odazvao se pozivu papinu i priznavao stolici Rimskoj pravo, da bdi nad svijem Crkvama i sudi sve biskupe, pisa ipak pismo sv. Vikoru moleći ga, neka oštro po pravu ne postupa, neka još za sada radije podnosi nejednakost u praznovanju uskrsnom nego da znameniti dijel Crkve odluči od cjeline. Što je na to učinio sv. Viktor, ne zna se više; no zna se, da je mir Crkvi sačuvan. Napokon odredi općeniti crkveni sabor Nićejski (godine 326.), da uskrsnuće Hristovo valja vazda u nedjelju svetkovati, kao što je Rimska Crkva od vajkada svetkovala, te se od onda tako i svetkuje u svemu svijetu kršćanskom.

Sv. Jeronim kazuje, da je papa sv. Viktor pisma pisao na Latinskom jeziku, dok su se do onda Rimske pape u službenim pismima služile jezikom Grčkim. Sveti Viktor odredi takogjer, kao što kazuju starije knjige, da se svakom vodom, samo neka je naravna, može u nuždi krstiti; da se kod službe Božje ne upotrebljavaju sudovi stakleni ili drveni; da se sveti redovi podjeljuju javno i svečano; i još koješta drugo spasonosno.

Sv. Viktor upravljavši Crkvom Hristovom deset od prilike godina, umrije godine 197., da li smrću naravnom ili mučeničkom, ne zna se pravo; ali se on od vajkada poštuje kao svetac i to obično kao mučenik.

* * *

Za vremena sv. Viktora pape pojavljivala su se krivovjerstva, Teodotovo i Prakseino, kao što vidjesmo. I nema gotovo doba, kad se ne bi svakake krive vjere pojavljivale. A zašto presveti i svemogući Bog dopušta krivovjerstva, po kojima mnogi i premnogi propadnu za uvijek? Na to je

odgovorio već sv. Pavao veleći: „Treba i krivovjerstva da budu, da se pokažu valjani, koji su megju vama. Kor. I. 11, 19. Kad postaje krivovjerstvo, pristaše istine imadu zgodu pokazati postojanost svoju i postojanošću zavrijediti krunu vječnu. I kao što po mudrosti Božjoj raste i otrovno bilje, koje mudar liječnik umije upotrebiti za iscjeljivanje kojekakvih bolesti, tako i nebeski liječnik upotrebljava krivovjerstva, da iscijeli rane Crkvi svojoj i utvrdi vjeru baš onim potresanjem i drmanjem, kojim su krivovjerci mislili da će Crkvu razvaliti. Krivovjerstvima budu pravovjerni pozvani, da na vidik iznesu jasne dokaze za istinu prave vjere; da gledaju službu Božju, očišćenu od svake primješe, što časnije činiti; da se blago njihova nauka umnoži; da oni sámi a osobito svećenici njihovi, znajući da neprijatelji njih vazda vrebaju, što pomnjivije paze na se i na podložne svoje i bez mane budu u govoru i životu.

Tim se dakle crkva jednako vjedžba, uzdržava se budna, čuva se od trulosti, trijebi se kao zlato što se od troske čisti vatrom, te ovako po onim kušnjama jednako se pomlagjuje i nanovo sve ljepše cvjeta. Tako premudri Bog i ovdje dopušta zlo, da ga upotrebi na dobro.

Pomolimo se.

Na slabost našu ogledaj se svemogući Bože, i kako nas breme našega djela tišti, neka nas blaženoga Viktora mučenika tvojega i biskupa dični zagovor zaštićuje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

29. dan srpnja.

Sveti Lup.

Danas se slavi i spomen sv. djevice Marte sestre Mariji i Lazaru; no sve što se o njoj zna, rečeno je već u žitku sv. Marije Magdalene.

Lup rodi se od plemenita roda u Toulu u Lotringiji oko godine 383. Otac mu zarana umre, te se stric postara za nj, i pošlje ga u školu. Lup budući bistre pameti steče lijepa znanja, osobito se pak uvješti u besjedništvu, s kojega poslije kao odvjetnik izagje na glas. Oženi se Pimeniolom sestrom sv. Hilarija biskupa Arleskoga, koja premda još vrlo mlada bijaše poštovana sa ozbiljnosti i stidnoće.

Sedam godina življeše Lup i Pimeniola u svetoj ženidbi, kad težeći na savršenstvo kršćansko odluče, da će se svijeta posve odreći. Razigju se dakle dogovorno, i zavjetuju se zavjetom vazdašnje čistoće. Lup ostaviv očinsku kuću i odriješiv se od svih sveza, koje su ga vezale sa svijetom ovim, pogje u monastir Lerinski, gdje je opat bio sv. Honorat (vidi 16. siječnja), da se pod njegovim rukovanjem što više usavrši. Ondje probavi nekoliko godina vršeći s ostalim monasima sva teška pokornička djela.

Lup pogje poslije u mjesto Makon, gdje je imao još nešto imovine, da sve razda ubogima; ali u tom njega izberu u gradu Troyesu za biskupa i natjeraju, da primi izbor.

U ono vrijeme širio je Pelagije krivi nauk, da nema istočnoga grijeha i da čovjek može bez milosti Božje činiti spasonosna djela i postići blaženstvo vječno. Pelagijev učenik Agrikola raznese taj krivi nauk i po Engleškoj. Katolici iz Engleške zamole biskupe u Francuskoj za pomoć i odbranu od novoga krivovjerstva. Biskupi sastavši se u sabor odluče, da u Englešku idu sv. German biskup Auxerrski i sv. Lup biskup Troyeski; ova dva biskupa, plamteći od revnosti za čast Isusa Hrista, pokore se odluci s veseljem upravo zato, što ih je čekalo mnogo muke i truda. Idući u Englešku prolazili su German i Lup kroz selo Nanterre, gdje su blagoslov dali svetoj Genovevi tada još djevojčici od sedam godina, kao što znamo iz života iste svetice (3. dan siječnja). Oni nagju u Engleškoj otrov one krive vjere svuda razasut; ali molitvom, propovijedima i čudesima, koja Bog učini preko njih, povrate opet svagdje vjeru katoličku.

Povrativ se sv. Lup iz Engleške uze opet, kao što je otprije radio, propovijedanjem i tumačenjem nauka kršćanskoga narodu pokazivati put spasenja, i svećenstvo svoje upravljati očinski ali u nuždi i oštro. Od svećeníkâ, koji su bili pod njegovom upravom, mnogi se proslaviše kao sveci i biskupi. Znajući on da se milostinjama može zavrijediti kraljevstvo nebesko, dohotke svoje upotrebljavao je na potpomaganje ubogih i na otkupljivanje zarobljenih. Po dva dana ne bi ništa jeo, da trapeći tijelo uguši u sebi oganj požude. U subotu je vazda jeo samo ržanice. Dvadeset i pet godina spavao na tvrdoj daščanoj postelji, pokrivenoj samo jednom kostrijeti; odjeću imao na sebi svagda samo jednu. O ponoći ustajao je, da ispjeva psalme, a svaku drugu noć prebdio na molitvi. Mnogi od bolesnih, koje sveti Lup obigje, ozdravili su i tjelesno; grešnici, za kojima on igjaše, obratili su se i ozdravili

duševno: dvoumeći nijesu nigdje našli boljega savjeta nego u njega. S toga je bio sv. Lup opće štovan, te ga sv. Sidonije Apollinar biskup Clermontski zove prvim od svih biskupa, pravilom života, stupom krepòstî, zagovornikom u Boga ne manjim od Mojsija.

Koliku pak moć može ovaki sveti biskup imati, pokazalo se, kad su divlji Huni pustošili Francusku. Već su ovi barbari mnoge gradove bili razvalili, kad se strahotne čete njihove otisnuše na Troyes. Stanovnici samo da ne umru od strave; tada ih izbaví jedan čovjek, sv. Lup. Više je dana prinosio Bogu žrtvu od molitve, plača, posta i različnih dobrih djela, onda obukav se u biskupsko odijelo pogje na susret kralju Hunskomu Atili, koji se sâm nazivao bič Božji. Lijepa besjeda i časno lice sv. Lupa toliku je imalo moć na Atilu, da je s vojskom od pol miliona po prilici momaka otišao od Troyesa grada, ne učiniv mu nikakova zla. Atila krenu na vojsku Rimsku što je dolazila, no ametice potučen povuče se na rijeku Rheinu. U nesreći, koja ga postiže, mislio je Atila, da će mu se sa sv. Lupom povratiti sreća i s njim da će imati blagoslov, pa zato na povratku k Rheini dozove k sebi sv. biskupa, da mu bude on kao obrana i zaštita. Istom kad dogje Atila na Rheinu, pusti opet sv. Lupa, da ide kući, i još ga zaprosi, neka se za nj Bogu moli.

Sv. Lup bijaše biskup pune pedeset i dvije godine, te blaženo umrije godine 478. u velikoj starosti od 95 godina. Časno mu je tijelo sahranjeno u Troyesu u crkvi, koja ima ime od njega.

* * *

Sv. Lup rastane se sa ženom dogovorno, da oboje mogu vjernije i revnosnije služiti Bogu; rastavši se sa ženom postade svet i tako štovan biskup, da mu se poklonio i sâm Atila, jedan od najstrašnijih i najsilovitijih ljudi od kada ima svijeta i vijeka. A reci, čitaoče dragi, po duši, bi li takav izašao Lup, da je postao biskup a uz to ostao sa ženom u milotama a i u tegobama ženidbene sveze? Za cijelo ne bi. Zato katolička Crkva uopće ište, da svećenik bude bez žene, jer svećeništvo i ženidba nijesu jedno prema drugomu. Svećenicima su namijenjene riječi Hristove: „Kao što Otac posla mene, i ja šiljem vas." Iv. 20, 21. Svećenik se gotovo svaki dan pri sv. misi ujedinjuje sa Presvetim, i po tom treba da bude posve jedna osoba sa Hristom, i da nastavi, što je Hrist započeo. Dolikuje li ovakovu čovjeku, da ima uza se ženu? Svećenik, sve njegovo mišljenje, milovanje, staranje i poslovanje valja da pripada općini iliti župi, sva župa je njegova porodica; a oženjen teško će ići k bolesnicima, koji imadu prelažljivu bolest, tä mogao bi bolest prenijeti na porodicu svoju; teško ćeš se u oženjena ispovjediti, tä možeš se bojati, da će mu žena izmamiti tajnu ispovjednu; oženjen teško će biti općeniti otac ubogima, tä dužan je štedjeti za svoju ženu i djecu; oženjen teško će sa propovijedaonice slobodno govoriti, tä moglo bi mu se prigovoriti, da mu je žena koješta nablebetala; teško je oženjenu bez straha svijetu govoriti a ne klanjati mu se, tä valja oglédati se na ženu i djecu, da ne postradaju. Svrh toga ima mnogo ljudi, koji se ne mogu ženiti; kako će im svećenik propovijedati i preporučivati veliku i tešku dužnost uzdržljivosti, ako sâm ne daje u tom

primjera nego u ženidbi sebi ugagja? Dakle je beženstvo svećeničko u Crkvi katoličkoj uredba mudra i sveta, te pored svijeh grijeha protiv nje ne će katolik vrijedan toga imena lakoumno protiv nje govoriti, kao uopće ni protiv jedne uredbe katoličke Crkve.

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga Lupa ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

30. dan srpnja.

Sveta Julita.

Ova svetica pogibe smrću mučeničkom u gradu Cesareji u Kappadociji za vremena Rimskoga cara Dioklecijana oko godine 304. Sv. Basilije Veliki arhibiskup Cesarejski govoraše besjedu mučenici na spomen u svojoj stolnoj crkvi, gdje bijaše sahranjeno časno tijelo njezino. Evo besjede sv. Basilija, iz koje ćemo razabrati uzrok i način smrti sv. mučenice.

„Uzrok je ovomu sastanku svetkovina, koja se svetkuje na čast svetoj mučenici. Jer vam oglasismo, da ovaj dan valja svečano proslaviti na uspomenu one velike borbe, koju je preblažena žena Julita u ženskom istina tijelu ali sa srcem hrabrim pače više nego muškim svršila na udivljenje i onima koji su gledali gde se bori i onima, koji će ikada to slušati — ako je dopušteno ženom onu zvati, koja je junačkim srcem pretekla slabost ženske naravi. Držim, da je njezinom veliko-

dušnosti i postojanosti veoma satrven općeniti protivnik ljudskoga roda, sotona, kojemu je za cijelo najteže, kad mu žene preotmu palme od pobjede: koji naime uznoseći se u nemoćnoj oholosti ima običaj hvaliti se, da će satrti sav svijet, mašiti ga se kao gnijezda, i izvaditi iz njega ostavljena jaja, te gradove pretvoriti u pustoš, on je krepošću ove dične žene nadvladan; ženu, koju je isprva podraživao da se odmetne od Hrista, nagje on jačom od stanja naravi njezine, jer se je to većma podsmijevala strašilima protivnikovim, što se je on više nadao, da će je njima prepasti.

Julita je naime sudu tužila jednoga od poglavitih ljudi gradskih, čovjeka, koji je prijevarom i silom zgrnuo silno bogatstvo; on je posvojio i i veći dijel Julitine imovine, polja, kuće, marhu i robove; pa kad napokon i sav bogat namještaj ženi ote, gledao je odmah, da se već unaprijed zaštiti od svake tužbe namaknuv sebi klevetníkâ i lažnih svjedoka i podmitiv suce bogatim darovima.

Kad bi rok raspravi i sudac i odvjetnici već sjedoše, uze žena opisivati bezobzirnu silovitost onoga čovjeka i ispravama dokazivati, da su ona dobra po pràvu i po zakonu njezina i to od vajkada. Dok se ovako žena gorko tužila na protivnikovu silovitost i nezasitnu pohlepu na tugje, stupi on pred sud i izjavi, da ova žena po zakonu ne može nikoga tužiti niti se parbiti, jer nije dopušteno, da oni koji ne štuju bogova carskih, budu i u čemu jednaki s ostalim gragjanima, dok se god ne odreku Hrista. Sucu se prigovor protivnikov činjaše posve zakonit; zato dade odmah donijeti žeravice i tamjana, i presudi, ako Julita hoće da ima obranu zakona, neka se sada od-

reče Hrista bacivši tamjama u žeravicu na čast bogovima; ako li uporno ostane kod svoje vjere, da nema prava prizivati zakon; jer su tada kršćani po odredbama carskim bili izvan zakona.

Šta ona na to? Je li se dala nadvladati pohlepom na svoje blago? Je li ostavila spasenje, da može pravo svoje iskati? Je li se prepala od prijetnje sučeve? Nimalo. Šta reče? „Neka radije propane i sâm život i sve blago, i neka mi radije ne ostane ni tijelo, nego da na Boga stvoritelja mojega izagje ikoja bezbožna riječ iz usta mojih.“ Što je ovakvim riječima svojim suca vidjela razdraženijega, to je više zahvaljivala Gospodinu: dok od otimača ište blago propadljivo, da joj se utvrgjuju dobra nebeska. Vidjela je naime, kako joj se uzima zemlja, da dobije raj; kako se osugjuje na sramotu, da bude dostojna vijenca slave; kako joj se tijelo prebija i život ovaj vremeni otima, da bude pribrana k svim svecima u radost kraljestva nebeskoga.

Napokon kad više puta pitana ne odgovori drugo nego da je sluškinja Hristova, pače se s gagjenjem odvrati od onih, koji su je nagovarali na odmetačinu, tada je nepravedni sudac ne liši samo silnoga blaga, koje joj bi za prava Boga oteto, nego osudi i na kazan, kako je on mislio, da se naime ognjem spali. A ona još nije nikad tako hitjela za onim stvarima, koje nam u životu ugagjaju, kao što je brzala k ognju, koji je bio za nju odregjen, pokazujući licem, držanjem, riječima i spremnošću svojom veliku radost, koju osjeća u srcu.

Žene što su ondje stajale, zaklinjaše Julita, neka ne klonu duhom poradi mûkâ, koje valja snositi za obranu vjere kršćanske, i neka se ne izgovaraju slabošću ženske naravi. Tä od iste gragje,

od koje muževi, i mi smo sazdane, govoraše; i mi smo stvorene na sliku Božju kao i oni. Za cijelo je i žena od Stvoritelja odregjena za krepost kao i muž. Nijesmo li u svemu srodne muževima? Jer za sazdanje žene nije se uzelo samo meso nego i kost od kòstî; zato nijesmo manje od muškaraca dužne Gospodinu tvrdu vjeru i postojanost te strpljivost u teškoćama.

Ovo rekavši skoči na rpu zapaljenih drva, koja kao nevjestinska postelja sjajući se obuhvati tijelo sv. Julite a dušu opremi u onaj nebeski kraj, koji je pripadao zaslugama njezinim; časno pak tijelo ostade cjelokupno, te je sada svetinja u prekrasnom hramu, gdje je sahranjeno, i čini svetije one, koji se tu sastaju.

I iz zemlje blagoslovljene dolaskom ove blaženice provre voda, koja je po svojstvima svojim svakomu dragocjena, tako da je ova mučenica nalik na ljubaznu majku, jer kao dojilja mlijekom obilato napaja sve stanovnike grada. Ova je voda zdravima okrepa i naslada, a bolesnima utjeha. Mučenica nam je blagostivo udijelila istu milost, koju nekad Elisej učini svojim Jerihoncima pretvoriv im vodu jako zlu u vodu zdravu.

Muževi, zaklinjem vas, ne budite u obrani vjere slabiji od žénâ. Žene, neka vas kazivani primjeri ponukuju, da se na nastupljenoj stazi pobožnosti to tvrgje uzdržite i da djelom pokažete, kako vam slabost naravi ne smeta u vršenju ma kakova dobra djela„.

* * *

Sv. Julita nije marila sve zemaljsko i sâm život izgubiti, da dogje u blaženstvo vječno. Vječno blaženstvo, koje nam obećava Bog, najveće je i najsa-

vršenije, bezmjerno dobro. Kad bi nam bilo sto i sto godina stradati i mučiti se i najtežu pokoru činiti, da to najveće dobro polučimo (postignemo), trebalo bi da to drage volje činimo; a Bog nam obećava vječno blaženstvo za vrlo malo godina trudbe i za vrlo kratko naprezanje; koliko bismo dakle bili ludi i slijepi, kad ne bismo hotjeli rado snositi ovo malo truda, da za to dobijemo vječnu plaću!

Jesi li se ti dosele što god trudio oko toga, da stečeš vječno blaženstvo? Kad je prilika steći blago i bogatstvo, kako se pohlepno za nju svatko maša! A kad se radi oko tečenja vječnih necijenjenih dobara, kako li smo mlaki i nehatni, i svaki nam je trud pretežak! Doista bismo drukčije radili, kad bi vjera u nama bila živa i kad bismo se češće sjetili plaće nebeske. Što je radniku teško, kad misli samo na radnju, bit će mu lakše, čim pomisli i na plaću.

Pomolimo se.

Bože, koji si megju ostalim čudesima tvoje mogućnosti i slabomu spolu podijelio pobjedu mučeništva, dopusti milostivo: koji blažene Julite mučenice tvoje rogjenje svetkujemo, da po njezinim primjerima do tebe koračamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

Sveti Ignacije Loyolski.

31. dan srpnja.

Što može odrešita volja s milošću Božjom učiniti, očito nam je na današnjem svetitelju.

Ignacije rodi se godine 1491. od viteškoga roda u dvoru Loyoli u Španjolskoj na brdinama Pirenejskim. Prirastavši dogje kao plemče u dvor Španjolskoga kralja Ferdinanda Petoga, da

se nauči dvorskoj skladnosti, gdje ostade do 26. godine dobi svoje; u to je vrijeme po tadašnjem običaju takogjer gospogju jednu dvorio kao vitez njezin. No premda je Ignacije bio u dvoru općenito ljubljen sa pristalosti svoje i duhovitosti, ipak mu se život dvorski nije svigjao; kako je naime bio živ i vatren, težio je na nešto više nego da bude tek klanjalo velikašima i igralo gospogjama. S toga dvorski život zamijeni službom vojničkom. Kao vojnik bio je hrabar i vješt, velikodušan neprijateljima, vjeran prijateljima, blag podložnicima; mrzio na sve prostačko i potišteno, štovao uredbe crkvene i vršio obične dužnosti kršćanske; sa svi tim život mu nije bio savršen i neprekoran, jer ga je vodila pohlepa na časti, taština i želja za zabavama i nasladama. Godine 1521. provale Francuzi preko brdina Pirenejskih u Španjolsku, i podsjedu varoš Pamplonu, gdje se Ignacije u vojsci nalazio. On je dužnost svoju junački vršio, i kad se varoš nije mogla više braniti, nagovori zapovjednika, da se povuku u tvrgjavu i ondje brane. No tane topovsko prodrijevši kroz prolomljeni zid Ignaciju megju noge smrska mu jednu golijen a drugu mu dobrano okrzne. Francuzi uzmu tvrgjavu i zarobe Ignacija, no štujući i u protivnika hrabrost, odvedu ga u njegov očinski dvor Loyolu, koji nije daleko od Pamplone, da se doma liječi. Kako je cijeljenje lagano napredovalo a on pri tome nije mogao biti besposlen, zaište za zabavu knjiga: Romanskih pripovijesti, viteških priča i pjesama. No u gradu nagju se samo dvije knjige: Život Hristov i Život Svetaca. Stane knjige ove preglédati i gdješto i čitati, i pane mu na um kadšto misao: „ne bi li i ja ovako što veliko uradio kao ovaj ili onaj svetac?“ Ali

mu radije i češće misli polete za taštinama svjetovnim poimence za onom gospogjom, koju je bio dvorio. No ipak opet i opet čita, napokon zaroni svom dušom u onaj svijet, koji mu se onim knjigama otvorio: do onda mu ugagjala tek ljepota tjelesna, sada mu se svidje krasota kreposti; do onda je štovao tek djela junačka, sada mu se učini i hrabrost trpljenja poštovana; do onda mu srce čeznulo tek za ljubavi zemaljskom, sada se prenu u njemu čuvstvo za stvari božanske: odluči, da će se taštine svjetovne odreći i dušom i tijelom dati se na službu Božju, ne bi li po patnjama zemaljskim uljezao u slavu nebesku. Od sada ustao bi svaku noć, da ni od koga vigjen ni čuven do od Boga oplače grijehe svoje i žrtvuje se Hristu i Djevici Materi njegovoj. Kad se ovako jednom molio, potrese se sva kuća i ču se silna praska u sobi, u kojoj je on bio. Drugda opet prikaza mu se sjajna slika blažene Djevice Marije sa svetim djetetom Isusom. Vigjenjem ovim divno se okrijepi i napuni se nekake božanske naslade, s koje mu se ogadi prošli život osobito pak stvari, što podaju nečistu nasladu. Od toga se časa Ignacije savršeno Bogu obratio.

Ozdravivši pogje u glasoviti benediktinski monastir na brdu Montserratu, gdje pred pobožnim svećenikom s najvećom skrušenosti učini općenitu ispovijed, koja je trajala tri dana. Po tom se Gospodinu zavjetova zavjetom vazdašnje čistoće, a mač, kojim je počinio mnoga junačka djela, objesi o stup kod oltara prečiste Djevice. Tako on Gospodinu žrtvova, što je srcu njegovu do tada bilo najmilije: ljubav žensku i slava junačku, te mu se srce oprosti svega svjetskoga i pripade cijelo Gospodinu. Pokloniv svoje skupocjeno odijelo prosjaku i obukav

se u prosto ruho putničko ode u nedaleku varošicu Manresu, gdje neko vrijeme provede dvoreći u špitalju bolesnike i putnike. Kako je Ignacije oštro živio: u djelatnike postio o hljebu i vodi, samo u nedjelju jeo što kuhano, i to sebi isprosio, po sedam sati svaki dan klečeći u crkvi Bogu se molio, svaku se nedjelju pričestio, noću bolesne njegovao, svako ruglo i psovku snosio s evangjelskom strpljivosti pače s očitom radosti, svijet mu se poče diviti, ispitivati o njemu i doznavati, šta je i odakle je. A Ignacije da se ukloni hvali ljudskoj, skloni se u pećinu (spilju), koja nije bila daleko od Manrese ali bila sva zarasla i nepristupačna. U onoj pećini nasta za Ignacija tek pravo vrijeme kušanja i trijebljenja. Neiskazana grčina napuni mu dušu, svaka utjeha ostavi ga, ni molitva, ni sakramenat, ni trpež ne okrijepi ga više, a duševna muka i zapuštenost bude mu sve veća. Uzalud nastoja najoštrijim postom olakšati muku; jednom osta sedam dana bez jela i pila, i tolika bješe nevolja njegova duševna i tjelesna, da su ga jednoga dana našli polumrtva pećini na ulasku. Dominikani Manreski uzeše ga u svoj kloštar. Ali ga i tudijer snagje teška duševna sjeta. Mislio je, da pri svakom koraknjaju griješi, te malo ne očaja. No nije prestao moliti se Bogu znajući, da je takovo kušanje u rukama Božjim orugje k našemu posvećenju. Napokon mu se razvedri duh, u srce mu se vrati blaženi mir, i kao za plaću okrijepi se obiljem nebeskih milošta i slatkih utjeha, i poslije posta vješt vogj tjeskobnim dušama. U to doba spisa Ignacije preznamenitu knjižicu Vjedžbe Duhovne, t. j. naputak kako će se čovjek odvratiti od grijeha i navratiti na put savršenstva kršćanskoga.

Provedavši godinu dana u Manresi odluči, da ide na sveti put u Jerusalem. Ubog novcem ali bogat pouzdanjem u Boga uljeze u lagju, preveze se u Rim, progje pješke Italiju do Mletaka, a iz Mletaka odveze se morem u Svetu Zemlju. Dne 4. rujna 1523. zagleda sveti grad. Srce samo da mu ne pukne od žalosti i radosti kad stupi na tlo, koje je Gospodin suzama i krvlju natopio. Najvolio bi bio ostati u Obećanoj Zemlji, da kao misionar nevjernicima navješćuje evangjelje, ali nije mogao poradi nepovoljnih tadašnjih prilika; s toga se vrati u Španjolsku, da megju vjernima poište zalutale ovce, i privede ih u ovčinjak Hristov. No razabrav bistrim umom svojim, da znanost podaje oružje za odbijanje zla i za branjenje i širenje dobra, i da se bez više nauke može starati oko spasenja svoga ali da ne može u drugih ljudi mnogo uraditi za slavu Božju, odluči, da ide u školu učiti se jeziku Latinskomu. On, rogjen plemić i skladan dvoranin, imajući tada već trideset i tri godine, polažaše s djecom dvije godine školu u Barcelloni, dobivajući potporu od bogoljubne žene Isabele Rosellinke. Poslije dvije godine prijegje u visoku školu u Alkalu de Henares, gdje je stan našao u špitalju a hranu dobivao prosjačeći od kuće do kuće. Osim što se je pomnjivo bavio naukama mudroslovskim, još je djeci i neukima tumačio katehisam, činio s prostima duhovne vjedžbe i svakom zgodom ljude opominjao i odvraćao od opakoga života, osobito je pak nastojao lakoumne gjake odvratiti od pustopašnoga življenja, utvrditi u trijeznosti i ozbiljnosti i navratiti na put kreposti i križa; moć riječi i primjera njegova ne osta bez roda. Ovaj njegov râd steče mu na jednu ruku

štovalaca ali na drugu i ljutih protivnika. Sud inkvisicioni pretraži življenje i učenje njegovo, i ne nagje ništa čemu bi se moglo manisati (prigovarati); sa svim tim bio je Ignacije četrdeset i dva dana pridržan u zatvoru. Poslije otide u Salamanku; no i tudijer ga stigne ista sudbina: kako je naime i tu ljude nagovarao na krepost i odvraćao od grijeha, bude tužen da nemajući vlasti propovijeda, i s toga opet zatvoren tri nedjelje dana. Videći Ignacije da se nastojanju i revnovanju njegovu u Španjolskoj čine smetnje, ostavi domovinu i pogje u Pariz u glasovitu veliku školu (1528), da nastavi nauke. Premda mu je bilo mnogo stradati nemajući ništa, ipak tvrdim pouzdanjem u pomoć Božju i postojanošću nepokolebljivom poluči namjeru. Smetnje i protivštine, koje mu je bilo do onda snositi, još su samo većma utvrgjivale u njemu revnost i rasplamćivale sveti plamen ljubavi k Bogu i k bližnjemu. Već u Alkali četiri gjaka pridružiše s njime i uzeše težiti na isti cilj; ovo družtvance umnoži se u Parizu: šest mladih ljudi veoma duhovitih predadu se posve njegovu vogjenju dohovnomu.

Sv. Ignacije zamisli odmah po svojem obraćenju sabrati zbor ljudi, koji će se iz svete revnosti i nebeske ljubavi raditi samo oko slave Božje i spasenja ljudskoga. Budući vičan mišljenju vojničkomu, pomisli Hrista vojskovogjom, koji ide na protivnike slavi Božjoj te poziva ljude pod zastavu svoju. S toga zaželi združiti družinu, kojoj će biti glava i vogj Isus, zastava križ, lozinka: sve na veću Božju slavu (Ad majorem Dei gloriam), cilj spasenje ljúdî. Takovu družtvu udari temelj dne 15. kolovoza 1534. na Montmartru kod Pariza u crkvi sv. Dionisija. Tu se naime na taj dan sastanu on i

jednomislenici njegovi, izmegju kojih bijaše jedan već svećenik; primivši iz ruku drugara svećenika svetu pričest, zavjetuju se zavjetom uboštva i čistoće i obećaju Bogu, kad svrše nauke bogoslovske, da će ići u Svetu Zemlju obraćati nevjernike, ili ako im to za godinu dana ne bi bilo moguće, da će se papi ponuditi, neka ih pošlje u koju god svetu misiju ili na kakov god apostolski posao.

Početkom godine 1535. vrati se sv. Ignacije iz Pariza u Španjolsku koje da se oporavi, jer je bio ološao, koje da uredi obiteljske poslove; a početkom godine 1537. sastane se s drugarima u Mlecima, kao što se dogovoriše u Parizu. U Mlecima prime s dopuštenjem papinskim svi, koji još nijesu bili svećenici, od biskupa Rapskoga Vincencija Nigužana red svećenički, i uzmu se spremati na put u Svetu Zemlju. No od rata, koji se zavrgao megju Mletačkom gospodom i Turskim sultanom, ne smjedoše ići na Istok; s toga dobivši dopuštenje od stolice papinske razidoše se po gradovima Gornje Italije, da propovijedaju, razlažu nauk kršćanski i čine duhovna i tjelesna djela milosrdnosti. Sv. Ignacije pak sa dva druga pogje u Rim, da po učinjenu zavjetu ponude svetomu ocu papi službu svoju. Lijepo biše dočekani i odmah upotrebljeni, on za pučke misije a oba drugara za učiteljske stolice u sveučilištu Rimskom. Druge godine u vrijeme korizmeno sazove Ignacije braću u Rim, da se dogovore o pravilima za duhovni red, koji zamisliše osnovati; dogovore se, da se zasnuje družba ljúdî, koji se ne će povući u samoću i tišinu kloštarsku nego koji će poput učenika Isusovih u svijetu raditi riječju i dijelom, koji će propovijedanjem, katehisanjem i ispovijedanjem u crkvi, te u

školi i u misijama ići samo za jednim poslom: za većom Božjom slavom. Papa Pavao Treći primivši od sv. Ignacija nacrt pravila na potvrdu, preda ga na prosugjivanje trima kardinalima, koji se izjave protiv osnivanja novoga reda, jer odluke crkvenih sabora zabranjuju utemeljivanje novih redova i bolje bi bilo stare redove popravljati nego još i nove osnivati. Ali sv. Ignacije ne klone duhom, nego pribjegavajući k Bogu suzama i molitvama i prinoseći s drugarima nekoliko tisuća misa poluči srećan svršetak stvari. I sama se ona tri kardinala po tom premisle; a sv. otac papa proučiv nacrt reče, da je u njemu duh Božji i da se nada od njega ne malim rodovima i da od tako neznatna početka ne će malena korist doći Crkvi Božjoj, te potvrdi napokon svečano novi red dne 27. rujna 1540. Novi red primi ime: družba Isusova (Societas Jesu), a družbenici prozovu se po tome jesuiti. Uredba novoga reda svjedoči, da je sv. Ignacije imao preduboko znanje srca čovječjega i pretemeljito iskustvo duhovnoga života; ona je rod one mudrosti, koja se slaže od znanosti svetih stvari i od razboritosti čovječje. Redovnici družbe Isusove zavjetuju se osim obična tri redovnička zavjeta još četvrtim zavjetom, kojim se posve predaju na službu papinske stolice.

Za općenitoga glavara družbi jednoglasno bi izbran sv. Ignacije, ali se teškom mukom skloni napokon na to, da primi tu službu. On, kojega su do tada mnogi držali vjerskim sanjačem i kunjalom, pokaza kao glavar reda čudesnu silu duševnu, obziranje na sve strane, rijetku vještinu za praktičan život. Bio je duša svim poslovima, ništa mu nije bilo prenisko ništa previsoko, vršio velike i male stvari a

sve s jednakom brigom, radio u kući i u kuhinji, učio i propovijedao u crkvi, pisao nebrojena pisma na sve strane svijeta, skrbio se za gragjenje nužnih kuća i škola, zasnovao u Rimu utočište propalim djevojkama i ženama pokornicama, kuću za ostavljene sirote, špitalj za obraćene Židove i muhamedovce koji se pripravljaju za krštenje, kloštar za djevojke koje su sa siromaštva i zapuštenosti u duševnoj pogibjeli; ljubav njegova obuhvatala sve, njemu bilo sve jednako znamenito i sve jednako ozbiljsko, ako je bilo na slavu Božju. Sve na veću Božju slavu! Ovo je bila lozinska sv. Ignaciju u svemu, i nju on usadi u srce i svojim duhovnim sinovima.

Petnaest godina upravljaše sv. Ignacije družbom Isusovom, kad mu kucne čas, da unigje u slavu onoga, čijoj je slavi žrtvovao život svoj; doznavši za taj čas proplače od radosti, što će se razdriješiti i biti sa Hristom. Dne 31. srpnja 1556. sklopljenih ruku, oči u nebo upirući, ime Isusovo srcem i ustima prizivajući, blaga lica preseli se ka Gospodinu.

Gotovo nijedan duhovni red nije tako brzo razgranao se i procvao kao red od sv. Ignacija osnovani: još za njega živa bješe razdijeljen na 12 pokrajina, 9 u Evropi a 3 u ostalim stranama svijeta, imagjaše 100 kuća za profese, kolegija i novicijata i 1000 članova. Kao nekad sv. Pavao apostol tako bijaše ova družba odregjena, da nosi ime Isusovo pred kraljeve i narode. Do krajnjih krajeva svijeta nošahu učenici sv. Ignacija zastavu križa. U 230 godina prvoga opstanka svoga družba Isusova razasla preko deset tisuća blagovjesnikâ, od kojih su mnogi navješćivanu riječ Božju zapečatili krvlju.

* * *

Koliko može čitanje života svetih korisno biti za vječno spasenje, vidimo i u životu sv. Ignacija, kojemu se nov život, život Bogu ugodan počinje upravo od takova čitanja. Po zagovoru sv. Ignacija i drugih svetaca, koji su čitajući živote svetih ugodnika Božjih počeli nov život, neka nam svemogući i milostivi Bog udijeli radost s mirom, popravak življenja, vrijeme za pravu pokoru, milost i utjehu svetoga Duha i postojanost u dobrim djelima!

Pomolimo se.

Bože, koji si za raširivanje veće slave svojega imena Crkvu što vojuje po blaženom Ignaciju ukrijepio novom potpomoći, dopusti, da njegovim pomaganjem i nasljedovanjem boreći se na zemlji, zavrijedimo okrunjeni biti s njim u nebu. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

ŽIVOTI
SVETACA I SVETICA BOŽJIH.

NAPISAO

DR. FRANCISKO IVEKOVIĆ

KANONIK.

MJESEC KOLOVOZ.

DRUGO POPRAVLJENO IZDANJE.

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE.

ZAGREB.
NA SVIJET IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.
1898.

DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU.

PREGLED.

Kolovoz.

MJESEC KOLOVOZ.

(AUGUSTUS.)

1. dan kolovoza.

Sveti Eleazar i braća Makabeji mučenici.

Antioh Treći kralj Sirski uze godine 204. prije rogjenja Hristova Palestinu (Židovsku Zemlju), te tako dogjoše Židovi pod vlast kraljeva Sirskih. Antioh Četvrti nazvan Epifan iliti Svijetli, Sin Antioha Trećega, vladavši od godine 176. do 164. mrzitelj i hulitelj na Boga pravoga poče grozno bješnjeti na Židove, hoteći ih na silu odvratiti od prave vjere i pritjerati k neznaboštvu. Kad su se Židovi toj bezbožnoj namjeri stali opirati, Antioh uzme grad Jerusalem, gragjanstvo pobije, sveti hram i grad opljačka (oplijeni), zidine gradu razvali, svete knjige spali, lik (kip) idola (lažnoga boga) Jupitra unese u hram, na Sionu sagradi tvrgjavu, službu Božju, obrezivanje i svetkovanje praznika

oštro zabrani, i Židove dade na silu vući k idolskim žrtvenicima a nepokorne strahotno kazniti. Mnogi se doista iznevjeriše vjeri otaca svojih; a megju onima, koji su se svetom srčanošću oprli tiraninu, istakoše se osobito starac Eleazar i sedmoro braće Makabeja s junakinjom majkom.

Eleazaru, književniku uglednu, starcu časna obraza, na silu razvališe usta, da jede svinjetinu, koju je zakon Mojsijev zabranjivao Židovima. Ali on voli slavno umrijeti nego sramotno živjeti, pa junački podnese sve muke, na koje su ga udarali. Neki nazočni smilovaše se na starca ali smilovanjem krivim, pa odvedavši ga nasâmo rekoše mu, da će donijeti mesa, koje smije jesti, pa neka to jede gradeći se kao da jede meso od žrtve, da se tako izbavi od smrti. No Eleazar odgovori odmah: „Ne dolikuje dobi mojoj pretvarati se. Kad bih to činio, mnogi mladići misleći da je Eleazar od devedeset godina prešao k neznaboštvu, prevarili bi se, te bih tako grdno osramotio starost svoju. Pa čemu? jer da se sada i otmem mukama ljudskim, ruci Svemogućega ne ću se ni živ ni mrtav izmaći. Zato umirući hrabreno za predrage i presvete zakone, pokazat ću se dostojan starosti, a mladićima ostavit ću junački primjer“. Poslije ovih riječi odvukoše ga umah na muke. Izdišući već pod udarcima uzdahne i reče: „Gospodine, ti znaš, da teške muke podnosim ali ih rado trpim bojeći se tebe“. Tako premine Eleazar ostaviv ne samo mladićima nego i svemu narodu primjer od kreposti i junaštva.

Junački se ponese i jedna majka sa sedam sinova, koje zovemo braću Makabeje, jer su mučeni bili u vrijeme, kad se Juda Makabejin sa svojima borio za slobodu vjere i domovine. Sedam brâtâ

dovedeni bjehu u gradu Antiohiji pred kralja Antioha, i bijeni bičevima i volovskim žilama, da jedu svinjetinu. Ali najstariji izmegju braće reče kralju: „Šta hoćeš? Volimo umrijeti nego li prestupiti domaće zakone Božje“. Na to se razgnjevi kralj i zapovjedi, da užare tave i sude mjedene. Tada rekne, neka najstarijemu na očigled ostaloj braći i majci izrežu jezik, svuku s glave kožu, odsijeku ruke i noge, pa ovako osakaćena i još živa neka prže na tavi. Dok su njega za dugo mučili, ostali su zajedno s majkom jedan drugoga nagovarali na junačku smrt. Kad je onaj prvi umr'o, dovedu drugoga. Oderavši mu s glave kožu s kosom zapitaju ga, hoće li da jede, dok ga ne stanu mučiti na svim udima po tijelu? No on odgovori narodnim jezikom: „Ne ću“. Zato i on podnese iste one muke, koje prvi. Izdišući već reče: „Ti nas, bezbožniče, istina ubijaš u ovom životu, ali kralj svijeta ovoga na uskrsnuću života vječnoga podignut će nas, koji umrijesmo za zakone njegove“. Treći hrabreno pruži ruke veleći: „S neba sam ih primio, ali radi zakona Božjih sad i ne marim za njih, jer se nadam, da ću ih od njega natrag primiti“. I sâm kralj i družina njegova začude se hrabrosti mladićevoj. No još njega ne izmučiše na smrt, već se i četvrti javi, da je gotov poći za braćom svojom u slavnu smrt za Boga. Kada i on izdahnu, udare krvnici petoga i šestoga na muke; ali ih i oni podnesu junački. A majka prevrijedna sve je ovo gledala i trpjela dobrovoljno zaradi nadanja, koje imagjaše u Boga, i još svakoga od njih nagovarala narodnim jezikom na postojanstvo.

Još je najmlagji ostao u životu. Antioh mu se zakune, da će ga učiniti bogata i srećna i uzeti

sebi za prijatelja, ako se odmetne od zakona otačkih. No kad ni ovako nije mogao kralj skloniti mladića, pozove majku i uzme nju nagovarati, da se postara za dobro sinovo. Ona pak govori sinu: „Molim te sinko, pogledaj na nebo i zemlju i na sve što je u njima i znaj, da je sve to načinio Bog od ništa. Pa se ne boj krvnika ovoga, nego dostojan braće svoje primi smrt, da te u onome milosrgju s braćom tvojom opet nagjem“. Dok je ovo majka još govorila, reče mladić: „Šta čekate? Ne pokoravam se zapovijesti kraljevoj nego zapovijesti zakona, koji nam je dan preko Mojsija. A ti zlotvore, ne ćeš se izmaći ruci Božjoj“. Tada kralj uzavrevši od gnjeva još većma pobjesni na ovoga nego li na sve pregjašnje. Na pošljetku bude i majka pogubljena. Mak. I. 1, 21ss. Mak. II. 6, 18—31. 7, 1—41.

* * *

Sveti Oci propovijedajući na današnji dan kićenim besjedama slaviše junačku borbu i svetu smrt mučeníkâ Makabeja i nagovaraše vjerne, da se ugledaju na njih. Za pouku evo odlomak iz besjede sv. Gregorija Nazijanškoga. „A što Makabeji, kojima na spomen ovaj se svečani dan svetkuje? Premda oni nijesu kod gdjekojih u štovanju zato, što nijesu borbu svršili poslije Hrista, opet su dostojni, da ih svi poštuju zato, što su se za zakone i uredbe otačke pokazali hrabri i postojani. Jer koji su mučeništvo podnijeli prije muke Hristove, šta bi bili učinili, da su poslije Hrista progon trpjeli i da su smrt njegovu za spasenje naše podnesenu imali pred očima na ugledanje? Jer kojima je bez ikakova primjera bila takova i tolika krepost, zar ne bi oni bili na primjer ugle-

davajući se srčanije išli u borbu? Pače meni kao i svim bogoljupcima čini se, da nijedan od onih, koji su prije dolaska Hristova poginuli smrću mučeničkom, nije to mogao učiniti bez vjere u Hrista. Jer premda je Riječ (Sin Božji) tek docnije u svoje vrijeme bila slobodno navieštena, ali je čistim dušama bila već otprije poznata. Zato ne valja Makabeje manje poštovati, što su živjeli prije križa; nego zato što su život svoj upravljali po pravilu križa, treba ih hvaliti i slaviti“.

Pomolimo se.

Neka nas, Gospodine, razveseljava mučenika tvojih bratska kruna, koja da i vjeri našoj udijeli napredak kreposti, i mnogovrsnim odvjetom nas utješi. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

2. dan kolovoza.

Sveti Alfonso Marija de Liguori.

Ovoga ugodnika Božjega valja pribrojiti k onim izabranim ljudima, koje Bog u vrijeme bezvjerstva i iskvarenosti podiže, da napunjeni njegova duha budu kao jak zid mjeden Crkvi Hristovoj, i život vjerski, gdje još nije posve izumr'o, da opet ožive, pomlade i potkrijepe.

Alfonso-Marija de Liguori rodi se godine 1696. u gradu Napulju od oca kapitana, čovjeka vrlo čestita, i od majke bogoljubne kršćanke. Iz malena bješe od roditéljâ naročito od majke pomnjivo odgojen u strahu Božjem, te mu ne bijaše ništa mrže od grijeha. Jednom imajući tek deset godina igra se i dobije na igri. Jedan od igrača

prebaci mu, da je prijevarom dobio. Alfonso baciv dobiveni novac reče zlovoljno: „Zar mislite, da ću ja za kukavni novčić uvrijediti veličanstvo Božje?“ I otide. Kako je bilo već kasno pod večer, poištu ga drugovi i nagju u vrtlu gdje kleči pred drvetom, na koje je prilijepio sliku svete Djeve Bogorodice. Videći to onaj dječak koji je Alfonsa onako krivo potvorio, dirnut u srce reče: „Joj, šta učinih? Ražalio sam sveca!“ U naucima je Alfonso tako izvrsno napredovao, da je već u sedamnaestoj godini dobi svoje postao doktor prava to jest bio svečano proglašen, è je vrijedan, da bude i sâm učitelj pravnih znanòstî. Pri tome je pak jednako revnostan bio u pobožnim djelima; svaki bi dan išao u crkvu, da se pokloni Presvetomu, i svake bi nedjelje jedan put primio svete sakramente pokore i pričesti.

Svršivši nauke dade se Alfonso najprije na odvjetničiju, i steče lijep glas kao odvjetnik. U znatnoj parnici izmegju dva velikaša bude Alfonso jednomu od njih odvjetnik držeći da on ima pravo; no ne spazi u parnici jedne kvačice, za koju se prihvati protivnikov odvjetnik pa dobi parnicu. Alfonso bijaše toliko iskren te je sâm na sudu izjavio, da se prevario i da ima krivo. Od toga časa omrzoše mu svi svjetovni poslovi; došavši kući zatvori se u sobu, i ne jede tri dana ništa. Tu odluči, da ne će služiti više svijetu nego jedinomu Bogu. Ali se tomu silno suprotio otac i sav rod, to većma što se već pripremalo, da se Alfonso oženi kćeri velikaškom. Otac mu prijetio, i ljuto ga ukoravao, i obećavao mu koješta, i laskao mu, paće ga i zlostavio; no sve uzalud, Alfonso osta kod svoje: „Bog me zove, ne smijem mu se protiviti“. Premda je otac bio dobar kršćanin, opet mu

toliko omilješe svjetovne osnove, koje je snovao za Alfonsa, da je gotovo onesvjesnuo, kad ga prvi put vidje u kleričkom odijelu, i jednu čitavu godinu ne htjede s njim da progovori.

Kad je bilo Alfonsu trideset godina, primi sveti red svećenički. Brzo napredova u savršenstvu ne samo kao kršćanin nego i kao svećenik. Pridruživ se s misionarima, koji su polazili sela i gradove, propovijedaše svaki dan s očitim blagoslovom Božjim. Jednoga dana dogje otac Alfonsov u crkvu, gdje je on propovijedao. Isprva se srdio od ponosa staleškoga, što svoga sina vidi na propovijedaonici, te bio već nakanio otići; no što je duže slušao svete iz dna duše prodiruće besjede, sve su ga više dirale u srce, dok skrušen i umiren ne izagje iz crkve. Kad se po tom našao sa sinom, zagrli ga i zamoli za oproštenje, što se je onoliko suprotio zvanju njegovu. Poslije bi češće kazao, da je istom po sinu svome Boga pravo poznao.

Alfonso bio je već godinu dana svećenik, a još se nije usudio sjesti u ispovijedaonicu, da ispovijeda. U poniznosti svojoj i zdušnosi mislio je, da ne može podleći pod tako tešku službu. No kad ga poglavarstvo na ispovijedanje prinudi, bio je u tom svetom poslovanju isto tako revnostan i uzorit kao u propovijedanju. U ispovijedaonici pokazivao ka grešnicima vazda srdačnu ljubav, dobrotu i strpljivost; više puta bi rekao: „Što se dublje grešnik uvali u ropstvo opačine, to više treba slatkom silom dobrote otimati njega iz panča gjavoljih i privlačiti k milosrgju Božjemu“.

Alfonso revnosno ispovijedajući, propovijedajući i nauk kršćanski tumačeći i uopće mnogo radeći oko širenja kraljevstva Božjega u Napulju i

*

u drugim mjestima, od silna se naprezanja razboli te za oporavljanje pogje u gorski gradić Skalu. Ali ni ondje nije mogao mirovati: sa nekoliko drugih revnosnih svećenika obilazio je pastire i po gorama razasute gorštake, učio ih istine vjerske i služio im svete sakramente. Neka vrlo bogoljubna duvna u Skali reče Alfonsu jednom, kad je u kloštru propovijedao, da je on pozvan od Boga utemeljiti zadrugu od svećenikâ, koji će se starati oko spasenja ubogoga zapuštenog puka. Od toga zvanja Božjega nijesu mogle sv. Alfonsa odvratiti nikakove neprilike ni smetnje. Godine 1723. sagradi u Skali prvu kuću za novi duhovnički zbor, koji će biti na duhovnu službu najsiromašnijemu i najzapuštenijemu ljudstvu; u kuću ovu nastane se sa sv. Alfonsom deset svećenika i tri brata laika. No revnost drugova Alfonsovih malakše naskoro, i oni ga ostave svi do dvojice. Od toga udarca klone istina ali se ne slomi; podigne se i pouzda se u Gospodina. Kad bi mu govorili: „Okanite se vi toga, Bog to od vas ne ište, i ne treba vas“, on bi mirno odgovarao: „Doista, ja nijesam sve ostavio, da stečem ime utemeljitelja kakove redovničke zadruge nego da učinim što za slavu Božju; dä, Bog mene ne treba, ali ja trebam njega, pa će mi on pomoći!“ I ne prevari se sv. Alfonso u pouzdanju svome: promisao Božji dovede mu opet toliko pobožnih svećenika, da je mogao s njima apostolski posao — svete misije — megju pukom nastaviti, i pače dvije nove kuće za njih utemeljiti. Život je njihov bio posve apostolski: slamnjača im bila postelja, crn hljeb, malo voća i vode bila im hrana, a nju su trošili klečeći i Bogu moleći se; svake su nedjelje tri puta tijelo svoje mučili; sazigjivali se čitanjem života svetaca, razgovarali se samo o stvarima božanskim, i provodili dobar dijel noći pred presvetim oltarskim sakramentom; učinili proste zavjete poslušnosti, ubožtva i čistoće, i obećali pokornost glavaru, za kojega izabraše sebi sv. Alfonsa. Papa Benedikto Četrnaesti potvrdi godine 1749. pravila novomu zboru duhovničkomu, koji primi ime: zbor presvetoga Otkupitelja (Redemptoris), odakle mu se članovi nazvaše redemptoristi a po utemeljitelju i liguorijani. Sveti Alfonso ovako je s drugarima svojim vršio sveta poslanstva ili misije: došavši u mjesto, gdje će biti poslanstvo, najprije su se klanjali presvetomu oltarskomu sakramentu; onda noseći raspelo naprijed išli su ulicama, obznanjivali razloge za pokoru i pozivali narod u crkvu; prvih su dana propovijedali o strašnim istinama vjere naše: o grijehu, o paklu i o sablazni; po tom se tri četiri dana davao naputak k pobožnu življenju, i propovijedalo se o molitvi, o muci Hristovoj, o strpljivosti i o primanju svetih sakramenata; sveta pričest dijelila se po vrstama ljudstva, najprije djeci, po tom odraslim djevojkama, udatim ženama, odraslim momcima, oženjenim muškarcima, a svaka je vrsta bila napose pripravljana za pričest; pošljednji dan propovijedalo se o postojanstvu, i sveto se poslanstvo završilo postavljanjem pet raspela, pri čemu se narodu tumačila muka Gospodina našega Isusa Hrista. U vrijeme sv. poslanstva bio je svaki misionar dužan sedam sati na dan sjedjeti u ispovijedaonici, k objedu mogla su mu se samo dva jela postaviti, i nijedan nije smio primiti dara, osim što bi mu bilo za život najnužnije. Izvanredan bivao je plod od takvih sv. poslanstva: neprijatelji se pomirivali, potvore

se i klevete poricale, nepravedno se blago povraćalo, sablazni se uklanjale, od teških grešnika postajali dobri kršćani, odasvud se snosile nevaljale knjige i nepristojne slike i spaljivale se javno pred crkvom; narod bivao revnosniji (marljiviji) u moljenju, u primanju svetih sakramenata i u vršenju djelâ milosrdnosti.

Sv. Alfonso bješe drugarima svojim u svemu za ugled. Što god je imao, a imao je dosta znatan imutak, preda sve zboru. Jednom načini sebi stan od dasaka pod stubama. U sobici njegovoj nalažahu se tek nekolika stara stolca, jedan mali stol, zemljana lampa, drveno raspelo, nekolike kukavne slike svetačke, slamnjača, nekoliko knjiga i nešto malo papira. Više puta obukao bi on odijelo, koje su drugi duhovnici kao već posve pohabljeno odbacili; u takovu odijelu išao bi u pohode najvećoj gospodi i najsiromašnijim seljacima. Jelo mu bijaše hljeb i čorba, pa i ova jela gledao bi da kako god zagrči; soba mu se ne bi grijala ni u najvećoj zimi. Koliko je takovo življenje bilo Bogu ugodno, dokazaše i čudesa. No i apostolsko poslovanje sv. Alfonsa naigje, kao gotovo svako dobro djelo, na opadanja i protivljenja, ali s pomoći Božjom biše vazda savladana.

Glas o apostolskom poslovanju sv. Alfonsa raznio se bio daleko, pa su ga zato mnoge biskupije iskale za biskupa; ali on je čast biskupsku odbijao, dok je nije na zapovijest papinu morao primiti u Sant-Agati de Goti. Uzišavši na stolicu biskupsku bijaše i tu ogledalo biskupima. Odmah u početku biskupovanja njegova učiniše se sv. poslanstva u svim krajevima biskupije. I kao biskup življaše oskudno i oštro; no k drugim ljudima bijaše jednako ljubazan i dobar. Brat mu je poklonio kola i dvije mule; ali kad nastade dražina i nevolja u puku, proda i to, i razda sve stradaocima. Od mnogoga rada napokon mu se tijelo skvrčilo, šija mu se skrivila i legja ogrbavila, da mu je brada padala na prsa; ali pri svemu tome neumorno je radio. Ipak je više puta zamolio papu, da ga radi starosti odriješi tereta biskupskoga. Kad mu papa napokon usliši molbu, glas o tome prodre kao blaga sunčana zraka u sobicu bolesnoga starca i okrijepi ga novom snagom; „glete — reče — gora mi spade s ramena, hvala Bogu, sada ću moći opet jedan put bez brige usnuti!“ Sve svoje stvari natovari na jedno kljuse, i ode u Noceru u misionsku kuću svoga zbora. Ali i ondje dok se samo micati mogao, radio je neprekidno u ispovijedaonici i na propovijedaonici, a kad ni to nije više mogao, nastojao je pišući knjige širiti kraljevstvo Božje. Mnogo je napisao knjiga, koje su dosad već premnogo dobra učinila kod duhovníkâ i kod svjetovníkâ, barem u drugih naroda.

Sv. Alfonso doživi i pored mnogoga pošćenja, odricanja, bdjenja i ragjenja lijepu starost od 91 godina, te preda vjernu svoju dušu u ruke Božje dne 1. kolovoza 1787. Papa Gregorije Šesnaesti svečano ga godine 1839. proglasi svecem, a Pije Deveti poslije crkvenim učiteljem. Duhovna djeca sv. Alfonsa, redemptoristi ili liguorijani, i sada još na mnogo krajeva svijeta blagoslovno rade oko spasenja ljúdî.

* * *

Po zapovijesti Hristovoj: „Idite po svemu svijetu i propovjedite evangjelje svakome stvorenju“, Crkva katolička u svako doba šalje po

svijetu poslanike iliti misionare, jedne k neznabošcima, da ih obrate u vjeru Hristovu, druge ka kršćanima u vjeri mlitavim ili mrtvim, da ih potaknu ili ožive na duševni život u Hristu. Poslanstva k neznabošcima zovu se poslanstva izvanja, jer su neznabošci još izvan Crkve; a misije ka kršćanima zovu se nutrašnje misije, jer kršćani i grešni jesu unutra u Crkvi, udi su Crkve, premda su polumrtvi ili posve mrtvi udi. Ovdje ćemo imati na umu samo unutrašnja sv. poslanstva.

Mnogi od vas čitalaca već je bio dionik sv. poslanstva iliti misije, ili će još u životu svome imati priliku, da bude dionik. Kad se gdjegod čini sv. misija, može se reći, da se ondje narodu daje najveća milost, daje mu se naime milost, da se pomiri i sprijatelji s Bogom. Svagdašnje propovijedi i molitve, primjer onolikoga svijeta, koji revnosno pribiva misionskim pobožnostima, pače i sâm pogled na misionare, koji bez ikakve sebeznalosti (samoživosti) teško se duševno i tjelesno muče na propovijedaonici i u ispovijedaonici, sve to ima toliku moć na mnoge grešnike, da im se duše do onda kao njive zapuštene iznova izoru i zasiju sjemenom riječi Božje, pa gdjekoji od njih, za koje se držalo da su već sasma propali i da se ne mogu više obratiti, dozovu se i postanu revnosniji kršćani i nose ljepši rod od života duhovnoga nego mnogi drugi, koji sami sebe broje megju dobre kršćane. Pače može biti da ćemo se jednoć naći u čudu videći na drugom svijetu mnoštvo onih, koje su kao drva već na oganj naložena sveta poslanstva izbavila iz ognja. Zato će svaki valjani svećenik gledati, da se u području njegovu čine misije; za to će svaki pravi bogoljubac, kojemu je do spasenja duša

besmrtnih, drage volje priložiti što god i učiniti, da dogju misionari; pa gdje se čini misija, idi marljivo onamo i nastoj dovesti sa sobom i druge osobito grešnike, s kojima imaš što posla. Pri svetim misijama osobito valja ona Spasiteljeva (Luk. 10, 16) o svećenicima: „Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire“; i valja za sve one, koji imaju priliku slušati ih, riječ Gospodnja rečena preko psalmista: „Danas kad biste glas njegov slušali: nemojte otvrditi srdaca svojih“. Psalm. 94, 8.

Pomolimo se.

Bože, koji si po blaženom Alfonsu Mariji ispovjedniku svojem i biskupu, revnošću za duše podžeženom, Crkvu svoju oplodio novom djecom, molimo, da njegovim spasonosnim opomenama poučeni i primjerima potkrijepljeni k tebi srećno prispjeti uzmognemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

3. dan kolovoza.

Blaženi Augustin biskup Zagrebački.

Ovaj blaženik rodi se oko godine 1260. u gradu Trogiru u Dalmaciji od roditèljâ uglednih i bogobojaznih. Otac mu bješe vlastelin Nikola Kassioti po svoj prilici od roda Latinskoga, a mati Dragoslava Dragojevića od roda Hrvatskoga.

U ono doba prelijepo cvjetaše mladi tada jošte red propovjednički iliti dominikanski. I u Trogiru bijaše kloštar toga reda. Augustin pomnjivo odgojen od roditèljâ u vjeri i pobožnosti, kad odraste držeći da je većma dužan poslušati glas Božji nego

želju roditeljsku, posveti cvijet čista života onomu, koji pase megju ljiljanima, Jaganjcu neokaljanomu. Gledajući bogoljubno življenje braće dominikana, pobožni mladić već se u sedamnaestoj godini dobi svoje odreče svijeta te stupi u red njihov, gdje idući za stopama sv. Dominika, kojega je sebi odabrao za oca, toliko napredova, da je bio svima za ugled u vršenju pravila redovničkih. Za vremena kušanja pokaza takogjer mnogo umnih darova, pa zato nakon svršenoga kušanja bude s fratrom Jakobom Ursinom poslan u Pariz u visoke škole. No putujući oni u Francusku, navale u Italiji na njih hajduci, fratra Jakoba ubiju, u Augustina teško rane; na ranjenoga namjeri se po promislu Božjem jedan vitez, velik prijatelj dominikanima, koji ga uzme u dvor svoj i skrbi se za nj, dok ne ozdravi.

Svršivši u Parizu mudroslovske i bogoslovske nauke s veoma dobrim napretkom vrati se bl. Augustin u zavičaj, gdje je postavši svećenik bivao učitelj i propovjednik te Crkvu Božju sazigjivao koliko besjedom toliko primjerom bogoljubna života, ostajući vazda onakav kakov je bio, kad je stupio u red. Nikakve službe ni časti ne mogahu ga svratiti s puta prave bogoljubnosti, kojim je zaputio. Osobito je rado i samomu sebi i drugima napominjao gdjekoje spasonosne rečenice velikoga učitelja crkvenoga sv. Augustina, čije je ime dobio u staležu redovničkom, poimence rečenice o koristi i potrebi molitve; tako onu: „Pravo živjeti umije onaj, koji umije pravo moliti se“; pa onu: „Što je od molitve čestitije, što življenju našemu korisnije, što duši slagje, što u svoj vjeri našoj uzvišenije?« i onu: „Molitva pravednikova ključ je od neba; uzlazi molitva a silazi Božje milosrgje“. I ovako je

bl. Augustin nagovarajući sebe i druge na vazdašnju molitvu gledao, da i sâm našljeduje sv. Augustina i druge da privoli na našljedovanje. Svrh toga je on kao Dalmatinac mnogo ugledovao se na Dalmatinca sv. Jeronima i često čitao knjige njegove. Nastojeći oko svih kreposti opet se najviše trudio oko izvršivanja poniznosti i ljubavi k drugima.

Naučiv se bl. Augustin poslušati znadijaše i starješovati. Bio je u više kloštara dominikanskih prior iliti starješina, i utemeljio nekoliko novih kloštara, iz kojih izagjoše izvrsni radnici u Crkvi Božjoj. Iz Dalmacije zalazio u Bosnu, da iščupa kukolj bogomilskoga krivovjerstva, koji se je ondje puno rasijao po njivi Gospodnjoj; i uradi veoma mnogo apostolskom besjedom i svijetlim primjerom.

U tadašnje doba bio u Italiji velik metež, pa se narod izopačio. Zato glavari reda dominikanskoga poslaše i onamo bl. Augustina na posao apostolski; i bijaše on i tamo propovijedanjem riječi Božje i svetim življenjem svima ugodan m ris Hristov.

Deseći se u Italiji bude bl. Augustin poznat papi Rimskomu Benediktu Jedanaestomu, koji je otprije bio takogjer redovnik dominikan. Kad godine 1303. biskup Zagrebački Mihael Ugrin prijegje na arhibiskupsku stolicu Ostrogonsku, papa imenova i posveti za biskupa Zagrebačkoga bl. Augustina. U to je vrijeme u Ugarskoj izum'ro kraljevski rod Arpadovića u muškoj lozi, pa se za krunu Ugarsku otimalo više kraljevića i kneževića; papa Rimski potpomagao Karla Roberta kraljevića Anžujskoga, koji je po mlijeku bio od roda Arpadova. Zato papa izabra Augustina za biskupa Zagrebačkoga, da ima čovjeka iz ovih krajeva rogjena a pobožna i sasvim pouzdana, koji će u Hrvatskoj i Ugarskoj

po želji njegovoj raditi i apostolskim poslovanjem liječiti mnoge rane nastale od komešanja i otimanja oko krune.

Došavši bl. Augustin negdje početkom godine 1304. u Zagreb, nagje sve zemaljske i crkvene poslove u veliku neredu. Nastojanjem njegovim sastade se još iste godine sabor Hrvatski, koji upravu kraljevine preda uglednim Babonićima i odluči svojski pomagati kralju Karlu Robertu do prijestola Ugarskoga. Po tom se Augustin odmah prihvati uregjivanja crkvenih poslova. Najprije uredi kaptol odrediv kako će kanonici redom službu Božju vršiti, svojim dobrima upravljati, dohotke uzdržljivo uživati i mladež u školama učiti. Da se vjerni što više otkinu od poslova svjetovnih a sklone na moljenje i razmišljanje o stvarima vječnim, umnoži broj blagdânâ. Mnogo se brinuo za ugodno pjevanje i musiku u crkvi; osobito način pjevanja, što je skoro vladao u stolnoj crkvi i u drugim crkvama Zagrebačke biskupije, njemu se pripisuje. Crkva stolna, koju su Tatari razvalili, jošte nije bila sva dogragjena i opravljena; Augustin se svojski lati i dogragjivanja te crkve. Svećenici baveći se više vojničkim i svjetovnim poslovima nego li molitvom i knjigom biše se mnogo izopačili; zato ih je bl. Augustin svake godine oko sebe prikupljao na crkvene sabore, da im dade spasonosne opomene i pravila za život. Biskupiju je svake godine obilazio i to ponajviše pješke; na susret mu dolazili siromasi i bolesnici, oni tražeći od njega milostinju a ovi blagoslov, jer su se nadali od njegova blagoslova, da će ozdraviti. Siromasi nijesu nikad otišli od njega bez podjele, a mnogi su se bolesnici blagoslovljeni desnicom blaženoga biskupa zdravi

doma vraćali. Ivan Tomko Mrnavić bivši kanonik Zagrebački (umr'o 1639), koji na Latinskom jeziku opisa život našega blaženika, pripovijeda, da je biskup Augustin gotovo u sredini svoje biskupije, u mjestu Cerniku zasadio svojom rukom lipu, pomoliv se Bogu blagoslovio je, i preporučio narodu, neka lišće njezino upotrebljava za lijek od bolèstî. Lipa lijepo uzraste i razgrana se, pak po milosti Božjoj i po molitvama svetoga biskupa mnogi bolesnici upotrebljavajući na različni način lišće od lipe ozdraviše. Lipa, nazvana lipom bl. Augustina, stajala je preko tri sta godina, poštovana i od samih Turaka, koji su bili zavladali Slavonijom. Nego kako su Turci želeći steći kakovu miloštu, oko lipe zapaljivali velike voštane svijeće, od žara ognjenoga osuši se korijenje, te dvadeset godina prije nego je Mrnavić uzeo opisivati žiće Augustinovo, obali se lipa, ali je iz korijena njezina prije jošte potjerala mladica, pa su i ovu s panjem starim kršćani i Turci za vremena još Mrnavićeva jednako častili. Ondje sagradiše kršćani s dopuštenjem Turskim kapelicu sv. Leonarda, u koju su franciskani iz Bosne dolazili činiti službu Božju; kapelica ona još sad stoji, a do nje ima izvor žive vode, koju takogjer nekad upotrebljavahu za liječenje. Za vremena Zagrebačkoga kanonika Krčelića (umrloga 1778.), koji Hrvatski napisa življenje blaženoga Augustina, još je stajala lipa uzrasla od one mladice, i njeno su lišće upotrebljavali osobito za iscjelivanje ránâ. Tako pripovijeda isti Krčelić, da su u njegovo vrijeme nekoga župnika već više godina boljele noge, niti su ga liječnici mogli izliječiti. Došavši jednom u Cernik k franciskanima, koji su tamo sagradili sebi kloštar, čuje za lipu bl.

Augustina i za milosti zdravlja, koje po zagovoru bl. Augustina gdjekoji nagjoše od lišća njezina, pa kad pogje u večer u ćelicu na počinak, pouzdav se u Boga i molitve Augustinove, pošlje slugu po lipova lišća, i pun žarke vjere metne lišće na rane nogu svojih mjesto liječničkih obliža (flaštara), a u jutru nagje noge zdrave bez ikakve rane. Hvaleći Bogu i bl. Augustinu ode zdrav kući. Sada u Cerniku nema više lipe, nego kod kapelice sv. Leonarda ima još i danas izvor, do kojeka je bila lipa, a od davnih vremena tamo je do dana današnjega običaj, da se pobožni narod skupi svake proljetne mlade nedjelje poslije tri sata jutrom usred mjesta kod križa, i od njega pjevajući bogoljubne pjesme idu ka kapelici, i došavši do izvora gdje je nekad bila lipa, jedni moleći se Bogu vodu iz njega hvataju i piju, drugi se umivaju, treći se peru, a malo ne svaki vode sa sobom kući ponese. Onda se narod opet vraća pjevajući pobožne pjesme do onoga križa, gdje se je bio sabrao, i ondje se razilazi.

Nedaleko od biskupova dvora u Zagrebu, u Vlaškoj ulici bijaše crkva sv. Nikole a do nje kloštar braće dominikana. Bl. Augustin premda biskup držaše se po mogućnosti jednako pravila reda dominikanskoga, kojemu je otprije pripadao, pa zato se u vrijeme, što bi mu ostalo od službe biskupske, rado zadržavaše u susjednom kloštru megju braćom, da se s njima druži i s njima vrši zajedničke pobožnosti ili da u tišini kloštarskoj sabere duh raztresen svjetovnim poslovima. — Kraj kloštra tecijaše potočić, koji je u vodi imao rudnih čestica, a kloštru trebaše zdravije vode; zato bl. Augustin jednom poklekavši i s braćom dominikanima prizvavši pomoć Božju iskopa svojom rukom jamicu na strani obližnjega brežuljka, i izvede iz nje izvor prezdrave vode. Nad izvorom ovim, koji se sada zove Biskupov zdenac pod orahom a imao još do nedavno najbolju vodu u Zagrebu, postavljen bi poslije lik (kip) bl. Augustina; no sad nema više ni toga lika. — Baveći se jednom u kloštru kod dominikana zamoljen bi od njih, neka kaže nekakovu velikašu, da im dade novac, što im je zapisao otac njegov, jer su minule već dvije godine, a nadali su se, da će im i više dati iz štovanja, koje je imao k blaženomu Augustinu. Augustin im odgovori: „Moj otac (naime sv. Dominik) ostavio mi je u oporuci (testamentu), da nemam dobara vremenih, a otac velikašev ostavio je, da imam. Volim i više sam dužan vršiti naredbe u oporuci oca mojega nego li njegovoga“. I nije ništa kazao velikašu.

Mnogo je nastojao bl. Augustin, da mir i slogu povrati ne samo u zemlji nego i u pojedinim obiteljima; tako je on pomirio knezove Frankopane, tako bana Stjepana Babonića i braću mu Ivana i Radoslava. Kad je kardinal Gentilis išao preko Zagreba u Budim, da Ugre pridobije za kralja Karla Roberta, uze sa sobom biskupa Augustina, da mu bude drug i pomagač. Poslanstvo kardinalovo s pomoću Augustinovom tako lijepo pogje za rukom, da su Ugri Karla Roberta u Stolnom Biogradu s velikom slavom i radošću okrunili za kralja. Poslije bješe za godinu 1311. od pape Rimskoga urečen općeniti crkveni sabor u gradu Vienni u Francuskoj; onamo pogje naš biskup odmah s kardinalom Gentilisom. U onom saboru osugjeni biše božjaci iliti templari, odredjena bi pomoć za

križarski rat i stvorene spasonosne naredbe za popravu življenja svećeničkoga i redovničkoga.

Vrativši se bl. Augustin u Zagreb imagjaše neprilika s velikašima, koji su crkvama i duhovnicima oteli dobara i dohodaka. Zahtijevajući on s ostalim biskupima od kralja, da prava crkvena i duhovnička štiti, čini se da je izgubio i kraljevu milost. Zato se bl. Augustin drage volje odazva pozivu kralja Napuljskoga, neka ide za biskupa u grad Noceru u Apuliji, gdje su muhamedovci dosta zla sjemena ostavili. S dopuštenjem papinim ostavi bl. Augustin godine 1317. biskupiju Zagrebačku, i otide preko Dalmacije i Jadranskoga mora u Italiju u Noceru, gdje je kojih šest godina s revnošću apostolskom vršio službu biskupsku. I ondje je sjala očinska njegova ljubav k svima i prava pobožnost, osobito pak revnost u molitvi. Ondje sagradi kloštar svojemu dominikanskomu redu i crkvu na čast sv. Dominiku. Očistivši neumornom trudbom stado svoje od ostataka šuge muslomanske, usnu u Gospodinu uoči svetkovine sv. Dominika patrijarha svoga godine po Hristu 1323, i bi ukopan u crkvi sv. Dominika. Gospodin proslavi vjernoga slugu svojega poslije smrti mnogim čudesima: mnogi bolesnici po zagovoru njegovu ozdraviše a navlastito bjesomučni.

Bl. Augustin bijaše neobično visoka stasa, ćelave glave, duge brade, pogleda veoma blaga, lica ponešto nabrana a crvenkasta.

* * *

Bl. Augustin rado je sebi i drugima napominjao korist i potrebu molitve, i nalazio u molitvi najveću slast i okrepu. I doista ništa nije uznositije, ništa Bogu milije i ljudima korisnije od molitve,

koja s oltara čista i skrušena srca uzlazi kao tamjan k Bogu. Koji se iskreno i pobožno moli, on čini dužnu službu kralju neba i zemlje, isplaćuje svoj dug vječnoj pravdi, iscjeljuje rane svoje, privija srce Božje k sebi, crpa iz vrutka milošta nebesnih; on okrepljuje i razblažuje duh svoj, uzvišuje se iznad zemlje, pridružuje se s angjelima, razveseljava svece, ne rijetko podiže se do gledanja stvari nebesnih, pak čini ovdje u sumraku vjere, što će ondje u svjetlosti vazdašnje jasnote činiti u sve vijeke, gdje svi blaženi dusi Boga bez prekida ljube, slave i klanjaju mu se.

Poradi ovih divnih plodova od svete molitve opominje nas božanski Spasitelj, da se treba svagda moliti Bogu (Luk. 18, 1). Jer ako si grešnik, pobožnom molitvom pomiruješ se s Bogom; ako li si pravednik, njom se u pravednosti utvrgjuješ; ako si u nevolji, otvoraju ti se vrata milosrdnosti; jesi li u dobru, molitva ti je prijatna žrtva. Sveta molitva diže se na krilima čistoće i skrušenosti do prijestola Božjega, a nikad ne odlazi prazna ispred lica Božjega; ako ne dobije što prosi, donosi još boljih milošta. A po opomeni Spasiteljevoj moli se svagda onaj, koji svagda gleda volju Božju da vrši a ipak u odregjene časove daje se na svetu molitvu i na razgovor sa stvoriteljem svojim; kao što i naš božanski učitelj, koji se vazda molio, vazda i činjaše volju Oca svoga nebeskoga, i opet cijele noći provogjaše na molitvi Božjoj.

Pomolimo se.

Bože, koji si se u blaženom Augustinu ispovjedniku svojem i biskupu dostojao Crkvi svojoj postaviti primjer dobra pastira, dopusti milostivo, da po njegovoj molitvi zavrijedimo na mjestu paše tvoje biti za uvijek namješteni. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

4. dan kolovoza.

Sveti Dominik.

Kao što je Gospodin sv. apostola Pavla izabrao, da ime njegovo iznese pred neznabošce, tako je on i tijekom vijekova, osobito u doba tjeskobno za Crkvu, podizao ljude, koji su u vjeri kao stijene tvrdo stajali i râdom i životom svojim dogagjaje svoje okretali na boljinak ljudskoga roda i na slavu Isusa Hrista. Takav čovjek bijaše i sv. Dominik.

On se rodi godine 1170. od poštenih i pobožnih roditelja u selu Kalaruegi u Španjolskoj. Prvi mu učitelj bješe njegov ujak arhipop; a kad navrši četrnaest godina, poslan bi u visoku školu u Palenciu. Tudijer bijaše pomnjiv koliko u naucima toliko u pobožnosti. Pa i ljubavlju k bližnjemu pokazivaše, da je duh Hristov u njemu. Dok je još boravio u Palenciji, bi veliki glad gotovo po svoj Španjolskoj; tada razda gladnima svu gotovinu svoju, proda i pokućtvo, pa kad nije više ništa imao da udijeli stradaocima, proda još i pošljednje i najmilije što imagjaše, naime knjige svoje. U ono vrijeme knjige se još nijesu štampale nego se pisale na koži pergameni, te bile veoma skupe. Tako predobri mladić slušajući riječ Hristovu pomože bližnjemu u nevolji i druge svetim primjerom nagna na veću podatljivost.

Kad Dominik postade svećenik, čuje o vrlinama njegovim Didak biskup u Osmi, i pozove ga u svoj kaptol za kanonika. Tudijer je tako pobožno živio i toliko se molio, da su o njemu govorili, ȅ je mramorni pod u crkvi koljenima

izglodao; podjedno je njegovo kršćansko srce oplakivalo grešnike i nesrećnike i molilo se vazda za njih.

Biskup Didak primivši od kralja Kastilskoga nalog da ide u Francusku sinu njegovu prositi djevojku, uzme sa sobom na put Dominika. Došavši u južnu Francusku nagju mnogo krivovjernika Albigenaca. Krivovjernici ovi tako prozvani od grada Albia iliti Albige bijahu tada najljući neprijatelji Crkve katoličke. Nauk i život njihov bijaše nalik na nauk i život naših negdašnjih krivovjeraca Bogomila: dva su Boga, dobri i zli, tijelo je od zloga, pa ga treba što više mučiti i mrtviti, ali od pretjeranoga mučenja prešlo bi se brzo na najveću razuzdanost. Albigenci potpomagani od silnih plemića, koji su od globljenja svećenikâ i redovníkâ imali korist, rugahu se katoličkoj službi Božjoj, razvaljivahu crkve i ubijahu svećenike. Papa poslao bješe nekoliko opata cistercitskih megju njih, da ih povrate na put spasenja; ali trudba kao da im bijaše uzalud. I onaj čovjek, kojemu su se u gradu Toulouseu Didak i Dominik na putu svome svratili, pripadaše sa svom porodicom krivoj vjeri. Dominiku bješe žao čovjeka gostoljubiva, da ostane na stramputici krivovjerstva, pa zametnu s njim dug razgovor. Jasnota dokaza i srdačna iskrenost, kojom Dominik besjegjaše, tako se gazde dojmi, da se uvjeren i ganut sa svom porodicom povratio u krilo Crkve katoličke. To bijaše započetak velikoj radnji potonjega življenja Dominikova.

Sv. Dominik osjeti naime tada u sebi zvanje, da sve sile svoje i sav život dade na obraćanje onih nesrećnika, Albigenaca. Pogje dakle od mjesta

do mjesta, gdje je bilo krivovjernika, pa se po osam po četrnaest dana dogovaraše i prepiraše s poglavicama njihovim. Kad je u mjestu Fanjeuxu bilo takovo prepiranje i dogovaranje, napiše sv. Dominik na papir glavne istine vjere katoličke i potvrde za njih; a tako učine i krivovjernici sa svojim tvrdnjama. Prepirući se mnogo tamo i ovamo, padne im napokon na um, da oba spisa bace u oganj, pa ako se koji od spisa ne zapali, na njemu je spisana prava vjera. Nalože dakle velik oganj, i bace u nj oba spisa: spis krivovjernički namah izgori, a Dominikov spis ne samo ne izgori nego svjema na očigled odleti daleko od plamena; bačen drugi i treći put u oganj spis odletivši svaki put opet daleko pokaza istinu vjere i svetost onoga, koji ga je spisao. I inače sveti se Dominik toliko uzdaše u dokaznu silu istine katoličke i u moć Božju, da je u onim dogovaranjima s krivovjernicima protivnike svoje postavljao za sudije, da presude, je li on rekao istinu ili nije. Poslije takoga prepiranja i dogovaranja mnogi se Albigenci obratiše u vjeru katoličku.

Gdjekoje obitelji plemićke, koje su osiromašile, ne mogahu kćeri svojih odgajati kako bi trebalo prema njihovu staležu. Takovima se Albigenci nugjahu, da će se starati oko njihova odgajanja. Mnoge matere, kojima je bilo više do svjetovne izobraženosti i uglagjenosti kćeri svojih nego li do prave vjere, pošiljahu kćeri u zavode krivovjerničke, odakle se nakon nekolike godine vraćahu okužene krivom vjerom. To zlo htjede sv. Dominik ukloniti, pa potpomagan od više biskupa sagradi godine 1205. u selu Prouilleu kloštar duvnama, koje su živjele po pravilima sv. Augustina

i djevojke po staležu njihovu badava učile, odgajale i izobražavale; taj je kloštar kolijevka duvnama dominikankama.

Kad po tom krivovjernici ubiše poslanika papinskoga, nastane megju njima i katolicima rat, u kojem se mnogo krvi prolilo i mnogo strahota počinilo. Premda je s toga mržnja Albigenaca na katolike bila još veća, opet se sv. Dominik nije plašio s očevidnom pogibjeli za život svoj ići u mjesta i u kuće krivovjerničke, da im propovijeda pravu vjeru. Kad mu jednom zaprijetiše smrću, odgovori im bez straha: „Nijesam ja dostojan slave mučeničke; jošte nijesam zavrijedio takove smrti!" A kad se opet srećno izmače zasjedama njihovim, pa ga poslije zapitaše: „Zar se ne bojiš smrti? Šta bi bio učinio, da smo te uhvatili?" odreče im: „Bio bih vas molio, da me odmah ne ubijete već da me što duže mučite, kako bih veću krunu mučeničku zavrijedio".

Niti je sv. Dominiku nedostajalo one ljubavi, od koje nema nitko veće, da tko dušu svoju položi za prijatelje svoje. Kad je naime nekakva krivovjernika pobožnim nagovorima pozivao u vjerno krilo matere Crkve pa od njega primio odgovor, da zato pristaje za krivovjernicima, što od njih dobija živež, kojega od drugdje nema, sažali mu se na nesrećnika te odluči, da će sebe prodati za roba i što primi za sebe da će nesrećniku dati za živež. To bi bio i učinio, da se nije u to Gospodin, koji je bogat u svemu, od drugdje pobrinuo za užitak onomu potrebniku.

Albigenci govorahu: kad su Hrist Gospodin i apostoli sasvim siromaški živjeli a katolički svećenici imadu imutka, da ovi nijesu nasljednici Hri-

stovi i apostolski nego odmetnici od prave vjere. Ali Hrist nije nikomu zabranio imutka i užitka, on je tek zabranio, da srce prilijepimo za imutak, i hotio, da budemo unutra, u srcu slobodni. Sa svim tim sv. Dominik odreče se i onoga, što Gospodin nije zabranio, što je dopustio, samo da bude njemu sličniji. Jednom ga dočekaju žene ugledne no krivovjerke. Ali kad vide gdje gost njihov sve vrijeme što je kod njih, jede samo hljeb i pije vodu i spava na tvrdom podu, ovo se evangjelsko uboštvo tako silno njih primi, da su besjedi Dominikovoj vjerovale i postale katolikinje.

Jednom dogje sv. Dominik u monastir nekaki kod Carcassonea. Kad bilo vrijeme objedu a Dominika nije bilo, dade ga opat potražiti. Iskavši ga kojegdje pogje jedan klerik u crkvu i nagje sveca na čudesni način megju nebom i zemljom podignuta. Udiviv se veoma stajaše klerik, da vidi, kako će se to čudo svršiti. Napokon poče se podignuto tijelo polako spuštati na zemlju i svetac osvješćivati. Tada prigje klerik k svecu i reče mu: „Gospodine, čas objeda minu, te vas opat čeka". A svetac Božji kao prenuvši se od slatka sna reče: „Evo me, idem, kako rekoste". Poslije klerik onaj, koji je vidio to čudo pobožnosti i svetosti Dominikove, ostaviv sve pogje za njim.

Oko sv. Dominika bješe se pribralo već više inih pobožnih i revnosnih duhovnika. S njima odluči vjerni sluga Božji sastaviti novi duhovni red, koji će primjerom evangjelskoga uboštva i svetom propovijedi ustati na krivovjerstva, što su se u ono vrijeme pojavljivala. Druge redovničke zadruge, što su tada postajale, bile su ili odviše bogate ili odviše učene ili odviše od svijeta uklonjene, da bi mogle mnogo uraditi protiv Albigenaca i inih sličnih krivovjeraca. Zato i oni cistercitski opati, koji su s mnogom pratnjom, u sjajnim kočijama i na gizdavim konjma došli k Albigencima da ih obrate, mogoše slabo što uraditi.

Godine 1215. kad crkveni glavari sa svih strana svijeta idoše u Rim na općeniti crkveni sabor, pogje onamo s biskupom Toulouskim i sv. Dominik, da od pape Inocencija Trećega dobije dopuštenje utemeljiti nov duhovni red. No papa se isprva protivio namjeri Dominikovoj; ali iduće noći vidi isti namjesnik Hristov u snu gdje crkva Lateranska, glavna crkva papinska, svuda raspukla hoće da se razvali, pa dok to u strahu i žalosti gleda, eto s druge strane čovjeka Božjega Dominika gdje ramenima svojima čitavu onu trošnu zgradu održava. Razumjevši smisao ovoga vigjenja radosno prihvati molbu Dominikovu, i preporuči mu, neka se najprije s drugovima dogovori o pravilima reda, pa neka ih po tom donese na potvrdu.

Iz Rima povrativ se sv. Dominik u Toulouse, gdje se u to družba njegova umnožila na šestnaest glava, izabra s njima za novi red pravila sv. Augustina, promijenivši ih gdješto i pooštrivši prema potrebama vremena. Pravila ova ponese Dominik u Rim, gdje ih novi papa Honorije Treći svečano potvrdi; budući da je redovnicima novoga reda glavna dužnost propovijedanje, prozva se taj red redom propovjedničkim a po utemeljitelju dominikanskim. Papa zadrža sv. Dominika nekoliko mjeseci u Rimu, gdje je svetac osnovao jedan muški i jedan ženski kloštar svoga reda, i imenova njega učiteljem svete (papinske) palače (magister sacri palatii), da dvorane papinske uči u dužnostima

vjerskim; od onda vrši ovu službu u dvoru papinskom vazda jedan dominikan. Poslije se sv. Dominik povrati u Francusku, pa učinivši s drugovima svojim svečane redovničke zavjete dne 15. kolovoza 1217. u crkvi mjesta Prouillea, posla od njih odmah četvoricu u Španjolsku a sedmoricu u Pariz, gdje se prozvaše Jakobini od kuće, u kojoj su se nastanjivali pobožni putnici idući k sv. Jakobu u Compostellu (u Španjolskoj.) A i sâm obilažaše Francusku, Španjolsku i Italiju propovijedajući riječ Božju i pomirujući ljude s Bogom. U Bologni propovijedaše svaki dan, a kad i kad i više puta na dan. Jednom kad sagje s propovijedaonice upitan, iz koje je knjige naučio propovijed? odgovori: „Iz knjige ljubavi“. Ovu ljubav k bližnjemu preporučivaše i drugovima svojim kao najbolje i prijeko potrebno vrelo za valjano propovijedanje.

Osim što je sv. Dominik zasnovao redovničku zadrugu, koja se veoma brzo rasprostranila po svim zemljama kršćanskim i od koje je izašlo mnogo svetih i mnogo učenih ljudi, on se proslavi još i drugim djelom: raširi po svijetu nov način molitve, krunicu, čislo iliti brojanice, gdje se molitva i pouka po nekom broju Očenaša i Zdravomarija spleće u lijep vijenac (krunu) na čast kraljici nebeskoj.

Pun zasluga u Boga i u ljudi preminu blaženi Dominik u Bologni godine 1221, proslavljen od Gospodina mnogim čudesima u životu i poslije smrti.

* * *

Novi način molitve, što su sv. Dominik i redovnici njegovi raširili po svijetu katoličkom, zove se čislo (ova riječ u starom Hrvatskom jeziku znači broj) i brojanice, jer se u toj molitvi broje Očenaši i Zdravomarije; a zove se i krunica, jer se pozdravljenja angjelska i naše molbe kao u krunu ili vijenac spleću na čast blaženoj Djevi Mariji i na spomen otajstvima spasenja našega.

Krunica se ovako moli: najprije se prekrstiš (prekrižiš), i izmoliš Vjerovanje Apostolsko, zatim jedan Očenaš i tri Zdravomarije; u prvoj Zdravomariji poslije riječi „Isus“ dodaj: „Koji nam umnožio vjeru“, u drugoj: „Koji nam utvrdio nadanje“. a u trećoj: „Koji u nama savršio ljubav“. Po tom ide pet desetica, a u svakoj desetici je jedan Očenaš i deset Zdravomarija. U svakoj Zdravomariji jedne desetice poslije rieči „Isus“ dodaj jedno isto otajstvo iz života Isusova ili iz muke i smrti ili iz proslave njegove. Otajstva iz života Isusova zovu se radosna otajstva, i po tome i sáma krunica, u kojoj se mole ta otajstva, zove se radosna; otajstva iz muke i smrti Isusove zovu se žalosna, i po njima krunica žalosna; otajstva iz proslave Isusove nakon njegova preslavnog uskrsnuća otajstva su slavna, i krunica po tome slavna. Krunica radosna moli se od 1. nedjelje adventa iliti došašća Gospodnjega do korizme iliti časnoga posta, krunica žalosna od korizme do uskrsa, a slavna od uskrsa do došašća. Evo pet radosnih otajstva:

1. Kojega si, Djevice, začela.
2. Kojega si, Djevice, idući Elisabeti u pohode nosila.
3. Kojega si, Djevice, rodila.
4. Kojega si, Djevice, u hramu prikazala.
5. Kojega si, Djevice, u hramu našla.

Pet žalosnih otajstva:

1. Koji se za nas krvlju znojio.

2. Koji je za nas bio bičovan.
3. Koji je za nas bio trnjem okrunjen.
4. Koji je za nas križ nosio.
5. Koji je za nas bio raspet.

Pet slavnih otajstva:

1. Koji je uskrsao iz mrtvih.
2. Koji je u nebo uzašao.
3. Koji je Duha svetoga poslao.
4. Koji je tebe, Djevice, u nebo uzeo.
5. Koji je tebe, Djevice, na nebesima okrunio.

Krunica je već po tome lijepa molitva, što je puna crkva ljudi mogu na jedan put svi skupa moliti; Gospodinu pak Bogu osobito je prijatna molitva, koju mnogi ljudi tako zajedno mole, kao da je u svim njima jedno srce i jedna duša. Pa onda krunica je takova molitva, koju može tako lijepo moliti neuk čovjek, koji ne zna ni čitati, kao i najučeniji svećenik. A što se tiče sadržine takove molitve (onoga što je u njoj), u krunici se izriču upravo najveće i najznatnije istine kršćanske, koje mogu zaisto dušu ponukovati na hvalu, na ljubav, na pokajanje, na nadanje i na radost. Svaka od ovih istina ili otajstva ponavlja se po deset puta zasebice, da se tako što dublje utisne u srce. Svrh toga u krunici na osobiti način štujemo i neprestano prizivamo onu, koja je od svih stvorova Bogu najmilija i najugodnija, a opet sebe same ponizujemo nazivajući se grešnici, i opominjemo se onoga časa, koji će odlučiti svu vječnost našu, časa smrti naše.

Ma da tisuće i tisuće ljudi ne mole krunicu vazda s pravom pobožnosti i pomnjom, opet je u onih, koji imaju barem namjeru da je valjano mole, ta namjera nešto dobro i daje svakoj Zdravomariji vrijednost.

A sada, dragi čitaoče, hajde da ti nešto predložim; lako je i ne će ti biti žao, ako učiniš. Izmoli de svaki dan jednu deseticu krunice, tako da u pet dana izmoliš krunicu radosnu, u drugih pet dana krunicu žalosnu, a opet u pet dana poslije slavnu; pa tako ćeš u mjesec dana izmoliti sve tri krunice po dva puta, to jest izmolit ćeš dva krunična psaltijera, jer krunični psaltijer ima 150 Zdravomarija kao i biblijski psaltijer 150 psalama. Predraga majka Božja, koja je na svadbi u Kani Galilejskoj nemoljena umolila od Isusa vina, ne će za cijelo tebe zaboraviti, i navlastito molit će se za tebe u čas smrti, ako je u krunici svaki dan za to zamoliš.

Pomolimo se.

Bože, koji si se udostojio Crkvu svoju prosvijetliti zaslugama i naukama blaženoga Dominika ispovjednika svojega, dopusti, da po zagovoru njegovu ne liši se vremenih pomoći i vazda napreduje duhovnim prirastima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

5. dan kolovoza.

Sveta Afra.

Iz života sv. Udalrika (4. srpnja) znademo, da u Augsburgu ima crkva posvećena na čast sv. Afri.

Kad Rimski car Dioklecijan gonjaše kršćane, biskup Narcis imajući na umu riječi Isusove: „Kad vas potjeraju u jednom gradu, bježite u drugi“, pobježe sa gjakonom svojim Feliksom iz Španjolske na krajnju megju carevine Rimske, i dogje u grad

Augsburg. Ne poznajući nikoga u gradu, svrate se u prvu javnu kuću, do koje dogjoše; a u kući toj življaše bludnica Afra, posvećena grešnoj službi neznabožačke božice Venere. Afra misleći da su i ova dvojica došla k njoj, za što su i drugi muškarci dolazili, spremi večeru i sve, što je bila naučna spremiti sa trima svojim djevojkama, Dignom, Eunomijom i Eutropijom. Biskup došav k stolu da jede, prekrsti se i počne moliti se i govoriti psalme. Afra, koja nije nikad tako što čula, udivi se i stane pitati, tko je on? A kad dozna, da je biskup, ganuta milošću Božjom pripadne odmah k nogama njegovim i reče: „Gospodine, nevrijedna sam, u ovom gradu nema gore ženske od mene". Po tom uzme Narcis Afri pripovijedati o Spasitelju, kako je dopustio grešnici, da ga se takne, da ga dragocjenom masti pomaže i noge mu izljubi, i kako ju je očistio od ljage grešne. „Zato i ti, kćeri — govoraše dalje biskup — primi svjetlost vjere, da očišćena od svakoga grijeha uzmogneš s mojega dolaska radovati se u vječnoj sjajnosti". Reče mu Afra: „Ja, koja sam učinila više grijèhâ nego imam vlasi na glavi, kako bih se mogla oprati od ovolikih ljaga?" Odgovori joj biskup Narcis: „Samo vjeruj i krsti se, pa ćeš se spasti".

Tada sazvavši Afra djevojke svoje reče im: „Ovaj čovjek koji je k nama došao, biskup je kršćanski, i kaže mi: ako vjerujem Hristu i krstim se, da ću se moći očistiti od svakoga grijeha. Što se vama čini?" One joj odgovore: „Ti si naša gospodarica, pa kad smo išle za tobom na djela nečistote, kako ne ćemo za tobom ići na oproštenje grijèhâ?" U to se unoća, pa biskup s gjakonom svojim uzme pjevati svete pjesni, i moleći se i pjevajući provedu svu noć; s njima se pridruži Afra s djevojkama svojim.

Sjutradan pohiti Afra k materi svojoj Hilariji, pripovjedi joj što se dogodilo, i moli je, da uzme k sebi u kuću svete ljude, jer su im krvožedni neznabošci već ušli u trag. Mati čuvši ovo obraduje se veoma, i reče kćeri, neka moli Narcisa, da dogje k njojzi. Danju biše Narcis i Feliks sakriveni u stanu Afrinu, a pod noć pogju na njenu molbu u kuću matere njezine. Hilarija pripadne odmah k nogama biskupovim, i moli ga za oproštenje grijèhâ. Tada joj reče sv. Narcis biskup: „Blago tebi, što si vjerovala i prihvatila istinu, prije nego si čula riječ istine". Po tom zapovjedi Narcis svima, da sedam dana poste i slušaju riječ istine, a osmi dan da će se očistiti od grijèhâ. No još će njemu Hilarija: „Da ti najprije kažemo, što sada štujemo, a onda nas pouči, što ćemo štovati unaprijed". Zatim pripovjedi Hilarija, kako su roditelji njeni u Augsburg došli s otoka Cipra, gdje ženske mnogo služe božicu Veneru sramotnim življenjem. Pa i ona hoteći što više ugoditi Veneri i od nje imati sreće, dade kćer Afru na službu njenu. Čuvši ovo čovjek Božji uzdahne, počne suze roniti, i reče gjakonu svomu: „Ustaj brate, da oplačemo takvu službu, i pomolimo se Gospodinu, gdje je bio velik grijeh, da bude još veća milost". I mološe se Gospodinu obojica.

Po tom je Narcis mnogo dana učio riječ Božju u kući Hilarijnoj. I krsti se Hilarija sa kćeri svojom Afrom i s djevojkama njezinim i sa svim rodom svojim. I načini Narcis u kući onoj crkvu, i posveti za svećenika Dionisija ujaka Afrina. I nakon devet mjeseci, urediv sve, vrati se biskup Narcis u Španjolsku.

Progonstvo na kršćane bješe se u to raspro-stranilo do krajnjih megja carevine Rimske. I u Augsburgu pogiboše mnogi kršćani smrću mučeničkom. Uhvaćena bi i Afra. Kad sudac Kaj, pred kojega bi dovedena, dozna, kakav je ona život prije provodila, reče joj: „Žrtvuj bogovima, jer ti je bolje živjeti nego na mukama poginuti". Afra odgovori: „Imam već dosta grijèhâ, koje učinih ne poznajući Boga; a što mi sada zapovijedaš, ne ću nikad učiniti". „Idi u hram, i žrtvuj". „Hram moj je Hrist; njega imam vazda pred očima, njemu svaki dan ispovijedam zločine i grijehe svoje, i budući nedostojna da mu prinesem žrtvu, želim, da budem sáma žrtvovana za ime njegovo, neka se moje tijelo očisti pedepsama (kaštigama)." Onda joj sudac reče, da ona ne može biti prava kršćanka, kad je bludnica. Afra prizna sramotu svoju, ali milosrgje Boga velikoga, koji ne sudi po našim zaslugama nego po svojoj blagosti, da joj je dopustilo poznati i primiti vjeru kršćansku pa za nju i stradati, po kojem stradanju da se nada dobiti oproštenje svih opačina. „To su ludorije — privikne joj sudac — radije žrtvuj bogovima, pa ćeš se po njima spasti". „Spasenje je moje Hrist, koji viseći na križu skrušenomu razbojniku obeća blaženstvo u raju nebeskom". „Žrtvuj, drukčije dat ću te mučiti, i poslije živu spaliti". „Tijelo, koje je griješilo — odgovori Afra — neka snosi razne muke; duše svoje ne ću oskvrniti žrtvujući bijesovima (vragovima)." Tada izreče sudac strašnu osudu: službenici pograbiše odmah Afru, odvedoše na otočić potoka Leha, i svukavši je privezaše za kolac, i naložiše oko nje granja i šušlja. A Afra podigavši oči na nebo moljaše se sa suzama govoreći: „Gospodine Bože svemogući Isuse Hriste, koji bi došao da grešnike zoveš na pokoru i koji si obećao, u koji se čas grešnik obrati od zloća svojih, u onaj čas da ćeš zaboraviti grijehe njegove, primi u ovaj čas muke moje za pokoru, te po ovom vremenom ognju, koji je pripravljen tijelu mojemu, od onoga me izbavi ognja vječnoga, koji dušu i tijelo zajedno žeže". Kad se uzvi vatra, još se ču glas: „Gospodine Isuse Hriste, tebi prinosim žrtvu svoju, koji s Ocem i s Duhom svetim živiš i kraljuješ Bog u vijeke vijeka. Amen". I ovo rekavši ispusti duh. To se zgodi godine 304.

Djevojke Afrine Digna, Eunomija i Eutropija stajahu na brijegu potoka, pa prevezavši se na otok nagjoše tijelo sv. Afre cijelo. I poslaše odmah momka k materi njenoj Hilariji, koja dogje noću sa svećenicima i ukopa tijelo sv. mučenice u grobnicu, koju bješe pripravila za sebe i za svoje. Doznavši za to sudac posla službenike ka grobu s nalogom, da ženske one natjeraju na žrtvovanje, ako li ne bi poslušale, da ih u grobnici spale. Žene ostadoše postojane, pa kao što su otprije bile družice Afri u grijehu, tako joj sada biše u smrti mučeničkoj, i kao što su zajedno vjerovale u Hrista Isusa, tako zajedno dogjoše k njemu s palmama mučeničkim, po milosti onoga, koji kraljuje s Ocem i Duhom svetim Bog u vijeke vijeka. Amen.

* * *

Afra, velika grešnica bludnica, obrati se svim srcem k Bogu, postade odrešita kršćanka, sveta mučenica. To je doista veće čudo, nego da su se mnogi mrtvaci oživili. Eto što može milost Božja, kad za nju čovječja volja ozbiljski prione! Istina, od svih grijeha najteže se čovjek iskopa iz grijeha

nečistoće, kad se posve dade na nj; ali da je to ipak moguće, uči nas istorija o sv. Afri. Tek valja ljudski htjeti. Ako si bez toga grijeha, hvali Bogu i gledaj, da i unaprijed tako ostaneš; ako li si išao za Afrom grešnicom, idi i za Afrom pokornicom. Dede odmah odluči. Čim je Afra poznala tamo pogibio vječne propasti sa nečistoće svoje a ovamo bezmjerno milosrgje Isusa Hrista, koji je gotov i najvećemu grešniku oprostiti, namah se bez odgagjanja obrati ka Hristu i otpoče činiti tešku pokoru. I nikad se više ne vrati k pregjašnjoj opačini.

Sveta je Afra griješila, dok je bila neznabožica; čim postade kršćanka, nije se više kaljala ni pregjašnjim grijehom ni drugim kojim. „Imam već dosta grijèhâ“, reče ona, kad ju je sudac nagovarao na žrtvovanje lažnim bogovima, i stradanje svoje prinese Bogu kao žrtvu za grijehe. Znala je sv. Afra, da kršćanin po svetom krštenju postane hram, stan Božji, i znala, kolika je uvreda Bogu, kad se hram njegov nečistoćom oskvrni i u nj se nastani duh nečisti. Koliko puta primi tijelo čovjeka kršćanina presveto tijelo Gospodina našega Isusa Hrista, pa kolika grozota, kad se tijelo tom nebeskom jestvinom hranjeno i sa Hristom ujedinjivano podaje nečistomu duhu rekao bi na hranu i zabavu! „Ne znate li, da ste hram Božji, i duh Božji stanuje u vama? Ako pak tko oskvrni hram Božji, upropastit će njega Bog; jer je hram Božji svet, a to ste vi“; privikuje apostol Pavao kršćanima. Kor. I. 3, 16. 17. I opet: „Ne znate li, da su tjelesa vaša udi Hristovi? Hoću li dakle uzeti ude Hristove i od njih načiniti ude bludničine? Nikako! Bježite od bludnosti! Jer ste otkupljeni cijenom velikom. Slavite i nosite Boga u tijelu svojem!“ Kor. I. 6, 15. 17. 20.

Pomolimo se.

Bože, koji si megju ostalim čudesima svoje mogućnosti i slabomu spolu podijelio pobjedu mučeništva, dopusti milostivo: koji blažene Afre mučenice tvoje rogjenje svetkujemo, da po njezinim primjerima do tebe koračamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

6. dan kolovoza.

Preobraženje Hristovo.

Crkva čita vjernima svojim svake godine na nedjelju pačistu iliti drugu u korizmi evangjelje o preobraženju Hristovu; osim toga svetkuje još napose danas uspomenu ovoga otajstva iz života Isusova, neka bi ga vjerni dobro promislili i privili k srcu svome.

Kao što je Spasitelj pri rogjenju, pri ulasku u život ovaj zemaljski proslavljen bio čudesnom pojavom ângjêlâ i pjevanjem nebesnih duhova; kao što je on pri krštenju, pri započetku javnoga svog rada silaskom Duha svetoga i glasom s neba bio proglašen obećanim mesijom; tako je on i pri dolasku muke i smrti svoje preobraženjem na gori primio svjedočanstvo i potvrdu, da je Sin Božji i obećani mesija, koji će smrću svojom ljudski rod izbaviti od smrti vječne.

U pošljednje vrijeme poče Isus češće i jasnije kazivati učenicima svojim, da njemu valja ići u Jerusalem, i mnogo postradati od starješina i od glavara svećeničkih i od književnika, i da će ga ubiti, ali treći dan da će uskrsnuti. Ovo im osobito jasno i glasno reče kod Cesareje Filipove, gdje ga

Simon Petar prizna Hristom, Sinom Boga živoga. Šest dana poslije toga a sedam od prilike mjeseci prije smrti uze on najvjernije i najpouzdanije izmegju učenika svojih: Petra, koji ga je netom javno priznao mesijom i Sinom Božjim, i Jakoba, koji je poslije prvi izmegju dvanaestorice za nj prolio krv svoju, i Ivana, najljubaznijega učenika svojega, i izvede ih nàsâmo na visoku goru, koja se po starodrevnom predanju zove Tabor, brdo u Galileji sa svih strana jednako strmo. Izmegju svih apostola uze Isus samo ovu trojicu za svjedoke preobraženja svoga, jer je njih odredio i za najbliže svjedoke poniženja, gorke žalosti i pečali svoje u vrtu Getsemani, da vidjevši nebesku slavu Gospodina i učitelja svoga budu to većma utvrgjeni u vjeri i obaviješteni o tajni njegova božanstvenog života. Došavši na goru preobrazi se Isus pred njima, i zasja se lice njegovo kao sunce, a haljine njegove postadoše bijele kao snijeg. Obličje sluge pade kao prijevjes s Isusa, sve tamno, nisko, zemaljsko na njemu preobrazi se i pretvori se u duhovnu jasnotu i visočanstvo, lice mu se zasja kao sunce, pače i haljine njegove zasvijetliše se kao snijeg od sunčanih zraka: božansko veličanstvo, koje imagjaše u Oca prije nego bi svijet, pokaza se vidljivo. Sva punina svjetlosti i slave nebeske obasjavaše Isusa, a gle, udivljenim učenicima ukazaše se i glasnici njegovi u starom zavjetu: zakonoša Mojsije, koji je na petnaest sto godina prije od Boga preko angjela bio ukopan na brdu Nebu, i revnitelj za zakon prorok Ilija, koji je devet sto godina pregje u vihoru uzašao na nebo, ukazaše se u svrhunaravnoj krasoti, i govorahu s Isusom, dovršiteljem zakona i prórôkâ, o djelu njegovu, koje će svršiti u Jerusalemu, o muci i

smrti njegovoj za spasenje ljudskoga roda, da nijedan koji vjeruje u nj, ne pogine nego da imade život vječni. Izmegju svih svetaca staroga zavjeta ukazaše se upravo Mojsije i Ilija, utemeljitelj i obnovitelj zakona, da doznaju, ë će se naskoro završiti djelo, koje je Mojsije započeo a proroci nastavili.

Nebeskom slašću i blaženstvom zaneseni zaboraviše učenici sav ovaj svijet, te izmegju njih Petar kao izvan sebe reče: „Gospodine, dobro nam je ovdje biti; ako hoćeš, načinimo ovdje tri sjenice, tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu“, želeći ostati za vazda na onoj blaženoj gori. A dok on još govoraše, oblak sjajan, znak nazočnosti Božje, zakloni preobražene (Isusa, Mojsija i Iliju), i glas iz oblaka reče: „Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji; njega slušajte!“ I čuvši ovo učenici padoše ničice, da se poklone, i prepadoše se, jer su se tek sada dosjetili slabosti svoje i nesvetosti i zemaljskoga nečistog bića svoga. Ali pristupi k njima Isus, dohvati ih se i reče: „Ustanite, i ne bojte se“. A oni podignuvši oči svoje nikoga ne vidješe do Isusa sama. I silazeći s gore zapovjedi im Isus govoreći: „Nikomu ne kazujte, što ste vidjeli, dok sin čovječji iz mrtvih ne ustane“. Mat. 17, 1—9. Mark. 9, 1—8. Luk. 9, 28—36.

Petar, Jakob i Ivan poslušaše zapovijest Isusovu, i do uskrsnuća njegova nikomu ništa ne kazaše o preobraženju njegovu; no po uskrsnuću to glasnije govoriše o tom čudesnom dogagjaju. Uspomena na taj dogagjaj tako je Petru u pameti i srcu zasjela, da ga se još pod stare dane rado sjeća, i napominje ga kao sjajan dokaz slave Isusove i dolaska njegova: „Jer ne idući za učenim bajkama obznanismo

vam silu i nazočnost Gospodina našega Isusa Hrista, nego smo sami vidjeli veličanstvo njegovo. Jer on primi od Boga Oca čast i slavu, kad dogje k njemu takovi glas s uzmožne slave: Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji, njega slušajte! I ovaj glas mi čusmo gdje sigje s neba, kad bijasmo s njim na gori svetoj. Petr. II. 1, 16—18. I Ivan blažen s uspomene na to vigjenje govori: „I vidjesmo slavu njegovu, slavu kao jedinorogjenoga od Oca“. Iv. 1, 14.

* * *

Hríst Gospodin preobrazi se na visokoj gori, daleko od vreve svjetske. Ako i ti hoćeš da se preobraziš i pretvoriš u nova čovjeka t. j. Hrista, bježi od svjetske vreve, mahni se nepotrebnih društava i kloni se svjetovne raztresenosti.

Kad se učenici uspeše na goru Tabor, biše odmah prosvijetljeni te vidješe Isusa nebeskom svjetlošću obasjana. I ti ćeš biti brzo prosvijetljen i čudit ćeš se pregjašnjoj sljepoti svojoj, čim samo prve teškoće obraćenja svoga srčano i pouzdano nadvladaš.

Isus objavi učenicima slavu svoju, da nadanje njihovo utvrdi, kako bi očekujući toliku slavu srčanije snosili poniženja i stradanja. No usred one prevelike radosti, koja ih zanese, napomenu im Gospodin iduću svoju muku u Jerusalemu, te nas tijem htjede poučiti, da radost svoju obuzdamo misleći na nevolje ovoga svijeta, i opet u nevoljama da se sjetimo radosti i plaće na drugom svijetu. Ne čudi se, ako te na zemlji ovoj snagju svakake muke i bijede, jer ti Hrist nije obećao blaženstvo zemaljko nego nebesko.

Pomolimo se.

Bože, koji si otajstva vjere u slavnom preobraženju Jedinorogjenoga svojega svjedočanstvom Otaca potkrijepio i posinaštvo savršeno glasom došlim u svijetlom oblaku divno naprijed naznačio, dopusti milostivo, da nas učiniš subaštinicima samoga kralja od slave i dopustiš nam biti iste slave zajedničarima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

7. dan kolovoza.

Sveti Kajetan.

Kajetan rodi se godine 1480. u gradu Vicenzi u Italiji; roditelji njegovi bijahu veoma ugledni plemenom i pobožnošću, otac mu bijaše Gašpar grof i gospodar od Thiene. Čim dijete ugleda vidjelo Božje, preporuči ga bogoljubna majka zaštiti blažene Djevice Marije i odgoji od male maloće u svakovrsnoj kreposti osobito u čistoti, krotosti, poniznosti i ljubavi k bližnjemu, kojim se krepostima Kajetan od rana i nauči, tako da su ga već u djetinjstvu nazivali svecem. Imajući veliku ljubav k ubogima sabiraše milostinju od ukućana pače otkidaše sebi od usta jela, da nahrani potrebne. Davši se poslije na nauke pravoslovne i bogoslovne, bijaše za ugled gjacima viših škola kloneći se nepotrebne raztresenosti a pomnjivo baveći se koliko naukama toliko i pobožnim djelima. Kako je pak uza sve to malo držao do sebe, pokazuje pismo, koje je pisao malo za tim, pošto primi red svećenički. „Ja crvić i blato — piše megju ostalim — usugjujem se usred raja i presvete Trojice primati u ruke obasjavatelja sunca i stvoritelja svijeta; o sljepote moje! Svaki dan

uzimam onoga, koji mi glasno privikuje: „Nauči se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem"; a opet ne odbacujem oholosti svoje! Uzimam prosvjetitelja i put, i čujem gdje govori: „Ja sam put"; ipak ne idem tim putem niti bježim od svijeta. Gori u ustima i rukama mojima onaj božanstveni oganj, koji kaže: „Došao sam, da bacim oganj na zemlju"; pa opet su mi prsa drvena od nekakova ostala leda!"

Papa Julije Drugi imenova Kajetana poradi vrlina pa i poradi visoka roda njegova papinskim protonotarom, koja je služba tada bila veoma časna. Ali što je duša Kajetanova ujedinjujući se svaki dan sa Hristom u svetoj misi više napredovala u ljubavi Božjoj, to je njemu nesnosniji bivao život dvorski u Rimu; pa zato po smrti pape Julija ostavi Rim i vrati se u Vicenzu. Boraveći još u Rimu bijaše član bratovštine od Ljubavi Božje, koja je nastojala svim silama širiti slavu Božju; vrativši se u Vicenzu pristupi k bratovštini sv. Jeronima, koja je isti cilj imala kao ona od Ljubavi Božje a članovi joj bili ljudi prosti. Srodnici i prijatelji vrlo zamjeriše Kajetanu, što se pridružio s prostim ljudima; ali on ne mareći za to upravo je onakova djela ljubavi najvolio činiti, koja obično drže najprostijima, kao što je dvorba ubogih i bolesnih, navlastito je rado dvorio onakve bolesnike, koji su imali bolesti gnusne i tužljive. Nego primjer čovjeka od tako visoka roda učini, da su se gragjani i ugledniji ljudi upravo natjecali te je postala kao moda dvoriti bolesnike i obilaziti špitalje.

Po tom pogje Kajetan po savjetu ispovjednika svojeg u Mletke, gdje je uredio nov špitalj; tako

i u Veroni. Za tim pogje natrag u Rim. Već tada govorahu o njemu, da je angjel seraf kod oltara, apostol na propovijedaonici. Dok je pak u Rimu tvorio djela bogoljubnosti, zasija mu Gospodin u svetu dušu kao nebesko zrno misao i želju, da utemelji novu zadrugu redovničku za popravljanje svećenstva i puka. Na preveliku naime žalost vidje Kajetan, kako našu sv. vjeru i sámi njeni ispovjednici slabo poznaju a još slabije izvršuju, pa razabra takogjer, da to zlo mogu ukloniti samo službenici crkveni napunjeni onoga duha revnosti, kojega biše napunjeni prvi glasnici sv. evangjelja. Da se zasnuje zadruga takovih crkvenih službenika, uzdruži se Kajetan sa nekoliko jednomislenih svećenika; megju njima bješe i Joan Petar Karafa arhibiskup iz Teata (Cività de Chieti), koji poznije posta papa pod imenom Pavao Četvrti; po mjestu njegove arhibiskupske stolice nazvaše se poslije novi redovnici teatini. Kajetan i njegovi drugovi sastaviše pravila za novi red, i predaše ih glavi Crkve na potvrdu. Vrhovna oblast crkvena ustručavala se isprva potvrditi pravila, po kojima se redovnici odriču svake imovine i same prošnje a žive samo od milostinje, koju bi im svijet sâm drage volje davao; ali su utemeljitelji reda dokazivali, da ni Hrist ni apostoli nijesu imali nikakvih stalnih dohodaka i da oni upravo primjerom svojim hoće da rade protiv pohlepe gdjekojih svećenika. Po tom bi novi red godine 1514. potvrgjen od svete apostolske stolice. Glavni posao teatinima bijaše učiti puk istine vjerske, pripravljati ga za dostojno primanje svetih sakramenata, obilaziti i duhovno opskrbljivati bolesnike i nastojati, da svećenici službu duhovnu vrše revnosno i ne gledeći na svoju korist.

Godine 1527. podsjedala je vojska cara Njemačkoga grad Rim, i uzela ga na juriš. Vojnici uzmu plijeniti grad, i počine kojekakvih grozota. U to žalosno vrijeme, kad su dojakošnji dobrotvori zadruge Kajetanove koje iz grada pobjegli koje i sámi mnogo stradali, živješe teatini veoma oskudno ne imajući kadšto njih dvanaestorica ništa za jelo do jednoga hljeba. Vojnici provalivši i u njihovu kuću ne nagjoše u njoj ništa do uboštine, pa se s toga razgnjeviše i svećenike zlostaviše. Megju vojnicima bješe jedan, koji je prije nego se Kajetan odrekao svijeta i bogatstva, bio njegov sluga. Nevaljalac onaj, znajući da Kajetan sad živi u Rimu i misleći da jošte ima pregjašnje bogastvo, uzme nekolicinu vojnika sa sobom, poište Kajetana i psujući i prijeteći zaište od njega novaca. Kajetan reče mirno, da je već pred četiri godine sav svoj vremeni imutak zamijenio potpunim siromaštvom. Na to zlotvori malo ne pobjesne, pa udri nemilice po vrijednom svećeniku, tako da možemo Kajetana nazvati mučenikom siromaštva, jer je morao toliko stradati upravo za ubоštvo, koje dragovoljno prigrli Hrista radi. Zatim budu on i ostala braća odvučena još u tamnicu, da od njih izažmu novac, kojega nijesu imali. No slobodu, za koju nijesu mogli dati otkupa, steku napokon časoslovom (molitvenom knjigom svećeničkom). Zapovjednik naime od one zgrade, u kojoj su teatini zatvoreni čamili, pozva jednoga časnika na objed. Za objeda čuje časnik sve jednako iz obližnje odaje nekakovo poluglasno moljenje, pa pita, šta je to? Kad dozna šta je, ne prestane moliti se za zatvorene, te izjavi, da ne će više ništa okusiti, dok redovnici ne budu pušteni na slobodu; što se i zbude. Po tom otidoše

iz Rima u Mletke, gdje su uz kugu s prevelikim pregorijevanjem činili različna djela duhovnoga i tjelesnoga milosrgja. Glavar teatinima bijaše spomenuti već arhibiskup Joan Petar Karafa; njemu naloži papa, da i u Napulju sagradi kuću svoga reda. Taj posao povjeri Karafa sv. Kajetanu, ostaviv mu na volju, da sam sebi izabere pratioca. Svetac odgovori: „Molim se Raspetomu, neka vas nadahne, da mi baš onoga odlučite za pratioca, koji je izmegju svih mojoj volji najviše protivan“. To se dakako ne dogodi, jer mu je dan za pratioca čovjek vrličina.

Sv. Kajetan govoraše, da su prolažljiva dobra ovoga svijeta tugja a ne naša imovina; nasuprot nama da pripadaju stvari nevidljive i vječne, za koje smo stvoreni i na koje treba da težimo. A kako je govorio, tako je i mislio i radio. Premda je bio od roda ugledna i bogata, preziraše sve, što svijet drži za visoko, sjajno i dragocjeno i za čim ljudi gramze. Njemu bijaše svjetska sreća, čast i slava dim, od kojega tek bliješte oči duhovne. Ne bješe mu milo, kad bi mu tko napomenuo visoki rod, i došavši u Vicenzu, ne mogoše ga braća umoliti, da se nastani u palači očinskoj, nego bi se svratio u špitalj i ondje dvorio bolesnike. Kako se gadio na svjetovnu sjajnost i raskošnost, vidjelo se na osobiti način jednom u Napulju. Onamo dogju srodnici njegovi, da ga posjete, kad on već od duže vremena nije bio kod njih; ali kada Kajetan dozna, da idu k njemu u najsvečanijoj paradi, ne htjede ništa da čuje ni da vidi, nego ostade u molitvi pred raspelom. Upravo s običaja, da svaki dan mnogo vremena provede s Bogom u molitvi i razmišljanju, činjaše mu se sva svjetska sjajnost i slava

majušna i preziranja vrijedna, kao što onomu koji motri zvjezdama osuto nebo, vidjelo od lojanice čini se kukavno i ništavo. Jest istina i Kajetan radovao se krasoti, uresu i sjaju i nije žalio nikakova troška, ali to samo u kući Božjoj i za službu Božju što sjajniju.

Ako je sv. Kajetan tako bezobzirce prezirao i oduravao gizdu svjetsku, nije ipak bio neuljudan ili nehatan, pače bio ugodljiv svakomu i neumoran, kad bi se radilo o duševnom ili tjelesnom dobru bližnjega. Zato je bio nazivan lovac dúšâ, pa je u ispovijedaonici umio grešniku besjediti silovito i umiljato te kao pčela raditi ujedno žalcem i medom.

Sveti je Kajetan tijelo svoje nazivao buntovnikom, i prema tomu s njim i postupao: krotio ga takovim djelima pokorničkim, kakova bi kao ispovjednik teško i največemu grešniku naložio. Oči je svoje tako oštro u redu držao, da ih nije ni podigao, kad je jednom išao kraj sjajne parade cara Karla Petoga. Kad mu nije bilo govoriti u službi duhovnoj, bio je tako tvrd na riječima, kao da svaku meće prije na mjerila za zlato. Najtvrgji je pak na riječima bio, kad bi mu bilo govoriti sa ženskom. Navlastito se je s puta uklanjao onakvim ženama, koje su bile bogato i gizdavo odjevene. To je bilo tako općenito poznato, da su žene od višega staleža, hoteći od sv. Kajetana dobiti savjet ili pouku, svagda prije svukle sav nakit i gizdu te u priprostoj i smjernoj odjeći pred njega došle. Očima naime sveta čovjeka gizda u odijelu tako je mrska kao guba, jer često i doista nije drugo do guba tašte duše.

Mnogim radom, bdjenjem, postom i mučenjem tijela slomljen a još više ožalošćen bunom ljudstva

u Napulju, za koju je znao da je Bogu teška uvreda, razboli se sv. Kajetan, primi crkvena otajstva s prevelikom pobožnosti i duhovnom radosti i grleći raspetoga Otkupitelja umre bogoljubno u Napulju dne 7. kolovoza 1547. Isti dan po njegovu zagovoru, kao što se drži, presta buna u Napulju.

* * *

Čudnovato je na ovome svijetu, kako možeš jednom te istom stvarju kod nekih ljudi steći čast a kod drugih sramotu. Ako se odijevaš u svilu i kadifu po najnovijoj modi, i imaš u stanu skupocjen namještaj, i voziš se u sjajnoj kočiji, svjetina ti se klanja. Ako li bi onako gizdavo obučen došao na mjesto, gdje se bogoljubni kršćani skupiše na pobožnost kakovu, ti bi se njima činio komedijaš a ne brat Hristov. Pače glasoviti arhibiskup sv. Karlo Borromeo izdao bješe ispovjednicima naredbu, da ne odriješe od grijèhâ onakove čeljadi, koja bi k ispovijedaonici došla nakingjurena i gizdavo obučena. Što više zavlada Duh sveti kojim čovjekom, to je čovjeku mrže svako veličanje i razmetanje dikom i gizdom; jer je pred Bogom ništavo, što je pred svijetom visoko.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženomu Kajetanu ispovjedniku svojemu dao nasljedovati apostolski način življenja, daj nama po njegovu zagovoru i primjeru u te vazda uzdati se i same nebeske stvari željeti. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

8. dan kolovoza.

Sveti Cirjak, Largo i Smaragdo.

Ovi se sveti mučenici od davnih vremena mnogo poštuju u svijetu kršćanskom; ali spisi o njima nijesu do nas stigli posve vjerni. Kad Rimski car Dioklecijan (vladao od godine 284. do 305.) uze sebi za druga u vladanju Maksimijana prijatelja svojega od mladosti, Maksimijan stade iz zahvalnosti za spomen Dioklecijanu u Rimu graditi vele lijepu i silnu palaču, kojoj se i sada ljudi dive, a zovu je Dioklecijanovim kupaonicama. Kod gragjenja ove zgrade upotrebi Maksimijan kršćane, da nose kamenje i kopaju pijesak, jer je na njih mrzio pa hotio da ih tako muči. Kad su kršćani stenjali pod preteškim teretom niti se na njih itko smilovao, nagje Bog čovjeka po imenu Thrasona, koji je bio vjeran životom a bogat imutkom. On videći kako se kršćani muče a bez okrepe, davaše im hrane preko Cirjaka, Larga i Smaragda. I tako mučenici ne gragjahu toliko carevima kupaonice koliko sebi krune u muci i bijedi.

Saznavši papa sv. Marcellin za dobro djelo Thrasonovo, zahvali Bogu i Cirjaka posveti za gjakona, da i crkvi Rimskoj služi i nevoljnicima podaje hrane od imutka Thrasonova.

Dogodi se pak te jedne noći, kad su pomenuta trojica nosila hranu kršćanima, uhvate ih vojnici neznabošci i odvedu k pukovniku Eksuperiju, koji ih baci u tamnicu. Poslije tri dana osugjeni biše, da i oni kopaju pijesak i nose na mjesto, gdje se gradila palača. Megju kršćanima bješe nekakav starac po imenu Saturnin, koji od slabosti nije mogao nositi teška tereta. Njemu pomagahu Cirjak i drugari njegovi, slaveći uz to Boga pjesmama i molitvama i hvalu dajući Hristu sa svom čašću. S toga budu Cirjak, Largo i Smaragdo opet bačeni u tamnicu.

Blaženi Cirjak s drugovima za dugo je čamio u tamnici, pa ga obilazili kršćani, i po molitvi njegovoj slijepi su proglédali i bolesni ozdravljali od bolesti svojih. U to podsjede nečisti duh kćer cara Dioklecijana. Doznavši car za čudesna ozdravljanja, što su se zbivala po molitvi sv. Cirjaka, dozove njega k sebi, i moli ga, da pomogne nesrećnomu djetetu. Cirjak dogje zajedno sa Largom i Smaragdom k carevoj kćeri, i kad reče nečistomu duhu: „U ime Gospodina našega Isusa Hrista raspetoga izagji iz nje, da postane sud čist za službu Duhu svetomu“, nečisti duh izagje iz nje. I poviknuvši ona reče: „Istim imenom zaklinjem te, da me krstiš; jer izdaleka vidim Gospodina, kojega ti propovijedaš, blaženi Cirjače“. Tada je Largo i Smaragdo prihvate za ruke i dignu. Sjutradan pouči je Cirjak po običaju u vjeri i blagosloviv donesenu vodu, krsti je pred materom njenom u ime Oca i Sina i Duha svetoga. Od onoga časa nagovaraše carica kćer svoju, da vjerno ljubi vjeru kršćansku.

Poslije toga bijaše car Dioklecijan dobar Cirjaku gjakonu, i darova mu kuću, i zapovjedi po nagovoru caričinu, da ga puste, neka živi na miru u gradu Rimu. Ali kad se zacari Maksimijanov sin Maksencije, stadoše neznabošci kršćane opet goniti, i carski namjesnik Karpasije uhvati Cirjaka s drugarima njegovim, pa kad ih ne može nagovoriti, da žrtvuju idolima, reče Cirjaku: „Starost je tvoja bijela postala, Cirjače, nego sad ću je pomladiti“; i zapovjedi, da mu na glavu poliju ras-

topljenu smolu. Tada stade blaženi Cirjak vikati i govoriti: „Slava tebi, Gospodine, koji si nas sluge svoje udostojio, da unigjemo na vrata nebeskoga kraljevstva". Karpasije reče i drugarima Cirjakovim: „Žrtvujte, ili ćete poginuti kao i nevjerni Cirjak". Oni odgovoriše: „Mi grešnici žrtvujemo sebe Gospodinu Isukrstu". Po tom biše svi opet u tamnicu bačeni. A nakon četiri dana dovedoše iznova Cirjaka sa Largom i Smaragdom pred Karpasija, pa kad Cirjak nagovaran ne htjede da žrtvuje bogovima, Karpasije ljutit dade ga na muke udarati i raspinjati i batinama tući. Cirjak pak vikaše govoreći: „Smiluj se na me grešnika, Gospodine Isukrste". Zatim biše osugjeni na smrt ne samo Cirjak i drugovi njegovi nego i svi ostali kršćani, što su bili u zatvoru. I nakon osude izvedoše Cirjaka i muških i ženskih dvadeset i jedno izvan grada na put Salarijski, i odrubiše im glave. Tjelesa njihova pokupi noću svećenik Ivan, i ukopa ih na istom putu na slavu i hvalu Božju.

* * *

Sv. mučenici dadoše nam prekrasan primjer vjernosti, koju smo Bogu dužni. Oni biše gotovi radije sve i sâm život svoj žrtvovati nego li iznevjeriti se Bogu, gospodaru svojemu. Kao što je Bog vjeran u obećanjima svojim, koja nam je dao od puke milosti, tako treba i mi vjerno da vršimo, što smo njemu na sv. krštenju po dužnosti obećali. Kad bismo se mi i iznevjerili obećanjima na sv. krštenju danim, Bog će uza sve to obećanje svoje ali kao sudac kazneći održati: pustit će na nas strahotna ona zla, kojima u Sv. Pismu prijeti onima, što se od njega nevjerno okrenu.

Budimo vjerni i u najmanjim stvarima, koje se tiču slave Božje i zapovijesti njegovih; jer upravo u tome pokazat će se ljubav naša to čistija i savršenija. Strah od kazni može nas istina odvratiti od teških grijeha, ali ljubav k Bogu odvraća nas i od manjih grijeha. Pa valja i to na umu imati, da su nam i manji grijesi vazda opasni (pogibeljni), jer nas manji vode k teškima, uzimaju nam mnoge milošte Božje, i s njih zavregjujemo kazni vremene.

Kako li vjerni Bogu ostajahu mučenici sve do pošljednjega časa vijeka svojega, u svim nevoljama i u mukama najvećim!

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Cirjaka, Larga i Smaragda razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih rogjenje častimo, da se i na kreposti njihove muke ugledavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

9. dan kolovoza.

Blaženi Ivan Fermski.

Ovaj blaženik rodi se oko godine 1259. u Italiji u gradu Fermu, odakle mu je i pridjevak.

Od djetinjstva imagjaše Ivan osobitu ljubav k Isusu Raspetomu. Bijaše mu tek sedam godina, kad jednom uprijevši oči u Raspelo, srce mu se tako napuni žalosti i pobožnosti, da su mu suze potekle. Pače od onda kad god bi mu samo na um došla presveta slika Raspetoga, počeo bi suze ro-

niti. Zato su mati njegova i susjedi držali, da je šenuo (poludio), jer su mislili, da onolike suze ne mogu biti od pobožnosti nego od bolesnih moždana. Po tom se Ivan stao sve više odvajati od društva dječačkoga, i uklanjajući se svakoj igri bavio se molitvom i pokorničkim djelima; pa kad to ne bi mogao raditi kod kuće, otišao bi iz grada u vinograd očin, da bude s Bogom nàsâmo. Videći roditelji, kako se on kloni svijeta ovoga, dadoše ga u 10. godini vijeka njegova u monastir reda svetoaugustinskoga megju kanonike redovnike. Napredujući u monastiru od kreposti do kreposti najviše je nastojao oko molitve i mučenja tijela svoga; zato je bio svima u monastiru veoma drag. No kad bi mu monasi češće rekli: „Ti bi bio dobar franciskan", pa bi čuo, da je kod franciskana sve mnogo oštrije nego kod augustinaca, s dopuštenjem poglavara svojih prijegje nakon tri godine u red franciskanski, gdje je pod rukovodstvom pobožna nastavnika (učitelja) još većma napredovao na putu savršenstva.

Žrtvovavši tako Ivan cvijet života svoga Raspetomu, premješten bi nakon godine dana u samotinju na brdo Alverno, gdje je sv. Francisko od nebeskoga serafa dobio pet rana na tijelo svoje. U tamošnjem kloštru rado je vršio osobito one poslove, za koje treba najviše poniznosti: dvorio kod stola, kuhao, krpio braći odijelo, radio u vrtlu, vrata zatvorao, ali pored svega toga nije bio smetan u pobožnosti unutrašnjoj. Pa i inače je provodio život vrlo oštar, krotio svoje tijelo i požude, no ipak ostao mnogo zdraviji od ostale braće. Dušu je pak njegovu pohagjao Bog s mnogim milo-štama, tako da je jednom pune tri godine bez pre-

kida gorio plamenom ljubavi Hristove, obasipan bio čudesnim utjehama, i često se zanosio u Boga.

Nego kako se Bog za djecu svoju stara čas tješeći ih ugodnostima čas opet pošiljući na njih tegobe, uzme se poslije tri godine Ivanu ona svrhunaravna ognjena zraka, pa ostane bez ljubavi i vidjela, i poduzme ga prevelika tuga. Kad mu ovako duša nije osjećala nazočnosti predragoga Isusa, mučio se i mnogo se raspinjao tražeći dragoga, koji ga ostavi. Poslije mnogo dana šetajući jednom jadan i žalostan po šumi, nasloni se na bukvu, i suzno lice podigne k nebu. I gle, onaj koji iscjeljuje skrušene u srcu i liječi tuge njihove, Gospodin Isukrst, pojavi se na istoj stazi ali ne kažući ništa. Kad ga Ivan pozna, odmah se baci k nogama njegovim, i stenjući i plačući moljaše ga, da mu pomogne; „jer bez tebe, Spasitelju preslatki — govoraše Ivan — ostajem u tami i tuzi; bez tebe, Jaganjče preblagi, ostajem u tjeskobi i strahu; bez tebe, Sine Boga Višnjega, ostajem u smetnji i stidu; jer sam bez tebe lišen svih dobara; bez tebe sam takogjer tamom zaslijepljen, jer si ti, Isuse, prava svjetlost dušama. Bez tebe sam izgubljen i proklet, jer si ti život dušama i život životu; bez tebe sam neplodan i suh, jer si ti darivatelj svih darova i milošta. Samo u tebi mogu se potpuno utješiti, jer si ti Isus, naše otkupljenje, ljubav i želja, hljeb okrepljujući, i vino razveseljavajući zbore angjelske i srca svih svetijeh. Prosvijetli me, učitelju premilostivi i pastire predobri, jer sam tvoja ovčica premda nedostojna." Budući pak da želja postaje još veća, kad se stvar željena donekle zakrati, pogje Isus istom stazom dalje ne rekav Ivanu ni riječi. A kada to Ivan vidi, ustane, potrči

za Isusom, i padnuvši k nogama njegovim uzme sa suzama i s prevelikom pobožnosti prositi govoreći: „Isuse preslatki, smiluj se na me, jer sam u nevolji. Usliši me po velikom milosrgju svojem, i vrati mi radost spasenja svojega, jer milosrgja tvojega puna je zemlja. Ti znaš, Gospodine, da sam u velikoj nevolji. Prosim dakle, da duši mojoj potamnjeloj brzo pritečeš u pomoć". Ali Spasitelj pogje opet dalje, čineći se kao da ne će nimalo da ga utješi, poput majke, koja čedu svome sisu za čas od mila zakrati, samo da je još više poželi, a onda ga grleći i cjelivajući pritisne k prsima. Tako pogje i Ivan po treći put plačući za Isusom; tada Isus obrati k njemu lice svoje slavno i raširi časne ruke svoje kao svećenik, kad se okrene k puku. Tada vidi Ivan gdje iz presvetoga srca Isusova izlaze čudne svijetle zrake osvjetljujući ne samo svu šumu izvana nego i njegovo srce i dušu iznutra napunjujući svjetlosti božanske. Ivan padne ničice, i stane kao nekad Marija Magdalena Isusu noge suzama prati, i moliti ga, da ne gleda na grijehe njegove, nego po presvetoj muci i krvi svojoj da mu dušu uskrsne na milost ljubavi Božje, ovako govoreći: Kad zapovijedaš, da te svim srcem i svom moću ljubim, a te zapovijesti nitko ne može vršiti bez tvoje pomoći, pomozi mi, preljubljeni Isuse Hriste, da te svom moći ljubim". Dok je pak Ivan ovako vruće molio se i ležao kod nogu Isusovih, toliku primi odatle milost, da je odmah bio sav obnovljen, i kao Magdalena umiren i utješen. I osjećajući dar tolike milosti uzme Bogu zahvaljivati, i smjerno mu cjelivati i noge i ruke. Po tom osjeti toliki božanski miris, da kad bi se skupile sve mirodije ovoga svijeta, bio bi pravi smrad prema onome božanskom mirisu.

Ivan je od tada, kako je pio iz svetoga izvora srca Isusova, napunivši se dara mudrosti i milosti riječi Božje, često govorio besjede divne i neiskazane; pa budući da su iz njega tekli potoci žive vode, koju je pio iz dubine srca Isusova, on je misli i srca slušalaca svojih pretvarao i čudesne rodove ragjao. On, čov,ek gotovo neuk, propovijedao je pred dvorom Rimskim, pred vladarima i velikašima, pred učenima i neučenima o najdubljim tajnama vjere naše tako umno i bistro, da su se svi čudili.

Blaženi Ivan odrekavši se svake utjehe i radosti ovoga svijeta, tražaše samo u Bogu utjehu. Vidjevši već preobraženo lice Isusovo, željaše vidjeti Isusa i u muci i na križu. I premda je sebe držao nedostojnim takove milosti, ipak mu se ta želja nije mogla iščupati iz srca. Nego želju ništega (ubogoga) usliši Gospodin: kad jednom pobožno služeći sv. misu poslije podizanja uzme u ruku svetu hostiju i tri puta njom prekriži kalež govoreći: „po njemu, i s njime, i u njemu", i opet položi hostiju, vidi na oltaru u tjelesnom obliku Gospodina Isusa u onoj podobi, kako je s križa skinut, go, mrtav i izranjen, bio položen u naručje preslatke majke svoje. Ali pojavivši se ovako Isus Ivanu, ležeći na oltaru imao je oči otvorene, kao živ. Videći pak to Ivan, srce njegovo kao da je probo mač žalostivosti; jer je, kao što sâm poslije kazivaše, vidio glavu Isusovu trnjem izbodenu, i lice mu i bradu okrvavljene, vidio ruke ranjene pače oderane, noge gdje iz njih curkom curi krv, vidio sve tijelo izbijeno, puno rana i pokropljeno krvlju, vidio

otvorena rebra a iz otvora gdje teče krv i voda, i vidio gdje mu Isus sve to sa suznim očima pokazuje. S ovoga svetog vigjenja Ivanu se srce tako rastopi, kao da sve one rane osjeća na svome tijelu. Kad vigjenja nakon dosta dugoga časa nestade, Ivan je mogao jedva svršiti sv. misu, i tako ostao zanesen, kao da nije na ovom svijetu.

Još mnoge druge osobite milosti podijeli Isus vjernomu sluzi svojemu Ivanu. Jedne noći bi Ivan podignut u tako divnoj svjetlosti, da je u Stvoritelju vidio sva stvorenja, nebeska i zemaljska, kako su naime zborovi blaženih duhova kod Boga, i raj zemaljski, i blaženo čovječanstvo Hristovo, i stanovi u donjem svijetu. Drugda ga opet podiže Bog tako visoko, da mu je duša bila obuzeta u bezdnu božanstva i svjetlosti, i ukopana u moru vječnosti i bezmjernosti božanske, te nije osjećao ništa, što bi srce čovječje moglo misliti ili jezik kazivati, nego mu se duša bila rasplinula kao kap vina na pučini morskoj, pa kao što se tu ništa ne vidi nego more, tako nije duša njegova ništa vidjela nego Boga u svemu i nada sve i usred svega i osim svega, i ondje tri osobe u jednome Bogu i jednoga Boga u tri osobe. I osjetio je takogjer onu ljubav vječnu, s koje se je Sin Božji uputio, da na križu čovjeka spase. Po tom je kazivao blaženi Ivan, da nema drugoga puta, po kojem bi duša mogla doći k Bogu, nego po Hristu, koji je put, istina i život. U istom vigjenju vidio je takogjer sve, što god je Hrist učinio od grijeha prvoga čovjeka do ulaska svoga u život vječni.

U pošljednoj bolesti kad je bl. Ivan primao svete sakramente a do njega braća pjevala psalme pokorničke, na jedan put on se zanese, i lice mu

postade tako strašno i tako se nagrdi, da su braća od strave prestala pjevati. Došavši pak k sebi glasno im reče: „Pjevajte i hvalite Gospodina!“, i kad su iznova uzeli pjevati, opet se on zanese, a sad mu lice bi tako vedro i milo, da nijedan od nazočnih nije sumnjao, ě je u prvom zanosu vidio neprijatelja ljudskoga roda a u drugom Hrista ili kojega blaženika. Upitan od jednoga izmegju nazočnih, šta je vidio? odgovori: „Kad bih kazao, šta sam vidio, vi me ne biste razumjeli. Nego jedno znajte: koji hoće život vječni da poluči, treba žarkom ljubavi da prianja za Hrista raspetoga“. Ovo rekavši preseli se ka Gospodinu, dne 9. kolovoza 1322.

* * *

Što je bilo bl. Ivanu od Boga objavljivano u svrhunaravnim vigjenjima, to Crkva svaki dan i na svim mjestima neprekidno uči i pokazuje u sv. misi, naime da se svaka milošta, oproštenje, uslišenje molitve, mir duše i blaženstvo vječno može naći jedino samo u Isusu Hristu. Naročito se ovo kaže u sv. misi kod svečanoga čina poslije podizanja, kad svećenik čini tri puta križ nad presvetim tijelom i krvlju Isukrstovom pa pri tom veli riječi: „po kojem, Gospodine, vazda sva dobra stvaraš, posvećuješ, oživljaš, blagoslivljaš i podjeljuješ nama“; tada otkrije kalež, uzme presvetu hostiju, načini tri križa nad kaležem i jedan križ megju kaležem i prsima svojim, i digne u vis kalež s hostijom nad njim, govoreći pri križanju i dizanju: „po njemu, i s njime, i u njemu tebi je Bogu Ocu svemogućemu u jedinstvu Duha svetoga sva čast i slava“. Po Hristu dakle dolazi svako dobro, koje Bog nama ljudima podjeljuje; i po Hristu ide svaka

molba, hvala i poklon, svaka pobožnost i dobro djelo, koje mi Bogu namjenjujemo. Zato kaže Hrist Gospodin: Nitko ne dogje k Ocu do po meni". Iv. 14, 6. Zato i Crkva katolička sve svoje molitve završuje riječima: (ovo te molimo, Oče,) „po Isusu Hristu Gospodinu našem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog po sve vijeke vijeka. Amen"; ili kraće: „Po Hristu Gospodinu našem. Amen."

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k molbama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Ivana ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on, koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

10. dan kolovoza.

Sveti Lovrencije.

Kako se Jerusalem prodičio Stefanom, tako se Rim proslavio Lovrencijem, reče papa sv. Leon Prvi u propovijedi o današnjem svecu, kojega sveti Oci veličaju kao jednoga od najvećih mučenika i svi kršćanski narodi mnogo poštuju u svim krajevima svijeta.

Lovrencije rodio se po svoj prilici u Španjolskoj, ali je odrastao u Rimu, gdje ga sv. Siksto (iliti Ksist), tada arhigjakon crkve Rimske, nauči Sv. Pismu i odgoji u strahu Božjem. Kad godine 257. arhigjakon Siksto postade papa, redi kreposnoga mladića zu gjakona, i postavi ga za prvoga megju sedam gjakona Rimske crkve; zato gdjekoji crkveni pisci zovu Lovrencija arhigjakonom papinskim. On

nije samo papu dvorio kod službe Božje, nego i starao se oko crkvenoga blaga i imutka, i dijelio ubogima crkvene dohotke.

Ali Lovrencije nije za dugo vršio svetu službu gjakonsku; jer još istu godinu, kad je njegov duhovni otac Siksto Drugi izabran bio za glavu Rimske crkve, poče Rimski car Valerijan na podgovaranje vojskovogje Makrina izdavati različne naredbe protiv kršćana; najprije zabrani sastanke kršćanske a biskupe i učitelje njihove progna u daleke krajeve; poslije zapovjedi, da valja sve biskupe, svećenike i gjakone namah pogubiti, senatorima, vitezovima i drugim uglednim ljudima, koji su kršćani, da se oduzmu sve časti i službe i sav imutak, pa ako se ni tada ne odreku Hrista, da se pogube, a koji pripadaju carskoj čeljadi, da se zarobe, i uglednim ženama kršćankama da se sve oduzme i potom da se izagnaju iz zavičaja. Već drugu godinu (258) uhvatiše neznabošci papu Siksta Drugoga, da ga smaknu. Kad su ga vodili na smrt, za njim igjaše Lovrencije plačući. Ali nije Lovrencije jadikovao i plakao zato, što će neznabošci Siksta pogubiti, nego samo zato što će se on odvojiti od svoga oca duhovnoga i ne će zajedno s njim umrijeti za Hrista. Zato je govorio za Sikstom: „Kuda ideš bez sina, oče? kuda, svećeniče sveti, hitiš bez gjakona? Nemoj me ostaviti, oče sveti". Siksto mu pak odgovori: „Ja te ne zapuštam, sine, niti ostavljam, nego tebi je u borbi za vjeru Hristovu veće megdane dobiti". Svetoga Siksta raspeše zatim na križ; ali ga još ni onda ne ostavi vjerni učenik Lovrencije. Tada mu Siksto, prosvijetljen duhom Božjim, reče s visine križa: „Za tri dana doći ćeš za mnom".

Doznavši Lovrencije iz usta sv. pape, šta će mu se skorim dogoditi, skupi odasvud čitave čete ubogih, i razda im sve crkvene novce, kojima je upravljao; pače proda i dragocjeno posugje, koje se je drukčije upotrebljavalo kod službe Božje, pa novce odatle dobivene izdijeli takogje ubogima bojeći se, da progonitelji sve ne razgrabe.

Dočuje upravitelj grada Rima za ovo obilato obdarivanje ubogih, pa dozove Lovrencija preda se nadajući se, da će silnoga blaga dobiti od njega za carstvo. Kad Lovrencije dogje, upravitelj mu kaže, neka mu preda novce i blago, što ima crkva. Zna se — reče upravitelj — da svećenici kršćanski imadu kod službe srebrno i zlatno posugje, i zapaljuju skupocjene svijećnjake. Bog kršćanski nije na svijet donio novaca nego riječi; riječi neka budu kršćanima, samo neka dadu novce. Lovrencije prizna, da je crkva vrlo bogata, pače da ima više blaga nego li car; neka mu samo dopusti tri dana vremena, da će mu sve crkveno blago pokazati. Upravitelj pristane na to.

U to vrijeme obigje sv. Lovrencije po gradu Rimu siromahe, koji su od crkve dobijali živež, i skupi ih treći dan kod crkve; a bijaše ih veoma mnogo, više od tisuću i pet sto, slabih staraca, slijepaca, ljudi nijemih, kljastih i gubavih, i sirota, udovica i djevica. Onda pogje po upravitelja, i pozove ga, neka ide da vidi blago crkveno. Došavši upravitelj k crkvi, začudi se kad vidi ono mnoštvo siromaha, i upita, gdje je crkveno blago? Sv. gjakon pokazavši rukom siromahe reče: „Ovo su blago crkveno, pravo blago; u njima je Hrist, u njima vjera Hristova. Za živež i odijelo njihovo potrošena je imovina crkvena, koja je ovako najbolje pohranjena“.

Upravitelj videći kako se ljuto prevarila pohlepa njegova na blago, malo ne pobjesni od ljutine, pa nemogavši sv. Lovrenciju uzeti blaga zemaljskoga kuša, da mu otme blago još veće: vjeru. Zapovjedi mu, da se odreče Hrista, pa kad ga nije mogao na to natjerati manjim mukama, metne ga na gvozden roštilj a pod njega žeravice, da se živ istiha ispeče. Kod toga opet se pokaza očevidno, kako je duša napunjena Duha svetoga nešto posve drugo nego li obična duša čovječja; ona je nešto svrhunaravno. Mjesto da na onoj groznoj muci jauče i nariče, sv. Lovrecije pokaza tako čudesnu jačinu duševnu, da se je unutrašnja njegova radost objavila i sámom šalom. Ležavši naime jedan čas mirno na roštilju, reče upravitelju: „Okreni me na drugu stranu; na ovoj sam već dosta pečen“. Pa kad ga okrenuše, reče opet docnije: „Pečeno je, jedi i kušaj, je li slagje sirovo ili pečeno“.

A tada sv. mučenik pogleda na nebo te se žarko pomoli Bogu, neka Rim, onda glavni grad svijeta, prihvati vjeru kršćansku, da se odanle sv. evangjelje raširi u sve strane svijeta. Potom izdahne mučenik Hristov, dne 10. kolovoza godine 258. Kršćanski pjesnik Prudencije (umr'o godine 418.), koji je sv. Lovrencija pjesmom proslavio, drži, da obraćenje svega Rima u vjeru kršćansku valja pripisati osobito molitvama sv. Lovrencija; kaže naime, da je od dana smrti Lovrencijeve u Rimu ohiadnjelo štovanje gadnih bogova, narod ostavljajući hramove neznabožačke da je hitio ka Hristu, smrt svetoga mučenika da je bila smrt neznabožačkim hramovima. A sv. Augustin pita: „Od kolike je zasluge taj mučenik, tko ne zna? Tko se je na grobu njegovu

pomolio, a da nije bio uslišen? Kolikim je slabima zasluga njegova udijelila i vremena dobra, koja je on sâm prezirao? A udijeljena su im, da primivši manja dobra zažele dobra veća".

Dan sv. Lovrencija otprije se (još prije nešto više od sto godina) u Crkvi katoličkoj svetkovao kao praznik (blagdan). A još su sada župnici dužni u ovaj dan sv. misu služiti za svoje župljane.

* * *

Sv. Lovrencije razdao je svu imovinu crkvenu siromasima, pače prodao i dragocjeno sveto posugje iz crkve, i novac što dobi za nj, izdijelio potrebnicima. Znao je svetac, da su kršćani živi domovi Duha svetoga, pa koliko je god zaslužno podizati i ukrašivati kuće Božje od kamena, da je još veća u Boga zasluga potpomagati i njegovati uboge i nište, žive domove Božje.

Imade hvala Bogu kršćana, koji drage volje prilože što god na opravljanje i ukrašivanje koje crkve; to je lijepo kršćansko djelo. Nego gdjekoji od takvih priložnika odviše su tvrdi, kad treba udijeliti siromahu; to nije kršćanski. Zar više vrijedi zid crkveni od živa kršćanina? Zlo je pak po gotovo, ako tko dade za crkvu, samo da mu se ime s propovijedaonice obznani ili hvala u novinama izreče, a ne bi dao milostinje tako, da ne zna lijeva što čini desna, da bude milostinja tajna i Otac nebeski, koji vidi tajno, da mu povrati. Pravomu je kršćaninu svaki bližnji brat i ud Hristov; s toga će tako dragovoljno potpomoći potrebita čovjeka, kako će rado priložiti za potrebe crkvene. Pa i milostinja udijeljena bližnjemu može imati još i namjenu napose vjersku. Ubogim ljudima, koji se

stide u nedjelju i blagdane ići u crkvu, jer nemaju ništa pristojno obući, može se nabaviti odijelo; za djecu ubogu, kad idu k prvoj sv. pričesti, može se kupiti haljetak ili obuća; u siromaškim krajevima mogu se narodu dijeliti dobre knjige, osobito ako se oko toga ni sami svećenici ne staraju; o božiću ili drugom blagdanu možeš darom obradovati djecu, kojima roditelji ne mogu ništa dati; pače dajući milostinju siromahu možeš mu kazati, da mu Bog daje preko tebe, neka dakle najprije Bogu hvali za dar; sve su ovo dobra kršćanska i vjerska djela.

Pomolimo se.

Daj nam, molimo, svemogući Bože, da plamene zloća svojih utrnemo, koji si blaženomu Lovrenciju udijelio, da požare muka svojih savlada. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

11. dan kolovoza.

Sveta Rustikula Marcija.

U šestom stoljeću živješe u južnoj Francuskoj bogoljubni a veoma ugledni i bogati ženidbeni druzi Valerijan i Klemencija. Imajući već sina, dobiše od Boga nakon mnogo vremena (godine 556.) kćer Rustikulu Marciju. Ali isti dan, u koji se Rustikula rodila, umrije otac njezin, a ne dugo zatim i brat. No udovu majku zadesi još i docnije nesreća; kad Rustikula navrši tek pet godina budući veoma lijepa djevojčica a jedina baštinica velikoga bogatstva, ote je Heraon kraljevski dvoranin i preda svojoj materi na othranjivanje, kad odraste do zakonite dobi, da je uzme

za ženu. Nego kad se stvar prijavi kralju, dvoranin morade otetu djevojčicu povratiti, a ona bude na odgajanje predana sv. Lilioli, opatici (glavarici) ženskoga monastira u gradu Arlesu.

Poslije nekoliko godina odluči Rustikula, da će za uvijek ostati u monastiru, premda je mati njezina veoma željela i zahtijevala, da se vrati u svijet. Gospodin pak dade Rustikuli toliku milost, da je za krakto vrijeme naučila sve psalme pače cijelo Sv. Pismo znala na pamet; uz to napredujući u svakoj vrlini bijaše za uzorit ugled svijem drugim duvnama u kloštru, te bi po smrti sv. Liliole izabrana za glavaricu opaticu, premda joj je tada bilo istom oko osamnaest godina.

Kako je Rustikula već otprije nastojala oko svoga savršenstva, sada postavši glavarica starala se jednako i za duše, koje su joj bile povjerene. Vršeći riječ apostolovu (Kor. II. 6, 4. 5): „U svemu pokažite se kao sluge Božje, u trudovima, u bdjenjima, u postima,“ kadšto ne bi po tri dana okusila jela a cijele noći prebdila u crkvi. Ali zato Gospodin revnosnu službenicu još u ovom životu proslavi raznovrsnim čudesima. Kad je umivala jednom sebi lice, pogleda je sluškinja Onoridija i vidi gdje joj se lice svijetli, kao da se sunčana zraka na njemu sja. Onoridija prepadne se i pobjegne. Rustikula pogje za njom i pita, zašto je pobjegla? Onoridija joj kaže uzrok; Rustikula nije naime ni sama znala, da se ljubav Božja, koju nošaše u srcu, pokazala u vidljivoj svjetlosti na licu njezinu.

Jednom boraveći Rustikula o podne u crkvi sv. Petra čuje glas, koji je po imenu zove veleći: „Marcija, ugledavaj se na Gospodina svojega, kad je na križu visio, ugledavaj se i na brata svoga

Stefana, kad je od Židova kamenovan govorio: Bože, oprosti im, jer ne znaju šta rade“. Osvijestivši se čudila se, šta to znači. No naskoro sazna.

Kad kralj Teodorik umre, susjedni vladar Klotar osvoji kraljevinu njegovu, i ubije dva sina pokojnoga kralja, a treći sin Hilberto pobjegne. Dva velikaša, podgovorena od sotone, ocrniše kod Klotara bogoljubnu Rustikulu, da u monastiru krije pobjegloga kraljevića. Kralj Klotar veoma se razgnjevi, i zapovjedi jednomu od ona dva velikaša, knezu Ričimiru, da sve oštro ispita i potraži. A ovaj ne dogje da ispita stvar, nego stane Rustikuli odmah samo prijetiti, i javi kralju, da ju je našao krivu. Tada kralj još većma razgnjevljen pošlje drugoga velikaša, da djevicu Hristovu iz svetoga ovčinjaka dovede pred njega. Nego Rustikula ne htjede iz monastira da izagje, jer joj pravila redovnička brane izaći iz monastira, dok je živa. Tada velikaš onaj zapovjedi načelniku grada Arlesa, neka Rustikulu na silu izvuče iz monastira, drukčije može izgubiti glavu. Načelnik mnogo poštujući službenicu Božju moljaše je sa suzama i sa svom poniznosti, neka sama sa svojom voljom izagje iz monastira, uvjeravajući je da će, ako bude trijeba, radosno proliti krv svoju s njezinom. Potom bude Rustikula odvedena u drugi jedan monastir u Arlesu, i ondje zatvorena. Dok se u zatvoru noću Bogu molila, rulja opakih ljudi od opadáčâ podražena skupi se pod prozorima njena zatvora, i uzmu kamenje na prozore bacati; no budući štićena milošću Hristovom nijesu joj mogli ništa nauditi.

Poslije sedam dana izvedu je iz zatvora, da je vode dalje, pred kralja. Ali Gospodin, koji ne

ostavlja onih što se uzdaju u njega, podiže po duhu svojem pobožnoga biskupa Viennskoga, da je izašao pred kralja kao nekad prorok Natan pred Davida, i kazao mu, kako je teško zgriješio, što je po krivičnom sudu osudio službenicu Hristovu, i zato da će mu za kazan umrijeti sin. Čuvši ovo kralj prepadne se veoma, i pošlje dva dvoranina nasusret opatici Rustikuli, da je pred njega dovedu sa svom časti i poštenjem. Putem pak, kojim su je vodili, mnogi se na čudesni način po molitvi njezinoj iscijeliše.

Kad je Rustikula došla napokon pred kralja, on opamećen koje glasom o njenim svrhunaravnim djelima koje pak samom njezinom nazočnošću iskaže joj veliku čast i poštu. Potom je kralj ispita; je li istina, što je bilo njemu doglašeno o njoj; a ona se zakune prizivajući Boga za svjedoka, da nije ono učinila, pače da nije nikad ni pomislila onako što učiniti. Dok se ovo zbivalo pa kralj još sumnjao, jave kralju, da mu se sin s dušom bori; i izvrši se, što je naprijed kazao biskup Viennski, umre sin kraljev. Tada pristupe velikaši ka kralju, i svjetuju ga, da bogoljubnu Rustikulu, koju je za prava Boga dovukao preda se, s najvećom časti otpravi kući. Tako i bi.

A čim su u Arlesu doznali, da se Rustikula vraća odriješena od svake osvade i krivice, pogjoše joj nasusret svećenici i redovnici, svjetovnjaci visoki i niski, bogati i siromasi, domaći i tugji, radujući se svi i Bogu hvaleći, što im je povratio takovu moliteljku, za kojom je sve žalilo. Kćeri pak njezine duhovne u monastiru primiše je pjevajući i govoreći: „Slava na visini Bogu, i na zemlji mir ljudima dobre volje“. I Rustikala opkoljena

zborom svetih djevica zahvaljivaše Gospodinu, ali i njima, svojim duhovnim kćerima, kojih su molitve — kao što reče — pripomogle k njezinu srećnu povratku. I probesjedivši riječju psalmistovom: „Veličajte — reče — Gospodina sa mnom, kćeri predrage, i uzvišujmo ime njegovo zajedno, jer potražih Gospodina i usliši me, i iz svih tjeskoba mojih izbavi me; i naseli nerotkinju u kuću učinivši je radosnom majkom sinovima“.

Ne dugo poslije toga oni ljudi neprijatelji, koji su obijedili službenicu Hristovu, dogju postigjeni i skrušeni ponizno moleći je za oproštenje. A ona ih tako ljubazno i prijateljski dočeka, kao da su joj najveću ljubav učinili. Tako se žalost, koja Rustikulu i njene vjerne sestre snagje s potvore, pretvori u pravu radost.

Pretrpivši ovu nezgodu još je četrnaest godina boravila sv. Rustikula sa kćerima duhovnim, koje je slatko othranjivala i poučavala u svoj svetosti vjere. A u sedamdeset i sedmoj godini dobi svoje (godine 632.), pošto je mnoge napasti gjavolje s pomoći Hristovom junački obladala, pozvana bi u nebo, da primi plaću za dugu vjernu službu u domu Gospodnjem.

Neiskazana bijaše žalost u monastiru za duhovnom majkom; nijedna duvna ne mogaše prestati od plakanja i jadikovanja, naričući da su izgubile predragu majku, tako da se činilo kao da se s njezina preminuća ruši krov od bogomolje.

Bog da pokaže zasluge krepòstî Rustikulinih, na molitve njezine u nebu udijeli mnogima na zemlji izvanredne milošte; tako jedna duvna ozdravi od groznice, jednomu sluzi u monastiru iscijeli se noga, na koju nije mogao više hoditi, i mnogi

drugi upotrebivši osobito kakav ostatak od odijela svetičina nagjoše zdravlje tjelesno i duševno.

* * *

Što je veća žalost bila prije u monastiru, kojemu glavarica bijaše sv. Rustikula, to veća radost zavlada u njemu poslije, kad se u nj povrati Rustikula nekrivom priznana i od samih neprijatéljâ. I jest zakon prirodni u ovom svijetu, da se velika i prava radost tek onda osjeti, kad je prije bilo žalosti; tako na primjer nikomu nije zdravlje onoliko milo i ugodno koliko čovjeku, koji se od teške bolesti pridigne; i ocu i majci nije sinak nikad draži i miliji nego onda, kad se nakon podužega vremena povrati kući iz tugjega kraja. S toga, dragi čitaoče, kad te tišti kakav križ, tješi se mišlju, da je upravo to može biti priprava za mnogu i veliku radost. Pa je takav i božanstveni red u ovom svijetu: ako se svaka žalost i ne pretvori već u ovom životu u radost, da ipak svaka nevolja koja se ovdje kršćanski podnese, i svaka trudba koja se učini nastojeći oko kreposna življenja, poslije smrti bude vječnim blaženstvom. Tako su se i duvne podložne sv. Rustikuli mnogo žalostile po smrti njezinoj; no ako su do svršetka ostale kćeri vjerne svojoj duhovnoj majci, njihova se žalost već davno u nebu pretvorila u bezmjernu radost. Ali je pri tom i golema (velika) razlika; žalost njihova za umrlom predragom glavaricom trajaše nekoliko dana ili nedjelja ili najviše nekoliko mjeseci; naprot radost njihova, što su je opet našle kod Boga, traje evo već do dvanaest stotina godina, i trajat će do sudnjega dana i preko sudnjega dana u sve vijeke.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Rustikule djevice tvoje, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

12. dan kolovoza.

Sveta Klara.

Favorinu Sciffu i Hortulani, plemenitim i imućnim ženidbenim drugovima u gradu Assisiu u Italiji rodi se oko godine 1194. Klara. Veoma pobožno odgojena, provogjaše već od djetinjstva život bogoljuban, i po promislu Božjem više puta slušaše propovijedi utemeljitelja reda franciskanskoga sv. Franciska, koji je bio rodom iz istoga grada Assisia i tada još živio. Klara poredeći riječi i djela njegova sa svetim evangjeljem nalažaše, da je on pravi nasljedovač Hristov; a poredeći sebe držaše, da još odviše prianja za zemlju ovu, na kojoj nam ipak nema duga opstanka a ima mnogo grčine. Držeći po tom da za razumno stvorenje nema ništa pravednije i dostojnije nego dati se posve na službu Božju, iskaše zgodu, da sv. Franciska pita za savjet Svetac govorivši s njom nekoliko puta vidi, ona ima od Boga zvanje da bude vodilica ženskih glava k savršenstvu kršćanskomu, pa je nagovori, da se odreče svijeta.

Na cvjetnicu godine 1212. obukavši stajaće odijelo otigje Klara iz kuće očinske u crkvu Porciunkulu, kod koje je živio sv. Francisko s učenicima svojim, a bila izvan grada Assisia. U crkvi odreže sebi kosu, svuče lijepo odijelo a mjesto

njega obuče pokorničku odjeću kao vreću, koju opaše užetom. Budući da sv. Francisko tada još nije imao kloštara za ženske, smjesti Klaru k duvnama benediktinkama.

Kad saznadu srodnici Klarini, što je učinila, jadikujući i osugjujući postupak njezin dotrče u kloštar k benediktinkama, da je sklone kući. Mole je, laskaju joj se, prijete joj, obećavaju sve moguće, grde je i psuju, sve kušaju, da je odvrate od takova prostaštva, koje ne dolikuje rodu njezinu, niti se još vidjelo u onom kraju. No ona se uhvati za oltar u crkvi, otkrije ostriženu glavu i reče odrešito, da je ništa na svijetu ne će više otkinuti od službe Hristove. Još su više dana dolazili srodnici k njoj; ali sve, i molba i prijetnja, bješe uzalud kao nekad kod svetih mučenika.

Klara imagjaše mlagju sestru Agnetu, koju je vrlo pazila (ljubila), pa se zato za nju Bogu molila, neka i njoj dade milost, da se odreče svijeta ovoga, te kako su se sestre pazile u svijetu, da se tako ujedine u službi Božjoj. I doista Agneta posjetivši nekoliko puta Klaru ugleda se na nju i osvijetljena duhom Božjim pobježe iz doma očina k njojzi, i otkrivši joj tajnu volje svoje reče, da je odlučila služiti posve Gospodinu. Klara radosno ogrlivši sestru, „Hvala Bogu, slatka sestrice — reče — što me je za tebe zabrinutu uslišio“. Ali čim se to dozna, navali dvanaest ljudi u kloštar tražeći Agnetu, da ide kući. A kad djevojka ne htjede, jedan od one dvanaestorice, plemić, stane je pesnicama tući, za kosu vući, ostali je pak uhvate i na rukama ponesu. Ona ne mogući sebi nikako pomoći vikaše samo Klari: „Pomozi mi, sestro draga, i ne dopusti, de me otmu Hristu Gospodinu“.

Klara se plačući i klečeći pomoli Gospodinu, da sestri dade postojanost volje i da se snaga onim ljudima obr'va silom božanskom. I odmah u onaj čas učini se, da je tijelo Agnetino teško kao olovo, ter je ne mogoše prenijeti preko jednoga potočića. Stric njezin Monaldo tako se s toga razgnjevi, da ju je hotio pesnicom zatući; no u onaj hip osjeti u ruci jaku bol, koja ga je i poslije duže vremena mučila. U to doleti Klara, i na njenu molbu ostave ljudi Agnetu na polak mrtvu. A ona ustavši radovala se, što je već dostojna bila nešto stradati za ime Isusovo. Potom i nju sv. Francisko ostriže, i zajedno sa sestrom pouči putu Gospodnjemu.

Imajući sv. Francisko već dvije odabrane duše, s kojima je mogao početi red svoj i za ženskinje, opravi trošnu crkvu sv. Damijana pred gradom i nabavi do nje kuću, u koju smjesti Klaru i Agnetu. Naskoro javi se mnogo žena i djevojaka svake dobi, koje su željele pod upravom sv. Klare provoditi život pokornički. Sveti je Francisko naime nju i pored ustručavanja njezina postavio za opaticu (glavaricu) u onoj kući. Napućivao ju je pak, da vazda živi u najvećem siromaštvu, sestrama da bude svagda dobrostiva i ugodljiva, u nevoljama da ih tješi, i svima primjerom svojim pokazuje najkraći put ka kreposti. Duhovna zadruga ženska od sv. Franciska pod upravom sv. Klare zasnovana prozove se red klariški, i razgrana se brzo po svemu svijetu.

Pravila su novoga reda bila vrlo oštra; ali je sv. Klara sa sobom postupala još oštrije. Pod odjećom na golu tijelu nosila je pokornički pojas od svinjeće kože s pristriženim čekinjama iznutra;

u posno vrijeme tri puta u nedjelji nije po sav dan ništa jela a druge dane živjela od hljeba i vode, samo u nedjelju okusila bi vina; postelja joj bila gola zemlja ili svežanj granja; san bi često prekinula te ustala, da se Bogu pomoli. Nije mogla zaboraviti, što je Bog za nju učinio, a stidjela se, da je ona za njega istom onako malo uradila; opet je znala, da ne će prije umrijeti, nego bude Božja volja. Od tako oštre pokore oslabi joj dakako tijelo; zato je sestre zabrinute za život njezin moliše, da se ne muči onoliko. Napokon joj sv. Francisko i biskup Assiški zabraniše onaku oštru pokoru i onoliko pošćenje, te zapovjediše, da svaki dan barem komadić hljeba pojede.

Redovnice klarise nijesu mogle po pravilima svojim imati nikakova imutka, nego im je bilo živjeti od same milostinje. Nastane glad u onom kraju, pa svijet ne imajući sâm što jesti, nije kloštru davao milostinje. Tako klarisama nestane jedan dan hrane do pola hljeba. Sv. Klara, napunjena duha Hristova, dade onaj ostatak hljeba donijeti u trpezariju, blagoslovi ga i podijeli na pedeset komadića, za svaku duvnu po jedan. Komadići po milosti Božjoj pod rukama njezinim tako narastoše, da je svaka duvna imala obilat obrok.

Strah da onoliki broj ženskih ne će moći živjeti od same milostinje, skloni papu Rimskoga te svjetova Klaru, neka promijeni pravila reda svoga, da bude kloštar njezin mogao imati i svojine; i sâm ponudi kloštru obilata dohotka. Ali Klara vruće moljaše svetoga oca, neka ih pusti, da u siromaštvu našljeduju Hrista. Tä Gospodin je već čudom pokazao, da se u njega mogu pouzdati u nevolji.

Što većma je duša koja očišćena od zemaljskih stvari, to više je nalik na čisti vazduh (zrak), kroz koji se prosjauju sunčane zrake. Kroz dušu sv. Klare čistu od svake zemaljske misli i želje, prosjaivala se nepomućena svjetlost nebeska, svjetlost mudrosti i savjeta. Mnogo je svijeta od svakoga staleža i dobi dolazilo k njoj, da je pitaju, kako je živjeti njima ili djeci njihovoj. Sv. Klara dočeka svakoga ljubazno, i svakomu zgodno reče sa malo riječi, što mu je činiti. Jednom dogje k njoj negdašnja prijateljica, koja se bila udala nadajući se, da će u ženidbi naći pravu sreću, ali se ljuto prevarila dobivši muža raspuštena i neotesana; dogje tražiti savjeta i utjehe u one, koja je mjesto ženidbenoga jarma uzela na se slagji jaram Isusov. Klara je tješila, da može i u svojem stanju sveto živjeti i naći mir. Prije svega da joj je potrebna strpljivost i krotost; ako uznastoji da ispuni sve želje muževe i postojano Bogu se uzmoli, da će muža počem obratiti i promijeniti. Zatim pak neka osobito djecu kršćanski odgaja. Malo kada moći će muž za dugo odoljeti milu pogledu vjerne žene i valjane djece. Žena ona sluša savjet sv. Klare pa bude srećna doživjeti, da joj se muž dozvao.

Za sebe je pak sv. Klara savjet pitala u Hrista Gospodina u presvetom oltarskom otajstvu nazočnoga. U njega je iskala pomoći u svakoj nevolji; kad je bila žalosna ili umorna, od njega joj okrepa; kad bila smetena ili je dvoumila, od njega joj bistrina; od njega joj u tmini svjetlost, u strahu i malodušnosti nad i potpora, u bolesti olakšica bolovima. Najradije bi ona boravila pred presvetim otajstvom, najmiliji joj pohodi bili ondje, i sestrama živo preporučivala često klanjanje Pre-

svetomu. A kad bolesna ne mogaše s kreveta, poduprijevši se kako god šila je i vezla od najfinijega platna tjelesnike za svetu hostiju, i metnuvši ih u svilene ili grimizne korice raspošiljala različnim crkvama u onom kraju. Ali zato i steče od Presvetoga milost izvanrednu. Za njezina vremena vojska cara Njemačkoga Friderika Drugoga progoneći papu Rimskoga, žarila je i palila po Italiji strahotno. U vojsci onoj bilo i mnogo muslomana. Četa od one vojske, gotovo sve sami muslomani, odluče noću udariti na kloštar sv. Damijana, u kojem bijaše sv. Klara sa djevicama Bogu posvećenim, i ondje počiniti grdilo. I doista navale strašno vičući na kloštar i već se popnu na njegove zidove. Zapazivši ih sestre pribjegnu sve bez duše k bolesnoj Klari. Ona jedina ostane mirna; pomoli se Bogu, i dade se odvesti na vrata kloštarska, a pred njom ponese se monstrancija sa presvetim tijelom Hristovim. U onaj par poduzme vojnike što su navaljivali silan strah, od nekake nevidljive sile tjerani pobjegnu glavom bez obzira; a kloštar i grad Assisi biše od nevolje izbavljeni.

Provedavši pobožno 40 godina u kloštru, dogje napokon svetici vrijeme, da se preseli k vjereniku svomu nebeskomu. Još u pošljednji čas opomene sestre na postojanost u podnošenju siromaštva, blagoslovi ih, i ispusti blaženu dušu, dne 11. kolovoza 1253. Ukopana bi dne 12. kolovoza, pa se na taj dan u Crkvi slavi uspomena njezina.

* * *

Sv. Klara imagjaše osobitu pobožnost k presvetoj euharistiji (oltarskomu sakramentu). Onamo pribjegavaše u svakoj potrebi; ondje iskaše utjehe i pomoći, i nalažaše je. A zašto ti, kršćanine dragi, ne činiš tako? Da si živio u vrijeme, kad je Hrist Gospodin na vidljiv način na ovom svijetu boravio megju ljudima, pa da si znao, tko je on, ne bi li ti bio u svakoj potrebi s najvećim pouzdanjem k njemu pribjegao te čas ovu čas onu milost od njega isprosio? A zašto sada to ne činiš? Zar onaj što je pod prilikama hljeba u našim crkvama, nije isti koji je nekad onoliko bolesnika iscijelio, i nikoga bez utjehe od sebe otpustio? Vjera te tvoja uči, da je onaj isti. A zašto ne ideš češće i s većim pouzdanjem k njemu? Jadaš više puta ljudima, koji ti niti mogu niti hoće da pomognu; pa koja ti korist odatle? Idi radije u crkvu, izjadaj Spasitelju jade svoje, pa će ti za cijelo odlahnuti. Slušaj opomenu sv. Pavla (Hebr. 4, 16): „Pristupimo s pouzdanjem k prijestolu milosti, da dobijemo milosrgje i nagjemo blagodat za vrijeme, kad nam zatreba pomoći“. Taj je prijestol milosti u crkvama u presvetoj euharistiji.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Klare djevice tvoje, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

13. dan kolovoza.

Sveti Kasijan.

Kasijan bi po svoj prilici od patrijarha Akvilejskoga poslan u sadašnju Tirolsku zemlju, da propovijeda evangjelje. U Brixenu postade biskup. Ali kad Rimski car Diokle-

cijan (vladavši od godine 284. do 305.) poče ganjati kršćane, bude i Kasijan otjeran sa biskupske stolice. On zaputi u Rim, da se na grobovima svetih apostola Petra i Pavla i svetih mučenika pomoli i okrijepi na nov apostolski râd. Putujući onamo dogje u grad Imolu u Italiji, u kojem su se gradu nalazile još sve rugobe neznabožačke. Zaboli ga jadno stanje tamošnjih stanovnika, pa odluči pobrinuti se za njihovo vječno dobro. Ali znajući kako je teško pače gotovo nemoguće od odrasla zlikovca učiniti kreposna kršćanina, uze djecu učiti čitati i pisati nadajući se, da će u mlada srca pri tome lako zasijati pravu vjeru kršćansku. Tumačeći dakle djeci nauke svjetovne poče im pomalo pokazivati ludost idolopoklonstva (kad se tko mrtvu idolu, liku ili slici kao Bogu klanja), razlagati poglavite članke vjere kršćanske i tako sijati riječ Božju. No to se brzo razglasi po svemu gradu Imoli, te neznabošci ščepaju Kasijana i dovuku pred carskoga namjesnika. Namjesnik pita Kasijana, šta uči? a on odgovori, da Isusa Hrista spasitelja svega svijeta propovijeda onima, koji ga ne znaju. Potom mu namjesnik zapovjedi, da prinese žrtvu idolima, pa kad sveti biskup i učitelj ne htjede to nikako da učini, izmisli tiranin za nj novu vrstu mučeništva. Zapovjedi naime, da saderu s njega odijelo i da ga privežu k stupu; onda nadraži na nj opaku djecu, njegove učenike, da ga po volji izrane na smrt. Poganovići uzmu ga po svemu tijelu bosti svojim željeznim pisalima, da ga je svega krv oblila. Muka je za dugo trajala a bila bolnija nego se i pomisliti može. Na pošljetku preda junak Hristov dušu svoju Bogu, dne 13. kolovoza.

Muku ovoga sv. mučenika kao i muku sv. Lovrencija opjeva kršćanski pjesnik Prudencije. Slovenci kažu mu K o c i j a n, i mnogo ga štuju.

* * *

Carski namjesnik u Imoli navedavši djecu, da učitelja svoga, časna starca, onako grdno izrane i izmrcvare, učini veoma težak grijeh, sablazni djecu. Jer Isukrst Sin Božji kaže (Mat. 18, 6. 7): „Koji sablazni jednoga od ovih malih, koji u me vjeruju, bolje bi mu bilo, da se objesi kamen vodenični o vratu njegovu, i da potone u dubinu morsku. Teško svijetu od sablazni ... teško onome čovjeku, kroz koga dolazi sablazan.“

Sablazan je upravo zlo djelo ili prividno zlo djelo, što drugomu daje priliku da zgriješi. Neka na primjer tko kune pred djetetom, on dijete sablažnjava to jest daje mu priliku, da se nauči kleti i tako da zgriješi. O onom pak komu tugje zlo djelo (ili riječ) daje priliku da zgriješi, kažemo, da se sablažnjava.

Sablazan je kao iskra, koja padne na lako zapaljivu stvar, pa gori i gori, dok je ne utrne milosrdnost ili pravednost Božja. Tko riječju ili djelom uči zlo, vrši službu gjavolju te je s učenicima svojim kriv paklu ognjenomu. Šteta, koju učini sablazan, ne može se više puta ni s najboljom voljom naknaditi. Ako se ti i popraviš te nastojiš oko kreposna življenja, ali ako si bližnjega sablaznio, on s tebe griješi i grijeh dalje širi. Zato kaže Isus: „Teško onomu čovjeku, kroz koga dolazi sablazan“. Težak će račun na sudu Božjem imati čovjek, koji je duše zaveo i uvalio u propast vječnu.

A zar nema od toga pomoći? Dobrota je Božja neizmjerna, pa tko se k njemu iskreno obrati i svesrdno mu se pomoli, da on popravi zlo kojega sâm ne može naknaditi, njegova će se molitva uslišiti. Jer „tko traži, naći će, i tko kuca, otvorit će mu se". Luk 11, 9. No kralj David napominje još jednu pogodbu, da se takova molitva usliši, kaže naime: „Naučit ću bezakonike putovima tvojim, i bezbožnici k tebi će se obratiti". Psalm. 50, 13. Treba dakle nastojati, da barem onoliko duša pače i više navedeš na pravi put, koliko si ih zaveo na krivi put. Jer sv. apostol Jakob (5, 20) kaže: „Neka zna, da će onaj koji obrati grešnika s krivoga puta njegova, spasti dušu njegovu od smrti i pokriti mnoštvo grijeha".

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga mučenika tvojega i biskupa Kasijana časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

14. dan kolovoza.

Sveti Eusebije.

Za vremena cara Maksima, koji je nakon Dioklecijana vladao istočnim pokrajinama carevine Rimske (od godine 305. do 313.), kažu da je carski upravitelj u Palestini (Svetoj Zemlji) Maksencije rekao: treba imati na umu carevu zapovijest, neka se ime i štovanje Hristovo u ljudi zatre, makar kakove god kazni morali upotrebiti.

U ono doba življaše Eusebije, čovjek blage ćudi, životom pravi kršćanin, koji noseći Isusa u srcu njegovo je sveto ime kod svake zgode, kod svakoga posla, u radosti i žalosti prizivao. S toga bude tužen Maksenciju. Dozvavši ga Maksencije preda se reče mu: „Sjeti se zapovijesti pa žrtvuj, da ne budeš na to usilovan". Eusebije odgovori: „Držati se valja one zapovijesti, koja kaže: Gospodinu Bogu svojemu poklanjaj se i njemu jedinome služi. Zapovijest je Božja starija od zapovijesti čovječje". „Ili žrtvuj ili ćeš biti kažnjen; biraj što hoćeš". „Je li pametno, što zapovijedaš, da se poklanjam prostu kamenu, kukavnu kipu i lomnu drvetu?" „Vi ste kršćani tvrdoglavci — osiječe se Maksencije na Eusebija — vama je milije poginuti nego li živjeti. Što te više molim, ti si sve tvrgji; sad tí zapovijedam: žrtvuj ili ćeš biti spaljen". Eusebije reče: „Toga se ništa ne bojim; jer znam, velika će biti plaća za malene ove muke".

Ovim riječima Eusebijevim rasrgjen Maksencije razapne ga na muke, te mu krvnici uzmu boke razdirati. Na mukama samo reče ovo: „Gospodine Isukrste, ti me čuvaj, jer živjeli mi ili umrli tvoji smo, ako se udostojiš opomenuti se sluga svojih". Kad još i nakon toga sv. mučenik ostade postojan, osudi ga namjesnik, da se živ spali. Čuvši ovo Eusebije, pogje slobodno k ognju. Maksencije mu jošte jednom privikne: „Premisli se, zašto da ludo gineš?" Eusebije odgovori: „Ako je car zapovjedio, da prezremo Boga pa se klanjamo beživotnim stvarima, molim, pusti me k njemu". Potom ga odvedu u tamnicu; sjutradan pak pogje Maksencije k caru, pripovjedi, kako Eusebije prezire bogove, ne će da im žrtvuje, niti hoće da se klanja carevoj

slici. Car zapovjedi, da ga dovedu preda nj. Tada jedan između nazočnijeh reče caru: „Gospodaru, kad ga vidiš i čuješ, sklonit ćeš se njegovim besjedama". „Mene da skloni?" nasmjehnu se car.

Eusebije dogje posve miran pred cara. Svi se udive, kad zapaze ljepotu staračkoga lica, blagost očiju i bijeli vijenac sijede kose. U onaj par začuje Eusebije s neba glas: „Hrabar budi, pripravljena ti je kruna i pobjeda nad neprijateljem". Gledajući ga car i nazirući nešto božanstveno u očima njegovim reče: „Starče, ne boj se; odgovaraj mi na pitanja; hoću da te spasem". Eusebije odgovori: „Kad bih od čovjeka očekivao spasenje, ne bih mu se mogao nadati od Boga. Ti si vlašću veći, ali si isto tako kao i mi smrtan čovjek. Ne ustručavam se kazati i tebi, što sam već prije tvojima kazao: kršćanim sam, niti se mogu klanjati kamenju ili drvlju; a nastojim poslušati Boga, kojega sam poznao i iskusio". Tada reče car upravitelju: „Ne nalazim nikakovo zlo u tom, što štuje Boga Višnjega". Maksencije mu odgovori: „Ne daj se prevariti, care prejasni, jer ovaj ne govori o onom Bogu, kojega ti misliš, nego o nekakovu Isusu, za koga ne znadu ni stariji naši ni ikakov drugi narod". „E, idi dakle, pa mu sudi po zakonu; ja ne ću da mu budem sudac"; dokonča car.

Maksenicije opet zapovjedi Eusebiju, da žrtvuje bogovima, jer će inače poginuti. A Eusebije izjavi iznova: „Niti će me oganj ni mač odvratiti od moje odluke. Tijelo moje možeš mučiti, dokle te volja, ali duši, koja pripada Bogu, ne možeš nauditi". Upravitelj završi potom raspravu osudom, da se Eusebiju odrubi glava. Tada Eusebije glasno povikne: „Gospodine Isukrste, hvala tvojoj sili, što

si se udostojio i mene primiti megju ostale ovce"; jer mu se glas božanski javio: „Da nijesi dostojan dvora Hristova i stana pravedničkoga ne bi bio kao dostojan pušten (k muci)." Potom poklekne, i odsijeku mu glavu.

* * *

Sv. Eusebije nije se bojao ni muke ni ognja ni mača, kad mu je trebalo za vjeru Hristovu poginuti. Odakle njemu kao i drugim mučenicima onoliko srca, kad se naša narav žaca od svakoga bola? Junaštvo je njihovo dolazilo jedino od žive vjere i stalnoga nadanja u slavno uskrsnuće i vječno blaženstvo. Mučenici su tvrdo vjerovali, da im duše ne može nitko uništiti, a vjerovali su tvrdo i za tijelo, ako im ga i izmuče i izmrcvare, raskinu i ubiju, da će se po svemogućnosti Božjoj opet slavno podići i ujediniti s dušom, i što je više za Boga postradalo, da će mu biti to veće i blaženstvo. Tvrda ova vjera i stalno nadanje zasladi im sve muke i pomogne do slavne pobjede svih tegoba.

I mi bi bili u trudovima i mukama, u bijedama i nevoljama mnogo strpljiviji i srčaniji, kad bi na one svete istine često i živo mislili. Stradanje, s kojega mnogo puta jadikujemo, ne će vazda trajati, smrću prestaje, pa ako ovdje strpljivo stradamo i križ svoj s Bogom i Boga radi nosimo, sâm će Bog jednoć otrti svaku suzu od očiju naših, i ne će više biti plača ni vike ni bolesti. Bolesno i slabo tijelo, s kojim se sada jedva vucinjamo, po sili će se Božjoj pomladiti, i sjajno će se iz praha podići do slave Božje. Ove su istine kao svijetla zraka odozgo što okrepljuje, i najtamniju noć stradanja osvjetljuje.

Ali ovih istina trebamo ne samo u žalosti i nesreći nego i u radosti i sreći. Jer veselje i sreću možemo mi slabi ljudi još manje snositi nego li stradanje i nesreću. Veselja i uživanja našemu su spasenju glavni neprijatelji, s kojima nam se ovdje boriti, te ona više ljúdî savladaju i upropaste nego stradanja. Najbolja obrana od ovoga neprijatelja opet je sveta vjera i njene silne istine. Misleći na smrt, koja nas za uvijek lišava ovoga svijeta i svijeh dobara i radosti njegovih, ne ćemo srca svoga neuredno priljepljivati za ove propadljive stvari; i razmatrajući beskrajnje blaženstvo na nebu, sve će nam se radosti na zemlji činiti taština i muka duhu.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Eusebija mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim zagovorom u ljubavi tvojega imena utvrdimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

15. dan kolovoza.

Veliki Gospogjin dan ili Blag dan uznesenja (u nebo uzeća) blažene Djevice Marije.

Crkva slaveći s velikom pažnjom i svečanošću od najdavnijih vremena blag dan preminuća i u nebo uzeća presvete Djeve Bogorodice Marije, o tom uznesenju njezinu u kraljevstvo slave govoreći kaže njezinu Sinu božanskomu: „Ustani Gospodine, k pokoju svojemu, ti i kovčeg (škrinja) posvećenja tvojega.“ Ps. 131, 8. Nije doista dolikovalo, da istruhne i raspadne se tijelo Marijno, taj kovčeg zavjetni, koji je čovjeka

s Bogom združio, taj živi hram Višnjega, u kojem se vječna Riječ ujedinila s naravlju čovječanskom i postala put (meso), put od puti Marijne. Taj kovčeg posvećenja svojega uznese Gospodin, božanski Sin njezin, u visine nebeske, te dočeku njezinu u kraljevstvu slave bijaše samo tamna sjenka onaj doček, kojim je kralj Salomon dočekao mater svoju, i o kojem dočeku čitamo u Sv. Pismu: „Usta kralj i pogje joj nasusret i pokloni joj se, i sjede na prijestol svoj, i namjesti se prijestol materi kraljevoj, i ona sjede njemu s desne strane.“ Kralj. III. 2, 19.

Pošto Isus Hrist kao pobjednik smrti i pakla slavno uzagje na nebesa, presveta mati njegova ostade u Jerusalemu, i bijaše jednako na molitvi s apostolima i učenicima. U to se sv. apostol i evangjelist Ivan, kojemu je Spasitelj s križa povjerio mater svoju, sinovski staraše za prehranjivanje njeno.

Kad se apostoli razigjoše po svijetu, da propovijedaju evangjelje svim narodima, pogje Bogorodica sa svetim Ivanom u grad Efes u Maloj Asiji. Ali se poslije ona povrati u Jerusalem, ne mogavši više biti daleko od mjêstâ njoj svetih i milih s uspomene na božanstvenoga Sina.

Hrist Gospodin ne uze presvete matere svoje odmah sa sobom u nebo, neka bude kršćanima na utjehu i svima živ primjer svih kreposti. Ali se u njoj jednako razgorijevala želja, da se na nebu združi s preljubljenim Sinom. Bog usliši molitvu njenu, i posla joj angjela, da joj kaže čas blaženoga preminuća. Marija obradovana ovim glasom javi to kršćanima, a oni se rastužiše, ali se brzo utješiše i ohrabriše, kad ih ona uvjeri, da ih nikad ne će zaboraviti nego da će se uvijek za njih Sinu svomu moliti.

Kada pak dogje čas blaženoga preminuća Marijna, skupe se oko nje ne samo mnogo kršćana, nego — kao što kaže pradavno crkveno predanje — po osobitoj odredbi Božjoj i razasuti po svijetu apostoli osim sv. Tome, da budu nazočni kod svete smrti njene i da dobiju od nje pošljednji blagoslov. Tada preminu. A smrt njezina ne bijaše od kakove tjelesne bolesti, već je po riječima sv. Bernarda bolest, od koje umrije Marija, bila vatra ljubavi Božje, s koje bi bilo nje već davno nestalo s ovoga svijeta, da nije Bog drukčije hotio.

Apostoli ukopaše sveto tijelo Bogorodičino u kamenoj grobnici u dolini kod vrta Getsemane. Tri dana ostadoše kršćani sa svetim apostolima kod groba moleći se i pjevajući svete pjesme. Treći dan dogje i apostol Toma, koji vruće zaželi, da barem tijelo matere Gospodnje još jedan put vidi. Po želji njegovoj otvore apostoli grobnicu; ali nuto, grobnica bješe prazna, samo se nagjoše plahte, u koje je bilo sveto tijelo obavito, a plahte vonjahu nebeskim mirisom. Iz toga razabraše, da se duša Marije presvete Bogorodice, otišavši poslije preminuća odmah u nebo, po svemogućtvu Božjem opet ujedinila s tijelom, te se Marija s tijelom uznijela iliti uzela u nebo. To kaže ime današnjega blaga dneva. Zove se pak današnji praznik i Veliki Gospogjin dan (Velika Gospa, Velika Maša), jer je najveći od Marijnih praznika.

Kod uznesenja Marijna dogjoše nasusret zborovi angjelski kraljici svojoj, proroci Djevici Materi mesijnoj (spasiteljevoj), o kojoj su mnogo dičnih stvari naprijed kazali, patrijarsi i kraljevi kćeri svojoj, i sve čete prävednîkâ preslavnoj Djevici, koja je rodila Boga Emmanuela (Is. 7, 14) i po-

stala uzrok njihove radosti, njihova blaženstva. Svečano dopratiše kraljicu nebesku k prijestolu, koji joj je kralj nad kraljevima pripravio od iskona (početka) svijeta. Kod ulaska njezina razleže se nebesima nova radost, podvikujući pozdraviše svi nebesnici mater kralja svoga.

Ondje sjedi ona sada na prijestolu s desne strane Sinu svojemu, kojemu se klanja; razveseljava svu državu Božju pogledom svojim i zanosi nebesa milim pojanjem; donosi pobožne molbe djece svoje, koja je od srca poštuju, pred prijestol Višnjega, u svetinju milosti; i izmoljava moćnim zagovaranjem svojim grešnicima milost, pravednicima postojanost, i svima, koji je od srca prizivaju, darove vječnoga spasenja.

* * *

Marija je na nebesima uzvišena nad svijem svecima i sveticama, jer je na zemlji sve ljude pretjecala ne samo dostojanstvom i visočanstvom nego i zaslugama i krepostima. Ako ti ne možeš drugih preteći krepošću i pobožnošću, nastoj barem, da za njima ideš. Marija je umrla od vatre ljubavi Božje. Odluči danas, da ćeš je nasljedovati u revnosnoj ljubavi k Bogu. Što god ti je stradati, stradaj iz ljubavi k Bogu. Što god uzgovoriš ili uščiniš, govori i čini iz ljubavi k Bogu. Mariju zovu majkom lijepe ljubavi. Lijepa je ljubav, kad tko ljubi Boga njega samoga radi a bližnjega Boga radi. Marija je majka takove lijepe ljubavi. Kao takovu prizivaj je danas s velikim pouzdanjem. Moli je svesrdno, da ti od Boga isprosi jaku milost, po kojoj ćeš i ti umrijeti u pravoj žarkoj ljubavi k Bogu. Kamo sreća, da možeš umrijeti od sáme ljubavi Božje! U to ime

moli danas i vazda unaprijed s osobitom pažnjom poznate riječi pozdravljenja angjelskoga: Sveta Marija, majko Božja, moli za nas grešnike sada i u čas smrti naše. Amen.

Pomolimo se.

Slugama svojim, molimo, Gospodine, prestupke oprosti: koji tebi ne možemo ugoditi djelima svojim, da se zagovorom Roditeljke Sina tvojega Gospodina našega spasemo. Koji s tobom živi i kraljuje u vijeke vijeka. Amen.

16. dan kolovoza.

Sveti Rok.

Žiće ovoga sveca kićeno je opisano, ali mu je jezgra bez sumnje istorijska.

U gradu Montpellieru u južnoj Francuskoj življeše u trinaestom stoljeću plemeniti i bogati ali bogobojazni ženidbeni druzi Ivan i Libera mnogo godina bez djeteta. Moleći se vruće Bogu i svetoj Bogorodici dobiše napokon godine. 1295. sina, kojemu na krštenju nadjenuše ime Rok. Držeći dijete za dar Božji, odgajahu ga izmalena u strahu Božjem, što je početak svake mudrosti. Zato je već od djetinjstva prezirao naslade ovoga svijeta a punom rukom dijelio ubogima.

Kad Roku bijaše oko 12 godina, otac mu se teško razboli, pa videć da ne će više ozdraviti, pozove sina k sebi, i reče mu: „Vrijeme je, sinko moj, da ostavim ovaj svijet i idem k Bogu, ako mi bude milostiv. Znaš, kako si mi mil, pa čuj, što ću ti kazati kao pošljednju volju svoju: Boga poštuj nada sve, i često razmišljaj muku i smrt Spasitelja

našega, kojom nas je spasao od smrti vječne. Sirotama, udovicama i ubogima dijeli obilato, a nevoljnike i bolesnike obilazi i njeguj, pa ćeš biti od Boga i od ljudi blagosloven.“ Ovih riječi oca na umoru ne zaboravi Rok nikada, te kad u dvadesetoj godini vijeka svoga izgubi i mater i dobi bogatu baštinu — samo uprava nepokretnih dobara (kûćâ i zemalja) pripade stricu njegovu — uze s veseljem vršiti posljednju volju očinu: slijepima bješe on oko, hromima noga, gladnima hranitelj; potrebnima udjeljivaše punom šakom a vesela srca ali po nauku Hristovu natajno, koliko je bilo moguće, da ga ne slavi svijet i od njega ne primi plaće.

Razdavši na slavu Božju i čast Bogorodičinu svu gotovinu odluči Rok, da kao ubog poklonik ide u Rim ka grobovima svetih apostola Petra i Pavla. Obučen u kratko odijelo i prostu kabanicu s torbom na ramenu i s batinom u ruci prijegje preko visokih Alpa i dogje u Italiju. Kad prigje do mjesta Aquapendenta, čuje, da je ondje ljudska kuga, morija. Rok pohiti, ne da odanle pobjegne nego da što prije onamo prispije i da se ponudi za dvorioca bolesnicima. Upravitelj bolnice (špitalja) videći, kako je Rok još mlad i nježan, ne htjede ga primiti za dvorioca, jer ne bi mogao vršiti teške službe i snositi velikoga smrada u bolnici, osim toga bi se od bolesníkâ lako okužio i umr'o. Rok mu odreče: „Zar se ne čita u Svetom Pismu, da nije ništa teško onima, koji se uzdaju u pomoć Božju, samo ako djela svoja namjenjujemo na slavu Božju i činimo iz ljubavi k Bogu? Pa zašto mi, koji smo dužni ići za Hristom, da štedimo život svoj, navlastito kad nam se kaže u Sv. Pismu,

*

da ne dobije vijenca niti dogje u nebo, koji pravo ne vojuje i nije gotov dati život svoj?“ Ovolika vjera savlada upornost upraviteljevu, te Rok bude pušten u bolnicu.

Rok stupiv megju okužene bolesnike, uze ih odmah s prevelikom ljubavi njegovati. Činilo se, kao da je Bog hotio junačku ljubav Rokovu naplatiti na korist onomu mjestu, jer bolesnici ozdraviše a kuga prestade posve. Tako se dogodi i u Ceseni, Rimu i u drugim gradovima, u koje je sv. Rok došao čuvši, da u njima vlada morija.

Napokon dogje svetac u Piacenzu. Tudijer dvoreći za dugo okužene, od kojih je mnoge iscijelio znakom sv. križa i spomenom muke Isukrstove te bratskom dvorbom i ugodbom, razboli se na pošljetku sâm od kuge. Teškim bolovima mučen ne mogaše se uzdržati od stenjanja i povikivanja, i videći da tako ostalim bolesnicima smeta san, izagje sâm iz sobe i leže na izvanji prag od bolnice očekujući ondje osvitak dana. Kad Piacenčani u jutru nagju Roka na ulici i doznaju, da je izišao iz bolnice, otjeraju ga odmah iz grada, da se po njemu ne raznese kuga. Rok podupirući se na batinu odvuče se nekako u obližnju šumu i stane kod jednoga drveta, da otpočine; potom otide u zapuštenu kolibicu, što je ondje bila. Blizu kolibice izviraše izvor hladne vode, kojom se okrijepi, opere tijelo, i odmah mu odlahne. Ne daleko odanle bijaše ljetovište plemića Piacenčkoga Gotharda, jer su imućni ljudi iz Piacenze pobjegli na selo; kad Gothardo više puta vidje gdje mu lovački pas sa stola šćapi komad hljeba i brže bolje na polje odnese, pa se uvjeri, da to pas ne čini od glada, pogje jednom za njim, kad tamo, dobro živinče odnese

komad hljeba Roku u kolibicu. Gothardo ne hotjevši biti gori od psa, posegne za ubogoga bolesnika i dvoraše ga, dok mu ne bí bolje.

Čim se sv. Rok oporavi, pogje odmah natrag u Piacenzu, gdje je još bilo kuge, i posjeti bolnicu, bolesnike veselim licem i ljubaznim riječima potješi, dotače ih se i znakom križa izbavi od bolesti. Poslije pogje po gradu i ljude bolesne, što su se uzdali u Boga, posve iscijeli. Za tim se vrati u kolibicu.

Sv. Rok dohvati se potom opet putničkoga štapa te pogje, da se povrati u zavičaj. Tada je u Francuskoj bio rat. Došavši svetac u selo, koje je prije njemu pripadalo, uhvate ga kao uhodu i odvedu u Montpellier pred gradskoga glavara. Gradski glavar bio je stric Rokov, pa kako nije poznao ili nije hotio da pozna Roka, baci ga u tamnicu. Rok provede u tamnici pet godina snoseći sve muke s tihom strpljivošću. Poslije osjeti, da mu je umrijeti, pa zamoli támničara, da mu dovede svećenika, koji će ga ispovjediti i pričestiti. Došavši svećenik nagje svu tamnicu nebeskom svjetlosti obasjanu i na licu Rokovu nešto božanstveno. Čim svrši svećenik sveti posao svoj, otigje ka glavaru gradskomu, i kaže mu, što je vidio u tamnici, i doda, da velik svetac u tamnici ni kriv ni dužan čami. Ljudi, koji su potom došli u tamnicu, nagjoše sv. Roka mrtva. Pod glavom njegovom nagje se papir, na kojem je bilo zapisano, tko je on. Potom blaženoga čovjeka ukopaše svečano, pobožno i s pratnjom silnoga svijeta, godine po Hristu 1327.

* * *

Godine 1414. kad se u Konstanzu sabrao bio općeniti sabor crkveni, zavlada u gradu kuga. Ne mogavši od strašne nevolje nigdje naći pomoći, uzeše prizivati sv. Roka i hoditi prohodnjama njemu na čast; i naskoro presta kuga. Čita se i o drugim mjestima, da su po zagovoru sv. Roka oproštena morije. Zato ima na različitim mjestima, i u nas, crkava i kapela sagragjenih na čast sv. Roku. Naime kad Gospodin Bog već u ovom zemaljskom životu daje gdjekojim svetim ljudima osobite svrhunaravne darove, kao upravo sv. Roku dar iscjeljivanja od kuge, za cijelo nam je vjerovati, da njima Bog onoga zasluženoga dara poslije smrti ne oduzima, nego da oni mogu još i s onoga svijeta davati pomoć svim onima, koji ih ozbiljno mole za zagovor.

Pomolimo se.

Narod svoj, molimo Gospodine, vazdašnjom pažnjom čuvaj, i po zagovornim zaslugama blaženoga Roka učini ga od svake duševne i tjelesne kuge prosta. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

17. dan kolovoza.

Sveti Liberat i drugari mučenici.

Iz žića sv. Eugenija (13. srpnja) znademo već, kako je Vandalski kralj Hunerik, krivovjernik arijanin, sjedavši godine 477. na prijestol svoga oca, isprva hinio pravdoljublje i prema katolicima, a poslije ih to više ganjao, te nijesu ni sámi neznabošci onako bješnjeli na kršćane, kako oni tobožnji kršćani, arijani, na katolike.

Arijani htjedoše nagnati katolike, da se još jedan put krste, krštenjem dakako arijanskim, čim bi se katolici odmetnuli od Crkve svoje. Da se to postigne, izda kralj različne naredbe protiv katolika. Jednom naredbom otjera sve biskupe i službenike crkvene u daleke i puste krajeve, pa im dade za hranu samo zob, a poslije im i to zakrati. Drugom naredbom zatvori sve crkve katoličke i svali im na vrata velike kamene. Poslije opet darova sve muške i ženske monastire sa stanovnicima neznabošcima Mavrima.

Svuda nasta jauk i lelek, ali svuda i živa želja umrijeti za Hrista. Pa ako se je i našao po koji gavran, koji ostavivši kovčeg (barku) Crkve katoličke na svoju se propast polakomi na strvinu, ipak je na čast presvetoga Trojstva bio veći broj srećnih golubova. Koliko je plemenitih i imućnih ljudi tada zamijenilo ovu zemlju s nebom i tijelo zajedno s imutkom predalo! Koliko je nježnih i plemenitih žena bilo javno pred svjetinom šibano i na različiti način mučeno, te su slavno pobijedile! Kolika su djeca podsmijevajući se tiranskim naredbama prije ovaj svijet prezrela nego li na njegov zamamljivi put stupila!

Tada dovukoše u glavni grad Kartago iz jednoga monastira sedmoro po službi Gospodnjoj braće, na broj kao sedam brata Makabeja, naime opata L i b e r a t a, gjakona B o n i f a c i j a, subgjakone S e r v a i R u s t i k a, monahe laike R o g a t a i S e p t i m a i mladića M a k s i m a. Sudac kuša najprije laskanjem da ih premami, obeća im časti, bogatstva, naslade, milost kraljevu i drugo još koješta, čim gjavo zavarava slabe duše. Ali sve ovo prezru vojnici Hristovi jednodušno govo-

reći: „Jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje. Na nama, ako Bog da, ne će se ponoviti, što se po zapovijesti sv. evangjelja ima jedan put dati; jer koji je jedan put opran, ne treba da se opet pere, budući sav čist. Radite što vam drago; kinjite nam tjelesa. Bolje je vremene kazni za čas podnositi nego u mukama vječnim stradati. Zadržite sebi, što nam obećavate, tà naskoro ćete propasti s bogatstvom svojim. Nama pak ne će moći nitko oteti, što nam je Trojstvo udijelilo na krštenju.“

Budući ovako oni u postojanosti s neba utvrgjeni, na zapovijest sučevu budu bačeni u tamnicu i okovani u teško gvožgje. Ali katolici u Kartagu, Gospodinu vazda vjerni, davši tamničarima daróvâ polazili su dan i noć Hristove mučenike, i tako bili od njih naukom i silom vjere potkrepljivani, da su i sami željeli za ime Hristovo stradati. To dozna tiranin kralj pa gnjevom raspaljen zapovjedi, da se uhvaćeni kazne pedepsama jošte nečuvenim. Naloži naime, da lagju jednu napune svežanja suhoga granja, i metnuvši u nju svezane mučenike, da je nasred mora zapale.

Izvedene iz tamnice ratnike presvetoga Trojstva kao nevine jaganjce poprati mnoštvo naroda Božjega smatrajući teške okove najljepšim uresom (nakitom). Oni pak igjahu s pouzdanjem na smrt kao na gozbu po ulicama pjevajući Gospodinu: „Slava na visini Bogu, i na zemlji mir ljudima dobre volje. Evo nam dana žugjenoga, od svake svetkovine svečanijega. Evo sad je vrijeme najbolje, evo sad je vrijeme spasenja, kad za vjeru Gospodina Boga našega idemo na smrt.“ A i narodu govorahu: „Ne bojte se, niti se plašite prijetnji i sadašnjih nevolja, nego radije umrimo

za Hrista, kao što je i on za nas umr'o otkupiv nas za cijenu spasonosne krvi svoje.“

No jednoga izmegju njih, koji im se činio još djetetom, Maksima po imenu, gledali su zlikovci odvojiti od društva svetačkoga te mu govorili: „Mladiću, zašto hitiš da pogineš? Okani se ovih, oni luduju, slušaj nas, da spaseš život svoj i dogješ u palaču uzmožnoga kralja.“ A on premda doblju još mlad ali umom već zreo kao starac glasno je odgovorio: „Nitko me ne će rastaviti od svetoga oca mojega Liberata opata i od braće moje, koji su me u monastiru othranili. S njima sam u strahu Božjem živio, s njima želim poginuti, i s njima nadam se naći slavu vječnu.“

Potom su odmah sva sedmorica bila bačena u lagju na svežnje suhoga granja, pa granje zapaljeno. Ali se vatra na očigled svima odmah utrne po volji Božjoj, pa kad opet i opet htjedoše lagju da zapale, svaki put se vatra ugasi. Tiranin se od toga postidi i još većma razgnjevi, te zapovjedi, da ih veslima pobiju, i tako svakomu kao psu da razmrskaju moždane. Na ovaj način predadoše Gospodinu duh svoj, ne žaleći poginuti od drveta, kad im je vazda bilo sve nadanje na drvetu (križa).

Ali časna tjelesa bačena u more ne utonuše, nego ih valovi morski odmah izbaciše na brijeg, što inače ne biva. Od ovoga čuda, kažu, prepade se sâm tiranin, no ne pokaja se. A radostan narod ukopa svečano tjelesa svetih mučenika. I ovako u ispovijedanju presvetoga Trojstva postradaše blaženi mučenici, i svršiše slavnu borbu, i primiše vijenac od Gospodina, kojemu je čast i slava u vijeke vijeka. Amen.

* *

Sveti mučenici, kojih muku eto opisasmo, riječju i djelom uče nas, kako treba da nam prava, od Hrista objavljena i u Crkvi katoličkoj navješćivana vjera bude draža od svih dobara ovoga svijeta, i od samoga života. Ali nas navlastito duhovno sazigjuje mladić sv. Maksim. Ljepota je i milota gledati mlado stabalce u proljeće, kad je na njemu sâm cvijet, ili u jesen, kad je sve puno roda. Takovo je stabalce slika mladoj duši, koja već lijepo cvjeta i obilat rod ragja, rod kreposti i pobožnih djela. Ljepotu onakovu mogu sebi steći roditelji i drugi odrasli ljudi, koji imadu s djecom posla, vazda i uredno podajući djeci svjetlost nauke i toplinu dobra primjera. Kolika krasota može na taj način nići u mladoj duši kršćanskoj, vidi se na mladiću sv. Maksimu. Othranjen bivši u strahu Božjem od bogoljubnih monaha dragovoljno je dao život za vjeru Hristovu, koja mu bješe draža od svega na svijetu.

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Liberata i drugara njegovih razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima užežemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

18. dan kolovoza.

Sveti Bernardo.

Danas se slavi spomen sv. Jelene matere cara Konstantina. Ali glavno o njoj već je kazano u opisu Našašća sv. Križa (3. svibnja), pa ćemo zato danas opisati žiće velikoga sveca Bernarda, čiji spomen pada na 20. dan ovoga mjeseca, no tada ne možemo mimoići sv. Stjepana kralja.

Bernardo rodi se godine 1091. u dvoru Fontainesu kod grada Dijona u Burgundiji (u pokrajini što sada pripada Francuskoj). Otac mu Tesselin bio visok časnik u vojsci vladaoca Burgundskoga, majka pak Aleta bila izvrsna ženska, te je red cistercitski broji megju blažene. Bernardo bio po ocu i po majci u rodu s Burgundskom vladalačkom kućom, a imao još petoro braće i jednu sestru.

Čim je Bernardo došao na svijet, majka ga ne samo kao i ostalu djecu prinese Gospodinu nego još i napose posveti službi crkvenoj, te ga od tada držaše svojinom Gospodnjom. Zato kad joj malo priraste sinčić Bernardo, kojega je od sve djece svoje najviše pazila, odmah ga dade u nauke kanonicima u Chatillonu na Seini. Ondje pokaza namah isprva kao dijete i poslije kao mladić, da imade u njemu neobično mnogo od ona dva svojstva, koja su potrebna pravomu savršenomu duhovniku: velika umnost i tvrda krepost.

Kad je Bernardu bilo devetnaest godina, razboli mu se majka na smrt. On doleti odmah k postelji umiruće majke, i ostade doma i poslije smrti njene. Otac se bavio kod vojske, pa tako ostao Bernardo u dvoru sâm sa mladom braćom. Uman budući i lijepa tijela ugje brzo ljudima u volju; ali to bi mu bilo zamka duši, da nije brižljivo na se pazio i vazda mu na umu bile riječi majčine. Jednom upre od izvjedljivosti oči u jednu žensku; no slika njena ostade mu u srcu, i počne mu ga zapaljivati. Čim to osjeti, baci se u mrzao ribnjak, i utrne tako nečistu vatru, koju je po neoprezu potpirio. Drugi put toliko zaslijepi strast jednu žensku glavu, da je noću došla k Bernardu u spavaću sobu; a on zapaziv je stane odmah iza glasa vikati: „Razboj-

nici, razbojnici!“ Na tu viku strče se sva čeljad kućna, ali ne nagju nikoga, jer je besramnice već nestalo. Po ovim i drugim još napastima vidi mladić, koliko ima pogibjeli u druženju sa svijetom, pak se sada većma nego ikad otprije rodi u njemu misao a poslije i tvrda odluka, da će ostaviti svijet i stupiti u novi netom osnovani tada vele glasoviti red cistercitski. Zbog ove odluke imao je mnogo boriti se sa srodnicima i prijateljima, a i u njemu samom ragjale su se sumje, bojazni i teškoće; ali spomen na pokojnu predragu majku, koja mu je bila vazda pred očima i kao govorila: „nijesam te rodila i odgojila za svijet“, pomože mu sve teškoće tako savladati, da nije samo ujaka Galdrika i braću svoju Gvidona, Gerarda, Bartolomeja i Andriju privolio, da idu s njim u oštru redovničku zadrugu, nego i mnoge svoje znance i prijatelje, te odoše do trideset plemića s njim u monastir. Kad Bernardo i braća izagjoše iz kuće očinske, namjere se na najmlagjega brata Nivarda gdje se još kao dijete igra na ulici s drugom djecom. „Gle brate Nivardo — reče mu najstariji brat Gvidon — sva imovina naša sad je tvoja.“ Na to dijete ne djetinjski, darnuto u srce — „dakle vama nebo“ — reče, „a meni zemlja? Nije to pravedna dioba“. I ostane istina doma s ocem, ali nakon nekoga vremena otide za braćom svojom, ne mogavši ga ni otac ni srodnici ni prijatelji zadržati. Tako od bogoljubne porodice ostane sâm stari otac s kćerju kod kuće.

U monastiru Cistercijskom bijaše tada vrlo malo monaha pod sv. opatom Stefanom, jer su se ljudi žacali od velike oštrine i siromaštine, koja je bila u monastiru, pa se bilo bojati, da će monastir sasvim opustjeti. No eto Bernarda sa trideset dru-

gova; sv. opat Stefan primi ih s veseljem, i od tada počne se red cistercitski brzo množiti i širiti po svijetu. Bernardu bješe tada dvadeset i tri godine, kad stupi u red. Poslije kad bijaše već sâm opat, govorio bi onima što bi željeli stupiti u monastir njegov: „Ako hoćete onamo da unigjete, ovdje vani ostavite tjelesa, koja ste donijeli iz svijeta. Sami duhovi neka unigju, tijelo ne pomaže ništa“. Ova misao bila mu na pameti odmah od početka, kako je uljezao u duhovni red. Zato se sasvim sabrao u se, i toliko morio osjetila svoja, da je jednom ulje pio mjesto vode a nije odmah ni osjetio. Jeo je i pio samo koliko bijaše potrebno, da se odbrani od smrti. Glavna mu je hrana bila crn hljeb u toplu vodu umočen. U prvoj godini, godini kušanja, samo je dva puta pogriješio, jednom zaboraviv izmoliti sedam pokorničkih psalama, koje je svaki dan molio za pokojnu majku, a drugom obradovav se novinama, koje mu kazaše srodnici posjetivši ga.

U to se broj monaha u Cisterciju toliko namnožio, da je opat sv. Stefan bio usilovan osnovati više monastira. Jedan monastir valjalo je osnovati u pustoj dolini, u kojoj su se otprije razbojnici zadržavali, a koja se poslije prozvala Clairvaux, Latinski Clara Vallis (Hrvatski bismo kazali Svijetla Dolina). Mudri opat posla onamo Bernarda s braćom njegovom i sa nekoliko drugih monaha, svih brojem dvanaest a na čelu im Bernardo. Šumu iskrčiše i načiniše male kolibice za stanovanje. Isprva su često oskudijevali; kadšto su imali jedva nešto hljeba od ječma ili od proje, a čorbu načinili bi od bukova lišća. Jedne zime grozno su stradali od gladi i studeni, i gdjekoji već pomislili, da im ondje nema više opstanka. Tada padnuvši ničice pred oltar

Bernado i braća prizovu iza glasa i s plačem milost Hristovu; i na jedan put čuju svi zajedno čudan glas gdje se razliježe crkvom: „Bernardo ustaj, molitva ti je uslišena“. Odmah iza toga donesu dva čovjeka znatnih darova; poslije dogju kola puna hrane, te se Bernardo sada zabrine više s obilja nego li s oskudice.

Biskup Chalonski namoli sv. Bernarda, da propovijeda u različnim crkvama njegove biskupije. Rod od propovijedi njegovih bijaše preobilat: svećenici i svjetovnjaci, učenjaci, vojnički časnici, ljudi od visokih staleža i časti, sve je grnulo u monastir Bernardov. Suvremenik njegov kaže: „Taj slabi i polumrtvi čovječac, kojemu ne osta ništa do glas njegov, uhvati mnoštvo duhovnih riba, kada je god bacio mrežu riječi Božje“. I sâm stari otac Bernardov dogje napokon u monastir njegov, obuče se u haljinu monašku, i izvršivaše u poniznosti sve poslove redovničke. Uopće namnoži se broj monaha u monastiru Bernardovu do sedam sto, te poiskaše od njega iz najrazličnijih zemalja i krajeva mònâhâ, da se i ondje zasnuju takovi monastiri.

Jednom podje sv. Bernardo po poslu ka grofu Teobaldu, pa došav blizu dvora grofova susrete mnoštvo ljudi, što su zločinca nekakvoga po zapovijesti grofovoj vodili, da ga pogube. Bernardo protiskuri se kroz svjetinu do zločinca, i uhvativ za uže, kojim je bio jadnik svezan, reče: „Pustite mi ovoga čovjeka, ja ću ga sâm objesiti“. Potom ga odvede ka grofu. Kad grof vidi gdje mu Bernardo na užetu vodi zločinca, povikne: „Šta radiš oče časni? Hoćeš li da izbaviš gjavola? Ovo je velik zlatvor, već je tisuću puta zavrijedio pakao“. „Ne, čovječe dragi — odgovori sv. Bernardo — ne ću da ga izbavim od kazni; nego mjesto da umre za trenuće oka, neka se kazni za svega vijeka, neka se na križ raspinje svaki dan do smrti“. Tada ga sv. Bernardo obuče u svoje redovničko odijelo i odvede u monastir, gdje se vuk prometne ovcom, i mnogo godina provede sve do smrti u teškoj pokori.

Kad papa Honorije Drugi umre (godine 1130.), na mjesto njegovo izabran bi Inocencije Drugi. No dva kardinala sa nekoliko svećenika izberu drugoga papu, Anakleta Drugoga, potkupe svjetinu Rimsku i podraže na pravoga papu Inocencija tako, da je morao pobjeći i otišao u Francusku. Kralj Francuski ne znajući odmah, kojega izmegju obiju papa da prizna za pravoga, sazove u skupštinu biskupe i druge poglavare crkvene. Ali kralj i mnogi biskupi vide, da stvar tako znamenitu za sve koliko kršćanstvo ne će nitko moći bolje odlučiti nego čovjek, koji je živ hram Duha svetoga, sv. Bernardo. Kralj pozove s toga sâm opata Bernarda u skupštinu; svi skupljeni poglavari crkveni nalože njemu, neka istraži i odluči, koji je zakoniti papa. Kad sveti opat sve pomnjivo istraži i reče, da je Inocencije prava glava Crkve katoličke, svi ustadoše i pristaše na odluku njegovu. Poslije bude sv. Bernardo poslan i k Engleškomu kralju, da ga pridobije za papu Inocencija. Kad se kralj ustručavao priznati Inocencija za papu, jer mu savjest ne dopušta te bi griješio radeći protiv nje, slobodno mu prihvati sv. Bernardo: „Misli, kako ćeš za druge grijehe odgovarati Bogu; taj grijeh meni pusti, neka bude na meni“. Na ovu riječ Bernadovu prizna kralj Inocencija papom. Tako nagovori sv. Bernado i gdjekoje druge vladare, da su pristali za papom Inocencijem.

Potom pogje sv. Bernardo s Inocencijem u Italiju. Megju gradovima Gjenovom i Pisom bijaše tada veliko neprijateljstvo, te svak čas navališe jedni gragjani na druge. Papa naloži sv. Bernardu, neka pomiri jedne s drugima. Što do tada nitko na svijetu ne mogaše učiniti, to učini mledni, blijedi monah iz Svijetle Doline; propovijedima svojim u Gjenovi i Pisi tako pridobi svačija srca, da je megju gragjanima jednoga i drugoga grada učinjen iskren i dugovječan mir. Od onda je papa sv. Bernarda upotrebljavao kod mnogih veoma znamenitih poslova, te je Bernardo imao toliku moć na srca vladalaca i nárôdâ, kolike nije imao tada nijedan čovjek na svijetu.

Sv. Bernarda svi su ljudi mnogo štovali i cijenili; ali to njega u dubokoj poniznosti nije nimalo diralo, kao da je mrtav; nasuprot bila mu je muka, što je po zapovijesti crkvenih poglavara morao izlaziti iz tišine monastirske i zalaziti u buku svjetsku. U mnogim biskupijama htjedoše ga silom imati za biskupa, u Gjenovi bješe arhibiskup gotov ostaviti stolicu svoju, da je ustupi njemu; no Bernardo ne htjede pred svijetom ništa drugo biti do monah. Više monaha iz njegova monastira postadoše biskupi, pače jedan izmegju njih izabran bi za papu, po imenu Eugenije Treći. Mudro i spasonosno vladanje ovoga pape valja pripisati poglavito svjetovanju i napućivanju sv. Bernarda, koji za njega napisa raspravu o velikim njegovim dužnostima. A kako je papa Eugenije Bernarda pazio i cijenio kao učitelja svoga, tako je Bernardo poslušao i poštovao Eugenija kao vrhovnu glavu Crkve katoličke. Zato se i pored slabosti svoje i bolešljivosti dragovoljno odazvao pozivu papinu, da ide propovijedati

križarski rat. Tada se naime bilo jako bojati, da će muhamedovci Svetu Zemlju kršćanima opet oteti. Na sâm uskrs godine 1146. propovijedaše Bernardo pred kraljem Francuskim i pred nebrojenim mnoštvom svijeta pod vedrim nebom, i nagovaraše ih, da idu u pomoć kršćanima u Svetoj Zemlji. Namah uzeše svi vikati: „Bog hoće, Bog hoće!“ Najprije pripadne sâm kralj k nogama sv. Bernarda, i zavjetuje se, da će ići u pomoć Svetoj Zemlji; za kraljem učini to množina velikaša i vitezova. Poslije pogje sv. Bernardo u druge krajeve, i u Njemačku da propovijeda rat križarski; i svagdje nagju besjede njegove radostan odziv. Pače nekí htjedoše, da bude sâm sv. Bernardo vojskovogja križarski; na što dakako on ne mòže pristati.

Dok su se čete križarske skupljale, da idu na Istok, uze Nijemac monah Radulfo propovijedati rat na Židove u Europi: sad je öra (zgodno vrijeme), da Židove zatamanimo! I ustadoše Nijemci Židove ljuto progoniti i ubijati. No tomu se oprije sv. Bernardo; on govoraše Nijemcima: „Židovi su kao žive slike i znaci, što nas sjećaju na stradanje i patnje Spasiteljeve. Oni su rasuti, poniženi i žive u jadnu stanju, ali će se jednom obratiti i Bog će se na njih milostivo obazreti. Sv. Pismo kaže: Šljepota zapade Israelu od česti, dokle ne ugje (u Crkvu) neznabožaca koliko treba. I tako će se spasti sav Israel. Rim. 11, 25. 26. Ako bi se hotjelo zatamaniti narod Židovski, nadanje u njihovo obraćenje bilo bi uzalud. Pa da su i idolopoklonici, trebalo bi ih podnositi a ne ubijati.“ Imade još pismo od Žida jednoga, koji je tada živio; u tom pismu kaže se i ovo: „Ali ovo vrijeme bijaše za dom Jakobov (za Židove) vrijeme nevoljno, žalosno. Najveća bijeda

postiže ga, i grdnih rana dopade on; koljena mu klecahu, bolovi razdirahu utrobu njegovu, lice mu bijaše blijedo od tuge i strave. Jer svećenik jedan po imenu Radulfo uzbuni narod žestokim besjedama, da nas unište. On im govoraše: Nuto kucnuo je pošljednji čas Židovima, neka izginu, treba ih sve podaviti, da ne bude ni piličnoga! Onaj svećenik obilazeći mnoge gradove zavogjaše svagdje kršćane i iskaše, da valja najprije Židove pobiti pa onda za njim poći u Palestinu (Svetu Zemlju). Židovi osjećahu trudove žene rodilje. Drhtahu i prepadahu se, i nigdje ne nalažahu utočišta. Tada se Bog Adonaj (Gospodin) umilostivi na uzdisanje naroda svoga, opomenu se zavjeta svoga i pokaza iznova veliko milosrgje svoje. Na onoga groznoga belijala podiže mudroga Bernarda iz Svijetle Doline u Francuskoj. Ovaj svećenik ih ublaži, i reče im: Idite na Sion, branite grob Spasitelja našega! Ali ne dirajte u Židove, i govorite im samo s blagošću; jer su oni kost i meso mesijino (spasiteljevo), i ako njih povrijedite, mogli biste Gospodinu u zjenicu darnuti. Ne, učenik Radulfo nije propovijedao po istini; jer istina reče na usta psalmistova: Nemoj ih pobiti, da ne bi zaboravili narodi moji (Ps. 58, 12). Tako govoraše mudarac, glas njegov bijaše silan; jer ga svi štovaše i ljubiše. Oni ga poslušaše, oganj gnjeva njihova ugasi se, i ne učiniše zla, što biše namjerili. A svećenik Bernardo ne primi od Židova nikakovih novaca za otkup; srce ga nagonjaše, da ih ljubi, i davaše mu blage riječi za Israela. „Slavim Te, Bože moj, jer mi raspirismo gnjev tvoj a ti si nas poštedio i utješio podigavši ovoga pravednika, bez kojega ne bi bio nijedan od nas spasao život. S toga hvala neka bude onomu, koji izbavlja i utješava. Amen.“

Tada se digoše dvije silne vojske na Istok, jedna iz Francuske a druga iz Njemačke. Ovaj križarski rat bijaše rekao bi djelo jednoga čovjeka, siromašna monaha, sv. Bernarda. U to vrijeme bješe sv. Bernardo najslavniji čovjek na svijetu; kuda god bi došao, od njega potamnje svjetlost cärêvâ i králjêvâ pa i pape, jer je sve upiralo oči samo u blijedoga monaha. No i njemu je bilo iskusiti, koliko je prijevarna ljubav i pošta (poštovanje) ljudska. Križarski rat svrši se žalosno i sramotno, a tomu bijahu uzroci nevjera i lukavština Gȑkâ, nesloga vojskòvôgjâ i razuzdanost rätnîkâ; pa ipak udariše sada odasvud psovkom i grdnjom na prije onoliko štovanoga Bernarda, kao da je on kriv nesreći! Osim toga postigoše njega još i drugi jadi; pače švećenik jedan ćuši starca Bernarda, da mu je lice nateklo. Tako bijaše svecu ići za Spasiteljem ne samo djelima nego i stradanjem.

Kad se sv. Bernardu već približio čas, da mu se duša odriješi od zemlje i tijela, dogje jošte k njemu arhibiskup Trierski moleći ga, da učini mir megju stanovnicima grada Metza i okolnim velikašima, koji su se megju sobom ljuto svadili te četovali jedni na druge. Premda teško bolestan, diže se sv. Bernardo s kreveta, i upirući se na ramena dvaju monaha pogje k četujućima. Obilje milosti i blagoslova, koje Bog udijeli Bernardu, povrati srećno mir megju njima. Ovo djelo mira bješe pošljednje od krasnih djela Bernardovih. Vrativ se u monastir leže, da više ne ustane. Kad ga opkoli sedam sto monaha jecajući i plačući, svrne očima na nebo i reče, da ga s dvije strane tišti, tamo očinska ljubav k učenicima, da kod njih

*

jošte ostane, a amo ljubav ka Hristu, da ide k njemu. Na pošljetku razdriješivši se tijelo dade izlaska svetoj duši, dne 20. kolovoza 1153. Bog proslavi vjernoga slugu premnogim čudesima i u životu i po smrti.

Iz monastira sv. Bernarda kaoti iz matice utemelji se još za njegova života 160 monastira po svim krajevima u Europi. Crkva katolička poštuje sv. Bernarda kao crkvenoga učitelja, a bogoslovci zovu ga Medotokom radi medene sladosti, kojom je začinio besjede i sve spise svoje.

* * *

I danas imade dosta kršćana, koji bi kao onaj opaki monah Radulfo hotjeli, da se svi Židovi zatamane ili barem otjeraju izmegju kršćana. Ali sv. Ivan piše (I. 3, 15): „Svaki koji mrzi na brata, ubilac je ljudski.“ A da je i Žid brat iliti bližnji naš, uči nas Spasitelj u priči o milosrdnom Samaritancu. Tä i Židovi su ljudi, pače od njihova je roda Spasitelj naš i njegova predraga majka, sv. Josip, Ivan Krstitelj i svi apostoli. Ali su Židovi Isusa na križ raspeli! Dä, jesu, no nijesu ovi, koji sada megju nama žive. A ima ljúdî, koji sad žive pa Spasitelja našega na duhovni način raspinju; to su kršćani vrijegjajući ga teškim grijesima; nijesi li i ti megju njima? Da se pak Židovi ponajviše uporno suprotive kršćanstvu, tomu smo mi kršćani sámi mnogo krivi; kad bismo mi Židovima davali primjer velike kreposti i navlastito prave ljubavi k bližnjemu, prije bi i oni vjerovali istini i sili vjere kršćanske. Mjesto toga mnogi kršćani žive gòrê od Židova; naročito su Židovi trezniji, uzdržljiviji, radljiviji i štedljiviji od mnogih kršćana, pa zato su

i imućniji: a upravo im imutak gdjekoji kršćani zavide i radi imutka ih nenavide; to pak doista nije kršćanski.

Pomolimo se.

Bože, koji si puku svojemu za službenika vječnoga spasenja udijelio blaženoga Bernarda, podaj, molimo: koga smo imali učiteljem na zemlji, da budemo vrijedni njega imati zagovornikom na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

Sveti Ludovik biskup.

19. dan kolovoza.

Ludovik rodio se godine 1274. u dvoru Brignolesu u južnoj Fancuskoj. Otac mu bio Karlo Drugi kralj Napuljski i Sicilski, a mati Marija kći Stefana Petoga kralja Ugarskoga i Hrvatskoga. Već izmalena mnogo je napredovao u pobožnosti pod rukovodstvom bogoljubne matere. Idući na šetnju rado se svraćao u crkve i kloštre; srdačno pobožno vladanje njegovo u crkvi i druge je ponukavalo na pobožnost. Divna pak smjernost i stidljivost prelijevala se po svem biću njegovu, te ga činila svakomu mila i prijatna.

Godine 1284. otac Ludovikov izgubivši bitku na moru dopade Španjolcima u sužanjstvo, iz kojega se izbavi istom nakon četiri godine davši kralju Aragonskomu (u Španjolskoj) za taoce tri svoja sina, megju njima i Ludovika, i šezdeset prvijenaca od najboljih obitelji u svojoj kraljevini. Tako dogje Ludovik, mladić od četrnaest godina, u sužanjstvo, u dvor Suranu kod Barcellone. Ondje provede cijelih sedam godina strpljivo snoseći i su-

žanjstvo samo i neotesano kadšto vladanje stražârâ, a slobodeći drugare pobožnim primjerom i blagom besjedom. Pitan od njih: kako može u takovoj nesreći biti mirne duše, vesela lica i vedra čela? reče im: „Prijateljima Božjim nesreća više koristi nego sreća. Tada se Bogu pokoravamo, kada nas nevolja tišti. Sreća ti uznosi duh te uzrokuje, da na Boga ne mišliš, ne štuješ ga.“ U onom sužanjstvu tako se naučio pokoravati se volji Božjoj, da je poslije, pušten već na slobodu, kazivao, ě nije nikad molio Boga, neka ga izbavi iz sužanjstva, do jedan put samo no s pogodbom, ako mu sloboda bude za spasenje. I govoreći poslije o sužanjstvu napominjao bi riječi psalmistove (89, 15): „Radujemo se dnevima, u koje si nas ponizio, godinama, u koje smo vidjeli nesreću.“ U sužanjstvu nije ništa popuštao od pobožnih djela, pače ih po mogućnosti pomnožavao. U različnim pak naucima i znanostima učila su ga dva učena franciskana iz Barcellone.

Premda Ludovik u sužanjstvu, kao drugi Tobija, nije ostavljao puta istine, odluči ipak promisao Božji, namjenjujući mu više zvanje, još većma kušati ga, da postane od njega sud skupocjen i odabran. Razboli se dakle teško; a u bolesti učini Bogu zavjet, da će postati franciskan, ako ozdravi. A kad je ozdravio, zamoli odmah, da ga prime u kloštar; ali ga ne htjedoše primiti bojeći se oca njegova.

Kad je Ludovik nakon sedam godina bio pušten na slobodu, otac ga hjede oženiti i ostaviti mu kraljevstvo, jer mu je umr'o stariji sin. No on nije ništa većma želio nego osloboditi se svih tih zemaljskih stvari, premda je papa voljan bio od-

riješiti ga od zavjeta. „Isukrst je baština moja — govoraše — ako njega nemam, nemam ništa.“ Napokon pristane otac, da se Ludovik redi za svećenika; tada mu je bilo dvadeset i dvije godine. Odmah poslije regjenja imenuje ga papa biskupom u Toulousi (u Fracuskoj) i natjera silom poslušnosti, da primi tu čast. No Ludovik pogje ipak još prije u Rim, gdje u glavnom kloštru franciskanskom obuče haljinu franciskansku i učini tri obična redovnička zavjeta. Od onda nije više svlačio halje franciskanske, u njoj je i kao biskup bio vazda obučen.

Idući iz Rima u biskupiju svoju svrati se u Firenzi u kloštar franciskanski. Braća mu kloštarska prirediše za stan sobu lijepo urešenu dragocjenim šarenicama i grbovima kraljeva Francuskih i Sicilskih. Stupiv onoj sobi na prag uzmakne se odmah natrag i reče: „Nije ovo ćelija za fratra, nego je dvor za svjetovna kneza; ja sam se već javno odrekao gizde ovoga svijeta i zavjetovao sam se potpunu uboštvu. S toga ako hoćete da me primite po volji mojoj i staležu, ostat ću kod vas; drukčije ne ću.“ S jednakom poniznosti i uboštvom ulazio je i u grad Toulouse: nebrojeno mnoštvo svijeta nije se moglo nagledati kraljevskoga sina, lijepa mlada biskupa a obučena u priprostu halju franciskansku. Sve se veselilo biskupu tako svetu, blagorodnu i milu; ali su neki izkusni ljudi odmah kazali, ě se boje, da će on teško vazda stupati stazom kreposti, na koju je nastupio. Kad mu to jedan od čeljadi njegove prijavi, on odmah prihvati: „Volio bih ostaviti ovaj život nego ovu stazu, te se molim načelniku života i staze, neka me prije uzme iz života nego dopusti, da zagjem s ove staze.“

Primivši upravu biskupije, dohotke njene tako podijeli, da je za dvor svoj samo jednu četvrtinu zadržao a tri četvrtine razdao u opće dobro. Prvi mu posao bio u gradu, da obigje ubožnice, bolnice i tamnice, hoteći da se uvjeri, šta bi trebalo učiniti, da se popravi stanje stradalaca. Poslije obredi po biskupiji dobro čineći i učeći.

Sv. Ludovik znajući da se ljubav k Bogu najbolje pokazuje ljubavlju k bližnjemu i da se djelima ljubavi srca ljudska umekšavaju te ugrijevaju za vjeru i krepost, upotrebio bi svaku zgodu, da učini ljubav bližnjemu. Svaki dan je imao kod stola svojega dvadeset i pet siromaha, kojima je hljeb klečeći dijelio. Svake nedjelje prao je noge trojici najvećih siromaha. Uza svu apostolsku trudbu, kojom je i Židove i bezvjernike nastojao obratiti u vjeru Hristovu, nije nimalo popuštao od teških pokorničkih djela: na stol njegov donosila se samo dva jela, ali on je samo od jednoga jeo; više puta mjesto na krevetu spavao je na zemlji; košulja od gruba platna čuvala ga od mekoputnosti. Tako je gledao raspeti tijelo svoje sa opačinama i požudama, i pokoriti ga duhu.

Premda je pak sv. Ludovik u biskupiji svojoj mnogo dobra činio, sa svim tim jako je želio ostaviti biskupstvo pa u sklonitu kloštru živjeti samo za Boga i spasenje svoje, bojeći se da nije vrijedan izvršivati dužnosti biskupske. No što mu ljudi ne dopustiše, dade mu Bog. Bješe posjetio u Španjolskoj sestru svoju, kraljicu, i u Barcelloni posvetio crkvu na čast sv. Nikoli. Na povratku reče u Taraskonu u crkvi sv. Marte prelijepu besjedu na čast toj gostoljubivoj domaćici, koja je u kući svojoj onako lijepo dočekala Hrista Gospodina,

a došavši do svoga rodnoga mjesta, dvora Brignolesa, poduze ga ljuta groznica. Plačući od radosti primi svetu brašanicu, i ne presta do posljednjega časa pouzdanje svoje u presvetu Bogorodicu izjavljivati moleći pozdravljenje angjelsko. Preminu blaženo 19. kolovoza 1297. navršiv istom dvadeset i tri godine i po, i bi po posljednjoj volji svojoj ukopan kod franciskana u Marseilli. Već dvadeset godina poslije smrti proglašen bi svecem; majka je njegova tada još živjela te imala neiskazanu radost vidjeti gdje se slika sina njezina podiže na oltar.

* * *

Divna smjernost ukrašivala je sve vladanje sv. Ludovika. Smjernost je krepost, koja u čovjeka uregjuje spoljašnje vladanje. Treba nastojati oko smjernosti; jer se ne pristoji, da kršćanin, kojemu je biti nalik na Isukrsta, bude raspušten u riječi i djelu. Bog je svagdje, angjel te čuvar svagda vidi, ljudi videći tvoju nepristojnost sablažnjavaju se. Smjernošću možeš bližnjega duhovno sazidati.

Da budeš smjeran, treba ti paziti na dob svoju, na stalež, prilike u kojima živiš, na vrijeme i mjesto. Kako mišljenje tvoje tako i govorenje i kretanje tijela valja da bude pristojno i skladno. Budući dužan u svemu ugledavati se na Hrista, valja tako da se podnosiš, da se može o tebi reći: tako bi i Isukrst hodio, tako bi i on govorio, tako s ljudima postupao. Bi li se to sada moglo o tebi reći?

No da bude uregjeno ono što je spoljašnje, treba prije unutrašnje valjano urediti. Tvoja spoljašnjost, tvoj obraz pokazuje, što je u tebi. U koga su požude obuzdane, komu se srce bavi Bogom, on

je sȁm od sebe smjeran. Srce unutra zadovoljno nije pohlepno na izvanje stvari.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Ludovika ispovjednika svojega i biskupa naučio, da voli kraljevstvo nebesko od zemaljskoga i po milosti učinio ga divna čistoćom neoskvrnjenom i ljubavlju izvrsnom k ubogima, dopusti nama slugama svojim nasljedovati koga poštujemo, da povodeći se za njegovim krepostima na zemlji zavrijedimo biti okrunjeni na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

20. dan kolovoza.

Sveti Stefan kralj.

Ugri iliti Madžari dogjoše u sadašnju Ugarsku oko godine 895. pod vodstvom vojvode svoga Arpada. I vojvoda i narod bjehu jošte neznabošci. Tek veliki knez njihov Gejza, otac današnjega svečara, krsti se nakon godine 974. Gejzi rodi se oko godine 969. u Ostrogonu sin Vojko, koji pomnjivo odgojen od Deodata, u najvećem naponu mladosti bude kršten (po obredu Latinskom) od sv. Adalberta biskupa Praškoga (vidi 23. dan travnja), te primi na tom krštenju ime S t e f a n. Sv. Adalberto bijaše neko vrijeme i učitelj kumčetu svomu napućujući ga na stazu savršenstva kršćanskoga. Odmah poslije krštenja oženi se Stefan Giselom, kćerju vojvode Bavarskoga.

Kad Gejza umrije godine 997., Stefan postavši vojvoda prihvati vladu silnom rukom. Prva mu briga bila sa svijem susjednim vladaocima i narodima učiniti mir i prijateljstvo, da se svom snagom

može dati na pokršćivanje naroda Madžarskoga, i da se može osloniti na tugju pomoć, ako bi mu se narod bunio i ustajao na njegovo nastojanje; jer premda su Sloveni i Nijemci u Ugarskoj bili već pokršteni a i gdjekoji Madžari, sa svim tim većina i velikaša i naroda Madžarskoga još je tvrdo prianjala za neznabožačko praznovjerje i običaje. I doista briga Stefanova nije bila bez razloga: kad rasposla blagovjesnike po zemlji i svagdje razglasi, da je Isus Hrist, Sin Božji, nevidljivi vladalac svega svijeta, njemu treba poput svih drugih naroda i Madžari da se pokore, praznovjerstva neznabožačkoga da nestane ispred križa Hristova, svi Madžari da se pokrste, nastade isprva muklo nezadovoljstvo, poslije vika i psovka, napokon gotova buna. Buntovnici pograbiše oružje, čelovogja bješe im Kupa vojvoda Šomoćki. Opustošivši veliki dijel zemlje pogju da uzmu tvrdi grad Vesprim. Stefan pak skupi svoje vjerne, sazove Boga u pomoć i zavjetuje sv. Martinu svu desetinu iz Šomogja, ako po njegovu zagovoru a s pomoćju Božjom pobijedi neprijatelja. Čete se pobiju; boj trajaše za dugo; napokon biše buntovnici nadvladani, vogj njihov Kupa pogibe od ruke jednoga viteza Nijemca, a drugi biše što pobijeni što raspršani i pohvatani.

Poslije pobjede pogje Stefan odmah da izvrši zavjet, te dogradi monastir sv. Martina na Svetom Brdu, koji je već otac njegov započeo graditi, i obilato ga opskrbi. Osim toga utemelji još dvije opatije benediktinske, i nastani u njima učene i umjetne monahe iz tugjih zemalja; izmoli od susjednih vladara i biskupa mnogo učitelja i svećenika, i namjesti ih po zemlji svojoj; u Ostrogonu sazida na spomen sv. Adalberta vele lijepu

crkvu, i uzvisi je na čast crkve prvostolne; zemlju svu podijeli na deset biskupija. Po zemlji obilažavahu svećenici i monasi učeći i propovijedajući evangjelje; i sâm sveti Stefan vršaše službu blagovjesničku: prateći propovjednike nagovaraše narod, neka otvori oči vidjelu istine. Tako mu napokon poslije teške muke pogje za rukom najveći dijel naroda privoliti na krštenje.

Stefana svjetovaše Njemački car Oton Treći i tast njegov, neka vojvodinu svoju podigne na kraljevinu, da bude njemu većega ugleda i uredbama njegovim veće sile. Stefan uvjeren budući da sva vlast dolazi odozgo i da je Rimski papa namjesnik Hristov na zemlji, posla poklisare k papi Silvestru Drugomu. Papa pak obradovan sa lijepoga napretka vjere katoličke u Ugarskoj odobri sve uredbe i zavode Stefanove, pošlje mu dragocjenu krunu, i imenuje njega i našljednike njegove za apostolske legate (poslanike), te im dade pravo, da se pred njima nosi dvostruki križ kao znak apostolstva njihova. Na blag dan uznesenja blažene Djeve Marije godine 1000. bi Stefan u Ostrogonu svečano okrunjen za kralja

Budući da stara uredba zemlje Ugarske nije bila više prema novomu stanju naroda, sazove sv. Stefan u sabor biskupe, dvorane, velikaše i plemiće, da se zemlja po dogovoru preuredi. Zemlja bi podijeljena na županije, uprava i sudstvo uregjeno, i protiv zločina i prestupka izdani oštri zakoni. U tom mirnom uregjivanju nove kraljevine smete sv. Stefana ujak njegov, veliki knez Erdeljski Gjula, kojemu nije bilo po volji ni novo kraljevstvo ni širenje Rimsko-katoličke vjere. Stefan ga nastojao umiriti; no kad ne htjede mirovati pače provali

s vojskom u Ugarsku, izagje mu Stefan nasusret, razbije čete njegove, njega samoga uhvati, i kneževinu Erdeljsku ujedini s Ugarskom. Poslije su opet Bugari provaljivali u Erdelj, ali i njih jednom junački dočeka, ametice potuče, i vogju njihova ubije. Velikim i bogatim plijenom, što je zaplijenio, ne ukrasi sv. Stefan dvorove svoje nego kuće Božje, crkve.

Godine 1000. očekivalo je ljudstvo u Europi sa strahom i trepetom svršetak svijeta i sudni dan; a kad ona godina srećno minu, mnogi su iz zahvalnosti pobožno putovali u Svetu Zemlju. Iz Njemačke i drugih zapadnih zemalja putovali su pobožni putnici kroz Ugarsku na Carigrad. Sv. Stefan je pobožne putnike lijepo dočekivao i bio im u svemu na pomoć. Ali su prolazili Ugarskom i biskupi i velikaši sa silnim pratnjama, koje su na putu mnogo zla činile te sablažnjavale novokrštene Ugre; s toga sv. Stefan napokon zabrani tugjincima putovati kroz Ugarsku; tako zabrani i biskupu Strassburškomu, koji pod izgovorom pobožnoga putovanja hjede s velikom pratnjom da progje kroz Ugarsku u Carigrad kao poklisar Njemačkoga cara. Car Njemački Konrad Drugi, koji i drukčije nije bio prijatelj kralju Ugarskomu, uzme onu zabranu za uvredu Njemačkoga carstva, pa godine 1029. provali s vojskom u Ugarsku. Sv. Stefan žacajući se krvoprolića nerado se laćao oružja; zato naredi u svim crkvama molitve za mir, te se tako srećno nagodi s Nijemcima, da su otišli iz Ugarske.

Vrijeme mira upotrebi pobožni kralj na to, da se uredbe kršćanske u kraljevini održe i utvrde. Neprestano je putovao po zemlji, da vidi, kako poglavari i podložnici čine dužnosti svoje, obilazio

svake godine biskupije i monastire, koje je utemeljio; prinosio u crkvama žrtvu molitve, propovijedao često kao pravi apostol sâm narodu, i gledao, da li svećenici i glavari životom svojim daju narodu dobar primjer i da li ga pomnjivo uče. Bio je on neumoran u radu i tako ozbiljno smatrao zvanje svoje, da se nije nikad smijao a vrlo rijetko nasmjehnuo. Za zvanje pak svoje držao je sv. Stefan: privesti narod Ugarski u kolo drugih naroda kršćanskih i ime Ugarsko razglasiti po svoj Europi; zato je pisma pisao monasima u Clugnyu u Francuskoj i na Monte-Cassinu u Italiji, potpomagao kršćansku umjetnost i književnost, i u Ravenni, u Rimu, Carigradu i Jerusalemu sagradio gostionica, špitalja i crkava za trgovce i putnike iz Ugarske.

Sv. Stefan imajući više djece trudio se, da ih kršćanski odgoji. No kako nam po nauku apostolskom (Dj. Ap. 14, 21) kroz mnoge nevolje valja ući u kraljevstvo Božje, postignu i sv. kralja različne nesreće i žalosti. Sva mu djeca pomru, ostane mu samo još kraljević Emerik, kojega je pazio kao oko u glavi. Mladi kraljević nadaren od Boga krasnim duhovnim darovima, imajući bistar um, plemenito srce i čistu dušu, bijaše radost ocu, ljubimac narodu, nad Ugarskoj. Već mu bilo dvadeset i četiri godine, i otac namislio predati mu upravljanje kraljevine, kad ali po nedosežnom sudu Božjem nakon kratke bolesti premine s ovoga svijeta, da mjesto krune zemaljske primi nebesku. Grdna bješe ovo rana srcu očinu; najljepša zvijezda na nebu života Stefanova zapade za uvijek! No ako je sv. kralj smrću kraljevićevom i bio veoma ojagjen i poražen, opet ga uspravi misao, da ga

jedna sveza više veže s nebom. Od tada još umnoži pobožnost i milosrgje k potrebnima i želju za kraljevstvom nebeskim. Pod konac je života tri godine teško bolovao, pa u toj teškoj bolesti doživi još veliku žalost. Četiri dvoranina njegova što su se u vjeru Hristovu obratili tek na izvanji način a ne od srca, ne mogavši dočekati smrti njegove namisle, da ga smaknu. Jedan od njih dogje u sumračje u spavaonicu bolesnoga kralja držeći pod plaštem mač; no šunjajući se do kralja, ispade mu mač iz ruke. Kralj se na to prene i upita, šta je? A zlotvor prestraviv se i pokajav se za opaki naum padne kralju k nogama i sve mu istinski kaže. Kralj ovomu oprosti; a ostala trojica budu uhvaćena i po zakonu kažnjena.

Videći bogoljubni kralj, da mu se pošljednji čas prbližava, pozove k sebi biskupe i velikaše, da izberu njemu nasljednika. Poslije im preporuči, da se tvrdo drže vjere Spasitelja našega, da vrše pravicu, ljube mir i slogu, brane vjeru svetošću života pa ako treba i oružjem, a da se čuvaju od zlih djela, navlastito od otimanja, krvoprolijevanja i pritješnjavanja naroda. Napokon podiže ruke k nebu i suze lijući preporuči svu kraljevinu presvetoj Djevi Bogorodici, zaštitnici zemlje Ugarske. Tako kralj Stefan blaženo premine godine 1038. na sâm blag dan uznesenja bl. Djevice Marije, koju je vazda iskreno poštovao i sinovski ljubio.

Kad su u vrijeme Ladislava kralja otvorili grob sv. Stefana, nagjoše tijelo njegovo istrulo, samo desnicu, koja je onoliko dobra uradila i mnogo milostinje udijelila, nagjoše cjelokupnu.

* * *

Mudrost ovoga svijeta uči nas, da bijele novce valja ostavljati za crne dane; ali nas to uči i mudrost kršćanska. Po nauku mudrosti kršćanske takav je bijeli novac za crne dane milostinja; jer milostinja čini, da u crne dane ne propadnemo, „milostinja izbavlja od svakoga grijeha i od smrti, i ne trpi, da duša dogje u tminu." Tob. 4, 11. Milostinja je zrno, što se posije u zemlju pa izraste od njega granato drvo s prekrasnim rodom, kojega ne će nikad nestati. Milostinja je u desnici pravednikovoj ključ od vrata nebeskih, ali pravednik ne može sâm ovim ključem otvoriti vrata, nego on treba da preda siromasima ključ ovaj pa mu oni otvore vrata nebeska. Milostinja je ona dopuštena lihva (kamata), o kojoj Sv. Pismo (Prič. 19, 17) kaže: „Gospodinu pozaima na kamatu, tko milostinju dijeli siromahu." A Gospodin će mu povratiti zajam s kamatom, kako mu ne bi mogao nijedan kralj ovoga svijeta. Pravednikova desnica, što dijeli milostinju, ne istruhne pred Gospodinom!

Pomolimo se.

Dopusti, molimo, Crkvi svojoj, svemogući Bože, da blaženoga Stefana ispovjednika tvojega, kojega je na zemlji, dok je kraljevao, imala za širitelja, zavrijedi imati za slavna branitelja na nebesima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

21. dan kolovoza.

Sveta Ivana Franciska.

Ova svetica rodi se godine 1572. u gradu Dijonu u Francuskoj. Otac njezin Benigno Fremiot bješe predsjednik parlamenta (sabora) Burgundskoga. Imajući ona istom godinu i po, umre joj majka. Otac premda mnogo zabavljen poslovima svojim, poučavao je sâm kćerku, s najvećom pak pomnjom u nauku kršćanskom. Kad se poslije njezina starija sestra Margarita udade za barona d' Effran, dobi Margarita od oca dopuštenje, da u Poitou, kuda se udala, uzme sa sobom Ivanu Franci sku. Svadba se u Poitou veoma svečano provela, pa je mnogi od pozvanih gospodičića kod te zgode gledao pridobiti srce Ivanino. Budući pak jošte odviše mlada, dade joj Margarita za družicu jednu stariju žensku. Ali je ta ženska bila licemjerka; vladajući se izvanjski sasvim pristojno i smjerno, bila je u istinu izopačena svjetoljupka. Ona je nastojala i Ivanu skloniti na kićenje, na slobodnije vladanje u društvu i na raskošito življenje, a odvratiti je od samoćovanja, čitanja pobožnih knjiga i moljenja. Već se bila djevojka pokolebala te počela bivati lakoumnija i svjetoljubnija. No Otac nebeski ne pusti je; glas je unutrašnji uze koriti; ona pade pred raspelo, i gorke suze lijući iskaja se za korak, koji bješe učinila na stramputicu. Otada se uklanjala društvu one ženske.

Mlad plemić, prijatelj svaku Ivaninu, vrlo je zamilova. Sestra njezina i svak nastojali su svojski, da je nagovore, neka se privoli na udaju s onim plemićem. I sámoj Ivani svidje se plemić, te već više puta primi njegov pohod, kad li na jedan put dozna, što su joj do tada hotimce zatajali, da on nije katolik nego kalvin. Otada je bilo sve nagovaranje zaludnje, i Ivana izjavi odrešito, da ne će nikada pristati na udaju za protivnika Crkve katoličke. Kako Ivana ne htjede da se u stvari tako znamenitoj slijepo pokori tugjoj volji, zamjeri joj to sestra jako te bijaše nakon toga k njojzi dosta hladna i

neljubavna. Tada postane djevojci boravljenje u Poitou veoma neugodno; sa sestrom se nije navidjela, a drugih znanica nije imala ondje. Ali ovo stradanje bilo je za nju dvojaki dobitak: zasluga u Boga, jer je stradanje postiže zbog savjesnosti, i nužda, da oturena od ljudi ište većma u Boga utjehu i ljubav.

Proboravivši nekolike godine kod sestre, vrati se Ivana Franciska kući na poziv očin. Baron de Chantal, vojnički časnik u dobi od dvadeset i sedam godina ali hrabrošću već proslavljen i vigjen megju dvoranima kralja Henrika Četvrtoga, zaprosi u oca Ivanu. Otac joj kaže, neka bira po volji, a ona mu odgovori, da će učiniti po želji njegovoj. Po tom se za preznameniti dogagjaj u životu, za vjenčanje pripravljala razmišljajući o istinama vječnim i moleći se Bogu u samoći, čineći dobra djela i primajući sv. sakramente.

Poslije vjenčanja ode Ivana s mužem u njegov dvor Bourbilly. Kako je baron de Chantal radi službe svoje češće izbivao od kuće, bilo je u njega kućanstvo dosta zapušteno. Odmah prvih dana uzme Ivana kućanstvo uregjivati. Svakomu služinčetu odredi dobru plaću ali i dosta posla, da ne dangubi. Sva služinčad bila su u poslene dane svako jutro kod mise u dvorskoj kapelici; u nedjelje i blage dne išli su svi, gospoština i služinčad, u župsku crkvu k misi. Svaku večer skupi Ivana služinčad k večernjim molitvama. Ona je držala, da samo u onoj kući može biti valjano kućanstvo, u kojoj vlada bogobojaznost i ljubav. Ako se koje služinče razboljelo, sáma ga je njegovala s brigom upravo maternjom. Uopće je ono mnoštvo sluga i sluškinja, što ih je bilo u dvoru, upravljala s tolikom razboritosti i dobrotom, da je za svega vijeka svoga bila prinugjena samo dvoje otpustiti. Sáma je pak za sebe na dan više puta Bogu se molila i marljivo čitala živote svetaca; a bacila u peć nekoliko nevaljalih knjiga, što je našla u dvoru. U nedjelje i praznike ne bi hotjela nikako, bilo kako god ružno vrijeme, da kod sv. mise bude u domaćoj kapelici, nego bi svagda išla u župsku crkvu, jer je držala, da su ugledniji ljudi dužni pučanima davati dobar primjer i s njima se zajedno Ocu svih ljudi moliti.

Ivana je mogla po mudroj upravi kuće i po štednji mnogo udjeljivati ubogima, koje je ljubila kao braću Hristovu. Siromahe, koji su se stidjeli prositi, potpomagala je potajno; drukčije bilo joj veselje s ubogima, koji bi došli u dvor, ljubazno razgovoriti se i svojima ih rukama podvoriti, ma bili koliko god neotesani i neuljudni. Nastane glad za po godine u zemlji; ljudi dolazili šest sedam sati izdaleka, da dobiju jela od dobre gospe. Tu se dogodi kadšto, da bi se nečedni ljudi dobivši milostinju pomiješali megju one, kojima je još udjeljivala, pa se učinili kao da nijesu još ništa primili, samo da dobiju još jedan put. Ivana zapazi tu prijevaru, ali mjesto da ih ukori, udijeli im po drugi put; ona reče: „Bože moj, ja drljačim pred vratima milosrgja tvojega; kako bi mi bilo, da me samo jedan put pustiš k sebi a drugi put da me otjeraš.“ Kako je premnogo stradalaca pribjegavalo u dvor k Ivani, nestade joj napokon svake hrane do vagana muke (melje), ali ona je unaprijed jednako dijelila ubogima. Tada se dogodi čudo kao kod udovice Sarefćanke, koja je hranila proroka Iliju; onaj naime vagan muke dostade za šest mjeseca za prehranu služinčadi i za podjelu stradaocima,

koji su svaki dan grnuli u dvor Ivanin kao na sajam. Sveta Ivana Franciska pripisivala je u poniznosti svojoj ovo čudo molitvama svoje veoma pobožne služavke Ivane.

Muž Ivanin morade radi državnih poslova često otići u kraljevski dvor. Za njegova izbivanja Ivana je primala malo pohoda, svukla sav nakit i bogatu odjeću, i nosila se posve prosto. Kad je za to druge gospogje prekoriše, reče im: „Ne govorite mi o nakitu; oči, kojima jedinima smijem ugagjati, daleko su sto sati.“ Tada je i češće polazila bolesnike, duže ostajala kod siròmâhâ, molila se još više, i više radila za crkvu.

Ivana Franciska bila veoma srećna, imala četvoro ljubazne djece, megju njom i mužem vladala iskrena ljubav i potpuna sloga, a svi su je duboko štovali. No što je sreća na ovom svijetu? jednim se udarcem razbije kao krhko staklo i pretvori se u jad i čemer. Ivana bješe tek na nekoliko dana prije rodila četvrto dijete, kad joj kao grom iz vedra neba iznenada dopade tužan glas, da je muž njezin u lovu pripece nastrijeljen; devet dana iza toga bila Ivana udovica mlada od dvadeset i osam godina. Odmah se zavjetuje, da se ne će više udati, sve šarene haljine razda odlučivši do smrti nositi crninu, i više puta kad bi u večer počela moliti se Bogu, nagje je zora još kod molitve. U teškoj žalosti preda se svim srcem voljoj Božjoj, i volju svoju prinese kao žrtvu u ruke Božje. Zato pak nastane u njoj toliko čeznuće za Bogom, da — kao što sáma reče — kad ne bi bila djecom vezana na zavičaj, bila bi namah otišla u Svetu Zemlju, da na svetim mjestima izvije vijek. Kad sv. Francisko Saleski (vidi 29. siječnja) godine 1604. u Dijonu u

korizmi propovijedaše, polazila je i Ivana propovijedi njegove, i kod njega se ispovjedila. Otada ostane isti svetac njezin duhovni vogj; dajući joj naputke ponajviše pismeno vodio ju je s divnom blagošću i mudrošću do savršenstva sve većega.

Već na godinu dana prije toga bješe se Ivana s djecom preselila k svekru svomu u dvor Chantal. Svekar naime, ćudljiv i tvrdoglav starac, bio joj pisao, ako ne dogje s djecom k njemu da ga pod starost njeguje, da će se opet oženiti pa njezina djeca ne će po smrti njegovoj ništa naslijediti. Sedam godina provede Ivana kod starca, sedam godina punih jada i žalosti. U dvoru bila naime žena prostakinja, koja je starca podsjela te se banila kao gospodarica. Prema Ivani ponosila se grubo; bez njena dopuštenja nije mogla Ivana nikomu dati ni jesti. Prostakinja ona imala petoro djece, koja su se jednako nosila kao djeca Ivanina i s njima kod jednoga stola jela. Kad bi se djeca svadila, svagda bi bila kriva djeca Ivanina, pa ih prostakinja još i izlupa; svrh toga je kojekvim lažima podraživala starca na snahu. A kako se Ivana vladala prema tako ružnom postupanju? Gledala je veliku zlobu još većom dobrotom nadvladati. Ona je djecu prostakinjinu njegovala kao svoju, učila ih čitati, više puta ih češljala i oblačila pored svega, što su bila nevaljala i nečista. Ali sve je to bilo uzalud: opaka ženturina još se usudila baronicu karati i grditi.

Od jela, koja je Ivana dobivala, osobito od slatkiša, ostavljala bi ona za uboge. U nedjelje i blage dne išla je s dvjema sluškinjama u sve kuće u župi, u kojima je bilo bolesnih, te im donosila ljekarije, jela i utjehe. Ovo obilaženje nazivala ona

hodočašćenjem ka Hristu na Maslinsku Goru, na Kalvariju i k svetomu grobu. Jednom nagje nekaki seljak kraj puta momka svega ranjava i smrdljiva; seljak ga uzme na kola i odveze k baronici Chantalskoj. Ona jadnika ljubazno primi, dade mu bijelo ruho i zavije rane. Namjestivši ga u sobi donosila mu sama jelo, sjedala do njega k postelji i tješila ga i učila nauk kršćanski. Kad bi gdjekoji put Ivana ostala kod svekra, pa sluškinja koja morala odnijeti bolesniku jelo, sluškinja bi sebi nos začepila, da ne osjeti smrada, i odmah bi pobjegla. Ivana je jadnika više mjeseca njegovala kao majka najmilije dijete; cijele je noći probdjela kraj njega. Na samrti zamoli on iz zahvalnosti i štovanja svetu gospu za blagoslov. Umrloga opere i obuče Ivana sama, pa kad je zato jedan srodnik ljuto ispsuje: reče mu: „Dragi, otkada znam iz Sv. Pisma, da je Spasitelj naš u muci svojoj bio kao gubav, ne žacam se više ni od kakove gube do od gube grijeha.“

Ivana odluči napokon posve odreći se ovoga svijeta i poći za duvnu u kaki kloštar. Odluku ovu kaže svomu duhovnomu vogju sv. Francisku. Sv. Francisko zaište od nje vremena za promišljanje; na posljetku joj javi, da je sâm nauman osnovati zbor bogoljubnih žena pod imenom Pohogjenja Marijna, kojemu će zboru osim pobožna življenja biti glavna skrb njegovati bolesne i uboge i othranjivati i poučavati djecu, pa sv. Francisko zamoli i Ivanu, da mu pomogne takov zbor osnovati. Ivana veselo pristane na to. Najprije urèdi obiteljske poslove, najstariju kćer uda, dvije mlagje kćeri uzet će docnije k sebi, a sina preda ocu svomu na odgoju. Ona je srdačno pazila i štovala staroga

oca svoga i drugi rod, a djecu je ljubila kao zjenicu svoga oka; ali je u nje ljubav k Bogu bila silnija od ljubavi k puti (mesu) i krvi. Kad dogje čas rastanku, pade Ivana na koljena pred oca moleći ga za blagoslov, otac ne mogući se uzdržati od suza reče: „Bože moj, ne dolikuje protiviti se tvojoj svetoj volji, žrtvujem ti moje ljubazno dijete, udostoji se primiti je iz ruku mojih; odsele budi ti meni utjeha“; digne je i zagrli. Djeca priviju se k njojzi plačući i moleći je, da ih ne ostavi; ona ih blagoslovi, izljubi i otkine se od njih. Sin se baci pred nju na prag, da je ne pusti iz kuće, a ona pogledavši suznim očima na nebo prekorači preko njega. Glas je Božji pozva, te ostavi sve iz ljubavi k Raspetomu.

Godine 1610. primi sv. Ivana sa još dvjema plemkinjama iz ruku sv. Franciska u Annecyu posvećeno redničko ruho. Za njom se naskoro povedu druge ugledne gospogje. Tako se zasnova ženski red od Pohogjenja Marijna iliti red dûvnâ salesijanaka, kao što se obično zove po sv. Francisku Saleskom. Sv. Ivana vršila je najsavjesnije sva pravila ovoga reda, a siromaštvo toliko ljubila, da se je veselila, kad joj bi nestalo najnužnijih stvari za život; kršćanske pak poniznosti i poslušnosti kao i svih drugih kreposti bila savršeno ogledalo. Priregjujući u srcu svome sve više ulaske učini vrlo mučan zavjet, da će svagda raditi ono, što će razaznati da je savršenije. Naročito se starala za nevoljnike, pa najvoljela njegovati upravo one, kojih se od gnusobe nije nitko htio ni dotaći. Ono što smo već pripovjedili, kako je dvorila bolesnoga momka, bijaše samo kao priprava za sve ono, što je sad kao duvna radila oko bolesnih i ubogih.

Kad je jednom njegovala žensku, koja je po grešnom življenju sva sagnjila i ucrvala se, pa joj netko rekao, da bi takovo stvorenje trebalo pustiti neka pogine za strahotan primjer drugim ljudima, odreče ona: „I Hrist je došao za grešnike a ne za pravednike; baš grešnica treba navlastito da se za nju postaramo". Sv. Ivani pogje za rukom jadnicu ne samo tjelesno nego i duševno iscijeliti; zadobivši opet zdravlje vodila je pokorničko življenje.

Sv. Ivana Franciska provede u redu sestara salesijanaka trideset i jednu godinu. Mnogo je uradila za slavu Božju i za duhovno i tjelesno dobro roda ljudskoga; ali je doživjela i mnogo žalosnih dogagjaja, koji su joj srce za cijelo teško ranili. Zet njezin, muž najstarije kćeri, pogibe u ratu, a žena njegova to jest kći Ivanina čuvši to rodi nedonošče i umre. Druga kći, za koju se sv. Ivana nadala, da će joj i u kloštru biti duhovna kći, umre od sušice. Jedini sin, vrstan čovjek i valjan vojnički časnik, pogibe u ratu. Treća kći bila udata za nekakova grofa; ali istom zadobi grof visoku službu od kralja, umre i on. Već otprije pomrli su joj rogjeni otac i svekar, napokon i duhovni otac sv. Francisko Saleski. Svrh svega toga još ju je za dosta dugo vremena mučila unutrašnja neutješenost i duševna tjeskoba, no nauči se savlagjivati sve to, pa tim priskrbi krepostima svojim to veću sjajnost.

Ovako očišćena teškim stradanjem a puna zäslûgâ dozri sveta žena za blaženstvo vječno. Već je bilo utemeljeno osamdeset i sedam kloštara reda, kojemu je ona bila sjemenka; kad se putujući po poslovima reda razboli i umre, godine 1641.

* * *

Krasno žiće ove ugodnice Božje daje nam divnu pouku o ljubavi. Dok je bila udata, bila je ljubav njena još podijeljena. A poslije joj se ljubav rasplamtjela do najveće sile i čistoće. Prva žrtva, na koju je nagna ljubav, bila je u tom, što je volju svoju Bogu posve žrtvovala pa se s toga zavjetovala, da će vazda ono činiti što je Bogu ugodnije. Ali njoj ljubav nije bila slatko čuvstvovanje nego vjerno vršenje zapovijesti Božjih i za vremena najveće duševne grčine i neutješenosti. Na hodniku kloštra, u kojem življaše, napisala je riječi sv. Pavla apostola (Kor. I., 13, 4—7): „Ljubav je strpljiva, milokrvna je; ljubav ne zavidi, ne radi bahato, ne nadima se, ne hlepi na čast, ne traži svoje, ne srdi se, ne misli o zlu, ne raduje se bezakonju, a raduje se istini; sve snosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi".

Pomolimo se.

Svemogući i milosrdni Bože, koji si blaženu Ivanu Francisku tvojom ljubavi raspaljenu divnom snagom duha po svim stazama života na putu savršenstva nadario, i koji si hotio po njoj Crkvu svoju osvijetliti novim čedom, po njezinim zaslugama i molitvama dopusti: da, koji znajući slabost svoju u moć se tvoju uzdamo, pomoću milosti nebeske sve tegobe svoje svladamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

22. dan kolovoza.

Sveti Simforijan.

Za vremena Rimskoga cara Marka Aurelija, koji je vladao od godine 161. do 180, življaše u Galliji (sadašnoj Francuskoj) u gradu Autunu mlad čovjek, Simforijan, kojemu su roditelji bili kršćani. Bivši izmalena dobro od-

gojen a od Boga nadaren bistrim umom, kad odraste, ukrašivaše mu dušu nebeska mudrost i djetinja bezazlenost, i držeći se stare kreposti ostade čist od požuda ovoga svijeta.

Tada bijaše Autun glasovit grad ali i pun neznabožačkoga praznovjerstva i idolskih hramova. Osobito pak štovahu Autunski gragjani božicu Berekintiju, koju su zvali majkom bògôvâ, i Apollina i Dijanu. Kad se slavila svetkovina Berekintijna te se k svetkovini zgrnulo sila svijeta, Heraklije sudac u gradu upotrebi ovu zgodu, da dozna za kršćane u mjestu. Lik (kip) Berekintijin vožahu po svijem ulicama na izkićenim kolima, a silna rulja vrvljaše oko kola. Opazivši pak da se Simforijan liku ne klanja, ščepaše ga i odvedoše pred Heraklija.

Heraklije sjedavši na stolicu sudačku zapita blaženoga Simforijana, tko je i šta je? a on mu odgovori: „Kršćanin sam, zovem se Simforijan." Sudac mu reče: „Zašto si lik majke bògôvâ prezreo te nijesi hotio, da mu se pokloniš? Sv. Simforijan odgovori: „Već sam ti rekao, da sam kršćanin. Bogu pravomu klanjam se, koji kraljuje na nebesima; a liku gjavoljevu ne klanjam se, pače ako mi dopustite, smrvit ću ga čekićem." Sudac reče: „Ovo nije samo hulitelj bògôvâ nego i buntovnik; gledajte, je li gragjanin ovoga mjesta." Činovnici dokazaše, da je iz mjesta i to od roda plemenita. Tada će sudac: „Simforijane, ti se valja da oslanjaš na svoj rod, ili ne znaš naredbe carske? Neka se pročita." Naredba je glasila: Aurelije car svim namjesnicima svojim i upraviteljima: doznasmo, da oni koji se u naše vrijeme zovu kršćani, prestupaju naredbe zakona naših. Njih uhvatite, pa ako ne htjednu našim bogovima žrtvovati, kaznite

ih različnim mukama, da se naredba drži i zločinima da se učini kraj.

Pošto se naredba pročita, reče Heraklije: „Što odgovaraš na to, Simforijane? Možemo li naredbu ovu pogaziti? S dvojake si krivice obijegjen, to jest da prezireš bogove i ne mariš za zakone. S toga ako se ne pokoriš naredbi, krv tvoja prolivena sve će to primiriti." Sv. Simforijan odgovori: „Ovaj lik ne će za mene nikad ništa drugo biti do nesrećni gjavolski idol pače sâm gjavo, od koga je sve zlo. U vječnu propast strmekne kršćanin, koji savladan strastima opakoga života ogleda se natrag te bude uhvaćen u mrežu staroga neprijatelja. Bog naš kao što zna naplatiti zasluge, tako zna kazniti grijehe. U njega uzdajući se ispovijedat ću ga postojano, te ću prispjeti u luku vječnoga kralja a ne ću poginuti u smrtonosnoj oluji bijesnoga gjavola.

Videći sudac da se Simforijan ne pokorava zapovijestima njegovim, zapovjedi poslužnicima, da ga izbiju i zatvore u tamnicu. Poslije nekoliko dana bude sv. Simforijan opet doveden pred suca, koji mu reče: „Koliko bi ti, Simforijane, pametnije uradio, da se pokloniš besmrtnim bogovima; dobio bi dar iz carske blagajnice i visoku čast u vojsci." Simforijan odgovori: „Darovi su vaši pomiješani s otrovnim medom, od kojega ginu lakovjerne duše, a naše je bogatstvo uvijek u Hristu, te ga ne može odnijeti ni prolažljivost ni dugovječnost vremena. Radosti vaše razbiju se kao staklo. Jedini Bog naš daje pravo blaženstvo. Ovoj slavi nema početka niti će biti svršetka." Sudac reče: „Odviše sam te dugo i strpljivo slušao govoriti o veličanstvu ne znam kakova Hrista. Ako odmah ne žrtvuješ majci

božici, bit ćeš mučen svakojakih muka i potom pogubljen." Simforijan reče: „Ja se bojim svemogućega Boga, koji me je stvorio, i njemu samu služim. Ti imaš tijelo moje za neko vrijeme u vlasti, ali duše moje nemaš." Tada sudac izreče osudu, da se Simforijanu glava odsiječe.

Kad blaženoga čovjeka Božjega vogjahu iz grada na smrt, časna njegova majka ovako ga opominjaše sa gradskoga zida, glasno govoreći: „Sine Simforijane, imaj na pameti Boga živoga. Budi postojan, sine. Nije nam se bojati smrti, koja bez sumnje vodi u život. U vis podigni srce, sine; pogledaj na onoga, koji kraljuje na nebesima. Danas se tebi život ne uzima nego mijenja na bolje. Danas ćeš se sine, srećnom promjenom preseliti u gornji život."

Kad sv. Simforijana izvedoše iz grada, dželat mu odsiječe glavu. Tijelo krvlju obliveno odnesoše pobožni kršćani potajno i ukopaše kod izvora jednoga. Na mjestu onom mnogi se bolesnici iscijeliše na čudesni način, te ga štovahu i sami neznabošci. Poznije sagradi se na onom mjestu crkva.

* * *

Što je majka besjedila sv. Simforijanu, kad su ga vodili na smrt, to bi malo koja mati govorila svome sinu, pače bi mnoga i mnoga upravo protivno, neka naime gleda, da makar kako god sačuva svoj život. Čudna li je sveza megju majkom i djetetom po sámom redu naravnom! Majka ljubi dijete svoje kao samu sebe, pače više puta i većma nego sebe; s toga mu želi sve što i sebi. Zato ako je majka tašta, ona će dijete svoje kititi i činiti oholo; ako je pohlepna i požudna, ona će mu davati kojekakvih slatkiša i oklizotina; ako je mekoputna, ona ne će djeteta kazniti niti pritjerivati k radu. Ako je pak majka dobra kršćanka, ona će se prije svega brinuti za dušu djeteću, s djetetom će se Bogu moliti, često će mu govoriti o Bogu, nikakve nepristojnosti od njega podnositi, za grijeh će ga kazniti, i radije će vidjeti, da umre nego da vodi život pustopašan; ona će pače sina svoga, kao majka sv. Simforijana, nagovarati, da se ne žaca od smrti, kad treba umrijeti za Boga i vjeru.

Pomolimo se.

Pomoć nam svoju, molimo Gospodine, pomiren podaj, i po zagovoru blaženoga mučenika svojega Simforijana desnicu smilovanja svoga nad nama pruži. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

23. dan kolovoza.

Sveti Sidonije.

Sidonije prezimenom Apollinar rodi se oko godine 430. u Galliji (sadašnjoj Francuskoj) u gradu Lyonu od roda veoma visoka; djed mu i otac bijahu zapovjednici carske tjelesne straže. Čim je prirastao, dadoše mu valjane učitelje za svakovrsne nauke, pa kako je bio bistra uma i živa duha, toliko napredova u znanostima navlastito pak u govorništvu i pjesništvu, da je umio bez priprave kazati kićenu besjedu i izvesti umnu pjesmu. Tek mu bilo dvadeset godina, kad stupi u carsku službu, i naskoro za tim oženi se Papijanillom kćerju Rimskoga vojskovogje Avita, koji poslije, već godine 455, bi proglašen carem

Rimskim. Visok rod, veliko bogatstvo, lijepo znanje i carska svojdba uznijeśe mladoga Sidonija brzo od časti na čast, te mu utrše put do najviših dostojanstva. Sa carem Avitom tastom svojim pogje u Rim, gdje je pred senatom i pukom na slavu carevu govorio svečanu besjedu, koja se Rimljanima tako dopade, da su besjednikov lik (kip) lovorom ovjenčan postavili na javnu tržištu. Sidonije je u besjedi caru želio i naprijed kazao dugo i srećno carovanje, ali nije pogodio; jer istom što car Avit otpusti pomoćne čete Gotske, diže se buna na nj, i već za godinu dana bude prinugjen ostaviti carstvo. Sidonije pograbi oružje, da obrani tasta, ali mu loša sreća bi; zato se pokori novomu caru Majorijanu, koji mu isprva otme sva dobra, no malo zatim poznavši vrline njegove povrati mu sve, i potvrdi ga u pregjašnjim častima pače mu i novih doda.

Kad car Majorijan nakon pet godina umre, otigje Sidonije sa ženom u Galliju na ženino veliko dobro u Auvergni, gdje su bila i njegova očinska dobra. Tu se sada živjelo vele gospodski, davale se sjajne gozbe, išlo se u lov, vjedžbalo se u oružju, u dvoru odsijevalo sve zlato i srebro; uz to se Sidonije bavio i knjigom, i pisao i primao pisma od najučenijih ljudi u Galliji. Godine 467. pošlje pokrajina Auvergne Sidonija u Rim k caru Antemiju. Tu mu se dala opet lijepa zgoda, da carskim dvoranima ugje u volju; pa to i postiže umiljatošću i umnošću svojom. Pače pjesnička besjeda, koju reče na slavu caru, rodi mu još i ljepši rod: car ga imenova za predsjednika carskomu senatu i upravitelja gradu Rimu. Premda se pak Sidonije uzvisi na onoliku visinu časti, ipak mu se nije zavrtio mozak, nijesu mu od sjajnosti zabliještile oči, niti se omamio od mirisa laskanja; zato su ga i čestiti biskupi sve jednako štovali.

Koje je godine i s kojega razloga Sidonije otišao iz Rima, ne zna se više; tek se zna, da je od godine 471. boravio opet u Galliji, najprije u Lyonu a poslije u Auvergni, gdje je izdao zbirku pjesama svojih te stekao i pri tom vijenaca slave. Pa ovoliko čašćen i slavljen čovjek postade na jedan put crkveni službenik! Još iste netom napomenute naime godine (471) izabra njega svjetovnjaka radi rječitosti i pravednosti njegove narod u Clermontu za biskupa; kod toga pak izbora bješe u istinu kao što se docnije pokazalo, glas naroda glas Sina Božjega, koji po milosti svojoj htjede velikaša svjetoljupca na izvanredan način da posveti. Na tanje nam nijesu poznate prilike i razlozi, s kojih Sidonija izabraše biskupom, samo se znade, da se izbor taj odasvud odobravao. Ali Sidonije izjavi, da je izbor nezakonit i nepromišljen; jer kako će on druge učiti ono, čemu se nije sâm naučio; kako će drugima propovijedati evangjelje, kojega se sâm nije držao; kako drugima preporučivati kreposti, kojih nije sâm vršio; kako će bolesnik iscjeljivati bolesnike, grešnik moliti se za grijehe naroda, i nesvetima rukama prinositi sv. žrtvu za duhovno stado? No nagovoren od drugih biskupa po imenu pak od sv. Lupa (vidi 29. dan srpnja) maší se ipak nakon duga oklijevanja biskupske palice. Odmah u početku biskupovanja razboli se sv. Sidonije, a to čini se od tjeskobe i straha, hoće li moći izvršivati tešku svetu službu. Piše naime sâm: „Megjutim ako ste barem vi zdravi, dobro je. A ja težinom nesrećne savjesti

pritisnut, sa groznice sam onomadne došao na krajnji kraj života; meni naime prenedostojnu naprtiše breme ovakvoga zvanja.

Postavši biskup Sidonije promijeni sasvim življenje svoje. Nije više hotio da se sjaji pred svijetom, nego je volio da bude od svijeta sakriven u tami; u kući njegovoj nije bilo nikakve sjajnosti ni razkošja, hrana mu bila prosta, brigu za kućanstvo predao dvjema svojim kćerima, u svemu ljubio priprostoću, pače se posve odrekao onoga, čim se je otprije najradije zabavljao, pjesništva naime, pak pozvan da spiše povjest svojega vremena, nije pristao na to veleći, da mu se je starati za slavu Božju a ne za slavu svoju. No ova iskrena poniznost nije sv. biskupu oduzela snage i odrešitosti, kad se radilo oko koristi Crkve, oko obrane istine ili općenitoga dobra. Tek je godinu dana bio biskup, kada bi pozvan u Bourges na izbor biskupa. U svećenstvu i narodu tamo bila velika nesloga; mnogo bilo predloženih za stolicu biskupsku, ali sv. Sidoniju nije se nijedan činio dostojan. Tada on reče izbiračima krepku besjedu, a izbirači zaneseni tom besjedom predadu njemu pravo, da im izbere biskupa. Sidonije predloži im čestita svjetovnjaka koljenovića Simplicija, i odmah svi jednoglasice i s najvećom radosti pozdrave Simplicija kao biskupa. I Simplicije zapisan je megju svece katoličke.

Zapadni Goti, krivovjerci arijani, već su bili sve pokrajine u Galliji oduzeli od Rimljana osim pokrajine Auvergne; ali su već i u nju provaljivali. Auvergnani hrabro se opirali; Sidonije ih hrabrio i s njima pomoć nebesku prizivao u crkvenim prohodnjama (procesijama), koje je tada zasnovao sv.

Mamerto biskup Viennski (vidi 11. dan svibnja). Goti bješe više puta odbijeni; no sa svim tim kod ugovaranja mira zadobiše od Rimljana pokrajinu Auvergnu. Sv. Sidonija, koji je svom dušom predan bio Rimljanima i vjeri katoličkoj, ovo je vrlo boljelo; pa budući da je to bilo poznato i kralju Gotskomu, kralj ga uhvati i zatvori u jedan grad kraj Carcassone.

Kad bi sv. biskup poslije nekoga vremena pušten na slobodu, sa svom revnošću prionu vršiti svoje dužnosti biskupske i činiti djela ljubavi kršćanske; podatljivost njegova bijaše bezmjerna, uz glad i pomor razašiljao bi kola na drumove, da malaksale gladnike i bolesnike, koji su htjeli u Clermont a nijesu mogli, dovede u svoje dvorove i zaselke.

Pod stare dane posla Bog na sv. Sidonija kušanje, da ga počem očisti od posljednje trunke taštine, što bi se još mogla naći na njemu. Dva njegova nevaljala svećenika isposlovaše kod kralja arijanina, da se njemu, tobože rasipaču, oduzela uprava crkve i njenih dobara te mu se ostavilo vrlo malo dohotka; no kad jedan od one dvojice umrije prijekom smrću, predadoše sv. biskupu opet cijelu upravu.

Kad se sv. Sidonije teško razboli, umoli svoje ljude, da ga odnesu u crkvu. U crkvi skupi se oko njega množina svijeta, koji su plačući govorili mu: „Zašto odlaziš od nas, pastire dobri, ili komu nas kao sirote ostavljaš? Zar će nam po smrti tvojoj biti života? Tko će nas poslije solju mudrosti tako začinjati, ili nas na strah Božji tako razborito upućivati?“ Tada im svećenik Božji, nadahnut Duhom svetim, odgovori: „Ne bojte se, dragi, gle, brat moj

Aprunkul živi, on će biti pastir vaš." Ljudi ne mogavši ovih riječi razumjeti mislište, da bolesnik izvan sebe govori. Za Aprunkula nijesu naime znali, a znali su, da sv. Sidonije nema rogjeništa nooga brata. Aprunkul je pak tada bio biskup u Langresu, i zato ga sv. Sidonije zvao bratom svojim. Po smrti Sidonijevoj postade Aprunkul po čudnoj zgodi biskup u Clermontu. Sv. Sidonije blaženo preminu oko godine 488.

* * *

Sv. Sidonije bio je toliko milosrdan i podatljiv siromasima, da su mu, kao tobože rasipaču, za neko vrijeme oduzeli upravu crkvenih dobara. Vazda je naime imao na umu riječi Spasiteljeve: „Blago milosrdnima; jer će oni milosrgje postići." Mat. 5, 7. Nijedna druga krepost ne čini čovjeka toliko slična Bogu koliko sveta milosrdnost; zato je i Višnji ljubi kao pravu prijateljicu svoju. Ona mu ustavlja svemoguću ruku, i dobija od njega sve što hoće: jer i njega sámoga čini dužnikom svojim. Milosrdnost gradi most sa zemlje na nebo; po tom mostu vodi milosrdne u vječnost. Pače kralj nebeski postavi je za nebesku vrataricu, a zabrani joj, da u nebo pusti milosrdna; „jer će onome biti sud bez milosrdnosti, koji ne čini milosrdnosti." Jak. 2, 13.

Ovu milu prijateljicu i tješiteljicu ubogih dovede Sin Božji sa sobom na onaj svijet. On ju je ljudima prepručivao za svega života svoga, i učio je još sa križa. Pače na pošljednjem sudu bit će ljudi pitani samo za milosrdna djela, jesu li ih činili? jesu li gladnima davali jesti, jesu li žedne napajali, goste primali, gole odijevali i bolesne i

zasužnjene obilazili? Pa koji nijesu bili milosrdni, ne će do vijeka milosrdnosti postići.

Pomolimo se.

Daj, molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga Sidonija ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

24. dan kolovoza.

Sveti Bartolomej apostol.

Čestiti Israelac Natanael sjegjaše pod smokvom u vrtu svom u Kani Galilejskoj; poznajući proroštva staroga zavjeta željno očekivaše kao i drugi pobožni Israelci dolazak Spasiteljev. Tada dogje k njemu prijatelj Filip iz Betsaide, iz grada iz kojega bijahu i Andrija i Petar, i reče mu: „Za koga Mojsije u zakonu pisa i proroci, nagjosmo ga, Isusa sina Josipova iz Nazareta." Ali mjesto Nazaret bijaše u tadašnjih Židova malo cijenjeno, jer je bilo u Galileji, gdje su Židovi bili pomiješani s neznabošcima, i jer se u Sv. Pismu staroga zavjeta nigdje ne napominje te je bilo mjesto po svoj prilici novo. Zato reče Natanael Filipu: „Iz Nazareta može li biti što dobro? Filip ga prihvati za ruku i reče: „Dogji i vidi," da se uvjeriš sâm. Natanael pogje za prijateljem. A Isus vidjevši Natanaela gdje ide k njemu, reče onima što su bili oko njega, pokazujući na novoga učenika: „Evo pravoga Israelca, u kome nema lukavstva." Čudeći se Natanael pogledu Isusovu, kojim prozire duši na dno, zapita ga: „Kako me poznaješ?" Odgovori Isus i reče mu: „Prije nego te pozva Filip, vidjeh te, kad si bio pod smokvom." Videći

Natanael kako Isus zna sve što je u čovjeku i izvan njega, odmah ispovjedi javno vjeru svoju: „Učitelju! — reče — ti si sin Božji, ti si kralj (pomazanik, spasitelj) Israelov.“ Odgovori Isus i reče mu: „Što tih kazah, da te vidjeh pod smokvom, zato vjeruješ; vidjet ćeš veće stvari od ovih. Zaisto, zaisto vam kažem, vidjet ćete nebo otvoreno i angjele Božje gdje uzlaze i silaze na Sina čovječjega.“ Iv. 1, 44—51.

Taj je Natanael po svoj prilici pače može se reći za cijelo isti koji i B a r t o l o m e j. Jer Bartolomej ili, kako bi riječ valjalo pisati: Bar-Tolomej, nije ime nego prezime te znači: sin Tolomejev iliti Tolomejević, kao što je apostol Simon Petar Bar-Jona t. j. sin Jonin, i apostoli Jakob i Ivan pišu se sinovi Zebedejevi, Zebedejevići. Apostoli se u tri evangjelja, u Matejevu, Markovu i Lukinu, izbrajaju redom po svojem zvanju, i to dva i dva: Petar i Andrija, Jakob i Ivan i t. d. pa svagda za Filipom ide Bartolomej. Kako je Filip bio znanac i prijatelj Natanaelov i po njemu Natanael postao učenik Isusov, doista je Filipov drug u broju apostolskom t. j. Bartolomej isti koji i Natanael. Sveti apostol i evangjelist Ivan, koji pripovijeda o Natanaelu ono što smo malo prije kazivali, govoreći o pojavama Isusovim poslije uskrsnuća kaže (20, 19ss), da se je Isus u prvu nedjelju u večer javio učenicima svojim bez Tome, i opet poslije osam dana javio se on učenicima svojim, a s njima bio i Toma. Ovdje govoreći evangjelist o učenicima Isusovim razumijeva bez sumnje apostole; pa kad isti evangjelist poslije (21, 1ss) pripovijeda, kako se opet Isus javio učenicima svojim, naime Simonu Petru, Tomi, Natanaelu, sinovima Zebedejevim i drugoj dvojici od učenika svojih, učenici Isusovi njemu su jamačno i ovdje apostoli, te megju njima je i Natanael. Zašto li se Natanael u prva tri evangjelja naziva vazda samo prezimenom Bartolomej, priznati nam je iskreno, da na to ne znamo odgovoriti.

Primivši s ostalim apostolima Duha svetoga Bartolomej slobodno propovijedaše evangjelje Hristovo u Židovskoj, a poslije rastanka apostolskoga ode, kao što pišu stari crkveni pisci, na istok te dospje tja u Indiju, u kojoj su starinski pisci razumijevali Arapsku, Persiju i Istočnu Indiju. Kad sv. Panten učitelj katahetske škole u Aleksandriji pod svršetak drugoga stoljeća dogje u Indiju, da propovijeda evangjelje, nagje tamo još vidljivih tragova kršćanstvu, i stanovnici mu pokazaše prijepis evangjelja Matejeva na jeziku Hebrejskom (Židovskom) tvrdeći, da ga je onamo donio sv. apostol Bartolomej, koji je njihovim starima navješćivao nauk Hristov. Kuda god dogje sv. Bartolomej, svagdje je, kao što kaže sv. Zlatoust, propovijedao Hrista raspetoga bez straha Židovima i neznabošcima, a njegove su propovijedi imale veliku moć i blagoslov, te su se svi divili življenju novih vjernih, njihovoj čistoći, uzdržljivosti, smjernosti i strpljivosti.

Iz Indije okrenu sv. Bartolomej u sjeverozapadnu Asiju, gdje u glavnom gradu Frigije nagje apostola Filipa, poslije dogje u Likaoniju, učeći svagdje narode vjeri kršćanskoj. Napokon dospje u Veliku Jermensku, da i tamošnjemu upornomu narodu donese blagu vijest spasenja. No kad gatališta neznabožačka zanijemiše s propovijedanja Bartolomejeva, ščepaju neznabošci apostola, oderu neljudi s njega živa kožu, i zatim mu odsijeku glavu.

Tako pogibe sv. Bartolomej smrću mučeničkom oko godine 71. po rogjenju Hristovu.

* * *

Kad se dvanaest apostola prije rastanka skupiše, da ih je tko zapitao, zašto se sabraše, bio bi dobio odgovor: „Evo upravo naumismo podijeliti megju se sav svijet, te ga podložiti Isusu raspetomu, našemu božanskomu učitelju, neka mu se poklone svi narodi.“ — Šta? Zar narodi, što su ugrezli u svaku opačinu i klanjaju se bogovima, kojima se prišivaju još veće opačine, oni da se poklone vašemu Raspetomu? Oni će se vama kao lugjacima podsmijehavati, vas proklinjati, ganjati, pače oni će, ako se ne okanite luda posla, na vas pobješnjeti, namučiti vas najgroznijih muka i pogubiti. — „Sve će to svijet raditi, ali će se našemu Raspetomu kao Bogu i Gospodinu svojemu pokloniti.“ — A kako ćete ove nemoguće stvari učiniti? Imate li zar rječitost, koja prodire duboko na dno srca? Ili imate blaga sakrivena, da ljude podmitite? Vojske, da ih savladate? Uglednosti i sile i sàveznîkâ u svim krajevima svijeta? — „Od svega toga nemamo ništa; jer mi smo ubogi, neuki, prezirani ribari, malo nas ima, bez vještine smo, bez novca, bez oružja, nemamo ništa do ovaj putnički štap. Da pak posao svoj što brže izvršimo, razići ćemo se, jedan će u Rim, drugi u Afriku, treći u Persiju, četvrti u Španjolsku, peti u Indiju, ostali u druge krajeve.“ — Umijete dakle valja da kakove tajne čarobije, kojima ćete ljudska srca sasvim pretvoriti? — „Bože sačuvaj, sva naša čarobija u tom je, što propovijedamo priprostim riječima.“ — Da, da, vi ćete učiti nauku, koja godi požudama te ljudima dopušta sve naslade i načine k tomu. —

„A to ne; mi ćemo pače svijet učiti, da valja od tjelesnih naslada uzdržavati se, pokoru činiti i sebe se odricati; a svijet će riječima našim vjerovati, te se nasuprot svemu umovanju filosofskomu, nasuprot svoj sili i bjesnoći carskoj i kraljevskoj, nasuprot svemu kovarstvu Židovskomu i neznabožačkomu, nasuprot svim progonima i mukama, svijet će se pokloniti Raspetomu. Prezreni križ tako će slavno pobijediti, da će se od njega raspasti svi idolski hramovi, križ će se sjajati na krunama vladalačkim, blistat će se na zvonicima od crkava, koje će se mjesto neznabožačkih hramova po svemu svijetu pograditi na čast našemu raspetomu učitelju.“ — Pitalac bio bi glavom klimajući otišao; pa ipak gle, svijet vjerova apostolima, narodi se Raspetomu pokloniše, i crkava njemu posvećenih ima od osamnaest sto godina po svemu svijetu, kraljevstvo pak njegovo stoji nepokolebljivo kod svih silnih oluja, koje su narode i države zatrle, stoji dosele i stajat će do vijeka.

Pomolimo se.

Svemogući vječiti Bože, koji si ovoga dana časnu i svetu radost po svetkovini blaženoga apostola svojega Bartolomeja udijelio, daj, molimo, Crkvi svojoj i ljubiti što je vjerovao, i propovijedati što je učio. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

25. dan kolovoza.

Sveti Ludovik kralj.

Rijetko se kada našla u jednom čojeku zajedno i tolika svetost i tolika vrsnoća vladalačka kolika u sv. Ludoviku kralju.

On se rodio godine 1215. a roditelji mu bili kralj Francuski Ludovik Osmi i pobožna a mudra

kraljica Blanka kći kralja Kastilskoga. Mati je u srce milomu plavokosomu sinku odmah izmalena usadila klicu iskrene pobožnosti; ona ga je sáma poučavala u prvim naukama, navlastito pak u nauku bogobojaznosti i bogoljublja, poslije ga predala vrsnim učiteljima i odgojiteljima, ali njene maternje oči bdjele su vazda nad njim. Kad jednom kraljica začuje gdje dvorani nešto guču, kao da se mladomu kraljeviću neka dvorska gospogjica tobože osobito dopada, dozove ga odmah preda se i reče mu: „Sâm Bog zna, koliko te ljubim, ali bih voljela vidjeti, da ovaj čas preda mnom umreš nego da se privoliš na smrtni grijeh; bolje da umrije tijelo nego da se ubije duša." Ovih riječi nije Ludovik nikad zaboravio.

Ludoviku je bilo jedanaest godina, kad mu umre otac. Mati dade odmah sina okruniti te on postade kralj po imenu Ludovik Deveti, ali ona primi upravu kraljevine, dok mladi kralj doraste za kraljevanje. U dvadesetoj godini oženi se po majčinu savjetu Margaritom kneginjom Provenskom. S njom je bio vrlo srećan, ona mu bila za svega vijeka vjerna, ljubavna, u najvećim pogibjelima nerazdružljiva družica.

Kad bismo hotjeli sav sveti život Ludovikov opisati, valjalo bi nam spisati cijele knjižetine; zato ćemo ovdje samo jednu stranu života njegova nacrtati.

Godine 1244. Tatari podgovoreni od sultana Misirskoga (Egipatskoga) uzeše Jerusalem, razvališe sveti grob i pobiše mnogo kršćana. U vrijeme kad glas o toj nesreći dogje u Francusku, ležao je Ludovik teško bolestan. U bolesti javi mu se nešto, što ga pozvalo, da ide u pomoć kršćanima

u Svetoj Zemlji. Osvijestiv se zamoli kralj od biskupa Pariškoga križ, znak da čini zavjet poći u križarski rat na nevjernike. Klečeći prosile su ga mati i žena, neka pričeka, dok ozdravi. No uzalud, kralj reče, da ne će ni od jela ni od pila ništa okusiti, dok ne primi križ. Na to mu biskup suze roneći preda križ. Kad Ludovik ozdravi, nagovarali su ga, neka se dade od pape odriješiti od zavjeta, što je učinio da ide u križarski rat, jer je to učinio u teškoj bolesti i nije bio posve pri sebi. Tada Ludovik uzme križ s odjeće svoje, povrati ga biskupu Pariškomu, opet ga od njega zaište i primi veleći: „Eto, sada još jedan put primam križ, neka svatko zna, da to činim pri zdravoj pameti." Potom pisa kralj kršćanima u Svetu Zemlju, da će im doći u pomoć, i stade spremati se na rat. Za kraljem povedoše se tri brata njegova i prvi velikaši u kraljevini te odlučiše ići u križarsku vojsku. Najprije postavi kralj majku svoju za vladalicu; i razašlje po svoj kraljevini činovnike i svećenike, neka izvijedaju, ima li se tko potužiti na nepravdu, da se po mogućnosti sve još prije odlaska naknadi i uredi.

Potom godine 1248. dne 25. kolovoza odjedri sveti Ludovik s vojskom po izboru u lagjama Morem Sredozemskim na otok Cipar; i kraljica je Margarita pošla sa kraljem. Na otoku prezimiše, da dočekaju zgodnije vrijeme za prijevoz i ostale križare, što će za njim jošte doći. Dotle je kralj revnosno vršio prava kršćanska mirovna djela. U vojsku njegovu bio udario pomor; bolesnike je sâm obilazio i podjeljivao im ljekarija, novaca i utješljivih riječi. Ujedinio kršćane Latine i Grke, koji su dotada na otoku živjeli u razdoru; pomirio takogjer po-

svagjene vojničke redovnike božjake i joanite. Pače je primjer njegove iskrene bogoljubnosti ponukao više muhamedovaca na otoku, da su svojevoljno prigrlili vjeru kršćansku.

U svibnju godine 1249. ukrca se kralj s vojskom u lagje; a bijaše lagja većih i manjih tisuću i osamsto. Sve bilo veselo i nadalo se srećnu ratu, jer je vojska bila silna i hrabra, mnogo u njoj bilo knezova i vitezova, a na čelu joj kralj svetac. Najprije pogju da svladaju sultana Misirkoga te zato krenu na tvrgjavu Damiatu, koja je na obali morskoj. Ali se Misirci valjano spremiše, tvrgjavu napuniše vojske i na obali se utaboriše. Protiv savjeta vojvoda svojih zapovjedi kralj, da se namah na neprijatelja udari sa mora i sa suha; a sâm ne mogavši dočekati, dok lagja pristane, skoči u vodu do ramena, te se uzvije na obalu. Svagdje nadvladaju križari i već drugi dan dogju u njihov tabor kršćani robovi muslomanski kazujući, da su muslomani od očajanja zapalili grad i otišli. Kršćani unigju potom u grad u prohodnji pjevajući „Tebe Bože hvalimo“, kralj praćen od svih gjenerala unigje najprije u džamiju muslomansku, da zahvali Bogu za pobjedu; zatim se džamija namah pretvori u crkvu kršćansku i u njoj se odsluži svečana misa na čast presvetoj Bogorodi. A sultan objesi pedeset i četiri poglavara, koji su pobjegli iz Damiate.

Poslije krenu križari na glavni grad Misirski Kahiru. Isprva bilo im sreće; kralj se upravo junački podnosio; pisac neki, koji je očima svojima gledao jednu bitku, napisa ovo: „Kralj je većih junačkih djela počinio, nego sam ih ikada vidio u boju. Pače vele, kad ne bi bilo njega, da bismo

bili svi izginuli. A ja držim, da je krepost njegova od Boga tim naplaćena, što nam je on bio za dvije vojske. Gdje god bi zapazio pogibio, onamo je doletio i strašno udarao sabljom i buzdovanom.“ Jednom se kralj natisne za neprijateljem, pa se odvoji od svojih, i već mu šest muslomana prihvate konja za uzdu, da ga živa zarobe, ali im se on sâm otme, prije nego mu dogje pomoć.

No pošto kralj Ludovik i čete njegove počiniše mnoga i divna junačka djela i daleko već prodriješe u Misiru, surva se na jedan put na njih svakojaka nesreća. Muslomani im ispriječiše dovoženje hrane, pa tako u vojsci kršćanskoj nastade glad, k tomu kad križari jedoše ribe iz rijeke Nila od mnogih mrtvaca okužene, udari opet u njih pomor. Kralj njegujući bolesnike razboli se i sâm. U tako žalosnom stanju uzmu Francuzi s neprijateljem ugovarati mir; ali neprijatelj zaište samoga kralja za taoca, na što dakako Francuzi ne htješe pristati, pa im drugo ne osta nego uzmaći se natrag u Damiatu. Uzmak poče se dne 4. travnja 1250. No sjutradan udare muslomani s većom silom na malaksale već Francuze, mnoge sasijeku, i mnoge zarobe, megju njima i samoga bolesnoga kralja i njegova dva brata Karla i Alfonsa; treći mu brat Roberto pogibe u boju. Samo se gdjekoji spasoše na lagjama. I kralja moliše velikaši, neka se na lagji spase; ali se on ne htjede odvojiti od vojske. Kraljica Margarita, koja je ostala u Damiati, čuvši za nesreću što se dogodila, rodi nedonošče Ivana, kojemu zaradi žalosnoga dogagjaja pridjene pridjevak Tristan to će reći žalostan.

Zarobljeni kralj ako i bolestan nije ostavljao običnih posta i molitava, koje je svaki dan molio

iz časoslova, što su samo svećenici i neki redovnici dužni činiti; nikad se iz usta njegovih nije čula riječ nestrpljenja, i žalovanja. Sultan zaište od kralja, neka zapovjedi kršćanima, da njemu predadu neka mjesta u Palestini (Svetoj Zemlji); ako li ne će, da će ga udariti na muke. Kralj mu odvori mirno, budući njegov zarobljenik, da može od njega raditi što god mu drago, ali mjesta onih da mu ne može predati. Ne mogavši sultan prijetnjama ništa postići pristane napokon, da se kralj i njegovi ljudi otkupe za grad Damiatu i za milion forinta. No kad se sve tako ugovori, pobune se mameluci (tjelesni stražari sultanovi) i ubiju sultana. Vogj buntovnički dogje kralju krvave jošte ruke, kojom je izvadio sultanu srce, i upita ga, šta će mu dati zato, što je ubio neprijatelja njegova? Kralj mu na to ne odgovori ni riječi. Tada mameluk mašući sabljom nad glavom kraljevom zaište od njega, da ga učini vitezom, pa će biti pušten na slobodu, drukčije će poginuti. A kralj ne plašeći se nimalo odreče mu, da čovjeka nekršćanina ne prima za viteza; ako hoće da bude vitez, neka se krsti. Pošto kralj i druge prijetnje bez straha odbi, bude na pošljetku pušten na slobodu po ugovoru, koji je učinio s ubijenim sultanom. Prije nego se kralj sa svojima ukrca u lagju, reče mu blagajnik, da je griješkom dao muslomanima deset tisuća forinta premalo otkupa, ali oni da to nijesu opazili; kralj ozlovoljen s toga pošlje blagajnika natrag, neka isplati sve, kako je ugovoreno. Kad kralj vidi gdje se brat njegov kocka s jednim vitezom, držeći da ne dolikuje igra onako žalosnim prilikama, uzme im kocke i novce sa stola i baci sve u more.

U Svetoj Zemlji kršćani su još nekoliko tvrgjava držali, a muslomani u Mirisu nijesu svih zarobljenika pustili na slobodu, kao što su bili dužni po ugovoru. Zato sv. Ludovik ostane još na Istoku, da i kršćanima u Svetoj Zemlji i zarobljenicima onim bude u pomoć. Krene dakle s ostatkom vojske svoje u Svetu Zemlju. Ponajprije je nastojao utvrditi znamenitija mjesta i pridobiti Jerusalem, ako bude ikako moguće. Ali ga u to opet nova nesreća postiže; propade lagja s novcima, koji mu biše iz Francuske poslani za ratovanje. Kad kralj to sazna, mirno izusti samo ove riječi: „Niti će ova nesreća niti išta drugo moći mene razdvojiti od ljubavi Isusa Hrista.“ Uopće nije Ludovik u Svetoj Zemlji svim naprezanjem svojim mogao mnogo uraditi; tek je zarobljenike one u Misiru iskupio i gdjekoja mjesta sa silnim troškom utvrdio. Već je šest godina boravio kralj u ratu i neprijateljskoj zemlji, kad mu dopade crn glas o smrti majke njegove Blanke. Od svih nesreća, što su ga snahodile, ova ga je čini se najjače ujela za srce. Zatvori se u sobu, i dva dana ne pusti nikoga k sebi. Onda pade na koljena i reče: „Hvala tebi, Gospodine Bože, da si mi dosele uzdržao majku predragu, a sada je po volji svojoj uzeo k sebi. Istina je, Gospodine, ja sam nju dosele ljubio više od svih smrtnih stvorova, kao što je i zaslužila; ali kad se tebi tako svigje, neka bude tvoje ime blagosloveno u vijeke.“ Za ispokoj duše njezine učini velike zadužbine i pošlje u Francusku čitav tovar dragoga kamenja, da se cijena od njega podijeli potrebnima.

Umrvši vladalica Francuska Blanka, trebalo je da se kralj vrati u kraljevinu svoju. Oprosti se

dakle srdačno s kršćanima Palestinskim, ljubazno ih opomene na postojanost u vjeri katoličkoj, i ugje u lagju. Na dugom prevoženju kralj se najviše bavio molitvom, njegovanjem bolesníkâ i poučavanjem lagjárâ u nauku kršćanskom. Svaki dan se u lagji služila sv. misa, a tri puta u nedjelji propovijedala se riječ Božja.

Vrativ se Ludovik u Francusku bijaše uzorit primjer sveta vladaoca. Prijatelj njegov Joinville kaže za njega: „Kralj se trudio, da uzdrži mir ne samo megju svojim velikašima i vitezima nego i megju susjednim vladaocima. Kad mu s toga prebaciše savjetnici njegovi, zašto se toliko muči oko mira u tugjim zemljama, reče njima: Bog kaže, blago onomu, koji gleda mir i slogu povratiti megju nesložne. — Kralj dobri toliko je ljubio Boga i njegovu blaženu majku, da je oštro kaznio svakoga, koji bi ružno kleo. I govorio je, da bi sebe rado dao žeći usjalim gvožgjem, kad bi tim mogao iz kraljevine iskorijeniti sve ružne kletve i krive zakletve. — U večer prije počinka dozivao bi k sebi djecu svoju, te im pripovijedao lijepa djela i besjede starih vladalaca, i opominjao ih, da se u životu svome ugledavaju na lijepi primjer njihov. — Kralj je bio vrlo milostiva srca. Kuda je god došao, obišao bi uboge crkve i špitalje, i pitao za potrebite ljude; pa kada bi gdje god doznao za bijedu i nevolju, odmah bi iz blagajnice svoje dao obilatih darova. Često sam vidio gdje je prosjacima sâm kruh rezao i piti davao. Svaki dan je nahranio sto i dvadeset ubogih, gdje god bi boravio. Kad ga jednom domaći prekoriše, što onoliko blago rasipa ubogima, dobri kralj im odgovori: „Volim novce razdati za milostinju nego li za taštu gizdu.“

Poslije povratka iz Palestine trugjaše se sveti kralj neumorno šestnaest godina koliko oko mira, reda i napretka vjere u državi svojoj, toliko i oko zemaljskoga dobroga stanja podložnika svojih, kad godine 1270. pogje opet u križarski rat. Nevjernici biše oteli kršćanima na Istoku više gradova, i ubijali sve, koji se nijesu hotjeli odreći vjere kršćanske, te se bilo bojati, da će se ime kršćansko u Svetoj Zemlji posve zatrti. Kralj imajući široko srce pa zato nemajući mira zbog nevolje kršćanske na Istoku, premda je ondje već pregorkih stvari doživio a bio sada i bolestan, odluči sa svim tim i po drugi put poći s križem i mačem na pomoć kršćanima i na obranu svetim mjestima. I tri sina, od kojih mu je najstariji Filip imao dvadeset i dvije godine, uze sa sobom. „Hoću — reče sinu Filipu — da tebi i braći tvojoj dadem primjer, kako vam je unaprijed za obranu i dobro svete vjere katoličke sve dati pa ne štediti ni žene ni djece ni države.“

Urediv sve u zemlji odjedri sv. Ludovik s vojskom ne upravice u Svetu Zemlju nego najprije u Tunis u Afriku. Tuniski je naime vladalac zavrzivao, da bi gotov bio primiti vjeru kršćansku ali da to ne bi mogao učiniti bez osobite obrane kršćanske, jer se boji svojih podložnika muhamedovaca. Kralj i savjetnici njegovi mislili su, ako pristanu kod Tunisa, moći će vladalac tamošji pod obranom njihovom postati kršćanin, pa ako on na to zbiljski i ne misli, uzeće Tuniske pokrajine bit će probitačno za dalje ratovanje na Istoku. Kad se križarska vojska iskrcala kod Tunisa, vladalac tamošnji pokaza se očit neprijatelj kršćanima, te udaraše na njih kadšto po pet puta na dan. Kršćani stanovahu

u onoj vrućoj zemlji u pasje dane samo pod šatorima, i ne imagjahu dosta hrane a vode još manje. Odatle udariše kuga i svakake druge bolesti u tabor kršćanski, te toliki izmegju njih umirahu, da nijesu mogli svih mrtvaca pokopati. Na to zadesi kralja još prevelika žalost, da mu umre najdraži sin Ivan Tristan; osam dana su kralju tajali smrt njegovu, jer je i sâm bolestan ležao. Poslije tri nedjelje dana združi smrt oca sa sinom u kraljevstvu, kojemu nema kraja. Primivši Ludovik pri svoj slabosti svojoj presvetu pričest klečeći na podu a uzdignutih ruku, ne prestade cijelih dvadeset sati slabim umirućim glasom slaviti Isusa Hrista i moliti se za narod i za ratnike svoje. Navlastito bješe često čuti ove riječi: „Budi, Gospodine, puku svojemu svetitelj i čuvar;“ i ove: „Učini, Gospodine, da sreću ovoga svijeta preziremo i od nevolja njegovih da se ne prepadamo.“ Usnuvši malo otvori oči, pogleda put neba i reče: „Unići ću u dom tvoj, poklonit ću se u svetom hramu tvojem.“ Kad mu prigje samrtni čas, dade se metnuti na slamnjaču pepelom posutu. Rùkû na prsima prekrštenih, očiju na nebo uprtih, u čas u koji je umr'o naš Spasitelj (u tri sata po podne), umrije dobri kralj, vjerni sluga Božji, sveti Ludovik, dne 26. kolovoza 1270.

Sv. Ludovik mrtav bijaše lijep i mil, kao da je sasvim ozdravio i kao da se nasmjehuje. Nije bio još ni sat minuo od smrti njegove, kad se začu vesela trubnja trubalja: brat pokojnikov, kralj Sicilski Karlo, dogje s vojskom križarima u pomoć. Karlo doznavši za žalost pohiti odmah k odru mrtvačkomu, pade na koljenja, zaplaka gorko i stade cjelivati noge svetomu bratu. Kad i muslomani saznaše za smrt kraljevu, pomisle, da je vojska kršćanska duhom klonula, pa navale iz grada Tunisa na nju; ali biše posve razbijeni, i izgubiše do pet tisuća momaka. I u drugoj bici potukoše ih kršćani ametice. Zato Tunišani zamoliše za mir, i dobiše ga sa pogodbama, kakove su kršćani zakazivali, navlastito da kršćani smiju kod njih trgovati i zanate raditi, da se u Tunisu mogu graditi crkve i kloštri, i franciskanima da je prosto propovijedati vjeru kršćansku; svrh toga bili su dužni Tunišani naknaditi kršćanima sve ratne troškove. Tako čini se kao da je sv. Ludovik nakon smrti svoje još pomogao kršćanima i izvršio ono, što nije postigao u životu.

* * *

Sv. Ludovik je u rat išao za sv. vjeru, pa opet kako je bio loše sreće u ratu! Kako to? Zašto mu nije bio u pomoć Bog, za čiju je slavu ratovao? Na to ti odgovara nekakav starinski pisac ovako: „Svatko bi mislio, da će pristalice Muhamedove za cijelo nadvladane biti od onako silne vojske, u kojoj su se onoliki knezovi i vitezovi borili za ime Isusovo i kojoj je vogj bio onako svet kralj, koji je išao u rat samo za slavu Božju i korist Crkve. Ali zasluga kralja, koji sve što god ima strašno na ovome svijetu s onolikom strpljivosti trpi, mnogo je veća od svih zemaljskih pobjeda u očima onoga, komu je sav svijet kao kapljica vode a koji je ipak voljan bio za nas trpjeti, da nas nauči trpjeti. On je obladanje svijeta pustio neznabošcima, oholima, najvećim neprijateljima svojim, onima za koje je pripravljen vječni oganj, da se kazne opačine njihove; nasuprot daje ljubav, poniznost, pravu strpljivost samo prijateljima svojim,

kojima krepost hoće da naplati, u blaženstvu vječnom. Zemlju pušta ljudima, a nebo drži za se i za one, koje čini zajedničarima božanstva svojega."

Život svakoga pravog kršćanina može se isporediti s križarskim ratom; svaki pravi kršćanin hoće za sebe i za druge da prihvati nebeski Jerusalem; zato se je njemu boriti sa tri silna neprijatelja, sa vragom, sa svijetom i sa grešnom požudom, koja u njegovu tijelu i u njegovoj duši sjedi. I valjan kršćanin bude u tom ratu kadšto nadvladan, mnogo dobro, što hoće da učini, ne pogje mu za rukom, pače mu je za najplemenitije namjere više puta nositi opasti, podsmijeh i progon, može biti da ga snagje i siromaštvo, smrt najmilijih lica, teška bolest. Neka bude samo hrabar i postojan, i neka misli na slavnoga križarskoga kralja, sv. Ludovika; strpljivo podnoseći nevolje stiče slavniju krunu na onome svijetu nego li oni, koji lako poluče, za čim se ide na svijetu ovom.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Ludovika ispovjednika svojega iz zemaljskoga kraljevstva prenesao u slavu nebeskoga kraljevstva, po njegovim, prosimo, zaslugama i molitvama učini nas zajedničarima kralja nad kraljevima Isusa Hrista Sina tvojega. Koji s tobom živi i kraljuje u vijeke vijeka. Amen.

26. dan kolovoza.

Sveti Zefirin.

Po smrti pape Rimskoga sv. Viktora Prvoga (vidi dan 28. srpnja) uzvišen bi na stolicu sv. Petra Zefirin rodom Rimljanin; to se dogodi poslije godine 197. Izvrsne kreposti navlastito pak revnost za čistoću nauka Hristova, učiniše Zefirina dostojnim tako visoke časti. Žalosno bijaše ono vrijeme za vjerenicu Hristovu, svetu Crkvu katoličku: progonjena bješe od izvanjih neprijatelja, od neznabožaca, i cvijeljana od svoje odmetne djece, od kršćana krivovjeraca.

U ono vrijeme carovaše u Rimu Septimije Sever. Isprva ne diraše u kršćane; ali kad otigje na istok u rat na Parćane, počeše na zapadu njegovi namjesnici ganjati kršćane. A upravo strahotno gonjenje kršćansko nastade, kad se car vrati u Rim. On naime pobijediv Parćane slavljaše u Rimu pobjedu svakojakim igrama, kojih su se kršćani klonili, jer su ponajviše bile nesramne ili nečovječne. Car Sever držeći da mu kršćani zavide slavu, zamrzi na njih ter izda zakon (godine 202), po kojem se je vjera kršćanska zabranjivala, i svakoga je trebalo oštro kazniti, tko god bi pristajao za njom. Sv. Zeferin je po mogućnosti branio i tješio progonjeno stado svoje, srdačno hrabrio ispovjednike u stradanju, i koliko ga je god očinsko srce boljelo gledajući muke njihove, toliko se radova slavi njihova mučeništva.

U isto vrijeme rastrzahu krivovjernici i odmetnici iznutra Crkvu Božju na veliku žalost vrhovnomu glavaru njezinu, sv. Zefirinu. Premda je papa sv. Viktor osudio krivovjerstvo Teodotovo i lažni nauk Praksein, sa svim tim nalažaše se još i za vremena Zefirinova pristaša jednomu i drugomu krivovjerniku. Osim njih bijaše krivovjeraca montanista, koji su izmegju ostaloga učili takogjer, da Crkva teške grešnike, kao na pr. ubilce ljudske i preljubočince, ne smije nikad natrag primiti u krilo svoje, makar koliko godijer tešku pokoru činili.

*

Sveti Zefirin boraše se hrabro sa svima ovim lažnim učiteljima, i s pomoću drugih braniča Crkve katoličke savlada njih sve, kao što kaže sv. Optat biskup Milevitski (umr'o 380). Svetoga papu veoma zaboli, kad svećenik Kartaški Tertullijan, dotada po vrsnim duševnim darovima i po učenosti svojoj tvrd stup Crkvi Božjoj, odmetnu se od istine i ode u montaniste; na to ga navede druženje sa čuvenim montanistom Proklom. A ovoga istoga Prokla pobi u Rimu učeni i pobožni svećenik Rimski Kaj tako temeljito, da su se mnogi montanisti vratili u krilo Crkve katoličke. Eusebije crkveni istorik i sv. Jeronim mnogo hvališe ovoga Kaja; sv. Zefirin ga posveti za biskupa. Kaj napisa i knjîgâ protiv krivovjernika, tako naime protiv Artemona učenika Teodotova, koji je tvrdio, da je Isus bio samo čovjek. Po spisu Kajevu protiv Artemona pripovijeda nam napomenuti crkveni istorik Eusebije, kako je za vremena Zefirinova obratio se i pokoru učinio neki Natal. Natal bijaše u Rimu pobožan kršćanin, koji je u vrijeme kad car Sever progonjaše kršćane, zbog postojanoga ispovijedanja vjere kršćanske podnesao teške muke. Učenici krivovjernika Teodota, kojega je papa sv. Viktor odlučio od zajedini crkvene, primamiše Natala na svoju stranu i postaviše sebi za biskupa. Ali premilostivi Bog i Gospodin naš Isukrst, koji je bio svjedok njegovim mukama, ne dade da propadne izvan Crkve; zato ga je dotle ukoravao i opominjao u snu a napokon i teškim udarcima, da je u kostrijet obučen i pepelom posut došao k sv. papi Zeferinu, i klečeći i plačući molio, neka ga opet primi u krilo Crkve svoje. Natal pokazivaše masnice od udaraca, koje je pretrpio za ispovijedanje

Hristovo. Sv. papa uvjeriv se o njegovu iskrenu obraćenju, primi ga na posljetku u zajedin crkvenu.

Godine 211. umre car Septimije Sever, a sin njegov i nasljednik Karakalla poreče sve naredbe protiv kršćana i povrati Crkvi mir. Kršćanstvo opet lijepo procvjeta, i mnogo se neznabožaca u Rimu pokrsti, dok je sv. Zeferin sjedio na papinskoj stolici. Upravljavši Crkvom Božjom po smrti Severovoj još sedam godina u miru, preseli se sv. papa u blaženu vječnost godine 218. Crkva poštuje ga kao mučenika, jer su u staro doba mučenicima nazivali i one, koji su u vrijeme progonstva postojani bili u ispovijedanju vjere i pretrpjeli što za Isusa, ako i nijesu upravo poginuli.

* * *

U žiću sv. Zefirina spominju se dva učena svećenika, Tertullijan i Kaj. Onaj bivši isprva tvrd stup Crkve Božje, odmetnu se od nje i postade joj ljut protivnik; ovaj pope se na stolicu biskupsku i ostade do smrti vatren branič Crkve. Tertullijan pade po oholosti, Kaj se diže po poniznosti.

„Početak je svemu grijehu oholost," kaže Sv. Pismo (Crkv. 10, 15). Ona je izvor, kraljica, mati svim opačinama. Djeca, koju ragja i koja su joj posve slična, jesu neposlušnost, pohlepa na gospodovanje, bezvjerstvo, preziranje drugih, zavist, mržnja, razdor i licemjerstvo. Kao što vjetar trne svijeću, suši rosu i uzvija prah, tako i oholost trne svijeću mudrosti, suši rosu milosti i uzvija vjetar svjetske taštine; dà, ovaj vjetar postaje sve silniji i pretvara se često u groznu buru, koja razbija bogatim krepostima i dobrim djelima nakrcane lagje.

Ova je opačina ponosita budući od loze ne-

beske, jer oholost bijaše prvi grijeh propalih angjela; ona je razgnjevila Svemogućega, jer hoćaše da se uzvisi nada sve i nad samoga njega i volju njegovu. Pa tako radi i s ljudima, i s toga kaže Sv. Pismo, da je sotona „kralj nad svijem sinovima oholosti." Job 41, 25. Ova je opačina u ljudi tako mrska Bogu, da njegov pravedni promisao hoteći ohola kazniti i poniziti pušta, neka ugrezne u najgadnije grijehe; ali je ova sotonska bolest ponajviše neizlječiva, jer ne mari ni za kaki lijek, sebe drži mudrijom od liječnika, i prezire glavnu ljekariju, svetu poniznost.

Pomolimo se.

Podaj, molimo, svemogući Bože, da se blaženoga Zefirina mučenika tvojega i biskupa, čijima se radujemo zaslugama, poučavamo primjerima. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

27. dan kolovoza.

Sveti Josip de Calasanza.

Ovaj svetac rodi se godine 1556. u Španjolskoj u gradiću Petralti de la Sal, gdje mu je otac Don Pedro de Calasanza bio kraljevski namjesnik. Roditelji navlastito majka odgojiše ga izmala u strahu Božjem. On kao i njegov brat Filip pokazivahu već u djetinjstvu iskrenu pobožnost, veliku volju k molitvi i srdačnu ljubav k ubogima. Prvi učitelj u znanostima bijaše mu veoma učen i pobožan franciskan Antonije Lebrijski. Svršiv srednje škole s veoma dobrim napretkom pogje J o s i p u Leridu u universitetu, gdje sve vrijeme svoje tako razdijeli, da su se nauci

i pobožna djela neprekidno izmjenjivali, pače se priuči samo jedan put na dan jesti, da prištedi što više vremena. Izučiv u Leridi mudroslovlje i pravne nauke, otide odanle u Valenciju, da uči bogoslovlje. U Valenciji bijaše više plemićkih obitelji, koje su Josipu bile u rodu; zato ih kadšto pohodi. Mlada bogata udova plemkinja zagleda se kod tih pohoda u Josipa, a on budući posve bezazlen ne opazi to duže vremena, dok mu ona napokon očitije ne iskaza želje svoje. Tada on učini, što je učinio imenjak njegov u starom zavjetu. S one stope ode u crkvu i zavjetuje Bogu vazdašnju čistoću, potom pita ispovjednika svoga, šta mu je činiti; po savjetu njegovu ostavi odmah Valenciju i otide u Alkalu, gdje je takogjer bila universiteta. Mladić može često doći u napast za svoju čistoću; ali je ne će nikad izgubiti, ako upotrebi dvoje, što je upotrebio Josip: odmah u početku da prokaže napast ispovjedniku i da ostavi mjesto pogibjeli.

Kad potom Josipov brat Filip umre, htjede otac, da Josip ostavi bogoslovske nauke pa se oženi. Ne mogući se drukčije odbraniti od zahtijevanja očina pribjegavaše Josip k Bogu i blaženoj Bogorodici s vrućom molitvom. Na jedan put se on teško razboli, tako da su se svi bojali za život njegov. Tada zamoli bolesni sin oca, koji je bez utjehe stajao kraj njega, neka mu dopusti, da učini zavjet, è će postati svećenik, ako ozdravi. Otac od tuge presvojen pristane na to, i odmah se bolest dala na bolje; a za nekoliko dana ozdravi Josip posve, i malo zatim primi sveti red svećenički.

Josip postavši svećenik htjede da se dade posve na življenje bogomisaono (kontemplativno), da se bavi samo moljenjem i razmišljanjem o

stvarima Božjim. No kad mu biskup stavi pred oči, koliko zapuštenih duša trebaju dobra pastira, pogje na duhovnu pastvu. Poslije htjede biskup Josipa imati za svoga tajnika; ali Josip izjavi mu želju, da pogje kući staromu ocu zaklopiti oči; to mu biskup i dopusti. Tako ostane Josip do smrti očine doma pa i poslije još jedno vrijeme starajući se za svoje sestre, kojima dade i svoj dijel baštine.

Potom pozva Josipa biskup Urgelski k sebi te mu preda čitav kraj sa sedamdeset i dvije župe na upravu. Za kratko vrijeme pretvori Josip stanovnike onoga kraja u dobre kršćane navješćujući im revnosno riječ Božju i služeći svete sakramente. I gorštake Pirenejske oživi Josip na nov život kršćanski. Biskup ga tada postavi za svoga općenitoga namjesnika. Ali čeznuće neko čudnovato nagonjaše Josipa u Rim. Ne mogavši više čeznuću tomu odolijevati ostavi visoku čast i lijepe dohotke i otide kao poklonik u Rim.

De Calasanza dogje u Rim godine 1592. Prvi mu korak bijaše ka grobovima svetih apostola, kojima se u zaštitu preporuči. U Rimu provogjaše život doista svet. Svaki dan rano prije sunčanoga ishoda pohodio bi sedam glavnih crkava u Rimu, k čemu treba najmanje četiri sata hoda, čitao bi misu i časoslov, tada bi išao u špitalj i dvorio bolesnike i strance. Nego pismom, koje biskup Urgelski pisa u Rim, osobito pohvaljen, bude poiskan i prinugjen od kardinala Kolonne primiti službu domaćega duhovnika. Osim što bi de Calasanza od kardinala bio pitan za savjet u stvarima duhovnim, poučavao je u nauku kršćanskom jednoga kneževića a poslije svu kardinalovu služinčad. Sa svim tim on je i unaprijed obilazio crkve i špitalje,

i još se upisao u četiri pobožne bratovštine, po kojima je bio dužan bolesnike po kućama polaziti i tjelesna im i duševna dobra djela činiti, neprijatelje miriti, grešnike obraćati, zapuštenu djecu učiti nauk kršćanski, i t. d. Sve je ove dužnosti savjesno izvršivao.

Svi ovi pobožni i još drugi duhovni poslovi, koje je de Calasanza činio, bijaše samo kao priprava za ono, što je njemu Gospodin Bog odredio za glavni posao u životu. On naime vidje, da je glavni uzrok iskvarenosti mnogih ljudi neznanje nauka kršćanskoga. Osobito je pak u Rimu siromaška mladež odrastala bez nauka, jer su u školu išla samo djeca, koja su mogla plaćati školarinu. Josip požali se na ovu duhovnu bijedu nekomu čestitomu svećeniku. Ali ni taj nije znao Josipa drukčije svjetovati, nego veleći mu neka se svaki dan onako Bogu moli, kao što su se molila jedanaestorica apostola prije izbora dvanaestoga druga: „Ti, Gospodine, koji poznaješ srca sviju, pokaži, koga si izabrao.“ Djel. Ap. 1, 24. Otada su obojica molila ovu molitvu.

Nakon toga naigje de Calasanza jednom na ulici na rulju siromaške djece gdje vragole, ružno psuju i čupaju se. Gledajući to, u njemu se isuče živa želja, da posegne za tu jadnu djecu, i još ga k tomu neki unutrašnji glas silno zazove. Pogje dakle k župniku Brendaniu, u čijoj je župi bilo najviše onakove klateži. Taj čestiti župnik dade odmah Josipu dvije sobe za školu, i ponudi se takogjer, da će i sâm pomagati kod poučavanja djece; još se s njima pridruže dva svećenika. Tako otvore ovi pobožni svećenici školu za ubogu djecu; naskoro su imali do sto učenika, koje su učili

čitati, pisati, računati, nešto Latinski a najviše nauk kršćanski. Jedan izmegju onih učenika postade poslije arhibiskup i kardinal.

Nego ovo krasno djelo sv. Josipa malo ne zape odmah u započetku. Ona dva svećenika držeći da mogu drugdje i više dobra uraditi, ostave školu. Ali de Calasanza osvijetljen duhom Božjim pozna, da nema stvari božanstvenomu Spasitelju našemu milije, nego ako se tko stara za duše ubogoj djeci; zato ne htjede primiti kanonije, koja mu bi u ovo vrijeme ponugjena, niti pače biskupije, na koju bi docnije iz Španjolske pozvan. Mjesto one dvojice dogju naskoro drugi čestiti svećenici, tako na primjer kanonik doktor Ghellije Ghellini čovjek od plemićkoga roda, koji ostavi kanoniju, da bude učitelj ubogoj djeci, i Gašpar Dragonetti starac od devedeset i tri godine, koji je još deset godina učiteljovao sve do 103. godine vijeka svojega, kad umre. De Calasanza najmi po tom čitavu kuću, u kojoj je s pomoćnicima svojim živio u zajedini. Sav dan bi im razdijeljen na sâte koje za poučavanje koje za izvršivanje pobožnosti. Djece se toliko stjecalo u te škole, da je bilo u njima napokon do tisuću i dvje sta učenika i više od osamnaest učítéljâ pomoćníkâ. De Calasanca radosno je snosio svu trudbu, koju je imao upravljajući i nadgledajući toliki zavod. Kad ne bi dospio danju, radio je noću. Ujedno je taj učeni svećenik činio najniže poslove, meo školske sobe i moljnicu, brisao klupe, prao prozore, čistio zahode, zarezivao djeci pera i pisao pregledalice. U drugu je opet ruku štampao školske i pobožne knjižice, i razdavao ih ubogim učenicima, i još im svake subote tumačio nedjeljno evangjelje.

Nema dobra djela na ovome svijetu, koje ne bi imalo protivníkâ. Tako se našlo i sv. Josipu i njegovim školama i opadáčâ i suparnîkâ osobito megju učiteljima. Na tužakanje njihovo papa odredi istragu; ali po istrazi izagje tako svijetao obraz Josipu, da bi ga bio papa imenovao stožernikom, kad se ne bi bio on tomu svom silom otimao. No drago mu je bilo, kad papinska stolica zbor njegov podiže na čast duhovnoga reda, njega pak na čast generala iliti općenitoga i vrhovnoga glavara ovomu redu. Novi red primi ime: družba škola pobožnih (scholarum piarum); odatle se novi redovnici nazvaše piaristi. Ipak nije sv. Josip ni u napredak zapuštao pregjašnjih svojih poslova, pa u školi ostavljao sebi najteže, naime poučavanje najmanje djece. Više puta bi takogjer zaredio od kuće do kuće s bisagama na legjima, da skupi milostinje za održavanje škola svojih; prao u kuhinji zdjele i tanjure, nosio drva i vodu, i pače koji put i kidao pojatu (štalu). Novi red lijepo napredova te se još za života sv. Josipa de Calasanza razgrana iz Italije daleko po Ugarskoj, Češkoj, Moravskoj i Poljskoj.

Pod stare dane dogjoše na sv. Josipa još teška kušanja, no koja su samo još većma utvrdila krepost njegovu. Najveće pak kušanje snagje ga od njegovih dvaju oholih i kovarnih svećenika, Stefana i Marija, koji su pletkama i lagarijama kod lakovjerne visoke gospode isposlovali, da je sv. Josipu, starcu tobože slaboumnu i suludastu, oduzeta bila služba vrhovnoga poglavara te predana jednomu od one dvojice nevaljalaca, Stefanu. Starcu od osamdeset i šest godina bilo je sada mnogo podnositi od one dvojice; psovali ga i ružili, da je pretvorica, licemjer, lugjak, i t. d.

Marije mu raskine knjižicu, u koju je već od mnogo godina upisivao sve što bi doživio. De Calasanza podnese svu zlobu tih ljudi s prevelikom poniznosti i strpljivosti. Marije umrije u to od ružne gube i bez pokore. Poslije se razboli od iste bolesti i Stefan, ali prije smrti zamoli za oproštenje sv. Josipa, koji mu ga odmah i od srca dade.

Za upravljanja Stefanova poče se red pobožnih škola raspadati, mnogi redovnici istupiše, jedni se povratiše u svijet a drugi pregjoše u druge redove. De Calasanza ipak ne klonu duhom, trudi se malodušne zadržati, i reče im unaprijed, da će taj školski red po smrti njegovoj opet lijepo procvjetati.

Početkom godine 1648. proreče sv. Josip, da će još iste godine umrijeti i to u mjesecu kolovozu. U početku kolovoza poduze ga žestoka groznica. Svete sakramente primi s vrućom pobožnošću, moli smjerno sve za oproštenje, preporuči im strah Božji, štovanje bl. Djevice Marije i vjernost svomu zvanju, i preminu navršiv devedeset i dvije godine svetoga življenja. Po smrti vidjelo mu se lice ljepše nego prije, i mrtvo tijelo vonjalo ugodnim mirisom.

* * *

Râd sv. Josipa de Calasanza i reda njegova veoma je zaslužan; jer kad se i onomu velika plaća obećava koji grešnika obrati, za cijelo je još veća zasluga djetinju dušu poukom učuvati, da ne zapadne u grijeh i opačine. Ako ti, čitaoče dragi, i nijesi piarist ni duhovnik uopće, ipak možeš naći zgodu, da djeci koristiš poukom i opomenom; možeš ih ispitivati iz propovijedi ili katehisma, možeš im što poučno pripovijedati ili čitati ili

valjanu knjigu dati u ruke, možeš ih naučiti molitvicu ili poučnu priču ili poslovicu, možeš im u različnim prilikama života govoriti o Bogu ili o dužnostima njihovim. Duša je djetinja pitomo polje; što u njemu zasiješ ili zasadiš dobrom poukom i razboritom opomenom, urodi često zlatnim rodom, koji može i tebi i na drugom svijetu donijeti obilate žetve.

Pomolimo se.

Bože, koji si preko svetoga Josipa ispovjednika svojega za poučavanje mladeži duhom razuma i pobožnosti Crkvi svojoj udostojio se dati novu pripomoć, udijeli, molimo, da mi po njegovu primjeru i zagovoru tako radimo i učimo, kako ćemo postići plaće vječne. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

28. dan kolovoza.

Sveti Augustin.

Augustinovo življenje do smrti majke njegove sv. Monike opisasmo već u žiću iste svetice za dan 8. svibnja. Zato ćemo ovdje samo dalje od smrti svete Monike pripovijedati.

Ukopavši ostatke sv. Monike u Ostiji na utoku rijeke Tevera u more, povrati se Augustin u Rim, gdje ostade godinu dana. Godine 388. preveze se iz Italije u domovinu svoju Afriku, te se isprva nastani u gradu Kartagu kod prijatelja svojega odvjetnika Inocencija, koji po molivi svojoj i po molitvi Augustina i nekih pobožnih svećenika na čudesni način ozdravi od teške bolesti, koje je Augustin svojima očima vidio. Poslije se Augustin

skloni na zaselak svoj blizu grada Tagaste, gdje odvojen od svijeta proživi tri godine sa nekoliko prijatéljâ razgovarajući s njima o istinama vječnim, razmišljajući i pišući o tome spise. Svu baštinu svoju predao je crkvi Tagašćanskoj sa jedinom pogodbom, da mu biskup svake godine toliko podaje, koliko mu je upravo za život nužno.

Nakon tri godine dogje Augustin po poslu u grad Hippon. Biskup toga grada po imenu Valerije već se često Bogu molio, da mu dobra svećenika pošlje za pomoćnika. Augustin dogje u crkvu, u kojoj je biskup Valerije upravo govorio o potrebi, da mu se dade pomoćnik u službi. Tada narod kao po nadahnuću Božjem spopade Augustina i dovede pred biskupa, da njega kao najprikladnijega uzme sebi za pomoćnika. Valerije htjede Augustina odmah rediti za svećenika. No Augustin ne mogavši se nikako oteti zahtjevu biskupa, svećenstva i naroda, moljaše se, neka sveto regjenje barem odgode za neko vrijeme; jer premda je on već tri godine ozbiljski nastojao oko savršenstva kršćanskoga i bio već glasovit pisac bogoslovski, ipak držaše, da nije dostojan ni vrstan izvršivati službu svećeničku, ako se za to još napose ne pripravi samoćovanjem, moljenjem, razmišlanjem i proučavanjem Sv. Pisma.

Regjen za svećenika stanovaše sv. Augustin sa svojim drugovima u sklonitoj kući kao u monastiru u biskupskom vrtlu, koji se sterao kraj stolne crkve. Od onoga vremena ne prestade s prevelikom revnošću navješćivati riječ Božju, kadšto bi više dana svaki dan uzamance propovijedao, pače i po dva puta na dan; ima još i sada preko četiri stotine propovijedi, koje je on spisao. No mjesto da poput

tašta propovjednika ište u slušalaca pohvalu ili da joj se raduje, gledao je samo, da mu propovijedi ragjaju dobar rod; zato nije više puta hotice upotrebljavao govorničkih pravila, premda ih je dobro znao kao bivši učitelj govorništva; volio je on, da ga puk razumije i da se skloni na popravu života, nego da ga izobraženi i učeni ljudi hvale i veličaju. Jednom se u propovijedi tako smete, da nije znao dalje govoriti o stvari o kojoj započe, nego uzme besjediti o drugoj. Kad bijaše poslije kod stola o tome govor, reče sveti Augustin, može biti da mu je zato Bog tu smetnju poslao, da bi prešao govoriti o drugoj stvari, koja će kojega slušaoca izbaviti od grijeha. Naskoro zatim dogje nekakov trgovac, klekne pred sv. Augustina i prizna, da je do tada prístajao za krivovjerstvom, no čuvši drugi dijel propovijedi njegove da se razabrao te se vratio k vjeri katoličkoj. Poznije taj isti trgovac pusti trgovinu i postane pobožan redovnik.

Valerije je živio s Augustinom kao otac sa sinom, samo se bojao, da ne bi Augustina uzeli za biskupa u koji drugi grad. Zato saleti biskupe, kad se jednom sakupiše u Hipponu, da posvete Agustina za biskupa i odrede njemu za našljednika. Sv. Augustin pokoriv se i preko srca odredbi biskupovoj bi posvećen za biskupa godine 395. u 41. godini vijeka svoga.

Već iduće godine 396. umre biskup Valerije, a na njegovu stolicu sjede sv. Augustin. Tada bi prinugjen preseliti se u dom biskupski. Ali je i u naprijed provodio sa svećenicima, gjakonima i podgjakonima svojim život zajednički, i nikoga nije htio rediti, koji ne bi obećao, da će živjeti onake

u zajedini s drugim duhovnicima. To je početak zborima kanoničkim i prevendarskim kod crkava stolnih i zbornih (kolegijatnih). U trpezariji, gdje su svi zajedno blagovali (jeli), napisani biše versovi, koji na Hrvatski prevedeni glase:

Komu riječma je slast nenázočnu glòdati život,
Nek zna, da nìje mu tâj prosto blagòvati stol.

Premda je sv. Augustin bio vrlo blag i ponizan, opet je gostu svomu, makar i biskup bio, koji bi stao što neljubavno govoriti o nenazočnima, napomenuo one versove. On se ljubazno razgovarao i s nevjernicima, i pozivao ih kadšto i k stolu svomu, jamačno zato da ih pridobiti može za Hrista; ali s opakim kršćanima nije hotio da blaguje.

Sv. Jeronim svećenik i crkveni učitelj bio se već proslavio spisima svojim, u kojim je tumačio Sv. Pismo staroga i novoga zavjeta, ali je od njega umniji bio sv. Augustin. Augustin tumačeći takogjer Sv. Pismo, gdjekoja je mjesta u njemu drukčije istumačio nego li Jeronim. O tome uzmu ova dva crkvena oca jedan drugomu spisivati; a Jeronim budući veoma učen teško je snosio prigovor od koga mu drago, pa Augustinu pooštro odgovori. Augustin pak povodeći se za opomenom sv. apostola Pavla (Rim. 12, 10): „Štovanjem pretječite jedan drugoga", zamoli Jeronima za blagost Hristovu, neka mu oprosti, ako ga je ičim uvrijedio; još očitova, da će strpljivo podnijeti svaki ukor od njega, te na kraju doda ove riječi: „Premda je biskupstvo veće od svećeništva, ipak je u mnogim stvarima Augustin manji od Jeronima".

Čovjek, koji sluša gdje mu svijet hvali spise, bude lako od samoljublja napastovan. To kaže i

sv. Augustin; ali napast nije grijeh, nego pokazuje, kolika je u koga krepost da odoli. Sv. Augustin kazuje, da ga je ta napast svaki dan snahodila a Bog da znade za uzdahe srca njegova i za suze očiju njegovih zbog te napasti. O toj napasti pišući prijatelju nekomu reče: „Odajem ti ovo moje zlo, da znadeš, za što ti se je za me Bogu moliti." Po više puta je on rekao, da ne zna ništa, povodio se rado za tugjim mnijenjem, slušao ponizno sud drugih ljudi o svojem radu, i često se oneveselio, što ga svijet onoliko poštuje znanja radi.

Sv. Augustin mnogo je spisao; spisi njegovi čine jedanaest velikih knjižetina. Izmegju spisa tih ponajslavniji je i ujedno predivan spomenik ljubavi i poniznosti njegove spis s natpisom: Confessiones, to će reći Ispovijesti. Tu ispovijeda sve grijehe mladosti svoje i potom nedostatke, koji se još nalaze na njemu, i moli sve kršćane, neka se s toga za nj Bogu mole. Ove ispovijesti napisa, kad ga izabraše za biskupa. On htjede njima odvratiti od sebe hvalu, kojom ga ljudi obasipahu, pa svu slavu i čast navratiti na veliko milosrgje Božje. Na Hrvatski preveo je Ispovijesti svećenik Dalmatinac Antonije Sasso.

U vrijeme sv. Augustina širili su Pelagije i učenici njegovi krivi nauk, da nema istočnoga (našlednoga) grijeha i da čovjek može bez milosti Božje činiti spasonosna djela i postići blaženstvo vječno. Nauk ovaj ugagja oholosti, na koju se sklanjamo upravo po istočnom grijehu. Uz ovaj nauk pristajali su dakako najradije oholi ljudi. Sv. Augustin radio je upravo protivno; dokazivao svom silom, da su svi ljudi grešnici, da i najbolji čine pogreške, da

krepost, ako ne izlazi od svrhunaravne milosti, može zaslužiti najviše vremenu plaću ali ne može vječnoga blaženstva; da nam se u ostalom ova milost, po kojoj svako djelo bude istom zaslužno, ne zakraćuje, ako je samo hoćemo. — Nauk taj Augustinov svigja se samo onomu, u kojega je duh poniznosti, pa taj nauk upravo je pravi nauk Crkve katoličke. Sv. Augustin bijaše glavno orugje, kojim je Bog taj nauk poniznosti u Crkvi svojoj obranio i utvrdio.

U isto vrijeme mnogo su se po Africi raširili raskolnici donatisti (pristaše raskolnika Donata) i vrlo su nemilice postupali s vjernim katolicima, tako bi na primjer katoličke svećenike na legja povalili pa im na oči metnuli negašena vapna s octom, da oslijepe. Napokon odluči car Honorije učiniti kraj tim nepodopštinama, te zapovjedi namjesniku svomu u Africi, da postupa oštro s raskolnicima. Sv. Augustin trudio se propovijegju, pismom i molitvom zlosrećnomu raskolništvu kraj učiniti, zato donatisti toliko zamrziše na nj, da su mu ozbiljno radili o glavi pače propovijedali, tko smakne Augustina, da će učiniti dobro djelo. S toga bi mogao tko pomisliti, da je biskupu Augustinu bilo veoma drago, što je napokon zaslužena kazan stigla donatiste. Ali sveti ovaj biskup nije pripadao onoj vrsti ljúdî, u kojih vjerskoj revnosti ima dosta oholosti, pradavštva i mrzosti; na njegovoj revnosti gorio je čisti plamen ljubavi a nije se vidjelo ništa od dima osvetljivosti. On je pače pisao namjesniku carskomu i zaklinjao ga Isusom Hristom, neka raskolníkâ oštro ne kazni, nego ih samo odvrati od progonjanja Crkve katoličke; neka se sjeti blagosti, koju Crkva pokazuje k svim ljudima, i neka se drži nauka apostolova, da smo

dužni svaku blagost pokazivati svim ljudima. Tit. 3, 2. Jednom je na vruću molbu Augustinovu bila oproštena velika novčana globa nekomu raskolničkomu biskupu.

Više puta su stari ljudi prijeko zabrinuti, da im se ne bi kako god okrnjila vlast i uglednost; pače još i onda, kad su im sile tjelesne i duševne od starosti već malaksale, ne će ni da čuju, ȅ bi trebalo da službu svoju posve ili barem od česti predadu čilijemu pomoćniku. Takova samoživa častoljublja nije bilo nimalo u sv. Augustinu. Kad mu je bilo sedamdeset i dvije godine, kaže jedne subote vjernima, neka se sjutradan na obilatom broju skupe u crkvi, jer im ima nešto znamenito predložiti. Kad se dakle u nedjelju u jutru skupi silan narod, ugje u crkvu sv. Augustin, praćen od dva biskupa i od svega duhovništva. Tada izjavi sv. Augustin, da mu za sada treba pomoćnik, koji će dijel poslova biskupskih mjesto njega vršiti, a za budućnost nasljednik, kojega valja sada imenovati, da se u naprijed odvrati svaki razdor i nesloga u crkvi. Za takova pomoćnika i našljednika svoga predloži sv. Augustin mlada čovjeka, svećenika Eradija, koji je s razboritosti i čestitosti bio općenito poznat. Eradije bje izabran.

Vrijeme što je starcu sv. Augustinu potom ostajalo od biskupskih poslova, upotrebi on za djelo velike poniznosti. Sve svoje spise, što je do tada spisao, pregleda iznova i pretrese; što je u njima našao krivo, pogrešno ili manjkavo, sve to prizna iskreno ne izgovarajući se nimalo, osudi, poreče i popravi. O tom pretresanju svojih pregjašnjih spisa, poricanju i popravljanju napisa dvije knjige (Libri retractationum).

*

Godine 430. sv. Augustin teško se razboli; na deset dana pred smrt zamoli, neka ga nitko više ne pohodi, da se može bez smetnje pripraviti za smrt. Naprema se dade pribiti sedam psalama pokorničkih, tako da ih je mogao iz kreveta čitati, i molio ih je često suze lijući. Iste godine dne 28. kolovoza u 76. godini života svoga predade blaženu dušu Stvoritelju.

* * *

Sv. Augustin bijaše jedan izmegju najvećih duhova, koji su ikad živjeli na ovom svijetu, pa opet kolika bješe u njega poniznost! Nasuprot tomu što vidimo često danas na svijetu? Ljudi, koji nisu nikad ništa ozbiljno učili, koji su od naravi slabo ili najviše srednje talentovani, razmeću se kadšto pameću svojom, sude o knjigama, propovijedima, svećenicima, kao da sve bolje znaju od najučenijih ljudi, a sámi ne podnose nikakova prigovora nego viču i psuju, ako ih sa šta god prekoriš. Pače s lude oholosti hoće da su mudriji od Crkve katoličke, od ovoga stupa i tvrgje istini, te odbacujući nauk njezin postaju krivovjernici i teški grešnici.

Sve vrline sv. Augustina izlaze iz poniznosti, „Uzalud bi bilo — kaže on sâm — nastojati oko prave mudrosti na putu, koji je različit od puta Bogom odregjena. Ako me tko pita, koja je zapovijest na prvom, na drugom, na trećem mjestu, odgovaram: poniznost, i koliko god će me puta tko pitati, svagda ću mu ovo odgovarati. Ovim ne ću da kažem, è nema drugih jošte zapovijesti, ali ako poniznost ne ide sprijed, ne ide zajedno, ne ide straga, oholost nam otme iz ruku svako dobro, što činimo". (Ep. 118. ad Dioscor.)

Pomolimo se.

Prigji k molbama našim, svemogući Bože, te kojima dopuštaš pouzdanje u smilovanje, kojemu se nadamo, po zagovoru blaženoga Augustina ispovjednika tvojega i biskupa podaj nam blagostivo plod navadne milosrdnosti. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

29. dan kolovoza.

Blaženi Antonije Rivolski.

Danas se u Crkvi katoličkoj slavi takogjer spomen usjekovanja to jest smrti sv. Ivana Krstitelja; ali je smrt njegova već pripovjegjena na 24. lipnja, kad se svetkuje rogjenje njegovo.

Antonije rodi se u Rivoliju u Piemontu u prvoj polovini petnaestoga stoljeća. Mlad stupi u red dominikanski u Firenzi, gdje je tada bio prior sv. Antonin potonji arhibiskup Firenčki. Iz Firenze ode na otok Siciliju. Što se dalje s njim dogodilo, pripovijeda Konstancije fratar pustinjačkoga reda svetojeronimskoga, koji je svemu bio sâm svjedok.

„Kad se Antonije dne 2. kolovoza 1458. prevozio na lagji sa Sicilije u Napulj, uhvate gusari (razbojnici na moru) njega i druge, koji su bili na lagji, povežu ih užetima za vratove i odvezu morem u Afriku u grad Tunis, kuda dogju dne 9. kolovoza. Pošto su bili vogjeni po gradu na veselje muhamedovcima, budu u tamnicu bačeni. Čim sam mogao, pogjoh da obigjem Antonija, tješih ga kako sam znao, i dadoh mu što sam mogao. Meni se on činio u svem drugom dosta valjan, kako dolikuje redovniku, samo mu je nedostajalo jedne stvari,

a ta je poglavita: odviše je nestrpljivo i zlovoljno snosio bič tamnice. Zato je gledao na svaki način, da što prije iz tamnice izagje; jer je beg (gospodar) Tuniski takvim zarobljenicima dopuštao, da stanuju gdjegod u gradu izvan tamnice, kad bi se za njih podjamčio kakov ugledan kršćanin. Takav kršćanin nagje se i za Antonija, pa kad izagje iz tamnice, dobivao je od trgovaca kršćana toliko potpora, da je mogao pristojno kao redovnik živjeti. Sa svim tim još je jednako mrmljao na zlu sreću, bio nestrpljiv i zlovoljan. Tako mu progje izvan tamnice pet šest mjeseci.

A nakon toga godine 1459. dne 6. travnja Antonije gjavolom napasti nadvladan ili svojim bezvjerjem natjeran, pred begom Tuniskim odreče se preslavnoga imena Hristova i presvete njegove vjere katoličke i apostolske, i prihvati lažnu vjeru Muhamedovu, pa se onda ponese kao nevjernik i najljući neprijatelj imena kršćanskoga četiri mjeseca vazda grdeći vjeru našu kršćansku a prokletinju Muhamedovu hvaleći i veličajući do neba. U to vrijeme počne on knjigu koran prevoditi s Arapskoga na Talijanski s pomoću nekakva čovjeka, koji je znao jedan i drugi jezik; u toj je knjizi sve, što ona lažna vjera uči. Ali Antonije vidi, da u knjizi toj nema ništa do same basne i lažne i smiješne stvari, pa stane pomalo dozivati se. Poznavši dakle zabludu i grijeh svoj a pomagan od Gospodina Boga živoga i pravoga, koji ne odbacuje pokornika, pokaje se te udaren, da bi se čudesnim načinom iscijelio kao Pavao apostol progonitelj vjere, odluči ispiti čašu muke; i zato najprije otpusti ženu, koju je uzeo, i stane opet svaki dan moliti časoslov i sve drugo činiti, što je mogao

potajno. Bio je naime odlučio počekati, dok se beg iz tabora vrati u grad, kako se pred njim javno odrekao kršćanske vjere, tako da se pred njim i obrati k vjeri, i da se o obljetnici svoje zablude vrati k životu. U toj odluci istraje postojano do šest mjeseci.

I gle, beg dogje. A dobri Hristov vojnik obuče se namah u oružje k pobjedi potrebno: primi presvete sakramente, pa onda u crkvi pred svim skupljenim narodom — bijaše pak cvjetnica godine 1460. a ja sâm propovijedah — reče nekoliko riječi, kojima iskaže rugobu one lažne vjere a preporuči presvetu vjeru našu. Potom obuče redovničko odijelo, ostriže kosu i veseo otigje na mjesto, gdje će bega naći, da smrtnom kazni okaje grijeh, i Isusa Hrista pravoga Boga i čovjeka, kojega se odrekao riječima i krvlju, da riječima i krvlju javno ispovjedi. — O divne dobrote Božje, koja slugama svojim nikad ne zakrati pomoći, koja svagda otvori onima, koji pokucaju! Znao je naime Antonije, da će umrijeti na najnečovječniji način, pa opet tako je slobodno i veselo hitio, kao da ne ide na muku i smrt nego na slatko veselje; to se meni osobito čudno činilo.

Dogje dakle Antonije u dvor begov, pa pred njim i pred velikim zborom dvorana i velikaša ispovjedi glasno i jasno, da je kršćanin i ispovijedajući vjeru Hristovu da je gotov umrijeti. Beg začudivši se njegovoj postojanosti i revnosti stane ga blago i slatko nagovarati, da se vrati k vjeri Muhamedovoj, jer drukčije da će ugodan život, koji može provoditi, najgorčom smrću zamijeniti. A na to postojani Antonije uzme samoga bega nagovarati, da se obrati ka Hristu, jer osim njega nema puta, kojim bi se moglo doći u blaženu vječnost. Ovim

nagovaranjen smeten i razgnevljen beg zapovjedi, neka ga bace u tamnicu, pa neka ga kadija (sudac) odsudi. Ne može se iskazati, koliko je blaženi Antonije pretrpio ćušaka i udaraca, kad je bio vogjen u tamnicu, a on sve to trpljivo snoseći samo je ispovijedao i slavio ime Hristovo. Kad je bio već u tamnici, ja mu pisah pismo na utjehu, a trgovci kršćani poslaše mu sve za život potrebno; nego on uzme samo malo hjeba i vode, a sve drugo razda ubogim kršćanima i zarobljenicima, što su bili u istoj tamnici.

Sjutradan doveden bi Antonije pred kadiju, koji nastojaše najprije laskanjem i obećavanjem a poslije groženjem odmetnuti ga od Hrista. Ali vojnik Hristov istim oružjem obaraše kadiju, kojim je prije nadvladao bega; zato ga kadija dade odvesti natrag u tamnicu i obznani mu, ako se za tri dana ne obrati k Muhamedu, da će pregroznom smrću poginuti.

Na povratku u tamnicu opet ga ćušahu i tucijahu. Za tri dana — a upravo je bio veliki četvrtak — dovedoše ga pred kadiju, koji videći da mu je sve nagovaranje i opominjanje uzalud, izreče osudu smrtnu. Nekima izmedju krvnikâ, koji su znali naš jezik i činilo se da su pametniji od drugih, potajno naloži kadija, neka putem gledaju toga čovjeka odvratiti od odluke njegove, pa ako zapaze, da se je išta zakolebao u odluci, neka ga odmah natrag dovedu. Krvnici kušaše sve, no ne uradiše ništa.

Došavši već blizu stratišta svuče bl. Antonije odijelo redovničko i preda krvnicima veleći: „Čuvajte ovu halju, da se krvlju ne oškropi; ako je čistu predate kršćanima, dobit ćete od njih lijep dar.“ Na mjestu zamoli krvnike, neka mu dopuste

malo vremena, da se Bogu pomoli, i pokleknuvši i ruke k nebu prama istoku pruživši uzme vatreno moliti se, a mnoštvo muhamedovaca gledalo je i čudilo se, pa i mnogi kršćani. Dok je pak bl. Antonije ovako kao u nebo zanesen potrajao u molitvi, stanu krvnici i mnogi drugi muhamedovci bučiti i vikati, i navale na nj koje s kamenjem koje s mačevima. A izvrsni čovjek pri tom niti pište niti se mače, dok ga kamenje ne svali na zemlju i svega obasu, te on tako blaženu dušu preda svomu Stvoritelju. Tada snesoše drva, potpališe i metnuše na njih tijelo mučenikovo, da ga sažegu. Čudnovato je, ali što sâm vidjeh, mogu i moram javno kazati: tijelo je bilo dosta dugo usred plamena, a kad ga odanle uzeše, nije se našao nijedan vlas na glavi i bradi njegovoj ožežen.

Iz ognja izvagjeno tijelo, kamenjem isprebijano i mačevima isprebodano, vukoše po svemu gradu na sramotu i strah kršćanima, i napokon baciše u jamu punu smeća i smrada. Trgovci kršćani dadoše silu novaca, da se tijelo mučenikovo izvadi iz jame i donese u crkvu njihovu, gdje ga dočekaše sa svijećama u rukama, opraše lijepo, namazaše dragocjenim mastima i ukopaše Raspelu pod nogama, kao što je blaženi mučenik još za života svoga zaželio.“

* * *

Kad tko teško zgriješi pa se po milosrgju Božjem obrati, sveti i pravedni Bog ište od njega na samo pokajanje nego i pokoru. Ima pak dvojaka pokora, jedna, koju mi sami sebi namećemo, a druga, koju nam Bog nalaže. Ova potonja patnje su i nevolje, koje nam Bog pošalje, ako ih snosimo s pravim pokorničkim duhom, s kakvim je pokornik

bl. Antonije snosio kamenovanje. Ako nevolju svoju podnosiš s nezadovoljstvom i s netrpljivišću, ne hasni ti ništa kao ni bol živinčetu; ako li misliš: ovu sam nevolju zaslužio, jer sam Boga mnogo vrijegjao, podnosit ću je, dok bude Božja volja, i prinosit ću je s mukom Hristovom na žrtvu za grijehe svoje, pa ako na taj način tiho, rado i postojano stradaš, stradanje je tvoje vatra čistilica. Podnesavši na ovom svijetu mnogo s pravim pokorničkim duhom, duši će se tvojoj po smrti zgoditi, što se je zgodilo tijelu bl. Antonija, ne će joj naime oganj ništa moći nauditi. Ne stradaš li upravo ništa, doći će još nevolja, a svakako će doći smrt, pri kojoj je čovjeku iznutra i izvana vrlo teško pače strašno mnogo puta stradati. Primi već sada to stradanje u čas smrti od Boga s duhom pokorničkim te reci: Gospodine, primam dragovoljno i smrt sa svom grozom, da se kazne moji grijesi a tvoje ime da se slavi i sveti pred duhovima nebeskim!

Pomolimo se.

Udijeli, molimo svemogući Bože, da se po zagovoru blaženoga Antonija mučenika tvojega i od svih tegoba oslobodimo na tijelu i od zlih misli očistimo na duši. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

30. dan kolovoza.

Sveta Rosa Limska.

Sv. Rosa prvi je cvijetak svetosti nikao u novome svijetu, u Americi.

Ona se rodila godine 1586. u gradu Limi u Južnoj Americi (u Zapadnoj Indiji) od roditéljá ubogih, i dobila na krštenju ime Isabella; no po

slije kad joj lice procvjeta poput lijepe rôsê (ruže), predjenu joj ime te prozovu Rôsôm, i tako ostane Rôsa. Ali još većma zavrijedi to lijepo ime kao nebeska rôsa po unutrašnjoj krasoti i miloti duše svoje, po žaru svete ljubavi k božanstvenomu Spasitelju, u čemu se je već od male maloće ugledavala na sv. Katarinu Siensku, koje je život slušala pripovijedati i poslije čitala (vidi 30. travnja). Držeći da Spasitelj vazda na nju gleda, uvijek se kao u njegovoj nazočnosti vladala te se na njoj nije nikad ništa djetinjsko opazilo; pače je izmalena nastojala, da umrtvi put (tijelo) i da se odreče svega, što bi ikako moglo pozlijediti čistoću. Kad je imala tri godine, dogodi se te joj težak zaklopac od velike škrinje zaklopi desni palac. Priskoči majka, a kćerka mirna posve, kao da je ništa ne boli, sakrije palac, dok joj pod noktom ne počne gnjiti, pa je trebalo gotovo sav nokat odrezati; u bolnom rezanju djevojčica na čudo vidaru (liječniku) niti se makne niti pisne, kao da palac nije njezin. Opet poslije godine dana načini joj se u uhu čir, koji počne ušnu rskavicu razjedati. Kad joj je vidar izrezivao razjedenu rskavicu te krv curjela na rame, drugi nijesu to mogli ni gledati od groze, a ona i kod toga pokaza divnu strpljivost.

Kad je Rosi bilo pet godina, brat joj stariji jednom kod igre prilijepu kosu poprska blatom. Rosa uvrijegjena htjede da otigje. A brat joj kao šaleći se reče glasom propovjedničkim: „Aj seko, čini se, da te je zaboljelo, što sam ti vlase zamrljao; a znaj, da je lijepa kosa u djevojaka pakleno uže, kojim se hvataju neoprezne duše mladićâ, da se odvuku u muke vječne. Mrska je dakle Bogu kosa, koja tebi kao da je mila“. Ali Rosa uze ove bratove

riječi tako ozbiljski na um, da je ne navršivši jošte šest godina potajno odrezala svoju lijepu kosu, i otada svagdje vidjela pogibio i napast te se vruće Bogu molila za obranu i pomoć. Sastavila sebi kratku molitvicu: „Isus bio blagosloven, Isus bio sa mnom. Amen“, koju je neprestano imala u ustima i srcu. I povodeći se za sv. Katarinom Sienskom zavjerila se već tada nebeskomu vjereniku svomu Isusu Hristu vazdašnjim djevičanstvom.

Više puta bi Rosi bilo u isti čas vršiti zapovijest, koja kaže: poštuj oca i mater svoju, i zapovijest, koja veli: većma se treba Bogu pokoravati nego li ljudima; u takovu slučaju trebalo joj bistroumlja, da ne zapne ni za jednu. Nebeski vjerenik svogjaše vjerenicu svoju po tajnim stazama svetosti i savršenstva; nasuprot dosta neotesana a svjetobljubna mati vucijaše kćer svoju k svjetovnomu gizdanju i druženju sa svijetom. Jednom zapovjedi mati Rosi u društvu, da metne na glavu vijenac od cvijeća spleten; Rosa učini po zapovijesti materinoj, ali ujedno utište sebi pod vijenac bumbaču tako duboko u glavu, da snimajući vijenac morali su joj iz glave bumbaču izvaditi. Posluša mater, ali ujedno potrča za mirisom vjerenika trnjem vjenčanoga!

Mati je uopće nagonila Rosu, da kiteći se ljepotu svoju naravnu još poveća, ne bi li se udala za imućna čovjeka. No Rosa je više gledala, kako će ljepotu svoju zatamaniti, pa nije htjela nikakvih nakita da upotrebljava; kad bi je toga radi majka karala i psovala, ona je samo slušala tiho i oborenih očiju, dok bi mati napokon sama ućutjela. Jednom kad joj mati na silu htjede nametnuti nekakav nakit, pobježe k ispovjedniku, da ga pita za

savjet; onda sâm ispovjednik odvrati mater od nakane. Inače je pak Rosa bila materi pokorna i u najmanjim stvarima, kad se nije bojala, da bi Bogu bilo manje ugodno. Roditelji njeni vrlo osiromašiše; a ona premda ju je češće što god pobolijevalo, radila je dan i noć, da kući što privrijedi. Kad bi se koje od kućne čeljadi razboljelo, ona je cijele noći u zanj bdjela i dvorila ga s prevelikom pomnjom i ljubaznošću, a podjedno za nj i pomoć molila od Boga.

I ova je rôsa (ruža) rasla pod trnjem, i što se više rascvjetavala, oštrije je i bodljikavije bivalo trnje oko nje. Rosa je bila lijepa, roditelji joj imali jedanaestero djece a bili ubogi; po tom moremo misliti, kako se mati obradovala, kad od nje bogata gospogja zaprosi Rosu za sina svoga. Ali sv. djevica ne htje ni da čuje o udaji; bojeći se toga već se je otprije nelijepo nosila, kosu sebi odrezivala, glatku kožicu na licu i na rukama hotimce nagrgjivala, i malo kada izlazila iz kuće. Pa kad nikako ne hotje da se privoli na udaju, svoji su je u kući prekoravali i grdili, pače i ćušali, tukli i nogama gazili; no ogledajući se na ogledalo svoje sv. Katarinu ostade postojana. Napokon kada je Rosi bilo dvadeset godina, dopusti joj svojat, da postane tercijarka reda dominikanskoga; jer su tercijarke obavezane izvršivati neka redovnička dobra djela a nijesu dužne stupiti u kloštar. S pomoću bratovom načini sebi u zadnjem kutu vrta kolibicu od dasaka i granja, nakiti je raspelom i svetačkim slikama i načini od nje kao kućnu kapelicu, u kojoj je najviše vremena boravila moleći se Bogu, razmišljajući o istinama vječnim i radeći ručne poslove. Odanle bilo joj veoma teško ići u društvo, jer —

govoraše — kad bi se u društvu i govorilo samo o Bogu, ipak joj je vazda korisnije i ugodnije govoriti s Bogom nego li o Bogu.

Postavši sv. Rosa tercijarka reda dominikanskoga, odonda je sve do smrti provodila najoštriji pokornički život; sav dan od dvadeset i četiri sata tako razdijeli, da je dvanaest sati vršila pobožnost, deset sati radila a samo dva sata počivala. Najveća joj radost bila pripomagati potrebnicima i bolestnicima i činiti različna djela ljubavi. Pri svem nastojanju oko savršenstva kršćanskoga Rosa je, razmišljajući s jedne strane beskonačnu svetost Božju i bezmjernu ljubav, s koje je Sin Božji došao na ovaj svijet i stradao i umro za nas, a s druge strane grešnost i nezahvalnost čovječju, držala sebe prevelikom grešnicom, preporučivala se zato velikomu milosrgju Božjemu i činila tešku pokoru. S prežarkom pobožnošću primala je presvetu pričest, iz kojega vrela izvirahu joj svrhunaravni darovi i nebeske naslade.

„Koga ljubi Gospodin — uči Sv. Pismo (Hebr. 12, 6) — onoga i kara; bije svakoga sina, kojega prima;“ da ga naime sve više očisti od svih mànâ i učini prikladnijega na svoju sliku. Zato je i sv. Rosa punih petnaest godina teško iskušavana bila koliko nesmiljenim ljudskim progonima i teškim tjelesnim bolestima toliko i nutarnjom pečali, neutješenošću, zapušćenošću i žestokim napastima. Za tih petnaest godina potamnjela bi joj svaki dan duša na jedan ili dva sata, te nije znala, je li u paklu ili u čistilu ili u kakvoj god mračnoj tamnici. Kod toga joj je bila pamet, kao da je nekad Boga ljubila a sad je sve tamno, prazno, mrzlo i mrtvo. Pače unutrašnja pečal i tjeskoba tolika je bila, da bi bila glasno zapomagala kad ne bi znala, da se ni od kojega čovjeka ne, može nadati pomoći. Tolika je bila ta nutarnja duševna muka, da je Rosa, koja je inače i sáma i to hrabreno mučila svoje tijelo, molila Gospodina, neka uzme od nje tu čašu muke; ali je i svagda iz svega srca dodala: „Ne moja nego tvoja neka bude volja.“ Iza takve muke okusi nebeskih naslada. Takvim izmjenjivanjem blaženstva i paklene muke bilo sv. Rosi naučiti, što je duša, kad je blizu Boga, a što je, kad je daleko od njega, i bilo joj se naučiti, da ne ljubi samo nasladu u Bogu, nego da Boga ljubi i u muci.

U sv. Rose tolika bješe sila molitve, da je njom čini se i sáme nerazumne stvorove sklanjala na slavljenje Božje. Samo jedan primjer tomu da kažemo. U zadnjoj godini življenja njezina doletjela bi svaki dan u korizmi po sunčanom zapadu malena ali grlata ptičica, sjela na drvo što je bilo blizu stana Rosina, i kao čekala, dok joj ona dade znak, neka pjeva na slavu Božju. Rosa bi najprije ispjevala pjesmu, koju je sáma izvela na čast Bogu Spasitelju svomu. Po tom zapjeva ptičica premilu popijevku, isprva posve tiho, onda sve jasnije i glasnije, da je na pošljetku sve odjekivalo. Kad ptičica ućuti, prihvati Rosa, a za tim opet ptičica svegjer ljepšim i divnijim grlom. Tako se sv. Rosa i ptičica izmjenjivahu slaveći Boga Stvoritelja i Spasitelja svaki put po čitav sat. Tada ptičica odleti, pa se sjutradan opet vrati u isto doba.

Još pred smrt bila je pobožnost sv. Rose groznim bolovima iskušana, no i usred najvećih muka molila se Bogu: „Gopodine, povećaj, povećaj bol, ali povećaj i ljubav.“ Napokon godine

1617. u 32. godini dobi svoje, izgovarajući riječi, koje su joj u djetinjstvu bile prva molitva: „Isus, Isus, Isus bio sa mnom“, posve mirno i blaženo izdahne.

* * *

Sv. Rosa je za svega življenja svojega Bogu služila predivnom bezazlenošću, svetošću i vjernošću i mučila tijelo svoje, da ga pokori duhu a duh Bogu, i opet kolike je Bog na nju pošiljao i izvanje nevolje i unutrašnje pečali! Opomenimo se ovdje riječî, koje reče Isus križ noseći ženama, što su plakale i naricale za njim: „Kad se ovako radi od sirova drveta, šta će biti od suha?“ Luk. 23, 31. Kad je presveti i premilostivi Bog mogao onakove bolove i onakove pečali pošiljati na onako vjernu službenicu svoju, on ne će doista biti tako mekan, kao što misle lakoumni ljudi, da ne bi teška grešnika turio u pakao. Vigj na mukama svete Rose, što te čeka u čistilu ili pače u paklu, ako se na ovom svijetu ne okaniš grijèhâ. Dok su pak muke u paklu vječne i dok stradanje u čistilu nema zasluge ni plaće, svi boloví na ovom svijetu strpljivo podnošeni nose preobilatu dobit za sve vijekove. Zato se sv. Rosa i sáma još molila, neka je Spasitelj dotle žarom muka i bolova peče, dok ne postane zreo rod za nebeski stol.

Pomolimo se.

Svih dobara darivatelju svemogući Bože, koji si hotio, da blažena Rosa pretečena rosom nebeske milošte Indijancima cvjeta lijepotom djevičanstva i strpljenja, daj nama slugama svojim, da trčeći za mirisom sladosti njezine zavrijedimo postati Hristov dobri miris. Koji s tobom živi i kraljuje u vijke vijeka. Amen.

31. dan kolovoza.

Sveti Rajmundo.

Ovaj ugodnik Božji rodio se godine 1204. u Porellu u Španjolskoj. Roditelji njegovi bili su blagorodni ali neimućni. Rajmundu se pridjelo ime Nonnatus to će reći Nerogjeni, a to s toga, što je majka umrla, prije nego njega rodi, pa su mrtvu prorezali i živo dijete iz nje izvadili.

Rajmundo je u naucima lijepo napredovao; no kad otac opazi, da ima volju postati duhovnik, pošlje ga u zaselak ovce pasti, samo da ga odvrati od staleža duhovničkoga. Ondje je bila kapelica sv. Nikole a u njoj krasna slika Bogorodice Djeve Marije; pred onom bi se slikom Rajmundo često s prevelikim žarom pobožnosti molio. Moleći se opet onako jedan put pričini mu se, da mu presveta Bogorodica kaže: „Ne boj se, Rajmundo, jer te odsad primam za sina svoga.“ Odonda kad god bi vidio sliku blažene Djeve Bogorodice, nije se mogao uzdržati da ne kaže, da je ona njegova majka, druge majke da nema, i ona da će mu pomagati u izvršivanju zapovijesti Božjih; odonda je takogjer svaki dan u kapelici molio krunicu (čislo), i zavjetovao se, da se na čast presvetoj Djevici ne će nikad oženiti.

Nakon toga osjeti Rajmundo u sebi zvanje, da ide u novi red blažene Djevice Marije za otkupljivanje zarobljeníkâ, koji je odskora zasnovao bio sv. Petar Nolasko (vidi 31. siječnja). Po osobitom promislu Božjem dobi k tomu dopuštenje od svoga oca, po otigje u Barcellonu, gdje nakon godine kušanja položi u ruke sv. Petra Nolaska osim tri

obična zavjeta o poslušnosti, uboštvu i čistoći još četvrti zavjet, da će biti gotov za otkup zarobljenikâ dati sve i slobodu svoju. Primivši i sveti red svećenički uze po nalogu poglavarskom propovijedati. Propovijedi njegove imale su obilat rod, jer je sve što je drugima govorio, sâm potpunije i savršenije izvršivao.

Na pošljetku se ispuni najvruća želja Rajmundova: poslan bi u Afriku megju muslomane, da otkupljuje zarobljene kršćane. No kad sav novac razda za otkup pa još osta zarobljenih, za koje se je bilo bojati, odreći će se vjere kršćanske, samo da jadno stanje sebi olakšaju, on sebe žrtvova iz ljubavi kršćanske predavši se u ropstvo, da njih izbavi.

Premda zarobljen slobodno je hodio sv. Rajmundo po gradu Alžiru, pa podžežen prevrućom željom za spasenje dúšâ propovijedao riječ Božju i nevjernicima, Židovima i muhamedovcima, te deset Židova i dva poglavita muhamedovca obratio u vjeru Hristovu; zato ga bace u tešku tamnicu, izmuče raznih muka i probušivši mu usnice zatvore ih lokotom (katancem), da ne mogne propovijedati. Tako proboravi sv. Rajmundo osam mjeseci u tamnici; samo bi mu tada skinuli lokot, kad bi mu donesli hranu njegovu, hljeba i vode. Napokon skupe i pošlju braća reda njegova otkup za nj. A Papa Gregorije Deveti, koji je dobro poznavao kreposti sv. Rajmunda, da bude svijetnjak taj mogao svima u Crkvi svijetliti, imenuje ga godine 1237. stožernikom (kardinalom) crkve sv. Eustahija u Rimu.

Kad se sv. Rajmundo iz Afrike vrati u Barcellonu, gragjani ga Barcellonski kao novoimenovana stožernika dočekaju s velikom slavom i radošću; grof Kardonski rogjak njegov iskiti kuću svoju njemu za stanovanje. Ali sv. Rajmundo ode pravce u kloštar svojega reda, gdje je ne gledeći na dostojanstvo svoje živio u prevelikom uboštvu i poslušnosti kao najpošljednji redovnik. Idući jednom po gradu, kad je zima bila i dažd padao, namjeri se na časna gologlava starca. Sažaliv mu se na ubogoga starca, skine odmah sebi klobuk (šešir), i metne ga starcu na glavu. Vrativši se doma i davši se po navadi na svesrdnu molitvu, zanese se duhom i vidi gdje ga vode u prekrasan vrtao, a u vrtlu je presjajna kraljica nebeska praćena mnogim djevicama. Ona berući različito cvijeće i pletući od njega prelijep vijenac govoraše: „Ovoga je vijenca dostojan onaj, koji je ubogomu starcu dao svoj klobuk.“ Čuvši ovo Rajmundo odgovori, da za plaću djelima svojim ne će vijenca od cvijeća nego Isusa Hrista. U onaj čas vidi gdje pred njim stoji Hrist Gospodin urešen onim klobukom, kojim je on malo prije pokrio ubogomu starcu glavu, a na glavi mu vijenac od trnja, u rukama pak vijenac od cvijeća; objema vijencima nudio je Isukrst Rajmunda. Kad Rajmundo vruće zamoli za trnov vijenac, koji je spleten od podnošenja bólôvâ, i dobi ga, odmah osjeti glavobolju, koja mu odonda do smrti ostade.

Papa Gregorije Deveti, koji je Rajmunda imenovao stožernikom, pozove ga u Rim, da ga ima do sebe za savjetnika; ali odmah u početku putovanja Rajmundo razboli se i umre u Kardoni godine 1240, u trideset i šestoj godini dobi svoje. Budući da su Rajmunda još za života njegova svi držali svecem, nastade po smrti svagja za njegovo

tijelo; grofovi Kardonski hotjeli imati tijelo, jer je u njihovoj kući svetac umr'o, kloštar je pak Barcellonski sebi prisvajao tijelo, jer je pokojnik u njemu postao redovnik. Svagju razvadi sâm Bog; jer kola, na koja metnuše mrtvo tijelo, odveze slijepa mazga ka kapelici sv. Nikole, kod koje je sv. Rajmundo započeo bogoljuban život. Ondje biše ukopani sveti ostaci; a kapelica bi poslije pretvorena u glasovitu crkvu, i do nje sazidan kloštar reda Marijna za otkupljivanje zarobljeníkâ.

* * *

U življenju duhovnom zgodi se kadšto stvar, koje svijet ne može razumjeti a koja je pravomu kršćaninu lijepa duboka tajna. Zgodi se naime kadšto, da bogoljubac bude za dobro djelo naplaćen stradanjem (mukom). Tako je i sv. Rajmundo s dopuštejem Božjim bio za svoja bogoljubna i čovjekoljubna djela u Africi zlostavljen, kako se ni nijemo živinče ne zlostavi; i za dobro djelo učinjeno starcu prosjaku na ulici nije sv. Rajmundo iskao vijenac od cvijeća nego vijenac od trnja. I majku Božju, koju je sv. Rajmundo onako sinovski poštovao i u koje je svagda nalazio obranu, bješe nakon življenja puna bezazlenosti i vjernosti postigla neizmjerna muka, kad je gledala sina na križu umirati. Stradanje je naime bezmjerno skupocjeno blago za vječnost, kad se kršćanski snosi. Ako imaš na duši grešnih ljaga, stradanje ih briše, čisti kao vatra čistilica; ako li nemaš teških grijeha, stradanje ti je kao biser-vijenac, koji možeš i preko groba sa sobom ponijeti, koji će te ukrašivati u dvorovima nebeskim i razveseljavati u sve vijeke. Pravi kršćanin ovo vjeruje i zato ne mrči na stradanje. A ti?

Pomolimo se.

Bože, koji si u izbavljanju vjernih svojih iz bezbožničkoga ropstva blaženoga Rajmunda ispovjednika svojega učinio divnim, po njegovu nam zagovoru dopusti, da od grešnih okova odriješeni ono što je tebi ugodno slobodnim pametima izvršujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

ŽIVOTI
SVETACA I SVETICA BOŽJIH.

NAPISAO

DR. FRANCISKO IVEKOVIĆ

KANONIK.

MJESEC RUJAN.

DRUGO POPRAVLJENO IZDANJE.

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE.

ZAGREB.

NA SVIJET IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.

1898.

DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU

PREGLED.

Rujan.

MJESEC RUJAN.

(SEPTEMBER.)

---

1. dan rujna.

Blaženi Petar Armengol.

Arnaldu Armengolu grofu Urgelskomu rodi se oko godine 1238. sin Petar u mjestu Guardiji u Španjolskoj.

Petar odgajao se u Cerveri. Budući ćudi ohole mnogo se ponosio visokim rodom svojim pa prezirao niže plemiće. Otale mu postajalo mnogo protivnika i mnogo neprilika. Da bi se mogao odbranjivati od neprijatéljâ pače im se osvećivati, sabra oko sebe rulju opakih ljudi, koji su po tom oslanjajući se na zaštitu Petrovu javno otimali i ubijali i tugje žene sramotili. Kad to gragjanima Cerverskim dozlogrdi, ustanu da zlotvore pohvataju, a Petar i družina njegova umaknu u goru, gdje se pohajduče; a Petar bi im harambaša.

Otac Petrov Arnaldo, čovjek razborit i valjan kršćanin, ne mogavši podnositi sramote, koju mu je činio nevaljali sin, otigje iz zavičaja u Valenciju u službu kralju Aragonskomu Jakobu. Poslije naumi kralj Jakob posjetiti kralja Francuskoga, te kako mu je bilo putovati preko brdina, u kojima se vazda nalazilo hajduka i haramija, pošlje u brdine one Arnalda Armengola sa četom vojnika, da od razbojnika očisti put, kojim će kralj s pratnjom svojom poći. Arnaldova četa potjera razbojnike. Tu se Arnaldo i jedan razbojnik uhvate u koštac; ali dok gledaju jedan drugoga ubiti, razbojnik na jedan put baci od sebe oružje i klekne pred Arnalda: bio sin njegov Petar, koji pozna oca. Ovaj čudnovati slučaj bi započetak obraćenju Petrovu.

Petru bilo tada istom oko dvadeset godina, sa svim tim odluči ne samo za grijehe pokajati se i ispovjediti ih te im se unaprijed uklanjati nego kao pravi pokornik za njih i veću zadovoljštinu i pokoru činiti nego bi činili obični kršćani. Ganut naime milošću Božjom stupi u red blažene Djevice za otkupljivanje zarobljenîkâ, kojemu redu je pripadao i jučerašnji svečar sv. Rajmundo. Pregjašnja nesmiljenost njegova pretvori se u žarku ljubav. Pripravljavši se do osam godina postom i molitvom za sveto zvanje pogje godine 1266. sa drugovima prvi put u Afriku, da otkupljuje zarobljene kršćane. Mnogo zarobljenika bi otkupljeno, pače i muhamedovaca obraćeno u vjeru kršćansku. Poslije bješe bl. Petar drugi put poslan u Afriku na otkupljivanje zasužnjenika. Nego potrošivši na otkup sav novac što je imao, nagje još nekoliko momaka kršćana u ropstvu, za koje se je pobojao, da bi se od straha mogli odreći vjere. Zato predloži muhamedovcima, neka momke puste na slobodu za ugovorenu cijenu, a njega uzmu za sužnja dotle, dok braća njegova redovnici pošlju onu cijenu. Muhamedovci pristanu na predlog Petrov, i puste momke, da se s redovnicima povrate u Španjolsku.

Ali redovnik Gvilelmo, koji je imao sabrati otkup za Petra, ne može do odregjenoga roka skupiti dosta novaca, i put mu se na moru oteže poradi nepogodna vjetra, pa tako kad dogje u Afriku nakon minula roka, dozna, da su brata Petra muhamedovci već na smrt osudili i pred nekoliko dana objesili na drvo, zato što nije otkup dospio u vrijeme. Gvilelmo pogje žalostan, da ukopa tijelo Petrovo, te kad plačući dogje do njega, hoće da ga snimi, no kako li se udivi, kad ga nagje još živa, i brzo za tim ču od njega riječi: „Dragi brate, ne plači, jer eto još sam živ uzdržavan rukama presvete Djevice, koja mi je ovih dana vazda ljubazno bila u pomoć.“ Tada ga Gvilelmo veseo skide s drva i vrati se s njim u grad, gdje su im se svi čudili a muhamedovci nijesu gotovo htjeli svojim očima da vjeruju. Gvilelmo pak dade otkup za Petra i za još nekolika sužnja, i vrate se veseli u domovinu.

Kako je bl. Petar bio obješen, odonda je svega vijeka svoga imao nakrivljen vrat i veoma blijedo lice. Nakon nekoga vremena želeći da se sve više odvoji od svijeta, skloni se u kloštar Svete Marije de Pratis, gdje se mrtvio neprekidnim molitvama i postima. Mnogi se iz okolnih krajeva zgrtahu k njemu ponukivani glasom o njegovoj svetosti, da u njega nagju pomoći u nevoljama; i svima od draga srca pomogne utjehom i molitvom. Dva pak redovnika posvjedočiše zakletvom, da su

Petra više puta vidjeli gdje moleći se Bogu izvan sebe zanesen i podignut u vis ništa ne osjeća nego govori preslatke besjede, kojima kao da je presvetoj Djevici Mariji na pitanja odgovarao. Poslije pitan od njih, šta mu se je prividjelo, vazda odgovaraše: „Ne znam, Bog zna". No razgovarajući se s njima često o slavi nebeskoj, opominjao bi se dánâ, kad je u Africi visio obješen, i govorio bi: „Pomislite, braćo draga, kolike li su radosti u kraljevstvu nebeskom, kad su muke za Hrista ovoliko razkošje (ugodnost); i kad je sáma smrt za Hrista ovako slatka i sramota ovako mila, kakovo li će biti s njim vječno gledanje, kakova li slava! Ja — vjerujte mi — držim, da drugi dani življenja mojega nijesu ništa prema onim presrećnim danima, kad sam na drvu obješen za svijet bio već kao mrtav". I ovo govorivši duhom zanesen nije mogao više ništa besjediti nego samo suze roneći ponavljao: „Kad ću doći i pokazati se pred lice Gospodnje?" Ps. 41, 3.

Poslije razboljevši se teško primi bl. Petar pobožno sv. sakramente i reče naprijed, da će sjutradan umrijeti. Sjutradan se skupiše oko njega sva braća kloštarska, da budu pri blaženoj smrti njegovoj. Kad bi već na rastanku s dušom, zapjeva s psalmistom (114, 7.): „Vrati se, dušo moja, u pokoj svoj; jer ti Gospodin učini dobro". Potom prekrstiv se reče veselo: „Po volji ću biti Gospodinu u zemlji živih". Ps. 114, 9. Tako preda Bogu svetu dušu. A skupi se sila svijeta žaleći mrtva oca Petra. Prije ukopa izmegju onih, koji se dotakoše mrtvoga tijela, tri muškarca i četiri žene ozdraviše od bolesti svojih. To se dogodi godine

1304. Sve ovo posvjedočiše još iste godine svjedoci zakletvom.

* * *

Bl. Petar Armengol držaše one dane, kad je na drvu obješen bio već kao mrtav, za najsrećnije dane življenja svojega, za tako srećne, da mu ostali dani življenja nijesu bili ništa prema onima; Bog mu naime po molitvi presvete Djevice Marije dade okusiti blaženstva nebeskoga. Ali onaj okusak bješe tek kao kapljica prema bezmjernom moru; i što se u knjigama čita i u propovijedima čuje o nebu, sve je istina, ali je tako majušno i sićušno prema pravom nebu, kao kad bi tko svod nebeski, sunce, mjesec i zvijezde pisaljkom nacrtarao na komadiću papira. Ili da kažemo ovako: kad bi tko od rogjenja svoga bio hranjen i odgajan u zatvoru, u koji bi tek s visoka prozora malo sunčane svjetlosti dopiralo a iz kojega ne bi nikad izlazio, ti bi mu uzalud opisivao ljepotu šarena cvijeća, milinu mirisave ruže, čarovnost zvjezdama osuta neba, sladost pjevanja ptica pjevica, ubavost dolinice natapane potočićem što žubori, i t. d.; on od svega toga ne bi mogao ništa razumjeti, jer nije to nikad vidio, osjetio ni čuo. Isto tako ne možemo ni mi pomišljati, kako će biti u nebu, kad nam jednoć duša izagje iz zatvora tijela i zemlje ove na svjetlost vječnoga blaženstva. Zato i Sveto Pismo (Kor. I. 2, 9) kaže: „Što oko ne vidje, niti uho ču, niti u srce čovjeku dogje, ono ugotovi Bog onima koji ga ljube". Pa gle, čitaoče dragi, onu neiskazanu sreću, one radosti i ona dobra tolika, da ih je samo Bog mogao izmisliti i stvoriti, možeš zadobiti pače si dužan zadobiti. Bio ti koliko god ništ, ubog ili bolestan, možeš postati va

vijek zdrav i neizmjerno bogatiji, slavniji i srećniji od najuzmožnijega cara ili kralja na svijetu; samo čini jednu: ljubi Boga. A sv. apostol i evangjelist Ivan piše (I, 5, 3): „Ovo je ljubav k Bogu, da zapovijesti njegove držimo; i zapovijesti njegove nijesu teške".

Pomolimo se.

Bože, koji si u izbavljanju vjernih svojih iz bezbožničkoga ropstva blaženoga Petra ispovjednika svojega učinio divnim, po njegovu nam zagovoru dopusti, da od grešnih okova odriješeni ono što je tebi ugodno slobodnim pametima izvršujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

2. dan rujna.

Sveti Zenon i drugari mučenici.

Car Rimski Julijan, koji je odmetnuvši se od vjere kršćanske gledao, da zatre kršćanstvo a opet postavi propadajuće staro Grčko i Rimsko neznaboštvo, putujući godine 362. u Antiohiju dogje u grad Nikomediju u Maloj Asiji.

U Nikomediji življaše tada Zenon sa dva sina Konkordijem i Teodorom. Otprije bijaše Zenon u visokoj carskoj službi, ali je izgubi, što nije hotio, da se Hrista odreče. Doznavši car, da je Zenon u Nikomediji, preda ga namjesniku svojemu Konstanciju, neka ga prinudi, da žrtvuje idolima. Konstancije pak zatvori Zenona i sine njegove u tamnicu i ne davaše im nikakove okrepe do malo hljeba i vode.

Poslije osamnaest dana budu Zenon i sinovi njegovi dovedeni pred Konstancija. Konstancije

ovako progovori Zenonu: „Kaži nam Zenone, u što nadajući se ostavi bogove, kojima se klanjaju vladaoci naši, te se liši časti i imutka, što si imao otprije? Ti kao da tražiš umrijeti; a nije li bolje da živiš sa sinovima i uživaš stećevinu svoju, i sinovi tvoji da budu slavni vojnici a da ne gube cvijet mladosti svoje?" Zenon odgovori: „Ja na njima nalazim cvijet i rod, kad s njima prezirem bijesove (idole) i ištem život vječni". „A što je život vječni?" „Hrist Božji sin i Bog vječiti". Kad potom na novo nagovaranje Konstancijevo ne htjedoše Zenon i sinovi njegovi Konkordije i Teodor žrtvovati idolima, Konstancije dade Konkordija i Teodora metnuti na muke nadajući se, da će otac njihov Zenon prevjeriti iz smilovanja na njih. Ali ih otac još nagovaraše na postojanost: „Sinci moji, postojani budite, evo krune, koju želismo". I kad ih gledaše u najvećim mukama, podigavši oči na nebo sa suzama reče: „Gospodine Bože, Oče Gospodina našega Isusa Hrista, pogledaj na djela ruku svojih, da ne reku narodi: gdje je Bog njihov?" I kad ovo reče, sinovi njegovi naprečac ispuste duh. A tada zahvali Zenon Bogu veleći: „Hvala ti, Gospodine Isukrste, što sam vrijedan bio tebi prinijeti prinos".

Potom odvede Konstancije Zenona kući svojoj, pa mu reče: „Čuj me Zenone, nije pravo, da pogineš i ti, kako su sinovi tvoji." Zenon odgovori: „Sinovi moji ne pogiboše nego cvjetaju va vijek". „Okani se već jednom tvrdoglavstva, pa živi po staležu svom". „Ja ako umrem, još ću bolje živjeti; a ti živeći mrtav si". „A u što se uzdaš?" pita još Konstancije. „U Gospodina mojega Isusa Hrista", odreče mu Zenon. Tada bi Zenon odveden na

tržište nasred grada, da mu se javno sudi. I kad opet pozvan neka žrtvuje, ne htjede, bude po nalogu Konstancijevu batinama tučen, i kad ga dugo tukoše, stade vikati: „Gospodine, smiluj mi se grešniku, i ne ostavi sluge svoga, kojega si stvorio, da pozna slavu tvoju". A Konstancije bijesneći od gnjeva zapovjedi, da mu još boke ožegu usjalim gvožgjem. Dok je pak Zenon u mukama zazivao Hrista Gospodina, Konstancije u jedan put poduzet gjavolom stane mahnitati (ludovati).

Poslije toga bi Zenon predan sucu Paternu, koji mu reče: „Ti znaš, što su zapovjedili vladaoci, tko naime ne će da žrtvuje bogovima, neka se pogubi različitim pedepsama (kaštigama); žrtvuj dakle bogovima i živi." Zenon odgovori: „Govoriš kao ludak nagovarajući ljude, neka ostave stvoritelja svoga i stvoritelja nebu, zemlji i moru i svemu što je u njima, pa neka idu za nijemim i gluhim idolima." Tada ga Paterno metne na muke i dade kandžijama biti, dok mu se ne otvori utroba. Zenon se pak jednako moljaše Hristu Gospodinu; i smilova se Gospodin na slugu svoga. Gospodin naime učini, da krvnici nijesu ništa više mogli nauditi sv. mučeniku: goreće baklje utrnuše se u rukama njihovim, mučila se skrhaše i čavli, koje su mu zabijali u ruke i noge, stopiše se kao vosak. Pripisujući Paterno sve ovo čarobijama, reče Zenonu, neka mu prokaže umještinu ovu, pa će ostati živ. Zenon mu odgovori: „Ako si voljan razumjeti, moći ćeš vidjeti i imati život vječni". „Šta je život vječni?" „Gospodin Isus Hrist". „Ako sve ovo doista Hrist savlagjuje — opet će Paterno — kako je mogao naš premilostivi car ostavivši Hrista popeti se na prijestol carski?" „Zašto ne motriš

svojim očima — prihvati Zenon — i ne vjeruješ, da vidiš čudesa Gospodina mojega Isukrsta Boga svemogućega? Jer ova mučila ako i mogu što, mogu samo za čas; a život vječni traje va vijek vijeka". Paterno milošću Božjom taknut pita: „Šta mi je činiti, da potpuno poznam istinu kao i ti?" „Ono čini — reče mu Zenon — što je Isukrst u evangjelju govorio Nikodemu".

Kad bi zatim Zenon odveden natrag u tamnicu, dogje k njemu Paterno i pita: šta je govorio Isukrst u evangjelju? Zenon istumači Paternu riječi, koje govoraše Isus Nikodemu: tko se ne prerodi vodom i Duhom svetim, ne će moći uljesti u kraljevstvo moje. I kada Paterno zapovrnu: kako bi se mogao krstiti on, koji je prolio krv mnogih kršćana? pouči ga Zenon, da se krštenjem opraštaju svi grijesi.

Tada pošalje Paterno po svećenika Valentina, koji je bio zatvoren u tamnici, i moli ga, neka mu spase dušu, neka ga naime pouči u nauku Hristovu i krsti, da ne propadne u bezvjerstvu svome. I pouči Valentin u vjeri Hristovoj Paterna, ženu njegovu i šezdeset i osam vojnika, i sve ih pokrsti. Zatim stane Paterno postiti, dijeliti milostinju, i prati svecima (kršćanima) noge. Poslije pogiboše svi ovi smrću mučeničkom.

Saznavši pak neznabošci, da su se svi oni nastojanjem Zenonovim obratili ka Hristu, ščepaše ga, objesiše o drvo, pa kad cijeli dan viseći ne umrije, odrubiše mu glavu. Tijelo sv. mučenika ukopano bi u gradu Nikomediji, gdje molitve njegove cvjetaju do dana današnjega.

* * *

Bog je ovaj svijet stvorio na slavu svoju, a dopušta slobodnim i razumnim stvorenjima, da čine i zlo, jer po vječnoj mudrosti svojoj okreće on i zlo na dobro. Zato je Bog i tiranima dopuštao onoliku mržnju, gnjev, krvološtvo i bjesnilo na svetu vjeru Hristovu, pa i vlast i snagu, da je zatiru. Kako bi on lako skršio bio snagu tiranima, pokaza na Konstanciju, i kako lako zdrobio tvrda srca njihova, dokaza na Paternu; no zlobnike po najviše pusti, neka rade šta hoće, tȁ upravo bjesnilom i gjavoljim krvološtvom njihovim najviše se proslavi veličanstvo njegovo. Jer iz čiste i vjerne ljubavi Božje ne samo sav imutak i sve [illegible]rtvovati nego i najveću sramotu podnositi pače i sve muke, koje može izmisliti sâm pakao, s veseljem trpjeti hoteći tim pokloniti se Bogu Višnjemu, to je najveća pobjeda vjere, najveća žrtva ljubavi i najvjerniji poklon, što može ikoje stvorenje stvoritelju svojemu učiniti. Tim se Bog neizmjerno većma slavi, nego bi se slaviti mogao svijetom punim ruža bez trnja, na kojem bi stvorovi živjeli u samom veselju i obilju i u savršenoj besmrtnosti. Sâm jedan dični mučenik bio bi najdragocjenije blago ovoga svijeta; a koliko tisuća takvih hrabrih boraca Hristovih pogiboše u prva tri vijeka kršćanstva! Tko da s apostolom Pavlom (Rim. 11, 33) ne poklikne: „O dubino bogatstva mudrosti i poznanja Božjega! Kako su nedosežni sudovi njegovi i neistražljivi putovi njegovi!“

Pomolimo se.

Bože, koji nas godišnjom svetkovinom svetih mučenika svojih Zenona i drugara njegovih razveseljavaš, dopusti milostivo: kojih se zaslugama radujemo, da se njihovim primjerima užežemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

3. dan rujna.

Sveta Serafija.

Sveta ova djevica rodom iz Antiohije u Asiji življaše u Rimu u kući gospogje Sabine za vladanja cara Hadrijana. Što je ona bila Sabini, je li rodica, družica ili službenica, ne zna se; ali se zna, da je kreposnim životom svojim, molitvom i nagovorom obratila Sabinu u vjeru kršćansku, te bila Sabini draga kao rogjena kći. Kraj nje napredova i Sabina u vjeri i dobrom vladanju.

Car Hadrijan (vladavši od godine 117. do 138.) nije izdao zapovijesti protiv kršćana; ali kad bi koga optužilo, da vjeruje u Hrista te prezire staru neznabožačku vjeru, dopustio bi, da se progoni, pače bi i sâm kad i kad to činio tobože, tko se ne klanja bogovima, da prestupa zakone carske. Tako za ovoga cara okolo godine 126. pošlje sudac Berillo po kršćanku Serafiju. No Sabina skupivši svu zlužinčad suprotivi se sudačkim službenicima. Ali je Serafija moli: „Gospogjo moja majko, dopusti mi, da idem, ti se samo moli i uzdaj se u Gospodina Isukrsta, jer ja vjerujem, ako sam i nedostojna i grešna, da će me Gospodin moj Isukrst učiniti svojom dostojnom službenicom“. „Kćeri moja — reče joj Sabina — ili živjeti s tobom ili umrijeti, ja te ne pustim“. Tada se spremi i Sabina, i pogju obje u sudnicu. Kad sudac dozna, da je gospogja Sabina s kršćankom Serafijom pred sudnicom, izagje u trijem i pozdraviv uljudno Sabinu, reče joj: „Zašto se toliko ponizujes? i zašto ne promišljaš, tko si i čija si kći? Miješaš se s kršćanima zaboravivši rod svoj i spomen muža, čija si

bila žena, i bogove, kojih ćeš gnjev lako doživjeti. Vrati se radije kući pa se okani ove bezbožnice, koja je čarobijama tebe i više drugih odvratila od štovanja bogôvâ". Sabina odgovori: „Kamo sreća, da se i ti tobožnjim čarobijama ove svete djevojke dadeš nagovoriti, kao što sam se i ja istinom dala od nje nagovoriti, da se odvratim od nečistih bogova a pristanem za Bogom istinitim, koji dobre zove u vječni život, zle pak oturuje u kazan vječnu". Sudac poštediv za sada gospogju vrati se u sudnicu, a gospogja sa svetom djevojkom ode kući.

Nego za tri dana dade sudac Berillo sv. Serafiju opet uhvatiti i dovesti na igralište, gdje joj zapovjedi, da žrtvuje besmrtnim bogovima, kojima žrtvuju i carevi. Serafija reče: „Bojim se i poštujem svemogućega Boga, koji stvori nebo i zemlju i što je u njima, a bogovima tvojim ne klanjam se, jer nijesu bogovi nego bijesovi, te meni nije prosto njima klanjati se, jer sam kršćanka." „Prigji dakle te žrtvuj Hristu svojemu", privikne joj sudac. „Ja njemu svaki dan prinosim žrtve klanjajući i moleći mu se dan i noć". „A gdje je hram (crkva) Hrista tvojega? i kakovu mu žrtvu prinosiš?" zapita sudac. Serafija mu odgovori: „Da sebe čistu sačuvam čistim življenjem, i da druge po milosti Hristovoj dovedem k vjeri njegovoj — ništa nije veće nego pravoga Boga poznati i pobožno živjeti i njemu služiti". „Dakle si ti sáma hram Boga svojega?". „Dok po njegovoj milosti čista ostanem, hram sam njegov, jer božansko Pismo kaže: Vi ste hram Boga živoga i duh Božji stanuje u vama". „Dakle da se oskvrniš, prestala bi biti hram Božji?" Serafija odgovori: „Božansko Pismo kaže: Ako tko oskvrni hram Božji, upropastit će njega Bog".

Sudac ne mareći za grijeh zapovjedi, da se Serafija preda dvjem raskalašnim mladićima iz Misira, neka je cijelu noć na zlo upotrebljavaju. Grozni mladići odvedu je na sklonito mjesto u tamnu sobu. Ondje se sv. Serafija moljaše govoreći: „Sveti, Sveti, Sveti, tebe prizivam, Gospodine Isuse Hriste, koji si pravi čuvar i branič, tebe prizivam, koji si svjetlost i radost vječna, tebe, koji si apostole u tamnicu bačene kod zatvorenih vrata obišao i ukrijepio. Pomozi sada, molim, i smiluj se na me nedostojnu službenicu svoju, i izbavi me od gnusne misli mladića ovih. Neka potamne oči njihove, da se ne mognu dotaći službenice tvoje, koja se u te uzda. Posrami besramnost njihovu, i čuvaj me čistu od oskvrnjenosti tjelesne, i daj da k tebi dogjem. Usliši me, Gospodine Isuse Hriste, koji si blagosloveni i slavni i prehvaljeni Sin s Ocem i Duhom svetim u sve vijeke vijeka. Amen". Kad potom noću ona dva mladića htjedoše da pristupe k djevici Hristovoj, na jedan put nastade silan tutanj i strašan potres, a ona dvojica padoše onesvjesnuli na zemlju. Sveta pak službenica Božja osjetivši pomoć nebesku prebdije noć moleći se Gospodinu pruženih na nebo ruku.

Rano u jutru pogju ljudi poslani od bezbožnoga suca, da vide, jesu li mladići uradili po nalogu njegovu. Uljezavši pak u sobu nagju djevicu Božju gdje se moli a mladiće gdje leže povaljeni na tle kao mrtvi ne mogući uspraviti se niti govoriti. Namah se sila svijeta onamo sleže. Po tom bude Serafija odvedena pred suca Berilla. Sudac je zapita: „Kako je, djevojko? Jesu li mladići učinili po želji tvojoj? naslagjuješ li se jošte?" Serafija odgovori: „Ti rugajući se govoriš po opakoj svojoj

misli, koju ti je izpaćio i podsio gjavo; a ja mladića, o kojima govoriš, niti sam osjetila niti su sa mnom bili". „Šta? zar nijesu noćas bili s tobom?". „Sa mnom je bio onaj, čija sam i komu pripadam". „Tko je taj?". „Čuvar moj je i branič — odgovori Serafija — Gospodin Isus Hrist". Opet će sudac: „Reci mi, kakvim si čarobijama onesvijestila mladiće?" Serafija odgovori: „Nama kršćanima nije dopušteno biti čarovnicima; nego Gospodin naš Isus Hrist oživljava one, koje vi ubijate".

Sudac iznova navali: „Ako Hrist tvoj nadvlagjuje sve čarolije, prizovi ga, neka iscijeli mladiće, da kažu, jesu li se s tobom noću zabavljali ili nijesu. Ja sam uvjeren, da si ih zato nekakvim čarolijama onesvijestila, da ne prokažu tvoje sramote". Serafija reče: „Bog, čija sam službenica, svemoguć je i u njega nije ništa nemoguće". „Ako dakle u Boga tvojega nije ništa nemoguće, učini, da se mladići oni osvijeste i da progovore". „Čarolija, kako ti misliš, ja ne znam, ali imam molitvu k Bogu mojemu, po kojoj pomaže ne samo meni nego i svima, koji ga prizivlju iz svega srca". „Kako hoćeš — reče sudac — samo učini, da mladići progovore; tada ćemo vidjeti djevičanstvo tvoje".

Zatim donesu mladiće u sudnicu; oni su bili kao nijemi i nijesu se mogli nikud maknuti. Sv. Serafija raširiv ruke pomoli se: „Gospodine svemogući Bože, koji si stvorio nebo i zemlju, more i sve što je u njima, koji si preko svetih apostola svojih mrtve uskrsavao, gubave očišćavao, bijesove odgonio, nijemima govor povraćao, gluhima sluh davao, sada, molim, usliši me, službenicu svoju koja se uzda u te, i ne odvrati lica svojega radi

ovoga nesrećnika i nevjernika, nego iscijeli mladiće ove pred svima, koji tebe čekaju, na sramotu ovoga bezumnika, koji bjesni na vjerne tvoje. Priteci, Gospodine, neka znadu, da si ti jedini Bog, koji tvoriš čudesa i nema drugoga osim tebe." I primivši dotače se mladíćâ i reče: „U ime Gospodina našega Isusa Hrista uspravite se u stanju svome." I odmah ustanu na noge i progovore.

Kad se narod videći ovo počne diviti, reče sudac: „Vidite, da nije mogla učiniti čarolija svojih a da se mladićâ rukama ne dotakne". Zatim zapita mladiće: „Šta je ova učinila, da vas onesvijesti?" Mladići odgovore: „Gospodine suče, kad se po twojem nalogu približismo k njoj, u onaj čas uljeze mladić nekaki divne ljepote i veličine; sav se sjao kao sunce, i stade megju nas i ovu djevojku; a od sjajnosti njegove poduze nas drhat, mrak i nesvijest; i odonda dosad bili smo u nesvijesti. Vjeruj, gospodine suče, ili je ova djevojka čarovnica ili je njezin Bog doista velik." Opaki sudac zavrzujući još jednako koješta o čarolijama reče Serafiji: „Da vidimo, šta će ti koristiti vještina tvoja: žrtvuj, ili ću ti dati glavu odsjeći." Serafija odgovori: „Radi što ti drago, ja ne ću žrtvovati bijesovima, jer sam kršćanka." Potom svetu djevicu izbiše, i napokon joj po osudi sučevoj odrubiše glavu.

Sabina pokupi ostatke svete Hristove djevice Serafije i kao dragocjeno blago sahrani u grobnicu, koju je za sebe bila načinila, s velikom pomnjom i nakitom. Od onoga dana ne prestajaše Sabina dijeliti milostinju, uzdajući se u ime Isukrstovo i ostajući u vjeri, koju joj preda sv. djevica Serafija. I nastojaše svaki dan da obigje bolesnike i tamničare

dajući im obilato sve što bi im potrebno. Poslije pogibe i sv. Sabina smrću mučeničkom, te joj se spomen slavi na 29. dan kolovoza. U Rimu ima prekrasna crkva, koja je sagragjena na čast ovim dvjem sveticama, i u njoj se nalaze njihove svete moći (ostaci).

* * *

Sv. Serafija po svoj je prilici u kuću sv. Sabine došla kao službenica; no kad je Serafija besjedom i životom svojim Sabinu navela na najveću sreću, na živo kršćanstvo, Sabina je Serafiju držala kao učiteljicu i prijateljicu svoju. Upravo zato što je Sabina prosvijetljena bila vjerom, što je sveta duša Serafijna i njezinu dušu zapalila vjerom i ljubavlju, kao svijeća što zapaljuje svijeću, znala je dobro, što joj je službenica Serafija, znala, da joj je ona najveća dobrotvorka, pače može se reći preroditeljka njene duše. Kako li se posve drukčije prečesto drže gazde prema služinčadi! Gdjekoja na primjer gazdarica mnije, da je Bog zna koliko uzvišena iznad službenice; ni na um joj ne pada, da bi se s njom Bogu pomolila ili pače da bi od nje primila uljudnu opomenu kršćansku. Imade dapače gospode i gospogja, koji ne mogu pravo razumjeti, kako bi oni na drugom svijetu jednaki bili sa služinčadi svojom. Takvi ne će dakako biti jednaki sa služinčadma, koja su doista pobožno živjela, nego će biti daleko ispod njih ili će čak u živi smet na dno pakla biti bačeni. Pa i to će biti dijel muka njihovih, videći naime neizmjerno daleko iznad sebe čeljad, koju su držali gotovo ni za što. Ako hoćeš da na drugom svijetu dogješ onamo, gdje će biti pobožna kršćanska služinčad, drži ih već ovdje za svoju braću i sestre.

Pomolimo se.

Bože, koji si megju ostalim čudesima svoje mogućnosti i slabomu spolu podijelio pobjedu mučeništva, dopusti milostivo: koji blažene Serafije djevice i mučenice tvoje rogjenje svetkujemo, da po njezinim primjerima do tebe koračamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

4. dan rujna.

Sveta Ida.

Ida bijaše Njemica od velikaškoga roda. Roditelji je odgojiše u strahu Božjem; zato joj najmilija zabava bješe molitva i čitanje i razmiljašnje o istinama vječnim. U njezino doba vladaše u Franačkoj i Njemačkoj car Karlo Veliki (od godine 771. do 814). Idući car s vojskom u rat, razboli mu se teško jedan izmegju najhrabrijih i najumnijih vojskovogja, po imenu Egberto. Car preda bolesnika roditeljima Idinim na njegovanje. Kao što su roditelji pomnjivo nastojali oko bolesnika, tako bi ga i Ida po primjeru njihovu kadšto podvorila, koliko bi joj smjernost dopustila. Egberto gledajući krotku, smjernu, milu i bogoljubnu djevojku, zamilova je, pa kad ozdravi te ga car Karlo obigje, zamoli cara, neka zaprosi za nj djevojku u roditéljâ. Car veseo što mu je ozdravio mili vojskovogja, zaprosi za nj djevojku; roditelji pak drage volje pristaše na želju carevu i prosidbu Egbertovu. A da bude Egberto što miliji tastu, podijeli mu car mnogo zemalja u državu, i još ga imenova vojvodom svih Saksonaca megju rijekama Rheinom i Veserom. Potom se Egberto, i sam

bogoljubac, vjenča s bogoljubivom Idom, i povede je kući mnogo hvaleći Bogu za dobra, koja primi. Na putu dogju na ubavo mjesto šumama opkoljeno, razapnu ondje šatore, i legnu na počinak. Bilje i cvijeće, što je ondje bilo, nametne ih na ugodne sne. I blažena Ida usni san, a to se javi angjel Gospodnji, koji davši joj mnoge spasonosne opomene napokon reče, neka na onom mjestu na svoj trošak sagradi crkvu, gdje će jednoć slobodnije Bogu služiti i skupa s mužem svojim ukopana očekivati dan vječne plaće. U jutru probudivši se iskaže bl. Ida Egbertu što je snila; Egberto pak nazirući u snu bogoljubive žene volju Božju pristane s veseljem na gragjenje crkve. Malo vrijeme zatim postajalo a to se na onom mjestu diže lijepa crkva od kamena sagragjena na čast sv. Marije Bogorodice i sv. Germana biskupa. Kad je Egberto izbivao od kuće, blažena bi Ida kod one crkve boravila, za nj se Bogu molila, kitila oltare i dobra djela činila; i kad joj je muž doma bio, rado bi zalazila onamo, da ljubeći muža i ljubljena od njega ne natruni joj se duša putenim (tjelesnim) požudama. Budući ona s mužem po odredbi Božjoj jedno tijelo gledaše još većma, da bude s njim ljubavlju nebeskom jedan duh.

Kad nakon nekoliko godina Egberto svršiv vrijeme vojevanja svojega na ovom svijetu blaženo premine, ukopa ga sv. Ida u onoj crkvi, a za sebe načini do crkve trijem, da se ondje u samoći nesmetana bukom ljudskom s Bogom bavi. Odrekavši se posve svijeta morila je po riječi apostolovoj (Kološ. 3, 5) ude svoje koji su na zemlji, slast, zlu želju, gizdu i lakomstvo, i sav suvišak od dohodaka svojih preko ruku siromaških prenosila u

žitnice nebeske, bojeći se da škrto sijući ne bi škrto i žela. Mnogo vremena prije smrti načini sebi mrtvački sanduk (lijes) od mramora, koji bi sve do smrti svaki dan vrhom napunila svakojake hrane i drugih stvari, pa tada razdala potrebnicima. Zaisto blažena žena, koja razumje ništemu i ubogomu, da je Gospodin izbavi u zli dan. A tko bi mogao opisati njena noćna bdjenja i vruće molitve? Tko pripovjediti što je sve pred očima Boga samoga potajnim trudom radila? Jer bogomisaono življenje provodeći nikad ne prelažaše praga sobe svoje osim da uboge nadijeli. Uklanjaše se pak svakoj hvali ljudskoj težeći jedino na savršenu ljubav Božju.

Ovako došavši življenju do željenoga kraja, kad platac svijeh Bog odredi grlicu svoju prenijeti u visine nebeske da ondje poslije prolažljive žalosti u radosti vječnoj savije gnijezdo, osjeti sv. Ida po teškoj bolesti blizoću samrtnoga časa, pa pozove duhovnika svojega Bertgera, svećenika sveta života i prokušane čistoće, a poslije i više drugih sluga Božjih, koje sve prosi, da se za nju Bogu mole i molitvama svojim da je isprate do Gospodina. Tako učiniše sluge Božje, moliše se, i na nebesima uslišena bi molitva njihova. Jer dok se oni Bogu moljahu, vjerna službenica Gospodnja ispusti dušu. Tijelo bi joj metnuto u mramorni sanduk i časno sahranjeno do pokojnoga muža u trijemu, u kojem se bješe zavjerila Bogu na službu. Ondje dokazuju čudesna ozdravljivanja, koliko je Bogu draga.

* * *

Sv. Ida udavši se za Egberta po volji roditeljskoj, u kojoj je nazirala volju Božju, živjela je

i u ženidbi sveto kao otprije, te nastojala, da s mužem s kojim bijaše jedno tijelo, bude po ljubavi nebeskoj još većma jedan duh. Ako i jest po dužnosti svojoj puteno općila s mužem, duša joj ipak ostade čista od pohlepe na tjelesne naslade. Nasuprot kolikim je ženidbenim drugovima ženidba zamka gjavolja, u koju padnu i poginu krivo držeći, da im je svako raskošje dopušteno. Sv. Pavao istina uči (Kor. I. 7, 3—5): „Muž neka čini ženi (ženidbenu) dužnost, tako i žena mužu. Žena nije gospodar od svojega tijela nego muž; tako i muž nije gospodar od svojega tijela nego žena. Nemojte se zabranjivati jedan od drugoga već ako u dogovoru za vrijeme, da se postite i molite Bogu". Muž dakle i žena imaju jednako pravo jedno prema drugom; ali je pravo njihovo s mnogo strana stegnuto. Općenje ženidbeno treba da se vrši u onom redu, koji je prema naravnom cilju ženidbe; svako općenje osim reda od naravi odregjena drugovima je zabranjeno i po vrsti je težak grijeh. Za takav je grijeh Bog već u starom zavjetu (Mojs. I. 38, 8—10) smrću kaznio Onana, da pokaže, koliko mu je mrzak takav grijeh. Svrh toga su ženidbeni druzi obavezani na mjeru i uzdržljivost, i obavezani jedno drugomu štediti zdravlje. U starije doba bila je ženidbenim drugovima u neka sveta vremena i za vršenja nekih svetih djela uzdržljivost naročito zapovjegjena, kao što i sv. Pavao veli, neka se po dogovoru uzdržavaju jedan od drugoga, kad se poste i Bogu mole. Ako sad i nema naročita zapovijest o tome, ali ima duševna dužnost, što obazuje na mjeru i čuvanje zdravlja. Pa puteno općenje treba da služi višemu duševnomu cilju ženidbe, ono neka služi k utvrgjivanju duševne ljubavi megju mužem i ženom; u tom i jest čistoća ženidbena. Zatim je ženidbi cilj i ragjanje djece; raditi protiv ovoga cilja na način nedopušten težak je grijeh, kao što nam dokazuje kazan Onanova. U ženidbi čini se kojekakvih manjih i većih grijeha protiv stidjivosti, čistoće i mjere i protiv same naravi, o kojima je ipak teško ovdje govoriti. Tko sumnja, je li ovo ili ono što radi u ženidbi dopušteno, nije li grijeh, neka pita u ispovijedi bogoljubiva a ujedno učena i razborita svećenika.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Ide, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

5. dan rujna.

Sveti Lovrencije Justinijan.

Justinijani su starodrevni patriciji (vlastèla) u gradu Mlecima. Od Bernarda Justinijana rodi se Lovrencije godine 1381. Bernardo umre još mlad ostaviv udovu ženu Kvirinu u dobi od dvadeset i četiri godine sa petero djece. Iz ljubavi k djeci ne htjede udovica drugi put da se uda, nego po nauku apostolskom (Tim. I. 5, 4—5. 10) uze učiti se kućom svojom upravljati, pa uzdajući se u Boga i živeći u molitvama i u moljenju dan i noć pogje za svakim dobrim djelom. S Lovrencijem bilo joj lako, jer je od male maloće pokazivao plemenitu i ozbiljnu ćud. Ali majka nazirući u onoj ozbiljnosti odviše ponosa i težnje na

svjetovne časti, opomenu ga veleći, da oholija vodi na zlo; a Lovrencije smiješeći se reče kao od šale: „Ne boj se, majko; još ćeš me vidjeti velikim slugom Božjim“.

Kad Lovrencije bijaše u 19. godini, u dobi u kojoj putene zamame obično čine dvouman put života čovječjega, pa stade željno tražiti mir u stvarima izvanjim, a ne nagje ga, javi mu se djevojka od sunca sjajnija — a to bila Mudrost Božja — te mu reče: Mladiću, što lutaš kojekuda tražeći mir? šta tražiš, u mene je; šta poželje, dat ću ti ja, ako hoćeš da ti budem vjerenica. Mladić pristane, a Mudrost ga poljubi i iščezne. Od onoga časa izgubiše svjetovne stvari vrijednost za Lovrencija; noseći samo Boga i vjeru u srcu pristaja svega vijeka svojega vjerno za Mudrošću vječnom. Ostavivši svijet i sve što je u njemu mogao imati, pogje u redovnike svetogjurgjevske na otok Algu, što je blizu Mletaka. Primljen na iskušavanje pokaza brzo svim vladanjem svojim, da u znanosti svetih stvari nije tek prvača ili novajlija nego savršen duhovnik. Revnost njegovu trebalo većma obuzdavati nego li podraživati. Da ne govorimo, kako se nije gotovo nikad do sita najeo te mu je življenje bilo neprekidno pošćenje, čudno je, kako želeći da se mrtvi, nije nikad ni uz najveću zimu pristupio k peći. Pozove ga jednom stariji redovnik k ognju, pa kad ne htje, primi ga za ruku, i osjetivši kako mu je drvena od zime, reče mu: „Sinko, velik je oganj, kojim goriš iznutra, kad ove zime ne osjećaš“. A opet uz najžešću žegu ljetnu ne bi osim kod objeda i večere ni u samoj bolesti okusio vode, da ugasi žegju; kad bi ga ipak braća vodom nudila, znao bi im reći: „Kako ćemo snositi vrućinu u čistilu, ako ne možemo trpjeti ovo malo žegje?“ Nikad ne sigje u kloštarski vrt, da se okrijepi skorašnjim vazduhom ili da se razdraga mirišljivim cvijećem. Nikad ne obigje roditeljsku kuću, osim kad bi zvan k bolesnoj majci. U bolovima pako pokaza divnu strpljivost; u vratu načine mu se čirovi; liječnici ne nadaju se, da bi ga mogli drukčije iscijeliti nego rezanjem i paljenjem vrata, ali misle, ne će moći mlad čovjek podnijeti onolikoga bola. No Lovrencije ravnodušno, kao vazda, reče braći redovnicima: „Što dvoumite, braćo? Neka reže i pali liječnik koliko treba; zar mi ne će moći jačine dati Gospodin, koji je dade trim mladićima u žarkoj peći?“ I doista za svega bolnoga rezanja i paljenja ne prodre mu ni uzdah, osim što jedan put zazove ime Isusovo.

Postavši svećenik kad je služio sv. misu, gledaoci bi u čudu stali i od njegove se velike bogoljubnosti našli pobugjeni na pobožnost. Kolika li pažnja njegova kod sv. službe, kolika nepomičnost, kolike suze! Pisac njegova života — a to je sinovac mu Bernardo Justinijan — kazuje, kako je od jednoga redovnika pouzdanika Lovrencijeva čuo, da se Lovrencije služeći sv. misu noću na božić poslije podizanja zanesao izvan sebe, pa kad je u takovu stanju podugo bio, pristupi k njemu gjakon po više puta, ali on ostade nepomičan. Napokon potegnut za misno ruho, prene se kao iza zna, i reče: „Evo služit ću dalje, brate No što ćemo s ovim ovako lijepim djetencem učiniti? Kako ćemo sama i gola na ovolikoj studeni ostaviti?“

Lovrencije ukloni se častima svjetovnim, ali dostojanstvima crkvenim ne mogaše se ukloniti: godine 1406. postade prior u kloštru svetoaugu-

stinskom, poslije sedam pak godina vrhovni poglavar svega zbora. Budući poglavar činio se još ponizniji, vršio rado i veselo najniže poslove, nosio najpohabanije odijelo. Kako je bio uglagjen i izobražen a pun iskrene ljubavi, njegove su se nauke i opomene dragovoljno primale; besjeda mu bila kratka a jedra; prazne ne bi kazao ni jedne. Starješovao je mudro, službu činio revnosno i vješto, i uredbu reda svoga tako zgodno popravio, da su ga po tom općenito držali za utemeljitelja redu. Ali svjetlost kreposti njegovih sine i preko zidova kloštarskih, te ga papa Eugenije Četvrti godine 1433. imenuje biskupom Mletačkim. Od davnih vremena bijaše u Gradu u Istri patrijarah. Kad u vrijeme sv. Lovrencija umre Gradski patrijarah, prenese papa onu čast patrijarašku na biskupa Mletačkoga, i tako bi Lovrencije prvi Mletački patrijarah. On i u časti biskupskoj i patrijaraškoj nimalo ne popusti od oštroga življenja i od drugih kreposti, koje je izvršivao otprije u redovništvu. Svu biskupiju obigje glavom, i gleda apostolskom revnošću sve vjerne da nagovori na držanje zapovijesti Božjih i crkvenih. Dohotke biskupske razda na korist Crkvi i na utjehu ubogima. Kad jednom Lovrenciju njegov rogjeni brat Leonardo preporuči siromaha za milostinju, on reče siromahu: „Idi k mojemu bratu Leonardu, pa mu reci u moje ime, da ti on da milostinju, kad ima od Boga, da može od svoga dati". A da dozna potrebe ljudske, služio se udovicama poštovanim i pouzdanim, zato što je ženskinje revnosnije za takva djela milosrdnosti i prikladnije za doznavanje potajna uboštva navlastito kod ljudi, koji su otprije bili imućni; a upravo na takve ljude najviše se smilovao sv. Lovrencije.

Volio je pak, da ga kadšto i prevare nego da sâm sve preoštro ispituje, i volio bi dati komu ne bi trebalo nego ne dati komu bi trebalo. A opet volio je davati ljudima stvari što trebaju nego li novac, i volio više njih nadijeliti manjim novcem nego li samo nekolicini dati mnogo. Jednom zamoli sv. Lovrencija rogjak ne ubog, da mu novcem pomogne kod udaje kćeri. „Pomisli, brate — odgovori mu sv. Lovrencije — ako ti malo dadem, šta će ti to; ako li mnogo, zakratit ću mnogima, da jednomu učinim po volji; pa osim toga što god imam, Crkva mi je predala više za hranu siromasima nego li za nakit ženskoj kosi ili za bisere. Oprosti dakle, kad ti ne mogu dati". No ništa nije bilo draže ubogima u Mlecima nego lagje pune drva, što je sv. biskup razdavao za ciče zime. A novaca mu je dolazilo gotovo svaki dan, odakle se ne bi ni nadao. Kada bi pak tko molio milostinju, a on ne bi imao novaca, obeća mu, da će mu dati čim uzima, ili uzajmi brže bolje novaca. Kad ga upravitelj zapita, u koga uzdajući se toliko razdava i još dugove čini? odgovori mu: „Uzdam se u Gospodina svojega, koji će moći lako za mene platiti". I ne prevari se, jer mu opet iznenada dogje otkle god novaca. Na taj način nije čudo, što su ga ljudi svake vrste mnogo poštovali i ljubili; i vijeće Mletačko više puta ga u teškim prilikama pitalo za savjet i za molitvu. Nego mu se ime i daleko preko megja Mletačkih razglasilo: papa ga pred Rimskim stožernicima nazvao dikom i uresom biskupskim.

Koliko je pak molitva sv. Lovrencija bila moguća, kazat ćemo za potvrdu samo ovo. Na otoku Korčuli stanovaše u pustu i kršovitu mjestu

preko trideset godina pustinjak, koji je na glasu bio sa sveta življenja. Mlečanin neki baveći se na Korčuli pogje k pustinjaku, da ga pita, što misli, hoće li postradati Mleci u ratu, koji su tada vodili s vojvodom Milanskim. Čovjek Božji odgovori mu: „Raspalio se gnjev Gospodnji na vas, jer odbaciste riječ Gospodnju, pa kad ne bi suze biskupa vašega molile za vas, već bi bili davno propali kao Sodoma“. Jer su vlastèla Mletačka bila raskošna, ohola, pohlepna na bogatstvo, i pritješnjivala su i globila pučane.

Megjutim od starosti i trudbe oko vršenja teških dužnosti malakše tjelesna snaga sv. patrijarhu, pa osjeti, da mu se približava konac života. U sedamdeset i četvrtoj godini vijeka svojega jednom reče sinovcu Bernardu: Kako bih rado otići s ovoga svijeta, kad bi se svidjelo Gospodinu. Jer nijesam bolji od otaca svojih; ali tebi, blagi Isuse, ne treba gledati na moju volju nego na korist puka svojega“. A Gospodin bi voljan uslišiti molitvu njegovu. Za nekoliko dana poduzme ga ljuta groznica. Sveti patrijarah spavaše vazda na tvrdoj slamnjači. Sad u teškoj bolesti spremiše mu meku postelju. Ali on ponešto ljutito reče: „Zar perinu spremate za mene? Nije Gospodin ležao na perini nego na pretvrdom drvetu“. Primivši pobožno svete sakramente reče nazočnima: „Braćo, vršite zapovijesti Gospodnje. Vjerujte mi, ništa nije bolje nego služiti Gospodinu“. Jošte reče svojemu ljubaznomu učeniku Marcellu: „Marcello, što se žalostiš sa mojega odlaska? Ja idem naprijed, a ti ćeš skorim za mnom. Tako se Gospodinu svidjelo, da se o uskrsu opet nagjemo“. I podigavši oči na nebo, „Idem k tebi — reče — dobri Isuse“, i usne

u Gospodinu, godine 1455. Potom se razboli Marcello i o uskrsu premine.

* * *

Sv. Lovrencije patrijarah molio se Bogu suze lijući za duhovno stado svoje, i Bog poštedi njega radi grešni grad Mletke. Nuto, kako mogu bogoljubivi ljudi čitavim gradovima korisni biti! Bog njih radi oprašta zaslužene kazni opakim gradovima. Da se u Sodomi i Gomori našlo samo deset pravednika, bio bi Gospodin oprostio onim gradovima njih radi (Mojs. I. 18, 32). Gospodin izbavi grad Jerusalem iz ruku Asirskih radi Davida sluge svojega (Isp. Kralj. IV. 20, 6). Vidi po tom, kako se varaju oni, koji misle pa i javno govore, da redovnici i redovnice, megju kojima ima bez sumnje svagda pobožnih i vjernih službenika i službenica Gospodnjih, ništa ne koriste ljudskome rodu nego da su mu samo na teret. Da nema u gdjekojem gradu onakovih redovnika i redovnica, ne bi li već davno bio propao od ognja, pomora, potresa ili od drugoga kakova zla?

Raspalio se pak bješe gnjev Gospodnji na Mlečane, što su odbacivali riječ Gospodnju. Mlečani su voljeli ići na igrališta i u teatre, voljeli zgrtati blago zemaljsko nego ići u dom Gospodnji i slušati riječ o blagu nebeskom. Za riječ Gospodnju nijesu marili, i propovjednike, glasnike riječi njegove, prezirali su, ozloglašivali i progonili. S toga se raspali gnjev Gospodnji, i htjede za uvredu njemu učinjenu pogubiti grad. Rekosmo: za uvredu Gospodinu učinjenu; jer preziranje i uvreda učinjena riječi Božjoj i glasnicima njezinim uvreda je Gospodinu Bogu; kao što bi i zemaljskomu vladaocu

bila uvreda, kad bi tko zapovijesti njegove prezirao i glasnike zapovijesti ne slušao ili pače psovao i grdio. „Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire“, reče Isus glasnicima evangjelja. Luk. 10. 16.

Pomolimo se.

Daj molimo, svemogući Bože, da nam blaženoga Lovrencija ispovjednika tvojega i biskupa časna svečanost poveća i pobožnost i spasenje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

6. dan rujna.

Sveti Eleuterije.

O svetom opatu Eleuteriju pripovijeda ovo sv. papa Gregorije Veliki, koji je od godine 590. do 604. vladao Crkvom katoličkom:

„Eleuterije otac monastira (kloštra) blaženoga evangjelista Marka, koji monastir leži pred zidovima grada Spoleta, dugo je sa mnom u ovom gradu u mojem monastiru živio, i ovdje umro. Za njega pripovijedaju učenici njegovi, da je moleći uskrsao mrtva. A bio je čovjek tolike priprostoće i skrušenosti te nema sumje, da su one suze iz tako ponizna i priprosta srca izlazeći kod svemogućega Boga mogle mnogo postići. Pripovjedit ću dakle čudo njegovo, što mi je on sâm na moju molbu priprosto kazivao. Jednoga dana kad je bio na putu ne imajući kuda da se svrati, pogje u monastir ženski, gdje je bio djetić (muško dijete), kojega je zli duh obično svaku noć mučio. A duvne (redovnice) čim su dočekale čovjeka Božjega, odmah

ga zamoliše, da onaj djetić noću kog njega ostane. Eleuterije ga ljubazno primi i dopusti, da one noći kod njega spava. Kad bi u jutru, duvne stadoše pomnjivo ispitivati Eleuterija, je li mu djetić šta učinio. Eleuterije čudeći se zašto ga onako ispituju, odgovori: „Nije ništa“. Tada mu one kazaše stanje djetićevo, da naime zli duh ni jedne noći od njega ne odstupa, i navališe na nj, da djetića uzme sa sobom u monastir, jer ne mogu više gledati stradanja njegova. Pristane starac, i povede sa sobom djetića. Kad je djetić bio već dugo vremena u monastiru te stari neprijatelj nije se nikako usudio k njemu pristupiti, srce se starčevo s izbavljenja djetićeva nešto odviše obradova, jer jednom reče braći: „Braćo, gjavo se s onim sestrama (duvnama) šalio; a kad se došlo k slugama Božjim, ne usudi se više pristupiti k ovomu djetiću“. Istom izusti ove riječi, u onaj par poduzme gjavo djetića i stane ga mučiti pred svom braćom. Videći to starac, stade ga kukanje i lelekanje. Kad je dugo kukao, uzmu ga braća tješiti, a on im reče: „Vjerujte mi, u usta ni jednoga od vas ne će danas ući jelo, ako se ovaj djetić ne izbavi od bijesa“. Tada se dade sa svom braćom na molitvu, i dotle se moliše, dok se djetić iscijeli od muke. Iscijeli se pak tako sasvim, da se zli duh nije više usudio k njemu pristupiti.

Kolika pak je bila moć molitve Eleuterijeve, iskusih na sebi samom. Jer kad sam neko vrijeme u monastiru mnogo patio od slabosti i braća me u životu još držala podajući mi često okrepe, dogje i uskrs. I ne mogući ja postiti na veliku subotu, kada svi i djeca poste, počeo sam više od tuge nego li od bolesti malaksavati (slabiti). No žalosna

duša moja odmah se utješi, kad istoga čovjeka Božjega krišom (potajno) dovedem u bogomolju, i zamolim, neka mi u svemogućega Gospodina molitvom svojom izmoli jakost, da u onaj dan postim; što se i zbi. Jer čim unigjosmo u bogomolju, od mene ponizno zamoljen dade se sa suzama na molitvu, i malo zatim savršivši molitvu izagje. Pa na riječ blagoslova njegova toliku jakost dobi želudac moj, da sam posve zaboravio jelo i bolest. Počeh diviti se, kakav sam i kakav bijah, ne osjećajući ništa više od onoga, oda šta sam bolovao. Kad nastade večer, nagjem se tako jak te bih bio mogao, da sam htio, do drugoga dana produžiti post. Ovako iskusih, da je i ono istinito, što sam čuo o Eleuteriju a nijesam sâm vidio".

Sv. Gregorije papa ne pripovijeda više ništa o Eleuteriju; ali da još kažemo, što pripovijeda o bratu njegovu Ivanu. „Često se dogagja — kazuje sv. papa — da duša izlazeći iz tijela pozna one, s kojima će po jednakosti krivice ili zasluge doći u jednako prebivalište (na drugom svijetu). Jer poštovani starac Eleuterije imagjaše u monastiru svojem rogjenoga brata Ivana, koji je četrnaest dana naprijed braći prorekao smrt svoju. Pa brojeći svaki dan dneve, kako prolaze, poduze ga groznica na tri dana prije što će preminuti. A kad mu prispje čas smrti, primi otajstvo Gospodnjega tijela i krvi, i dozvavši braću kaže im, da pred njim pjevaju psalme. I dok su braća pjevala, iznenada zaviče: „Urso, dogji!" Ovo izrekavši odmah premine. Braća se čudiše ne znajući što je brat umirući ono zavikao. Za pokojnikom nastade velika žalost u monastiru. Četvrti pak dan bijaše trijebe, da se neka braća iz monastira pošlju po

nekakvu stvar u drugi daleki monastir. I došavši braća onamo nagjoše ondješnje monahe (redovnike) veoma žalosne. Upitani što su onako žalosni, odgovoriše: „Mi oplakujemo opustošenje ovoga mjesta, jer nam je prije četiri dana preminuo brat, čiji nas je život držao u ovom monastiru". Upitani opet, kako se pokojni brat zvao, odgovoriše „Urso". Kad su poslana braća dalje ispitivala o času smrti njegove, doznaše, da mu je upravo u onaj čas izašla duša iz tijela, u koji par je bio od Ivana pozvan. Odakle se razabira, da su oba imala jednaku zaslugu, i dano im je, da u jednom prebivalištu zajedno žive, koji su zajedno iz tijela izašli".

* * *

U onim riječima sv. Eleuterija, kojima je očitovao radost zaradi izbavljenja djetićeva od vlasti gjavolje, bilo je malo taštine, pa se zato zlo odmah vratilo na jadnoga djetića. Iskustvo uči, kad tko primi milost kakovu od Boga pa se njom ponosi ili o njoj uopće bez potrebe govori, da je obično izgubi. Tà i gdjekoji naši ljudi sakrivaju blago od svijeta, da im ga ne ureku. Čim se naime milosti Božje, koju imamo, stane hvatati samoljublje i taština, postaje nam od milosti otrov na duši, može se reći hrana grijehu; zato je onda Bog uzme. Pazi dakle, da o milostima Božjim šutiš, pa kad misliš, da ti treba o njima govoriti, govori na takovi način i s takvom namjerom, da odatle bude Bogu a ne tebi čast i slava. Malena taština, koja bješe poduzela sv. Eleuterija, bila je odmah iskajana pokorom, poniženjem i molitvom. No koliko ljudi na ovom svijetu imade onako sveto življenje i onakovu molitvu pobožne braće u pomoć, da bi

mogli kao sv. Eleuterije izgubljenu milost opet dozvati?

Pomolimo se.

Zagovor blaženoga Eleuterija opata neka nas, molimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

7. dan rujna.

Sveti Anastasije.

Kad neznabošci u prva tri stoljeća progonjahu kršćane, neprijatelj ljudskoga roda nastojaše iz pameti ljudske izbrisati pobjede mučeničke, da ga krune mučeničke ne bi smele, posramile i oborile. Ali puk sačuva u svetoj uspomeni dične borce Hristove, pa što je tako ostalo u pameti vjernima na slavu blaženih, to valja s prevelikim poštovanjem pokupiti te čitati i u srce slagati.

Rimski car Dioklecijan izda godine 303. zapovijest, neka se kršćani liše svih časti i dostojanstva, crkve neka im se razvale i svete knjige spale; malo poslije kad izgorje palača carska u Nikomediji pa neznabošci potvoriše kršćane, da su palaču zapalili, car opet zapovjedi, neka se svi kršćani koji ne bi htjeli žrtvovati bogovima, udare na najteže muke te pogube.

U to vrijeme življaše u gradu Akvileji u Istri blaženi Anastasije, koji je — što treba sa čašću napomenuti — bio rukotvorac valjar, da ispuni one zapovijesti apostolske, po kojima smo dužni

raditi rukama svojim, da mognemo potrebitima udjeljivati. Jer nije nećasno makar kaki zanat (meštriju) raditi, da se izvrše zapovijesti Božje, da se poluči savršena slava kršćanstva.

Čuvši pak sv. Anastasije, da u gradu Solinu u Dalmaciji mnogi kršćani pogibaju a gdjekoji između njih bojeći se strašnih muka i smrti da se kolebaju u vjeri, ostaví radionicu povodeći se za svetim apostolima Jakobom i Ivanom, koji kad krpiše mreže svoje, jer bijahu ribari, ostavivši lagju i orugje pa i samoga oca otidoše za Gospodinom. Tako i blaženi Anastasije ponukovan milošću Božjom ostavi sve i pogje u Solin, da one bojazne kršćane primjerom svojim ohrabri; jer je znao, da se ne može naći kruna mučenička, ako se ne odbace stvari svjetovne kaoti zaprečice i smetnje kod borbe, i jer je u srcu imao usagjene riječi Isusove (Mat. 10, 28): „Ne bojte se onih, koji ubijaju tijelo a duše ne mogu ubiti“, i riječi (Iv. 15, 13): „Veće ljubavi od ove nitko nema, da tko dušu svoju položi za prijatelje svoje“.

Došavši bl. Anastasije u Solin nastani se u gostionici, na kojoj načini znak sv. križa, pa i izišavši na ulicu zlamenovaše se zlamenom Hristovim. Po tom neznabošci poznaše odmah da je kršćanin, te ga sudske sluge ščepaše i odvedoše pred carskoga suca. Što se pak radilo s blaženim ispovjednikom Hristovim, kakve su mu muke zadavali i što je on odgovarao, ne zna se više, jer nestade pisama o tom; samo se znade, da je sudac napokon presudio, neka mu se o vratu objesi kamen i neka se potopi u dubinu morsku. I bačen odmah u more s kamenom o vratu steče slavu mučeništva.

A bijaše u Solinu poštovana vladika (vlasteoska žena) po imenu Asklepija, imutkom bogata, životom kršćanka; koja robovima svojim obeća slobodu i veliku plaću, ako nagju tijelo blaženoga mučenika. Ovim obećanjem zamamljeni pomnjivo tražiše robovi tijelo mučenikovo po žalu i po moru, i po odredbi Božjoj namjeriše se na Afričane, koji su već izvadili iz mora časno tijelo s kamenom. Robovi navale na njih govoreći, da su ubili čovjeka, kad imadu u rukama mrtvo tijelo, samo da ih uplaše pa da od njih dobiju svete ostatke. I doista Afričani puste im tijelo, i samo kamen ponesu sa sobom. Rečena pak bogoljupka radosna što je zavrijedila primiti od Gospodina onoliki dar, sakri tijelo, dok ne henja bjesnilo progonstva. A poslije sagradi basiliku crkvu, i blaženoga mučenika smjesti u polju Solinskom. U Akvileji pak radionica bl. Anastasija pretvori se u bogomolju, pa gdje su se otprije ispirale ljage sa odijela, sad se molitvama brišu ljage sa dúšâ.

Kad barbari razvališe Solin, tijelo sv. Anastasija preneseno bi u obližnji grad Spljet u crkvu presvete Bogorodice. Godine 1210. načini arhibiskup Spljetski Bernardo nov oltar na čast sv. Anastasiju, ter izvadiv tijelo njegovo iz staroga oltara metne ga u novi. Molitve njegove neka nas pomažu!

* * *

Mi smo istina dužni bližnjemu, koji se nalazi u skrajnjoj duhovnoj nuždi, u pomoć priteći i s pogibjeli života svojega, jer je život vječni bližnjega veće dobro od života našega vremenoga; ali što je sv. Anastasije učinio upravo davši život svoj, da tim odvrati malodušne kršćane od odmetništva,

ono je preko dužnosti naše, ono je viteška (heroička) ljubav k bižnjemu, jer „veće ljubavi od ove nitko nema, da tko dušu svoju položi za prijatelje svoje".

A zašto je sv. Anastasije onoliko ljubio bližnjega, zašto smo i mi dužni ljubiti bližnjega kao same sebe? Koji su tomu razlozi? Bližnji je naš stvoren na sliku Božju; s toga treba da bude ljubav naša općenita obuhvatajući sve ljude i najniže i najsiromašnije, jer su i ovi stvoreni na sliku Božju. A sv. Anastasija ništa nije više boljelo nego gledajući, da je ova slika Božja grijehom zamrljana ili mrakom nevjerstva pomrčena, i nije mario život svoj dati, da se to ne dogodi braći kršćanima. Najsavršeniji pak ugled za ljubav našu k bližnjemu imademo u svetoj ljubavi Božjoj k nama ljudima. Bog obuhvata sve ljude ljubavi svojom: nema čovjeka, kojega ne bi on istinito ljubio; nema ga, koga ne bi bio otkupio; nema ga, komu ne bi bio dao angjela čuvara i komu ne bi sâm došao u pomoć na molbu njegovu; nema ga, koga ne bi htio učiniti vječno srećnim i blaženim. Razlog je ljubavi njegovoj cigla (sáma) njegova dobrota i njegova čovjeku utisnuta slika; s toga ljubi sve ne gledeći tko je tko, samo one ljubi više, u kojima bude slika njegova kreposnim življenjem većma na njega nalik. Samo tada ljubimo bližnjega pravo kršćanski i sveto, kada ga ljubimo zato, što je stvoren na sliku Božju, što je dijete Božje i brat Isukrstov.

Pomolimo se.

Udijeli, molimo, svemogući Bože: koji blaženoga Anastasija mučenika tvojega rogjenje poštujemo, da se njegovim zagovorom u ljubavi imena tvojega utvrdimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

8. dan rujna.

Mali Gospogjin dan ili Blag dan rogjenja blažene Djevice Marije.

Kad jednom Isus govoraše narodu, koji se skupio bješe, podiže glas jedna žena iz naroda i reče mu: „Blago utrobi koja te nosila, i sisama koje si sisao!" Da, blago preblaženoj majci, koja je onakova sina rodila i na svom krilu podavala mu prvu hranu za život zemaljski; no blago i nama, kojima se rodi onakova majka. Jer Marija je i naša majka, ona je oporukom umirućega Spasitelja svečano izjavljena za našu majku: sa križa reče Spasitelj za majku svoju ljubljenomu učeniku Ivanu: „Eto ti majke!" Ove riječi rečene su ne samo učeniku Ivanu nego svakomu učeniku Hristovu, svakomu srcu, koje može djetinju ljubav osjećati; ove riječi kažu nama svima: Marija neka bude majka vaša. Ona je majka naša a mi smo sinovi njezini, jer Jedinac njezin postade brat naš, mi smo udi tijela njegova, imamo dijel od života i bića njegova; po puti i po krvi Hristovoj s majkom se njegovom ujedinismo i srodismo.

Dobra djeca vesele se danu rogjenja majčina. Zato nas i Crkva na usta svećenička (u časoslovu) poziva; „S veseljem svetkujmo rogjenje blažene Marije, da se ona za nas moli Gospodinu Isusu Hristu". I kazujući uzrok veselju našemu slavi Crkva Mariju riječima: „Rogjenje tvoje, Bogorodice Djevice, radost javlja svemu svijetu; jer iz tebe izagje sunce pravednosti, Hrist Bog naš, koji odriješiv prokletstvo dade blagoslov, i posramiv smrt darova nam život vječni". Da, po Mariji dogje na svijet onaj, koji je ljudski rod izbavio od grijeha i

smrti vječne. Ona izagje kao zvijezda jutarnja danica prije sunca pravednosti, prije Isusa, koji je tminu sa svijeta razagnao i od prokletstva Božjega i kazni vječne oprostio propale sinove Adamove, što su sjedjeli u sjenu smrtnome i uzdisali pod jarmom grešnim.

Premda je Marija bila od kraljevskoga roda Davidova, Bog ipak dade te se ona rodi od priprostih, ubogih i neuglednih roditelja, jer su stariji njezini već odavna izgubili negdašnju sjajnost roda te živjeli u siromaštvu i skrovitu mjestu. Roditelji njeni bijahu sv. Joahim i sv. Ana, a rodno mjesto Nazaret, malen gradić u Galileji: sve maleno i neznatno u očima ovoga svijeta, da Bogom odabrana Djevica bude i u tom nalik na božanskoga svoga sina, da tim posrami oholost ljudsku i primjerom svojim da nas nauči poniznosti i preziranju svijeta. Marija bijaše čedo vrućih molitava i mnogih pobožnih uzdaha i suza. Jer mnogo godina progje a bogoljubni ženidbeni drugovi ne imaše od srca poroda, i za dugo moradoše strpljivo čekati i ponizno prositi, dok im se usliši molitva te dobiše ovo čedo milosti. Ali tako bješe Bog u mudrosti svojoj naredio: čedo ovo, kojega će življenje biti preobilato velikim čudesima svemogućtva i milosti Božje, trebaše da i samim neobičnim načinom rogjenja objavi čudo Božje moći i milošte. Pobožni roditelji, koji su čedo već prije rogjenja njegova prinijeli Bogu držeći ga za dar nebeski, izvršiše zavjet svoj vjerno, i odgojiše čedo u svetoj bezazlenosti i bogobojaznosti, i posvetiše ga posve Gospodinu. Nebesko bijaše srce Marijino, nebeska njena duša, nebesko njeno živovanje: ništa do vazdašnje općenje z Bogom. Sve koliko življenje svoje

upravljaše po riječi Božjoj, o kojoj je u molitvi promišljala. Diviti nam se sjajnim krepostima, koje je svega vijeka svojega vršila i koje neka nam budu za ugled. Živom vjerom u riječ i obećanja Božja, nepokolebljivim pouzdanjem u Božju moć i dobrotu, ljubavlju k Bogu, kojoj nije bila nikakva žrtva i nikakva trudba preteška, poslušnošću, koja je voljno i zdušno izvršivala sve zapovijesti, nehinjenom poniznošću, srdačnom pobožnošću, osobitom čistotom, iskrenom ljubavlju k bližnjemu, i svijem drugim krepostima pretjecaše blažena Djevica sva ostala stvorenja. O kamo sreća, da nastojimo povoditi se za njenim uzvišenim primjerom i da vjerno idući za krepostima njezinim gledamo postati njena prava i njoj slična djeca! Na današnji blagdan, na dan njenoga svetoga rogjenja za cijelo će nam k tomu potrebne milosti s maternjim srcem prositi u Sina svoga.

* * *

Rodni dan blažene Djevice Marije bijaše dan velike radosti za njene pobožne roditelje. U njoj su nalazili utjehu starosti, najobilatiji blagoslov ženidbe svoje, nasljednicu svih kreposti od slavnih starijih. Na njoj su zarana zapažali obilje milosti Božje i najizvrsnije kreposti, s kojih su mogli imati najveća nadanja. No što se dogodi, to je preteklo sva njihova i najveća nadanja, bivši Marija izabrana za majku Višnjega, za majku željno očekivanoga Spasitelja. — Ako roditelji želite, da vam rodni dan djece vaše bude vazda dan radosti, gledajte, da djecu svoju prinesete Bogu Gospodinu a ne svijetu, i da ih odgojite u strahu Božjem i pobožnosti a ne u taštini.

Dan rogjenja Marijna bijaše i dan velike radosti za pravednike staroga zavjeta, koji su od vijekova željno iščekivali, da dogju pred lice Božje. „Kad će nebesa rositi odzgora — tako uzdisahu pravednici oni — i oblaci kapati pravdom; kad će se otvoriti nebesa i roditi spasenjem i zajedno uzrasti pravda?“ Ovakove želje pravednika starozavjetnih bile su rogjenjem Marijnim blizu da se ispune. Lijepa zvijezda jutarnja javi im krasni dan dolaska Spasiteljeva.

Dan rogjenja Marijna dan je velike radosti napokon i za sve, koji boravimo u ovoj dolini suznoj. Mi se svi rodimo kao djeca srdžbe s krivicom grijeha, rodimo se s neznanjem i sa zlim požudama. No Bog milostivi hoće da nas spase, hoće na zemlju da pošlje svoga jedinorogjenoga Sina, koji će nas izbaviti od svega zla. Ona koja će nam dati božanskoga izbavitelja, koja će biti majka njegova, danas se rodi; ona je sjajna zvijezda jutarnja danica, koja izlazi prije sunca pravednosti. Žena nam donese smrt, žena će nam i život povratiti: Marija bit će majka Spasiteljeva i majka naša. Zato „s veseljem svetkujmo rogjenje blažene Marije, da se ona za nas moli Gospodinu Isusu Hristu“.

Pomolimo se.

Slugama svojim, molimo Gospodine, dar nebeske milosti udijeli, kojima je porogjaj blažene Djevice bio početak spasenja, da nam rogjenja njezina zavjetna svečanost dade napredak mira. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

9. dan rujna.

Sveti Gorgonije i Dorotej.

Sv. mučenici Gorgonije i Dorotej, kojima se danas spomen slavi u Crkvi katoličkoj, bijahu ljudi vrlo ugledni po rodu, bogatstvu i umnosti, i življahu kao poglaviti komornici cara Dioklecijana u njegovu dvoru u gradu Nikomediji. Otprije bjehu neznabošci, ali se praznovjerstva neznabožačkoga odrekoše te svjetlost vjere Hristove svim srcem primiše, i nastojaše, da je i megju ostalim carskim dvoranima raširе. Megju onima, koje su obratili, bješe i Petar takogjer komornik carev, pače kaže se, da su i samu caricu i kćer njezinu priveli k vjeri kršćanskoj. Car je Dioklecijan Gorgonija i Doroteja poštovao, premda je znao, da su kršćani, pače ih je radi osobitih vrlina njihovih veoma pazio i volio od svih drugih dvorana. Sa svim tim vjerne sluge Hristove ne dadoše se opsjeniti od sjajnosti dvorskoga življenja, nego nastojaše, da srce svoje sačuvaju vazda prosto od svake taštine i ljage svjetovne. Ali Bog dopusti, da se vjera njihova navede u veliku napast.

Prekjučer smo čuli u životu sv. Anastasija, kako je car Dioklecijan godine 303. uzeo kršćane ganjati. Galerije Maksim Dioklecijanov zet i drug u carovanju mrzeći iz dna duše na kršćane, htjede i Dioklecijana da podjari na onaku mržnju. Da to postigne, dade carsku palaču u Nikomediji, gdje su tada oba cara boravila, u mjesec dana dva puta zapaliti pa onda razglasiti, da su to kršćani uradili, pače da su kršćani nakani i sáme care spaliti. Dioklecijan vjerovavši takvim glasovima ražljuti se na kršćane i izda tiranske zapovijesti protiv njih.

Ovakovu jednu zapovijest pribijenu na javnom mjestu u Nikomediji kršćanin Ivan nepromišljeno skide i rastrže. S toga se car Dioklecijan razjari osobito na kršćane Nikomedijske. Jošte poštedi Gorgonija i Doroteja. Ali komornik Petar bi s drugim kršćanima pozvan, da žrtvuje idolima, pa kada nijedan ne htjede to da učini, biše svi grozno mučeni, no od svih najgroznije Petar, jer se je od svih najpostojaniji i najhrabriji pokazivao. Tada blaženi Gorgonije slobodno stupi pred cara Dioklecijana i reče mu: „Zašto, svijetli care, u ovom jednom kazniš uvjerenje, koje je u svima nama? Zašto da se drži u njega za zločin, što i mi tvrdo ispovijedamo? Svijem nama jedna je vjera, jedno bogoštovlje, jedno uvjerenje“. Na ove riječi Gorgonijeve car se sav uzbuni i od bjesnila ne zna što da čini; ali opet opomenuv se vrlína njegovih, utoli mu bijes, pa dozvavši i Doroteja uzme obojicu laskavo nagovarati, da se povrate k staroj vjeri. Dok je car govorio, oba blaženika preporučivahu se milosti Božjoj moleći se u sebi: „Neka bude milosrgje tvoje, Gospodine, na nama, kao što se uzdamo u tebe“. Tada rekoše caru: „Nemoj, svijetli care, misliti, da bi nas mogao odvratiti s puta Božjega; jer se ne ćemo odmetnuti od onoga, za kojega smo gotovi vojevati do smrti; ti nam spominješ časti i užitke ovoga svijeta, a ne znaš za stvari vječne, koje jedine mogu duše oplemeniti i blažene učiniti“. Ražljutivši se opet car, okuje ih u gvožgje i baci u tamnicu, dok odluči, što da radi s njima. Sjutradan dozove ih preda se i počne nagovarati, da se pobrinu za dobro svoje. „Mislite — reče im — na život i čast svoju, jer vam je ili slavno živjeti ili sramotno umrijeti. Ako ostanete uporni, kaznit ćete

se svakako za uvredu bogovima učinjenu". Tada odgovori sv. Gorgonije za obojicu: „Hrist, koji nas je k vjeri svojoj pozvao, milošću svojom ukrijepit će nas, da na mukama ne malakšemo. Hrist stoji pred vratima, da nas odvede u vječnu slavu; kazan muka tvojih brzo će minuti, ali će vijekom ostati plaća za trudove naše obećana".

Poslije toga zapovjedi car krvnicima, da i Gorgonija i Doroteja muče istim mukama, kojima su mučili Petra, i kad sv. mučenici sve i najgroznije muke po milosti Hristovoj postojano podnesoše, osudi ih car, da poginu na vješalima. Dovedeni na stratište isprosiše od krvnika malo vremena, da se pomole, i obrativši se k Bogu ovako govoriše: „Hvala i slava tebi, Gospodine Isukrste, koji si nas milostivo do ovoga časa krijepio; a sada iz svega srca želimo, da što prije vidimo slavu veličanstva tvojega. Završi, Gospodine, trku našu, jer u ruke tvoje preporučujemo duh svoj". Svršivši pak molitvu, ustadoše i nazočnim kršćanima dadoše poljubac mira i spasenja; zatim od krvnika svezani i na uzice obješeni nemilice biše pogubljeni

* * *

Sveci su vjerom divna djela počinili i neiskazane muke pobjedonosno pretrpjeli; jer „ovo je pobjeda, koja pobjegjuje svijet, vjera naša". Iv. I. 5, 4. Ali je vjera u svetaca bila živa, tvrda i nepokolebljiva. Vjerom su vidjeli jasno, da je život zemaljski samo kratko vrijeme opremanja na život vječni, i da nam je sav svijet sa svijem svojim žalostima i radostima samo orugje, da zadobijemo nebo. Ovako im je bilo lako svijet i sve njegove

napasti i zamame pobjedonosno nadvladati. Kakva li je nasuprot naša vjera?

Kad bismo imali živu vjeru, pokazali bi se rodovi njezini u djelima našim. Išli bismo za svecima, kao oni što idoše za Isusom Hristom; ugledavali bismo se na njihove kreposti i dobra djela te malo cijenili zemaljska prolažljiva dobra upirući oči na nebeska i vječna; obuhvatili bismo voljno križ Hristov i na putu muke išli za božanskim Spasiteljem nadajući se pouzdano, da je ondje pripravljena vječna slava onima, koji ovdje idu putem križa. Ima li naša vjera ovakovih rodova?

Vjera naša, koja valja u dan sudni da nam bude na vječnu radost i blaženu utjehu, bila bi nam na vječno prokletstvo, ako ne bismo činili djêlâ vjere. Teže nama nego li neznabošcima u dan sudni, budemo li bez dobrih djela. Ako se od onoga više ište, koji je više primio, kako li ćemo težak račun dati mi kršćani, koji smo ovoliko milosti i dobra primili od Gospodina.

Pomolimo se.

Sveti tvoji, Gospodine, Gorgonije i Dorotej neka nas svojim zagovorom razveseljavaju i učine, da se pobožnoj svečanosti radujemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

10. dan rujna.

Sveta Pulherija.

Grčkomu caru Arkadiju i carici Eudoksiji rodi se godine 397. kći Pulherija; poslije im se rodiše još sin Teodosije i dvije kćeri. Ali već godine 409. umre car Arka-

dije, kad je najstarijemu djetetu, Pulheriji, bilo istom dvanaest a Teodosiju osam godina. Mjesto mladoga carevića upravljaše carstvom nekolike godine dvoranin Antioh. Pulherija pokazujući već od male maloće veoma pobožnu ćud kao i brat i sestre njezine, pretjecaše osim toga mlagjahnu svoju dob divnom razboritošću i odrešitošću. Već u to doba učini ona Bogu zavjet vazdašnjega djevičanstva, pa da kolebanje u svetoj odluci učini nemoguće, daruje glavnoj crkvi u Carigradu zlatan, dragim kamenjem obasut stô, na kojem je bio napisan njezin zavjet, neka za nj svatko zna, i tako sama sebi nemoguće učini predomišljanje. I dvije sestre svoje navede Pulherija na istu odluku, a to ponajviše s toga, da ne bi zetovi mladomu Teodosiju, kad se zacari, u dvoru i u carevini zapodijevali nemira i razdora.

Istom Pulherija navršila šesnaest godina, bude imenovana upraviteljicom carstva i skrbnicom bratovom. U upravljanju bješe mudra i srećna; svaku stvar bistro i pravo shvati, i brzo napiše i izvrši. Znala je jednako izvrsno Grčki i Latinski govoriti i pisati. A slavu od svega, što se zbivalo, svodila bi na brata svoga. Imajući Boga vazda pred očima njegovu je pravednost, mudrost i ljubav držala za najbolje pravilo dobroj upravi. S toga je u samom carskom dvoru živjela smjerno i pobožno kao da je u monastiru, zidala i nadarivala crkve i oltare, zasnivala ubožnice i bolnice i groblja za putnike i strance. Osobito je pak nastojala Crkvu katoličku odbraniti od raznih krivovjerstva, na koja se tada narod zavodio.

Ali se Pulherija jednako starala, da brata odgoji za vrsna vladaoca. Najbolje mu učitelje

našla za svjetovne nauke, i za jahanje i vojevanje; i sama ga obučavala pristojnu i dostojanstvenu držanju, kako caru dolikuje. Poglavito mu je pak u srce sadila ljubav k molitvi i službi Božjoj i poštovanje staleža svećeničkoga.

Kad Teodosije Drugi doraste za carovanje, Pulherija mu nagje za ženu djevojku koliko lijepu toliko umnu i naučnu, Eudokiju kćer Atenskoga filosofa Leontija Ali se Pulherija i unaprijed jednako trudila oko općega dobra i oko vjere i zakona. Tomu se nagje naskoro lijepa zgoda. Katolička Crkva uči, da je Sin Božji jedinorogjeni od Oca prije svih vijekova u Mariji Djevici čovječansku narav tako ujedinio s naravlju svojom božanskom, da je Bog i čovjek u njemu samo jedna božanska osoba, Bog čovjek Isus Hrist; zato ono što se rodilo od Marije, nije samo čovjek nego i Bog, i s toga se Marija s pravom zove Bogorodica iliti mati Božja. No za vremena sv. Pulherije ustade Carigradski patrijarah Nestorije na taj nauk katolički te počne propovijedati, da Mariju ne valja zvati Bogorodicom. Odatle postanu velike smutnje na svemu kršćanskom istoku. Nestorije pridobije i cara Teodosija na svoju stranu; no Pulherija po duhu svetom, koji prebivaše u njoj, pozna lažnost nauka Nestorijeva i samomu caru otvori oči. Njezinu takogjer trudu valja mnogo zahvaliti, da se u gradu Efesu skupilo dosta pravovjernih biskupa, koji su svjedočili za istinu. Učeni rimski stožernik Baronio (umro 1607.) kaže o tom: „Po čudesnom promislu Božjem dogodi se, da je djevica vjerenica Hristova Djevicu i Bogorodicu od huljenja Nestorijeva obranila i proslavila“. I u tom kao da je bio osobiti promisao Božji, što se to zbilo u Efesu,

*

gdje je najveća crkva gradska bila posvećena presvetoj Bogorodici, i gdje je ista presveta Bogorodica živjela u vrijeme, kad je sv. apostol i evangjelist Ivan ondje upravljao općinom kršćanskom.

No kao što na ovome svijetu nijednoga bogoljupca ne mine križ, tako ne minu ni sv. Pulherije. Dvoranin Hrisafije koji je u cara Teodosija bio u velikoj milosti, htjede iz Carigradske patrijaršije da istisne pravojernoga Flavijana pa na njegovo mjesto da posadi svoga jednomislenika Eutiheta; no ne mogavši ništa uraditi u sv. Pulherije, pridobi na svoju ruku caricu Eudokiju. Ova pak dotle salijetaše slaboga cara nagovarajući i moljakajući, dok svoju najveću dobrotvorku, Pulheriju, ne otpravi iz carskoga dvora, pače je htjede prinuditi, da bude gjakonisa. Pulherija nastani se u Carigradskom podgragju Hebdomu, a Eudokija dobi vladu u ruke te Hrisafije mogaše bez smetnje ganjati patrijarha Flavijana.

Nakon dvije godine vidi car, da ga je Hrisafije pletkama omahnuo i mnogo zla počinio. Kajući se za to odagna pletkaša na jedno ostrvo (otok), caricu prekori a Pulheriju zamoli, da se vrati u carski dvor. Prvi posao bio Pulheriji, kad se vratila u dvor, da je tijelo sv. Flavijana, koji je za pravovjerje svoje bio zlostavljen i kao izagnanik umro u Lidiji, prenijela u Carigrad i vrlo svečano sahranila u crkvi svetih apostola. Po tom se najviše trudila, da pravovjernost Crkve katoličke odbrani od napadanja krivovjerničkoga. Sâm papa Leon Prvi nagovarao je pismima, neka se trudi oko pravovjerja katoličkoga, a trudba njena bila to potrebnija, što je slabi car ponešto prijao glavi tadašnjih krivovjeraca. Poslije se i car sve

do smrti svoje povodio za mudrim savjetima sestrinim, te tako bude vladanje njegovo opet pravedno, kršćansko i srećno, kao što je nasuprot za izbivanja Pulherijina bilo nevaljalo i nesrećno.

Car Teodosije Drugi umre godine 450. ne ostaviv djece ni brata, i tako bude Pulherija vladalica. Ali ona vidi, da bez muške pomoći ne će moći pravo vladati onolikom carevinom; zato dozove Marcijana, čovjeka već pristara, pravovjerna, vrlo kreposna i poslovima upravnim i ratnim posve vješta, i reče mu: „Budući preminuo car, izabrah tebe iz svega senata kao najvrlijega. Zavjeri mi se, da ćeš djevičanstvo moje koje Bogu posvetih, ostaviti vazda neoskvrnjeno, pa ću te imenovati carem". Kad Marcijan to obeća, obznani Pulherija izbor svoj patrijarhu i senatu, i Marcijan bude car i muž sv. Pulherije.

Papa sv. Leon Prvi opet pisa Pulheriji više pisama, u kojima je mnogo hvali, što je krepko i postojano posezala za vjeru katoličku, i nagovara, da tako i u napredak radi. U tom sv. Pulheriju vjerno potpomagaše muž njezin car Marcijan, koji je u svemu onako radio, kako se ona bješe nadala. Provedavši tri godine s Marcijanom umre sv. Pulherija 10. rujna godine 453. Udajom za Marcijana i po tom je mnogo dobra učinila carevini, što po smrti njenoj carstvo zapade čovjeku, koji je vladao sasvim po duhu i po krepostima njezinim. Pulherija ostavi sav imutak crkvama, ubožnicama, bolnicama i drugim čovjekoljubivim zavodima; a Marcijan savjesno izvrši oporuku njenu.

* * *

Ima na svijetu ljudi dobrih pače i pobožnih, ali koji često propuste učiniti dobro kakovo samo zato, što bi mogao tko krivo misliti ili govoriti, da ono čine iz samoživosti, licemjerstva, straha, i t. d. Takva napast zadesi i sv. Pulheriju. Narod je već od godina i godina vidio u crkvi stô, na kojem je bio napisan njezin zavjet vazdašnjega djevičanstva; a poslije se iznenada uda, premda je imala već 53 godine. Razboritost njezina za cijelo joj je kazala, ѐ će udaju njezinu mnogi tako tumačiti, kao da se ona iz pohlepe na tjelesne naslade iznevjerila zavjetu svomu. Ipak se udade, jer joj je bilo manje do svoje časti nego li do dobra onih naroda, kojima joj je bilo vladati. U tom pak pokaza više pravoga kršćanstva nego da je žacajući se od krivoga mišljenja i govorenja ljudskoga propustila najshodnijim načinom postarati se za dobro carstva. Njoj bijaše dosta, da pred Bogom sačuva čast. Ona se u tom povede upravo za presvetom Bogorodicom, koja je odluci svojoj da bude vazda djevica, ostala pred Bogom vjerna, ako se i udala za sv. Josipa.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženu Pulheriju djevicu svoju ukrasio osobitom slavom čistoće, i koji si njoj na obranu Crkve svoje htio udijeliti preveliku ljubav vjere, dopusti, da po njezinu zagovoru za tebe čistim pametima prianjajući od zasjeda svih se neprijatelja milosrdno izbavimo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

11. dan rujna.

Sveta Notburga.

Kako spomen nijednoga sveca znana ili znatna ne pada na ovaj dan, nacrtat ćemo žiće svetice, koja se slavi 14. dne ovoga mjeseca a na koju se može lijepo ugledati stalež brojan na ovome svijetu, stalež službinski; to je sveta služavka Notburga.

Notburga rodi se godine 1268. u gradiću Rattenbergu u Tirolskoj, gdje joj je otac bio klobučar. Više Rattenberga imaju još sada razvaline od kule Rothenburga, u kojoj su tada sjedjeli gospodari Rothenburški. Za vremena Notburgina bijaše gospodar od Rothenburga Henrik, jedan od prvih boljara Tirolskih. Tomu gospodaru dade otac Notburgu u službu, kad joj je bilo sedamnaest godina. Isprva činila Notburga na Rothenburgu najniže kuhinske poslove, a poslije bila kuharica. Bogoljubivo njeno srce imalo osobito veselje u toj službi. Gospodarica joj naime dopusti, da ostatke od jela razdaje ubogima, koji bi se o podne skupili kuli pred vratima. No pobožna služavka upotrebi ovu zgodu, da s tjelesnom hranom poda ubogima i vjerskih pouka i opomena i tako i dušama njihovim udijeli hrane.

Ali za četiri pet godina umre stari Henrik Rothenburški, pa ga naslijedi sin Henrik, koji je bio oženjen mladom gospogjom Otilijom. Ova bivši veoma škrta ljutila se otprije, što su se ostaci od jela davali siromasima, te po smrti tastovoj zabrani odmah Notburgi davati išto ubogima; što ostane, neka se radije svinjama daje za hranu. Što će sada Notburga? Nije hotjela, da išto gospoštinsko komu

dade bez njihova znanja i dopuštenja znajući, da nije dopušteno ni milostinje dijeliti od tugjega; a opet nije joj srce dalo, da uboge otpusti gladne. E, a ona sebi od usta otkidala jela i pila, i u petak ništa nije jela do kruha, pa uštegjeno podavala siromasima. Takova milostinja osobito mnogo vrijedi, jer za to treba više ljubavi k bližnjemu, nego ako tko samo od suviška svoga udjeljuje. Ovo plemenito postupanje služavke Notburge zastigjivalo je i ljutilo neplemenitu gospodaricu Otiliju. Zato kad joj se gospodar kući vrati od dvora vladalačkoga, potuži mu se, da Notburga rasipnošću svojom samo primamljuje prosjake i kojekakvu klatež; a od njih bi moglo nastati kakovo zlo osobito u vrijeme, kad se zna, da gospodar nije doma. Više puta je pobožnoj služinčadi od gospodara štošta podnositi, psovanja, ruganja i opadanja; neka te to ne smeta, tä upravo takova pobožnost, radi koje ti je stradati, vrednija je u Gospodina Boga, kao što ružmarin najugodnije miriše, kad ga prstima tareš. — Gospodar htjede da se sâm uvjeri, pa kad jednom Notburga ponese siromasima jela, što je otkinula od usta svojih, reče joj gospodar, neka pokaže što nosi. Notburga prizna iskreno, da nosi svoje jelo ubogima, kad je mlada gospodarica zabranila davati im otražbine. Rekavši to hoće da pokaže hljeb i meso, što je nosila u pregači, no gospodaru se na čudesni način pričini, da vidi iverje (triješće). Gospodar pripovjedi ovo ženi svojoj, a ona opsovavši Notburgu, kako se usudila gospodaru podmetnuti iverje za jelo, istjera je iz službe sa znanjem gospodarevim.

Komu će sada Notburga u službu? Obična kuharica gospoštinska držala bi za poniženje svoje,

da ide na selo k seljaku u službu; ali kreposna služavka tražeći službu najprije će pitati: gdje bih mogla bez smetnje voditi život kršćanski? Tako uradi Notburga; najmi se u selu Ebenu u poštena seljaka, s kojim uglavi, da joj se dade dosta vremena za molitvu, a navlastito da u navečerje nedjelje i blagdana ne bude dužna raditi; zato dobi dakako manju plaću. U navečerje svake nedjelje i blagdana išla bi u nedaleku kapelu sv. Ruperta. Pripovijeda se pak, kad je jednom o žetvi u subotu htjela po navadi da ide u kapelu a seljak je nije pustio od silnoga posla, da je kazala: „Srp moj neka bude sudac o učinjenom ugovoru“, i digla srp u vis, u vazduh, gdje ostade viseći kao da je o klin obješen. Diveći se tomu žeteoci, uzme djevojka opet srp u ruke i otide s dopuštenjem gazdinim u kapelu. Zato se sv. Notburga obično slikuje kao služavka u polju a kraj nje ima u vazduhu srp. Inače se pak Notburga nije ustručavala od najnižih posala te je obično polagala marvi; zato se poslije blažene smrti svoje osobito mnogo prizivala i milostivom pokazivala u marvinskim bolestima.

U to su Henrika gospodara od Rothenburga po odlasku Notburginu snalazile različne nesreće. Žena mu Otilija umre, pa se pogovaralo, da kao strašilo hoda po svinjcu za kazan, što je voljela svinjama nego ubogim ljudima. Svrh toga zavadi se s rogjenim bratom Sigfridom, koji mu u državu provaljivao s vojnicima žareći i paleći. U toj nesreći sjeti se Henrik kako je u njega sve drukčije bilo, dok mu je u službi bila pobožna Notburga; zato odluči, da će Notburgu opet uzeti u službu, pa ga na to i ispovjednik njegov svjetova. Pogje

dakle u Eben tobože u lov, i pošte negdašnju služavku svoju. Moli je, da se vrati u kulu; da će upravljati kućom i otražbine da će moći vazda po volji razdavati siromasima. Videći Notburga koliko je gospodaru Rothenburškomu potrebna, ne upotrebi to na svoju korist nego na slavu Božju i na spasenje bližnjega; opomene naime i moli gospodara, neka se pomiri s bratom, pače reče, da će opet od njega iz službe otići, ako se ne učini megju braćom mir. Rothenburški učini po opomeni i molbi Notburginoj.

Bivši tada Henrik zaručen za Margaritu gospogjicu od Hohenecka, vrati se Notburga k njemu u službu tek nakon vjenčanja njegova s Margaritom i ostane u toj službi sve do smrti svoje, koja se zbi na osamnaest godina poslije. Imao je pak gospodar dvojaku korist od nje, vremenu i vječitu. Imutak bješe mu gotovo propao koje od rata koje od nerodice; ali s povratkom Notburginim kao da se u kuću vratila sreća i blagoslov Božji, jer za nekoliko godina bijaše svega puno. A sâm gospodar okanio se škrtosti, kojoj se bješe naučio od svoje pokojnice, pa i djeca njegova postala po primjeru i nauku pobožne služavke milosrdna i podatljiva siromasima. Pače Henrik učinio zadužbinu, da se za njega i za pokojnicu svake godine služe sv. mise i da se ujedno poslije sv. misa pet sto ubogih nadijeli hljebom i mesom ili sirom mjesto mesa.

Napokon godine 1313. dne 14. rujna umre Notburga primivši pobožno sv. sakramente. Gospodar Henrik toliko je držao do njene svetosti, da je odmah sobu u kojoj je ona stanovala, pretvorio u kapelicu. No tijelo njeno ukopano bi u

kapeli sv. Ruperta, u kojoj je pobožnosti svoje činila služeći kod seljaka u Ebenu. Na mjesto ove kapele sagragjena bi docnije lijepa crkva i posvećena na slavu Bogu i na čast svetoj Notburgi, kojoj mnogo pobožna svijeta iz dalekih krajeva hodočasti. Po zagovoru sv. služavke mnoge se milosti dobiše od Boga.

* * *

Život sv. Notburge svijetlo je ogledalo za svako služeće čeljade. Još hoćemo samo na dvije stvari u njemu da se obazremo. U životu sluge ili služavke znamenita je promjena službe. Ako ti se služba otpovjedi (otkaže), otpovijed može po tebe biti časna ili sramotna. Ako su ti gospodari valjani kršćani i dobri ljudi pa opet ne će da te imadu duže u kući, može da je tomu kriva tvoja lijenost ili neposlušnost, opaki jezik, nevjernost ili ljubukanje tvoje; tada ti je otpovijed dakako na sramotu. Nasuprot ako je gospodarica nevaljala žena pa joj se ne svigja krepost i bogobojaznost u služavke, ili se služavka ne da upotrebiti na kako zlo te joj se zato otpovjedi služba, to je služavci na čast pred Bogom i pred svijem poštenim ljudima.

Sv. Notburga budući još dosta mlada vratila se tek onda u dvor Rothenburg, kad gospodar dovede sebi u kuću drugu zakonitu ženu. Nije uopće dobro po mladu služavku, da ide u službu udovcu ili neoženjenu čovjeku, ako nijesu oboje njih iskreno bogobojazni i kreposni, pa ako bi i bili takvi, kako lako se zapodjenu kojekaka ružna sumnjanja i opadanja! A valjana djevojka treba da se kloni i sjena takve sramote.

Pomolimo se.

Usliši naš, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Notburge djevice tvoje, tako da se u osjećanju prave pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

12. dan rujna.

Sveti Gvidon.

Gvidon rodi se u Anderlechtu u Belgiji od veoma ubogih a veoma bogoljubnih seljaka u desetom stoljeću po Hristu. U strahu Božjem odgojen imaše običaj već u djetinjstvu svaki dan nekoliko sati nasamo moliti se Bogu i nositi bolesnim siromasima ono malo jela, što je mogao sebi od usta odvrći; ako ne bi to učinio koji dan, ne bi bio veseo. Čudili se tomu roditelji i susjedi; no kad se opasa snagom, upravo ga ono čugjenje smetalo, želeći Bogu služiti bez hvale ljudske. Rado bi bio išao za stopama sv. Antonija i drugih pustinjaka, ali ne nagje pustinje ni nastavnika (učitelja) za pustinjački život. No kako pobožne želje ako se i odgode, ne ostanu nikad posve neispunjene, tako se nagje i Gvidonu skrovište za tiho bogoljubivo življenje. Došav jednom u mjesto Laeken, gdje je bila crkva svete Bogorodice, ugje u crkvu, da se Bogu pomoli. Svećenik one crkve zapazi u tugjega mladića osobitu ozbiljnost, blagost i postojanost u molitvi, pa mu ponudi službu crkvenjačku. Primivši tu ponudu kao zapovijest Gospodnju obraduje se, što će se moći posve dati na službu Božju i imati priliku, da nevigjen od ljudi vrši svoje molitve, poste i bdjenja. Od onoga vremena

blaženi je Gvidon kao drugi Samuel pod svojim Helijem u domu Gospodnjem vjerno služio i gledao, da izvrši svaki nalog, osobito što se tiče službe Božje. Male su stvari, što ćemo pripovjediti, no i u njima vidimo volju spremnu vazda dobro činiti. Jer kao što se Bogu stvoritelju divimo ne samo gledajući nebo i zvijezde, more i zemlju, lavove i slonove, nego i manja stvorenja, mrave, skakavce, pčele i muhe, i druge životinjice, od kojih su nam poznatija tjelesa nego imèna, tako se pamet svetih ljudi jednako brine oko većih i manjih stvari. Tako se Gvidon brinuo, da bude oltar čist, duvari bez paučine, pod izmeten, posugje crkveno svijetlo, rublje cijelo. Kad god bi ga tko tražio, našao bi ga u crkvi gdje čisti što god ili cvijećem i zelenim granjem kiti rešetke i spremice svetačke. Zavist je Gvidon nadvlagjivao poniznošću, nikomu ne davao zgode za opadanje ili ružno govorenje, od onoga što je malo imao udjeljivao milostinju onima koji su imali još manje, tijelo krotio postom, bdio često u crkvi, i što je preteško: bez štete za dušu svoju svima je bio mil i ugodan, nikad se nije na glas smijao, a grijeŝke svakidašnje bez kojih naš život ne može nikako biti, spirao tolikim vrelom súzâ, kao da je počinio grehote.

Videći gjavo takovo lijepo i neuvelo cvijeće na toj palmi Hristovoj gledaše kao divlji vepar pridruživ sa sobom male svoje lisice, da ga ustrgne i uništi; ali trostruku ogradu ogragjenu od poniznosti, pomnjive molitve i odricanja ne mogaše nikako razgraditi ili preskočiti. Napokon se Gvidon ipak prevari idući tobože za većim dobrom. Dogje iz grada Bruselja trgovac, i Gvidon ga po navadi lijepo dočeka. Trgovac videći kako Gvidon ob-

daruje uboge, reče mu, da se čudi, zašto onoliko daje drugima a sâm je siromaški obučen; potom ga svjetuje, neka se da na trgovinu, da bude imao vazda dosta novaca za obdarivanje ubogih. Na mnogo nagovaranje ostavi napokon Gvidon službu crkvenjačku i započne trgovinu. Isprva bio je vrlo srećan, stekao novaca, i kupio lagju trgovačku. Ali se lagja na vodi razbije, a s njom propane mu sav imutak. U ovoj nesreći vidi Gvidon opomenu Božju, e nije dobro uradio, što je crkvenjačku službu zamijenio trgovinom. Zato se vrati k crkvi u Laeken, i iskaje se za pogrješku.

Poslije nekoliko godina sabravši nešto po putnine pogje na sveti put u Rim, da se pomoli na grobovima svetih apostola, i u sedam godina posjeti gotovo sve crkve drugih glasovitih svetaca po svijetu. U to vrijeme pustio bradu, lice mu i tijelo omršavilo od glada i teškoga puta i kosa narasla, da ga ne bi ni jedan znanac poznao. Kad na povratku drugi put dogje u Rim, namjeri se na dekana crkve Anderlechtske Vonedulfa, koji se s nekoliko drugova spremao na put u Svetu Zemlju. Gvidon ih sve pozdravi po imenu, a oni ne poznavši ga čudiše se, kako im stranac znade za imèna. Kad im pak reče tko je i gdje je sve bio, držeći oni da se nijesu po slučaju nego po volji Božjoj s njim sastali, moliše ga, da ide s njima u Svetu Zemlju, gdje je on već bio, pa zna put onamo i jezik one zemlje. Gvidon im reče: „Braćo predraga, gotov sam ne samo s vama ići u Jerusalem nego po zapovijedi Gospodnjoj i dušu svoju za vas položiti, ako zatreba“. Hodočasnici obradovani ovim riječima uzeše Gvidona grliti, i glavu mu i ruke cjelivati hvaleći Bogu, što im je dao tako pouzdana vogja. Tada pogjoše na sveti put, i u društvu

sa svetim Gvidonom srećno obidoše Jerusalem i druga sveta mjesta, premda su na suhom imali puno muke a na moru mnogo straha. Nego na povratku u domovinu razboliše se od kužne bolesti Vonedulfo i drugari njegovi, i svi redom preseliše se u domovinu vječnu. Prije smrti reče Vonedulfo sv. Gvidonu, koji je sve dvorio: „Oče predragi, Bogu svemogućemu, koji nam je ispunio želju, zahvaljujem iz svega srca; on neka tebi, koji si nam učinio toliko dobra, plati u životu vječnom. Meni dogje čas, da Stvoritelju predam duh svoj; molim te za vjeru i dobrotu, koju imaš od Boga, da kažeš smrt moju prijateljima mojim i drugima koji čekaju moj povratak, a evo ovaj zlatni prsten neka im bude za znak istini“. Rekavši ove i druge spasonosne riječi, diže oči i ruke na nebo, i preporučivši se Gospodinu blaženo premine.

Gvidon pogje potom da se vrati u zavičaj; ali mu je na povratku bilo mnogo stradati, glada, žegje, vrućine i studeni. Na pošljetku dogje sav iznemogao u Anderlecht, gdje ga nekaki ubogi čovjek gostoljubivo primi. Kad je pripovijedao ljudima o putovanjima svojim i o blaženoj smrti Vonedulfovoj, dočuje to i zamjenik pokojnikov i dogje s nekoliko klerika ka Gvidonu, ispita sve pomnjivo i pregleda prsten; i povede sa sobom pobožnoga hodočasnika, i zadrži ga kod sebe sve do smrti njegove, što se naskoro dogodi, kako se bio iznemorio od mnogoga stradanja, naime dne 12. rujna 1012.

U čas smrti sv. Gvidona pojavi se nad njim svjetlost nebeska, te mu svećenici sahraniše časno tijelo u crkvi, gdje su po molitvama njegovim mnogi na čudesni način ozdravili.

* * *

Napast koja je snašla sv. Gvidona, da naime ostavi službu crkvenjačku a dade se na trgovinu tobože samo zato da bude više imao za dijeljenje milostinje, napast takva snagje ne rijetko ljude pobožne po tugjem nagovoru ili po svojoj domisli, neka naime promijene dosadašnji stalež, službu ili prebivalište, jer bi drugdje mogli više novaca zavrijediti i po tom više dobra učiniti. U drugu opet ruku imade ljudi, koji obzirući se na novac i na tobožnje dobro što će njim uraditi, ne će da se ostave posla ili dohotka pa da se odazovu pozivu na savršenije življenje. U takvim sumnjama treba ti vazda misliti: Bog prije svega od tebe ne ište novaca ni dobrih djela nego tebe. Gdje možeš najbolje i najrevnosnije Bogu služiti, ondje ti je mjesto, a ne gdje bi mogao najviše novaca privrijediti. Novac ti se nekako lako prilijepi i zamrlja ti ruke. Tko ima s novcem mnogo posla, njemu se duša lako zamrlja pohlepom na nj, svjetoljubljem i t. d., ako je isnajprije imao i najbolje namjere. U vrijeme izmegju uskrsnuća Hristova i poslanja Duha svetoga vratio se Petar k svojoj mučnoj ribariji, no Matej koji je bio pozvan od carine, nije se više vratio k tomu novčanomu poslu. Ako nemaš mnogo, da nadariš siromaha, dodaj k malenomu darku srdačnu molitvu za uboga, pa mu takova milostinja može više da koristi, nego da mu daš punu kesu novaca.

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k molbama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Gvidona ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

13. dan rujna.

Sveti Amat.

Ovaj svetac rodi se okolo godine 570. u Francuskoj u okolini grada Grenobla, gdje mu je otac bio vlastelin. Otac — kao što su tada bogoljubiva vlastèla imajući više djece imala običaj činiti — darova **Amata** još kao dijete benediktinskomu monastiru sv. Mavricija. Ovaj monastir stoji još i sada na veoma visoku brdu u kantonu Valliškom u Švajcarskoj. U monastiru ovom probavi Amat do trideset godina trudeći se oko nauka i pobožnih djela. No življenje u monastiru ne činjaše mu se dosta oštro, zato se popenje još više na brdo, te se nastani megju vrletnim stijenama, kuda bi mu iz monastira po njegovoj želji samo svaki treći dan pošiljali hljeba i vode. Našavši pak Amat megju stijenama komad rodne zemlje, iskrči ondje šumu pa krčevinu zasija ječmom, veleći da je pravo, neka svaki od svoje muke živi. Kad bi ga kod pjevanja psalama i pobožnih pjesama hvatao san, načinivši sebi žrvanj kod ćelije, išao bi ječam žrvnjati. Tako imaše običaj putenu napast ili san žrvnjanjem odgoniti.

Biskup Sittenski mnogo poštujući sv. Amata, obišao ga više puta u samoći. Jednom donese mu zlata, neka ga upotrebi za se ili za siromahe. „Dobri biskupe — reče mu sv. pustinjak — daj to onima, koji su potrebniji od mene. Ja prezirem sveze ovoga svijeta; go izagjoh iz utrobe materine, go ću se vratiti u zemlju". Biskup pak odilazeći potajno ostavi zlato na oltariću, na kojem je sv. Amat obično služio misu. Kad sjutradan rano dogje sluga Hristov k oltariću da služi, nagje zlatne

novce pa držeći to za zasjedu gjavolju baci ih u ponor s riječima: „Gospodin je dijel baštine moje; ja ovih ne trebam“.

Golotinju tijela pokrivao je sv. Amat ovnujskim kožama; u posne dane trošio samo pet oraha i čašu vode, a kadšto nije po tri dana ništa okusio. Dva puta se na godinu okupao, pred božić i pred uskrs. Ovako je sv. Amat tri godine oštro živio u samotinji, kad ga posjeti glasoviti Luxeuilski opat Eustasije. Držeći da ne valja svijeću metati pod sud nego na svijećnjak neka svijetli svima koji su u kući, skloni sv. Amata, da ide s njim u Luxeuil. Boraveći tamo neko vrijeme bude svima mio i drag; jer je bio „vedra lica, blaga pogleda, vrstan i vješt u govorenju, oprezan i pouzdan u svjetovanju, predan skrušenosti, obilat u suzama, uzdržljiv u sreći, krotak i veseo u nesreći, izvrstan u podnošenju, sjajući se u svetosti, razborit u uzdržljivosti“. Tako je bio za svako dobro sjajan primjer, pa imajući veliki dar propovijedanja bio od braće pošiljan na sve kraje, da navješćuje riječ Božju.

Jednom se sv. Amat navrati k Romariku bogatu vlastelinu. Romarik već od duže vremena namjeravao poći u kakov duhovni red; sada razgovarajući se sa sv. Amatom odluči namjeru svoju što prije izvršiti, te već za nekoliko dana otide s Amatom u monastir Luxeuilski. Od jednoga dijela Romarikova imutka sagradi sv. Amat ženski monastir, u kojem će duvne u sedam zborova razregjene naizmjence bez prekida dan i noć Boga slaviti pjevajući psalme. Za duhovnoga nastavnika tomu monastiru postavi Eustasije sv. Amata. Ali ovaj ljubeći samoću pogje opet u goru, gdje se nastani u pećini, koja je imala odozgo otvor, a na onaj otvor mu je sluga na užetu spuštao malo hljeba za hranu i čašu vode. Samo u nedjelju i blage dane sigje sv. Amat u monastir, gdje tumačeći Sveto Pismo pokazivaše duvnama najkraći put u nebo, jer je bio pun Duha svetoga i ljeporječit. A kad bi govorio, pokazujući vazda veselo lice, iz očiju su mu tekle suze kao iz vinove loze u proljeće obrezane.

Napokon objavi sv. Amat braći, da će dok ne mine godina dana, prestaviti se s ovoga svijeta; potom zakaže jednomu monahu, da mu postelju naspe pepelom, jer mu je za gdjekoja djela činiti pokoru. „Kako bi mogao tako što još podnositi — reče mu monah — kad si od dugoga pošćenja i mrtvljenja sav iznemogao?“ Amat odgovori monahu: „To sam nekad činio potajno, ali me je Gospodin vazda krijepio; sad prije smrti hoću javnu pokoru da činim“. Tako i bi; opasan pokorničkim pojasom i ležeći u pepelu ispovjedi javno pred svom skupljenom braćom sve griješke svoje, kojih se je mogao sjetiti. Kada li dogje dan veseo za njega a žalostan za braću i sestre, još prije izdahnuća reče jednomu bratu: „Donesi poslanicu pape Leona pisanu sv. Flavijanu, jer je u njoj najpotpunije razlaganje vjere katoličke“. Brat poslanicu donese i čita; a sv. Amat za čitanja govoraše: „Tako vjerujem, Trojstvo neiskazano, tako priznajem, Bože svemogući; tako o tebi osjećam, Božji Sine Isuse Hriste, koji si se udostojio za naše spasenje doći na ovaj svijet; tako o tebi razumijevam, Bože vječni Duše sveti; jednoga Boga u Trojstvu i trojega u Jedinstvu priznajem“.

Držeći pak Amat u svetoj poniznosti svojoj,

e nije dostojan, da bude sahranjen u crkvi, kako su se tada svećenici sahranjivali, odredi, neka mu se mrtvo tijelo ukopa pred ulaskom u crkvu, a na grobu neka mu se napiše: „Čovječe Božji, koji u ovo sveto mjesto ulaziš na molitvu, za dušu pokornika Amata ovdje ukopana moli se milosrgju Božjemu, što nije mogla postići moja nevrijednost, da postigne ljubav vas tolikih pomnjivo prizivajući milosrgje Gospodnje". Sv. Amat umre oko godine 627, i bi po odredbi svojoj ukopan na ulasku u crkvu. No već za godinu dana po objavi jednomu monahu učinjenoj otvoriše grob i časne ostatke svečano prenesoše u crkvu.

* * *

Kad je Amat onoliki svetac pripravljajući se za smrt dao sebi čitati temeljne nauke vjere katoličke i sâm ih još na glas govorio, možemo odatle vidjeti, što je navlastito potrebno za dobru smrt. Osim kršćanskoga življenja potrebno je imati pravu katoličku a tvrdu vjeru; jer Spasitelj kaže (Mark. 16, 6): „Tko ne vjeruje, osudit će se". I u vjerovanju sv. Atanasija kaže se: „Tko god hoće da se spase, prije svega treba, da ima katoličku vjeru; koju ako ko čitavu i neoskvrnjenu ne drži, bez sumnje će za uvijeke propasti". Zato je jako dobro, da umirući izmoli vjerovanje apostolsko ili da mu se barem kaže ili pročita. Nego što je potrebno za dobru smrt, potrebno je i za dobar život. S toga neka svaki kršćanin često u sebi vjeru probudi čitajući, moleći se i razmišljajući, i neka naročito svaki dan pobožno izgovori: Vjerujem u Boga Oca svemogućega, i t. d.

Pomolimo se.

Zagovor blaženoga Amata opata neka nas, molimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

14. dan rujna.

Uzvišenje svetoga križa.

Sv. Jelena mati prvoga kršćanskoga cara Konstantina Velikoga našavši časno drijevo, na kojem je Hrist za nas umro, sagradi divnu crkvu na brdu Kalvariji i u njoj uzvisi našasti Križ (vidi 3. svibnja). Ondje mu se vjerni klanjahu do tri sta godina.

Nego godine 614. silni kralj Persijski Hosroje uzme grad Jerusalem, mnogo tisuća kršćana pobije, mnogo ih zarobi, s njima i pobožnoga patrijarha Jerusalemskoga Zahariju; pa zaplijeni i spasonosni križ i odnese sa sobom u Persiju. Nadajući se pak od kršćana velikomu otkupu za križ, dade ga Hosroje u posebne dragocjene korice metnuti, a korice morade patrijarah Zaharija pred njim zapečatiti pečatom patrijaraške crkve; i tada se ovako spremljeno časno drijevo pohrani u jednoj tvrgjavi u Jermenskoj.

Poslije četrnaest pak godina car Grčki Heraklije potukavši ametice vojsku Persijsku, nametnu sinu i našljedniku Hosrojevu kralju Siroju za prvu pogodbu mira, da povrati spasonosni križ, te kada car pobjedonosno i svečano na sjajnim od četiri slona tegljenim kolima ulažaše u Carigrad, pred njim se nosilo časno drijevo u dragocjene korice

spremljeno. Iduće godine (629.) u proljeće pogje car Heraklije s odabranom pratnjom u Jerusalem, da uzvišenu svetinju postavi opet na pregjašnje mjesto u crkvi sv. groba i da ondje Bogu zahvali za pobjedu. Svečanost bijaše dotada nevigjena. Nepregledna prohodnja (processija) nebrojenoga mnoštva ljudi: svèćeníkâ, carskih dvorana, vojníkâ i pobožnoga naroda krene se k crkvi sv. groba, a sâm car ponese časno drijevo. No što se nekad dogodilo čuvenoj pokornici Mariji Misirskoj (vidi 9. travnja), da je naime hoteći na blagdan uzvišenja sv. križa da uljeze u crkvu sv. groba ili sv. križa, osjetila nekakvu nevidljivu silu gdje je uzdržava od ulaska, tako nešto dogodi se i sada caru Herakliju: kada prohodnja pjevajući i svirajući dogje do vrata, na koja se ide na sv. brdo Kalvariju, car ne može ni koraka dalje, kao da ga uzdržava nevidljiva ruka. Zapaziv to patrijarah Zaharija, koji se iz sužanjstva bio vratio u Jerusalem na stolicu svoju, kao po dahnuću Božjemu reče caru: „Gle, svijetli care, noseći križ u tom skupocjenom odijelu slabo se ugledavaš na siromaštvo i poniznost Hristovu“. Tada Heraklije zbacivši carsko sjajno odijelo i izuvši obuću a obukavši prost plašt, ostali put lako prevali, i križ postavi na ono mjesto na brdu Kalvariji, odakle ga Persijanci biše odnijeli.

Na uspomenu ovoga radosnoga dogagjaja poćeo se i na Zapadu slaviti dan uzvišenja sv. križa, kao što se već otprije svetkovao na Istoku.

* * *

Uzvišen sada stoji križ megju nebom i zemljom kao spomenik ljubavi Božje k ljudima, kao spomenik spasenja i slobode koja nam bi po Hristu,

kao znak pobjede nad vlastima paklenim, kao dúga pomirenja sa pravednošću Božjom, kao kažiput u nebo, kao svjetlilo što nam razsvjetljuje put po moru života u luku blaženstva. Kao rajsko drvo života pruža savrh Kalvarije svoje krvlju omašćene grane na sve strane svijeta. Uzvišen stoji križ ne samo na posvećenim mjestima: na zvonicima i oltarima, na grobljima i na kloštarskim vratima, nego svagdje u gradu i selu, na brdu i u dolu, u polju i livadi, svagdje kuda čovječja noga dopire i gdje čovječje srce bije. Otac Bog nebeski silnim je i neizbrisanim crtama svemogućtvo svoje zapisao u prirodi (naravi). „Gospodine, Gospodine naš, kako je divno ime tvoje po svoj zemlji! Podigao si slavu svoju više nebesa“. Ps. 8, 1. „Nebesa kazuju slavu Božju, i djela ruku njegovih glasi svod nebeski. Dan danu kazuje, i noć noći javlja“. Ps. 18, 2. Da bismo pak i neizmjernu ljubav Sina Božjega imali vazda pred očima i privijali k srcu, postavlja se svakuda znak otkupljenja. Križ na visovima i brdima poziva nas, da oči i srce uzdižemo sa zemlje gore k onomu, koji je „svijet tako ljubio, da je dao Sina svojega jedinorogjenoga, da nijedan koji u nj vjeruje, ne pogine nego da ima život vječni“. Iv. 3, 16. Križ na putovima i drumovima govori nam: „Hodite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti“. Mat. 11, 28. Križ na razkršćima pokazuje nam pravac k cilju života, opominje nas u sumnji, da se držimo onoga, koji je „put i istina i život“. Iv. 14, 6.

Kako nam spasonosni križ svagdje dolazi nasusret, kamo sreća da ga svagdje dostojno i poštujemo i značenje mu svagda shvatamo! Kamo sreća da u bijedama svojim i nevoljama razumijemo

riječi Hristove: „Ako tko hoće za mnom ići, neka se odreče sebe, i uzme križ svoj i ide za mnom“. Mat. 16, 24.

Križ se uvisio za spasenje svijeta; uzvisimo ga i mi s pobožnošću i s ljubavlju u srcima, da i jednom, u dan strašnoga suda, uzvišenje njegovo s pouzdanjem uzočekujemo i do nogu njegovih milost nagjemo u Isusa Hrista Razapetoga!

Pomolimo se.

Bože, koji nas u današnji dan godišnjom svetkovinom uzvišenja svetoga križa razveseljavaš, udijeli, molimo: čije otajstvo na zemlji poznasmo, da otkupljenja njegova plaću na nebesima zavrijedimo. Po istom Hristu Gospodinu našem. Amen.

15. dan rujna.

Sveta Katarina Gjenovska.

Ova Katarina rodi se godine 1447. od roda veoma plemenita u Gjenovi u Italiji; otac joj Jakob Fieschi bješe potkralj u Napulju. Odgojena u svetom strahu i ljubavi Božjoj istom dogje do porabe razuma, kada se već na njoj zapazi obilatih darova nebeskih; sáma kaže, da ju je Bog već u dvanaestoj godini obdario izvanrednim miloštama. U trinaestoj godini htjede da se skloni u samoću kloštarsku, da provodi življenje bogomisaono. Ali joj ne dopustiše roditelji, nego je nakon tri godine udaše za Gjenovljanina Julijana Adorna.

Julijan Adorno bješe veoma bogat i visokorodan, ali čovjek ćudi grube i naprasite i u vla-

danju posve različit od Katarine, pa držeći da je život ženin vazdašnji ukor njegovu životu, odbije se od nje već nekoliko dana poslije vjenčanja i zamrzi na nju. Mlada žena nije ništa propuštala, čim bi mogla muža pridobiti i popraviti; ali bilo sve uzalud. On se dao sasvim na igru, na jelo i pilo i na nedopuštene zabave, nije mario za drugo do za tjelesne naslade. S toga je to više nenavidio i progonio pobožnu ženu.

Sa ženidbene nesreće tolika poduze tuga Katarinu, da se uklanjala svakomu ljudskomu društvu, i u sobi zatvorena provodila život mnoglo bi se reći pustinjački. Tako joj mine prvih pet godina nesrećne ženidbe. Rod videći gdje Katarina od tuge gine, navali na nju, neka promijeni način življenja, molitve svoje neka pokrati, u društva neka zalazi i uživa dopuštene naslade ovoga svijeta. Katarina popusti navali rodbinskoj, i počne zaláziti u društva gospogjinska i na razne zabave. Tako proživi opet pet godina. Ali što se više dala na svjetovna veselja i gledala njima ublažiti tugu svoju, to joj se ona više ogadiše i tuga se poveća, da joj je i sâm život dodijao i duševna je pečal sasvim presvojila.

U takovom jadnom stanju tražeći utjehe ide Katarina k sestri svojoj Limbaniji, koja je u kloštru Svetomarijskom bogoljubno živjela. Sestra je svjetova, neka sve duševno stanje svoje očituje kloštarskomu ispovjedniku, čovjeku pobožnu i razboritu. Katarina pogje nakon nekoliko dana ne bez teške borbe k ispovjedniku. No istom kleče k ispovijedaonici, kad osjeti, kako joj se pamet na jedan put prosvijetli zrakom nebeske svjetlosti i srce joj se probode ognjenom strelicom ljubavi Božje pa

poznavši u jednu ruku neizmjernu dobrotu Božju a u drugu pogreške svoje, malo ne padne u nesvijest, i ne može ništa progovoriti do ovih riječi: „Ne više svijet, ne više grijesi!“ Napokon osvijestivši se izmoli od ispovjednika dopuštenje, da ispovijed odgodi na drugo vrijeme. Došavši kući zatvori se u sobu, i odmah zbaci sa sebe sav ženski nakit, pa lijući suze i uzdišući iz dna srca samo joj se ove riječi protiskivahu iz usta: „O ljubavi, je li moguće, da me s tolikom ljubavi pozva i u tren mi oka pokaza, šta jezik ne može izreći?“ Tada joj se pričini, da gleda pred sobom Isusa Hrista gdje obliven sav krvlju od glave do pete nosi na ramenu preteški križ i govori joj: „Gle, sva ova krv prolivena je iz ljubavi k tebi i za otpuštenje grijeha tvojih“. Od velike žalosti, što pri tom osjeti, povika iza glasa: „O ljubavi, nikada više, nikada više ne ću učiniti grijeha!“ Utješivši se potom pomalo, uze pripravljati se za općenitu ispovijed, koju s prevelikom skrušenošću učini uoči blagovijesti Marijne, a na blagovijest primi presvetu pričest; od onoga časa pa sve do smrti osjećala je neprimirljivu žudnju, da što češće blaguje taj hljeb angjelski.

Nije pak Katarini bilo dosta, što grijehe skrušeno ispovjedi, nego da bi za njih i potpunu pokoru učinila, izvršivala je u naprijed teška djela pokornička i izvrsna djela ljubavi k bližnjemu obilazeći svaki dan siromahe, da ih utješi tjelesnom i duhovnom milostinjom, i bolesnike, da ih podvori i ukrijepi u trpljivosti. Svojim vazdašnjim molitvama isprosi takogjer od Boga milost, da joj se muž iskreno obratio na put kreposti te i on s njom

uzeo polaziti stanove ubožtva i žalosti. Ali za nekolike godine premine Julijan Adorno pomiren s Bogom i sa ženom svojom Katarinom.

Svetica smrću muževom odriješena od sveza, koje su je još vezale s ovim svijetom, odluči samo ljubavi svojoj Isusu živjeti te pogje u veliku bolnicu u Gjenovi, gdje je s neiskazanom ljubavlju i nježnošću služila božanstvenoga Spasitelja u stradajućim udima njegovim (bolesnicima). Isprva bivalo joj mučno od gadnih i gnusnih bolesti, no upirući jednako oči u stradajućega Spasitelja i boreći se junački s naravlju savlada napokon sve teškoće. Ljubav njezina k trpećim udima Hristovim pokaza se osobito uz strašnu kugu, koja je godine 1497. i 1501. harala u Gjenovi. Uz to je jednako činila tešku pokoru. Postu se tako bila naučila, da je dvadeset i tri korizme i adventa provela bez ikake hrane Samo je svaki dan primila presvetu pričest i pila kadšto čašu vode pomiješane sa malo octa (sirćeta) i soli. No valja znati, da su tada hostije bile mnogo veće od sadašnjih i da su sv. Katarini poslije pričesti davali iz kaleža neposvećenoga vina, da lakše proguta čestice od sv. hostije, što bi ostale u ustima. Tako joj se nâdâ tijelo i sva čuvstva podložili duhu; a opet ostade dosta jaka izvršivati djela ljubavi k bližnjemu.

Sv. Katarina napisa i dvije knjige, koje dokazuju, kao što je ona bila od Boga nadarena mnogim izvanrednim milostima, naročito božanskim objavama, prikazanjima i zanosima (ekstasima), tako da je u nje bilo i prave nebeske mudrosti. Po ovoj mudrosti dade mnogima spasonosne savjete, opomene i naputke. Jednomu čeljadetu, što je željelo stupiti u duhovni red pa sv. Katarinu molilo

za kakav nauk, reče svetica: „Isus neka ti bude u srcu, vječnost na pameti, svijet pod nogama, i volja Božja u svemu radu; a nada sve neka se ljubav Božja iz svega prosjauje“.

Pošljednjih godina života Katarinina posla Bog na nju različite a veoma ljute bolesti, kojih nijesu mogli nikakovi lijekovi ublažiti. Ona je sama željela Hristu za volju mnogo stradati, i Bog joj želju ispuni sasvim. U stradanju pak bila ne samo vazda strpljiva nego pače i vedra i vesela. Življenje svoje i stradanje završi dne 15. rujna 1510. u 63. godini vijeka. Prije izdahnuća još je nazočnima mnogo govorila o ljubavi Božjoj; a pošljednje joj riječi bile riječi Propete ljubavi: „U ruke tvoje preporučujem duh svoj“.

* * *

Nauk koji sv. Katarina dade čeljadetų što se spremalo u kloštar, valjan je i za tebe i za svakoga kršćanina. „Isus neka ti bude u srcu, vječnost na pameti, svijet pod nogama, i volja Božja u svemu radu; a nada sve neka se ljubav Božja iz svega prosjajuje“. A kako je s tobom u ovim poslovima? Možeš li reći, da je Isus u srcu tvojemu? Isus nije u srcu, koje je puno taštine, oholosti, zavisti, nenavidosti, nečiste ljubavi i drugih takovih grešnih osjećaja. Je li tebi vječnost na pameti? Kako li rijetko misliš na vječnost! Je li svijet pod tvojim nogama? Tä ti ljubiš sve što je svjetovno, a to je potvrda, da ti svijet nije pod nogama nego u srcu. Je li volja Božja u svemu tvojem radu? Gdje svoja volja vlada, tu volji Božjoj nema mjesta. Prosjauje li se u tebi ljubav Božja iz svega? Koliko li puta vrijegjaš Boga griješeći, a to nije znak ljubavi k Bogu. Tko Boga za cijelo ljubi, pomnjivo se kloni svega, što nije njemu po volji. Ako hoćeš, da se iz tebe prosja znak prave ljubavi k Bogu, odluči ovaj čas, da ćeš se okaniti svakoga grijeha, velikoga i maloga; odluči, što bješe odlućila sv. Katarina: „O ljubavi, nikad više, nikad više ne ću učiniti grijeha“.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Katarine, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučuvamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

16. dan rujna.

Sveti Ciprijan.

Ciprijan rodi se pod konac drugoga stoljeća u gradu Kartagu u Africi. Roditelji mu bijahu bogati neznabošci, i on odraste u neznabožačkom praznovjerju. Davši se na nauke lijepo napredova osobito u vještini govornićkoj, te i sâm postade učitelj govorništva. Budući bogat, roda senatorskoga, uljudan, uman i učen bijaše općenito poštovan i slavljen u Kartagu. S njim u istoj kući stanovaše kršćanski svećenik Cecilije, koji ga privede k poznavanju evangjelja i proučavanju Sv. Pisma. Za dugo kolebaše se izmegju zablude i istine, dok se po milosti Božjoj duševnomu vidu njegovu ne rasklopi sva visina i dubina nauka Hristova, te ga prihvati svim žarom srca svoga. Oko godine 246. krsti se imajući do 50 godina dobi.

Postavši kršćanin Ciprijan ne odreče se tek

svake ljubavi k svijetu te živje posve kršćanski, nego i nastoja nada sve kršćanstvo umnim spisima odbraniti od neznabožaštva; takvih njegovih spisa imamo još i sada Svetim pak življenjem svojim kao i umnim pisanjem toliko steče u kršćana pouzdanje, da je naskoro regjen bio za svećenika a već godine 248. po smrti Kartaškoga biskupa Donata od svèćenîkâ i svjetovnjákâ bio protiv svoje volje izabran za biskupa. Koliko bješe ovaj izbor spasonosan za kršćansku Crkvu, toliko uvrijedi i razljuti neznabošce, koji su znali silu bjesede Ciprijanove.

Zato kada godine 250. za cara Decija nastade hajka na kršćane, neznabošci vikahu u Kartagu: Ciprijana na lavove! Ciprijana na divlju zvjerad! Ali Ciprijan slušajući zapovijest Gospodnju, ne od straha nego po kršćanskoj razboritosti skloni se od bjesnila neznabožačkoga u skrovište, odakle je stado svoje upravljao nagovarajući ga poslanicama na postojanost u vjeri. Za godinu godina prestane progonjenje pa se Ciprijan vrati k milomu stadu. No za izbivanja njegova neki nevaljali svećenici zametnuše u općini kršćanskoj razdor i nered, pače jedan izmegju njih redi se za biskupa. Protiv razkolnika ovih nagovara sv. Ciprijan vjerne na jedinstvo i napisa izvrstan spis o jedinsvu Crkvenom. „Ne dogje do Hristove plaće, koji ostavi Crkvu Hristovu. Tugjinac je, nesvet je, neprijatelj je. Ne može nikako imati Boga za oca, koji Crkvu nema za majku“, govori on raskolnicima. I opet (Epist. 55): „Usugjuju se (raskolnici) broditi u Rim, te k Petrovoj stolici i k Crkvi poglavitoj, odakle je nastalo jedinstvo svećeničko, nositi listove, a ne misle, da

su Rimljani oni, kojih je vjeru apostol propovijedajući hvalio, do kojih nevjera ne može imati pristupa“.

Potom pukne u gradu Kartagu silan pomor, smrt pokosi svaki dan nebrojeno mnoštvo svijeta, gdjekoje kuće posve izumru, koji su mogli pobjegnu od strave iz grada a ostave bolesne svoje bez pomoći. Na ulicama se našlo bez broja mrtvaca. U toj nevolji preteče sv. Ciprijan sve druge ljubavlju i pobožnošću. Skupi kršćansku općinu i složi im bogoduhom bjesedom u srce dužnost kršćanskoga milosrgja, dužnost koju valja da čine ne samo svojoj braći kršćanima nego i neznabošcima. Kršćanima se srca zapale ljubavlju, te uzmu s tolikom brigom njegovati okuženike, da su im se neznabošci upravo divili. Nego gdjekoji kršćani potuže se sv. Ciprijanu, što kuga jednako hara kršćane kao i neznabošce, dakle da kršćanstvo tudijer ne pomaže. Sv. Ciprijan odgovori na to spisom: O smrtnosti, u kojem razlaže, što je kršćaninu držati do ovoga svijeta i do smrti.

Ali i kod sv. Ciprijana pokaza se, kako svaki čovjek ma koliko svet bio, može pogriješiti. On naime dokazivaše, da je krštenje krivovjerničko nevaljalo, s toga da krivovjernike, koji prijegju u krilo katoličke Crkve, valja još jedan put krstiti. Nasuprot tomu izjavi Rimski papa sv. Stefan Prvi, da je po starom predanju i navadi crkvenoj svako krštenje valjano, koje se učini na pravi način. Jer sakramenat ima moć od Boga a ne od čovjeka službenika; dakle ako krivovjernik krsti na propisani način, ne čini krštenje svoje nego krštenje Crkveno.

Imavši Crkva nekoliko godina mira od ne-

znabožaca, opet se godine 257. za cara Valerijana diže na nju oluja, osobito pak na njezine službenike, biskupe i svećenike. Najprije pogibe sv. papa Stefan: tada bi i sv. Ciprijan pozvan na sud. Pred carskim namjesnikom Paternom izjavi da ostaje u kršćanstvu: no za onda bi samo izagnan u primorski gradić Kurubis. Malo vrijeme zatim pusti se sv. Ciprijan na slobodu, jer je utolila oluja na kršćane. Ali za godinu dana dogje opet zapovijest, da valja poglavitije biskupe i svećenike pogubiti. Ciprijana salete tada mnogi, neka svoj njima dragocjen život spase bijegom. No njemu bješe Gospodin već objavio, da će poginuti smrću mučeničkom; zato pisa vjernima svojim: „Živeći jošte pišem vam ali želeći umrijeti, u srcu me zove: dogji k Ocu!“ Kad novi carski namjesnik Maksim uhvati Ciprijana, sav se grad uzbuni, i sami se neznabošci sneveseliše sjećajući se prevelike ljubavi, koju im uz kugu učini sv. biskup. Maksim izreče osudu, da se Ciprijanu glava odsiječe; na to sv. Ciprijan: „Hvala Bogu!“ Nazočni kršćani vikaše iza glasa, neka se i njima odsijeku glave, i pratiše potom sv. biskupa na smrt. Došavši ispovjednik Hristov na stratište, naloži svojima, da krvniku dadu dvadeset i pet zlatnih dukata, i sveže sebi sám oči. Kršćani pak razastru na tle plahte, da uhvate krv njegovu; a noću ukopaju časno tijelo pri sjajanju bakalja s velikom svečanošću. To se dogodi godine 258. Poslije sagrade kršćani na čast sv. Ciprijanu dvije crkve, jednu na stratištu a drugu na grobu njegovu.

* * *

U pomenutom spisu sv. Ciprijana: o smrtnosti, čitamo: „Gdjekojim kršćanima čudno se čini, što sila ove bolesti poduzima jednako s neznabošcima i naše; kao da je zato kršćanin prihvatio vjeru, da prost od zala srećno uživa ovaj svijet i vijek, a ne, da podnoseći ovdje sve nevolje očekuje radost na drugom svijetu! Čudno se čini gdjekojima, što nam je ova smrtnost zajednička s ostalima . . . Dok smo ovdje na svijetu, jednako imamo tijelo s ljudskim rodom, samo duhom treba da se razlikujemo. Dakle dok se raspadljivo ovo ne obuče u neraspadljivost, i ovo se smrtno obuče u besmrtnost, i Hrist nas dovede k Bogu ocu, dotle su nam sve tjelesne nezgode zajedničke s ljudskim rodom. . . . Pače kršćanin neka zna, da se je njemu na svijetu više mućiti nego ostalima, jer se je njemu više boriti s napastvovanjem gjavoljim. . . Ovu strpljivost pravednici su svagda imali, da ne mrmljaju u nevoljama, nego sve što se zbiva u svijetu da primaju hrabro i strpljivo. Na sve gotova valja da te čini strah Božji i vjera. Nevolje neka ti ne budu sablazni nego bojevi, neka ti ne skrše vjere već neka u borbi pokažu tvoju hrabrost, jer treba sva sadašnja zla prezirati nadajući se budućim dobrima. Gdje nema borbe, nema ni pobjede. Kad se u borbi steče pobjeda, tada se dade pobjednicima i vijenac . . Ovo je razlika izmegju nas i ostalih koji ne znaju Boga, što oni u nevoljama tuže se i mrmljaju, a nas bijede ne odvraćaju od istine kreposti i vjere, nego nas krijepe u žalosti. . . Ako u Hrista vjerujemo, ako vjerujemo riječima i obećanjima njegovim, da ne ćemo za uvijek umrijeti, s radosnom slobodom idimo ka Hristu, s kojim ćemo vazda živjeti i kraljevati. Što megju tim umiremo, smrću pre-

lazimo na besmrtnost.... A tko da se ne požuri doći na bolje?... Da pak ovo vjerujemo, pokažimo tim, da ne tugujemo za preminućem milih, i kad dogje dan našega odlaska, da bez oklijevanja i drage volje ka Gospodinu na poziv njegov idemo... Valja promisliti, braćo ljubazna, da smo se odrekli svijeta i kao gosti i došljaci da ovdje u to boravimo. Prigrlimo dan, koji svakomu daje svoj stan, koji nas odale izbavljene i od svjetovních zamki odriješene povraća u raj. Tko putujući u tugjem kraju ne bi se požurio, da se vrati u domovinu? Raj je domovina naša. Patrijarsi su oci naši. Ne ćemo li se požuriti, da vidimo domovinu svoju, da pozdravimo roditelje? Tamo nas čeka velik broj milih, želi nas mnoštvo rodítéljâ, braće, sinova, koji uživajući već svoje blaženstvo još su zabrinuti za naše spasenje. Njima na oči i zagrljaj doći kolike li i za njih i za nas radosti! Kolike li ondje naslade nebeskoga kraljevstva bez straha od smrti, i sa vječnošću života neizmjerne li i beskrajne sreće!“

Pomolimo se.

Blaženoga mučenika i biskupa Ciprijana svečanost neka nas, molimo Gospodine, brani i njegova časna molitva preporučuje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

17. dan rujna.

Sveta Hildegarda.

U žiću svetih ugodnika i ugodnica Božjih više puta je govor o izvanrednim vigjenjima iliti prikazanjima i objavama; tako je o tom bilo spomena upravo prekjučer u životu

sv. Katarine Gjenovske. Vigjenja iliti prikazanja onakova jesu pojave (pojavljenja), koje čovjek vidi očima duha svoga no koje mu se tako jasno prikazuju, kao da ih vidi očima tjelesnima. Ivanredne se pak objave zbivaju, kad tko drži, da mu Bog ili angjel ili drugi kaki duh govori duši. Vigjenja i objave takove dogagjaju se ne samo gdjekojim svecima već i ljudima, koji nijesu nimalo sveti, pače ponajviše treba čuvati se takih vigjenja i objava. Kadšto se u stvari takve uplete sâm sotona, koji se i po nauku Sv. Pisma pretvara u angjela svjetlosti, da bi koga zaveo; kadšto dogju takve utvare i nagovijesti od bolesnih živaca, te su tako malo istinite kao i snivanja i bulažnjenja ljudi grozničavih ili poludjelih. S toga učitelji crkveni uče, da ne valja željeti takovih vigjenja i objava; i sáma želja znak je duhovne oholosti i pohlepne izvjedljivosti; pa ako se takova prikazanja komu i zgode, ne treba mnogo do njih držati i mnogo se njima baviti, a još manje o njima mnogo govoriti. No ako je koje čeljade do smrti svoje živjelo u svetoj poniznosti i pravo reći prinugjeno bilo, da očituje, što je na svrhunaravni način čulo i vidjelo, pa ako je sáma Crkva takve objave razvidjela i odobrila, to se one mogu upotrebiti na duhovno sazigjivanje. Takovih vigjenja i objava imademo i od sv. vidjelice Hildegarde.

Hildegarda rodi se godine 1098. u Njemačkoj u Böckelheimu u dvoru grofova Sponheimskih, gdje su bogobojazni roditelji njeni bili u službi. Od male maloće bješe vrlo pomnjivo odgojena. Navršivši osam godina predana bi u ženski monastir na Disibodenbergu (Brdu sv. Disiboda), gdje je pod rukovodstvom bogodušne redovnice Jute

dalje bila poučavana i odgajana. Djevojče divno napredova u svim krepostima, u ljubavi, poniznosti, trpljivosti, pošćenju i mučanju; u trpljivosti bijaše od djetinjstva neprestano vježbana budući malo ne vazda bolesna, pa življenje njezino i ne bješe drugo do neka slika blažena umiranja. Dok je pak tijelo sahnulo, žestina se je duha na divni način rasplamćivala.

Već je sv. Hildegarda navršila četrdeset i dvije godine, kad je Bog opomenu, da u naprijed piše ono što vidi i čuje; no koje od ženske stidnoće koje od straha šta će ljudi govoriti, jošte je jednako oklijevala kazati komu vigjenja svoja, te istom kad je Gospodin s toga pohodi teškom bolešću, prokaže sa strahom i poniznosti duhovniku svojemu uzrok toga pohogjenja Božjega. Duhovnik pripovjedi stvar opatu i gdjekojoj drugoj najrazboritijoj braći; ovi pak ispitavši sve na tanko izjaviše, da je Hildegarda doista od Boga prosvijetljena, i zato treba vigjenja da objavi. I čim se Hildegarda prihvati toga posla, u onaj par odmah ozdravi. Prva napisana vigjenja preda opat nadbiskupu Mainčkomu, a ovaj držeći stvar za veoma znamenitu prijavi sve papi Eugeniju Trećemu, koji je tada bio u Trieru u Njemačkoj na crkvenoj skupštini. Papa pošlje u monastir na Disibodenbergu nekoliko ljudi, da istraže što je u stvari, pa istraživši sve na tanko donesu u Trier Hildegardine spise, iz kojih neke komade pročita sâm sveti otac pred stožernicima i skupštinarima; i sv. Bernardo opat Clairvauxski bješe ondje. Ono što se čitalo svima se svidje, i svi biše ponukovani na hvalu Stvoritelju. Zato pisa sâm sveti otac Hildegardi, i dade joj dopuštenje, da vigjenja svoja

i prikazanja objelodani. Ovo bijaše to veća utjeha i okrepa za sv. vidjelicu, što su gdjekoji od duhovne zavisti vigjenja njezina proglašivali bulažnjenjima bolesnih moždana i gjavoljim maštanjima. I sv. Bernardo pisa Hildegardi čestitajući joj milost, koja je u njojzi, ali opominjući je ujedno, da ne izgubi poniznosti.

Sveta dakle Hildegarda objavi vigjenja svoja, pa tijem se pronese glas o njoj daleko i široko. I kad bi izabrana za opaticu (glavaricu), grnuše odasvud plemićke kćeri, da pod njezinom upravom provode bogoljubiv život. Tada joj se u duhu pokaza mjesto, na kojem neka sagradi nov monastir, naime na brdu sv. Ruperta. No duhovni glavari ne htjedoše na to pristati, jer ih je osobito monah Arnoldo navrkao protiv gragjenja nova monastira. Na jedan put monahu Arnoldu jezik tako silno oteče, da mu je napunio sva usta, i gotovo se uguši ne mogući disati. U toj nevolji moli Arnoldo, da ga odvezu k crkvi sv. Ruperta, koja je bila na onom brdu, i dovezen onamo zavjetuje se, da će po mogućnosti sam nastojati oko gragjenja monastira na brdu onome. Odmah mu bude lakše, i uzme sâm krčiti mjesto za monastir.

U novi monastir prijegje sv. Hildegarda sa osamnaest Bogu posvećenih djevica, koje je materinjom ljubavi pazila i nikada prestajala mudro obučavati u redovničkim pravilima. No kako se sve više širio glas o njoj, da je obdarena duhom proročkim, dolažahu k njoj u monastir ljudi od svakoga staleža i sa svih strana Njemačke i Francuske; jedne pouči, kako će zdravlje steći, drugima razdriješi sumnje i dvoumljenja, trećima dade pravila za život. Mnogi pak koji su došli

od puke radoznalosti i nevjerstva da je samo iskušavaju, ne mogavši odoljeti duhu koji je iz nje govorio, dozvaše se i popraviše se. I sámi Židovi dolažahu, da je pitaju štošta; njih poučavaše iz svetih knjiga staroga zavjeta, i opominjaše, da vjeruju u Hrista. Pače i pape, vladaoci i učenjaci pisahu joj tražeći od nje savjeta i preporučujući se smjerno njenim molitvama. Osim toga zamoljena obišla bi mnoga sela i gradove, da svećenstvo i puk skloni na obraćenje i poboljšanje. Tako bi sv. Hildegarda kao nekad sv. apostol Pavao sve svima, dajući svakomu prema potrebi spasonosnu pouku i opomenu.

Da pak vigjenja i prikazanja, što su se Hildegardi zgagjala od djetinjstva, nijesu bila od bolesnih živaca ili od privigjanja ili pače od sotone nego od Boga, možemo razabrati iz svetoga življenja njezina i iz mnogih čudesnih ozdravljanja, koja se po njoj dogodiše. Nego se i sv. Hildegardi bilo svega vijeka boriti sa bolestima, opastima i drugim nevoljama a to jamačno po volji Božjoj, da dobijajući onake izvanredne milošte ostane vazda u poniznosti.

Bog napokon usliši vjernoj službenici želju, da se rastvori i da bude sa Hristom, i objavi joj čas smrtni, a ona prokaže opet svojim duhovnim kćerima. Tako dakle bolujući u osamdeset i drugoj godini vijeka svoga dne 17. rujna 1179. blaženom smrću prijegje k vjereniku nebeskomu. Bog pak jošte kod smrti njene pokaza, koliko je kod njega prijatna. Jer nad stanom, u kojem je preminula sv. djevica, pojave se na nebu dvije sjajne duge, križajući se tako, da je jedna išla od sjevera na jug a druga od istoka na zapad. Na vrhu pak gdje su

se duge križale, izlažaše svjetlost koliko mjesec; u toj svjetlosti pojavi se sjajan križ, isprva malen a poslije rastući jednako neizmjerno velik, oko kojega nastadoše nebrojeni šareni kolobari, a u tim kolobarima opet sjajni križići. Ova svjetlost šireći se nebom spusti se na pošljetku k zemlji prema onoj kući, u kojoj je umrla sv. Hildegarda, i obasja sve brdo. Duvne su držale, da im onom sjajnom pojavom Bog htjede da pokaže, kolikom je sjajnošću Hildegardu proslavio na nebesima.

* * *

O čudesnom načinu, na koji je sv. Hildegarda doznavala tajne, kazuje ona sáma ovako: „Od djetinjstva sve do sada, kad mi je već više od osamdeset godina, vidim ovu svjetlost u duši svojoj, a ne primam je izvanjim očima ni mislima srca niti ikakovom porabom pet izvanjih osjetila, ali pri tom ostaju otvorene izvanje oči i druga tjelesna osjetila u svojoj kreposti. Jer svjetlost, koju vidim, nije na jednom mjestu nego je mnogo sjajnija od oblaka, koji nosi sunce; niti mogu u njoj razabrati visine, dužine i širine. Ime mi se pak ovoj svjetlosti kaže: sjenka žive svjetlosti; pa kao što se u vodi vide sunce, mjesec i zvijezde, tako pisma i besjede i kreposti i neka djela ljudska obrazovana u ovoj svjetlosti meni odsijevaju. A što god u ovakovu vigjenju vidim ili se naučim, ostaje mi za dugo u pameti; i ujedno vidim i čujem i znam, i kao za tren oka, što znam, naučim se. Nego šta ne vidim ono ne znam, jer sam gotovo nepismena, i o onom što pišem iz ove svjetlosti, ne mećem drugih riječi do onih, koje čujem. Niti čujem riječi kao one što se čuju iz usta čovječjih, nego kao

plamen što se blista i kao oblak što se nosi čistim nebom. Oblika ove svjetlosti ne mogu nikako razaznati, kao što ne mogu ni koluta sunčanoga potpuno gledati. Ali kadšto vidim u ovoj svjetlosti drugu svjetlost, koja mi se imenuje svjetlost živa; no ove ne vidim često, pa njezina oblika mogu još mnogo manje opisati nego li od pregjašnje svjetlosti. I kad gledam ovu svjetlost, nestane mi s pameti sve žalosti i sve boli, tako da imam tada ćud proste djevojke a ne stare žene. A moja duša nije nijedan čas bez prve svjetlosti, što se zove sjenka žive svjetlosti, i vidim je, kao da gledam u svijetlu oblaku svod nebeski bez zvijezde; i u njoj vidim, što govorim o blistanju žive svjetlosti. Ovo pak vazda vidjeh od djetinjstva do četrdesete godine vijeka svojega, i govorih više puta što o tom, ali ne pisah sasvim ništa. Tada nagnana Duhom iskazah ovo monahu jednomu, kojega sam odabrala sebi za učitelja. On čudeći se dosta tomu naloži mi, neka potajno napišem što vidim i što vidjeh, da bi imajući početak i svršetak pisama mogao o njima suditi ili barem nagagjati šta je u stvari".

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože spasitelju naš: kao što se radujemo svetkovini blažene Hildegarde djevice tvoje, tako da se u osjećanju iskrene pobožnosti obučavamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

18. dan rujna.

Sveti Josip Kopertinski.

Josip prezimenom Desa rodi se dne 17. lipnja 1603. u Kopertinu u Italiji. Roditelji mu bijahu ubogi ali bogobojazni, pa ga naučiše zarana valjano moliti se Bogu. Osobito ga mati pomnjivo ali i oštro odgajala te mu ne bi ni najmanje pogreške pustila bez kazni; zato je poslije postavši franciskan govorio, da mu ne bi trebalo godine iskušavanja, kad ju je već kod matere svršio. Navršiv istom pet godina pokazivao Josip već veliku pobožnost, a u osmoj godini tako bi se zadubao u molitvu, da je bio kao izvan sebe zanesen, kao što pripovijeda njegov životopisac Paštrović. Poslije izuči čizmariju i jedno vrijeme radi posao čizmarski. Ali osjećajući u srcu neprimirljivo čeznuće za tihim bogoljubivim življenjem, zamoli u sedamnaestoj godini svoga strica franciskana, neka mu isposluje, da bude primljen u red franciskanski. No stric držeći da je neuki Josip sasvim neprikladan za redovnika, ne htjede ništa za nj učiniti. Žalostan ode kapucinima, koji ga primiše za brata laika ali već nakon osam mjeseci otpustiše, jer je zaduben sav u molitve i razmišljanja i bolujući od očiju više puta što god razbio, zamijenio ili metnuo na nepravo mjesto. Otpust taj veoma ga pekao, te mu bilo, kao što poslije kazivaše, kod svlačenja redovničke haljine kao da mu sadiru kožu s tijela i meso sa kosti. Od stida i skrbi ne pogje kući u Kopertino nego u mjesto, gdje je tada stric njegov imao korizmene propovijedi. Mirno podnese Josip ukore stričeve za tobožnju nespretnost i potucanje svoje, ipak ga stric

pridrža kod sebe do uskrsa, a onda odvede u Kopertino. I mati ga dočeka s ukorima; no kako ga je srdačno ljubila, postara se za nj, da se po želji svojoj smjesti. Imajući i ona brata franciskana u kloštru della Grotella isposluje molbama i suzama, da je Josip bio primljen u onaj kloštar za brata laika pridržavši i u redu ime Josip. U kloštru bilo mu se brinuti za mazge i činiti druge najniže poslove. Ali pobirajući od svijeta milostinju za kloštar, smjernošću svojom i milom bjesedom i svim bićem pridobije svagdje srca ljudska. No i u kloštru steče vrlinama svojim kod sve braće ljubav i milost, te ga uzmu megju klerike, da se pripravi za svećenika. Odonda je samo na dvije stvari težio: Bogu samu živjeti i znanje svećeniku potrebno polučiti. No učio se je teško; nego kako je obilje krepòstî naknagjavalo u njemu nedostatak znanja, bí u dvadeset i petoj godini vijeka svoga posvećen za svećenika. Tada ukloni od sebe sve što god je još svoga imao, i kleknuvši pred raspelo reče: „Gle, Gospodine, sad sam se odvojio od svakoga stvora; budi ti, molim te, jedino moje dobro. Svako drugo dobro držim za pogibao, za propast duši mojoj“. Poslije nije jeo hljeba niti pio vina za pet godina, nego živio samo od korijenja i suha voća. Molitvom se gotovo neprekidno bavio. Zato ga pak Gospodin Bog nadari svrhunaravnim darovima: često se zanese izvan sebe, pa u takovu zanosu, u takvoj ekstasi podiže se u vis lebdeći megju nebom i zemljom. No kako biva često u početku sveta života, nakon prvoga veselog revnovanja snagje Josipa teška snuždenost malo ne očajanje trajući do dvije godine. Ali duh njegov opet osili i smiri se a tijelo morade pokoriti se, jer ga je krotio

raznovrsnim mučenjem i samim krvavim bičovanjem.

Idući Josip s poglavarom svojim na put, svagdje mu se narod divio i veliko mu štovanje pokazivao. To se javi sudu inkvisicionomu, jer „za čovjekom od kojih trideset godina leti svijet kao za kakovim drugim mesijom (spasiteljem) videći tobožnja čudesa, koja čini kod svakoga koraka“. Pozvan u Napulj pred sud dokaza bezazlenost svoju. Iz Napulja morade u Rim pred svoga vrhovnog glavara; u Rimu pak bi doveden pred papu Vrbana Osmoga. Veseo da može namjesniku Hristovu poljubiti nogu sagne se, ali u onaj par zanese se i na oči papi diže se sa zemlje u vis. Papa reče o tom dogagjaju, ako Josip za njegova života umre, da će to drage volje posvjedočiti. Iz Rima poslan bi Josip u Assisi, gdje se red franciskanski započeo. Tu mu je bilo mnogo stradati i od poglavara, koji su po dopuštenju Božjem s njim zlo postupali, i od zloga duha, koji ga je mnogo napastvovao; ali je sve snosio s divnom strpljivošću. Pozvan iza nekoliko godina u Rim, provede ondje korizmu, i primi opet mnogo utjeha; i sami su ga stožernici pohagjali. Vrativ se u Assisi, bješe mu življenje ponešto ugodnije, i on steče općenitu ljubav i štovanje, te mu grad Assisi dade pravo gragjansko. Glas pak o njemu raznese se široko i daleko; od svih strana Evrope dolazili su ugledni tugjinci i sámi knezovi u Assisi, da ga vide, i visoki crkveni dostojanstvenici prilazili k njemu. Godine 1649. dogje u Assisi protestanat vojvoda Ivan Friderik Braunschweig-Lüneburg-Herzberški; kad vidje gdje se sv. Josip kod mise diže u zrak, snebi se od čuda i obeća, pošto kod kuće uredi poslove svoje,

da će se odreći krive vjere. I doista se vrati za dvije godine u Assisi i u nazočnosti dvaju stožernika prizna pred sv. Josipom vjerovanje katoličko. Životopisac Josipov pripisuje takova čudesna podizanja i ekstasi prekomjernoj ljubavi Božjoj, što je gorjela u srcu Josipovu, po riječima sv. Dionisija Areopagita: „Ljubav je Božja, što čini ekstasi"; a čudesa tvorio je Josip po punoj i odrešitoj vjeri svojoj, o čemu sâm Josip reče: „Tko ima vjeru, gospodar je od svijeta."

Sv. Josip bio veoma žalostiv na svaku nevolju i bijedu bližnjega, na ljude potrebne, na bolesnike i stradalnike, i potpomagao ih koliko je i kad mogao. A djetinjsku pažnju imao k blaženoj Djevici Mariji, nazivajući je vazda majkom svojom i kiteći sliku njenu cvijećem. U zagovor Marijin pouzdavao se sasvim. Josip podiže kraj kapelice tri križa, i zamoli biskupova namjesnika, da ih blagoslovi. Kako je upravo tada bila velika pripeka, reče namjesnik, neka bi se blagoslov na neko vrijeme odgodio, dok pripeka popusti. No Josip moleći da se blagoslov ne odgodi, reče namjesniku; „Moja majka ne će dopustiti, da te vrućina muči". Na to uzme biskupov namjesnik crkveni plašt i pogje blagosloviti križe; uza sveti posao taj, koji se vršio tri sata, ne osjeti namjesnik ni najmanje vrućine ili omare. Čistoća bila sv. Josipu osobito sveta. Nečiste i opake ljude raspoznavao je po vonju, a od njega izlazio ugodan miris, koji se hvatao i stvari što su bile blizu njega. Sveta mu bila naročito i poslušnost; kad je bio u ekstasi iliti zanosu, nije znao za sebe, ali na zahtjev poslušnosti odmah bi se osvijestio. Poslušnost nazivao znamenitim imenima: nožem, koji čovječju volju

ubija i Bogu žrtvuje; kolima, na kojih se najlakše odvezeš u rat; psom, koji slijepca vodi. „O svete li poslušnosti — povika kadšto — koju i sâm Bog poštuje!"

Kako se mnogo svijeta stjecalo u kloštar Assiški, da vide sv. Josipa, bude on premješten najprije u sklonit kloštar kapucinski a poslije u franciskanski kloštar u Osimu. Provedavši ovdje šest godina života skrovita ali pobožna i čudesna kao svagdje i svagda, pozva ga gospodar od neba i zemlje u stanove vječnoga rajskog zanosa, dne 18. rujna 1663, i proslavi ga još i nakon smrti uslišivši po zagovoru njegovu molitve mnogih vjernih.

* * *

U psalmu 67. kaže se: „Divan je Bog u svetima svojim". To se pokazalo i u žiću sv. Josipa Kopertinskoga. Ovaj je svetac po osobitoj milosti Božjoj i po revnosnom nastojanju svojem, već na ovom svijetu došao u takvo stanje, koje je divno, čudesno i svrhunaravno. Ako se mi obični ljudi i ne popenjemo na toliku visinu sveta života, možemo ipak vidjeti na sv. Josipu, da nema već na ovom svijetu ništa veličanstvenije i blaženije od takova svrhunaravna života; da su zemaljsko bogatstvo, čast, ljepota i dobro živovanje prema takovu svrhunaravnu življenju, što je zapaljena žigica prema sjajnoj zvijezdi; da smo još neizmjerno daleko ostali za pravom svetošću, po kojoj Isusov jaram biva sladak i breme njegovo lako, i po kojoj moći svrhunaravnoga svijeta silno proniču kroz dušu čovječju. Mi možemo iz doline bijeda svojih tek ponizno ogledati gore na takovo nebesko življenje

i uzdisati: Bože, milostiv budi nama grešnicima! Gospodine Isuse Hriste, pomiluj nas!

Pomolimo se.

Bože, koji si odredio k jedinorogjenomu Sinu svomu, podignutu od zemlje, sve privući, učini milostivo, da zaslugama i primjerom serafskoga ispovjednika tvojega Josipa nad sve zemaljske požude podignuti k njemu doći zavrijedimo. Koji s tobom živi i kraljuje u vijeke vijeka. Amen.

19. dan rujna.

Sveta Pomposa.

Mahomed sin Abd-er-Rahmanov postavši godine 852. Mavarski kralj u gradu Kordovi u Španjolskoj odluči u kraljevini zatrti kršćanstvo. U onom progonjenju mnogi su se kršćani žalibože odricali vjere ili je barem pritajivali od straha ljudskoga. Sv. Eulogije (vidi 11. ožujka), koji je i žiće sv. Pompose spisao, pripovijeda o tom ovako: „U ovoj nevolji Crkve vladalac se muslomanski mnogo ponosio i hvalio se, da će kršćanima zadati još težih jada i nevolja, pa ako duže uzvlada, da će Crkvu kršćansku svagdje poništiti. Kamo je — rugao se kršćanima — mnogo hvaljena postojanost vaših mučenika? Kuda li nestade hrabrosti i jačine vašim vjerskim junacima? Gdje li se pritaja vaša smjelost? Zašto ne dogjete, da bojak bijete s našim prorokom Muhamedom? Neka der dogju vaši Bogom prosvijetljeni ljudi i neka se bore za istinu!" Gospodin Bog da ovu oholost muslomansku postidi a vjerne svoje ohrabri,

podijeli nekojim slabim djevicama pobjedu mučeništva, megju njima i današnjoj svečarici.

Roditelji Pomposini sagradiše monastir nekoliko sati daleko od Kordove, u kojem su i sámi dokončali vijek svoj u pobožnim djelima, i gdje je i Pomposa djevičanstvo svoje posvetila onomu, koji pase megju ljiljanima, Jaganjcu neokaljanomu. Ako je i bila najmlagja od svijeh u monastiru, preteče ipak sve savršenom bezazlenošću, čistoćom i svetošću. Najmiliji joj posao bješe danju i noću čitanje i razmišljanje Sv. Pisma. Svaku uvredu i krivicu, što bi joj se dogodila, podnese sa srdačnom poniznosti i strpljivosti. Držaše često bdjenja, poste i molitve, da bi po milosti Gospodnjoj učinjene zavjete mogla sasvim izvršivati. Služeći ovako vjerno Gospodinu dozna za mučeničku smrt sv. Kolumbe (spomen joj pada na 17. dan ovoga mjeseca). Kolumba naime djevica u Kordovi videći gdje neki kršćani kukavno ostavljaju zastavu Hristovu, sklonjena duhom Božjim izagje na javno mjesto i ispovjedi vjeru svoju u Hrista. Mavri je uhvatiše; ali ona i pred poglavicama Mavarskim razloži istinu vjere kršćanske, i pozva ih, neka se odreku lažne nauke Muhamedove a prihvate istinu. Mavri se zadiviše srčanosti mlade djevojke, pa pokušaše, ne bi li oni nju pridobili na svoju stranu. No vidjevši da su im sva obećanja i sve prijetnje uzalud, odsjekoše joj glavu (dne 17. rujna 853).

Glas o mučeničkoj smrti sv. Kolumbe silno potrese srce Pomposi i raspali u njoj živu želju, da i ona umre za Hrista. Kaže se pače, da je Pomposa već otprije željela poiskati smrt mučeničku, ali su svoji dobro na nju pazili, da im ne umakne iz monastira. No po očitom promislu Bo-

žjem ostade ključ u vratima monastirskim upravo noću nakon dne 18. rujna, kad je Pomposa doznala smrt sv. Kolumbe. Kad se po noći svršiše noćne molitve, pogje Pomposa tihano k vratima, otvori ih i zaputi u Kordovu po noćnj tmini ali nebeskim vidjelom osvijetljena, i dogje rano u grad.

Pomposa pogje odmah u sudnicu i pred muslomanima kaže razloge, s kojih treba vjerovati u Hrista, i dokaže, da je Muhamed bio lažan prorok i nesraman čovjek. Tada je odmah osude na smrt, izvedu iz sudnice i odsijeku joj glavu, dne 19. rujna 853. Tijelo njeno bace u potok, ali ga nagju trgovci i ukopaju. Poslije bi časno tijelo preneseno u crkvu sv. Eulalije i sahranjeno kraj sv. Kolumbe. Tako se ove dvije sv. djevice mučenice, bivši u životu posve jednake, i nakon smrti nagjoše zajedno.

* * *

Sv. Pomposa kao i sv. Kolumba tražiše sáme smrt, može se reći na silu; a je li to dopušteno? pa ako nije, kako ih možemo poštovati kao svete mučenice? Dakako, nikomu nije samo sobom dopušteno tražiti smrt, kad može bez grijeha život sačuvati. Ali je posve druga, kad Bog koga naročito na to pozove. No kako ćemo takav poziv Božji razabrati? Eto ovako: kad tko provodeći svet život sve jednako osjeća u sebi nagon na smrt mučeničku, pa na pošljetku smrt takovu i podnese vrlo postojano pače radosno, možemo za cijelo držati, da je onaj nagon bio od duha Božjega. Ako li bi tko na mučeništvo težio od nerazbora, tvrdovratosti, duhovne oholosti ili privigjanja, takav bi za cijelo, kad bi došlo do mučeništva, često izgubio srce i napokon bi se odmetnno. A sv. Pomposa

kao i sv. Kolumba imadu sve znake pravih od Boga izabranih mučenica. Kako su se u ono doba nevjernici rugali kršćanima i vjeri njihovoj, bilo je doista slavno i korisno za Crkvu Hristovu, što se našlo svetih ljudi navlastito pak djevica duhom Božjim sklonjenih na dragovoljno mučeništvo. Takvom hrabrošću nejačkih djevojaka biše bojazljivi kršćani u vjeri potkrijepljeni a rugačima usta začepljena, videći gdje slabe djevice drage volje krv liju za vjeru Hristovu. — Uopće pak govoreći, ono što sveci čine, ne valja prosugjivati po običnom svakidašnjem životu.

Pomolimo se.

Bože, koji si megju ostalim čudesima svoje mogućnosti i slabomu spolu podijelio pobjedu mučeništva, dopusti milostivo: koji blažene Pompose djevice i mučenice tvoje rogjenje svetkujemo, da po njezinim primjerima do tebe koračamo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

20. dan rujna.

Sveti Eustahije i drugari mučenici.

O svetima od starine mnogo slavljenim mučenicima: Eustahiju, ženi njegovoj Teopisti i sinovima Agapitu i Teopistu nemamo suvremenih pouzdanih glasova. Što se o njima može pouzdano kazati, ovo je: Eustahije Rimski viši vojnički časnik po osobitoj milosti Božjoj pozna i prigrli vjeru kršćansku, uz rat izgubi ženu i djecu, a docnije ih opet nagje, i napokon s njima zajedno pogibe Hrista radi smrću mučeničkom.

Poznija pak legenda ovako pripovijeda istoriju sv. Eustahija i obitelji njegove: Za vremena Rimskoga cara Trajana (carovao od godine 98. do 117.) življaše u Rimu ugledan, bogat i slavljen vojskovogja po imenu Eustahije; premda neznabožac bijaše čovjek plemenita srca i duha, pun ljubavi i milosrgja, hrabar u ratu a blag u miru. Imagjaše isto toliko plemenitu, krasnu ženu Teopistu, i dva sina Agapita i Teopista, dva lijepa pupoljka, koje pomnjivo odgajaše i upućivaše na svako dobro. Lovdžija budući pogje jednom sa mnogo pratilaca u šumu u lov, i namjeri se na krd jèlênâ; jedan od njih, veoma lijep i velik, skoči na stranu, a Eustahije sâm za njim u gustu šumu. Jelen stane na visokoj stijeni. Gledajući prekrasnu zvjerku razmišljavaše Eustahije, ne bi li je mogao živu uhvatiti, kada li na jedan put jelenu izmegju rogova zablista sjajni križ i lik Gospodina našega Spasitelja, koji Eustahiju reče: „Zašto me goniš? Milostinje, koje udjeljuješ potrebnima, dogjoše preda me, i dogjoh, da ti se pokažem, jer si mi drag radi dobrih djela svojih. Jer s toga dogjoh na svijet u ovom obličju, kako me sada vidiš, da spasem rod ljudski“. Ovo čuvši vojskovogja snebi se, ali razabravši se pomalo progovori: „Objavi mi se, koji govoriš, da vjerujem u te“. A Gospodin mu reče: „Ja sam Isus Hrist, koji sam nebo i zemlju stvorio od ništa. Idi u grad, i poišti svećenika kršćanskoga, i moli od njega krštenje milosti“. Odmah pod večer onoga dana poiska Eustahije sa svojima svećenika kršćanskoga, i biše svi od njega poučeni u vjeri Hristovoj i kršteni u ime presvetoga Trojstva. Po tom Gospodin objavi Eustahiju, kako je do tada bio uzvišivan častima svjetovnim

i bogatstvom, da mu je unaprijed ponizivati se s visoke taštine a opet uzvišivati se u blagu duhovnom; kušnjama treba da se pokaže drugim Jobom i strpljivošću pobjednikom gjavola.

Malo vremena za tim pomori Eustahiju kuga sve robove i robinje i svu stoku, pa kad pustu kuću zatvori, dogju zlotvori i svu je oplijene. Osiromašiv ovako, da ne bude na ruglo znancima, uzme ženu i oba sina, i pogje u primorski grad Ostiju, da se na brodu odveze daleko od Rima, u Misir. Ali dovezavši se u Misir ne može platiti brodarine, pa mu zato brodar otme mladu ženu, za kojom se bio uz vožnju pomamio. Jadni Eustahije pogje dalje s djecom bez majke njihove. Dogje do široka potoka, i uprti jednoga sina, prenese prijeko, i vrati se po drugoga; no kad se vrati do sredine potoka, jaoh strahote: jednoga sina zgrabi vuk a drugoga lav, i odnese u šumu. Ali jednoga i drugoga izbave po tom ratari i pastiri iz čeljusti divljih zvijerova. Tužni otac ide dalje bez djece tugujući i jadikujući: „Jao, koliko je meni gore nego Jobu: on je imao barem gnoj za počivalište, a ja nemam ni pedi zemlje; on je imao prijatéljâ, koji dogjoše da ga tješe, a ja sam lišen svih svojih; njemu je ostala žena, a ja sam kao skresano i usahlo u pustinji drvo. Ah, Gospodine, postavi stražu ustima mojim, da srce moje ne zastrani na zle pomisli“. Tako dogje u mjesto Badysso, gdje se nastani, i jedno vrijeme ručnom radnjom proživotari, a poslije ga mještani najme za poljara, koju je službu petnaest godina vršio.

Kad poslije toga neprijatelji opet navale na Rimsku državu, sjeti se car hrabra i vješta vojskovogje Eustahija, i pošalje ljude na sve strane, da

ga ištu. Dva stara vojnika namjerivši se na poljara Eustahija vide, da je to njihov pregjašnji vojskovogja Eustahije, i odvedu ga k caru, a car ga s veseljem imenuje opet vojskovogjom i pošlje na neprijatelje. Eustahije uzbije neprijatelje, provali u njihovu zemlju i dogje po promislu Božjem u mjesto, gdje je žena njegova živjela u nekakova bogataša kao vrtlarica; brodar otmičar njezin bješe brzo nakon otmice umro te ona postala slobodna. U tom mjestu boravljaše Eustahije tri dana. U vojsci pak njegovoj bijahu dva stasita mladića od dvadeset do dvadeset i tri godine; oni bjehu vrličine te s toga Eustahiju vrlo mili. Budući nastanjeni zajedno kod vrtlarice Teopiste, pripovijedahu jedan drugomu dogagjaje svoje u večer, što im je naime o ocu i majci ostalo još u pameti, što su doznali od branitelja svojih i što im se docnije zbilo, i vide da su braća i zagrle se; vrtlarica slušajući pripovijedanje njihovo, stalo joj srce silnije kucati, krv uzavirati, ali se nadvladala i šutjela bojeći se, da se ljuto ne prevari. Sjutradan pogje k vojskovogji moleći, da nju zarobljenu Rimljanku, uzme sa sobom u Italiju; kad tamo, lice, besjeda i sve u vojskovogje kao u njezina muža: vojskovogja njezin muž — a ona dva mladića njezini sinovi! Kolika sreća, koliko veselje! Otac i majka i djeca sretni i presretni hvale i slave Boga velikoga. Kad se završi rat, Eustahije vrati se u Rim kao pobjednik s bogatim plijenom, i bi časno dočekan od cara Hadrijana, našljednika Trajanova.

Na hvalu bogovima za dobivenu pobjedu priugotoviše se svečane žrtve; car Hadrijan ide sa sjajnom pratnjom u hram boga Apollina, s njim

pogje i Eustahije ali samo hramu do vrátâ. Poslije svršene žrtve zapita ga car, zašto nije uljezao, da zahvali bogovima, koji su mu dali pobjedu i povratili ženu i sinove? Eustahije odgovori, da je kršćanin i da se klanja samo Bogu nebeskomu, koji jedini čini čudesa. Car mu odmah otme znake vojničke časti i postavi ga pred sud kao prosta zločinca sa ženom i sa sinovima. Priznavši slobodno vjeru svoju, biše osugjeni, da se bace pred lavove; ali zvjerad ne učini im ništa. Za tim biše metnuti u usjalu mjedenu peć, i u njoj predaše blažene duše svoje Bogu.

* * *

Imade ljudi na svijetu, koje vazda muči strah od zala, što će ih zadesiti. To su opsjene od zloga duha, te valja takova straha okaniti se i mirno predati se promislu Božjemu. Tä ne upravlja li sudbinom našom svemogući i predobri Bog? Može li nas naći kakvo zlo bez njegova znanja? Pa ako on na nas i pusti kakovo zlo, ne namjerava li nam i tijem samo dobro?

Ako te zlo, kojega si se bojao, i stigne, ako izgubiš sve svoje, ako ti se otme čast i poštenje, ako te snagje teška bolest, ne kloni ipak duhom! Jer jè Bog s pomoći svojom blizu, kad nestane svake ljudske pomoći. Baci sve svoje brige na Gospodina, koji se brine i za tebe. Nije okraćala ruka Božja niti ohladnjela ljubav njegova. On je za one, koji se pouzdaše u nj, već veća čudesa činio. Kada je pače svoga Jedinorogjenca za nas predao na smrt, šta će nam ikada moći zakratiti?

Ako se pak i uzdamo u Boga, ne valja zato stajati bez posla pa sve samo od Boga očekivati,

nego valja i sami da radimo i sve da upotrebljavamo na korist i dobro svoje i činimo koliko ikad možemo. Tada će i Bog biti nama u pomoć i potpomagati nas u onome, što ne možemo sámi. Moli se i radi! Uzdaj se s jedne strane u Boga tako cjelovito, kao da se od svoje trudbe nemaš ničemu nadati; a s druge toliko se trudi i muči, kao da sve stoji tek do tvoje trudbe i muke. Tada će ti biti Bog u pomoć, pa te ne će za cijelo ostaviti ni u jednoj nevolji ili pogibjeli.

Pomolimo se.

Bože, koji nam dopuštaš svetih mučenika tvojih Eustahija i drugara njegovih rogjenje svetkovati, daj nam u vječnom blaženstvu njihovu se društvu radovati. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

21. dan rujna.

Sveti Matej apostol i evangjelist.

Rimljani osvojivši mnoge i daleke tugje zemlje, davahu carinu (maltu) u onim zemljama pod zakup svojim ljudima, vitezovima Rimskim, te se takovi zakupnici carine zvahu publikani, starješine caričke, imajući opet svoje službenike carinike iliti carinare, koji su za njih pobirali carinu. U Židovskoj pak zemlji zakupljivahu carinu i Židovi; takav zakupnik carine, publikan iliti starješina carinički bješe Zakhej, o kojem nam pripovijeda sv. evangjelist Luka (19, 1—10), kako je Isusa radosno primio u kući svojoj. Matej pak bijaše carinik to jest službenik jednomu onakovu cariničkomu starješini, kakov je bio Zakhej. A i zakupnici carine i službenici njihovi bijahu svagdje

veoma omraženi, jer su od svijeta nemilice uzimali carinu i mnogo puta veću nego ih je išla; ali još većma omraženi bijahu u Židovskoj, zato što su bili u službi neznabošcima Rimljanima, krvopijama naroda Židovskoga, naroda Bogom izabranoga.

Matej sin Alfejev zvaše se i Levije, jer je ili imao dva iména kao mnogi tadašnji Židovi, ili se po svoj prilici prije zvao samo Levije pa pozvan od Isusa promijenio sebi ime, da ga i sámo ime sjeća na Božji dar, milost Isusovu; Židovsko naime ime Matej znači što Hrvatsko Božidar. Isus stanovaše u gradu Kafarnaumu blizu jezera Genesaretskoga; ondje pobiraše Matej carinu od ljudi i od robe, što bi se dovezla lagjama u Kafarnaum. Kad jednom Isus pogje k jezeru da uči narod, vidje Mateja gdje sjedi na carini, i reče mu: „Hajde sa mnom". I ostavivši sve ustade i pogje za njim; jer onaj koji ga izvanjim glasom pozva, darnu ga ujedno u srce unutrašnjom milošću. Potom zgotovi Matej Isusu i učenicima njegovim veliku čast u svojoj kući; a Matej pozva k časti i mnogo carinika i drugih, koji svi sjedoše s Isusom za stô; valja da se on nadao, da će se i gdjekoji od dosadašnjih prijatelja i drugova njegovih obratiti, kad dobiju zgodu, da poznadu Isusa. Književnici pak i fariseji mrmljahu govoreći učenicima Isusovim: „Zašto s carinicima i grešnicima jedete i pijete?" I odgovarajući Isus reče im: „Ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni. Nijesam došao da pozovem pravednike nego grešnike na pokoru". Odonda ostade sv. Matej s Isusom, i postade apostol njegov, i ne vrati se više na carinu svoju. Nakon uzašašća Hristova propovijedaše još neko vrijeme u Židovskoj. No bivši odregjen da ide megju nezna-

bošce navješćivati riječ Božju, htjede obraćenim Židovima da dade neku zamjenu za sebe, napisa naime prije odlaska svojega istoriju Isusovu, sveto evangjelje, koje se zato i zove: evangjelje po sv. Mateju.

Iz Židovske obigje sv. Matej neznabožačke zemlje, Arapsku, Etiopiju, Partiju i Indiju, propovijedajući svuda i riječ potvrgjujući znacima i čudesima. No potanje o apostolskom radu sv. Mateja ne znamo; samo nam Klemento Aleksandrijski (umro godine 220.) za nj svjedoči, da nije nikad jeo mesa. Sveti pak Ivan Zlatoust (umro godine 407.) govoreći u pohvalu ovoga sv. apostola i evangjelista ne spominje ništa drugo do ovo malo, što smo o njemu kazivali iz Sv. Pisma.

* * *

Izmegju apostola prvi je sv. Matej po nagonu Božjem uzeo pero u ruke, da opiše djela i nauke Hristove; zato njegov spis — evangjelje po sv Mateju — i jest na prvom mjestu megju svetim knjigama novoga zavjeta. Sv. Matej napisa spis svoj na jeziku, kojim su tada Židovi govorili, to jest na jeziku Aramejsko-Židovskom; a naskoro bi preveden na jezik Grčki, na kojem ga i sada još imamo. Sv. Matej prozva spis svoj: evangjelje to će reći blagovijest, blaga, dobra, vesela vijest (glas) o oproštenju grijeha i kazni, o spasenju, otkupljenju, posvećenju, posinovljenju Božjem i vječnom spasenju po Isusu Hristu Gospodinu našem. Što god je u evangjelju sv. Mateja i drugim evangjeljima i spisima svetih apostola i evangjelista, sve je istina nepogrešna, riječ Boga samoga, jer su apostoli i evangjelisti pisali prosvijetljeni i vogjeni duhom

Božjim. Zato kaže sv. Augustin, da čitanje Sv. Pisma treba s tolikim štovanjem slušati, kao da sâm Isus dogje megju nas i nas uči. Zato i ustajemo, kad se čita sv. evangjelje, da mu naime pokažemo čast svoju, a istočnjaci pale svijeće. Ali bi opet griješio, koji bi rekavši u Svetom je Pismu riječ Božja, odanle tek sebi htio načiniti vjeru, mjesto da sluša živu riječ Crkve katoličke, njeno tumačenje Sv. Pisma. Jer prvo tko zna, je li ovo ili ono dobro prevedeno iz Hebrejskoga, Grčkoga ili Latinskoga jezika na Hrvatski? Zatim mnoga mjesta u Sv. Pismu mogu tek oni pravo razumjeti, koji dobro znaju zemlje, narod, običaje, jezik i prilike onoga vremena, kada i gdje je Sv. Pismo napisano, a to mogu znati samo veoma učeni ljudi. Pa opet i najučeniji ljudi ne mogu sve u Sv. Pismu posve razgovijetno i pouzdano istumačiti. Zato je Gospodin Isukrst osnovao Crkvu i njoj darovao Duha svetoga; samo Crkva zna pravi smisao Sv. Pisma. Tko dakle čita Sv. Pismo, valja da se drži tumačenja crkvenoga; a tko hoće sve po svojoj glavi da tumači, njemu je čitanje na propast vječnu, kao što je i presveta pričest na prokletstvo onima, koji je ne uzimaju na način naregjeni.

Pomolimo se.

Blaženoga apostola i evangjelista Mateja molitve neka nas, Gospodine, potpomažu: što mogućtvo naše ne dobiva, da nam se po njegovu zagovoru daruje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

22. dan rujna.

Sveti Toma Villanovski.

U jednom mjestu blizu gradića Villanove u Španjolskoj nagje se godine 1488. muško čedo Toma u roditéljâ, koji su bili uopće bogobojazni ali napose veoma podatljivi ubogima, premda nijesu bili jako imućni. Milosrgje k ubogima i podatljivost usadiše roditelji zarana u srce svomu čedu. Idući Toma u Villanovu u školu dogje kad i kad kući bez kabanice ili bez obuće — podao ubogoj djeci; čineći to u duhu svojih roditelja znao je, da se oni ne će ljutiti toga radi. Još češće razda svoj doručak, pa do ručka dragovoljno posti. Jednom bivši sâm doma, kad dogje nekoliko prosjaka a bješe sve pozatvoreno, uzme šest pilića i da svakomu prosjaku po jedno pile. Kad ga majka vrativši se doma zapita, zašto je piliće razdao, reče, da mu je bilo žao ubogih, pa da je još jedan došao, bio bi mu radije još i kvočku dao, nego da ga pusti praznoruka.

Svršivši niže škole u Villanovi a više u universitetu u Alkali na Henaresu, godinu je dana razmišljao i sebe iskušavao, u kakav bi stalež stupio. Potom stupi u Salamanci u red augustinački. Već kao iskušenik preteče sve ine redovnike blagošću, ljubavlju i poniznošću. Nikad nije govorio osim kad bi bio pitan ili bi trebao pitati, nikad ne izlazio iz ćelije osim radi službe, i živio u ćeliji sa svima svojim mislima kod Boga. Da dobije što više vremena, spavao je najviše četiri pet sata, i to u adventu i korizmi na goloj dasci. Kad bi poslije pozvan da propovijeda, riječ se Božja iz punine njegova bogoduha srca sipala s tolikom snagom i

moći, da su ga nazivali Ilijom, za kojega kaže Sv. Pismo: „I ustade Ilija prorok kao oganj, i riječ njegova goraše kao zublja". Crkv. 48, 1. Propovijedima svojim učini Toma neizmjerno mnogo dobra, te ga hvališe kao najvećega propovjednika u Španjolskoj. Kad se znalo, da će on uzaći na propovijedaonicu, sve bi ostavilo svoj posao i grnulo u crkvu. Car Karlo Peti imenova ga za svoga dvorskoga propovjednika. I drukčije u poslovima državnim car rado ču savjet i mnijenje Tomino.

Toma bijaše redom u više monastira prior (glavar) i dva puta prepošt jedne pokrajine augustinačke. A za čudo koliko se redovnika augustinaca pod rukovanjem njegovim popelo na visoku ljestvicu savršenstva kršćanskoga i poslovanja apostolskoga, te su poslije pribrojeni u broj svetaca. Car htjede poslije Tomu imenovati arhibiskupom u divnom gradu Granadi, ali se Toma ne htjede na to nikako privoljeti. No godine 1544. morade ipak primiti arhibiskupiju u Valenciji, jer su mu glavari prijetili najtežom crkvenom kažnju, ako se ne pokori.

Arhibiskup Toma bi u Valenciji svečano i radosno dočekan. Kanonici znajući da je novi arhibiskup siromašan te nema ništa za prvi namještaj, darovaše mu četiri tišuće dukata. Arhibiskup primi dar sa zahvalnošću, ali ga odmah pošalje špitalju, koji je malo prije mnogo postradao od požara. Poslije instalacije prvi mu korak bio u tamnice, u koje napusti više vazduha i svjetlosti. Da bi mogao ubogima davati što više od svojih arhibiskupskih dohodaka, bijaše za sebe vrlo štedljiv pače tvrd. Onu halju, koju je dobio u monastiru, nošaše još

nekoliko godina, dok nije bila više ni za krpež. Jednom dogje k njemu kanonik neki, kad je upravo u rukama imao iglu i konca te krpio hlače svoje. „Molim gospodine — reče začugjeni kanonik — zar da se takvim poslom bavi gospodstvo tvoje? Za jednu šesticu to bi ti svaki krojač popravio". „Ne sudiš pravo — odgovori mu arhibiskup — jer ako sam i postao arhibiskup, nijesam prestao biti redovnik, koji sam zavjetovao zavjet uboštva; pa me veseli baviti se kadšto poslom, kojim se bave mnogi redovnici. Što velíš, da bi krojač za jednu šesticu ove hlače zakrpio, ja pak kažem, da se za onu jednu šesticu može sjutra jedan siromah nahraniti". Kad Tomu drugi put i kanonici opomenuše, da bi trebao zbog dostojanstva arhibiskupskoga ljepše haljine nositi, odgovori im: „Dostojanstvo arhibiskupsko i dužnost što odatle dolazi, nije nimalo u odjeći i finoći sukna nego u skrbi i trudbi oko spasenja dúšâ, koje su mi od Boga povjerene". Kako je bilo s odijelom tako i s jelom; upravitelj donesavši jednom ribu odviše skupu, morade je natrag odnijeti na tržište; arhibiskup je radije novcem svojim hranio potrebne, nego da sâm jede poslastica.

Velika bijaše sv. Tome kao duhovnoga pastira briga za stado vjernih svojih. Kao što je Spasitelj naš ne samo svagdje naviješćivao nauk svoj nebeski nego često i cijele noći provodio na molitvi, tako je radio i sv. Toma. Pa da molitvu svoju potkrijepi, škropio ju je može se reći suzama i krvlju plačući i bijući se više puta uz to. Jednom dozvavši on preda se nevaljala svećenika, koji nije drugo počinjao do ružnih sablazni, stane mu dušu potresati, ali se ne zadovolji riječima, već uzme bič te će njime

ne onoga svećenika nego sebe. Bijedeći naime sebe, da je popustljivošću svojom kriv nevaljalštinama svećenikovim i da je zato zavrijedio tešku kazan, klekne pred propelo, otkopča sebi haljinu, pa suze lijući stane se tako žestoko tući bičem, da mu se je sva košulja okrvarila. Svećenik se snebije videći to, i od žalosti i pokajanja brizne i sâm gorko plakati, i padavši na koljena pred arhibiskupa uzme ga za ljubav Božju moliti, neka prestane s bičovanjem, kad je on sâm tu kazan zaslužio. Potom obeća svećenik, da će u naprijed živjeti po dužnosti staleža svoga; i održa riječ. — Godišnji dohodak od osamnaest tisuća dukata potroši sv. arhibiskup svake godine do posljednjega novčića, premda je za sebe veoma malo trebovao. Gotovo svaki dan dogje mu pred palaču mnoštvo prosjaka, i do pet stotina, a svaki dobi hljebac, zdjelicu juhe, napitak vina i po koji novčić. Upravitelju svojemu naloži naročito: „Daji svima, daji ljubazno, daji od draga srca". Doznavši da tko nema zaslužbe, pobrinu se za to i nezamoljen. Osobito se pak starao za sirote; u jedanaest godina što je bio arhibiskup, nije se nijedna sirota i nijedna kći siromaška udala, da je ne bi bio pripomogao spraviti. U Valenciji izlagale su siromašne a bezdušne ženske djecu svoju, to jest metnule bi ih noću pred čiji kućni prag pa onda umakle. Sv. arhibiskup vrlo se brinuo, da se takva djeca poberu, i odgajao ih je potom na svoj trošak; pače dao dukat svakomu, koji bi mu nahoda takova donio. Neko je vrijeme u jedan put bilo četrdeset i devetero takove djece njemu na skrbi; a često je obišao nahodski zavod, da vidi, kako dojilje i dadilje njeguju siročad. — Sv. arhibiskup imao

švelju, koja je bez prekida šivala košulje, plahte i odjeće za potrebne. Švelja se jednom potuži, da joj je već odviše posla, sáma da ne može sve otrsiti. Tada joj reče arhibiskup: „Da si bila na brdu Kalvariji, kad su Spasitelja upravo snimili s križa, pa da te je mati Božja zamolila: sašij plahtu, u koju će se zaviti presveto tijelo, ne bi li takav posao držala za najveću čast i dobročinstvo? Nuto, ovdje činiš to isto, jer siromasi su pravi udi Hrista Gospodina, koji reče: Što učiniste jednome od ove m. je najmanje braće, meni učiniste; i koji će u dan strašnoga suda reći: Gô bijah, i odjenuste me. Zato ohrabri se i radi marljivo i u naprijed taj bogougodni posao".

Bojeći se sv. Toma, da pod teškim bremenom arhibiskupstva ne popusti u trudbi oko svojega spasenja, više puta je molio, da smije skinuti breme ovo za sebe pa se skloniti u tihu monastirsku ćeliju. No morade čekati, dok Bog s njega skide breme. Uz vruću molitvu objavi mu godine 1555. Gospodin, da će za po godine k njemu doći. Kad se u mjesecu rujnu iste godine razboli, nastade velika žalost u Valenciji, kao da je na veliki petak; vjerni puk učini pobožnu prohodnju (procesiju) za zdravlje arhibiskupovo, pa kad dogje u crkvu sv. Tome apostola, stade ga toliki plač i jauk, da svećenici i pjevači nijesu mogli otpjevati službe Božje. Razdavši ubogima još i pokućtvo što je imao sve do posljednjega komada, zahvali Bogu na milosti, što umire ubog, primi presvetu pričest i izustiv riječi: „U ruke tvoje, Gospodine, preporučujem duh svoj", ispusti blaženu dušu. Kad se razglasi smrt njegova, zaječi po ulicama ridanje i tugovanje, kao da je neprijatelj uzeo grad; do osam

tisuća ubogih i potrebnih dogje na pogreb svomu predobromu ocu.

* * *

Ljubav i darežljivost k ubogima bila je sv. Tomi Villanovskomu već izmalena usagjena u srce i za svega vijeka njegova cvjetala je i rodila obilat rod. Odakle to? Za cijelo do milosti Božje od roditéljâ. Zna se naime, da svojstva (osobine), koja imaju roditelji, prelaze često na djecu, i to na dva načina: jedno, prirodi se djeci spremnost k dobru ili k zlu, koja se u roditéljâ jako razvila, kao što od njih naslijede lice i drugu tjelesnu gragju; a drugo djeca se ugledavaju na primjer, koji im je u domu vazda pred očima, i još se obično sklanjaju na ono, što u roditéljâ preteže, n. p. lakomost ili podatljivost, oholost ili smjernost, prijevarnost ili poštenje. Zato se može reći: opačina ili krepost u oca i matere ne tiče se samo njihove duše, nego se namnožava i u djeci njihovoj.

Ne može se pak spomen kojega sveca ljepše proslaviti, nego da se njemu na čast nešto učini, što je on osobito rado činio. Proslavi i ti, kršćanine, na taj način dan sv. Tome, ovoga velikog dobrotvora; ugledaj se danas na njegov primjer pa udijeli njemu na čast milostinju. A za sav svoj vijek primi k srcu riječi, koje on jednom reče: „Kako biste mogli dobra svoja bolje upotrebiti, nego da ih upotrebite na otpuštenje grijeha svojih? Ako hoćete da Bog usliši molitvu vašu, uslišite vi viku ubogih. Ako želite, da Bog vama u nevoljama pomogne, pomozite najprije vi nevoljnicima. Pritecite u pomoć osobito onakvima, koji se ne usugjuju prositi; čekati dok prose, znači prodavati im milostinju".

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Tomu biskupa ukrasio krepošću osobite milosrdnosti k ubogima, molimo da po njegovu zagovoru na sve koji te mole, blagostivo prospeš bogatstvo milosrdnosti svoje. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

23. dan rujna.

Sveti Konstancije.

Papa sv. Gregorije Veliki, koji je Crkvom katoličkom upravljao od godine 590. do 604, napisa: „Četiri knjige Ràzgovôrâ o životu i čudesima otaca Italskih i o vječnosti dúšâ". U tom spisu sv. papa kao da se razgovara s prijateljem gjakonom Petrom, papa naime pripovijeda a gjakon gdješto prigovara, te papa opet prigovore osvjetljuje.

O sv. Konstanciju pripovijeda veliki papa u Razgovorima ovo:

„Što pripovijedam, čuo sam od biskupa Ankonskoga, koji je mnogo godina probavio u odijelu monaškom i vodio život ne malo svet; i što mi je on kazivao, to posvjedočavaju takogjer neki znanci moji, koji su već prilično stari i iz onih su krajeva (Ankonskih). Kraj grada dakle Ankone ima crkva sv. Stefana, u kojoj je služio čovjek časna života po imenu Konstancije vršeći službu crkvenjačku. Glas o svetosti njegovoj bješe se raznio na daleko, jer je on posve prezirući stvari zemaljske sa svom dušom čeznuo samo za nebeskima. A jedan dan kad u crkvi nestade ulja pa rečeni čovjek upravo ništa ne imade čim bi zapalio žiške (lampe), sve žiške napuni vode i po običaju pomeće u sredinu stijenje, pa donesav ognja zapali ih; i gori voda u žišcima, kao da je ulje. Promisli dakle, Petre, koliko je bio vrijedan taj čovjek, koji nuždom natjeran promijeni narav stvari.

Petar: Vrlo je čudno što sam čuo; nego bih hotio znati, koliku je poniznost mogao unutri u sebi imati čovjek, u kojega je bila tolika izvrsnost izvanja.

Gregorije: Ta ti valja, što u krepòstî išteš duh, jer biva vrlo često, da čudesne stvari koje se zgagjaju izvana, napastvovanjen svojim iznutra podražuju srce. Nego kad čuješ jednu, koju učini taj časni Konstancije, brzo ćeš znati, kolike bijaše poniznosti.

Petar: Pošto si pripovjedio toliko čudo onoga dogagjaja, treba jošte da me poniznošću njegova srca (duhovno) sazidaš.

Gregorije: Kako bješe mnijenje o svetosti njegovoj veoma naraslo, mnogi su iz različitih krajeva željeli, da ga vide. Jedan dakle dan dogje seljak iz daleka mjesta, da ga vidi. A u onaj čas dogodi se slučajno, da je sveti čovjek stojeći na drvenim stubama opravljao žiške; bio je pak vrlo malen, gragje neznatne i neugledne. Kad dakle dogje onaj koji dogje da ga vidi, ispitiva, gdje je, i moli, neka mu ga pokažu, pokazaše mu ga oni, koji su ga poznavali. No kao što ljudi glupaci valjanost čovječju mjere o tjelesnu gragju, tako onaj seljak videći Konstancija malena i neznatna ne htjede nikako vjerovati, da je to on; jer u pameti seljakovoj zametnula se neka borba megju onim što je čuo i vidio držeći, e ne može na oči biti tako malen, koga je po čuvenju zamislio

onako velika. A kad mu mnogi kazaše, da je on, prezre ga i uze podsmijevati mu se govoreći: Držao sam ga velikim čovjekom, a ovaj nema ništa od čovjeka.

Čuvši ovo čovjek Božji Konstancije, sav veseo ostavi odmah žiške, brže bolje sigje, i pade seljaku u naručje, i od prevelike ljubavi uze ga grliti i cjelivati, i mnogo mu zahvaljivati što o njemu tako sudi, govoreći: Ti si me jedini otvorenim očima ogledao! Odatle može se razabrati, kolike je bio poniznosti čovjek, koji je seljaka, što ga je prezreo, to više ljubio. Jer što se u kome sakriva, pokazuje najbolje učinjena mu uvreda. Jer kao što se oholi častima tako se ponizni preziranju raduju. I kad vide, da su u tugjim očima ništa, zato se vesele, što vide tim potvrgjen sud, koji i sámi imaju o sebi.

Petar: E priznajem, taj čovjek bio je velik izvana u čudesima, ali još veći iznutra u poniznosti srca.

Časno tijelo sv. Konstancija preneseno bi u poznije doba iz Ankone u Mletke.

* * *

Sv. Gregorije postavlja sv. Konstancija za ogledalo kršćanske poniznosti, i u pripovijedanje svoje upleće toliko lijepe pouke o poniznosti, da nam o tom nije više riječi trošiti. Zato ćemo radije osvrćući se na čudo, koje po milosti Božjoj učini sv. Konstancije pretvoriv vodu u ulje, progovoriti koju o čudesima uopće. Mnogi ljudi osobito svjetoljupci misle i govore, da je na ovom svijetu od vajkada sve išlo lijepo naravnim redom i načinom, kao što svaki dan vidimo oko sebe; misle, da je

i sâm Bog vezan na taj naravni red te kao da mu nije ni dopušteno od njega odstupiti. No ta misao i taj govor tako je nerazuman, kao kad bi tko rekao, da urar ne može na uri kazaljke naprijed ili natrag potisnuti, nego mora uru pustiti, neka vazda ide, kako ju je isprva navio. Bog je Gospodin nad svijem stvarima i nad samim zakonima naravnim iliti prirodnim. Dok osobiti razlozi ne ištu, sve vidljivo ide svojim naravnim redom; i čovjek nema prava iskati, neka Bog njega radi taj red poremeti i učini čudo. Ali kao što je Bog kod stvaranja svijeta činio može se reći sama čudesa, tako je trebalo da se za osnivanje Crkve njegove čine velika i mnoga čudesa pa ne samo u doba Hristovo i apostolsko nego i zatim još na nekolike stotine godina, da bi se vjera kršćanska raširila i utvrdila. No osim toga Bog u svako doba nadari gdjekoje svece darom čudotvorstva, neka svijet vidi, da su oni na osobiti način pravi živi udi onoga koji reče: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji . . . I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka vijeka“. Mat. 28, 18. 20.

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k molbama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Konstancija ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

24. dan rujna.

Sveti Gerardo.

Sv. Gerardo rodi se u Mlecima od prilike megju godinom 970. i 980. Božjom milošću pretečen poče izmalena pobožno služiti Gospodinu našemu Isukrstu i u svemu pokoravati se zapovijestima evangjelskim. Zarana pogje u monastir, i uklanjajući se lijevomu putu našega prvoga roditelja Adama a stupajući uskom stazom novoga čovjeka po Bogu stvorenoga nastoja, da ništa drugo ne ljubi od radosti rajskih. Provodeći s iskrenom dušom život svet, zaželi obići grob Gospodnji, da ubog i ništ ide za Hristom, koji je nas radi ubog postao. Izašavši dakle iz zemlje i od roda svojega krene se na Istok i dogje u krajeve Panonske (Ugarske), gdje je tada vladao hristoljubivi kralj Stefan. Doznavši Stefan za Gerarda i njegovu namjeru, ne pusti ga dalje nego zadrži u svojoj zemlji nadajući se razložito, da će on mnogo moći uraditi za obraćivanje i utvrgjivanje naroda Madžarskoga u vjeri kršćanskoj. Nego Gerardo ne budući voljan živjeti u kraljevskom dvoru, pogje u pustinju Belsku, gdje sa monahom Mavrom provede sedam godina u postu i molitvi.

U to rečeni kralj Stefan kao prehrabreni Josua istrijebi bezbožnost i ružne običaje neznabožačke i pripravi srca mnogih, da prime sjeme svete vjere. Videći pak kralj da mu je u kraljevni mir, pozove slugu Božjega iz pustinje, i posvećena za biskupa pošlje, neka ide narodu propovijedati. Dobrota nebeska toliku milost udijeli Gerardu, da su svi okolni stanovnici samo njega ljubili i kao oca štovali. Kad se namnožio broj vjernih, po-

gradi Gerardo Bogu crkve u mnogim mjestima, a stolnu, biskupsku crkvu na čast sv. Gjurgju predičnomu mučeniku Hristovu sazida u gradu Čanadu na brijegu potoka Moriša. Blaženi kralj Stefan obdari biskupiju Morišku iliti Čanadsku obilatim darovima.

U stolnoj crkvi načini blaženi biskup na čast Majci Božjoj lijep oltar, a pred njim namjesti zlatnu kadionicu, iz koje se bez prekida kadio ugodni miris tamjana. Kako je bio iskren i ponizan štovalac presvete Bogorodice, kad bi ga tko u njeno ime zamolio za oproštenje, odmah bi ga suze polile, i uvjeravao bi krivca, da će ga paziti kao svoga sina, samo ako pravo vjeruje, da je ona mati Božja. Po njemu prozvaše Madžari majku Hristovu Gospogjom svojom; pa i sv. Stefan kralj prozva Panoniju (Ugarsku) obitelj sv. Marije.

Sv. Gerardo bijaše veoma skrban za službu crkvenu. Ljeti postavljao se u domu Gospodnjem sud pun leda, a u nj sudić najboljega vina za sv. misu; jer je blaženi biskup govorio: „Ovo što se vjerom iznutra prima, neka se izvana nagje slatko.“ Noću bi kad i kad, ostavivši u postelji svojoj kakova gubava čovjeka, išao sâm sa sjekirom u šumu, i uprtivši breme drva odnesao kući, da bude tijelu njegovu kazan a služinčadi polastica. Kad se taj čovjek Božji putovao od mjesta do mjesta, uzeo bi prosta kola, na kojima sjedeći čitaše knjige, što je spisao po milosti Duha svetoga. Odijelo nosio prosto, kad i kad od kostrijeti (kozje dlake). Premda je pak službu biskupsku vršio s velikim razborom, nije se ipak pustinje posve okanio. Došavši u koji grad, da propovijeda, načinio bi sebi u obližnjoj šumi sjenicu i u njoj prenoćio, da bude

sâm s Bogom. Tako je blaženi Gerardo obasjavao Crkvu Božju do smrti sv. Stefana kralja.

Poslije smrti sv. kralja zametnuše se u Ugarskoj mnoge bune, koje je čovjek Božji Gerardo naprijed kazao. Jer premnogi izmegju Madžara u vjeri kršćanskoj jošte dosta dobro neutvrgjeni, povrate se k pregjašnjim neznabožačkim običajima i stanu na kršćane krvoločno bješnjeti. I kad neznabošci počiniše već mnogo zlića i krvoprolića, sv. Gerardo boraveći kraj crkve sv. Sabine kod Stolnoga Biograda, reče objavom Božjom prosvijetljen drugovima svojim kod večere: „Braćo i prijatelji, za sutra pozivamo se k večeri Jaganjčevoj". Sjutradan dakle nagovorivši sve, da se ispovjede, odsluži sv. misu, i ljude, što su bili s njim, pričesti presvetim tijelom Gospodnjim, i tada istom hrabreno pogje na mučeništvo. Idući k Budimu dogje do Dunava, gdje ga neznabošci dočekaju na kamenje, i dok se on brani samo znakom križa i Bogu se moli za krvnike, oni ga s kolima prevrgnu i na zemlji zaspu kamenjem, i kako mu je još srce bilo, kopljem mu prsi probodu i kamenjem glavu smrskaju; na jednaki način ubiju mu i drugove. I tako se Gerardo biskup srećno preseli k palmi mučeničkoj, godine spasenja 1047. dne 24. rujna.

* * *

Sv. Gerardo bio zaputio u Svetu Zemlju k Božjemu grobu, no put mu izašao sasvim drukčije. Tako biva obično u životu čovječjem: što od budućnosti očekujemo, obično se ne zbude, a što se zbude, na to je malo tko i mislio. Zato je nerazborito i presmiono mnogo u naprijed graditi kojekakve osnove i na njih oslanjati se, kao da je

budućnost u našim rukama. Bog ponajviše osnove takve raskine kao paučinu. Ljubi i služi Boga svijem srcem, pa pusti njemu budućnost; jer znamo, da onima koji ljube Boga, sve ide na dobro (Rim. 8, 28), ako često i drukčije, nego su oni očekivali.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Gerarda biskupa òkrunio smrću mučeništva i odjećom besmrtnosti, dopusti milostivo: čiji spomen pobožnim pametima svetkujemo na zemlji, da njegovom vječnom obranom budemo štićeni na nebu. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

25. dan rujna.

Sveti Kleofa.

Selo Emmaus bijaše daleko od Jerusalema šezdeset potrkališta to jest dva tri sata hoda. U onaj isti dan kad Isus uskrse iz mrtvih, igjahu poslije podne onamo iz Jerusalema dvojica od učenika Isusovih, od koje dvojice jedan se zvaše Kleofa. Oni idu lagano, veoma zabrinuti i žalosni, osvrćući se kadšto suznim očima na Jerusalem. Razgovaraju se o smrti predragoga Učitelja i o propasti svih nada svojih. Prije bili presrećni u blaženoj bližini Isusovoj i tvrdo se nadali, da će on izbaviti Israela od gospodstva Rimskoga, i uzvisiti i proslaviti narod svoj, a eto sada nestade svake radosti, temelj se vjeri njihovoj u Isusa kaoti pomazanika Gospodnjega silno zadrma, nadanje u blaženstvo idućega kraljevstva mesijnoga ljuto ih prevari, srce im dopadne grdne rane. Poznata bijaše ovoj dvojici ùčenîkâ svetost Učiteljeva,

bezazlenost i bistrost njegova života, pa ipak zloća glavârâ i fariseja i zaslijepljenost naroda raspe ga na sramotni križ. Zasja im istina slaba zraka nadanja: govorka se, da je Raspeti ustao iz mrtvih i opet oživio; no takovu ženskomu govorkanju šta je vjerovati? Oni ga sâmi ne vidješe, ne doznaše ništa izvjesno, pa da se opet zavezu u tašte nadanje, da se po drugi put, još ljuće prevare?

Kad se pomenuta dvojica ovako razgovarahu i zapitivahu jedan drugoga, približi im se Isus, i igjaše s njima, a oni ga ne poznaše; Gospodin bješe im se još za časak pritajao, neka bi ga najprije očima vjere pa onda očima tjelesnim poznali. Zato ih zapita: „Kakovi su to razgovori, koje imate megju sobom, i što ste neveseli?“ Kleofa začudiv se pitanju odgovori: „Zar si ti jedini stranac u Jerusalemu te nijesi čuo, što je u njemu bilo ovih dana?“ I reče im: „Šta?“ A oni mu rekoše: „Za Isusa Nazarejina, koji je bio prorok, silan u djelu i riječi pred Bogom i svim narodom; i kako su ga predali glavari svećenički i knezovi naši na osudu smrtnu, i razapeli ga. A mi se nadasmo, da će on otkupiti Israela. Danas je već treći dan, kako se to dogodilo. A i žene neke od naših uplašiše nas, koje su prije zore bile kod groba, i ne našavši tijela njegova dogjoše govoreći, da su im se i angjeli javili, koji kazaše, da je on živ. I odoše neki od naših ka grobu, i nagjoše tako, kao što su žene kazale, a njega ne nagjoše“. Isus koreći ih blago reče: „O bezumni i sporoga srca za vjerovanje svega onoga, što su proroci naprijed kazivali! Nije li trebalo sve to Hrist da pretrpi i tako da ugje u slavu svoju?“ Tada im poče tumačiti ona mjesta u knjizi Mojsijevoj i u knjigama proročkim,

koja pišu o njemu, o mesiji iliti Hristu, kako je naime po proročanstvima Sv. Pisma staroga zavjeta trebalo da Hrist trpi muku i umre za spasenje ljudskoga roda, i poslije da iz mrtvih uzkrsne, i uzagje na nebesa i sjedne o desnu Boga Oca svemogućega.

Tumačeći Isus proroštva starozavjetna oživi u dvojici učenika opet vjeru i potkrijepi im nadanje, pa kad se približiše k Emmausu i Isus htjede dalje da ide, ustaviše ga oni veleći: „Ostani s nama, jer je blizu večer i dan se već naže“. I ugje s njima; što je skrivila nestašica vjere, to popravi obilje ljubavi njihove. I kad je Isus s njima sjedio za trpezom (stolom), uze hljeb i blagoslovi i prelomi i dade im. I otvoriše im se oči i poznaše ga; a njega nestade ispred očiju njihovih. I rekoše jedan drugomu: „Nije li srce naše gorjelo u nama, kad je govorio putem i tumačio nam Pismo?“ I ustavši onaj čas vratiše se u Jerusalem, i nagjoše u skupu apostole i druge učenike, i kazaše im što se dogodilo na putu, i kako su Isusa poznali u lomljenju hljeba, u davanju svete pričesti, ovoga zaloga ljubavi njegove i besmrtnosti naše. A i oni njima rekoše: „Uskrsao je Gospodin u istinu i javio se Simonu (Petru)!“ Luk. 24, 13—35.

Isti Kleofa (koji se po izgovoru nešto predrugojačenu zove Alfej) bijaše po kazivanju najstarijega crkvenog istorika Hegesippa (umr'o godine 180.) brat sv. Josipu vjereniku Marijnu i hranitelju Isusovu, a oženjen bješe Marijom sestrom iliti bližom rodicom blažene Djevice Bogorodice Marije. Za Mariju ženu Kleofinu čitamo u evangjelju sv. Ivana (19, 25): „A stajahu kod križa Isusova mati njegova i sestra matere njegov Ma-

rija Kleofina i Marija Magdalena". Kleofa imagjaše sa ženom svojom Marijom četiri sina, koji se u Sv. Pismu zovu i braća Isusova poradi bližega srodstva, i to sv. apostola Jakoba Mlagjega (vidi 1. svibnja), sv. apostola Judu Tadeja, (vidi 28. listopada) sv. Simeona (vidi 18. veljače) i Josipa, o kojem ništa više ne znamo.

Po starodrevnom predanju Židovi ubiše sv. Kleofu u onoj kući u Emmausu, u kojoj je on Gospodinu zgotovio trpezu, a ubiše s toga, što je svjedočio za Hrista, kojega ondje pozna u lomljenju hljeba.

* * *

Što sv. Kleofa i drug njegov rekoše Isusu: „Ostani s nama, jer je blizu večer i dan se već naže", imamo i mi često priliku i potrebu kazati. Kad nastaje večer u duhu našem: nestaje nam vidjela istine, opkoljuje nas tama dvoumljenja, sumrak zablude, tada se pomolimo Isusu: Ostani s nama, Gospodine, obasjaj nas vidjelom svojim, da ne potpadnemo pod vlast tamnu. Kad nastaje večer u srcu našem: u grudima biva nam sumorno i tjeskobno, oblaci se strástî navlače i idu da nam pokvare mir duše, tada se pomolimo Isusu: Ostani s nama, Gospodine, zaprijeti vihoru, rastjeraj oblake i daj da nam u grudima piri vjetric blaženoga pokoja. Kad nastaje večer u našoj snazi za tvorenje dobra: boreći se s napastima malaksavamo, vršeći zvanje svoje klonemo, ispunjajući dužnosti trebamo velika napora i teške žrtve, tada se pomolimo Isusu: Ostani s nama, Gospodine, ohrabri nam duh, umnoži snagu i pomozi svojom svetom milošću. Kad nastaje večer sreći našega života: približava se noć boli i muke, razdiru nam grudi

bijede i nevolje, puca srce od žalosti i pečali, od skrbi i jada, tada se pomolimo Isusu: Ostani s nama, Gospodine, uzdrži nas rukom svojom, umiri nas utjehom svojom i obećanjem svojim. Kad je dan života našega već na izmaku: starost nas, bolest, slabost poduzimaju i pripravljaju za smrt, tada se pomolimo Isusu: Ostani s nama, Gospodine, okrijepi nas primjerom svojim u smrti i slavom svojom u uskrsnuću.

Pomolimo se.

Udijeli, prosimo svemogući Bože, da se po zagovoru blaženoga Kleofe mučenika tvojega i od svih tegoba oslobodimo na tijelu i od zlih misli očistimo na duši. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

26. dan rujna.

Sveti Nil.

Ovaj ugodnik Božji rodi se godine 910. u Rossanu u Donjoj Italiji. Roditelji mu bili roda Grčkoga. Idući u školu pokazivao toliko uma, da su mu se učitelji divili, i najvolio čitati žića svetih pustinjaka. No izgubivši rano roditelje, odgajala ga udata sestra istina pobožno, ali za vatrenoga mladića nije njena ruka bila dosta krepka, pa tako on padne u zamke gjavolje. Od mladićeve naime ljepote, slatkoga grla i ugodnosti rasplamćivala se u srcima djevojačkim želja za njim, i napokon ga zamami jedna, ljepša od svih no od niska roda, i rodi mu kćer. No milost Božja kao da ga ne htjede pustiti, nego mu najprije u pamet metne vazdašnji spomen na smrt i na vječnu kazan, a poslije pohodi ga žestokom groznicom. Tada od-

luči odreći se svijeta, te ako još i bolestan pogje u neki monastir, a na putu onamo prešavši preko jednoga potoka ozdravi posve. Iz onoga monastira poslan bi u drugi, u jednom pak i drugom bili su basiliti monasi Grčkoga obreda. Obukav u ovom monastiru halju monašku skloni se Nil s dopuštenjem poglavarskim u obližnju pećinu (spilju), gdje pregne u prijeko oštroj pokori služiti Bogu, tako da je na primjer noću samo jednu uru spavao, da bi mu ostalo što više vremena za pobožnost. Čuvši opat, da Nil ne jede hljeba niti pije vina, dozove ga preda se, postavi preda nj čašu vina i reče mu, neka ispije. Opat htjede iskušati, ide li Nil stazom prave bogoljubivosti. Nil pak zaprosi opata za blagoslov, i iskapi čašu; jer premda je znao, da se od vina može izleći zlo, opet ne htjede više držati do svojega mnijenja nego do opatova suda te pokori cjelovito volju svoju. Opat začudi se cijeloj i iskrenoj poslušnosti Nilovoj.

Kad je Nil u pećini poput angjela neprestano Boga služio i duhovno gledao, raznosio se sve više glas o njegovoj svetosti i mudrosti. Pomalo naseli se do njega više ljudi, koji su željeli pod njegovim rukovanjem provoditi bogomio život. Ali se Nil zabrinu, ne će li sâm nazadovati u dobru, ako bude prinugjen družiti se s drugima; takovo druženje i razgovaranje kadšto ga posve ožalosti, jer ga je smetalo u razmišljanju; no palo bi mu opet na um, što sv. Pavao o sebi kaže (Kor. 1. 10, 33): „Ja u svačemu svima ugagjam, ne tražeći što je meni korisno nego što je mnogima, da se spasu“. Odluči dakle, da zapovijegju prividno ludom iskuša braću, što se skupiše oko njega, pa ako bez prigovora poslušaju, da ostane s njima, ako li se us-

protive, da se od njih odvoji. Jedan dan svršivši jutrenju progovori ovako: „Zasadismo, braćo, mnogo vinograda, pa to nama svijet drži za škrtost, jer kažu imamo toga preko potrebe. Hajde da isiječemo jedan dijel, i da ne ostane osim koliko nam treba“. Braća i ne pisnu nego pogju za Nilom, koji zametne sjekiru i njima na čelu iskrči najljepši dijel vinograda. Kad se to pročulo po Kalabriji i Siciliji, govorio svijet koješta, da su naime monasi to učinili pijani ili da imadu odviše zemalja ter ih ne mogu obragjivati ili da je Nil tako uradio od gnjeva. A otac Nil poznavši poslušnost sinova svojih obeća Bogu, da ih ne će ostaviti do zadnjega daha.

Na veliki četvrtak donese netko koš pun izvrsnih i velikih riba, da bi se braća nakon duga i oštra posta malko okrijepila. Videći otac Nil, kako se braća poveseliše ribama, pusti im, da ribe ostružu, operu i ugotove za pečenje; no eto prosjaka jednoga, njemu Nil pokloni sve ribe ne ostaviv baš nijedne. Tako ih pouči, kako će moći od srca pjevati s palmistom: „Gospodine, pred tobom je svaka želja moja“. „Dijel moj si ti, Gospodine“. Ps. 37, 10; 118, 57.

Dogjoše dva Žida sv. Nilu; jedan mu reče: „Kaži nam što god o Bogu, jer smo željni čuti tvoju besjedu“. Nil odgovori: „Ti, Žide, govoriš, kao da tko kaže djetetu, neka vrh od visoka drveta dosegne rukom i sagne k zemlji. No ako si baš željan što malo čuti o Bogu, uzmi proroke sa zakonom i dogji u ovu pustinju, pa kad čitanjem probaviš toliko dana, koliko je Mojsije bio na gori, tada me pitaj, a ja ću ti odgovoriti: Utolite i vidite, da sam ja Bog. Ps. 45, 11. Židovi mu za-

jedno odgovoriše: „To ne možemo učiniti, jer bi nas naši izagnali iz zbornice i zasuli kamenjem“. A Nil će njima: „I vaši su oci tako u nevjerstvu umrli, kao što veli evangjelist (Iv. 12, 42. 43): I od knezova mnogi vjerovaše u Isusa; nego radi fariseja ne priznavahu, da ne bi bili izagnani iz zbornice; jer im većma omilje slava ljudska nego slava Božja“. I vrati se Nil u ćeliju svoju.

Kad umre biskup u Rossanu, odluče svi jednoglasno, da će na tu čast uzvisiti sv. Nila, i ako zatreba, da će ga na to natjerati, jer provodi život, koji se ne može besjedom iskazati, a besjeda mu je prema životu. Doznavši za to sv. Nil skloni se s jednim bratom u goru i dotle ostane u zaklonu, dok svećenici i boljari uzalud tražeći i očekujući njega ne izabraše drugoga za biskupa. A čovjek Božji veseleći se u Gopodinu pjevaše s psalmistom (72, 24. 25.): Ti me držiš za desnu ruku, i po svojoj volji vodiš me. Jer šta imam na nebu? i i osim tebe šta hoću na zemlji?“

Bježeći sv. Nil od navala muslomanskih dogje u monastir Monte-Kassinski. Monasi u tom monastiru željni čuti kakovu pouku iz usta svetoga čovjeka, pitaše ga, što je djelo monahu i kako će postići milosrgje? Blaženi otac odgovori: „Monah je angjel, a djelo mu je milosrgje, mir, žrtva hvale. Jer kao što sveti angjeli Bogu vazda prinose žrtvu hvale, a megju sobom su združeni mirom ljubavi, i smilovanje imaju k ljudima, i u pomoć su njima kaoti manjoj braći, tako je i pravi monah dužan milosrdan biti k manjoj braći i došljacima, jednake ljubiti u miru, naprednijima ne zavidjeti, i imati vjeru nimalo hinjenu i pouzdanje u Boga i duhovnoga oca. Ovo troje koji ima, angjelski život provodi na zemlji, a koji ima protivno to jest nevjerstvo, mržnju i nečovještvo, postane stan svih zala i pače pretvori se u gjavola. Jer kad tko obuče halju monašku, nije više vlastan biti čovjek, nego bude jedno od dvojega, ili angjel ili gjavo“. — Jedan monah zapita ga: „Kad me opat pošlje na posao, od kojega će mi biti štete ne malene, bi li poslušao ili se uklonio šteti?“ Nil mu odgovori riječima apostola Pavla (Hebr. 13, 17): „Slušajte poglavare svoje i pokoravajte im se; jer oni bde za duše vaše, kao koji će dati račun“.

Na Monte-Kassinu provede sv Nil pet godina, odavle pogje s učenicima svojim opet u pustinju. Imao je pak učenika jednoga — zvao se Stefan — kojega je najvolio no s kojim je najoštrije postupao, jer ga je držao vrijednim, da se popenje na najvišu ljestvicu poniznosti, poslušnosti i strpljivosti. Budući Stefan drijemalo, načini mu Nil stolac s jednom nogom, pa je morao dobro paziti, da ne zadrijema te se ne stropošta. Ovim učenikom posluživao se Nil kao orugjem, da popravi druge još neuredne i neposlušne. Kad bi koji zadrijemao i zahrkao u crkvi, dok je on tumačio Sv. Pismo, rekao bi: „Za cijelo hrče Stefan; istjerajte ga, da vam ne daje zla primjera“. Kadšto bi otjerao Stefana od stola, što tobože nepristojno jede, prekoravajući tako one, koji su doista u tom griješili. Uopće što god bi se megju braćom nereda dogodilo, za sve bijaše Stefan karan, kao da je on svemu kriv. Sv. Nil je radio sa ljubljenim učenikom svojim, kako često Bog radi sa izabranicima svojim, puštajući naime na njih više muka i nevolja nego na druge ljude. Potom se Stefan razboli i ne ozdravi više. Kad se oko njega skupiše sva braća,

reče mu Nil: „Brate Stefane, blagoslovi braću, jer već umireš". Umirući ispravi se namah, raširi ruke i blagoslovi braću. Tada mu Nil reče: „Otpočini der, jer ti snage nestaje". A Stefan leže i umre pokoravajući se i u smrti, kao što se pokoravao u životu. Kada pak ispusti dušu, uze starac ovako za njim naricati: „Dobri druže Stefane, nakon ovoliko godina rastajemo se, i ti ode u pokoj, koji si sebi pripravio, a ja ostadoh u kazni; ti si borac i mučenik, jer sam ja tebi bio mučitelj". Potome zapovjedi, neka se iskopa dvojak grob, da se i on po smrti do pokojnika ukopa.

Sv. Nil življaše pošljednje vrijeme u remetama (pustinjačkom monastiru) Svetoagatskima u vazdašnjem ponizivanju i odricanju sve do svršetka svoga. I pored veoma oštra življenja doživje veliku starost od 95 godina, blaženo preminuvši godine 1005. Sveti ostaci njegovi biše poznije preneseni u Grotu Ferratu, opatiju basilitsku.

* * *

Onaj opat koji je Nilu dao čašu vina ispiti, da iskuša duh njegova bogoljublja, posve je prikladan način k tomu upotrebio. Nije naime pravo bogoljublje samo u tome, kada tko tijelo svoje muči, jer se kadšto u takovu mučenju pritajava samovoljstva ili duhovne oholosti; kao što treba da se tijelo pokorava duhu, tako treba i duh da se pokorava Bogu, a to se osobito pokazuje dragovoljno i ponizno slušajući poglavare. Ako je dakle pobožno čeljade samovoljno i duhovniku ili roditeljima ili gazdi neposlušno u stvarima dopuštenim, to je pouzdan znak, da je njegova pobožnost lažna i uzalud, jer nema poniznosti i poslušnosti.

Pomolimo se.

Zagovor blaženoga Nila opata neka nas, molimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

27. dan rujna.

Sveti Elzearije.

Danas se svetkuju i sv. mučenici Kuzma i Damjan. Oni su mnogo glasoviti: spominju se kod svake sv. mise prije podizanja, poimence se spominju i u litanijama svih svetaca, crkvi njima na čast sagragjenih imade svagdje po Istoku i po Zapadu, i u sámom Rimu, ima i svetih moći od njih kojekuda, uz križarske ratove bio viteški red nazvan od svetih Kuzme i Damjana za liječenje bolesnih ratnika i poklonika; sa svim tim o njima znamo malo što pouzdano, od prilike ovo: Kuzma i Damjan bijahu braća, kršćani rodom iz Arapske, izučeni liječnici, te liječahu ljude bez mita to jest bez plaće, zato se i zovu bezmitni vrači (liječnici); u vrijeme cara Dioklecijana ne hoteći žrtvovati idolima, biše najprije na različite načine mučeni i napokon mačem pogubljeni, godine po svoj prilici 287.

Napomenuvši toliko o poglavitim današnjim svečarima, opisat ćemo žiće sv. Elzearija, od kojega mogu osobito vlastèla, gospodari i gazde naučiti, kako treba postupati sa služinčadma.

Grof Elzearije de Sabrano rodi se godine 1285. u Robiansu u Francuskoj. Majka njegova, koju su općenito zvali dobrom groficom, odmah poslije po-

rogjaja prinese Bogu čedo svoje veleći: „Gospodine Bože, na čiju zapovijest postaju sva stvorenja, zahvaljujem ti za ovo čedo, koje mi dade milost tvoja, i ponizno te molim, da ga primiš za službenika svoga, i da na nj izliješ milost svoga blagoslova. Ako vidiš naprijed, da će se protiviti tvojoj svetoj volji, uzmi ga odmah s ovoga svijeta, čim bude svetim krštenjem očišćen; jer je bolje, da bez grijeha i bez svojih zasluga živi s tobom i umre svijetu, nego da u ovom smrtnom životu vrijegja tvoje veličanstvo". Bog primi taj prinos pobožne majke; jer su se djela Duha svetoga mogla na djetetu već u kolijevci razabirati. Dijete bijaše tiho, milo i ljubazno. Ne navršivši još ni tri godine već bi s velikim veseljem na vratima grofovskoga dvora držan od dadilje u krilu razdavao ubogima milostinju. Zato stricu njegovu opatu u Marseilli bijaše lak posao sinovca od sedam godina dalje u dobru poučavati.

Kad se Elzearije opasa snagom mladenačkom, oženi se po nalogu Sicilskoga kralja Karla Drugoga Dalfinom kćerju i nasljednicom bogatoga grofa Pui-Michelskoga. Dalfina imala tada petnaest godina, bila djevojka prijeko bogoljubiva i željela, da ostane u vazdašnjem djevičanstvu, ali bila od roda svoga prinugjena na udaju. Sasvim tim želja se njezina ispuni; jer prvih dana poslije vjenčanja nagovori ona Elzearija, da sav vijek svoj žive kao brat i sestra; i ostadoše oboje do smrti u neoskvrnjenom djevičanstvu. Elzearije bio bi najvolio sve zemaljsko ostaviti i nepoznat gdjegod u samotinji Bogu služiti, no moleći se vruće Gospodinu, da mu otvori vrata i pokaže stazu, kojom da ide na ovom svijetu, nadahne mu se u pameti kao da mu netko progovori u srcu, neka ne mijenja izvanjega staleža. Otada je u svijetu tako bogodušno živio, da zaslužuje veće udivljavanje nego da je boravio u kojem kloštru megju pobožnim redovnicima. Otada nije više poželio nikakova dobra zemaljskoga ili svjetovne časti i slavna potomstva; volja njegova bila umrla i pohranjena u volji Božjoj. Otada je takogjer imao običaj svake noći prije počinka dugo moliti se Bogu, pače u promišljanju vječnih stvari provoditi velik dijel noći i kadšto sve do zore; a kad i kad pospavši ustao bi po pô noći. Sa ženom svojom živio je u najljepšoj duhovnoj ljubavi; jedno je drugoga duhovno sazigjivalo i u nastojanju oko kršćanskoga savršenstva potpomagalo. I Dalfina je po smrti proglašena blaženom (štuje se 26. studenoga).

Sveti mladić Elzearije kako je rastao u dobi, tako je jačao i milošću i zaslugom, i množila mu se želja za većim savršenstvom. Živeći u dvoru svoga djeda nije imao mira od samoga djeda i od drugih, koji ga namamljivahu na svjetovne naslade. Nakon dugih molbi dobi dopuštenje, da ide u Pui-Michel, imanje ženino. Ondje tek postade svoj te može urediti svu kuću po svojim kršćanskim načelima. Svim podvornicima, slugama i služavkama odredi pravila, kojih da se drže. Sva ova pravila ne mogu se držati u svakoj kući; ali se iz njih može svaki domaćin naučiti, u kakovu duhu, u kakovu pravcu valja kuću kućiti. Elzearije dakle naredi: 1) da svaki ukućanin bez razlike bude svaki dan kod sv. mise; 2) svi da vode život čisti; koji bi se ogriješio o čistoću, otpustit će se namah iz službe; jer Elzearije nije htio, da čovjek za kojega je znao da živi u smrtnom grijehu, jede njegov

hljeb i još druge kvari; 3) svaki bez razlike da se jedan put u sedmici ispovjedi i jedan put u mjesecu da se pripravi za sv. pričest; 4) ženskinje neka se do podne bavi molitvom i pobožnim djelima a po podne ručnim poslom; 5) nitko da se ne usudi kleti, zaklinjati se ili ružno govoriti, jer Mudarac (Prič. 18, 21) kaže: „Smrt je i život u ruci jezika"; radeći protiv ove zabrane sjedili bi za objeda na zemlji i dobili samo hljeba i vode ili bi se za cijeli dan zatvorili u komoricu kakovu; 6) igra za novac ili druga kakva god nepoštena zabava zabranjuje se oštro; 7) svi ukućani da žive megju sobom u miru, prijateljstvu i slozi; ako koji kojega uvrijedi, dužan je moliti ga za oproštenje; 8) svaki dan po objedu ili svaki večer svi, koji nijesu silno spriječeni, da se sastanu na pobožan razgovor i nauk u vjeri. — Besjede i opomene Elzearijeve ključajući iz srca puna ljubavi Božje, prodirale su u srca; zato je pak u dvoru njegovu vladala tolika ljubav, pobožnost, trijeznost, pristojnost, mirnoća, dobrota i čistoća, da bi rekao, to je dobro uregjen kloštar a ne grofovski dvor. S toga nije čudo, što je obližnji biskup od sv. Elzearija zaiskao kućna pravila, i potom ih odredio u svojem biskupskom dvoru. Dakako sveti je Elzearije ukućanima svojim u svemu prednjačio. Tri stvari bile su mu vazda glavna briga: 1) da se kloni svakoga grijeha kao vatre paklene; 2) da Bogu dušu svoju prinosi ognjem ljubavi i pobožnosti; 3) da dobra djela svoja i Božja pohogjenja i prosvjetljivanja krije od ljudi osobito svjetoljubivih.

Po smrti očinoj naslijedi Elzearije grofoviju Arjansku u Italiji i ode onamo. Ali podložnici njegovi pobunjeni od drugih za dugo su mu se opirali; zato mu se prijatelj knez Tarantski ponudi, da će nekoliko Arjanaca objesiti, ostali da će se namah smiriti. Ali to Elzearije ne htje nikako dopustiti govoreći, da će ih već Bog i pravednost smiriti. I doista dogodi se poslije po dobroti Božjoj i strpljivosti njegovoj, da su ga svi štovali kao pravoga gospodara i ljubili kao oca.

Roberto kralj Napuljski želeći svoga sina kraljevića Karla što valjanije odgojiti, dade mu za odgojitelja i nastavnika grofa Elzearija. Kraljević bio lakouman u govoru i obijestan u djelu, ali mu Elzearije tako pridobi srce, da se za čudo svima brzo promijenio na drugoga čovjeka. Videći pak svijet, koliku ima Elzearije moć u kraljevskom dvoru, kad bi tko želio kakovu milost steći u vladaoca, molio bi Elzearija i donio mu dragocjenih darova. No sveti čovjek znajući da darovi zaslijepljuju oči primaocima, ne htjede ih primati. Kad mu pak jednom rekoše, da bi mogao primiti dar kao plaću za trud što je imao stičući kome dobro, odgovori Elzearije: „Primivši dar mogao bih koga sablazniti; pa osim toga budući teško razabrati, kad bi bilo dopušteno primati a kad ne bi, volim uopće nikada ne primiti". Jednom čuje svast Elzearijeva gdje on vrativši se kući iz kraljevskoga dvora i unišavši u sobu svoju progovori Bogu poluglasno: „Gospodine Bože, ti si mi dužan u raju sto dukata zlata i dva komada skerleta". Kad ga poslije svast zapita, što znače riječi one, reče joj, da je ono zlato i skerlet mogao dobiti na dar ali nije hotio iz ljubavi k Bogu.

Godine 1323. posla kralj Roberto Elzearija s mnogom pratnjom plemića u Francusku, da za

kraljevića Karla isprosi djevojku od kraljevskoga roda. Baveći se u tom poslu u Parizu teško se razboli. Odmah učini općenitu ispovijed, a potom se svaki dan u njegovoj sobi čitala sv. misa, i više puta mu se služili sveti sakramenti. Što je svega vijeka svoga krio od svijeta to jest djevičanstvo svoje i ženino, sada u bolesti prokaže veleći po nagonu Duha svetoga: „Spase se čovjek zao po ženi svetoj, koju kao što sam primio kao djevicu, tako je u ovom životu smrtnom kao djevicu ostavljam". Jezik njegov nije prestajao hvaliti Boga i izjavljivati pouzdanje u zasluge Hrista Gospodina. Povikavši glasno: „Sav se predajem sudu Božjemu", preobrazi mu se lice, da ga je bilo milina gledati, i ispusti duh. Lice mu ostade onako lijepo i vedro i nakon izdahnuća. Blažena njegova smrt kao i ljepota na licu umrloga tako silno dirnu u srce jednoga od njegovih dvorana, koji je dotada vodio život besputan i tašt, da je sav skrušen namah jednoga franciskana poveo sa sobom u obližnju sobu i s velikom bolju, pobožnošću i obiljem suza ispovjedi mu grijehe. Tako dogje taj dvoranin do obraćenja i spasenja duše svoje po smrti onoga, koji se u životu vazda onako kršćanski starao za spasenje služinčadi svoje.

* * *

Vlastèli, gospodarima i gazdama, koji imadu služinčadi, neka budu k onomu što je za njih već u žiću sv. Elzearija rečeno, još ove riječi sv. Pavla apostola (Tim. I. 5, 8) za razmišljanje: „Ako li se tko za svoje a osobito za ukućane ne stara, odrekao se vjere i gori je od nevjernika".

Pomolimo se.

Prigji, Gospodine, k molbama našim, koje donosimo o svetkovini blaženoga Elzearija ispovjednika tvojega: koji nemamo pouzdanja u svoju pravednost, da nam on koji ti je ugodio, molitvama svojim pomaže. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

28. dan rujna.

Sveti Većeslav.

Prve zrake nauka Hristova prosjaivale se u Češku iz Njemačke u početku devetoga stoljeća. Potom se godine 846. pokrstiše u Regensburgu četrnaest Čeških boljara s čeljadi svojom. No kako je kršćanstvo dolazilo iz Njemačke a Nijemci su s evangjeljem širili svigdje megju Slovenima nemilo gospodstvo svoje, nije mogao nauk Hristov Česima omiljeti niti mnogo rasploditi se megju njima. Istom kad oko godine 874. sv. Metodije krsti vojvodu Češkoga Borivoja i ženu njegovu sv. Ljudmilu, sine u Češkoj potpuno sunce pravednosti, Hrist Bog naš. Nego po smrti sv. Metodija (umr'o godine 885.) navale opet Nijemci u Češku, i pomrači se sunce ono.

Borivoje, za kojega se kršćanstvo u Češkoj lijepo razgranalo, ostavi udovu ženu sv. Ljudmilu i sinove Sputignjeva i Vratislava, koji su se takogjer vladavši jedan za drugim mnogo starali za širenje kršćanstva u zemlji svojoj. Vratislav bio oženjen Dragomirom kneginjom Ljutićkom, koja bila istina krštena ali srce joj ostalo neznabožačko. Ona rodila Vratislavu tri sina: Većeslava, Boljeslava i Sputignjeva Drugoga. Većeslava odgajala

pobožna babica Ljudmila. Kad godine 926. umre Vratislav, bilo najstarijemu sinu Većeslavu istom osamnaest godina; s toga njegova častoljubiva i ponosita majka Dragomira uzme vladanje i skrb za sina; no budući još u životu njena svekrva Ljudmila, bojala se, da bi ona mogla pomrsiti njene osnove. Ljudmila naime budući koliko razborita toliko dobra i miroljubiva gospa, revnosna kršćanka i majka ubogima i nevoljnima, imala mnogo veće štovanje u svoj zemlji nego li Dragomira; i odgajajući unuka Većeslava usadila mu u srce iskrenu pobožnost i žarku revnost za vjeru kršćansku, pa i ljubav njegovu sasvim pridobila. S toga bojeći se Dragomira od Ljudmile za svoju moć, počne je nenavidjeti i raditi joj o glavi; a čini se, da se je Dragomira i na imutak udove Ljudmile polakomila. Uzalud se Ljudmila odrekla svakoga miješanja u vladanje; uzalud se ona sklonila u svoj grad Tetin želeći tamo u tišini samu Bogu služiti i starati se samo oko spasenja duše: Dragomirina nenavist i zloba i tamo je stiže. Jedne noći provali četa Dragomirinih oružanih ljudi u grad Tetin, i našavši sv. Ljudmilu gdje se upravo Bogu moli, udaviše je (godine 927.) Za pokajanje ovoga grešnoga djela pretvori poslije Dragomira kuću onu, u kojoj se zbilo ubístvo, u hram na čast svetomu Mihaelu arhangjelu. Spomen pak mučeničke smrti Ljudmiline slavi se u katoličkoj Crkvi dne 16. ovoga mjeseca.

Dragomira stane po tom bješnjeti na monahe i svećenike i na sve kršćane tugjince. Nego tim navali na Češku veliku nesreću: Nijemci provale u zemlju, a Većeslav dohvativ se sâm uprave morade se zavjeriti, da će Nijemcima plaćati danak.

Potom sazove u skupštinu boljare i mater svoju Dragomiru, i kaže im: „Dosele mi braniste učiti se zakonu Hristovu i živjeti po njemu, držeći me kao nedorasla pod skrbništvom svojim; odsele ne trebam vašega skrbništva, ja ću vladati po zakonu Božjem“. Dobri kršćani s veseljem čuju ovu izjavu od Većeslava, no pristaše Dragomirine uzmu se protiviti; zato je bio Većeslav prinugjen za neko vrijeme Dragomiru i pristaše njene izagnati iz zemlje. Tada se krepko prihvati rada apostolskoga: po svijem znamenitijim mjestima pogradi crkve, i pozove iz tugjih zemalja učenih i bogoljubivih monaha i svećenika, da mu sav narod privedu k Isusu i utvrde u vjeri spasonosnoj. Nego je i sâm provodeći život vjere i ljubavi mnogo činio za rasplogjivanje sv. evangjelja; uz njega bilo vazda nekoliko duhovnika, da se s njima Bogu moli; sve dvorane svoje do najnižih službenika dao učiti čitanju i pisanju, te nije bilo nikoga u dvoru njegovu, koji ne bi umio psaltira ili drugih crkvenih knjiga; u posne dane išao bos preko snijega i leda u daleke crkve, te je bilo za njim naći krvavih tragova; pod vojvodskom odorom nosio pokornički kostrijet, bio u jelu i pilu sasvim trijezan, pozivao istina k stolu svomu goste ali kaznio pijane, a nije išao ka gozbama boljarskim, kod kojih su se zbivale kojekake nepodopštine i neznabožačke navade. Čist i na duši i na tijelu nije ništa većma želio, nego da ostane u čistoći do konca života. Životopisac njegov kaže, da je bio učen kao svećenik, otac ubogima i nevoljnima, velik u poniznosti, blagosti i ljubavi, uzorit ugled narodu svomu. Boraveći jednom u Regensburgu na Njemačkom saboru zadocni na saborsku sjednicu radi mise,

kod koje je bio. Neznabošci imajući mnogo djece prodavali bi ih Židovima; Većeslav bi ovakovu nesrećnu djecu otkupio, krstio i na svoj trošak odgojio. Preoštre kazni ukine, vješala ostavljena po svoj zemlji od pregjašnjih barbarskih vremena svigdje skine, i za svega svoga vladanja nikoga ne kazni smrću. Imajući preveliku ljubav i poštu k presvetomu oltarskomu otajstvu, više puta je misnicima kod službe Božje dvorio, i sâm zgotavljao hljeb i vino, koje je bilo potrebno za sv. misu. Ubogima i bolesnima nosio noću jela i pila, milostinje i lijekova. U Pragu zasnova crkvu sv. Vida, i prenese onamo tijelo sv. Ljudmile.

Sv. Većeslav nadao se, da će po milosti Božjoj sve boljare i sav narod Češki privesti pod slatki jaram Hristov. I jest gotovo već sav narod bio pokršten, i većina boljárâ otvorila oči svjetlosti, koja ih obasja. Ali bilo i nezadovoljnika osobito poradi Njemačkoga gospodstva nad Češkom. Sv. Većeslav bio majku svoju Dragomiru brzo dozvao natrag kući, i ljubimcu njezinu, bratu svomu Boljeslavu, dao jednu pokrajinu u Češkoj za vladanje. Nezadovoljnici upirali oči u Dragomiru i Boljeslava. Boljeslav doista žarko želio ukloniti Većeslava i sjesti na vojvodsku stolicu. Većeslav je znao za bratovu želju i namjeru, sa svim tim nije propuštao obasipati ga dokazima bratinske ljubavi; pače pomišljao dragovoljno ostaviti vojvodstvo i otići u Rim u kakav monastir. No namjera bezbožnih boljara, da Većeslava smaknu, bila već sazrela. Sv. Većeslav imao običaj polaziti crkve, u kojima bi se slavilo posvetilo; godine 935. na dan svetih Kuzme i Damjana dogje u Mladu Boljeslavu, sijelo brata svoga Boljeslava, na posvetilo tamošnje crkve

Boljeslav pozove Većeslava na čast i naredi junačke igre, da ga razveseli; ali je već odlučio, da ga smakne. Uz gozbu tri puta ustadoše najmljeni krvnici, da trgnu mače, što su imali pod kabanicama, ali sjedoše opet ne mogavši od straha udariti na bogoljubivoga vojvodu. Većeslav kao da je to zapazio, ode ranije od stola. Jedan od pratilaca prišapne mu: „Konja ti spremih, gledaj gospodaru, da što prije na njemu odavle umakneš; čeka te smrt". No Većeslav vrati se k stolu i uzevši čašu nazdravi: „U ime blaženoga arhangjela Mihaela pijmo ovu čašu, moleći se da duše naše izvoli sada uvesti u pokoj radosti vječne". Kad na to svi vjerni rekoše Amen, Većeslav ispivši čašu izljubi sve redom i ode u sobu, gdje se za dugo Bogu moli i napokon umoran zaspi.

Znajući bezbožnici, da Većeslav svaki dan rano u jutru ide u crkvu, odluče sjutradan rano izvršiti opaku namjeru. Izišavši dakle Većeslav u prozorje da ide u crkvu, susretne brata Boljeslava i pozdravi riječima: „Da si mi zdravo, brate, Bog ti jučerašnji lijepi doček naplatio ovdje i na nebu!" „Jučer, kako je vrijeme dalo, a danas će brat brata ovako podvoriti", odgovori Boljeslav i udari Većeslava dva puta mačem po glavi. Snebivajući se pothvati Većeslav Boljeslavu mač i reče: „Šta to za Boga radiš ranjavajući mene?" pa kad vidje gdje Boljeslav ne odustaje od gjavolje namjere, obori ga na tle i reče mu: „Eto nesretniče vidiš, da bih te mogao smrviti; no ne dao Bog, da ruku svoju okaljam krvlju bratovom". Potom pustivši brata na zemlji požuri se k crkvi. A Boljeslav ustavši vikne u pomoć svoje koji su bili u zasjedi, i oni dotrčavši navale s mačevima i kopljima na sv. voj-

vodu i zadavši mu mnogo teških rana ubiju pred crkvenim vratima. Mati Dragomira čuvši što se zbilo, pohiti u Mladu Boljeslavu i pade plačući na mrtva Većeslava, nego pobojavši se i ona od ubilaca za život svoj pobježe u Hrvatsku (sjevernu).

Boljeslav se poslije dozvao i kajao se za teški grijeh. Časno tijelo sv. Većeslava svečano sahrani u Pragu u crkvi sv. Vida; a sina Strahkvasa, kojega mu je žena upravo tada rodila kad kod njega bijaše brat Većeslav, odredi za stalež svećenički kao žrtvu Bogu za učinjenu grehotu.

* * *

Sv. Većeslav imao običaj svaki dan u jutru rano ustati i poći u crkvu, da za sav dan primi okrepe od Gospodina. Nitko ne može bez spoticanja pustinjom ovoga života ići, da dogje u zemlju nebeskoga obećanja, ako kao pravi Israelac u jutru rano ne skupi sebi mane nebeske milosti i istine, od koje će živjeti ob dan; jer će drukčije za cijelo poginuti od duhovne gladi. Nebeska ova mana nalazi se na njivama evangjelja, na poljanama božanstvenih primjera i nauka, i odanle miriše divnim mirisom, koji razblažuje dušu. Tek ovom duhovnom jestvinom okrijepljeni moći će se popeti na brdo vigjenja Božjega, odakle će vidjeti nebo kako je vedro i sjajno, a nadno njega svjetske stvari kako su sićušne. U jutru rano posvećivaše sv. Većeslav svaki dan Bogu; u jutru rano posveti njega Bog krunom mučeničkom za sve vijeke. Posveti, dragi kršćanine, svaki dan Bogu odmah izrana u jutru moleći mu se, razmišljajući o kakvoj istini vječnoj, i ako ti je ikako moguće, slušajući sv. misu.

Pomolimo se.

Bože, koji si blaženoga Većeslava palmom mučeništva od zemaljskoga vojvodstva prenesao u nebesku slavu, njegovim nas molitvama sačuvaj od svake tegobe i njegovim daj nas obraduj društvom. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

29. dan rujna.

Sveti Ćirjak.

Žiće ovoga svetoga pustinjaka opata spisa učenik njegov Ćirilo Scitopoljski.

Ćirjak (iliti Kirjak) rodi se godine 448. u Korintu u Grčkoj od oca Ivana svećenika i majke Eudoksije. Biskup Korinatski Petar bijaše ujak Ćirjakov, te ga još mlada učini štiocem crkve Korinatske. Čitajući pak danju i noću svete knjige divio se mladi štilac — kao što je poslije pripovijedao učeniku Ćirilu — kako je Bog u svako doba na različne načine one što nastojahu njemu u svemu ugoditi, proslavio i svijetu pokazao kao svjetlila, i sve od početka uredio na spasenje ljudskoga roda. Ovo promišljajući Ćirjak, napuni mu se srce straha Božjega i nakani se, da se u sveti grad Jerusalem skloni i svjetskih stvari da se odreče.

Dozrijevajući Ćirjaku ovo namjerenje u srcu, kad jedne nedjelje čuje evangjelje (Mat. 16, 24): „Ako tko hoće za mnom ići, neka se odreče sebe i uzme križ svoj i ide za mnom“, izagje odmah iz crkve, pogje na lagju i odveze se u Svetu Zemlju; tada mu je bilo osamaest godina. Došavši u Jerusalem primljen bi u monastir kod Siona, gdje samo prezimi, a potom otigje u lavru velikoga Eutimija.

(Lavra je kao selo od pustinjačkih kolibica; svaki pustinjak živi u svojoj kolibici odvojen od drugih: samo poslušnost k zajedničkomu opatu iliti glavaru i zajednička sveta pričest ždružuje ih u zajedin.) Lavra kojoj je opat bio sv. Eutimije, bijaše blizu Jerihona. Sv. Eutimije izmijeni istina odijelo Ćirjaku, ali ga pošlje k sv. Gerasimu u monastir na Jordanu; jer je Ćirjak bio još mlad a u pustinjačke lavre primali su se samo stariji ljudi. U Gerasimovu monastiru Ćirjak je drva cijepao, vodu nosio, jelo kuhao i svaku službu činio radosno, provodeći cijele dane u poslu i trudu a noći u molitvi, neumoran budući kako u pjevanju psalama tako u ručnom poslu.

U monastiru je pak Ćirjak živio pokornički sve jedno kao da je u kakovoj lavri, hraneći tijelo samo hljebom i vodom a uzdržavajući se posve od ulja i vina, tako da se sv. Gerasim mladiću čudio i vrlo ga zamilovao. Da to pokaže, uzme Gerasim u početku časnoga posta njega sa sobom u veliku pustinju Rubu kod Mrtvoga Mora, gdje boraviše u miru do cvjetnice primajući svake nedjelje presvetu pričest iz ruku Eutimijevih. Boraveći opet jednom ovako u pustinji u vrijeme korizme vidi sv. Gerasim gdje angjeli dušu Eutimijevu nose u nebo, pogje dakle s Ćirjakom k ćeliji (celici) Eutimijevoj, sahrani mu tijelo, i vrati se u pustinju. Druge pak godine poslije toga — a to je deveta godina nakon dolaska Ćirjakova u Svetu Zemlju — umre i sâm Gerasim; tada otide Ćirjak u lavru sv. Eutimija, gdje ga našljednik Eutimijev opat Ilija primi i dade mu ćeliju za samoćovanje. Kad se pak nakon pet godina lavra ona pretvori u mostastir, ode Ćirjak u lavru Suku, što je bila u

pustinji Tekuinskoj na zapadu od Mrtvoga Mora. U lavri ovoj Ćirjak je vršio različne službe na zadovoljstvo i sazigjivanje svoj braći; zato bi posvećen za svećenika. Za trideset i jednu godinu, što je bio upravitelj, nikad nije ničega okusio prije sunčanoga zapada i nikad se naljutio. Udarajući u klepetalo, kojim se braći davao noću znak da ustaju na molitvu, ne bi Ćirjak prestao, dok ne izmoli sav psalam sto i osamnaesti, najveći u psaltiru, što se počinje riječima: „Blago onima, koji su neokaljani na putu, koji hode po zakonu Gospodnjem".

A kad Ćirjaku bješe pedeset i sedam godina, ostavi lavru i otide u pustinju Natufu uzevši sa sobom jednoga učenika. Ne našavši pak ondje biljke melagríje, od koje su inače pustinjaci živjeli, pomoli se Bogu, neka mu potrebnu za život hranu dade od morskoga luka, koji je ondje rastao. I uzdajući se o onoga, koji sve stvori i može gorko pretvoriti u slatko, reče učeniku svomu: „Idi sine, naberi morskoga luka i skuhaj; hvala Bogu, što imamo, čim da se okrijepimo". Učenik nabere i skuha i posoli, i morski luk postane namah sladak, i hraniše se njim četiri godine. A nakon četiri godine jedan poglavica sela Tekue doznavši za Ćirjaka od pastírâ, koji su goveda pasli u pustinji, dogje k njemu s tovarom pečena hljeba, istovari i otigje; onim se hljebom donekle hrani Ćirjak i učenik njegov. Nego učenik bez zapovijesti starčeve po običaju skuha morskoga luka, okusi i ne mogavši podnijeti one gorčine pade bez svijesti. Starac našavši ga onako, pomoli se za nj, ispravi ga, iscijeli i opomene veleći: „Bog istina svagda tvori čudesa, ali navlastito u vrijeme potrebe i nevolje, pa osobito na spasenja dúšâ. Ne boj se dakle". I potrošivši hljebove, kad bijahu u

nevolji, uze starac opet morskoga luka, blagoslovi i dade učeniku, da ga skuha za obrok. Kod obroka ne htjede učenik dotaći se jela; a starac uzevši luka, blagoslovi i prekriži ga i jede, i potom jede i učenik i ostade zdrav. Proživivši Ćirjak pet godina u Natufi, začuje za nj čovjek iz Tekue, i dovede mu svoga sina mjesečnjaka, i prosi ga, da mu čita molitvu. Starac smilovavši se na nj, pomoli se i pomaza uljem sv. križa i iscijeli ga. Kad Tekuinac razglasi čudo, dolažahu mnogi k Ćirjaku i dodijavahu mu. Ćirjak uklanjajući se svjetini skloni se u unutrašnju pustinju Rubu, i ostade ondje pet godina živeći od korijenja melagrijeva i od srši trskove; ali opet dozna svijet za nj, pa mu stanu dovoditi bolesne i od nečistih duhova mučene, koje je ozdravljao upotrebljavajući ime Hristovo i znak časnoga križa. I kad mu opet dodija svjetina, otide iz Rube u Susakim, mjesto posve pusto i skrovito, gdje nije bilo nijednoga pustinjaka.

U to doba velike smutnje uzrokovaše na Istoku osobito u Svetoj Zemlji origenisti to jest pristaše crkvenoga pisca Origena, koji je u knjigama svojim napisao gdjekoje krive stvari, ali su ih pristaše njegove protiv pravovjernih uporno branile. U tim smutnjama braća iz lavre Suke poslaše po sv. Ćirjaka; on dogje i ostane kod njih pet godina boreći se s origenistima. U to vrijeme dogje iz monastira blaženoga Eutimija u Suku brat Ćirilo pisac žića Cirjakova, i dozna od Ćirjaka sve dogagjaje svetijeh Eutimija i Save, te spiše njihova žića. Kad pak origenisti biše pobijegjeni, vrati se starac Ćirjak iz Suke u Susakim, koje je mjesto daleko od Suke devedeset potrkališta to jest od prilike četiri sata hoda; tada bijaše Ćirjaku devedeset i devet godina, a proživje u Susakimu još devet godina. „Jednom htjedoh — piše Ćirilo — da pozdravim časnoga starca u Susakimu, i pogjoh onamo s učenikom njegovim Ivanom. Kad se mjestu približismo, dogje nam nasusret velik i strašan lav. Ja se zgrozim, a brat Ivan reče mi: Ne boj se. I kad lav vidje gdje mi idemo k starcu, pogje s nama. Zagledavši nas, sav veseo reče starac: Gle ti druga moga Ćirila! I reče mu Ivan: Vrlo se je uplašio zapaziv lava. Na to će meni starac: Ne boj se, sine; onaj lav uvijek je ovdje kod mene pa mi brani od divokoza ono malo zelja što imam. Pošto mi zatim mnogo pripovijedao o svetom Eutimiju i o drugim ocima one pustinje, pozove me, da jedem. I kad smo jeli, dogje lav i stane pred nas; i ustavši starac dade mu komad hljeba i otpravi ga, neka zelje čuva. I uvjeravao me starac, da mu lav ne čuva samo zelje, nego da i razbojnike i nevaljale ljude odanle odvraća. Pošto sam cijeli dan ondje proveo i dosta užio nauke njegove, otpusti me u miru s Ivanom. Otišavši pak nagjemo lava gdje na putu sjedi i jede divokozu, i videći da smo se mi stanili i da se ne usugjujemo dalje, ostavši zvjerku ukloni se s puta, dok ne minusmo.

Ne budući u Susakimu čatrnje (cisterne), izdube starac u stijenju jame, u koje zimi uhvati vode dosta sebi za napitak i zelju za polijevanje ljeti. A kad mu jednom oko mjeseca srpnja iščili voda, uzdahne jako i podigavši oči k Bogu pomoli se govoreći: Gospodine Bože, daj mi malo vode za potrebu ovomu jadnomu tijelu! I usliši ga Bog, jer se odmah iznad Susakima nadvi malen oblačak i pade dažd okolo kolibice i napuni sve jame u stijenju.

Kad sv. Ćirjak osam godina proživi u Susakimu, dogjoše po njega oci lavre Suke, i odvedoše ga u lavru i smjestiše ondje. Ja sam pak često k njemu zalazio i mnogo koristi primao za dušu svoju. A bio je vrlo star, navršio naime sto i sedam godina; sa svim tim bio još krepak i dolazio na pjevanje psalama i svojim rukama dvorio polaznike, i nije ništa malaksao, nego je sve mogao u Hristu, koji mu je moć davao. A bio je blag i pristupačan, proročki, vrstan u poučavanju, posve pravovjeran; tijela pak visoka i pristala, imajući sve ude neoštećene — doista pun milosti i Duha svetoga. Na pošljetku (godine 556.) poduzet bolešću tjelesnom dozove svu braću, zagrli svakoga redom, i usnuvši u miru preda duh Gospodinu, da od njega primi vijenac pravednosti obećan onima koji ga ljube".

* * *

Gospodin Bog blagosivljajući prve ljude reče im, neka vladaju zemljom i budu gospodari od riba morskih i od ptica nebeskih i od svega zvjerinja što se miče po zemlji; i poslije dovede Bog k Adamu sve zvijeri poljske i sve ptice nebeske kao posve pitome i čovjeku poslušne. No poslije prvoga grijeha Bog prokle zemlju te se ona pobuni na čovjeka. Kad se pak gdjekoji ljudi popenju na ovako visoku ljestvicu svetosti, kao što se je bio popeo sv. Ćirjak; kad se u njima može se reći posve zatre i trag grijehu, tada se gdjekojemu izmegju njih od Boga povrati ono iskonsko (prvo) vladanje zemljom, te mu se pokoravaju ptice nebeske i zvijeri zemaljske. Tako nam Bog daje nazirati, kako bi bilo na ovom svijetu, kad bi ljudi ostali bili bez grijeha, i kako će opet biti, kad kraljevstvo Božje sasvim zavlada ovim svijetom, kad se grijeh posve zatre i Gospodin sve obnovi.

Pomolimo se.

Zagovor blaženoga Ćirjaka opata neka nas, prosimo Gospodine, preporučuje: što svojim zaslugama ne možemo, da njegovom zaštitom postignemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

30. dan rujna.

Sveti Jeronim.

Ovaj slavni crkveni otac i najveći učitelj u tumačenju Sv. Pisma rodi se godine 341. u Stridonu malenu gradu na megji Dalmatinskoj i Panonskoj. Gdje je upravo ležao taj gradić Stridon, teško je kazati: Dalmatinci dokazuju da je u Dalmaciji, Istrani da je u Istri, a Hrvat Josip Bedeković, koji je živio prije sto godina i bio redovnik pavlin, i mnogi drugi učeni ljudi dokazuju, da je Stridon ležao u Megjumurju upravo ondje, gdje je sada trgovište Štrigovo na potoku Štrigovčaku. A ovo je po svoj prilici istina. Jer kako se je u vrijeme Jeronimovo Dalmacija protezala do Save a od Save gore do Dunava bila Panonija, i kako sâm Jeronim kaže, da je njegovo rodno mjesto na megji Dalmatinskoj i Panonskoj, lakše je vjerovati, da je Stridon u Megjumurju nego li u Dalmaciji ili čak u Istri. U ostalom rodio se Jeronim u Megjumurju, Dalmaciji ili Istri, svakako je vidjelo Božje ugledao u kraju, gdje sada živi ili daj budi životari narod Hrvatski.

Otac Jeronimov bijaše Eusebije čovjek ugledan i imućan. Eusebije imagjaše još jednoga sina mnogo

mlagjega od Jeronima po imenu Pavlinijana, i kćer za koju ne znamo kako se zvala. U domu očinskom bješe Jeronim veoma brižljivo odgajan, gledajući u svojim roditeljima primjer čestita i bogoljubiva života ter imajući izmalena vješte učitelje, koji su tvrd temelj položili njegovomu potonjemu znanju. U ono doba glasoviti bijahu u Rimu učitelji Viktorin i Donat; s toga kad Jeronim svrši kod kuće prve nauke, pošlje ga otac onamo; s njim pogje i Bonos sin prebogatih i veoma uglednih roditelja. Bonos bio s Jeronimom odgojen, od toga časa drug mu vjeran na mnogim putovanjima i prijatelj iskren do groba. U Rimu, tadašnjem vrutku svih nauka, lati se Jeronim sa svom mladenačkom dušom knjige, i ne odusta od nje, dok ne prouči gotovo sve bolje pisce Latinske i Grčke. Znajući pak da se lako zaboravi što se jednom znalo, kad nijesu knjige pri ruci, stade s velikom marljivošću i mukom — kao sto sâm kaže — skupljati sebi knjižnicu kao najveće blago čovjeku željnu nauka i znanja. I doista kako u ono doba nije još bilo štampe pa je sve knjige trebalo pisati rukom, ne bijaše mala muka sastaviti onako lijepu knjižnicu, kakovu je sebi načinio mladi Jeronim. U Rimskoj školi upozna se takogjer s mnogim čestitim mladićima, s kojima je poslije sav svoj vijek prijateljovao pišući im mnogo prekrasnih poslanica. Tako Jeronim već u mladosti steče dvije pouzdane potpore, na koje se docnije vazda mogao nasloniti: temeljito znanje i čestite prijatelje.

No Jeronim lijepo napredujući u znanju poče žalibože nazadovati u življenju kršćanskom, ostavljati obične pobožnosti svoje, bivati sve veći svjetoljubac, podavati se taštini, oholosti i nasladama

tjelesnim. Ostaci naime neznabožačkih običaja u Rimu, iz svega svijeta nagomilano bogatstvo, raskošno življenje viših staleža, sve je to mamilo Jeronima na stramputice. K tomu je tada bio zavladao kod kršćana naopaki običaj, da se gdjekoji nijesu krstili u djetinjstvu nego istom docnije u zreloj dobi držeći, è mogu prije krštenja besputno živjeti, samo ako se poslije poprave. Tako nije ni Jeronim bio jošte kršten. Nije dakle čudo, što je on baveći se samo svjetovnom naukom, sred onolikih napasti a nečuvan vjerom pokliznuo na kliskoj stazi mladenačkoj, kao što se sâm tuži, izgubivši čistoću. A da nije posve propao u ponor putene (tjelesne) naslade, imade zahvaliti tek milosti Božjoj. U to se naime vrijeme razboli. Kada pak stanemo vječnosti na vrata, ovaj nam se svijet pokaže uposve u drugoj slici nego otprije. I Jeronim tada pozna pravo lice svijem svjetovnim stvarima i nedopuštenim nasladama, vidi, koliko je ludo gubiti dušu va vijek a za časak tašte sladosti. Zato se krsti i odluči, ako mu Bog da zdravlje, da će unaprijed živjeti kao kršćanin. I bijaše Jeronim čovjek ono i činiti, što je jedan put odlučio. Ozdravivši polažaše mjesto bučnih i grešnih zabava tihe grobove apostolske, mjesto kola djevojačkoga podzemske grobnice mučeničke. Ondje je sisao snagu za nov život, ondje se hrabrio na postojanost.

Svršiv nauke u Rimu ode Jeronim s prijateljem Bonosom putovati u Galliju (sadašnju Francusku i zapadnu Njemačku), jer su mu učitelji kazali, koliko je korisno putovanje u stranom svijetu: što više vidimo svijeta, više nam se širi znanje. Boraviv nešto duže vremena u Triveru, gdje su cari Rimski zasnovali glasovitu školu, obigje odanle

gotovo svu Galliju. Iz Gallije vratio se valja da doma; za to nemamo upravo potvrde u njegovim pismima, ali kako ga nakon onoga putovanja nalazimo u Akvileji, sva je prilika, da je najprije otišao u nedaleki Stridon rodu svojemu u pohode.

Akvileja bijaše u staro doba velik i slavan grad kraj Jadranskoga Mora na onom mjestu, gdje je sada trgovište Voglej u Slovenskom Primorju. Za vremena Jeronimova bio ondje biskup sv. Valerijan, koji oko sebe zasadi krasan rasadnik bogoljubivih i učenih ljudi. Onamo megju one pobožne i književne ljude ode Jeronim želeći na njihov život ugledavati se i njihovim se znanjem koristovati. Kako je na isti cilj težio kao i oni, brzo se megju njima zavrže prijateljstvo, koje bi bilo Jeronima za uvijek ondje zadržalo, da nije morao zbog nenadana dogagjaja ostaviti omiljelo boravište. Bila naime u Gornjoj Italiji žena krivo optužena s preljubočinstva; carski je namjesnik osudio na smrt; jedan joj krvnik četiri puta zasjekao mačem vrat ali ništa učinio; drugi krvnik još tri puta udario no i tada jadnica ostala živa. To je Jeronim opisao živo dokazujući pravost ženinu a šibajući nemilostivost carskoga namjesnika. Ali je tim veoma razljutio namjesnika, pa bojeći se njegove osvete morao se rastati sa štovanim ljudima i vrijednim prijateljima te otići iz Akvileje.

Već je otprije Jeronim želio obići Svetu Zemlju poimence grad Jerusalem. Zato sada otigje na Istok sa Bonosom i sa još dva tri druga. Morem pogje iz Akvileje do Tracije a odanle suhim po Maloj Asiji, jer je uz put želio vidjeti pustinjake i monahe, kojih bijaše ondje mnogo i o kojih svetom životu bješe već dosta čuo. Divio se njihovu te-

gotnu životu: za napitak im bila voda, za hranu hljebac koji su zaragjivali svojim rukama i začinjali pokorničkim suzama, posao im osim ručne radnje molitva, razmišljanje o vječnim istinama, čitanje, pisanje i prepisivanje knjiga. Taj sveti život omili Jeronimu i zaželi sâm postati pustinjak, no tada — kako sâm veli — duh mu bijaše istina badar ali tijelo slabo.

Iz Male Asije ode u glavni grad Sirski Antiohiju, gdje je tada čuveni Apollinar tumačio Sv. Pismo. Tolika bijaše u Jeronima želja za naukom, da je dane i dane putovao samo da može slušati mudra učitelja! U Antiohiji upozna se s bogatim i uglednim svećenikom Evagrijem, koji imagjaše ne daleko od grada zaselak Maroniju. Jeronim od teška putovanja i neumorna učenja satrven razboli se u Antiohiji, pa da se oporavi, pošlje ga Evagrije u Maroniju. U bolesti razmišljajući lakoumno življenje svoje u Rimu, duša ga neizmjerno boljela zbog počinjenih grijeha; razmišljanjem ovim dozri u njemu odluka, da se skloni u pustinju. Čim se nešto oporavi, ode s drugarima svojim u strahotnu pustinju Halkidu Antiohiji na istok, gdje su premnogi pustinjaci provodili život pokornički. Ondje je Jeronim kao i drugi pustinjaci ručnim radom privregjivao sebi hljeb; jer piše Marku svećeniku: „Ništa nikomu ne oteh, ništa besposlen ne primam. Rukom svaki dan i svojim znojem stičemo hljeb, znajući da je apostol napisao: koji ne radi, neka i ne jede“. U ostalom molio se Bogu, čitao Sv. Pismo i pisce Latinske (imajući vazda sa sobom knjižnicu svoju), pisao poslanice prijateljima, istumačio neke dijelove Sv. Pisma, opisao život sv. Pavla prvoga pustinjaka, i počeo se

od jednoga pustinjaka, koji prije bijaše Žid, učiti jeziku Hebrejskomu (Židovskomu). Koliko je tegotan ali uz to bogomil vijek vjekovao u Halkidi, razabrati možemo iz poslanice,, kojom prijatelja jednoga poziva u pustinju. „Šta radiš brate u svijetu — piše prijatelju — koji si veći od svijeta? Siromaštva se bojiš? ali Hrist naziva siromahe blaženima. Muke se strašiš? ali nijedan borac bez znoja ne stiče vijenca. O hrani misliš? ali vjera ne boji se gladi. Na goloj zemlji plašiš se satrti ude od posta istrošene? ali je Gospodin s tobom. Zgraža ti se od nečešljane kose na prljavoj glavi? ali je glava tvoja Hrist. Beskrajna te pustoš straši? ali hodaj pameću po raju; kada god mišlju onamo uzagješ, u pustinji ne ćeš biti“. No premda je Jeronim ovako mučan život provodio i svagda bio radnjom zabavljen, opet su mu dolazile kojekakve napasti: često ga misao zanosila megju Rimske ljepotice i svjetovne zabave. Teško li je izbiti iz pameti, čega se u mladosti napuni! U takovim bi napastima Jeronim postio, ležao na goloj zemlji, udarao se u prsi, molio se Bogu, dok mu se ne bi mir vratio duši. I druge žalosti snagju Jeronima: Bonos drug od djetinjstva ode od njega na pusto ostrvo (otok), da čini još težu pokoru; dva drugara mu umru, i sâm se teško razboli i u bolesti oslijepi na jedno oko. U tim jadima utješi ga ponešto dolazak dvaju prijatelja iz Akvileje, koji bišе obišli Svetu Zemlju a odanle se k njemu navratili. Od ovih je prijatelja po svoj prilici doznao neke neugodne stvari o svojoj sestri, jer je nju iz pustinje preporučio skrbi Julijana gjakona Stridonskoga i svećenîkâ Akvilejskih, i molio biskupa sv. Valerijana, neka bi nju pismom potkrijepio u

dobrim odlukama. I tetu je svoju odanle pismom nagovarao, neka živi u miru i slozi s ostalim rodom. Tako nije ni u dalekoj Siriji zaboravio roda svoga.

Bježao je sv. Jeronim od svijeta u samoću, da nagje mir od svijeta, mir srcu svojemu. Ali kako ne može čovjek na ovom svijetu nigdje doći do cijeloga mira, vidi Jeronim i u samotinji. U crkvi Antiohijskoj nasta u to vrijeme velik razdor, budući bila tri biskupa izabrana pa svaki imao svojih pristaša. Razdor taj raširi se čak megju pustinjake; jer su i od njih pristajali jedni za jednim, drugi za drugim, a treći za trećim biskupom. Jeronim ne znajući upravo koji je pravi biskup, ne htjede ni za jednim pristati nego pisa Rimskomu papi Damasu, neka ga on obavijesti. No ne mogavši po svoj prilici dočekati odgovora od pape Damasa a imavši štošta snositi od drugih pustinjaka, što nije htio pristati ni za jednim od tri biskupa, vrati se iz pustinje u Antiohiju, pošto je ondje boravio više od četiri godine. U Antiohiji pozna biskup Pavlin svetost i učenost Jeronimovu te ga redi za svećenika, premda se Jeronim tomu otimao i samo onda pristao na regjenje, kad se Pavlin privoli, da ostane slobodan, neupisan ni k jednoj crkvi. Iz Antiohije ode u Carigrad, gdje je tada bio slavan učitelj sv. Gregorije Nazijanški (vidi 9. svibnja); ovoga je slušao i književnim se poslovima bavio Jeronim u Carigradu dvije tri godine. Poslije pogje na poziv pape Damasa u Rim. Uz put svrati se u Atenu, sjedište Grčke mudrosti.

U Rimu bio je sv. Jeronim tajnik (pisar) papi Damasu, popravljao prijepise Sv. Pisma, pisao protiv krivovjernika i tumačio Sv. Pismo. Brzo

puče u Rimu glas o njemu kao visokoučenome tumačiocu Sv. Pisma. I sakupi se oko njega mnogo slušalaca osobito pobožnih žena, kao na primjer poštovane udovice sveta Pavla i sveta Marcella. No ni u Rimu ne bijaše Jeronimu mira. Ljubeći on Boga svim srcem nije mogao mirno gledati gdje ga drugi opakim životom vrijegjaju. Bješe dao uputstvo Pavlinoj kćeri Eustahiji, kako će sačuvati djevičanstvo; u tom je uputstvu šibao kojekakve pogreške Rimljana i Rimljanaka, a s toga zamrziše na nj mnogi. Pavla imagjaše drugu kćer Blesillu, koja je bila posve mlada udovica, veoma lijepa i prebogata; najugledniji su je Rimljani snubili. A bila je i nesto tašta, kićenka i vijoglavka. Poukom sv. Jeronima odreče se ona sasvim svijeta i posveti ostali vijek svoj Bogu; odatle još većma zamrziše na Jeronima oni Rimljani, koji su se nadali dobiti ruku Blesillinu. Bijaše takogjer u Rimu svećenika, koji su više marili za svjetovne stvari nego za knjige; njihovo je neznanstvo i taštinu korio sv, Jeronim; odatle dakako opet nenavidost mnogih svećenika na njega. Ali dok je živio zaštitnik njegov papa Damas, nijesu se usudili neprijatelji na nj javno ustati; istom po smrti Damasovoj (umr'o je godine 384.) nasta na njega graja. Tada mu ne bijaše više stanka u Rimu, i sa više monaha i bogoljubaca ode natrag na Istok pomence u Svetu Zemlju. U Antiohiji dočeka Pavlu s kćerju Eustohijom i s drugim Rimljankama, koje su zaputile u Svetu Zemlju, da ondje u samoći Bogu služe, gdje se Bog snizio k ljudima. Zašto su u ono doba mnogi poglaviti ljudi i štovane gospogje ostavljale gradove i u gradovima bogatstvo i lastan život pa sklanjali se u pustinje,

da u postu i molitvi, u bijedi i golotinji provode život, to razložismo na 9. dan siječnja govoreći o svetim redovnicima i pustinjacima. Iz Antiohije pogje dakle sv. Jeronim s društvom u Svetu Zemlju i obigje svu, da mogne lakše razumjeti neke stvari u Sv. Pismu, jer je dobro znao, kad tko poznaje zemlju, gdje se što dogodilo, da će i sâm dogagjaj lakše razabrati. Sad istom dospije u sveti grad Jerusalem, kuda je već davno čeznuo. Bavivši se neko vrijeme u Jerusalemu, pogje u Misir s Pavlom, koja htjede obići tamošnje glasovite remete i monastire Dok je pobožnica obilazila monastire, sv. Jeronim slušaše u glavnom gradu Misirskom Aleksandriji slijepoga ali dičnoga učitelja starca Didima.

Iz Misira vrati se sv. Jeronim sa svetom Pavlom u rodno mjesto Isusovo, u gradić Betlehem, da kod kolijevke Spasitelja našega provede sav ostali vijek služeći Bogu i baveći se knjigom. Iz početka prebivaše sv. Jeronim pune tri godine u tijesnu stanu, dok Pavla ne pogradi četiri monastira, tri za ženskinje a jedan za muškinje. U monastirima ženskim glavarica bijaše sv. Pavla, a sv. Jeronim glavar u monastiru muškom i ujedno duhovnik u monastirima ženskim. Glavni razlog što je odabrao skroviti život u monastiru, kaže sâm, da mu je bio: prošle grijehe oplakivati a sadašnjima se uklanjati. Odijelo mu bilo od darovca, hrana malo hljeba i sočiva, jeo je pak samo jedan put na dan i to pod večer, napitak voda. Uz ovakovu mršavu hranu i uz neumoran rad doživi ipak sv. Jeronim, premda je bio slabašna tijela i često bolešljiv, lijepi vijek od osamdeset godina. Ne ubija tijela post i râd, nego neuzdržljivost i besposlica umara tijelo i dušu! Već se u pustinji Hal-

kidi bio počeo učiti jeziku Hebrejskomu; da ga još bolje nauči, najmi sebi za učitelja nekakva Žida, koji je bojeći se svojih zemljaka samo noću dolazio k njemu. Naučivši dobro Hebrejski, prevede Jeronim Sv. Pismo staroga zavjeta sa Hebrejskoga na jezik Latinski, a tim neizmjerne zasluge steče kod zapadne Crkve katoličke, koja još dan danas upotrebljava njegov prijevod Sv. Pisma. U to dok je prevodio Sv. Pismo, ujedno ga je i tumačio ustveno i pismeno, i pisao različne učene rasprave na molbu svojih prijatelja i znanaca. Glas o njegovoj učenosti raznio se po svemu kršćanskom svijetu, pa su ga odasvud pitali za savjet: iz daleke Italije i još dalje Gallije i Španije, iz Male Asije i Afrike. I sâm sv- Augustin (vidi 28. kolovoza) visokoučeni biskup Hipponski u Africi htjede čuti mišljenje Jeronimovo o gdjekojoj stvari.

U ono doba pojavi se mnogo krivovjernika učeći različne krive nauke, od kojih su neki bili vrlo opasni (pogibeljni). Protiv svijeh njih usta sv. Jeronim perom braniti pravu vjeru Isusovu. U obrani takvoj bijaše sv. Jeronim katkada oštar; ne bi štedio protivnika nego udarao po njemu pisalom kao mlatilom. Nego tako je postupao samo s onakvim krivovjernicima, u kojih je opakost bila očevidna. Tako je u Milanu redovnik Jovinijan zbacivši sa sebe halju redovničku stao voditi život posve raskalašan; da ne bude u opačini sâm, nagovarao je riječju i pismom na to i druge redovnike i redovnice. Protiv ovoga raskalašnika napisa sv. Jeronim oštru knjigu. Pa ako je i inače pisao kadšto žestoko, ne ćemo mu zamjeriti, ako promislimo, da su i proroci i apostoli veoma ljuto šibali ludosti i opačine ljudske, pače da je i sâm preblagi naš Spasitelj katkada fariseje veoma oštro korio nazivajući ih licemjerima, slijepcima, zmijama, pobijeljenim grobovima. Blagost je krepost, ali je prema gdjekojim ljudima slabost.

Sv. Jeronima veoma rastuži glas, da su divlji Goti pod vogjem svojim kraljem Alarikom uzeli Rim te ga oplijenili (godine 409.), i da se Rimsko carstvo na Zapadu raspada. Od ove nezgode pobježe mnogo svijeta iz Rima i Italije na Istok, osobito u Svetu Zemlju. I u Betlehem dogjoše sila bjegunaca, a sv. Jeronim ljubazno ih primi u monastir i prehrani, kako je najbolje mogao. „Ne mogu gledati — piše vrijedni starac — a da ne plačem i ne jaučem, kako su ljudi nekad mogući i prebogati pali u toliko siromaštvo, da su sada bez kuće i kućišta, bez jela i odijela“. Ožalosti ga takogjer glas o smrti nekih najboljih mu prijatelja. I druge tuge i nevolje snagjoše Jeronima pod stare dane, hoteći mu dobri Bog olakotiti prijelaz s ovoga svijeta na onaj; jer što nam je više stradati na ovome svijetu, lakša nam je i draža smrt; „bolja je smrt nego li gorak život“, reče Mudarac staroga zavjeta (Crkv. 30, 17). Arapi navališe na Betlehem, a starac sv. Jeronim morade od njih bježati; no istom se vrati u svoj stan, kad dogje i veće zlo. Četiri godine prije smrti njegove zapale mu monastir krivovjernici pelagijevci iz osvete, što je junački branio pravu vjeru od njihovih tlapnji. I opet morade ostaviti Betlehem, dok se opravljao monastir. Vrativši se pak sv. Jeronim u samotinju svoju, zaželi rastvoriti se i biti sa Hristom. I dogje Gospodin Isus vjerenik duše njegove, i odvede ga u stanove vječne (godine 420).

Mi Hrvati vazda smo mnogo štovali sv. Jeronima, kao da nam je zemljak. Njemu na čast sazida godine 1448. Fridrik grof Celjski i Zagorski a ban Hrvatski crkvu i monastir u Štrigovu. Oko godine 1450. zasnovaše Hrvati u Rimu špitalj iliti gostionicu za pobožne i siromašne putnike iz naših krajeva, pa ga na čast našemu svecu nazvaše špitaljem svetojeronimskim. Godine 1589. osnova papa Siksto Peti, ogranak naroda Hrvatskoga, u Rimu kaptol sv. Jeronima, gdje su našinci kanonici. A od godine 1868. imademo u Zagrebu književno društvo po istom sv. Jeronimu prozvano, kojemu je izdavati dobrim duhom pisane zabavne i poučne spise za puk Hrvatski.

* * *

Kao što je sv Jeronim baveći se u Rimu naukom počeo nazadovati u pobožnosti a podavati se taštini i oholosti i po tom tjelesnim nasladama, tako se često dogagja ljudima što se bave knjigom, osobito pak gjacima viših škola. Mnogo učenje i znanje sámo po sebi ne čini čovjeka pobožnijim i valjanijim, kao što ga ne čini ni bogatstvo, pače sv. apostol Pavao (Kor. I. 8, 1) kaže da „znanost nadima“. Znanost čovjeka vrlo lako nadme i opsjeni, te misli, zato što o stvarima zemaljskim zna nešto više nego drugi ljudi, da može i vjerskim istinama samovoljno suditi i presugjivati; on kao da hoće lučem razuma svoga osvijetliti sunce objave Božje, pa kad pri tome oslijepi, tada veli, da nema sunca, da je sve mračno, to jest izgubi vjeru. Kad se pak izgubi vjera, brzo nestane i bezazlenosti i kreposti. S toga je velika ludost, kad prostiji ljudi i poluizobraženi gragjani nemajući vjere tim se izgovaraju i utješavaju, što i mnogi suci, liječnici, činovnici, časnici, profesori, vlastèla i uopće gospòda koja su nešto više učila, imadu malo ili nimalo vjere. Znanost ti nije potrebna, da dogješ u nebo, tä gjavo zna više nego najučeniji ljudi na svijetu; ono što vodi u nebo, treba da bude tako, da ga svaki čovjek može imati, a to je „vjera, koja kroz ljubav radi“. Gal. 5, 6.

Pomolimo se.

Bože, koji si Crkvi svojoj u tumačenju svetih knjiga blaženoga Jeronima ispovjednika svojega izvolio dati za najvećega učitelja, udijeli, molimo, da po njegovim zagovornim zaslugama ono što je ustima i djelom učio, s tvojom pomoći izvršivati možemo. Po Hristu Gospodinu našem. Amen.

Opažene štamparske pogreške.

Na	strani	322	liniji	10	odozdo	mjesto	*milosrdna* čitaj *nemilosrdna.*
„	„	326	„	12	odozgo	„	*podsmijehavati* čitaj *podsmijevati.*
„	„	327	„	5	odozdo	„	*čojeku* čitaj *čovjeku.*
„	„	330	„	9	„	„	*Bogorodi* čitaj *Bogorodici.*
„	„	391	„	19	„	„	*razmiljašnje* čit. *razmišljanje.*